

# SAHASRA-YOGA

Ayurved College,  
KHASBAG - BELGAUM.

TRANSLATED IN KANNADA

by

**VAIDYAGURU M. R. BHAT**

Editor 'Deerghayu' & Author of 'Bharatha Gambheerya' &  
Translator of 'Dhanvantari Samhita' etc.

WITH THE FOREWORD & BLESSINGS

of

**H. H. SUDHEENDRATEERTH SWAMIAR OF KASIMUTT**

PUBLISHER:

**VAIDYAGURU M. R. BHAT,**

P. O. Jeppu, Mangalore-2.

1956

Rs. 3/-

SAHARA-YOGA

Author's College,  
Mysore - 1956

PRINTED IN KANNADA

VAIDYAGURU M. R. BHAT

Editor 'Deergha' & Author of 'Bhakti Granthavali' &  
Teacher of 'Dhanvantari' School, etc.

1379

WITH THE TOWNSEND & BLENKINS

H. H. SUDHENDRATERTH SWAMINAR OF KASBITT

PUBLISHED BY

VAIDYAGURU M. R. BHAT,

T. O. Jappa, Mysore-2.

1956

# ಸಹಸ್ರಯೋಗ

ಅನುವಾದಕ:

ವೈದ್ಯಗುರು ಎಮ್. ಆರ್. ಭಟ್,

ಸಂಪಾದಕ: 'ದೀರ್ಘಾಯು' ಅನುವಾದಕ: 'ಧನ್ವಂತರಿ ಸಂಹಿತಾ'

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ: 'ಭಾರತ ಗಾಂಭೀರ್ಯ'-ಇತ್ಯಾದಿ.

ಶ್ರೀಮತ್ ಕಾಶೀಮಠಾಧೀಶ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥಸ್ವಾಮಿಗಳವರು

ಶ್ರೀಕಾಶೀಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನ, ಬನಾರಸ, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ

ಇವರ

ಆಶೀರ್ವಾದಯುಕ್ತ ಮುನ್ನುಡಿಯೊಡನೆ

ಪ್ರಕಾಶಕ:

ವೈದ್ಯಗುರು ಎಮ್. ಆರ್. ಭಟ್,

ಜಪ್ಪು, ಮಂಗಳೂರು-2 (ದ. ಕ.)

1956

ಬೆಲೆ: ರೂಪಾಯಿ ೩.

ಪ್ರಕಾಶಕ:  
ವೈದ್ಯಗುರು ಎಮ್. ಆರ್. ಭಟ್,  
ಜಪ್ಪು, ಮಂಗಳೂರು-2 (ದ.ಕ.)

ಪ್ರಥಮ ಅವೃತ್ತಿ 1956  
(ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾದಿಡಲಾಗಿದೆ)

ಮುದ್ರಕರು:  
ಶಾರದಾ ಛಾಪಖಾನೆ,  
ಮಂಗಳೂರು-1.

॥ ಶ್ರೀ: ॥

## आशीर्वादः प्राक्कथनरूपः

“न हि जीवितदानाद्धि दानमन्यद्विशिष्यते ॥” —चरकः

वयमतीव सन्तुष्टास्मः प्राक्कथनं लिखितुमस्य श्री एम्. आर्. भट्टमहाशय-  
विरचितकर्णाटकभाषाटीकायुक्तसहस्रयोगग्रन्थस्य । पूर्वमस्मत्काशीमठगुरुपरम्पराया-  
मायुर्वेदशास्त्रपारंगतैः कैश्चन श्रीभुवनेन्द्रतीर्थादिगुरुचरणैश्चिकित्सिता बहवो महा-  
रोगपीडिता जना इत्येषा वार्ता विदितैव सर्वैरपि ॥ तत्परम्परास्थानापन्नानां  
तद्वर्तमानुसारिणामस्माकमप्ययमायुर्वेदप्रचारसाहय्यकार्यो जनयत्यमन्दानन्दम् ॥

अस्मिन्स्वतन्त्रभारतदेशे सर्वथा सर्वजनादरणीयास्मदीयार्षचिकित्सापद्धतिरभि-  
वर्धनीया । आर्षायुर्वेदग्रन्थाः देशभाषासु प्रचारार्थं भाषान्तरयितव्याः । अद्यास्मिन्कार्ये  
प्रवृत्ताः श्री वैद्यगुरु एम्. आर्. भट्टमहाशया अत्यन्तं श्लाघ्याः ॥

प्रसिद्धोऽयं केरलदेशे “सहस्रयोग” इत्याह्वयः श्रेष्ठो ग्रन्थः । सामान्यतस्सर्व-  
रोगेष्वुपयुज्यमानक्वाथचूर्णविलेहादिनानाविधौषधकल्पनायोगैर्युक्तो विशेषतः केर-  
लेऽतिप्रसिद्धस्य धाराकल्पस्य योजनाविवरणयुक्तश्च ॥ किंचौषधकल्पनाविधिमान-  
प्रत्यौषधाद्युपयुक्तविषयैस्संयुक्तोऽयं महान्ग्रन्थः । अत्यन्तौपयोगिकं पुस्तकमेतत्कर्णाटक-  
देशस्थितानां सर्वेषां महाजनानां भिषजां च विशेषतो वैद्यविद्यार्थिनाम् ॥

ग्रन्थस्यास्य कर्णाटकभाषाटीकां विरचय्य जनतायाः महदुपकारं कृतवन्तः  
श्रीमन्तो वैद्यगुरुभट्टमहाभागाः ॥ इतःपरमप्यन्येषामार्षवैद्यग्रन्थानां भाषान्तरं कृत्वा  
भैषज्यशास्त्रस्य देशस्य तथैव जनतायाश्च सेवां कुर्वन्तु । एतत्सेवां कर्तुमेतेभ्यो  
दीर्घायुरारोग्यसम्पदोऽनुगृह्णान्तु भगवान् श्रीव्यासरघुपतिरूपी धन्वन्तरिः इति वयं  
नारायणस्मरणपूर्वकमाशास्महे ॥

इत्याशिषः

श्रीमत्सुधीन्द्रतीर्थस्वामी

ಆಶೀರ್ವಾದಯುಕ್ತ ಮುನ್ನುಡಿ

|| ನ ಹಿ ಜೀವಿತದಾನಾದ್ಧಿ ದಾನಮನ್ಯದ್ಧಿಶಿಷ್ಯತೇ || — ಚರಕ  
ಜೀವಿತದಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಾನವು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಯುತ ವೈದ್ಯಗುರು ಎಮ್. ಆರ್. ಭಟ್ಟರಿಂದ ಭಾಷಾಂತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಸಹಸ್ರಯೋಗ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಶೀಮಠದ ಗುರುವರಂಪರಿಯಲ್ಲಿ ಆಯುರ್ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥರೇ ಮೊದಲಾದ ಗುರುಗಳು ಅನೇಕ ಜನರ ಮಹಾರೋಗಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರ. ಆ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗಾನುಸಾರಿಗಳೇ ಆದ ನಮಗೂ ಕೂಡ ಆಯುರ್ವೇದ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯದ ಸಹಾಯಕರಾಗಲು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆದರಿಸಲ್ಪಡುವ ಋಷಿಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಯುರ್ವೇದವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲೇಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಪ್ರಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ಆರ್ಷಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಬೇಕು. ಈಗ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ವೈದ್ಯಗುರು ಶ್ರೀ ಎಮ್. ಆರ್. ಭಟ್ಟರು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘ್ಯರೇ ಸರಿ.

ಈ ಸಹಸ್ರಯೋಗ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕಷಾಯ, ಚೂರ್ಣ, ಲೇಹವೇ ಮೊದಲಾದ ಔಷಧಗಳ ಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಧಾರಾಕಲ್ಪದ ವಿವರಣೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ, ಮಾನ, ಪ್ರತ್ಯಾಷಧಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ವಿವರಣೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೂ, ವೈದ್ಯರಿಗೂ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೈದ್ಯವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯೋಗಕರವಾದ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ.

ವೈದ್ಯಗುರು ಶ್ರೀ ಎಮ್. ಆರ್. ಭಟ್ಟರು ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಟೀಕೆ ರಚಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೂ ಇವರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಆರ್ಷಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಭಾಷಾಂತರಮಾಡಿ ಆಯುರ್ವೇದಶಾಸ್ತ್ರದ, ದೇಶದ ಹಾಗೆಯೇ ಜನತೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ಸೇವೆಮಾಡಲು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಘುಪತಿರೂಪಿ ಧನ್ವಂತರಿಯು ಅವರಿಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುರಾರೋಗ್ಯಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದೂ ನಾವು ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕ ಆಶೀರ್ವಾದಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀಮತ್ ಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪ್ರವಚನಾಂಗ : ಶಿಷ್ಯಗೀತೆ

ಪ್ರವಚನಂ — " || ಶಿಷ್ಯಗೀತೆಯು ಉಪನಿಷದ್ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು || "

ಪ್ರವಚನಾಂಗ : ಶಿಷ್ಯಗೀತೆ. || ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. || ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ||

|| ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. || ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ||

|| ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. || ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ||

|| ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. || ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ||

|| ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. || ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುನು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ||

ಶಿಷ್ಯಗೀತೆ

ಶಿಷ್ಯಗೀತೆ

University of Karnataka  
Kuvempu University  
Dharwad

ಪ್ರಿಯ ಕನ್ನಡ ಬಂಧುಗಳೇ!

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ, ನನ್ನ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವಕೋಟಿಯೇ ಬಂಧು  
ವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾನೀಗ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿರಿಸುವ ಈ  
'ಸಹಸ್ರಯೋಗ' ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡಿಗರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೆ  
ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಮಿತಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.  
ಮಾನವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಸಹಜ. ಏಳಿಗೆ  
ಯನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏಳಿಗೆಯು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಿ  
ಸುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನ ಶರೀರವಷ್ಟೆ!  
ಕಾಳಿದಾಸನು ಸಹ "ಶರೀರಮಾಧ್ಯಂ ಖಲು ಧರ್ಮಸಾಧನಂ" ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.  
ಆದುದರಿಂದ ಶರೀರಚಿಂತನೆಯು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯ.  
ಶರೀರಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ, ಶರೀರದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು,  
ಸೌಷ್ಠವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಒಂದು, ಶಕ್ತಿವೀರ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವುದು ಒಂದು,  
ಓಜಃಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಒಲಿಸುವುದು ಒಂದು, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಒಂದು,  
ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ಬಂದ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಒಂದು—ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ  
ನಾನಾ ತರದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾನವನು ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯ.  
ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಯುರ್ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ  
ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇಹಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾದ  
ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಗುಣವೀರ್ಯ ಪರಿಪಾಕವನ್ನು  
ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಆಯುರ್ವೇದವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣತೆಗೆ  
ಒಯ್ಯಲು ತಕ್ಕುದಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಆಯುರ್ವೇದ.  
ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ತುಂಬ, ತುಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. ಅವು ಸಾಗರದಂತೆ ವಿಪುಲ  
ವಾಗಿವೆ. ಆ ಸಾಗರವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ತೆಗೆದ ಬೆಣ್ಣೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸಹಸ್ರಯೋಗ  
ಗ್ರಂಥ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆಯುರ್ವೇದಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಹಸ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಉನ್ನತ  
ತೋರಣೆ ಸ್ಥಾನ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ  
ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉಪಯೋಗವು ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ  
ಕುತೂಹಲವೇ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಇಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ನನ್ನ  
ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವವು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಸಹಾಯಕವಾದುದು  
ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂತೋಷಕರ.  
ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ  
ಬೇಕಾದ, ರೋಗನಿವಾರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ, ಓಜಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಧಕವಾದ ಘೃತ, ಅವಲೇಹ,  
ತೈಲ, ಕಷಾಯ, ಚೂರ್ಣ, ಗುಟಿಕಾವರ್ಗಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಾಷಠಪ್ರಕರಣ

Ayurved College,  
Kuvempu - BELGAUM.

ಮುನ್ನೋಟ

ಪ್ರಿಯ ಕನ್ನಡ ಬಂಧುಗಳೇ!

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ, ನನ್ನ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವಕೋಟಿಯೇ ಬಂಧು  
ವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾನೀಗ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿರಿಸುವ ಈ  
'ಸಹಸ್ರಯೋಗ' ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡಿಗರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೆ  
ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಮಿತಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.

ಮಾನವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಸಹಜ. ಏಳಿಗೆ  
ಯನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏಳಿಗೆಯು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಿ  
ಸುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನ ಶರೀರವಷ್ಟೆ!  
ಕಾಳಿದಾಸನು ಸಹ "ಶರೀರಮಾಧ್ಯಂ ಖಲು ಧರ್ಮಸಾಧನಂ" ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.  
ಆದುದರಿಂದ ಶರೀರಚಿಂತನೆಯು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯ.

ಶರೀರಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ, ಶರೀರದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು,  
ಸೌಷ್ಠವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಒಂದು, ಶಕ್ತಿವೀರ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವುದು ಒಂದು,  
ಓಜಃಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಒಲಿಸುವುದು ಒಂದು, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಒಂದು,  
ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ಬಂದ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಒಂದು—ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ  
ನಾನಾ ತರದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾನವನು ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯ.

ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಯುರ್ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ  
ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇಹಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾದ  
ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಗುಣವೀರ್ಯ ಪರಿಪಾಕವನ್ನು  
ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಆಯುರ್ವೇದವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣತೆಗೆ  
ಒಯ್ಯಲು ತಕ್ಕುದಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಆಯುರ್ವೇದ.

ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ತುಂಬ, ತುಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. ಅವು ಸಾಗರದಂತೆ ವಿಪುಲ  
ವಾಗಿವೆ. ಆ ಸಾಗರವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ತೆಗೆದ ಬೆಣ್ಣೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸಹಸ್ರಯೋಗ  
ಗ್ರಂಥ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆಯುರ್ವೇದಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಹಸ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಉನ್ನತ  
ತೋರಣೆ ಸ್ಥಾನ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ  
ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉಪಯೋಗವು ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ  
ಕುತೂಹಲವೇ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಇಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ನನ್ನ  
ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವವು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಸಹಾಯಕವಾದುದು  
ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂತೋಷಕರ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ  
ಬೇಕಾದ, ರೋಗನಿವಾರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ, ಓಜಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಧಕವಾದ ಘೃತ, ಅವಲೇಹ,  
ತೈಲ, ಕಷಾಯ, ಚೂರ್ಣ, ಗುಟಿಕಾವರ್ಗಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಾಷಠಪ್ರಕರಣ

ವೆಂಬ ಗರಹಾರಿ ಔಷಧಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯ ವರ್ಗವೂ ಇರುವುದು; ಧಾರಾಕಲ್ಪವೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕರಣವಂತೂ ದೇಹದ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿಂತನೆಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವೇ ಆಗುವುದು.

ನಮ್ಮ ಭಾರತವು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪು. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಸಾರವು ಆದುದೂ ಕಡಿಮೆ; ಮಾರ್ಗಭಾವದಿಂದ ವಾಹನಸೌಕರ್ಯವೂ ಕಡಿಮೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜನತೆಗೆ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ, ಬಂದ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರತರಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ, ಗರ ಪ್ರತ್ಯಾಷಧವನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ ತುಂಬ ಕಷ್ಟ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇಂತಹ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬೇಕಾದುದು ಸಹಜ. ಈ ಸಹಸ್ರಯೋಗವು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದರೆ, ಪೋಷಕಳಾದ ತಾಯಿಯು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದಂತೆ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಕನಾದ ಗುರುವು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದಂತೆ, ವಿದಗ್ಧನಾದ ವೈದ್ಯನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ, ಮಾನವನಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧದ ರಕ್ಷಾಬಂಧವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ವೈದ್ಯರಿಗೂ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಬಹಳ ಉಪಕಾರಿಯಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ—ಸಾವಿರ ವಿಧದ ಯೋಗವು ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಕೇರಳೀಯರು ಸರ್ವರೂ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನನ್ನ ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ನವೀನ ಪ್ರಸ್ಥಾನ. ಅನುಭವದ ಒರೆಗೆಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒರೆದು, ಪ್ರಯೋಗದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು, ಬೋಧಕಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ನವನ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ತೀರಾ ಹೊಸತು; ತೀರಾ ಹೊಸತು.

ಅಹುದು; ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು ನಾನೂ, ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವೈದ್ಯ ಯಂ. ಯಂ. ಆಳ್ವರೂ ಕೂಡಿ ಸಹಸ್ರಯೋಗಕ್ಕೊಂದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದ್ದೇವೆ; ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾದುದರಿಂದ ಸ್ವಾಲಿತ್ಯವು ಬಂದು ಹೋದುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ಸರ್ವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ನವೀನವಾದ ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿದಗ್ಧನಾದ ಗೃಹಶಿಲ್ಪಿಗೆ ಹಳೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ದುರುಸ್ತಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೊಸ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಎಷ್ಟೋ ಸುಖಕರ; ಎಷ್ಟೋ ಫಲಕಾರಿ.

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಪಟ್ಟಣಿಗರಿಗೂ, ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೂ ಉಪಯೋಗ್ಯ; ವೈದ್ಯರಿಗೂ ವೈದ್ಯರಲ್ಲದವರಿಗೂ ಉಪಯೋಗ್ಯ. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಕೃಪಿಡಿ ಎನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡೊಡನೆ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕ ವರ್ಚಸ್ವಿಯಾದ ಪ್ರಾಕೃತನವನ್ನು (ಮುನ್ನುಡಿ) ಬರೆದು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತ್ ಕಾಶೀಮಠಾಧೀಶ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ

ಹಾಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಲ್ಲದೆ, ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತ, ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಡಾ. ಎನ್. ವಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಎಲ್. ಎ., ಎಮ್. ಎಸ್. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವೈದ್ಯ ಬಿ. ವೆಂಕಟೇಶ ಬಾಳಿಗ (ಆಯುರ್ವೇದ ಭಿಷಕ್)ರ ಸಹಕಾರವು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಶಾರದಾ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಒಡೆಯರಿಗೆ ತುಂಬ ಉಪಕೃತನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ನೈಕಃ ಸರ್ವಂ ಜಾನಾತಿ” (ಒಬ್ಬನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವ) ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸಹಜಲೋಪವಿದ್ದಲ್ಲಿ, ವಿಚಾರಾನುಭವವುಳ್ಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಿಳಿಸುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆ ತಿಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದೊಡನೆ ಪೋಣಿಸುವೆ ನಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನೀಯುವೆನು.

ಈ ಮುನ್ನೋಟವು ತಮಗೆ ಗ್ರಂಥಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಲೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಈ ಮುನ್ + ನೋಟವನ್ನು ಓದಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಏಳಿಗೆಯ ದಾರಿಯಾದ ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಶರೀರರಕ್ಷಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುನ್ + ನೋಟವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂದು ನಿಸಂದೇಹವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತೇನೆ.

೧೨ ಆಕ್ಟೋಬರ್, ೧೯೫೬ }  
ಜಪ್ಪು, ಮಂಗಳೂರು-೨ }

ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್  
ಅನುವಾದಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶಕ

Ayurved College,  
KHASBAG - BELGAUM.



### ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಪೋಷಕರು

1. ಶ್ರೀ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.
2. ,, ವೈದ್ಯ ಬಿ. ಆರ್. ಹರಿದಾಸ ಪ್ರಾಣಾಚಾರ್ಯ, ಮಂಗಳೂರು.
3. ,, ಎಂ. ಕೆ. ದೇವರಾಜ, ಎಂ. ಎ., ಬಿ. ಎಲ್., ಎಡ್ವೋಕೇಟಿ, ಮಂಗಳೂರು.
4. ,, ಐ. ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ, ಜಮೀನದಾರ, ಕುಂಬಳೆ.
5. ,, ಎಂ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ರಾವ್, ಜಮೀನದಾರ, ಮಂಜೇಶ್ವರ.
6. ,, ಮಂಜೇಶ್ವರ ರಾಮಚಂದ್ರ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ, ಜಮೀನದಾರ, ಮಂಜೇಶ್ವರ.
7. ,, ಕುಡ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶೆಟ್ಟಿ, President, South Kanara Chamber of Commerce, Mangalore.
8. ,, ಮಣೇಲ ರಘುನಾಥ ನಾಯ್ಕ, ಮಂಗಳೂರು.
9. ,, ಕೆ. ಗಣಪತಿ ನಾಯ್ಕ, Lakshmi Saw Mills Ltd., Kasargod.
10. ,, ಜನಾಬ ಎಂ. ಎಂ. ಸಾಲಿಹಿ, Near Jeppu Market, ಮಂಗಳೂರು.
11. ,, ಕೆ. ಸುಂದರ ಪುರಾಣಿಕ, ಕಾರ್ಕಳ.
12. Sri N. M. Sirur, 125 Margosa Arne, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-3.
13. ಶ್ರೀ. ವೈದ್ಯ ರಾಮದಾಸ ಜೋಯಿಶರ್, ಅಮ್ಮಂಜಿ ಗ್ರಾಮ, ಪೋಸ್ಟ್ ಬೆಳ್ಳೂರು.
14. ,, ಸಿ. ಗುಮ್ಮಣ್ಣ ಬಳ್ಳಾಲ, ಪಣಪಿಲ್, ಮೂಡುಬಿದ್ರೆ.
15. ,, ಆಯುರ್ವೇದ ತಿರೋಮಣಿ ಕೆ. ವಿ. ಜೋಶಿ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಧರ್ಮವೈದ್ಯಾಶ್ರಮ, ಮಂಗಳೂರು.
16. ,, ವೈದ್ಯ ಕೆ. ಸಂಜೀವ ನಾಯ್ಕ, ಬಾಲಾಜಿ ಸಿನೇಮಾ ಥಿಯೇಟರದ ಎದುರು, ಮಂಗಳೂರು.
17. ,, ವೈದ್ಯ ಬಿ. ವೆಂಕಟೇಶ ಬಾಳಿಗಾ, ಮಾರ್ಕೆಟ್ ರೋಡ್ ಮಂಗಳೂರು.
18. ,, ಹಿತಚಿಂತಕ ವೈದ್ಯಮಹಾಶಯ, ಮಂಗಳೂರು.
19. ,, ಎಂ. ವೈಕುಂಠ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಕ್ತ, ಜಮೀನದಾರ, ಮಂಜೇಶ್ವರ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪಾದಕರುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

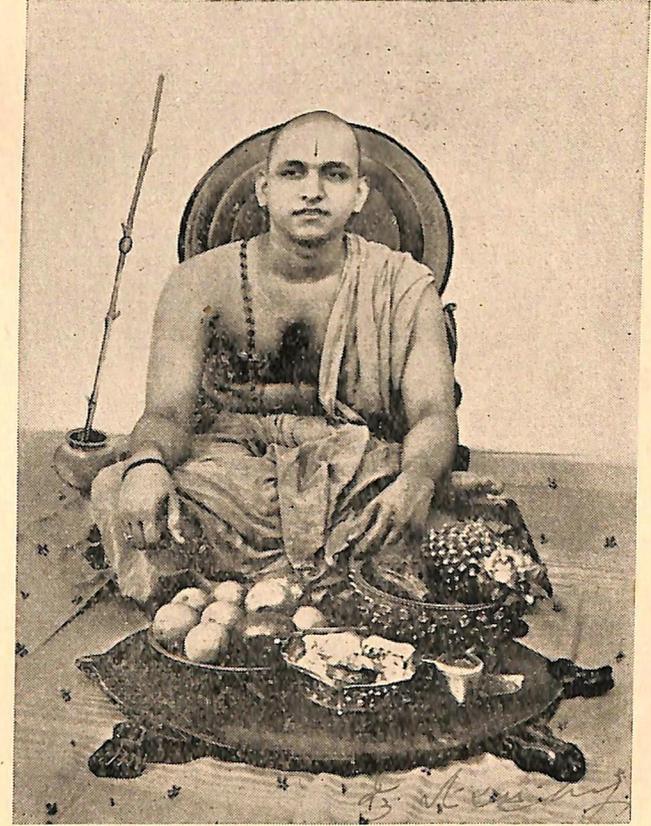
ಶ್ರೀ. ವೈದ್ಯ ರಾಮದಾಸ ಜೋಯಿಶರ್, ಅಮ್ಮಂಜಿ ಗ್ರಾಮ, ಪೋಸ್ಟ್ ಬೆಳ್ಳೂರು.

Ayurved College, Bangalore

Ayurved College, Bangalore - Bellur.

## ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

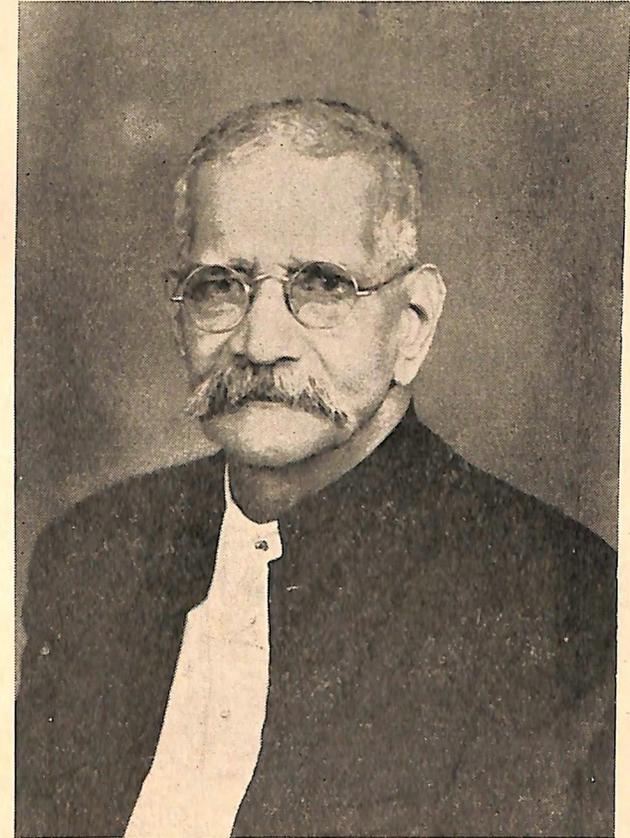
ಪ್ರಾಕೃತನ (ಮುನ್ನುಡಿ)	7
ಅನುವಾದಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮುನ್ನೋಟ	11
ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಪೋಷಕರು	15
ಅನುವಾದಕರ ಮಂಗಲಾಚರಣ	೧
೧. ಕಷಾಯಪ್ರಕರಣ ೧	೧
೨. ಘೃತಪ್ರಕರಣ ೨	೨೪
೩. ತೈಲಪ್ರಕರಣ ೩	೬೮
೪. ಚೂರ್ಣಪ್ರಕರಣ ೪	೧೦೦
೫. ಗುಟಿಕಾಯೋಗಪ್ರಕರಣ ೫	೧೧೭
೬. ಅವಲೇಹಪ್ರಕರಣ ೬	೧೩೪
೭. ಧಾರಾಕಲ್ಪಪ್ರಕರಣ ೭	೧೫೧
೮. ಮಾನಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ ೮	೧೬೧
೯. ಭೇಷಜಾದಿಗ್ರಹಣಪ್ರಕರಣ ೯	೧೬೪
೧೦. ಸ್ನೇಹಪಾಕಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ ೧೦	೧೭೦
೧೧. ಚೂರ್ಣಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ ೧೧	೧೭೩
೧೨. ಗುಟಿಕಾಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ ೧೨	೧೭೪
೧೩. ಅವಲೇಹಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ ೧೩	೧೭೪
೧೪. ಅಸವಾರಿಷ್ಟಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ ೧೪	೧೭೫
೧೫. ಸಂಕೇತಪ್ರಕರಣ ೧೫	೧೭೬
೧೬. ಪ್ರತ್ಯಾಷಠಧನಿಧಿಪ್ರಕರಣ ೧೬	೧೮೧
೧೭. ಉಪಸಂಹಾರ	೧೮೮
೧೮. ಪರಿಶಿಷ್ಟ (೧)	೧೮೯
೧೯. ಪರಿಶಿಷ್ಟ (೨)	೧೯೩



ಗುರುವರ್ಯ ಶ್ರೀಮತ್ ಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥಸ್ವಾಮೀಜೀಯವರು  
ಕಾಶೀಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನ, ಬನಾರಸ್  
ಇವರ— ಆಶೀರ್ವಾದಯುಕ್ತ ಮುನ್ನುಡಿ (ಪ್ರಾಕೃತನ)

ಶಿವಮೊಗ್ಗ  
ಖಾಸಬಾಗ - ಬೆಲ್ಗಾಂ

Ayurved College,  
KHASBAG - BELGAUM.



ಶ್ರೀ. ವೈಕುಂಠ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಕ್ತರು

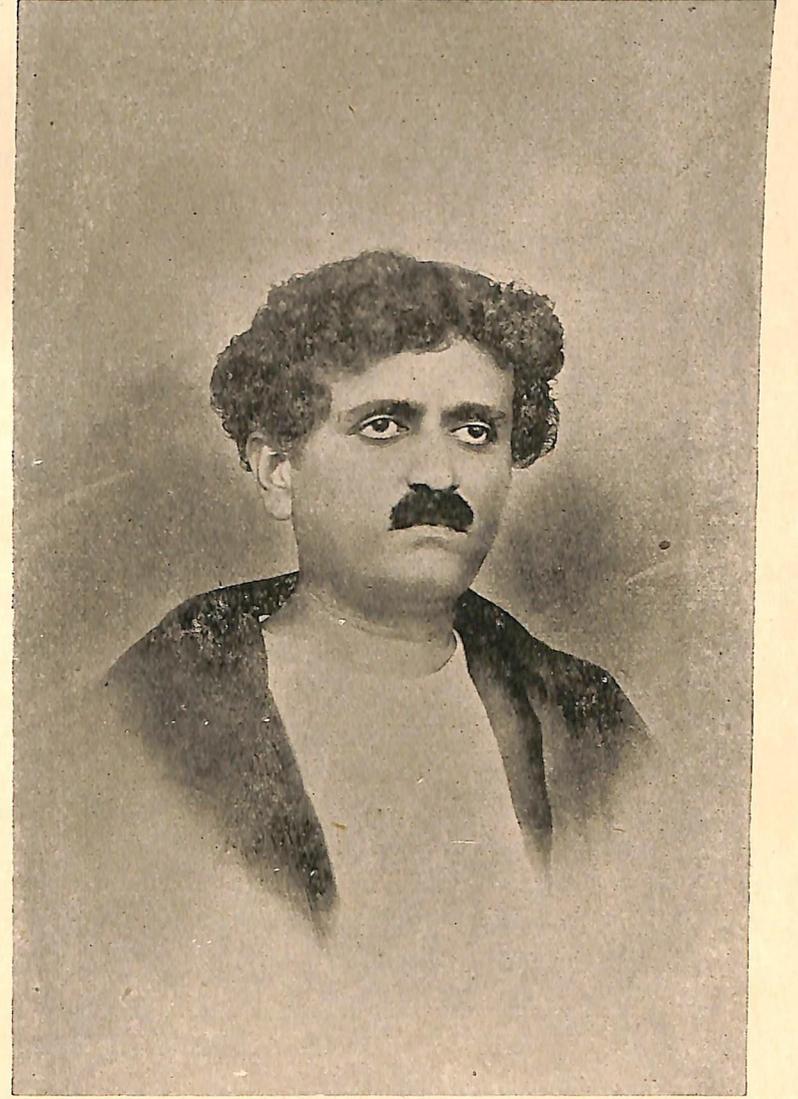
ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಪೋಷಕಪ್ರಮುಖರಲ್ಲೊಬ್ಬರು

ನಿಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಆಯುರ್ವೇದ ಸಮ್ಮೇಲನದ ೧೪ನೆಯ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಅಧಿವೇಶನದ  
ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ೧೯೧೯ರಿಂದ ೧೯೨೪ರ ವರೆಗೆ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿನ  
ಪ್ರಥಮ ಜುನಿಯಿತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಲಕ್ಷ್ಮಣಭಕ್ತ ಸ್ಮಾರಕ ಅಪೂರ್ವ  
ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ವಾಚನಾಲಯದ  
ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು — ಮಂಜೇಶ್ವರ.



ಸುಪ್ರಖ್ಯಾತ ನೈದ್ಯ ಬಿ. ಆರ್. ಹರಿದಾಸ, ಪ್ರಾಣಾಚಾರ್ಯ  
ಶ್ರೀಸಮರ್ಥ ಆಯುರ್ವೇದಿಕ್ ಫಾರ್ಮಸಿ, ಮಂಗಳೂರು  
ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಷೋಷಕಪ್ರಮುಖರಲ್ಲೊಬ್ಬರು

## ಸಮರ್ಪಣೆ



ದಿವಂಗತ ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥ-ತುಂಗಭದ್ರಾ  
ವೈದ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠ, ಜನಕಲ್ಯಾಣತತ್ಪರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಜ್ಞಾನಸಂಕರ್ಷಕೇಂದ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಗೀತ-  
ಕಲಾನಿರತ, ಅನುಪಮಕರ್ನಾಟಕರತ್ನ ಮತ್ತು ಆಯುರ್ವೇದಗುರುಗಳಾದ  
ಇವರಿಗೆ-ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು  
ನಾನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ತಾ. ೨೦-೯-'೫೬.

ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್,  
ಅನುವಾದಕ.

ಧನ್ವಂತರಯೇ ನಮಃ

## ಸಹಸ್ರಯೋಗಃ

॥ ಮಂಗಲಾಚರಣಮ್ ॥

ಶಂಖಂ ಚಕ್ರಮುಪಯೋಗ್ಯ ಕರಯೋದಿವ್ಯಾಷ್ಟಧಂ ದಕ್ಷಿಣೇ |  
ವಾಮೇನಾನ್ಯಕರೇಣ ಸಂಭೃತಸುಧಾಕುಂಭಂ ಜಲೂಕಾವಲಿಮ್ ||  
ಬಿಭ್ರಾಣಃ ಕರುಣಾಕರಃ ಶುಭಕರಃ ಸರ್ವಾಮಯಧ್ವಂಸಕಃ |  
ಸರ್ವಂ ಮೇ ದುರಿತಂ ಛಿನತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಧನ್ವಂತರಿಃ ಸಂತತಮ್ || ೧ ||

ಮೇಲಿನ ಎಡಬಲ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು, ಕೆಳಗಿನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಾಷ್ಟಧಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿನ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕುಂಭ ಮತ್ತು ಜಲೂಕಾ (ಜಿಗುಳೆಯ ಆವಳಿ—ಸಾಲು) ವಲಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕರುಣಾಸಾಗರ ಹಾಗೂ ಶುಭದಾಯಕ ಮತ್ತು ಸರ್ವರೋಗ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಭಗವಾನ್ ಧನ್ವಂತರಿಯು ಸದಾ ನಮ್ಮ ಸಕಲ ದುರಿತಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ, ನಿವಾರಿಸಲಿ. || ೧ ||

### ಕಷಾಯಯೋಗ ಪ್ರಕರಣ (೧)

ಘನಚಂದನಶುಂಠ್ಯಂಬುಪರ್ಪಟೋಶೀರಸಾಧಿತಮ್ ||  
ಶೀತಂ ತೇಭ್ಯೋ ಹಿತಂ ತೋಯಂ ಪಾಚನಂ ತೃಡ್ಜ್ವರಾಪಹಮ್ || ೧ ||

ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಚಂದನ, ಶುಂಠಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು (ಇರುವೇರಿ), ಪರ್ಪಾಟಿಕ, ಲಾವಂಚ, - ಇವುಗಳ ಶೀತ ಕಷಾಯವು ತೃಷೆ, ದಾಹ, ಮತ್ತು ಜ್ವರವನ್ನು ವರಿಹರಿಸಿ, ಪಾಚನಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. || ೧ ||

ತೋಯತೋಯದಭೂನಿಂಬಪಾಠಾಧಾನ್ಯಮಹೌಷಧೈಃ ||  
ಕೃತಃ ಕಷಾಯಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಜ್ವರಾಣಾಂ ಪಾಚನಃ ಪರಃ || ೨ ||

ಬಾಳದ ಬೇರು (ಇರುವೇರಿ), ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಲಬೇವು (ಕಿರಾತಕಡಿ), ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಶುಂಠಿ, - ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸರ್ವಜ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಾಚಕವಾಗಿದೆ. || ೨ ||

ಪಾಠಾಗ್ನಿಮಂಥಬೃಹತೀದ್ವಯನಾಗರಾಣಾಂ |  
ಛಿನೋದ್ಭವಾಮಗಧಮೂಲಕಲಿಂಗಕಾನಾಮ್ ||  
ವಾಸಾಮೃತಾಂಬುದಪಟೋಲಮಹೌಷಧಾನಾಂ |  
ಕ್ಯಾಥಂ ಪಿಬೇದಿಹ ಮರುತ್ತಭವೇ ಜ್ವರೇ ತು || ೩ ||

ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ತಕ್ಕಿಲೆ, ಸಣ್ಣ ಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಕಾರಿ, ಶುಂಠಿ (೧), ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ (೨), ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು,

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಹಿಸಡವಳ, ಶುಂಠಿ (೩) ಈ ಮೂರು ಕಷಾಯಗಳು ಕೂಡ ವಾತಜ್ವರಶಾಮಕವಾಗಿವೆ. || ೩ ||

ಗೋಪಾಂಗನಾಕಮಲಚಂದನಸೇವ್ಯವಿಶ್ವ- |  
ಯಷ್ಟೀಜಲೋತ್ಪಲಮಧೂಕಶತಾವರೀಭಿಃ ||  
ಸಿದ್ಧಂ ಸುಶೀತಮನುಮಾಕ್ಲಿಶಕರ್ಕರಾಢ್ಯಂ |  
ಪಿತ್ತಜ್ವರಂ ಜಯತಿ ದಾಹತೃಡಾಢ್ಯಮಂಬು || ೪ ||

ನಾಮದ ಬೇರು, ತಾವರೆ, ಚಂದನ, ಲಾವಂಚ, ಶುಂಠಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಬಾಳದ ಬೇರು (ಇರುವೇರಿ), ನೈದಿಲೆ ಗಡ್ಡೆ, ಇವೈತಿರುಳು, ಶತಾವರಿ, ಇವುಗಳ ಶೀತಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಪಿತ್ತಜ್ವರವು ಶಮನವಾಗುವುದು. || ೪ ||

ಪಥ್ಯಾಕಟ್ಟಿಲನಾಗರಾಂಬುದವಚಾಭೂನಿಂಬಧಾನ್ಯದ್ರುಮೈಃ |  
ಭಾಂಗೀಪರ್ಪಟಕಾನ್ವಿತ್ಯೈಃ ಶೃತಮಿದಂ ತೋಯಂ ಸುಶೀತಂ ಪುನಃ ||  
ಮಧ್ವಾಢ್ಯಂ ಪರಮಾಣುರಾಮತಯುತಂ ಶ್ಲೇಷ್ಮಜ್ವರಂ ನಾಶಯೇತ್ |  
ಕೋಷ್ಠಾರ್ಶಿಸಶ್ವಸನಾಗ್ನಿಸಾದಕಸನಾರುಚ್ಯಾಸ್ಯಶೋಷಾನ್ವಿತಮ್ || ೫ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಕಿರುಸಿವನ್ನಿ, ಶುಂಠಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಬಜ್ಜಿ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ದೇವದಾರು, ಗಂಟುಭಾರಂಗೀ, ವರ್ಪಾಟಿಕ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಮತ್ತು ಹುರಿದ ಹಿಂಗುಹುಡಿ ಸೇರಿಸಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕಫಜ್ವರ, ಆಮಾಶಯ ಪೀಡೆ, ಶ್ವಾಸ, ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯ, ಕಾಸ, ಅರುಚಿ, ಮುಖಶೋಷ—ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೫ ||

ದ್ರಾಕ್ಷಾನುಧೂಕಮಧುಕಲೋಧ್ರಕಾಶ್ಮಯ್ಸಾರಿವಾಃ |  
ಮುಸ್ತಾಮಲಕಹ್ರೀಬೇರಪದ್ಮಕೇಸರಪದ್ಮಕಮ್ || ೬ ||

ಮೃಣಾಲಚಂದನೋಶೀರನೀಲೋತ್ಪಲಪರೂಷಕಮ್ ||  
ಘಾಂಟೋ ಹಿಮೋ ವಾ ದ್ರಾಕ್ಷಾದಿರ್ಜಾರ್ತೀಕುಸುಮವಾಸಿತಃ || ೭ ||

ಯುಕ್ತೋ ಮಧುಸಿತಾಲಾಜೈರ್ಜಯತ್ಯನಿಲಪಿತ್ತಜಮ್ ||  
ಜ್ವರಂ ಮದಾತ್ಯಯಂ ಭದ್ರಿಂ ಮೂರ್ಚ್ಯಾಂ ದಾಹಂ ಶ್ರಮಂ ಭ್ರಮಮ್ ||  
ಊರ್ಧ್ವಗಂ ರಕ್ತಪಿತ್ತಂ ಚ ಪಿಪಾಸಾಂ ಕಾಮಲಾಮುಖಿ || ೮ ||

ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಇವೈಹೂ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಲೋಧ್ರಚೆಕ್ಕೆ, ಕಾಶ್ಮೀರಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು (ಇರುವೇರಿ), ತಾವರೆಕೇಸರ, ಪದ್ಮಕಾಷ್ಪ, ತಾವರೆ ದಂಟು, ಚಂದನ, ಲಾವಂಚ, ನೀಲತಾವರೆ, ಪರೂಷಕ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ, ಘಾಂಟಿ ಅಥವಾ ಹಿಮವನ್ನು ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕುಸುಮದಿಂದ ಸುವಾಸಗೊಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಜೇನು, ಸಕ್ಕರೆ, ಹೊದಳು — ಇವುಗಳ ಮೇಲ್ಪುಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾತಪಿತ್ತ ಜ್ವರ, ಮದಾತ್ಯಯ, ವಾಂತಿ, ಮೂರ್ಚ್ಯೆ, ದಾಹ, ಶ್ರಮ,

ಭ್ರಮ, ಊರ್ಧ್ವಾಗರಕ್ತಪಿತ್ತ, ತೃಷೆ ಮತ್ತು ಕಾಮಲಾರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೬ ರಿಂದ ೮ ||

ನಾಗರಾಮೃತಹರಿತಕೀ ಕ್ರಮಾನ್ಮಾಗಹಸ್ತನಯನಾಂಘ್ರಿಭಾಗಶಃ ||  
ಸಾಧುಸಿದ್ಧಮುದಕಂ ಸಶಕರಂ ನಾಶಯತ್ಕಖಿಲದೋಷಜಂ ಜ್ವರಮ್ || ೯ ||

ಶುಂಠಿ ೨ ಭಾಗ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ ೬ ಭಾಗ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ೪ ಭಾಗ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ತ್ರಿದೋಷಜ್ವರವು ಶಮನವಾಗುವುದು. || ೯ ||

ಪತ್ರಂ ವೇಣುಭವಂ ದಲಂ ಚ ತುಲಸೀಜಾತಂ ಹರಿಕ್ರಾಂತಿಜಿಂ |  
ಪತ್ರಂ ವಾ ಸುನಿಷ್ಣುಜಂ ಬದರಜಂ ಪತ್ರಂ ಚ ವಾಟಂ ದಲಮ್ ||  
ಪತ್ರಂ ಚೋತ್ತಮಕನ್ಯಕಾಖ್ಯಸುಷವೀನಾರಂಗಪತ್ರಂ ಪೃಥಕ್ |  
ಸರ್ವಂ ನಾಗರಪಾದಿಕಂ ಪ್ರಹರತಿ ಪ್ರಾಗ್ರೂಪಶೀತಂ ಜ್ವರಮ್ || ೧೦ ||

ಬಿದಿರು ಎಲೆ, ತುಳಸೀ ಎಲೆ, ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ ಎಲೆ, ಕುರಹಾಡಕೆ ಎಲೆ, ಬೊಗರಿ ಎಲೆ, ಗೋಳಿಮೊಗ್ಗೆ, ಸಹದೇವಿ ಎಲೆ, ಕಾಡು ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಎಲೆ, ಕಿತ್ತಳೆ ಎಲೆ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದಂಶ ಶುಂಠಿ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಶೀತಜ್ವರಹರವಾಗಿದೆ. || ೧೦ ||

ದಾರುನಾಗರಭೂನಿಂಬಧಾನ್ಯವಾಸಾಕಲಿಂಗಳೈಃ ||  
ಗಜಾಹ್ವಾದಶಮೂಲಾಜೈರ್ವ್ಯತ್ಯುಕಲ್ಪಂ ಜ್ವರಂ ಜಯೇತ್ || ೧೧ ||

ದೇವದಾರು, ಶುಂಠಿ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಗಜಹಿವ್ವಲಿ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಬೇರು, ತಕ್ಕಿಲೆ ಬೇರು, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಶೀವನ್ನಿ ಬೇರು, ಪಾದರೀ ಬೇರು, ಮೂರೆಲೆ, ಓರೆಲೆ, ಸಣ್ಣಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಕಾರಿ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಮೃತ್ಯುಸದೃಶವಾದ ಜ್ವರವನ್ನು ಕೂಡ ಶಮಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೧ ||

ಮಹಾಬಲಾಮೂಲಮಹಾಷಧಾನಾಂ ಕ್ಯಾಥೋ ನಿಹನ್ಯಾದ್ವಿಷಮಜ್ವರಂ ಚ ||  
ಶೀತಂ ಸಕಂಪಂ ಪರಿದಾಹಯುಕ್ತಂ ಮಾರೀಚಕಂ ರಾಘವ- ||

ಸಾಯಕೋ ಯಥಾ || ೧೨ ||

ಕಡಿರ ಬೇರು ಮತ್ತು ಶುಂಠಿ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು, ರಾಮಬಾಣವು ಮರೀಚನನ್ನು ಕೊಂದಂತೆ, ವಿಷಮಜ್ವರ, ಕಂಪಯುಕ್ತ ಜ್ವರ, ಮತ್ತು ದಾಹಯುಕ್ತ ಜ್ವರವನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೨ ||

ಞಿನ್ನೋದ್ಭವಾವ್ಯಷಕಿರಾತಕಪರ್ಪಟಾನಾಂ |  
ಶುಂಠ್ಯಾ ಬಲಾಹಕಯವಾಸಕಯೋಃ ಕ್ರಮೇಣ ||  
ಏಕದ್ವಯತ್ರಿತಯಭಾಗಕ್ಕೃತಃ ಕಷಾಯಃ |  
ಸಂಮೂರ್ಚ್ಯತಂ ಜ್ವರಮಪೋಹತಿ ಸನ್ನಿಪಾತಮ್ || ೧೩ ||

ಞಿನ್ನೋದ್ಭವಾವ್ಯಷಕಿರಾತಕಪರ್ಪಟಾನಾಂ, ಶುಂಠ್ಯಾ ಬಲಾಹಕಯವಾಸಕಯೋಃ ಕ್ರಮೇಣ, ಏಕದ್ವಯತ್ರಿತಯಭಾಗಕ್ಕೃತಃ ಕಷಾಯಃ, ಸಂಮೂರ್ಚ್ಯತಂ ಜ್ವರಮಪೋಹತಿ ಸನ್ನಿಪಾತಮ್ || ೧೩ ||

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಪರ್ಪಾಟಕ, — ಇವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ  
ಬಂದು ಭಾಗ, ಶುಂಠಿ ಎರಡು ಭಾಗ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ತೋರಿ ಇಂಗುಲ — ಇವು  
ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೂರು ಭಾಗ — ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸನ್ನಿಪಾತಜ್ವರಹರ  
ವಾಗಿದೆ. || ೧೩ ||

ಕೇವಲೇನಾಜನೋದೇನ ಕಷಾಯೋ ವಿಧಿನಾ ಶ್ರುತಃ ||  
ಚಾತುರ್ಥಿಕಂ ಜ್ವರಂ ಹಂತಿ ರೋಹಿಣ್ಯಾ ಸಮಲಂಕೃತಃ || ೧೪ ||  
ಓಮ ಮತ್ತು ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ ಕಷಾಯವು ಚಾತುರ್ಥಿಕ ಜ್ವರಹರ  
ವಾಗಿದೆ. || ೧೪ ||

ಮೃದ್ವೀಕಾನಾಗಮಧುಕೋತ್ಪಲಸಾರಿನಾಭಿಮುರ್ದೇಕ್ಷುಕಾಂಡ-  
ಹಿಮಸಾರಿನನಾಯುಶೀಠೈಃ ||  
ಯಷ್ಟೀಮಧುಪ್ರವರಗೋಸ್ತನಸಾರಿನಾಭಿಸ್ತೋಯಂ ಶ್ರುತಂ ಜಯತಿ  
ಪಿತ್ತಭವಂ ಜ್ವರಂ ಹಿ || ೧೫ ||

ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ನಾಗಕೇಸರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ನೈದಿಲೆ ಗಡ್ಡೆ, ನಾಮದ ಬೇರು (೧),  
ಸಣ್ಣಹೆಸರು ಬೇರು, ಕಬ್ಬಿನ ಬೇರು, ಚಂದನ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಬಾಳದ ಬೇರು,  
ಲಾವಂಚ (೨), ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಜೀನು, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ನಾಮದ ಬೇರು (೩),  
ಈ ಮೂರು ಕಷಾಯಗಳು ಪಿತ್ತಜ್ವರಹರವಾಗಿವೆ. || ೧೫ ||

ಭಾಂಗ್ಯಬ್ಧಪರ್ಪಟಕಧನ್ಯಯನಾಸನಿಶ್ಚ- |  
ಭೂನಿಂಬಕುಷ್ಠಕಣಿಸಿಂಹ್ಯಮೃತಾಕಷಾಯಃ ||  
ಜೀರ್ಣಜ್ವರಂ ಸತತಸಂತತಕಾನ್ವಿಹನ್ಯಾ- |  
ದನ್ಯೈದ್ಯುಕಂ ಸಹತ್ಯತೀಯಚತುರ್ಥಕಾಭ್ಯಾಮ್ || ೧೬ ||

ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪರ್ಪಾಟಕ, ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ, ಶುಂಠಿ, ಕಿರಾತ  
ಕಡ್ಡಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಸಣ್ಣಕುದನೆ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, — ಇವುಗಳ  
ಕಷಾಯವು ಸತತ, ಸಂತತ, ಅನ್ಯೈದ್ಯುಕ, ತೃತೀಯಕ, ಚಾತುರ್ಥಿಕ ಜ್ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ  
ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೬ ||

ಶತಾವರೀಗೋಷಕನ್ಯಾಚಂದನೋಶೀರವಾಲಕೈಃ ||  
ಸತಂಡುಲೀಯಕದ್ರಾಕ್ಷಾಸಮಂಗೋತ್ಪಲಯಷ್ಟಿಭಿಃ || ೧೭ ||  
ಸಾಧಿತಃ ಸಾಧಯತ್ಯಾಶು ನಿವ್ರುಹಃ ಸಸಿತಾಮಧುಃ ||  
ಊರ್ಧ್ವಗಂ ರಕ್ತಪಿತ್ತಂ ಚ ಹ್ಯುಭಯಾಯನಮೇವ ನಾ || ೧೮ ||

ತಥಾ ಪ್ರದರಮುನ್ಮಾದಂ ಸದಾಹಂ ವಿಷಮಂ ಜ್ವರಮ್ ||  
ವಟಶ್ಯಂ ಗಾಟರೂಷಾಭ್ಯಾಂ ಕ್ವಾಥಂ ಕ್ಷೀರಯುತಂ ತಥಾ || ೧೯ ||  
ಶತಾವರಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಚಂದನ, ಲಾವಂಚ, ಬಾಳದ ಬೇರು,  
ಕಿರುಕುಸಾಲೆ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ನಾಚಿಕೆ ಗಿಡ, ನೈದಿಲೆ ಗಡ್ಡೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು; || ೧೭ ||

ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅದು ಊರ್ಧ್ವ  
ಗತ ರಕ್ತಪಿತ್ತ ಹಾಗೂ ಅಧೋಗತ ರಕ್ತಪಿತ್ತಹರವಾಗಿದೆ; || ೧೮ || ಅದಲ್ಲದೆ,  
ಅದು ಪ್ರದರ, ಉನ್ಮಾದ, ದಾಹ, ವಿಷಮಜ್ವರಹರವಾಗಿದೆ; ಗೋಳಿಸೋಗ್ಗೆ,  
ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು — ಇವುಗಳ ಹಾಲುಕಷಾಯವು ಕೂಡ ಮೇಲಿನ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ  
ಅತ್ಯಂತ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. || ೧೯ ||

ಚಂದನೋಶೀರಜಲದಲಾಜಮುದ್ಗ ಕಣಾಯವೈಃ ||  
ಬಲಾಜಲೇ ಪರ್ಯುಷಿತ್ಯೈಃ ಕಷಾಯೋ ರಕ್ತಪಿತ್ತಹಾ || ೨೦ ||  
ಚಂದನ, ಲಾವಂಚ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಹೊದಳು, ಸಣ್ಣಹೆಸರು, ಹಿವ್ವಲಿ,  
ಜವೆಗೋದಿ, — ಇವುಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಕಡಿರಬೇರಿನ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ,  
ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಯೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅದು ರಕ್ತಪಿತ್ತಹರವಾಗಿದೆ. || ೨೦ ||

ಖದಿರಶೀತಬಲಾಸನಸಾರಿನಾವೃಷಜಪಾಂಬುದನೋರಟವಲ್ಕಲೈಃ ||  
ಜಯತಿ ಸಾಮಲಕೈಃ ಶ್ರುತಮಂಬು ಯತ್ರದರನಾಶು ಸಿತಾಮಧು-  
ಸಂಯುತಮ್ || ೨೧ ||

ಕಾಚು ತಿರುಳು, ಚಂದನ, ಕಡಿರ ಬೇರು, ಬೆಂಗೆ ತಿರುಳು, ನಾಮದ ಬೇರು,  
ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಬಿಳಿ ದಾಸಾಳ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಹಾಲುಸೋಗೆ ಕೆತ್ತೆ,  
ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೀನು, ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ  
ಪ್ರದರರೋಗವು ಶಮನವಾಗುವುದು. || ೨೧ ||

ಅನ್ಯುತೋಶೀರನಾಸಾಬ್ಧವಿಶ್ವಭೂನಿಂಬವಾಲಕೈಃ ||  
ಸಪರ್ಪಟಕಧಾನ್ಯಾ ಕರ್ಧನ್ಯಯಾಸೈರ್ವಿಪಾಚಿತಮ್ || ೨೨ ||

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಲಾವಂಚ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ,  
ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಪರ್ಪಾಟಕ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ, — ಇವುಗಳ  
ಕಷಾಯವು ಸರ್ವಜ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಚನಾಮೃತವಾಗಿದೆ. || ೨೨ ||

ಭಾಂಗೀ ಪುಷ್ಕರಮೂಲಂ ಚ ಸಧ್ಯಾಪರ್ಪಟತೋಯದಮ್ ||  
ನಾಗರಂ ದಶಮೂಲಂ ಚ ಪಿಪ್ಪಲೀಂ ಚಾಪ್ಸು ಸಾಧಯೇತ್ || ೨೩ ||  
ಸನ್ನಿಪಾತಜ್ವರಂ ಹಂತಿ ವಿಷಮಂ ಶೀತಿಕಾಂಸ್ತಥಾ ||  
ಕಾಸಶ್ವಾಸಾಗ್ನಿಸದನಹೃತ್ಪಾಶ್ವಾರ್ತಿಶಿರೋಗ್ರಹಮ್ ||  
ಜೀರ್ಣಜ್ವರಂ ಸಶ್ಚಯಥುಂ ಸಂತತಾದೀಂಶ್ಚ ನಾಶಯೇತ್ || ೨೪ ||

ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಪರ್ಪಾಟಕ, ಭದ್ರ  
ಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ, ದಶಮೂಲಗಳು, ಹಿವ್ವಲಿ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು || ೨೩ ||  
ಸನ್ನಿಪಾತಜ್ವರ, ಶೀತಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ಉಬ್ಬಸ, ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯ, ಹೃದಯನೋವು,

ಪಾರ್ಶ್ವಪೀಡೆ, ತಲೆನೋವು, ಶೋಫವುಳ್ಳ ಜ್ವರ, ಜೀರ್ಣಜ್ವರ, ಸಂತತಜ್ವರ—  
ವೊದಲಾದ ಜ್ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೨೪ ||

ಆರಲಾತಿವಿಷಾಮುಸ್ತಾ ಶುಂಠೀ ಬಿಲ್ವಂ ಸದಾಡಿಮುಮ್ ||  
ಸರ್ವಜ್ವರಹರೋ ಯೋಗೇಃ ಸರ್ವಾತೀಸಾರನಾಶನಮ್ || ೨೫ ||  
ನವಿಲಡಿ (ಹಂಸಪಾದಿ), ಅತಿವಿಡಯ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು,  
ದಾಳಿಂಬ ಸಿಪ್ಪೆ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸರ್ವಜ್ವರಹರ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಾತೀಸಾರ  
ನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೨೫ ||

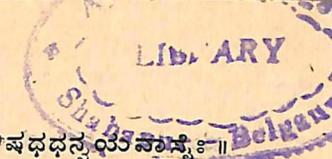
ಪಾಠಾಗುಡೂಚೀಘನಪರ್ಪಟಾಂಬುಭೂನಿಂಬಬಿಲ್ವೇಂದ್ರಯಮೈಃ  
ಶೃತಾಂಭಃ ||  
ಪೇಯಂ ಜ್ವರಾತ್ಪ್ರೇರತಿಸಾರಿಭಿಶ್ಚ ಯಥಾಮೃತಂ ಸ್ವರ್ಗಿಭಿರಾದರೇಣ || ೨೬ ||  
ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪರ್ಪಟಕ, ಬಾಳದ ಬೇರು,  
ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸ್ವರ್ಗ  
ನಿವಾಸಿಕರು ಬಯಸುವ ಅಮೃತದಂತೆ, ಸರ್ವಜ್ವರಾತೀಸಾರಹರವಾಗಿದೆ. || ೨೬ ||

ನ್ಯಾಘ್ರೀಶುಂಠ್ಯಮೃತಾಕ್ವಾಥಃ ಪಿಪ್ಪಲೀಚೂರ್ಣಸಂಯುತಃ ||  
ನಾತಶ್ಲೇಷ್ಮಜ್ವರಶ್ವಾಸಕಾಸಪೀನಸಶೂಲಜಿತ್ || ೨೭ ||  
ಕಂಟಿಕಾರಿ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪಲಿ  
ಚೂರ್ಣ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾತಜ್ವರ, ಶ್ಲೇಷ್ಮಜ್ವರ, ಉಬ್ಬಸ, ಕೆಮ್ಮು, ನೆಗಡಿ,  
ಶೂಲ — ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೨೭ ||

ಛಿನೋದ್ಯವಾಂಬುಧರಧನ್ಯಯವಾಸವಿಶ್ವೈಃ |  
ದುಃಸ್ವಶ್ವಪರ್ಪಟಕನೇಘಕಿರಾತತಿಕ್ತೈಃ ||  
ಮುಸ್ತಾಟಿರೂಷಕಮಹಾಷಢಧನ್ಯಯಾಸೈಃ |  
ಕ್ವಾಥಾನ್ ಪಿಬೇದನಿಲಪಿತ್ತಕಫಜ್ವರೇಷು || ೨೮ ||

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ, ಶುಂಠಿ (೧), ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ,  
ಪರ್ಪಟಕ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ (೨), ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು,  
ಶುಂಠಿ, ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ (೨), ಈ ಮೂರು ಕಷಾಯಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಾತಜ್ವರ,  
ಪಿತ್ತಜ್ವರ ಮತ್ತು ಕಫಜ್ವರಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತವೆ. || ೨೮ ||

ಶ್ವದಂಷ್ಟಾಂಬುದಭೂನಿಂಬಬಲಾನಾಗರಪರ್ಪಟೈಃ ||  
ಕ್ವಾಥಃ ಪ್ರಶಮಯೇತ್ಪೀತಃ ನಾತಪಿತ್ತಕೃತಂ ಜ್ವರಮ್ || ೨೯ ||  
ನೆಗಿನಮುಳ್ಳು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಕಡಿರ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ,  
ಪರ್ಪಟಕ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ವಾತಪಿತ್ತಜ್ವರವು ಶಮನವಾಗು  
ವುದು. || ೨೯ ||



ಪರ್ಪಟಕಾಬ್ಧ ಸುರದ್ರು ಮುಭಾಂಗೀಮಾಗಧಿಕಾಷಢಧನ್ಯಯವಾಸೈಃ ||  
ಕ್ವಾಥಮಿದಂ ವಿನಿಹಂತಿ ನರಾಣಾಂ ನಾತಕಫಜ್ವರಜಂ ಪರಿತಾಪಮ್ || ೩೦ ||  
ಪರ್ಪಟಕ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ದೇವದಾರು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ,  
ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ವಾತಕಫಜ್ವರಹರವಾಗಿದೆ. || ೩೦ ||

ಕಟುಕಾವಿಜಯಾದ್ರಾಕ್ವಾಮುಸ್ತಾಪರ್ಪಟಕಾಷಢೈಃ ||  
ಕಷಾಯೋ ನಾಶಯೇತ್ಪೀತಃ ಕಫಪಿತ್ತಭವಂ ಜ್ವರಮ್ || ೩೧ ||  
ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪರ್ಪಟಕ,  
ಶುಂಠಿ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಕಫಪಿತ್ತಜ್ವರಹರವಾಗಿದೆ. || ೩೧ ||

ಲಕುಚದಲಬಿಲ್ವಲಶುನೈರ್ನಾರಂಗಶಲಾಟಂಪಲ್ಲನಾಭ್ಯಾಮ್ ||  
ಕ್ವಾಥಾ ಜಯತಃ ಪೀತಾ ಕಫಾಥ್ಯಾಂ ಶೀತಿಕಾಂ ತ್ರಿದಿನಾತ್ || ೩೨ ||  
ಓಟ್ಟಿಹುಳಿ ಎಲೆ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಬೇರು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ (೧), ನಾರಂಗ ಚಿಗುರು ಮತ್ತು  
ನಾರಂಗದ ಕೋಮಲ ಫಲ (೨), ಈ ಎರಡು ಕಷಾಯಗಳು ಮೂರೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ  
ಶೀತಿಕಾಜ್ವರಹರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. || ೩೨ ||

ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತ್ಯಮೃತಾಮುಸ್ತಾಚಂದನೋಶೀರಸಾರಿನಾಃ ||  
ಸಹದೇವೀಕಣಾಸಿದ್ಧಃ ಕಷಾಯಃ ಶೀತಿಕಾಪಹಃ || ೩೩ ||  
ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಚಂದನ, ಲಾವಂಚ, ನಾಮದ  
ಬೇರು, ಸಹದೇವಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಶೀತಜ್ವರಹರವಾಗಿದೆ. || ೩೩ ||

ಆರಣ್ಯತುಲಸೀಮೂಲಂ ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಮಹಾಷಢೈಃ ||  
ಕ್ವಾಥೋಽಯಂ ನಿರ್ಹರೇಚ್ಛೀಘ್ರಂ ಶೀತಿಕಾಂ ವಿಷಮಜ್ವರಮ್ || ೩೪ ||  
ಕಾಡುತುಳಸೀ ಬೇರು, ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ, ಶುಂಠಿ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಶೀತ  
ಜ್ವರ ಹಾಗೂ ವಿಷಮಜ್ವರಹರವಾಗಿದೆ. || ೩೪ ||

ಮುಸ್ತಾಮೃತಾಮಧುಕಚಂದನಸೇವ್ಯವಿಶ್ವಮಾಷಾಗ್ನಿಮಂಥಕಣಿ-  
ಮುದ್ಗಕುಲತ್ಕಚಿತ್ತೈಃ ||  
ಸಿದ್ಧಾಂಬುನಾಕ್ಷಿಕಯುತಂ ಪಿಬತಾಂ ನಧೂನಾಂ ನಶ್ಯತ್ಕೃತ್ಯಗ್ಗರಗದಾಃ  
ಸಹಸೈವ ಲೋಕೇ || ೩೫ ||

ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಚಂದನ, ಲಾವಂಚ, ಶುಂಠಿ,  
ಉದ್ದು, ತಕ್ಕಿಲೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಸಣ್ಣಹೆಸರು ಬೇರು, ಹುರುಳಿ, ಹರಳು ಬೇರು —  
ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ರಕ್ತಪ್ರದರ  
ರೋಗವು ಬಹು ಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೩೫ ||

ಮಾಸಲೀಖದಿರಾಮಲಕತ್ರಿಕಂಟಜಂಬೂವರೀಕ್ವಾಢಃ ||

ಸಾಸ್ಥಿಸ್ರಾವಂ ಪ್ರದರಂ ಪ್ರಮಾಷ್ಠೀ ಮಧುಮಾನ್ ಪ್ರಗೇಪೀತಃ || ೩೬ ||

ನೆಲದಾಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಕಾಚು ತಿರುಳು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ನೇರಳೆ ಕೆತ್ತೆ, ಶತಾವರಿ ಬೇರು — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವವೂ ಪ್ರದರವೂ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೬ ||

ದಶಮೂಲಕಟುತ್ರಯ್ಯಃ ಕಷಾಯಃ ಸವ್ಯಷ್ಟೈರೇಷ ಸಮಾಕ್ಷಿಕ್ಃ ಪ್ರಪೀತಃ ||

ಶ್ವಸನಾನಿಲಕಾಸಪಾರ್ಶ್ವಪೃಷ್ಠತ್ರಿಕಮೂರ್ಧಾಂಸರುಜಾಸು

ಸಂಪ್ರದಿಷ್ಟಃ || ೩೭ ||

ದಶಮೂಲಗಳು, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಶ್ವಾಸರೋಧ, ವಾತ, ಕಾಸ, ಪಾರ್ಶ್ವಸೀಡೆ, ಬೆನ್ನಿನೋವು, ತಲೆನೋವು, ಭುಜನೋವು — ಇವೆಲ್ಲ ಶಮನವಾಗುವವು. || ೩೭ ||

ಬಲಾಜೀರಕವಿಶ್ವಾಬ್ಲವ್ಯವೃಷಬಿಲ್ವಸುರದ್ರುಮ್ಯಃ ||

ಗುಹೇಕ್ಪಲಾಜಸಹಿತೈರ್ನಿಷ್ಕಾಢಃ ಶಾಸಕಾಸಹಾ || ೩೮ ||

ಕಡಿರ ಬೇರು, ಜೀರಿಗೆ, ಶುಂಠಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಮೂರೆಲೆ, ಕಬ್ಬು, ಹೊದಳು — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಶ್ವಾಸ ಕಾಸಹರವಾಗಿದೆ. || ೩೮ ||

ಕಾಸಮರ್ದಕನಾರ್ತಕವೃಷಬಿಲ್ವೈಶ್ಚ ತದ್ಗುಣಃ || ೩೯ ಅ ||

ದೊಡ್ಡತಗಚ್ಚೆ ಬೇರು, ಸಣ್ಣಕುದನೆ ಬೇರು (ಅಥವಾ ಕಂಟಿಕಾರಿ), ಆಡು ಸೋಗೆ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಕೂಡ ಶ್ವಾಸಕಾಸಹರ ವಾಗಿದೆ. || ೩೯ ಅ ||

ಭಾಂಗೀಕಣಾಕಾಸಹರೀಹರಿದ್ರಾವಾಸಾಮೃತಾನಾಗರಧಾನ್ಯಕಾನಾಮ್ ||

ಕ್ವಾಢೋ ಜಯೇಚ್ಛ್ವಾಸಮತಿಪ್ರವೃದ್ಧಂ ಕ್ಷಣೇನ ತೀಕ್ಷ್ಟೋತ್ಪ-

ಸರಾಗಮಿಶ್ರಃ || ೪೦ ||

ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ದೊಡ್ಡತಗಚ್ಚೆ ಬೇರು, ಅರಸಿನ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಳು ಮೆಣಸುಹುಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಹಳೇ ಶ್ವಾಸರೋಗವೂ ಗುಣ ವಾಗುವುದು. || ೪೦ ||

ನಿದಾರಿಪಂಚಾಂಗುಲವೃಶ್ಚಿಕಾಲೀವೃಶ್ಚೀವದೇವಾಹ್ವಯಶೂರ್ಪಪರ್ಣಃ ||

ಕಂಡೂಕರಿ ಜೀವನಹ್ರಸ್ವಸಂಜ್ಞೇ ದ್ವೇ ಪಂಚಕೇ ಗೋಪಸುತಾ

ತ್ರಿಪಾದೀ || ೪೦ ||

Curved College  
Khasara

ನಿದಾರ್ಯಾದಿರಯಂ ಹೃದ್ಯೋ ಬೃಂಹಣೋ ವಾತಪಿತ್ತಹಾ ||

ಶೋಷಗುಲ್ಮಾಂಗಮರ್ದೋರ್ಧ್ವಶ್ವಾಸಕಾಸಹರೋ ಗಣಃ || ೪೧ ||

ನೆಲಕುಂಬಳ ಗಡ್ಡೆ, ಹರಳು ಬೇರು, ಚೇಳುಕೊಂಡಿ, ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು, ಕಾಡುಹೆಸರು ಬೇರು, ನಾಯಿಸೊಣಗು ಬೇರು, ಜೀವನ ಪಂಚಮೂಲಗಳು (ಶತಾವರಿ, ಹಾಲಿನಬಳ್ಳಿ, ಕಿರುಹಾಲೆ, ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ), ಹ್ರಸ್ವಪಂಚಮೂಲಗಳು (ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಸಣ್ಣಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಿಕಾರಿ, ಓರೆಲೆ, ಮೂರೆಲೆ, ನಾಮದ ಬೇರು, ನವಿಲಡಿ (ಹಂಸಪಾದಿ) — || ೪೧ || ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಹೃದ್ಯ, ಬೃಂಹಣ, ವಾತಪಿತ್ತಹರ, ಶೋಷ, ಗುಲ್ಮ, ಅಂಗಮರ್ದ, ಊರ್ಧ್ವಶ್ವಾಸ, ಕಾಸರೋಗನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೪೧ ||

ಅಗ್ನಿಮಂಥಬಲೈರಂಡಭಾಂಗೀಕುಷ್ಮಮಹಾಷಢೈಃ ||

ಪಿಬೇತ್ ಪ್ರಕೃಥಿತಂ ತೋಯಂ ಹಿಕ್ವಾರುಕ್ಶ್ವಾಸಕಾಸನಾನ್ || ೪೨ ||

ತಕ್ಕಿಲೆ ಬೇರು, ಕಡಿರ ಬೇರು, ಸಣ್ಣಹರಳು ಬೇರು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಶುಂಠಿ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಹಿಕ್ವಾ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸಹರವಾಗಿದೆ. || ೪೨ ||

ದಶಮೂಲವಿಶ್ವಲಶುನ್ಯಃ ಕ್ವಾಢಂ ಚ ಕ್ಷೀರಸಂಯುತಮ್ || ೪೨ ಆ ||

ದಶಮೂಲಗಳು, ಶುಂಠಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ — ಇವುಗಳ ಹಾಲುಕಷಾಯವು ಸಹ ಹಿಕ್ವಾ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸಹರವಾಗಿದೆ. || ೪೨ ಆ ||

ಆವೀರವಚಾಭಾಂಗೀಯಷ್ಟೀಭದ್ರಪಾಚಿತೇನ ತೋಯೇನ ||

ಪಾಲಕಶ್ರೀಯಕ್ವಾಪಿಹಿತಾಂ ಹಿಕ್ವಾಮಚೀರೇಣ ಜಯತಿ

ತೀವ್ರತರಾಮ್ || ೪೩ ||

ಆವೀರಕ್ಕುರು, ಬಜೆ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮ ರೋಗದಿಂದಂಟಾದ ಕಠಿಣ ಹಿಕ್ವಾ ರೋಗವು ಕೂಡ ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೪೩ ||

ಪುನರ್ನವಾಬಲಾಚವೃಶ್ಚಿಕಾಪಿಪ್ಪಲಿಗೋಕ್ಪುರೈಃ ||

ಜೀವಂತ್ಯಾ ಚ ಶ್ರತಂ ತೋಯಂ ಪುಷ್ಟಿಕೃತ್ ಕ್ಷಯನಾಶನಮ್ || ೪೪ ||

ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು, ಕಡಿರ ಬೇರು, ಚವ್ಯ, ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ (ಓರೆಲೆ), ಹಿಪ್ಪಲಿ ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಕಿರುಹಾಲೆ (ಬುಗುಡಿಹೂವಿನ ಗಡ್ಡೆ) — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಪುಷ್ಟಿಕರ ಹಾಗೂ ಕ್ಷಯನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೪೪ ||

ಅಮೃತಾದಶಮೂಲದಾರುಭಾಂಗೀವೃಷವೃಶ್ಚೀವಪಯೋದಧನ್ವಯಾಸೈಃ ||

ಸಬಲಾಚಿರಿಬಿಲ್ವಪಂಚಕೋಲೈರ್ವಧುನಾ ಹಂತಿ ನೃಪಾಮಯಂ

ಕಷಾಯಃ || ೪೫ ||

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ದಶಮೂಲಗಳು, ದೇವದಾರು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಆಡುಸೋಲಗೆ ಬೇರು, ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ, ಕಡಿರ ಬೇರು, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಪಂಚಕೋಲಗಳು (ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರ ಮೂಲ)—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮಾ ರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೪೫ ||

ಏಲಾಕಣಾಮಧುಕನಾಗರಕಾಬ್ಜವಾಸಾನಿಂಬಾಮೃತಾಂಬುದಶಮೂಲ-  
ಶ್ರುತಃ ಕಷಾಯಃ ||

ಲಾಕ್ಷಾಸಿತಾಮಧುಕಜೀರಕಸಂಪ್ರಯುಕ್ತೋ ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಮಾಶು  
ವಿನಿಹಂತಿ ಮಧುಪ್ರಗಾಢಃ || ೪೬ ||

ಏಲಕ್ಕಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಶುಂಠಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಆಡುಸೋಲಗೆ ಬೇರು, ಬೇವಿನಕೆತ್ತೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ದಶಮೂಲಗಳು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ, ಕೋಲರಗು, ಸಕ್ಕರೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಜೀರಿಗೆ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಯಥೋಚಿತ ಹುಡುಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮಾರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೪೬ ||

ಶುಂಠೀರಾಸ್ನಾಕಣಾಜೋಗವಾಸಾಕ್ವಾಥೋ ಘೃತಾನ್ನಿತಃ  
ಸಕಣಂ ದಶಮೂಲಂ ವಾ ಸ್ವರಭೇದೇನಿಲೋತ್ಥಿತೇ || ೪೭ ||

ಶುಂಠಿ, ರಾಸ್ನಾ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಆಡುಸೋಲಗೆ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾತಪ್ರಧಾನ ಸ್ವರಭೇದವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಅಥವಾ ದಶಮೂಲಗಳು, ಹಿಪ್ಪಲಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸಹ ವಾತ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ವರಭೇದಕ್ಕೆ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ. || ೪೭ ||

ತ್ರಿಜಾತತ್ರಿಕಟುನ್ಯಾಘ್ರೀಭಾಂಗೀಕ್ವಾಥೋ ಮಧೂತ್ಕಟಃ ||  
ಕಫಜಾರುಚಿಹೃಲ್ಲಾಸಪ್ರಸೇಕಸ್ವರಭೇದನುತ್ || ೪೮ ||

ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ ಚೆಕ್ಕೆ, ತಮಾಲ ಪತ್ರ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಂಟಿಕಾರಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕಫಪ್ರಧಾನ ಅರುಚಿ, ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುತ್ತಿರುವುದು, ಕಫಜಾಲಾಸ್ರಾವ, ಸ್ವರಭೇದ—ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೪೮ ||

ದ್ರಾಕ್ಷಾಕೃಷ್ಣಾನ್ಯಷ್ಟೈರಂಬು ಪಿತ್ತಜಸ್ವರಸಾದನುತ್ ||  
ಅಮೃಪಲ್ಲವತದ್ವ್ಯಂತಬಿಲ್ವಲಾಜಾದ್ರ್ಯಕೇಕ್ವುಭಿಃ ||

ಕೇಸರೈರ್ನಾರ್ತುಲುಂಗಸ್ಯ ಯುಕ್ತಃ ಕ್ವಾಥೋಽರುಚಿಂ ಹರೇತ್ || ೪೯ ||

ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಆಡುಸೋಲಗೆ ಬೇರು, ಬಾಳದ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಪಿತ್ತಪ್ರಧಾನ ಸ್ವರಸಾದಕ್ಕೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿದೆ; ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು,

ಅದರ ದಂಡು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಹೊದಳು, ಹಸಿಶುಂಠಿ, ಕಬ್ಬು, ಮಾದಳಹಣ್ಣಿನ ಕೇಸರ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಅರುಚಿಹರವಾಗಿದೆ. || ೪೯ ||

ವಿಶ್ವಾಬ್ಜಲಾಕ್ಷಾತಿಬಲಾಬಲಾಕ್ವಾಢಃ ಸಮಾಕ್ರೀಕಃ ||  
ರಾಸ್ನಾಕಣಾಚೂರ್ಣಯುಕ್ತೋ ಭಕ್ತರೋಧನಿರೋಧಕಃ || ೫೦ ||

ಶುಂಠಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕೋಲರಗು, ದೊಡ್ಡಕಡಿರು, ಕಡಿರ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ರಾಸ್ನಾ ಮತ್ತು ಹಿಪ್ಪಲಿಚೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅನ್ನ ಸೇರದಿರುವಿಕೆಯು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೫೦ ||

ಬಲಾಶತಾವರೀದ್ರಾಕ್ಷಾಬಿಲ್ವಮೂಲತ್ರಿಕಂಟಿಕೈಃ ||  
ಸದಾಡಿಮಂ ಕೃತಂ ತೋಯಂ ಭಕ್ತದ್ವೇಷನಿವಾರಣಮ್ || ೫೧ ||

ಕಡಿರ ಬೇರು, ಶತಾವರಿ ಬೇರು, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ದಾಳಿಂಬ ಸಿಪ್ಪೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಅನ್ನದ್ವೇಷವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೫೧ ||

ಪಂಚಾನಾಂ ಪಂಚಮೂಲಾನಾಂ ಕಷಾಯೇಣ ಶ್ರುತಂ ಪಯಃ ||  
ಆಜಂ ಮಧುಸಿತಾಯುಕ್ತಂ ಭಕ್ತರೋಧನಿರೋಧನಮ್ || ೫೨ ||

ಬೃಹತ್ಪಂಚಮೂಲ (ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ತಕ್ಕಲೆ, ಆನೆಮುಂಗು, ಶೀವಣ್ಣಿ, ಪಾದರಿ ಬೇರು), ಲಘುಪಂಚಮೂಲ (ಶಾಲಪರ್ಣಿ, ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ, ಸಣ್ಣಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಿಕಾರಿ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು), ಮಧ್ಯಮ ಪಂಚಮೂಲ (ಕಡಿರ ಬೇರು, ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು, ಕಾಡುಹೆಸರು ಬೇರು), ಜೀವನ ಪಂಚಮೂಲ (ಶತಾವರಿ, ತೊಂಡೆಬೇರು, ಬುಗುಡಿಹೂವಿನ ಗಡ್ಡೆ, ಜೀವಕ, ಋಷ ಭಕ), ತೃಣಪಂಚಮೂಲ (ದರ್ಭೆ ಬೇರು, ಕುಶದರ್ಭೆ ಬೇರು, ಕಬ್ಬಿನ ಬೇರು, ಕಾಜುಲ ಬೇರು, ಅಂಬಲಿನಗಣೆ ಬೇರು) — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಆಡಿನ ಹಾಲು, ಜೀನು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅನ್ನದ್ವೇಷವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೫೨ ||

ಪುನರ್ನವೈರಂಜಬಲಾಶುಂಠೀಗೋಕ್ಪುರಸಾಧಿತಾ ||  
ಅಜಾಕ್ಷೀರಾನ್ನಿತಾ ಪೇಯಾ ಭಕ್ತರೋಧನಿರೋಧಿನೀ || ೫೩ ||

ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಕಡಿರ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಆಡಿನ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಮಾಡಿದ ಪೇಯವು ಅನ್ನದ್ವೇಷ ನಿವಾರಕವಾಗಿದೆ. || ೫೩ ||

ಬಿಲ್ವಧಾನ್ಯಾಕಬಲಾಮಹಾಷಢೈರ್ಲಾಜಮುಧ್ನಸಹಿತೈಃ ಶ್ರುತಂ ಜಲಮ್ ||  
ಛರ್ದಿಮಾಶುಪಿಬತಃ ಸಶರ್ಕರಂ ಹಂತಿ ವಾತಕಫಪಿತ್ತಜಾಮಪಿ || ೫೪ ||

ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಕಡಿರ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಹೊದಳು, ಕಾಡು ಹೆಸರು ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅದು ವಾತಜ, ಕಫಜ, ಪಿತ್ತಜ ವಾಂತಿಯನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೫೪ ||

ಲಾಜಬಿಲ್ವಾಷಢೈಃ ಸಿದ್ಧಃ ಕ್ವಾಥಶ್ಚದ್ವ್ಯಾಂ ಹಿತಂ ಪರಮ್ || ೫೪ ಅ ||  
ಹೊದಳು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ವಾಂತಿರೋಗಕ್ಕೆ  
ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರ. || ೫೪ ಅ ||

ಧಾನ್ಯಾಕಶುಂಠೀಸುರದಾರುಚಿತ್ರಾಬಲೇಕ್ವುಬಿಲ್ವೈಃ ಪರಿಪಕ್ವಮಂಭಃ ||  
ಸಸ್ಯಂಧವೋ ಹೃದ್ಯದಕೋಠಗುಲ್ಮನಾತಪ್ಲಿಹಾಪಾರ್ಶ್ವ-  
ರುಜಾಸು ಶಸ್ತ್ರಃ || ೫೫ ||

ಕಡಿರಬೇರು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಶುಂಠಿ, ದೇವದಾರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಕಬ್ಬಿನ  
ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸೈಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ,  
ಹೃದ್ರೋಗ, ಚರ್ಮಮಂಡಲ ರೋಗ, ಗುಲ್ಮನಾತ, ಪ್ಲೀಹಾ, ಪಾರ್ಶ್ವಪೀಡಾ  
ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೫೫ ||

ಮಾಷದಾರುಬಲಾಕ್ವಾಥಃ ಸತ್ಯೈಲಶ್ಚ ಹಿತಸ್ತಥಾ ||  
ಪಿಬೇಜ್ಜ್ವರೋಕ್ತಂ ದ್ರಾಕ್ವಾದಿಸಾರಿನಾದಿಗಣಾಂಬು ಚ || ೫೬ ||  
ವಿದಾರ್ಯಾದಿ ಗಣೇನಾಪಿ ಸಿದ್ಧಂ ಕೃಷ್ಣಾಪ್ರಪೀಡಿತಃ ||  
ಸಾರಿವೋಶೀರಕಾಶ್ಚಯಮಧೂಕಶಿಶಿರದ್ವಯಮ್ ||  
ಯಷ್ಟೀಪರೂಷಕಂ ಹಂತಿ ದಾಹಪಿತೃಸ್ರತೃಡ್ಜ್ವರಾನ್ || ೫೭ ||

ಉದ್ದು, ದೇವದಾರು, ಕಡಿರ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಕೂಡಿಸಿ,  
ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಹೃದ್ರೋಗವು ಶಮನವಾಗುತ್ತದೆ; ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ದ್ರಾಕ್ವಾದಿ  
ಗಣದ ಅಥವಾ ಸಾರಿನಾದಿ ಗಣದ ಕಷಾಯವು ಕೂಡ ಹೃದ್ರೋಗದಲ್ಲಿ ಹಿತಕರ.  
|| ೫೬ || ವಿದಾರ್ಯಾದಿಗಣದ ಕಷಾಯವು ಕೂಡ ತೃಷೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ;  
ಮತ್ತು ಹೃದ್ರೋಗಕ್ಕೂ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ; ನಾಮದ ಬೇರು, ಲಾವಂಚ, ಶೀವನ್ನಿಮರದ  
ಬೇರು, ಇವೈತಿರುಳು, ಚಂದನ, ರಕ್ತಚಂದನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಪರೂಷಕ—ಇವುಗಳ  
ಕಷಾಯವು ದಾಹ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಬಾಯಾರಿಕೆಯುಳ್ಳ ಜ್ವರವನ್ನೂ ಶಮಿಸುತ್ತದೆ. || ೫೭ ||

ಧಾನ್ಯಾಕಕೃಷ್ಣಾತ್ಪಣಪಂಚಮೂಲಶತಾವರಿಕೋಲಯನಾಸಕಾನಾಮ್ ||  
ಸುಶೀತಲಂ ನಾರ್ಯನಿನಾರ್ಯನೀರ್ಯಂ ನಿನಾರಯೇಶ್ಚಿತ್ತತ್ಪಷಾಂ  
ಸಿತಾಧ್ಯಮ್ || ೫೮ ||

ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ತೃಣವಂಚಮೂಲಗಳು, ಶತಾವರಿ, ಬುಗರಿ ಬೇರು,  
ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ—ಇವುಗಳನ್ನು ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ, ಮರುದಿನ ಹಿಂಡಿ ಗಾಳಿಸಿದ ಆ  
ನೀರಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ ಕುಡಿದರೆ, ಸಿತ್ತವ್ರಧಾನ ತೃಷ್ಣೆಯು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೫೮ ||

ಮೃದ್ವೀಕಾಮಧುಕಮಧೂಕಪಿಪ್ಪಲೀಭಿಃ ಖರ್ಜೂರೈರ್ಮಲಯಜ-  
ಸಾರಿನಾಬ್ಜಲಾಜೈಃ ||  
ಸೋಶೀರೈಃ ಶೃತಮಥವಾ ಸುಶೀತಮಂಭಃ ತೃಣೂಚ್ಛಾರ್ವಮದಮತಿ-  
ವಿಭ್ರಮಾನ್ನಿರಸ್ಯೇತ್ || ೫೯ ||

ದ್ರಾಕ್ವೈ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಇವೈಹೂ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಖರ್ಜೂರ, ಚಂದನ, ನಾಮದ  
ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಹೊದಳು, ಲಾವಂಚ—ಕಷಾಯ ಅಥವಾ ಶೀತಲ ಮಾಡಿ,  
ಸೇವಿಸಿದರೆ ತೃಷ್ಣೆ, ಮೂರ್ಚ್ಛೆ, ಮದ, ಮತಿವಿಭ್ರಮ—ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗು  
ವವು. || ೫೯ ||

ದುಃಸ್ವರ್ತಕೇನ ಬಿಲ್ವೇನ ಯವಾನ್ಯಾ ನಾಗರೇಣ ವಾ ||  
ಕೇವಲೈತೇಷು ಸಂಯುಕ್ತಾಪಾಠಾ ಹಂತ್ಯರ್ತಸಾಂ ರುಜಮ್ || ೬೦ ||  
ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಋರಾಸನೀ ಓಮ ಮತ್ತು ಶುಂಠಿ—ಈ  
ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಕೂಡಿಸಿರಲೀ—ಇವೊಂದಿಗೆ ಪಾಡಾವಳಿ  
ಗಡ್ಡೆಯು ಅರ್ತಸ್ಥನ ನೋವಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರ. || ೬೦ ||

ಚಿರಿಬಿಲ್ವಪುನರ್ನವಾವಹ್ಯ ಭಯಾಕಣಾಸ್ಯಂಧವನಾಗರಪಕ್ವಜಲಮ್ ||  
ಗುದಕೀಲಭಗಂದರಗುಲ್ಮಹರಂ ಜಠರಾಗ್ನಿವಿವರ್ಧನಮಾಶು  
ಸೃಣಾಮ್ || ೬೧ ||

ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಪುನರ್ನವೆ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿ,  
ಸೈಂದುಪ್ಪು, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಗುದಕೀಲ, ಭಗಂದರ, ಗುಲ್ಮ—ಇವೆಲ್ಲ  
ವನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಜಠರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಬಹುಬೇಗನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. || ೬೧ ||

ವರ್ಷಾಭೂನಾಗರಾಗ್ನೀನಾಂ ಕ್ವಾಥಸಿದ್ಧಂ ಪಯಸ್ತಥಾ || ೬೧ ಅ ||  
ಪುನರ್ನವೆ, ಶುಂಠಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ  
ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅರ್ತಸ್ಥಿಗೆ ಹಿತಕರ. || ೬೧ ಅ ||

ಚಂದನಕಿರಾತತಿಕ್ತಧನ್ಯಯವಾಸಾಃ ಸವತ್ಸಕಾಃ ಕೃಥಿತಾಃ ||  
ರಕ್ತಾರ್ತಸಾಂ ಪ್ರಶಮನಾ ದಾರ್ವೀತ್ಯಗುಶೀರನಿಂಬಾಶ್ಚ || ೬೨ ||

ಚಂದನ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಕೆತ್ತಿ, ಮರದರಸಿನ,  
ಲವಂಗ ಚೆಕ್ಕೈ, ಲಾವಂಚ, ಬೇವಿನ ಕೆತ್ತಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ರಕ್ತಾರ್ತಸ್ಥಿಗೆ  
ಹಿತಕರ. || ೬೨ ||

ಉಶೀರಕಿಂಜಲ್ಕಮೃಣಾಲಶೀತಶತಾವರಿವತ್ಸನ್ಯಷಾಂಬುದೋತ್ಕಃ ||  
ರಕ್ತಾರ್ತಸಾಂ ಹಂತಿ ರುಜಂ ಕಷಾಯಃ ಕಾಲಾರಿಮೇದೋತ್ಕಮ  
ಭೀರುಜಂ ವಾ || ೬೩ ||

ಲಾವಂಚ, ಕಮಲಕೇಸರ, ತಾವರಿ ನಾಳ, ಚಂದನ, ಶತಾವರಿ, ಕೊಡಸಿಗಿನ  
ಬೀಜ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ (೧), ಕಪ್ಪುಕಿರಿಜಾಲಿ ತೊಗಟು (೨),  
ಶತಾವರಿ (೩), ಈ ಮೂರು ಕಷಾಯಗಳು ರಕ್ತಾರ್ತಸ್ಥನನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸು  
ತ್ತವೆ. || ೬೩ ||

ಕುಲತ್ವಲಶುನ್ಯರಂಢಪಾಠಾಗ್ರಂಥಿಕನಾಗರೈಃ ||

ಕಷಾಯಃ ಸಯವಕ್ಷಾರಃ ಶೂಲೋದಾವರ್ತನಾಶನಃ || ೬೪ ||

ಹುರುಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಹರಳು, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಶುಂಠಿ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಯವಕ್ಷಾರ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಶೂಲ, ಉದಾವರ್ತರೋಗ ಗಳು ಶಮನವಾಗುತ್ತವೆ. || ೬೪ ||

ದೇವದಾರುವಚಾಮುಸ್ತೈರ್ನಾಗರಾಣಿ ವಿಷಾನ್ವಿತೈಃ ||

ಆಮಾತಿಸಾರನಾಶಾಯ ಕ್ವಾಥಮೇಭಿಃ ಪಿಬೇನ್ನರಃ || ೬೫ ||

ದೇವದಾರು, ಬಜಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ, ಅತಿವಿಡಯ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಆಮಾತಿಸಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಕಾರಿ. || ೬೫ ||

ಮುಸ್ತಾಕರಂಜಾತಿವಿಷಾಗ್ನಿಬಿಲ್ವಮಹಾಷಢಗ್ರಂಥಿಕವತ್ಸಕಾನಾಮ್ ||

ಕ್ವಾಥೋ ರುಣಧ್ಯಾನುಮಥೋ ನಿರಾನಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಶೂಲಾನ್ವಿತ- ಸಾರಮುಗ್ರಮ್ || ೬೬ ||

ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಹುಲಿಗಿಲು ಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಅತಿವಿಡಯ, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರ ಮೂಲ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ—ಇವು ಗಳ ಕಷಾಯವು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲದ ಹೊಟ್ಟಿನೋವಿದ್ದ ಅತಿಸಾರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಮವಿಲ್ಲದ ಅತಿಸಾರವನ್ನು ಶಮಿಸುತ್ತದೆ. || ೬೬ ||

ಸಾನಂತಾತಿವಿಷಾಕೃಮಿಘ್ನಹುತಭುಕ್ ಪಾಠಾವಚಾಧಾತಕೀ- |

ಲೋಧ್ರಾಂಬಷ್ಣವಟಾಂಕುರೋಭಯನಿಶಾಪದ್ಮಾಸಮಂಗಾಭಯಾ ||

ಏಲಾನೋಚರಸಾಜನೋದಚಪಲಾಮೂಲಾರಲುತ್ಕ್ರೂಷಣಂ |

ಬಿಲ್ವಂ ಚೇತಿಬಹುಪ್ರಕಾರವಿಹಿತಂ ಕುಕ್ಪ್ಯಾಮಯಘ್ನೋ ಗಣಃ || ೬೭ ||

ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ, ಅತಿವಿಡಯ, ನಾಯುವಿಳಂಗ, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಬಜಿ, ಧಾತಕೀಕುಸುಮ, ಲೋಧ್ರದ ಕೆತ್ತೆ, ಪುಂಡಿಬೇರು, ಗೋಳಿಮೊಗ್ಗ, ಲಾವಂಚ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ನೋಚರಸ, ಓಮ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಕುಕ್ಪಿರೋಗಹರವಾಗಿದೆ. || ೬೭ ||

ಪೂತೀಕಬಿಲ್ವಚನ್ಯಾಗ್ನಿಕಣಾಮೂಲಪುನರ್ನಸೈಃ ||

ಪಥ್ಯಾಶುಂಠೀಯುತೈಃ ಕ್ವಾಥಃ ಪಾತನ್ಯೋಽಗ್ನಿನಿವರ್ಧನಃ || ೬೮ ||

ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಪುನರ್ನವೆ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಅಗ್ನಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. || ೬೮ ||



ಪಥ್ಯಾನ್ಯೋಷಪುನರ್ನವಾಂಬುದನಿಶಾಪೂತೀಕಯುಗ್ವಾಜ್ಜಿವಾ-  
ಪಾಠಾಬಿಲ್ವಘ್ನಿಪ್ರಿಯಾರಲುಕಣಾಮೂಲೋಗ್ರಗಂಧಾಗ್ನಿಭಿಃ ||

ಚನ್ಯಾದೀಪ್ಯಕಬಾಣಪುಂಖಸಹಿತ್ಯೇರೈಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಜಲಂ |

ಷೇಯಂ ತದ್ಬಹುದೋಷಜಗ್ರಹಣಿಭಿರ್ದೇವೈರ್ಯಥಾ ನಾಮೃತಮ್ || ೬೯ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಪುನರ್ನವೆ, ಭದ್ರ ಮುಷ್ಟಿ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಹುಲಿಗಿಲು, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಅತಿವಿಡಯ, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ ಮೂಲ, ಬಜಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಓಮ, ಕಗ್ಗಿಗಿಡದ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಬಹು ದೋಷಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಗ್ರಹಣಿರೋಗವನ್ನು ಶಮಿಸುತ್ತದೆ. || ೬೯ ||

ಬಿಲ್ವಾಜನೋದಘನನಾಗರಧಾನ್ಯಕೋಗ್ರಾಪೂತೀಕವಾಲಕ-  
ಶರೀದಹನೈಃ ಶೃತಾಂಭಃ ||

ತ್ಯುಟ್ಶೂಲವಾನ್ ಪರಿಪಿಬೇದಥವಾ ವಿಷೂಚ್ಯಾಂ ಕೈಡಯ-  
ಸಿದ್ಧಸಲಿಲಂ ಶರಪುಂಖಜಂ ವಾ || ೭೦ ||

ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಓಮ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಬಜಿ, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಕಚ್ಚೂರ, ಚಿತ್ರಮೂಲ ಮತ್ತು ಕರಿಬೇವು (ಅಥವಾ ಕಗ್ಗಿಗಿಡದ ಬೇರು) — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ವಿಷೂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ತೃಷ್ಣೆ ಮತ್ತು ನೋವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. || ೭೦ ||

ದಶಮೂಲಂ ಬಲಾಮೂಲಂ ದ್ರಾಕ್ಷಾಯಷ್ಟಾಹ್ಯಚಂದನಮ್ ||  
ಕ್ವಾಥಯಿತ್ಯಾ ಪಿಬೇದೇತನ್ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಸ್ಯ ಶಾಂತಯೇ || ೭೧ ||

ದಶಮೂಲಗಳು, ಕಡಿರ ಬೇರು, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಚಂದನ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಹರವಾಗಿದೆ. || ೭೧ ||

ವರೀಸಿದ್ಧಂ ಪಿಬೇತ್ ಕ್ಷೀರಂ ಸಸಿತಂ ಕೃಚ್ಛ್ರಶಾಂತಯೇ || ೭೧ ಅ ||  
ಶತವಾರೀ ರಸ ಅಥವಾ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೭೧ ಅ ||

ನ್ಯಾಘ್ರೀಗೋಕ್ಪರಮತ್ಯಾಕ್ಷೀಪದ್ಮಾಪಾಷಾಣಭೇದಕೈಃ ||  
ಕಪೋತವಂಕಕತಕವರೀವಸುಕನಾಲಕೈಃ || ೭೨ ||

ಶೃತಕ್ಷೀರಾದ್ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಂ ಕಷಾಯಃ ಶರ್ಕರಾನ್ವಿತಃ ||  
ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವಂ ಚ ನಾಶಯೇತ್ || ೭೩ ||

ಸಣ್ಣ ಕುದನೆ ಬೇರು, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಹೊನ್ನಗುಂದಿ, ತಾವರಿ, ಪಾಷಾಣ ಭೇದಿ, ಬೆಟ್ಟುಕರಂಡೆ ಬೇರು, ಚಿಲ್ಲಿಕಾಯಿ (ಚಲ್ಲಬೀಜ), ಶತಾವರಿ, ತಾರತಾವಲ ಬೇರು, (ಬೂಕವ್ಯಕ್ಲ), ಬಾಳದಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಮತ್ತು

ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛಗಳೂ ರಕ್ತಸ್ರಾವವೂ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೨ ಮತ್ತು ೨೩ ||

ಪಥ್ಯಾಗೋಕ್ಪುರಶವ್ಯಾಕಥನ್ವಯಾಸಾಕ್ಷಿಭೇಷಜ್ಯಃ ||  
ಕ್ವಾಥಂ ಪಿಬೇತ್ ಸರುಗ್ನಾಹೇ ಕೃಚ್ಛ್ರೇ ಮಧುಸಿತಾಯುತಮ್ || ೨೪ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಕೊಂದೆಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಬಳ್ಳಿದುರುವೆ, ಲೋಧ್ರ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ, ನೋವು ಮತ್ತು ಉರಿ—ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೪ ||

ವರೀವಿದಾರೀಗೋಕಂಟಮುಸ್ತಾಗೋಪೀಜಲಂ ತಥಾ || ೨೪ ಅ ||

ಶತಾವರಿ, ನೆಲಕುಂಬಳ ಗಡ್ಡೆ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನಾಮದಬೇರು ಬಾಳದಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಹರವಾಗಿದೆ. || ೨೪ ಅ ||

ಬೃಹತ್ಯಾದಿಗಣ್ಯಃ ಸಿದ್ಧಂ ದ್ವಿಗುಣೇಕೃತಗೋಕ್ಪುರೈಃ ||  
ತೋಯಂ ಪಯೋ ವಾ ಸರ್ಪಿರ್ವಾ ಸರ್ವಮೂತ್ರವಿಕಾರಜಿತ್ || ೨೫ ||

ಸಣ್ಣ ಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಕಾರಿ, ಓರಿಲೆ, ಮೂರೆಲೆ—ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಭಾಗ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು ಎರಡು ಭಾಗ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ, ಹಾಲು ಅಥವಾ ಘೃತವು ಸರ್ವ ಮೂತ್ರವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೨೫ ||

ಅಂಕೋಲ್ಲಾಬ್ಧಫಲತ್ರಯದ್ವಿರಜನೀಜಂಬುಜುನಕ್ಪೀರಜ- |  
ತ್ಯಕ್ವಾತಾಕತಕಾಗ್ನಿಮಂಥಖದಿರಾಂಬಷ್ಣಾಸನೇಂದ್ರದ್ರುಮೈಃ ||  
ಕ್ವಾಥೋ ವಾರಿಧಿಕೋಠಕಿಂಶುಕಸಖ್ಯಿರೇಭಿಃ ಕೃತಃ ಶೀತಲಃ |  
ಸಕ್ವಾದ್ರಾದಿಜತೂತ್ಕಚೂರ್ಣಸಹಿತಃ ಸರ್ವಪ್ರಮೇಹಾಪಹಾ || ೨೬ ||

ಅಂಕೋಲೆ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ, ನೇರಳೆ ಕೆತ್ತೆ, ಹೊಳೆಮುತ್ತಿ (ಅರ್ಜುನ), ಹಾಲುಮರಗಳ ಕೆತ್ತೆ (ಅತ್ತಿಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಗೋಳಿಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಅಶ್ವತ್ಥ ಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಕಲ್ಲು ಅಶ್ವತ್ಥ ಮರದ ಕೆತ್ತೆ), ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಚಿಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ತಕ್ಕಿಲೆ, ಕಾಚು ತಿರುಳು, ಪುಂಡಿ (ಅಂಬಷ್ಣಾ), ಬೆಂಗಮರದ ತಿರುಳು, ದೇವದಾರು, ಕಡಲು ನೋರೆ, ಪಲಾಶನಿಯಾಸ (ಮುತ್ತಗಮರದ ಮೇಣ)—ಇವುಗಳ ಶೀತಲ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಮತ್ತು ಶಿಲಾಜಿತುವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ಪ್ರಮೇಹ ರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೬ ||

ಕನಕಖದಿರಧಾತ್ರೀವೈರಿದಾರ್ವೀಸಮಂಗಾವಿದುಲರಜನಿಸಾಠಾಚೂತ-  
ಬೀಜಾಭಯಾಬ್ಧಾಃ ||

ಕುಸುಮರಸಸಮೇತಂ ತೋಯಮೇಭಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಹರತಿ  
ಸಕಲಮೇಹಾನ್ ಸಪ್ತರಾತ್ರಪ್ರಯೋಗಾತ್ ||

ಗುಗ್ಗುಲು, ಕಾಚು ತಿರುಳು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಏಕನಾಯಕ ಬೇರು, ಮರದರಸಿನ, ನಾಚಿಕೆಗಿಡ, ಸಮುದ್ರಫಲ, ಅರಸಿನ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಮಾವಿನ ಬೀಜದ ತಿರುಳು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಏಳುದಿನ ಸೇವಿಸಿದರೆ ಸಕಲ ಪ್ರಮೇಹರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೭ ||

ವ್ಯಾಘ್ರೀವರಣತರ್ಕಾರೀಶಿಗ್ರವಿಶ್ವಪುನರ್ನವಮ್ ||  
ಶ್ರಪಯಿತ್ವಾ ಪಿಬೇತ್ತೋಯಂ ವಿದ್ರಧಾವಂತರಾಶ್ರಯೇ || ೨೮ ||

ಸಣ್ಣ ಕುದನೆ ಬೇರು, ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ, ತಕ್ಕಿಲೆ ಬೇರು, ನುಗ್ಗೆ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಅಂತರ್ವಿದ್ರಧಿಯನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೨೮ ||

ಮುಸ್ತಾಚಂದನದಾರ್ವೀತ್ಯಗ್ನ್ಯುನಿಂಜೋಶೀರವತ್ಸಕ್ಯಃ ||  
ಸಕ್ವಾದ್ರಃ ಶಮನಃ ಕ್ವಾಥಸ್ತಥಾ ಪೂಯವಿನಾಶನಃ || ೨೯ ||

ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಚಂದನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲಬೇವು, ಲಾವಂಚ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಕೆತ್ತೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅಂತರ್ವಿದ್ರಧಿಯೂ ಪೂಯರೋಗವೂ ಶಮನವಾಗುವವು. || ೨೯ ||

ವರಣಸೈರ್ಯಕಯುಗ್ವಶತಾವರೀದಹನಮೋರಟಬಲ್ವವಿಷಾಣಿಕಾಃ ||  
ದ್ವಿಬೃಹತೀದ್ವಿಕರಂಜಜಯಾದ್ಯಯಂ ಬಹಲಪಲ್ಲವದಭರಂ ಜಾಕರಃ || ೩೦ ||

ವರಣಾದಿಃ ಕಫಂ ಮೇದೋ ಮಂದಾಗ್ನಿತ್ವಂ ನಿಯಚ್ಛತಿ ||  
ಆಥ್ಯವಾತಂ ಶಿರಃಶೂಲಂ ಗುಲ್ಮಂ ಚಾಂತಃ ಸವಿದ್ರಧಿಮ್ || ೩೧ ||

ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ, ಕರಿಮುಳ್ಳುಗೋರಂಟಿ, ಬಿಳಿಮುಳ್ಳುಗೋರಂಟಿ, ಶತಾವರಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಾಲುಸೋಗೆ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಮಧುನಾಶ (ಸಣ್ಣ ಗೆರೆಶೆಹಂಬು), ಸಣ್ಣ ಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಕಾರಿ, ಹುಲಿಗಿಲು, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ತಕ್ಕಿಲೆ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನುಗ್ಗೆ ಚಿಗುರು, ದರ್ಭೆಬೇರು, ದಾರೆಹುಳಿ; || ೩೦ ||—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಕಫ, ಮೇದ, ಮಂದಾಗ್ನಿ, ಆಥ್ಯವಾತ, ಶಿರಃಶೂಲ, ಗುಲ್ಮ, ಅಂತರ್ವಿದ್ರಧಿ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ವರಣಾದಿ ಕಷಾಯ ವೆನಿಸುತ್ತದೆ. || ೩೧ ||

ಲಶುನಬರ್ಬರಶಕ್ರಲತಾಭಯಾಹಪುಷಯಕ್ವದ್ಯಗ್ನಿಕಣಾಷಢೈಃ ||  
ಸಹಪುನರ್ನವಮೋರಟಶಿಗ್ರಭಿರ್ಜಯತಿ ವೃದ್ಧ್ಯಾದರಾಣಿ ಶೃತಂ ಜಲಮ್ || ೩೨ ||

ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಕರಿಜಾಲಿ, ಇಂದ್ರವಲ್ಲಿ (ಚಿಟಿಕೆ ಬೇರು), ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಹಾವುಬೇರು, ಗಜ್ಜಿಗೆ ಬೇರು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಪುನರ್ನವೆ,

ಹಾಲುಸೋಗೆ, ನುಗ್ಗೆ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ವೃದ್ಧಿ, ಉದರರೋಗ ನಾಶಕ ವಾಗಿದೆ. || ೮೨ ||

ಲಶುನೈರಂದಯಕ್ಷಾಕ್ಷೇವರ್ಷಾಭೂಹಪುಷ್ಪಾಷ್ಠೈಃ ||  
ಕ್ಷುಧಿತಂ ಹಿಂಗುಮೃದ್ಯದ್ಧಿಗುಲ್ಮಾನಾಹೋದರಾಪಹಮ್ || ೮೩ ||

ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಹರಳು ಬೇರು, ಗಜ್ಜಿಗೆ ಬೇರು, ಪುನರ್ನವೆ, ಹಾವುಬೇರು, ಶುಂಠಿ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಂಗು ಹುರಿದು, ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವೃದ್ಧಿ, ಗುಲ್ಮ, ಆನಾಹ, ಉದರರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೮೩ ||

ದಶಮೂಲವಿಶ್ವದಾರುಕ್ಷುಧಿತಂ ಗುಲ್ಮಜಿಜ್ಜಲಮ್ ||  
ಚಿತ್ರಕಗ್ರಂಥಿಕೈರಂಧಶುಂಠೀಕ್ಷಾಧಶ್ಚ ತದ್ಗುಣಃ || ೮೪ ||

ದಶಮೂಲಗಳು, ಶುಂಠಿ, ದೇವದಾರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಗುಲ್ಮಹರ; ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಹರಳುಬೇರು, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಕೂಡ ಗುಲ್ಮಹರ. || ೮೪ ||

ವರ್ಷಾಭೂಬಿಲ್ವಖಲ್ಯೋರುಬುಸಹಚರಶುಂಠೈಃ ಕಷಾಯಃ |  
ಪಾತವ್ಯಃ ಸಪ್ತಸಾರೋ ಗುದಲವಣಿಕಣಾಹಿಂಗುಮಿಶ್ರೋ ಯಥಾರ್ಹಮ್ ||  
ವಿಡ್ಭಂಧಂ ವಹ್ನಿವಾಂದ್ಯಂ ರುಜಮತಿಮಹತೀಂ ಯೋನಿಹೃತ್ಪಾರ್ಶ್ವಪೃಷ್ಠ- |  
ಶ್ರೋಣೀದೇಶೇಷು ಸದ್ಯಃ ಶಮಯತಿ ಜಠರಾಸ್ತ್ರೀಲಗುಲ್ಮ- || ೮೫ ||

ಪುನರ್ನವೆ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಸರಳದೇವದಾರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಕರಿಗೋರಂಟಿ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ತಕ್ಕಿಲೆ—ಈ ಏಳರ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಇಂದುಪ್ಪು, ಹಿಪ್ಪಲಿ ಚೂರ್ಣ, ಹುರಿದ ಹಿಂಗುಚೂರ್ಣ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮಲಬದ್ಧತೆ, ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯ, ಯೋನಿಹೃದಯಪಾರ್ಶ್ವಪೃಷ್ಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಠಿಣ ನೋವು, ಉದರ, ಅಷ್ಟೀಲಾ, ಗುಲ್ಮ, ಪ್ಲಿಹಾ — ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೮೫ ||

ಕಣಾಶತಾಹ್ಯಾದ್ಧಿಕರಂಜದಾರುಭಾಂಗೀಕುಲಶ್ಚೈಃ ಸತಿತ್ಯಿರ್ವಿಪಕ್ವಮ್ ||  
ತಥಾ ರಸೋನೇನ ಚ ಸಿದ್ಧಮಂಭಃ ಸಹಿಂಗುಕಲ್ಮಂ || ೮೬ ||

ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಹುಲಿಗಿಲು, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ದೇವದಾರು, ಗಂಟು ಭಾರಂಗಿ, ಹುರುಳಿ, ಎಳ್ಳು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹುರಿದ ಹಿಂಗು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ರಕ್ತಗುಲ್ಮದಲ್ಲಿ ಗುಣಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ. || ೮೬ ||

ನಿಗುಂಡ್ಯೇರಂಡಕೋರಂಡಗೋಕ್ಪುರದ್ಧಿಪುನರ್ನವಮ್ ||  
ಪಂಚಕೋಲಾಭಯಾಶಿಗ್ರುಕುಲಶ್ಚ ಸ್ತ್ರೈಃ ಶೃತಂ ಜಲಮ್ || ೮೭ ||  
ಸಕ್ಪಾರಹಿಂಗುಲವಣಂ ಸರ್ವಶೂಲನಿವಾರಣಮ್ || ೮೮ ||

ಕರಿನೆಕ್ಕಿ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಕರಿಗೋರಂಟಿ ಬೇರು, ನೆಗ್ಗೆನಮುಳ್ಳು, ಬಿಳಿ ಪುನರ್ನವೆ, ಕೆಂಪು ಪುನರ್ನವೆ, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಚವ್ಯ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನುಗ್ಗೆಕೆತ್ತಿ, ಹುರುಳಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಯವ ಕ್ಷಾರ, ಹಿಂಗು, ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವಶೂಲಗಳು ಗುಣ ವಾಗುವವು. || ೮೭ — ೮೮ ||

ಪಥ್ಯಾಪೂತೀಕಶುಂಠೀದಹನಕಣಕಣಾಮೂಲಚವ್ಯಾಜಗಂಧಾ- |  
ವರ್ಷಾಭೂಬಿಲ್ವಖಲ್ಯೋರುಬುಸಹಚರಶುಂಠೈಃ ಕಷಾಯಃ ||  
ಸಕ್ಪಾರೋ ಹಿಂಗುಮಿಶ್ರಃ ಕ್ಷುಪಯತಿ ಗುದಜಪ್ಪೀಹಗುಲ್ಮಾಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯಾ- |  
ನಸ್ತ್ರೀಲಾನಾಹವಾತಪ್ರಭವಕಫಭವಂ ಶೂಲಜಾಲೋದರಂ ಚ || ೮೯ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಹುಲಿಗಿಲು, ಶುಂಠಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ತಿಲೋಣಿ ಗಿಡ, ಪುನರ್ನವೆ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ನಾಗಬಲಾ, (ಕಾಡುಮೆಂತ್ಯೆ), ಹರಳು ಬೇರು, ಕರಿಗೋರಂಟಿ, ಶುಂಠಿ, ತಕ್ಕಿಲೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಯವಕ್ಷಾರ ಮತ್ತು ಹಿಂಗು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಗುದಜರೋಗ, ಪ್ಲೀಹ, ಗುಲ್ಮ, ಅಗ್ನಿ ಮಾಂದ್ಯ, ಅಷ್ಟೀಲಾ, ಆನಾಹ, ವಾತ ಹಾಗೂ ಕಫವ್ರಧಾನ ಶೂಲ ಮತ್ತು ಜಲೋದರ ರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೮೯ ||

ತ್ವಚಾ ಪಲಾಶವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಕಷಾಯೋ ವಿಧಿನಾಶೃತಃ ||  
ಸನಾಲಿಕೇರಜಕ್ಷೀರಃ ಸದ್ಯಃ ಶೂಲಮುಪೋಹತಿ || ೯೦ ||

ಮುತ್ತುಗ ಮರದ ಕೆತ್ತೆಯ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ, ತೆಂಗಿನ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಶೂಲವು ಬಹುಬೇಗನೆ ಶಮನವಾಗುವುದು. || ೯೦ ||

ದಶಮೂಲಪಂಚಕೋಲತ್ರಿಫಲಾದಂತೀತ್ರಿವೃತ್ತಿಧ್ಧಮ್ ||  
ತೋಯಮುಶೇಷಂ ಕ್ಷುಪಯೇಜ್ಜಠರಾಣ್ಯಪಿ ಜಾತಪಯಾಂಸಿ || ೯೧ ||

ದಶಮೂಲಗಳು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶುಂಠಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ದಂತೀಗಿಡ, ತಿಗಡೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಮಹೋದರ ಹಾಗೂ ಜಲೋದರ ಹರ. || ೯೧ ||

ನಿಕುಂಭಕುಂಭತ್ರಿಫಲಾಗವಾಕ್ಷೀಸ್ನುಕ್ತಿಲ್ಪಕ್ಯೈಃ ಕಲ್ಪಿತಮಂಬುಪೀತಮ್ ||  
ಸಹೇಮದುಗ್ಧಂ ಸಕಣಂ ವಿರೇಕಾಜ್ಜಯತ್ಯುದಾವರ್ತಮಹೋದ- || ೯೨ ||

ನಾಗದಂತಿ ಬೇರು, ತಿಗಡೆ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಇಂದ್ರವಾರುಣಿ, ಬೇಲಿಕಳ್ಳಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಟಿತೊಗಟಿ, ಅರಸಿನ ಉಮ್ಮತ್ತ ಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಉದಾವರ್ತ ಮಹೋದರ ರೋಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೯೨ ||

ಪುನರ್ನವಾನಿಂಬಪಟೋಲಶುಂಠೀತಿಕ್ತಾವೃತಾದಾವ್ಯಭಯಾಕಷಾಯಃ ||  
ಸರ್ವಾಂಗಶೋಫಂ ಜ್ವರಕಾಸಶೂಲಶ್ವಾಸಾನ್ವಿತಂ ಪಾಂಡುಗದಂ

ನಿಹಂತಿ || ೯೩ ||

ಪುನರ್ನವೆ, ಕಹಿಬೇವಿನ ಕೆತ್ತೆ, ಕಾಡುಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಟುಕ ರೋಹಿಣಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸರ್ವಾಂಗಶೋಫ, ಜ್ವರ, ಕಾಸ, ಶೂಲ, ಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಪಾಂಡು ರೋಗಗಳನ್ನು ಶಮಿಸುತ್ತದೆ. || ೯೩ ||

ವಾಸಾಗುಡೂಚೀತ್ರಿಫಲಾಕಟ್ಟೀಭೂನಿಂಬನಿಂಬಜಃ ||

ಕ್ವಾಢಃ ಕ್ವಾದ್ರಯುತೋ ಹಂತಿ ಪಾಂಡುಪಿತ್ತಾಸ್ತಕಾಮಲಾಃ || ೯೪ ||

ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಬೇವಿನಕೆತ್ತೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಪಾಂಡು, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಕಾಮಲಾರೋಗಗಳು ಗುಣ ವಾಗುವವು. || ೯೪ ||

ತಿಂತಿಡಿೀತರುಣಪರ್ಣಶಲಾಕಾಲೋಹಕಿಟ್ಟವಿಜಯಾಪುನರ್ನವ್ಯಃ ||

ಇಕ್ವುಬಿಲ್ವಸಹಿತ್ಯೈಃ ಶೃತಂ ಜಲಂ ಪಾಂಡುಮಾಶು ಸಗುಡಂ ನಿನಿಹಂತಿ || ೯೫ ||

ಹುಣಸೆ ಹಸುರೆಲಿಯ ನರ, ಲೋಹದ ಪುರಾಣ ಕಿಟ್ಟ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಪುನರ್ನವೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಪಾಂಡುರೋಗವು ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೯೫ ||

ವಾಸಾಗುಡೂಚೀಯಷ್ಟಾಹ್ಯಕತಕಾಮೃತವಾಲಕೈಃ ||

ಸನಿಂಬೈಃ ಕಾಮಲಾಂ ಹನ್ಯಾತ್ ಕ್ವಾಢಃ ಕ್ವಾದ್ರಾಜ್ಯಸಂಯುತಃ || ೯೬ ||

ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಚಿಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಅಮೃತ ಬಳ್ಳಿ, ಲಾವಂಚ, ಕಹಿಬೇವಿನ ಕೆತ್ತೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕಾಮಲಾರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೯೬ ||

ನಿಂಬತ್ಪಕ್ವಿಫಲಾಪಟೋಲರಜನೀವಾಸಾಮೃತಾಸಾರಿವಾ- |

ಶ್ಯಾಮಾತಾಮಲಕೀಪಲಂಕಷಬಲಾನೀಲೀಸ್ಥಿರಾಯಷ್ಟಿಭಿಃ ||

ಸಿದ್ಧೋ ಮಾಕ್ಷಿಕಪಿಪ್ಪಲೀಗಿರಿಜತುಪ್ರಕ್ಷೇಪಣಾತ್ಸಂಸ್ಕೃತಃ |

ಕ್ವಾಢಃ ಕುಂಭಹಲೀಮಕಂ ಪ್ರಶಮಯೆದ್ಧಿಂದನ್ ದಿನೈಃ ಪಂಚಶೈಃ || ೯೭ ||

ಕಹಿಬೇವಿನ ಕೆತ್ತೆ, ತ್ರಿಫಲೆ, ಕಾಡುಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಅರಸಿನ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಕರಿತಿಗಡೆ, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಗುಗ್ಗುಲು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ನೀಲಿಬೇರು, ಮೂರೆಲೆಹೊನ್ನೆ (ಮೂವೆಲೆ), ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು—ಇವುಗಳ

ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶಿಲಾಜತು—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕುಂಭಕಾಮಲಾ ಮತ್ತು ಹಲೀಮಕ ರೋಗಗಳು ಐದೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣ ವಾಗುವವು. || ೯೭ ||

ಪಥ್ಯಾಪುನರ್ನವನಿಶಾಕಣಮೂಲವಹ್ನಿಚಿತ್ರಬ್ಧಜೀರಕ-

ಸುರದ್ರುಮಮಾಗಧೀನಾಮ್ ||

ಕ್ವಾಢಂ ಪಿಬೇಚ್ಚೈಯಧುದಂಡಧರಾತ್ಪಜೀವೋಽಪ್ಯುತ್ಪಿಷ್ಠತೇ

• ಶಿವಸಮಾಶ್ರಿತಬಾಲತುಲ್ಯಃ || ೯೮ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಪುನರ್ನವೆ, ಅರಸಿನ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹರಳು ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಜೀರಿಗೆ, ದೇವದಾರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಶ್ರಯವು ಬಾಲನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ, ಶೋಧವನ್ನೂ ದಂಡಕ (ಸ್ತಂಭ) ವಾತರೋಗವನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿ, ರೋಗಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಸ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. || ೯೮ ||

ಗೋಕ್ಪುರಾದ್ರ್ಯಕವರ್ಷಾಭೂಪಥ್ಯಾದಾರುಮಹಾಷಢೈಃ ||

ಸರಸೋನೇಕ್ಪುರೈಃ ಸಿದ್ಧಂ ತೋಯಂ ಶೋಧಹರಂ ಪರಮ್ || ೯೯ ||

ನೆಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳು, ಹಸಿಶುಂಠಿ, ಪುನರ್ನವೆ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ದೇವದಾರು, ಶುಂಠಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಕೊಳವಳಿಕೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಧಹರ. || ೯೯ ||

ಪಟೋಲದಾರ್ವೀಪಿಚುಮಂದತಿಕ್ತಾತ್ರಾಯಂತಿಕಾಯಷ್ಟಿ-

ವೃಷಾಭಯೋತ್ಕಮ್ ||

ಜಲಂ ವಿಸರ್ಪಂ ನಿನಿಹಂತಿ ಧಾತ್ರೀಪಟೋಲಮುಷ್ಟೈಶ್ಚ

ಶೃತಾಂಬು ತದ್ಭತ್ || ೧೦೦ ||

ಕಾಡುಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಕಹಿಬೇವಿನ ಕೆತ್ತೆ, ಕಟುಕ ರೋಹಿಣಿ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಆಡುಸೋಗೆ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವೂ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಕಾಡುಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವೂ ವಿಸರ್ಪಹರವಾಗಿವೆ. || ೧೦೦ ||

ಮುಸ್ತಾರಿಷ್ಟಪಟೋಲದಾರುರಜನೀದ್ರಾಕ್ವಾಬಲಾನಾಗರೈಃ |

ತ್ರಾಯಂತ್ಯುತ್ಪಲಧನ್ವಯಾಸಧನಿಕಾಭೂನಿಂಬಸೇವ್ಯಾಂಬುಭಿಃ ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿಂಬಕುಕೋಲಕೈಶ್ಚ ಸಕಣೈಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಕಷಾಯಾ ಮರುತ್- |

ಪಿತ್ತಶ್ಲೇಷ್ಮವಿಸರ್ಪದರ್ಪಶಮನಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತಯಸ್ತೇ ಕ್ರಮಾತ್ || ೧೦೧ ||

ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ ಕಹಿಬೇವಿನ ಕೆತ್ತೆ, ಕಾಡುಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ದೇವದಾರು, ಅರಸಿನ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ವಾತವಿಸರ್ಪವನ್ನೂ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ತಾವರಿಗಡ್ಡೆ, ನೆಲಇಂಗಳ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಲಾವಂಚ,

ಬಾಳದ ಬೇರು— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಪಿತ್ತವಿಸರ್ಪವನ್ನೂ, ತ್ರಿಫಲಾ, ಕಹಿಬೇವು, ಪುರ್ವಾಲಿ (ಕಾಡುಬೊಗರಿ), ಹಿಪ್ಪಲಿ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಕಫ ವಿಸರ್ಪವನ್ನೂ ಜಯಿಸುತ್ತವೆ. || ೧೦೧ ||

ಜೀವಂತಿಹಿರುನೇಲಿಕಾತ್ರಿಫಲಿಕಾನಾಸಾಮೃತಾಸಾರಿವಾ- |  
ಶುಂಠೀಯಷ್ಟಿಪಯೋದಚಂದನಪಟೋಲೋಶೀರನಿಂಬ್ಯೇ ಶೃತಃ ||  
ನಿಷ್ಪಾಢೋಽಷ್ಟಮಶೇಷಿತೋ ಮಧುಗುಡಪ್ರಕ್ಷೇಪಣಾತ್ಸಂಸ್ಕೃತಃ |  
ಸೀತಶ್ಶೇಜ್ಜ್ವರಿತೇನ ತಸ್ಯ ಪಿಟಿಕೋತ್ಪತ್ತೇಃ ಪ್ರಸಂಗಃ ಕೃತಃ || ೧೦೨ ||

ಜೀವಂತಿ ಗಿಡ, ಇರುವೇರಿ, ತ್ರಿಫಲಾ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಲಾವಂಚ, ಕಹಿಬೇವು ಕೆತ್ತೆ— ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೀನು ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಜ್ವರಪೀಡಿತನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಬೊಕ್ಕೈ, ಪಿಟಿಕಾದಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಸಂಗವು ಹೇಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ? (ಬಾರದು). || ೧೦೨ ||

ಶುಂಠೀಬಲಾನಿಂಬಪಟೋಲಕುಷ್ಟೈಃ ಸಧಾನ್ಯಕೈಃ ಸಾಮಲಕೈಃ ಸಮುಸ್ತೈಃ ||  
ಶೃತಃ ಕಷಾಯೋ ವಿನಿಹಂತಿ ಪಾನಾನ್ಯಸೂರಿಕಾಮಷ್ಟವಿಧಾಂ  
ಮಧೂಢಃ || ೧೦೩ ||

ಶುಂಠಿ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಕಹಿಬೇವು, ಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಎಂಟು ವಿಧದ ಮಸೂರಿಕಾ ರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುತ್ತವೆ. || ೧೦೩ ||

ಚಂದನಪರ್ಪಟಕಾಮೃತವಲ್ಲಿಸೇವ್ಯಜಲಾಂಬುದಧಾನ್ಯಕಸಿದ್ಧಮ್ ||  
ದುಷ್ಟರಮುಗ್ರವಿದಾಹನಿಮಿಶ್ರಂ ಸ್ನೋಟಮಶೇಷವಪೋಹತಿ  
ಸದ್ಯಃ || ೧೦೪ ||

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಪರ್ಪಟಕ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಲಾವಂಚ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಾಯಕ, ಉಗ್ರ, ವಿದಾಹಕಾರಕ ಸ್ನೋಟಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೦೪ ||

ಪಟೋಲತ್ರಿಫಲಾರಿಷ್ಟಗುಡೂಚೀಧಾವನೀವೃಷೈಃ ||  
ಸಕರಂಜ್ಯಃ ಕಷಾಯೋಽಯಂ ಕುಷ್ಮಜಿದ್ವಜ್ರಕಂ ಸ್ತೃತಮ್ || ೧೦೫ ||

ಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ತ್ರಿಫಲಾ, ಕಹಿಬೇವು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಕಿರಿಗುಳ್ಳೆ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಹುಲಿಗಿಲು— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು, ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ, ಕುಷ್ಮಹರವಾಗಿದೆ. || ೧೦೫ ||

ಖದಿರಾರಿಷ್ಟಗುಡೂಚೀಪಟೋಲದಾರ್ವಿದುರಾಲಭಾಕ್ವಾಢಃ ||  
ಕುಷ್ಮಾನಾಂ ವಿನಿಹಂತಾ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ನೃಸಿಂಹ ಇವ || ೧೦೬ ||

ಕಾಚು ತಿರುಳು, ಕಹಿಬೇವು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲಇಂಗಳ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು, ನೃಸಿಂಹನು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದಂತೆ, ಕುಷ್ಮರೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಯಿಸುವುದು. || ೧೦೬ ||

ಕಾಕೋದುಂಬರಿಕಾವೆಲ್ಲಚಂದ್ರರೇಖಾಶೃತಂ ಜಲಮ್ ||  
ಸೀತಂ ಪ್ರಧಾನಯೇಚ್ಚೈತ್ರಂ ಕುಷ್ಮಮಾದುಂಬರಂ ತಥಾ || ೧೦೭ ||

ಅಡವಿ ಅತ್ತಿ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಬಾವಂಚಿ ಬೀಜ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಶ್ವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಔದುಂಬರ ಕುಷ್ಮಹರ. || ೧೦೭ ||

ಮಂಜಿಷ್ಠಾಮುಸ್ತಕುಟಜಗುಡೂಚೀಕುಷ್ಮನಾಗರೈಃ ||  
ಭಾಂಗೀಕ್ವುದ್ರಾವಚಾನಿಂಬನಿಶಾದ್ಯಯಫಲತ್ರಿಕೈಃ || ೧೦೮ ||

ಪಟೋಲಕಟುಕೀಮೂರ್ವಾವಿಡಂಗಾಸನಚಿತ್ರಕೈಃ ||  
ಶತಾವರೀತ್ರಾಯಮಾಣಾಕ್ವಷ್ಟೇಂದ್ರಯವನಾಸಕೈಃ || ೧೦೯ ||

ಭೃಂಗರಾಜಮಹಾದಾರುಪಾಠಾಖದಿರಚಂದನೈಃ ||  
ತ್ರಿವೃದ್ವರುಣಕೈರಾತಬಾಕುಚೀಕೃತಮಾಲಕೈಃ || ೧೧೦ ||

ಶಾಖೋಟಕಮಹಾನಿಂಬಕರಂಜಾತಿವಿಷಾಜಲೈಃ ||  
ಇಂದ್ರವಾರುಣಿಕಾನಂತಾಸಾರಿವಾಪರ್ಪಟೈಃ ಸಮೈಃ || ೧೧೧ ||

ನಿಭಿಃ ಕೃತಂ ಪಿಬೇತ್ ಕ್ವಾಥಂ ಕೃಷ್ಣಾಗುಗ್ಗುಲಸಂಯುತಮ್ ||  
ಅಷ್ಟಾದಶಸು ಕುಷ್ಮೇಷು ವಾತರಕ್ತಾರ್ದಿತೇ ತಥಾ || ೧೧೨ ||

ಉಪದಂಶೇ ಶ್ಲೀಪದೇ ಚ ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ಪಕ್ವಘಾತಕೇ ||  
ಮೇದೋದೋಷೇ ನೇತ್ರರೋಗೇ ಮಂಜಿಷ್ಠಾದಿಃ ಪ್ರಶಸ್ತತೇ || ೧೧೩ ||

ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಶುಂಠಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಕಂಟಿಕಾರಿ, ಬಜಿ, ಕಹಿಬೇವು, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ, ತ್ರಿಫಲಾ; || ೧೦೮ || ಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಮಂಜಿನಾರು ಗಿಡ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಬೇಂಗ (ಕೆಂಪು ಹೊನ್ನೆ) ಮರ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶತಾವರಿ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಆಡುಸೋಗೆ; || ೧೦೯ || ಗರುಗದ ಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಕಾಚು ತಿರುಳು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ತಿಗಡೆ, ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಬಾವಂಚಿಬೀಜ, ಸಣ್ಣ ಕಕ್ಕೆಗಿಡದ ಬೇರು; || ೧೧೦ || ಮಿಟ್ಟಿಮರದ ಹಣ್ಣು, ಹುಚ್ಚುಬೇವು, ಹುಲಿಗಿಲು, ಅತಿವಿದಯ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ, ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲು, ನಾಮದ ಬೇರು, ಪರ್ಪಟಕ— ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, || ೧೧೧ || ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪಲಿ ಚೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಗುಗ್ಗುಲು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಹದಿನೆಂಟು ಬಗೆಯ ಕುಷ್ಮಗಳು, ವಾತರಕ್ತರೋಗ, ಹಾಗೆಯೇ, || ೧೧೨ || ಉಪದಂಶ,

ಶ್ಲೀಪದ, ಪ್ರಸುಪ್ತಿ, ಪಕ್ವಾಘಾತ, ಮೇದೋದೋಷ, ಮತ್ತು ನೇತ್ರರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಮಂಜಿಷ್ಣಾದಿಕ್ವಾಥವೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದೆ. || ೧೧೩ ||

ನಿಗುಂಡ್ಯಗ್ನಿವಿಡಂಗದಾರುರಜನೀಮುಸ್ತಾಖುಕರ್ಣೀಕ್ಷಮ್ನಃ |  
ಭಾಂಗೀವ್ರೋಷಪಲಾಶಶಿಗ್ರುಚವಿಕಾಪಧ್ಯಾರಸೋನಾನ್ವಿತ್ಯಃ ||  
ಕ್ವಾಥಃ ಶಿಗ್ರುವಿಡಂಗಹಿಂಗುಪಟುವಾನ್ ಕೀಟಾಂಶ್ಚ ವಿಧ್ವಂಸಯೇತ್ ||  
ದಂಡೋಽಥವಸಮಸ್ತಮಂತ್ರೈಶ್ಚತಸಂಸ್ಕಾರೋ ಯಥೈವಾಸುರಾನ್ || ೧೧೪ ||

ಕರಿನೆಕ್ಕಿ ಬೇರು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ದೇವದಾರು, ಅರಸಿನ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಇಲಿಕಿವಿ ಸೊಪ್ಪು, ಭೂತಾಂಕುಶ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳು ಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಮುತ್ತುಗಮರದ ಕೆತ್ತಿ, ನುಗ್ಗೆಕೆತ್ತಿ, ಚವ್ಯ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗೆಬೀಜ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಹುರಿದ ಹಿಂಗು, ಇಂದುಪ್ಪು ಹುಡಿಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅಥರ್ವವಿಹಿತವಾದ ಮಂತ್ರಸಂಸ್ಕಾರವು ಅಸುರರನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ಜಯಿಸಿದಂತೆ, ಈ ಕಷಾಯವು ಸಕಲ ಕ್ರಿಮಿರೋಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು. || ೧೧೪ ||

ವಿಡಂಗಕೃಷ್ಣಾನುರಿಚನಿಗುಂಡೀಮೂಲಶಿಗ್ರುಭಿಃ ||  
ಭಾಂಗೀವಿಶ್ವಾಖುಕರ್ಣ್ಯಜ್ಜಿಃ ಕ್ವಾಥಃ ಕೃಮಿಹರಃ ಪರಃ || ೧೧೫ ||

ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಕರಿನೆಕ್ಕಿ ಬೇರು, ನುಗ್ಗೆಕೆತ್ತಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಶುಂಠಿ, ಇಲಿಕಿವಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಿಮಿಹರ. || ೧೧೫ ||

ಬಲಾಸಹಚರೈರಂಡಶುಂಠೀರಾಸ್ತಾಸುರದ್ರವ್ಯಃ ||  
ಸಸಿಂಧುವಾರಲಶುನ್ವೇರಷ್ವನಗೋಽನಿಲಾಪಹಃ || ೧೧೬ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು, ಕರಿಗೊರಂಟಿ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ರಾಸ್ತಾ, ದೇವದಾರು, ಬಿಳಿನಿಗುಂಡಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ—ಇವೆಂಟು ಅಷ್ಟವರ್ಗ; ಇವುಗಳು ವಾತ ನಾಶಕವಾಗಿವೆ; ವಾತರೋಗಗಳನ್ನು ಶಮಿಸುತ್ತವೆ. || ೧೧೬ ||

ಶುಂಠೀಬಲಾದ್ವಯಕ್ವಾಥಃ ಸರ್ವವಾತನಿಬರ್ಹಣಃ || ೧೧೬ ಅ ||

ಶುಂಠಿ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ದೊಡ್ಡ ಕಡಿರು ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ವಾತ ರೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೧೬ ಅ ||

ಸಪ್ತಚ್ಛದೋಶೀರಪಟೋಲಮುಸ್ತಾಹರಿತಕೀತಿಕ್ತಕರೋಹಿಣೀಭಿಃ ||  
ಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ವರಾಜದ್ರಮುಚಂದನಾನಾಂ ಕ್ವಾಥಂ ಪಿಬೇತ್ಪ್ರಾಕಹರಂ  
ಮುಖಸ್ಯ || ೧೧೭ ||

ಹಾಲಿಮರದ ಕೆತ್ತಿ, ಲಾವಂಚ, ಕಾಡುಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಅಳಲೆ

ಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕೊಂದಮೆರೆಡೆ ಕೆತ್ತಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಮುಖಪಾಕರೋಗ ನಿವಾರಕವಾಗಿದೆ. || ೧೧೭ ||

ದಶಮೂಲಾಮೃತಾಮುಸ್ತಾಪರ್ಪಟೋಶೀರಚಂದನೈಃ ||  
ಪುನರ್ನವಾಬಲಾಧಾತ್ರೀಪಟೋಲಕಟುಕಾಹ್ವಯೈಃ || ೧೧೮ ||  
ವಾಸಾಪುಷ್ಪಲತಾಯಾಸವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಭಿರನ್ವಿತ್ಯಃ ||  
ಸಹದೇವೀ ಚ ಭಾಂಗೀ ಚ ತ್ರಿಜಾತಂ ಕಟುರೋಹಿಣೀ || ೧೧೯ ||  
ಆಗ್ರಗ್ರಾಹೀ ಚ ರಾಸ್ತಾ ಚ ಕಿರಾತಕಶ್ಚ ಸಂಯುತ್ಯೈಃ ||  
ಪಥ್ಯಾವಿಭೇತಕಯುತ್ಯೈಃ ಕಲಿಂಗಕಸಮನ್ವಿತ್ಯಃ || ೧೨೦ ||  
ಚೋರಜೋಂಗಕಸಂಯುಕ್ತೈಃ ಶತಾಹ್ವಾಮಧುಕೈರಿಭೈಃ ||  
ಚೀನೋಷಣಮಜಾಜೀ ಚ ಜಾತೀಫಲದಲಾನ್ವಿತ್ಯಃ || ೧೨೧ ||  
ತತ್ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಸಮೈರೇಭಿವೈಕುಂಠಕುಸುಮಾನ್ವಿತ್ಯಃ ||  
ದೇವದಾರು ನತಂ ಕುಷ್ಮಂ ಜೀರಕದ್ವಯಸಂಯುತ್ಯೈಃ || ೧೨೨ ||  
ಕಿರಾತತಿಕ್ತಕಂ ವೇಣುಂ ತಾಲಪಲ್ಲವಯೋಜಿತಮ್ ||  
ಕ್ವಾಥಂ ಸನ್ನಿವಿಕಾರೇಷು ವಿಶೇಷಾತ್ ಕಫವಾತಯೋಃ ||  
ಕಂಪಜಾಡ್ಯಾದಿಹರಣಂ ಸರ್ವದೋಷಹರಂ ಪರಮ್ || ೧೨೩ ||

ದಶಮೂಲಗಳು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪರ್ಪಾಟಕ, ಲಾವಂಚ, ಚಂದನ, ಪುನರ್ನವೆ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಪಡವಲ ಬಳ್ಳಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, || ೧೧೮ || ಆಡುಸೋಗೆ, ಬೂದಿಕುಂಬಳ ಬಳ್ಳಿ, ನೆಲ ಇಂಗಳಾರ, ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ ಸೊಪ್ಪು, ಸಹದೇವಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಲವಂಗ ಚೆಕ್ಕಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, || ೧೧೯ || ತಿಲೋಣಿ ಗಿಡ, ರಾಸ್ತಾ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಅಳಲೆ ಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, || ೧೨೦ || ಕಚ್ಚೂರ (ಕಚೋರ), ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಬಾಲಮೆಣಸು (ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ), ನವಣೆ ಅಕ್ಕಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಜಾಯಿಪತ್ರ, || ೧೨೧ || ಜಾಜಿ ಪುಷ್ಪ, ತುಳಸಿ ಕುಸುಮ, ದೇವದಾರು, ತಗರ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಜೀರಿಗೆ, ದೊಡ್ಡ ಜೀರಿಗೆ, || ೧೨೨ || ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಬಿದಿರು ಎಲೆ, ತಾಳಿಮರದ ಪಲ್ಲವ (ಚಿಗುರು)— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸಕಲ ಸನ್ನಿಪಾತ ಜ್ವರಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಫ ವಾತೋಲ್ಪಣ ಸನ್ನಿಪಾತ ಜ್ವರಗಳನ್ನೂ, ಕಂಪ, ಜಾಡ್ಯ ನೊದಲಾದ ಸರ್ವ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೨೩ ||

ನಿರಂಡಕೋರಂಡಬಲಾಮೃತಾನಾಂ ಶತಾವೇವಿಶ್ವಯುಜಾಂ ಕಷಾಯಃ ||  
ಹೃತ್ಪಾಶ್ಚಬಸ್ತಿತ್ರಿಕಪೃಷ್ಠಶೂಲಂ ನಿಹಂತಿ ಸಿಂಧೂತ್ಕಸಿತಾಮಧೂಧಃ || ೧೨೪ ||  
ಹರಳು ಬೇರು, ಕರಿಗೊರಂಟಿ ಬೇರು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಶತಾ ವರಿ, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಇಂದುಪ್ಪು, ಸಕ್ಕರೆ, ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿ

ದರೆ, ಹೃದಯ, ಪಾರ್ಶ್ವ, ಬಸ್ತಿ, ತ್ರಿಕ, ಪೃಷ್ಠ—ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೋವು ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. || ೧೨೪ ||

ಏರಂಡಕೋರಂಡನಿಧಿಗ್ಧಿಕಾಹ್ವಾದೇವದ್ರವಿಶ್ವಲಶುನ್ಯಃ ಪರಿಪಕ್ವಮಂಭಃ ||  
ಪಯೋನ್ವಿತಂ ಪೀತವತಾಂ ನರಾಣಾಂ

ಹೃತ್ಕುಕ್ಷಿನಾಭಿವೃಷಣೋರುರುಜೋ ನಿಹಂತಿ || ೧೨೫ ||

ಹರಳು ಬೇರು, ಕರಿಗೊರಂಟಿ ಬೇರು, ಕಂಟಿಕಾರಿ, ದೇವದಾರು, ಶುಂಠಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಹೃದಯ, ಕುಕ್ಷಿ, ನಾಭಿ, ವೃಷಣ, ಮತ್ತು ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೋವನೆಯು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೨೫ ||

ಧನದನಯನಶುಂಠೀಶಿಗ್ಧುರಾಸ್ಯೋಗ್ರಗಂಧಾ |

ವರುಣಲಶುನಕೃಷ್ಣಾಚಿತ್ರಕೈರಂಡಕಶ್ಚ ||

ಸುರತರುಘನಪಥ್ಯಾಬರ್ಬರೈಃ ಸಂಭೃತಾಂಭಃ |

ಶಮಯತಿ ಪರಿಪೀತಂ ಸಾರ್ದಿತಾಕ್ವೇಪವಾತಾನ್ || ೧೨೬ ||

ಹೊಸಗೊನ್ನೆ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ನುಗ್ಗೆಕೆತ್ತೆ, ರಾಸ್ನಾ, ಬಜೆ, ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ (ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ), ಹರಳು ಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಅಳಲಿಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಅರ್ಧತವಾತ ಹಾಗೂ ಆಕ್ವೇಪಕ ವಾತರೋಗಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೨೬ ||

ಪ್ರಸಾರಿಣೀನಾಷಪಲಾರಸೋನರಾಸ್ನಾಷಢೈಃ ಪ್ರಕೃಥಿತಂ ತದಂಭಃ ||

ಪಿಬಂತಿ ಯೇ ಕ್ಷೀರಭುಜೋ ಜಯಂತಿ

ಮರುದ್ವಿಕಾರಾನಪಬಾಹುಕಂ ಚ || ೧೨೭ ||

ಹಸುರಾಣಿಬಳ್ಳಿ (ಪ್ರಸಾರಿಣೀ), ಉದ್ದು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ರಾಸ್ನಾ, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅದು ವಾತವಿಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಅವಬಾಹುಕವನ್ನೂ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೨೭ ||

ಸಹಚರಂ ಸುರದಾರು ಸನಾಗರಂ ಕೃಥಿತನಾಮಂಡತೈಲವಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ||

ಪವನಪೀಡಿತದೇಹಗತಿಃ ಪಿಬೇದ್ಧ್ವತವಿಲಂಬಿತಗೋ

ಭವತೀಚ್ಛಯಾ || ೧೨೮ ||

ಕರಿಗೋರಂಟಿ ಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಹಳೇದಾದ ವಾತರೋಗವು ಸಹ ಶಮನವಾಗುವುದು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬಹುವರ್ಷ ಬಾಳಬಹುದು. || ೧೨೮ ||

ರಸೋನಕಾರವೀಕೃಷ್ಣಾಸ್ಥಿರಾಢಿಃ ಸಾಧಿತಂ ಜಲಮ್ ||

ಪೀತಮುನ್ಮಾರ್ಗಗಂ ವಾತಮನುಲೋಮಯತಿ ಕ್ಷಣಾತ್ || ೧೨೯ ||

ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಮೂರೆಲೆ (ಶಾಲಪರ್ಣಿ)—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಬಹುಬೇಗನೆ ವಾತರೋಗಗಳ ಉನ್ಮಾರ್ಗಗತವಾತವನ್ನು ಅನುಲೋಮನಮಾಡುತ್ತದೆ. || ೧೨೯ ||

ಗಂಧರ್ವಹಸ್ತಚಿರಿಬಿಲ್ವಹುತಾಶವಿಶ್ವಪಥ್ಯಾಪುನರ್ನವಯವಾಸಕ-

ಭೂಮಿತಾಲ್ಯೈಃ ||

ಕ್ವಾಥಸ್ಸಸ್ಯೆಂಧವಗುಡಃ ಪವನಸ್ಯ ಶಾಂತ್ಯೈ ವಹ್ನೇರ್ಬಲಾಯ

ರುಚಯೇ ಮಲಶೋಧನಾಯ || ೧೩೦ ||

ಹರಳು ಬೇರು, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶುಂಠಿ, ಅಳಲಿಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಪುನರ್ನವೆ, ನೆಲಇಂಗಳಾರ, ನೆಲತಾಳಿಗಡ್ಡೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಇಂದುವು ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾತವು ಶಮನವಾಗಿ, ಅಗ್ನಿಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ರುಚಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು, ಮಲಶೋಧನವಾಗುವುದು. || ೧೩೦ ||

ಪಂಚಮೂಲಶೃತಂ ಕ್ಷೀರಂ ವಾತಶೋಣಿತನಾಶನಮ್ || ೧೩೧ ||

ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ತಕ್ಕಿಲೆ ಬೇರು, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಶಿವನ್ನಿ ಬೇರು, ಪಾದರಿ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಹಾಲುಕಷಾಯವು ವಾತರಕ್ತಹರ. || ೧೩೧ ||

ರಾಸ್ನೈರಂಡಬಲಾಸಹಾಚರವರೀದುಃಸ್ವರ್ಶವಾಸಾವೃತಾ |

ದೇವಾಹ್ವಾತಿವಿಷಾಘನೇಕ್ಪುರಶರೀವಿಶ್ಚೈಃ ಕಷಾಯಃ ಶೃತಃ ||

ಸರ್ಪಿಸ್ತೈಲವಿಮಿಶ್ರಿತಃ ಪ್ರಶಮಯೇದ್ವಾಯುಂ ಸಶೂಲಂ ತಥಾ |

ಜಂಘೋರುತ್ರಿಕಪೃಷ್ಠಪಾರ್ಶ್ವಹನುಗಂ ಶೋಫಂ ಚ

ವಾತಾಸ್ರಜಮ್ || ೧೩೨ ||

ರಾಸ್ನಾ, ಹರಳು ಬೇರು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಕರಿಗೊರಂಟಿ, ಶತಾವರಿ, ನೆಲ ಇಂಗಳ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ದೇವದಾರು, ಅತಿವಿಡಯ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕೊಳವಳಿಕೆ, ಕಚ್ಚೂರ, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಶೂಲಯುಕ್ತ ವಾತರೋಗವೂ ಮೂಣಕಾಲು, ತೊಡೆ, ತ್ರಿಕ, ಬೆನ್ನು, ಪಾರ್ಶ್ವ, ಹನುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶೋಫವೂ, ವಾತರಕ್ತವೂ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೩೨ ||

ರಾಸ್ನಾತಾಮಲಕೀವೃಷಾಗುರುಶರೀಚಿತ್ರಾಬ್ಜಚವ್ಯಾಶೃಭಿಃ |

ಧಾತ್ರೀಭಾಂಗಿಪಟೋಲಪುಷ್ಕರನಿಶಾಸ್ವೇಯವಿಶ್ವಾನ್ನಿಭಿಃ ||

ನಿಷ್ಪಾಢೋ ದಶಮೂಲದಾರುಸಹಿತಃ ಪೀತಃ ಕದುಷ್ಣೋ ನೃಣಾಂ |

ಹನ್ಯಾತ್ಸ್ಯೆಂಧವಖಂಡಶಾಂಡಸಹಿತೋ ವಾತಂ

ತ್ರಿದೋಷೋತ್ತರಮ್ || ೧೩೩ ||

ರಾಸ್ನಾ, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಕಚ್ಚೂರ, ಹರಳ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಚವ್ಯ, ಪಾಷಾಣ ಬೇರು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಪಡವಲ

ಬಳ್ಳಿ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಅರಸಿನ, ಕುರಂಟಿಕೆ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ದಶ ಮೂಲಗಳು, ದೇವದಾರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಇಂದುಪ್ಪು, ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ ಹುಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿಯಿರುವಾಗಲೇ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ತ್ರಿದೋಷದುಷ್ಪ ವಾತರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೩೨ ||

- ರಾಸ್ನಾ ದ್ವಿಗುಣಭಾಗಾ ಸ್ಯಾದೇಕಭಾಗಾಸ್ತತಃ ಪರೇ ||  
ಧನ್ವಯಾಸಬಲೈರಂಢದೇವದಾರುಶರೀವಚಾಃ || ೧೩೩ ||
- ವಾಸಕೋ ನಾಗರಂ ಪಥ್ಯ ಚವ್ಯಾ ಮುಸ್ತಾ ಪುನರ್ನವಾ ||  
ಗುಡೂಚೇ ವೃದ್ಧದಾರುಶ್ಚ ಶತಪುಷ್ಪಾ ಚ ಗೋಕ್ಪುರಃ || ೧೩೪ ||
- ಅಶ್ವಗಂಧಾ ಪ್ರತಿವಿಷಾ ಕೃತಮಾಲಃ ಶತಾವರೀ ||  
ಕೃಷ್ಣಾ ಸಹಚರಶ್ಚೈವ ಧಾನ್ಯಕಂ ಬೃಹತೀದ್ವಯಮ್ || ೧೩೫ ||
- ಏಭಃ ಕೃತಂ ಪಿಬೇತ್ ಕ್ವಾಥಂ ಶುಂಠೀಚೂರ್ಣೇನ ಸಂಯುತಮ್ ||  
ಕೃಷ್ಣಾ ಚೂರ್ಣೇನ ವಾ ಯೋಗರಾಜಗುಗ್ಗುಲುನಾಥವಾ || ೧೩೬ ||
- ಅಜವೋದಾದಿನಾ ವಾಪಿ ತೈಲೇನ್ಯೆರಂಢಜೇನ ವಾ ||  
ಸರ್ವಾಂಗಕಂಪೇ ಕುಬ್ಜತ್ವೇ ಪಕ್ಷಾಘಾತೇವಬಾಹುಕೇ || ೧೩೭ ||
- ಗೃಧ್ರಸ್ಯಾಮಾಮಾತೇ ಚ ಶ್ಲೀಪದೇ ಚಾಪತಾನಕೇ ||  
ಅಂತ್ರವೃದ್ಧೌ ತಥಾಧ್ಮಾನೇ ಜಂಘಾಜಾನುಗತೇರ್ದಿಫತೇ || ೧೩೮ ||
- ಶುಕ್ರಾಮಯೇ ನೇಡ್ರರೋಗೇ ವಂಧ್ಯಾಯೋನ್ಯಾಮಯೇಷು ಚ ||  
ಮಹಾರಾಸ್ನಾದಿರಾಖ್ಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಗರ್ಭಕಾರಣಮ್ || ೧೩೯ ||

ರಾಸ್ನಾ ಎರಡು ಭಾಗ ಮತ್ತು ಈ ಕೆಳಗಿನವು ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ—ನೆಲ ಇಂಗಳ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಕಚ್ಚೂರ, ಬಜಿ, || ೧೩೩ || ಆಡುಸೋಗೆ, ಶುಂಠಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಚವ್ಯ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪುನರ್ನವೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ವೃದ್ಧದಾರು (ಹುಲೀಚಲಬಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಗುಲುಡುಮರ), ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, || ೧೩೪ || ಅಶ್ವಗಂಧ, ಅತಿವಿಡಯ, ಸಣ್ಣಕೊಂದೆಮರದ ಕೆತ್ತಿ, ಶತಾವರಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕರಿಗೊರಂಟಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಸಣ್ಣಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಕಾರಿ; || ೧೩೫ ||—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಶುಂಠೀಚೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಹಿಪ್ಪಲಿಚೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಯೋಗರಾಜ ಗುಗ್ಗುಲು, || ೧೩೬ || ಅಥವಾ ಅಜವೋದಾದಿಚೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಹರ ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವಾಂಗಕಂಪ, ಕುಬ್ಜತ್ವ, ಪಕ್ಷಾಘಾತ, ಅವಬಾಹುಕ, || ೧೩೭ || ಗೃಧ್ರಸೀ, ಆಮವಾತ, ಶ್ಲೀಪದ, ಅಪತಾನಕ, ಅಂತ್ರವೃದ್ಧಿ, ಆಧ್ಮಾನ, ಜಂಘಾಜಾನುಗತಾರ್ದಿತ, || ೧೩೮ || ಶುಕ್ರರೋಗ, ಮೇಡ್ರರೋಗ, ವಂಧ್ಯಾ ರೋಗ, ಯೋನಿರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಮಹಾರಾಸ್ನಾದಿ ಕ್ವಾಥ ವೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ನುಡಿದಿರುವನು; ಇದು ಗರ್ಭಕಾರಕವಾಗಿದೆ. || ೧೩೯ ||

ರಾಸ್ನೈರಂಢಾವ್ಯತೋ ಗ್ರಾಸಹಚರಚವಿಕಾರಾಮಸೇನಾಬ್ಜಭಾಂಗೀರ್- |  
ದೀಪ್ತಾನಂತಾಯವಾನೀವ್ಯಕಿಮುರಕ್ಯಮಿಜಿಚ್ಛುಂಗಿಶುಂಠೀಬಲಾಭಿಃ ||  
ಮೂರ್ವಾತಿಕ್ವಾಸಮಂಗಾ ದ್ವಿವಿಷಶಶಿವರಾಪಿಪ್ಪಲೀಯಾವಶೂಕ್ಯ- |  
ರಕ್ತಶ್ಲೀಖಂಡಕಾರಗ್ಯಧಕಟುಕಫಲೈರ್ವತ್ಸವ್ಯಶ್ಚೀವಯುಕ್ತ್ಯಃ || ೧೪೦ ||

ಸರ್ವೈರೇತ್ಯೈರ್ದಶಾಂಘ್ರಿಪ್ರಯುತಸಮಲವೈಃ ಸಾಧಿತೋಷ್ಣಾವಶೇಷಃ |  
ಕ್ವಾಥೋ ರಾಸ್ನಾದಿರಾದೌ ಮಹದುಪಪದವಾನ್ ಕೌಶಿಕೋಷ್ಣೋ ನಿಹಂತಿ ||  
ಸರ್ವಾಂಗೈಕಾಂಗವಾತಾನ್ ಶ್ವಸನಕಸನಹೃತ್ಪ್ರೇದಶೈತ್ಯಾತಿತಂದ್ರಾನ್ |  
ಶೂಲಂ ತೂನೀಂ ಪ್ರತೂನೀಂ ಗಲಗದನಿಖಿಲಾಂಗ-

ವ್ಯಥಾಕಂಪಖಲ್ಲೀಃ || ೧೪೧ ||

ವಿಶ್ವಾಚೀಶ್ಲೀಪದಾಮಾನಿನಿನಿಖಿಲಮಹಾಸೂತಿಕಾರೋಗಸುಪ್ತೀ- |  
ಜಿಹ್ವಾಸ್ತಂಭಾಪತಾನಂ ಸ್ಪುಟನವಿಮಥನಃ ಕ್ಲಿಬತಾಕ್ಷೇಪಕೌಬ್ಜಮ್ ||  
ಶೋಘಾಟೋಪಾಪತಂದ್ರಾದಿಫತಖುಡನಹನುಗೃಧ್ರಸೀವಾತಶೂಲಂ |  
ವಾಯುಂ ಶ್ಲೇಷ್ಮೋತ್ಥರೋಗಾನಪಿ

ಗಿರಿತನಯಾವಲ್ಲಭೇನೋಪದಿಷ್ಟಃ || ೧೪೨ ||

ರಾಸ್ನಾ, ಹರಳು ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಬಜಿ, ಕರಿಗೊರಂಟಿ, ಚವ್ಯ, ಕಿರಾತ ಕಡ್ಡಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಓಮ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಋರಾಸನಿ ಓಮ, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡಿ, ಕೆಂಪುನುಗ್ಗೆ ಕೆತ್ತಿ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಕರ್ಕಾಟಕಶೃಂಗಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಹೆಗ್ಗುರಂಟಿಕೆ (ಮಂಜಿನನಾರು), ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ನಾಚಿಕೆಗಿಡ, ವತ್ಸ ನಾಭಿ, ಅತಿವಿಡಯ, ಕಚ್ಚೂರ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಯವಶಾಕ (ಯವಕ್ಕಾರ), ರಕ್ತಚಂದನ, ಕೊಂದೆಕೆತ್ತಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಕಾಡು (ಲತಾ) ಕಸ್ತೂರಿ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಪುನರ್ನವೆ, || ೧೪೦ || ದಶಮೂಲ ಗಳು, ಜಾಜಿಕಾಯಿ—ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮಾಡಬೇಕು; ಇದು ರಾಸ್ನಾದಿ ಕಷಾಯ; ಇದು ಲೋಕಹಿತವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸಾಧಿಸಿದೆಯೆಂದೂ ಕೌಶಿಕಮುನಿಯು ಹೇಳಿರುವನು; ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವಾಂಗವಾತ, ಏಕಾಂಗವಾತ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ಹೃದಯರೋಗ, ಸ್ವೇದ, ಶೈತ್ಯ, ತಂದ್ರಾ ಮೊದಲಾದವುಗಳು, ಶೂಲ, ತೂನಿ, ಪ್ರತೂನಿ, ಗಲರೋಗ, ನಿಖಿಲಾಂಗ ವ್ಯಥೆ, ಕಂಪ, ಖಲ್ಲೀರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು; || ೧೪೧ || ಅವಲ್ಲದೆ, ವಿಶ್ವಾಚೀ, ಶ್ಲೀಪದ, ಆಮವಾತ, ಸಕಲ ಸೂತಿಕಾರೋಗಗಳು, ಸುಪ್ತರೋಗ, ಜಿಹ್ವಾ ಸ್ತಂಭಾಪತಾನಕ, ಸ್ಪುಟನ, ವಿಮಥನ, ಕ್ಲಿಬ್ಯು, ಆಕ್ಷೇಪಕ, ಕೌಬ್ಜ, ಶೋಘ, ಆಟೋಪ, ಅಪತಂದ್ರಾ, ಅರ್ದಿತ, ವಾತರಕ್ತ, ಹನುಗ್ರಹ, ಗೃಧ್ರಸೀ, ವಾತಶೂಲ, ಉದರವಾಯು, ಶ್ಲೇಷ್ಮಪ್ರಧಾನ ರೋಗಗಳು ಸಹ ಗುಣವಾಗುವವು—ಎಂದು ಗಿರಿಜಾಪತಿಯು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸುಗ ಹೇಳಿರುವನು. || ೧೪೨ ||

ವರೀಞ್ನರುಹಾಕ್ವಾಥೋ ವಾತಶೋಣಿತನಾಶನಃ || ೧೪೨ ಅ ||

ಶತಾವರೀ ಬೇರು ಮತ್ತು ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ ಕಷಾಯವು ವಾತರಕ್ತಹರವಾಗಿದೆ. || ೧೪೨ ಅ ||

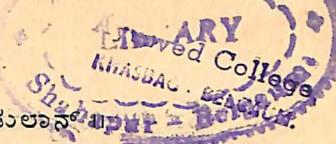
ಶತಾವರೀಞ್ಜರುಹಾಮಲತ್ಸಗ್ನಲೇಕ್ಷುಕಾಂಡೇಕ್ಷುರಸಂಭೃತಾಂಭಃ ||  
ಕಲ್ಮೇನ ಯಷ್ಟೀಮಧುಕಸ್ಯ ಮಿಶ್ರಂ ದುನೋತಿ  
ವಾತಾಸ್ತ್ರಮಾಧಾಸ್ತ್ರಪಿತ್ತಮ್ || ೧೪೩ ||

ಶತಾವರಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ನೆಲ್ಲಿಮರದ ಕೆತ್ತಿ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಕಬ್ಬು, ಕೊಳವಳಿಕೆ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು ಹುಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾತರಕ್ತಹಾಗೂ ರಕ್ತಪಿತ್ತವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೪೩ ||

ಲಘುನಾ ಪಂಚಮೂಲೇನ ಘೃತಂ ಕ್ಷೀರಂ ತಥಾ ಹಿತಮ್ ||  
ವರಾಸನಾಗ್ನಯಃ ಪತ್ರನಿಶಾಂಭಃ ಸ್ಥೂಲ್ಯದೋಷಜಿತ್ || ೧೪೪ ||  
ಕಟುಕಾಮಲಗುಡೂಚೇಶುಂಠೀಶಮ್ಯಾಕಪಲ್ಲವೈಃ ಸಶಿವೈಃ ||  
ಸಿದ್ಧಂ ತೋಯಂ ಸಗುಡಂ ಪೀತಂ ಮಲಶೋಧನಂ ಕುರುತೇ || ೧೪೫ ||  
ಪಟೋಲಮೂಲಕೈರಂಢದಂತೀಶ್ರೇಷ್ಠೇಕ್ಷುಕಂಭಕೈಃ ||  
ಶುಂಠೀಗುಡೂಚೇಯುಕ್ತ್ಯಶ್ಚ ಪೂತೀಶಮ್ಯಾಕಪಲ್ಲವೈಃ || ೧೪೬ ||  
ಸಸಿಂಧೂತ್ಕಗುಡಂ ಕ್ವಾಥಂ ವಿರೇಕಾರ್ಥಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ||

ಲಘು ಪಂಚಮೂಲ (ಓರೆಲೆ, ಮೂರೆಲೆ, ಸಣ್ಣಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಕಾರಿ ಮತ್ತು ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು) ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾತರಕ್ತಹಾಗೂ ರಕ್ತಪಿತ್ತ ರೋಗವು ಶಮನವಾಗುತ್ತದೆ; ತ್ರಿಫಲಾ, ಬೇಂಗಮರದ ಕೆತ್ತಿ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ತೆಳುವಾದ ತಗಡು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಅರಸಿನ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸ್ಥೂಲ್ಯದೋಷಹರ; || ೧೪೪ || ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ, ಕೊಂದೆಚಿಗುರು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಮಲಶೋಧನೆಮಾಡುತ್ತದೆ; || ೧೪೫ || ಪಡವಲ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ನಾಗದಂತೀಬೇರು, ತ್ರಿಫಲಾ, ಕಬ್ಬು ಬೇರು, ಜಾಪಾಳ, ಶುಂಠಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲುಚಿಗುರು, ಕೊಂದೆಮರದ ಚಿಗುರು, || ೧೪೬ || ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಇಂದುಪ್ಪು ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅದು ವಿರೇಚಕವಾಗಿದೆ.

ಅಶೀತಿವಾತರೋಗೇಷು ಧಾನ್ಯಾಂ ಸುನಿವೇಷಯೇತ್ || ೧೪೭ ||  
ಶುಭೇ ಮೂಹೂರ್ತೇ ನಕ್ಷತ್ರೇ ಸ್ಯಗೃಹೇ ಕಲಶಂ ನ್ಯಸೇತ್ ||  
ತಸ್ಮಿನ್ನೇತಾಂಶ್ಚ ಸಂಭಾರಾನ್ನಿಕ್ಷಿಪೇನ್ಮತಿಮಾನ್ ಭಿಷಕ್ || ೧೪೮ ||  
ತಂಡುಲಸ್ಯ ದಶಪ್ರಸ್ಥಂ ಪೃಥುಕಸ್ಯ ತಥೈವ ಚ ||  
ಕುಲತ್ಕಸ್ಯ ತಥಾ ಲಾಜಾಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶನ್ಯಸೇತ್ಪುನಃ || ೧೪೯ ||



ಆಡಕಂ ಕಂಗುಬೀಜಾನಾಂ ಕೋದ್ರವಸ್ಯ ಚ ತಂಡುಲಾನಾಂ ಚತುಃಪ್ರಸ್ಥಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ಪ್ರಾಶ್ಚಿದ್ಧಿಪ್ರಸ್ಥಂ ನಾಗರಸ್ಯ ತು || ೧೫೦ ||  
ಕಂಸಂ ದಂತಶಠಾಲಾನಾಂ ದೀಪ್ಯಕಂ ಕುಡವಾಷ್ಯಕಮ್ ||  
ಉಷ್ಣೋದಕಸ್ಯ ದ್ವಿಶತಪ್ರಸ್ಥಂ ಕ್ಷಿಪ್ತಾತಿರೋದಧೇತ್ || ೧೫೧ ||  
ತಸ್ಯ ತದ್ವದನಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಪರಿತೋಽಗ್ನಿಂ ಪ್ರವರ್ತಯೇತ್ ||  
ಆಸಪ್ತದಿವಸಾದೇವಮಂಷ್ಯಮೇ ದಿವಸೇ ಪುನಃ || ೧೫೨ ||  
ಧಾನ್ಯಾಂ ಮಸ್ಮಾದಾಕೃಷ್ಯ ಪುನರುಷ್ಣೋದಕಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ||  
ಆತುರಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಸರ್ವಾಂಗಂ ತದಾ ತತ್ರಾವಗಾಹಯೇತ್ || ೧೫೩ ||  
ಮಾತ್ರಾಣಾಂ ಷಟ್ಪಿಹಸ್ರಾಣಿ ಪರಮಃ ಕಾಲ ಉಚ್ಯತೇ ||

೮೦ ವಿಧದ ವಾತರೋಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲು, ಧಾನ್ಯಾಂ ಮಸ್ಮಾದಾಕೃಷ್ಯ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು; || ೧೪೭ || ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ವೈದ್ಯನು ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗೃಹದಲ್ಲಿ ಶುಚಿಯಾದ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಡಬೇಕು; || ೧೪೮ || ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ೧೦ ಪ್ರಸ್ಥ, ಅಲಕ್ಕಿ ೧೦ ಪ್ರಸ್ಥ, ಹೊದಳು ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, || ೧೪೯ || ನವಣೆ ಅಕ್ಕಿ ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ಹಾರಕ ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ಶುಂಠಿ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, || ೧೫೦ || ದೊಡ್ಡ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು (ಕೆಂಚಿಲೆನಿಂಬು) ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ಓಮ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಕಲಶದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ೨೦೦ ಪ್ರಸ್ಥ ಬಿಸಿ ನೀರು ಹಾಕಿ, || ೧೫೧ || ಕಲಶದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಂಕಿಹಾಕಿ, ಮಂದವಾಗಿ ಕುದಿಸಬೇಕು; ಈ ಪ್ರಕಾರ, ಏಳು ದಿನಗಳ ತನಕ ಅಶುದ್ಧವಾಗದಂತೆ ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ನೋಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು; ಅನಂತರ ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, || ೧೫೨ || ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಆ ಕಷಾಯವನ್ನು (ಧಾನ್ಯಾಂ ಮಸ್ಮಾದಾಕೃಷ್ಯ) ತೆಗೆದು (ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಪುನಃ ಅಷ್ಟೇ ಬಿಸಿ ನೀರು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ), ಇಡಬೇಕು; ರೋಗಿಯ ಶರೀರದ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯ ತೈಲಲೇಪನ ಮಾಡಿ, ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಯಾದ ಆ ಧಾನ್ಯಾಂ ಮಸ್ಮಾದಾಕೃಷ್ಯ ಹಾಕಿ, ರೋಗಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು; ಧಾನ್ಯಾಂ ಮಸ್ಮಾದಾಕೃಷ್ಯ ಬಿಸಿಯಾರಿ ತಣಿದುಹೋಗದಂತೆ ನೋಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು; || ೧೫೩ || ಹೀಗೆ ೩|| ಗಳಿಗೆ ಇರಿಸಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದ ನಂತರ, ಶುಚಿಯಾದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಬರಸೊರಿಸಿ, ಸ್ನೇದಿಸಿ, ಮರುದಿನ ಧಾರಿಹಿಡಿಯಬೇಕು; ಹೀಗೆ ೧೪ ಸಾರಿ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ೧೪ ಸಲ ಧಾರಿಹಿಡಿಯಬೇಕು; ೨೮ ದಿನಗಳನಂತರ ಅಗ್ನಿಬಲಕೃನುಗುಣವಾಗಿ, ಯಥೋಚಿತ ಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ರೋಗಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು; ಈ ವಿಧಿಯಿಂದ ಸಕಲ ವಾತವ್ಯಾಧಿಗಳು, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ಮೂಲರೋಗ, ಆಮಾಶಯರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ದೋಣಿಯ ಪ್ರಮಾಣ—ಉದ್ದ ೨ ಕೋಲು, ಅಗಲ ಕಾಲುಕೋಲು, ಆಳ ೧ ಕೋಲು.

ಪಿಷ್ಪಲೀಪಿಷ್ಪಲೀಮೂಲಚವ್ಯಚಿತ್ರಕನಾಗರೈಃ ||  
ಯವಾಗೂ ದೀಪನೀಯಾ ಸ್ಯಾತ್ ಶೂಲಫಿಘೇ ಚೋಪಸಾಧಿತಾ || ೧೫೪ ||

ಹಿವ್ವಲಿ, ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಗಂಜಿಯು ದೀಪಕ ಹಾಗೂ ಶೂಲಹರವಾಗಿದೆ. || ೧೫೪ ||

ತಾಲಪರ್ಣಾಬಲಾಬಿಲ್ವೈಃ ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣ್ಯಾ ಚ ಸಾಧಿತಾ ||  
ದಾಡಿನಾನಾಹಿತಾ ಪೇಯಾ ಕಫಪಿತೃತಿಸಾರಿಣಾಮ್ || ೧೫೫ ||

ಪಯಸ್ಕರ್ಷೋದಕೇ ಛಾಗೇ ಹ್ರೀಬೇರೋತ್ಪಲನಾಗರೈಃ ||  
ಪೇಯಾ ರಕ್ತಾತಿಸಾರಕ್ಷೀ ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣೀರಸಾನ್ವಿತಾ || ೧೫೬ ||

ಶ್ವದಂಷ್ಪ್ರಾಕಂಟಕಾರೀಭ್ಯಾಂ ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರೇ ಸಫಾಣಿತಮ್ ||  
ವಿಡಂಗಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಶಿಗ್ಗುಭಿರ್ಮರಿಚೇನ ಚ || ೧೫೭ ||

ತಕ್ರಸಿದ್ಧಾ ಯವಾಗೂಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃಮಿಕ್ಷೀ ಸಸುವರ್ಚಿಕಾ ||  
ದಶಮೂಲಶೃತಾ ಪೇಯಾ ಕಾಸಶ್ವಾಸರುಜಾಪಹಾ || ೧೫೮ ||

ನೆಲದಾಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಓರೆಲೆ (ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ), ದಾಳಿಂಬದ ಸಿವೈ—ಇವುಗಳ ಪೇಯವು ಕಫಪಿತೃತಿಸಾರಶಾಮಕ; || ೧೫೫ || ಆಡಿನ ಹಾಲಿಗೆ ಅರ್ಧಾಂಶ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ತಾವರಿಗಡ್ಡೆ, ಶುಂಠಿ, ಓರೆಲೆ ಬೇರು—ಇದರ ಪೇಯ(ಗಂಜಿ)ವು ರಕ್ತಾತಿಸಾರಹರ; || ೧೫೬ || ನೆಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳು, ಕಂಟಕಾರಿ—ಇವುಗಳ ಫಾಂಟಿ ಅಥವಾ ಕಷಾಯವು ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಹರ; ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ, ನುಗ್ಗೆಬೇರು, ಕಾಳುಮೆಣಸು, || ೧೫೭ || ಮತ್ತು ಸೌವರ್ಚಲಲವಣ—ಇವುಗಳ ಗಂಜಿಗೆ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಹಾಕಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅದು ಕ್ರಿಮಿ ಹರವಾಗಿದೆ; ದಶಮೂಲಗಳ ಕಷಾಯದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪೇಯವು ಕಾಸಶ್ವಾಸಹರವಾಗಿದೆ. || ೧೫೮ ||

ತಾಮ್ರಚೂಡರಸೇ ಸಿದ್ಧಾ ಸ್ತ್ರೋತೋಮಾರ್ಗರುಜಾಪಹಾ ||  
ಸಮಾಷವಿದುಲಾ ವೃಷ್ಯಾ ಘೃತಕ್ಷೀರೋಪಸಾಧಿತಾ || ೧೫೯ ||

ಕೋಳಿಮಾಂಸದ ರಸದಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಕ್ಷೀರ ಹಾಗೂ ಘೃತವು ಸ್ತ್ರೋತಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೇದನೆಯನ್ನು ಶಮಿಸುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಶುಕ್ಲವೃದ್ಧಿಕರವಾಗಿದೆ; ಕಾಟುದ್ದು ಮತ್ತು ಶೀಗೆಕಾಯಿ ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕ್ಷೀರ ಅಥವಾ ಘೃತವು ಸ್ತ್ರೋತಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೇದನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಶುಕ್ರವರ್ಧಕವಾಗಿದೆ. || ೧೫೯ ||

ಧಾತ್ರೀರಸಸ್ಯ ಸ್ವರಸೇನ ರಂಭಾಫಲಂ ಮಧೂಷಂ ಸಸಿತಂ ಪಿಚೇದ್ವಾ ||  
ಸಿತಾಮಧೂಷಂ ಮಧುಕಂ ವಿದಾರೀಂ ಮಾಷಂ ಚ ದುಗ್ಧೈಃ || ೧೬೦ ||  
ಸಹ ಸೋಮರೋಗೇ || ೧೬೦ ||

ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಸ್ವರಸಕ್ಕೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಜೇನು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸೋಮರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೂ, ಸೋಮರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಜೈಷ್ಠಮಧು, ನೆಲಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆ, ಕಾಟುದ್ದು—

ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಜೇನು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸೋಮರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸೋಮರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೬೦ ||

ಧಾತ್ರೀಮಾಷದ್ವಿದರ್ಭಾಂಗೀಸಾಧಿತಾಂಬು ಸಿತಾಯುತಮ್ ||  
ಸೋಮರೋಗೇ ವಿದಾರೀಕ್ವಮಾಷಯಸ್ವೀಶೃತಾಂಬು ವಾ || ೧೬೧ ||

ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು, ದರ್ಭೆ ಬೇರು, ಮುಂಜಿಹುಲ್ಲು ಬೇರು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸೋಮರೋಗವು ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ; ನೆಲಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆ, ಕಬ್ಬು, ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು, ಜೈಷ್ಠಮಧು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಸಹ ಸೋಮರೋಗಹರವಾಗಿದೆ. || ೧೬೧ ||

ಗುಡೂಚೇರೋಹಣೀಕ್ವಾಥಃ ಸಿತಾಮಧುಸಮನ್ವಿತಃ ||  
ಸಂತತಾದಿಜ್ವರಂ ಹನ್ಯಾದ್ವಿಶೇಷಾದ್ರಾತ್ರಿಸಂಭವಮ್ || ೧೬೨ ||

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಕಟುಕರೋಹಣೀ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸಂತತಾದಿಜ್ವರ—ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಜ್ವರವು ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೬೨ ||

### ಕಷಾಯಕ್ವಾಥಕಲ್ಪನಾ

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಜ್ಜಿದ ಔಷಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅವುಗಳ ಹದಿನಾರು ಪಾಲು ನೀರುಹಾಕಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಸಿ, ಎಂಟನೆಯ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು; ಇದಕ್ಕೆ ಶೃತ, ಕಷಾಯ, ನಿವ್ಲೋಹ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೆಸರುಂಟು. ಸುಪಾಚಿತವಾದ ಕಷಾಯವನ್ನು ಎರಡು ಪಲ ಅಥವಾ ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಪಿತ್ತ, ವಾತ ಮತ್ತು ಕಫಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಯನ್ನು ಕ್ಷಿ, ಕ್ಷಿ, ಮತ್ತು ಗ್ನೀ; ಜೇನನ್ನು ಗ್ನೀ, ಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷಿ ಹಾಕಬೇಕು; ಜೀರಿಗೆ, ಗುಗ್ಗುಲು, ಕ್ವಾರ, ಲವಣಗಳು, ಶಿಲಾಜತು, ಹಿಂಗು, ತ್ರಿಕಟು, ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ತೈಲ, ಮೂತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಣ (ಗ್ನೀ ತೆಲೆ) ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಕಬೇಕು; ಹಾಗೆಯೇ ಕಲ್ಮ ಚೂರ್ಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕರ್ಷ (ಕ್ಷಿ ತೆಲೆ) ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಕಬೇಕು.

### ಹಿಮಕಲ್ಪನಾ

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಜ್ಜಿದ ಔಷಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅವುಗಳ ಆರುಪಾಲು ನೀರುಹಾಕಿ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನೆನೆಸಿ, ಮರುದಿನ ಅದನ್ನು ಕಿವುಚಿ ತೋಧಿಸಬೇಕು; ಇದಕ್ಕೆ ಶಿಶಿರ, ಶೀತಕಷಾಯಕ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೆಸರುಂಟು; ಪ್ರಮಾಣ ಎರಡು ಪಲ.

ಘಾಂಟಿಕಲ್ಪನಾ

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಜ್ಜಿದ ಔಷಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅವುಗಳ ನಾಲ್ಕುಪಾಲು ಬಿಸಿನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ, ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ, ಇಡಬೇಕು; ಅನಂತರ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಬೇಕು; ಇದಕ್ಕೆ ಚೂರ್ಣದ್ರವ-ಎಂತಲೂ ಹೆಸರುಂಟು. ಪ್ರಮಾಣ ಎರಡು ಪಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಜೇನು, ಸಕ್ಕರೆ, ಬೆಲ್ಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ಘೃತಯೋಗ ಪ್ರಕರಣ (೨)

ತಿಕ್ತಕಘೃತ

- ಪಟೋಲನಿಂಬಕಟುಕಾದಾರ್ವೀಪಾಠಾದುರಾಲಭಾಃ ||  
ಪರ್ಪಟಂ ತ್ರಾಯಮಾಣಾಂ ಚ ಪಲಾಂಶಂ ಪಾಚಯೇದಪಾಮ್ || ೧ ||
- ದ್ವ್ಯಾಧಕೇಷ್ವಾಂಶಶೇಷೇಣ ತೇನಕರ್ಷೋನ್ನಿತ್ಯೆಸ್ತಥಾ ||  
ತ್ರಾಯಂತೀಮುಸ್ತಭೂನಿಂಬಕಲಿಂಗಕಣಚಂದನೈಃ || ೨ ||
- ಸರ್ಪಿಷೋ ದ್ವಾದಶಪಲಂ ಪಚೇತ್ತತಿಕ್ತಕಂ ಜಯೇತ್ ||  
ಪಿತ್ತಕುಷ್ಠಪರೀಸರ್ಪಪಿಟಿಕಾದಾಹರುಗ್ಭ್ರಮಾನ್ || ೩ ||
- ಕಂಡೂಂ ಪಾಂಡುಮಯಾನ್ ಗಂಡದುಷ್ಟನಾಡೀವ್ರಣಾಪಚೀಃ ||  
ವಿಸ್ಪೋಟವಿದ್ರಧೀಗುಲ್ಮಶೋಫೋನ್ಮಾದಮದಾನಪಿ || ೪ ||
- ಹೃದ್ರೋಗತಿಮಿರವ್ಯಂಗ್ರಹಣೀಶ್ಚಿತ್ರಕಾಮಲಾಃ ||  
ಭಗಂದರಮಪಸ್ಮಾರಮುದರಂ ಪ್ರದರಂ ಗರಮ್ || ೫ ||
- ಅಶೋಕಸ್ರಪಿತ್ತಮನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸಕೃಚ್ಛ್ವಾನ್ ಪಿತ್ತಜಾನ್ ಗದಾನ್ ||

ಪಡವಲಬಳ್ಳಿ, ಕಹಿಬೇವು ಕೆತ್ತಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ; ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ನೆಲಇಂಗಳ, ವರ್ಪಾಟಿಕ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ— ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದೊಂದು ಪಲ, ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ನೀರು, || ೧ || ಎರಡು ಆಧಕ, ಕುದಿಸಿ, ಕಾಲು ಆಧಕಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಲಬೇವು, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ—ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಿ ತೊಲೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, || ೨ || ದನದ ತುಪ್ಪ ೧೨ ಪಲ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದು ತಿಕ್ತಕಘೃತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಪಿತ್ತ, ಕುಷ್ಠ, ವಿಸರ್ಪ, ಪಿಟಿಕ, ದಾಹ ರೋಗ, ಭ್ರಮೆ, || ೩ || ಕಂಡೂ, ಪಾಂಡುರೋಗ, ಗಂಡರೋಗ, ನಾಡೀ ವ್ರಣ, ಅಪಚೀ, ವಿಸ್ಪೋಟ, ವಿದ್ರಧಿ, ಗುಲ್ಮ, ಶೋಫ, ಉನ್ಮಾದ, ಮದ, || ೪ ||

ಹೃದ್ರೋಗ, ತಿಮಿರ, ವ್ಯಂಗ, ಗ್ರಹಣೀ, ಶ್ಚಿತ್ರ, ಕಾಮಲಾ, ಭಗಂದರ, ಅಪ ಸ್ಮಾರ, ಉದರ, ಪ್ರದರ, ಗರವಿಷ, || ೫ || ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಕಠಿಣಪಿತ್ತಜರೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹಾತಿಕ್ತಕಘೃತ

- ಸಪ್ತಚ್ಛದಃ ಪರ್ಪಟಕಃ ಶನ್ಯಾಕಃ ಕಟುಕಾ ವಚಾ || ೬ ||
- ತ್ರಿಫಲಾ ಪದ್ಮಕಂ ಪಾಠಾ ರಜನ್ಯಾ ಸಾರಿವೇ ಕಣೇ ||  
ನಿಂಬಚಂದನಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ವನಿಶಾಲೇಂದ್ರಯವಾಮೃತಮ್ || ೭ ||
- ಕಿರಾತಂ ತಿಕ್ತಕಂ ಸೇವ್ಯಂ ವೃಷೋ ಮೂರ್ವಾ ಶತಾವರೀ ||  
ಪಟೋಲಾವಿಷಾಮುಸ್ತಾತ್ರಾಯಂತೀಧನ್ಯಯಾಸಕಮ್ || ೮ ||
- ತೈರ್ಜಲೇಷ್ವಗುಣೇ ಸರ್ಪಿಃ ದ್ವಿಗುಣಾಮಲಕೀರಸಮ್ ||  
ಸಿದ್ಧಂ ತಿಕ್ತಾನುಹಾತಿಕ್ತಂ ಗುಣೈರಭ್ಯಧಿಕಂ ಸ್ಮೃತಮ್ || ೯ ||

ಹಾಲೆಮರದ ಕೆತ್ತಿ, ವರ್ಪಾಟಿಕ, ಕೊಂದೆಮರದ ಕೆತ್ತಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಬಜೆ, || ೬ || ತ್ರಿಫಲಾ, ಪದ್ಮಕ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ನಾಮದಬೇರು, ಕರಿಸುಗಂಧಿಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕಹಿಬೇವು ಕೆತ್ತಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕಾಡುಸೌತೆ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, || ೭ || ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ, ಲಾವಂಚ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಮಂಜಿನ ನಾರು ಗಿಡ, ಶತಾವರಿ, ಪಡವಲಬಳ್ಳಿ, ಅತಿವಿದಯ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ನೆಲಇಂಗಳ—ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಪಲ, || ೮ || ನೀರು ೮ ಆಧಕ, ಕುದಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ ೧ ಆಧಕ ಕಷಾಯ, ದನದ ತುಪ್ಪ ಅರ್ಧ ಆಧಕ, ಹಸಿನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ರಸ ೧ ಆಧಕ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಯಥೋಚಿತ ಮೇಲಿನ ಔಷಧಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಯಥಾ ವಿಧಿ ಘೃತ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದು ಮಹಾತಿಕ್ತಕಘೃತ; ಇದು ತಿಕ್ತಕಘೃತಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೯ ||

ಗುಗ್ಗುಲು ತಿಕ್ತಕಘೃತ

- ನಿಂಬಾಮೃತಾವೃಷಪಟೋಲನಿದಿಗ್ಧಿಕಾನಾಂ |  
ಭಾಗಾನ್ ಪೃಥಗ್ಗೃಶಪಲಾನ್ ವಿಪಚೇದ್ಧಟೇಪಾಮ್ ||  
ಅಷ್ಟಾಂಶಶೇಷಿತರಸೇನ ಪುನಶ್ಚ ತೇನ |  
ಪ್ರಸ್ಥಂ ಘೃತಸ್ಯ ವಿಪಚೇತ್ತಿಚುಭಾಗಕಲ್ಪೈಃ || ೧೦ ||
- ಪಾಠಾವಿಡಂಗಸುರದಾರುಗಜೋಪಕುಲ್ಯಾ |  
ದ್ವಿಕ್ವಾರನಾಗರನಿಶಾಮಿಶಿಚವ್ಯಕುಷ್ಠೈಃ ||  
ತೇಜೋವತೀಮರಿಚವತ್ಸಕದೀಪ್ಯಕಾಗ್ನಿ- |  
ರೋಹಿಣ್ಯರುಷ್ಕರವಚಾಕಣಮೂಲಯುಕ್ತೈಃ || ೧೧ ||

ಮಂಜಿಷ್ಮಯಾತಿವಿಷಯಾ ವಿಷಯಾ ಯನಾನ್ಯಾ |  
ಸಂಶುದ್ಧಗುಗ್ಗುಲುಪಲೈರಪಿ ಪಂಚಸಂಖ್ಯೈಃ ||  
ತತ್ಸೇವಿತಂ ಪ್ರದಮತಿ ಪ್ರಬಲಂ ಸಮೀರಂ |  
ಸಂಧ್ಯಸ್ಥಿಮಜ್ಜಗತಮಪ್ಯಥ ಕುಷ್ಮವಿದ್ಯುಕ್ || ೧೨ ||

ನಾಡೀವ್ರಣಾರ್ಬುಧಭಗಂದರಗಂಡಮಾಲಾ |  
ಜತ್ರೂರ್ಧ್ವಸರ್ವಗದಗುಲ್ಮಗುದೋತ್ಕಮೇಹಾನ್ ||  
ಯಕ್ಷ್ಮಾರುಚಿಶ್ವಸನಸೀನಸಕಾಸಶೋಫಾನ್ |  
ಹೃತ್ಪಾಂಡುರೋಗಮದವಿದ್ರಧಿವಾತರಕ್ತಾನ್ || ೧೩ ||

ಕಹಿಬೇವಿನಕೆತ್ತೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಪಡವಲಬಳ್ಳಿ, ಕಂಟಿಕಾರಿ—  
ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹತ್ತು ಪಲ, ಮತ್ತು ನೀರು ಒಂದು ದ್ರೋಣ, ಹಾಕಿ, ಕಷಾ  
ಯಕ್ಕೆ ಕುದಿಸಿ, ಅಷ್ಟಮಾಂಶಕ್ಕೆ ಬತ್ತಿಸಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ  
ಘೃತ ತಯಾರಿಸಲು, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಷಪ್ರಮಾಣದಿಂದ, || ೧೦ ||  
ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ದೇವದಾರು, ಗಜಹಿವ್ವಲೀ, ಯವಕ್ಷಾರ, ಸಜ್ಜಿ  
ಖಾರ, ಶುಂಠಿ, ಅರಸಿನ, ಸಬ್ಬಸಿಗಿ, ಚವ್ಯ, ಕಂಕುಷ್ಯ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು,  
ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಓಮ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಗಟ್ಟಿದ ಗೇರುಬೀಜ,  
ಬಜೆ, ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ, ರಾಸ್ನಾ, || ೧೧ || ಮಂಜಿಷ್ಮ, ಅತಿವಿಡಯ, ವಿಡಯ, ಖುರಾ  
ಸನಿ ಓಮ, ಹಾಕಿ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ೫ ಪಲ ಗುಗ್ಗುಲು ಹಾಕಿ, ಘೃತ ತಯಾರಿಸ  
ಬೇಕು; ಈ ಘೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಬಲ ವಾತರೋಗ, ಸಂಧ್ಯಸ್ಥಿಮಜ್ಜಾ  
ಗತ ಕುಷ್ಮರೋಗ, || ೧೨ || ನಾಡೀವ್ರಣ, ಅರ್ಬುಧ, ಭಗಂದರ, ಗಂಡಮಾಲಾ,  
ಜತ್ರೂರ್ಧ್ವಸರ್ವರೋಗ, ಗುಲ್ಮ, ಅರ್ಶಸ್, ಮೇಹ, ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮಾ, ಅರುಚಿ,  
ಶ್ವಾಸ, ಸೀನಸ, ಕಾಸ, ಶೋಫ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಪಾಂಡು, ಮದ, ವಿದ್ರಧಿ, ವಾತರಕ್ತ  
ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುತ್ತವೆ. || ೧೩ ||

ಇಂದುಕಾಂತಘೃತ

ಪೂತೀಕದಾರುದಶಮೂಲಕಷಾಯಸಿದ್ಧಂ  
ಸಕ್ವೀರಕೋಲಪಟುಭಿಘ್ನಘೃತಮಿಂದುಕಾಂತಮ್ ||  
ನಾತಾನುಯಕ್ಷಯಮಹೋದರಗುಲ್ಮಶೂಲನಿನ್ನೋನ್ನತಜ್ವರಹರಂ  
ಬಲವರ್ಧನಂ ಚ || ೧೪ ||

ಹಿರಿಯಹುಲಿಗಿಲು, ದೇವದಾರು, ದಶಮೂಲಗಳು—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ  
ಯಥೋಚಿತ ದನದ ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಹಿವ್ವಲೀಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ,  
ಶುಂಠಿ, ಇಂದುಪ್ಪು ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ತುಪ್ಪದಷ್ಟೇ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಘೃತ  
ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾತರೋಗ, ಕ್ಷಯ, ಮಹೋದರ,  
ಗುಲ್ಮ, ಶೂಲ, ವಿಷಮಜ್ಜರಗಳೆಲ್ಲ ಶಮನವಾಗುತ್ತವೆ. || ೧೪ ||

ಸುಕುಮಾರಘೃತ

ಪಚೇತ್ತುನರ್ವತುಲಾಂ ತಥಾ ದಶಪಲಾಃ ಪೃಥಕ್ ||  
ದಶಮೂಲಪಯಸ್ಕಾಶ್ವಗಂಧೈರಂಡಶತಾವರೀಃ || ೧೫ ||

ದ್ವಿವರ್ಭಶರಕಾಶೇಕ್ವಮೂಲಪೋಟಿಗಲಾನ್ವಿತಾಃ ||  
ಪಚೇಚ್ಚಾಷ್ಟಮಭಾಗಸ್ಥೇ ತತ್ರ ತ್ರಿಂಶತ್ಪಲಂ ಗುಡಮ್ || ೧೬ ||

ಪ್ರಸ್ಥಮೇರಂಡತ್ವಿಲಸ್ಯ ದ್ವೈಘೃತಾತ್ಪ್ರಯೋಗಮ್ ||  
ಆವಪೇದ್ವಿಪಲಾಂಶಂ ಚ ಕೃಷ್ಣಾತನೂಲಸ್ಯಂಧಮ್ || ೧೭ ||

ಯಷ್ಟೀನುಧೂಕಮೃದ್ವೀಕಾಯವಾನೀನಾಗರಾಣಿ ಚ ||  
ತತ್ಪ್ರಿದ್ಧಂ ಸುಕುಮಾರಾಖ್ಯಂ ಸುಕುಮಾರಂ ರಸಾಯನಮ್ || ೧೮ ||

ನಾತಾತಸಾಧ್ಯಯಾನಾದಿಪರಿಹಾರ್ಯೇಷ್ವಯಂತ್ರಣಮ್ ||  
ಪ್ರಯೋಜ್ಯಂ ಸುಕುಮಾರಾಣಾನಿಶ್ಚರಾಣಾಂ ಸುಖಾತ್ಮನಾಮ್ || ೧೯ ||

ನೃಣಾಂ ಸ್ತ್ರೀವೃಂದಭರ್ತೃಣಾಮಲಕ್ಷ್ಮೀಕಲಿನಾಶನಮ್ ||  
ಸರ್ವಕಾಲೋಪಯೋಗೇನ ಕಾಂತಿಲಾವಣ್ಯಪುಷ್ಟಿದಮ್ || ೨೦ ||

ವೃದ್ಧಿವಿದ್ರಧಿಗುಲ್ಮಾಶೋಯೋನಿರೋಗಾನಿಲಾರ್ತಿಷು ||  
ಶೋಫೋದರಖುಡಸ್ಥಿಹಾವಿದ್ವಿಬಂಧೇಷು ಚೋತ್ತಮಮ್ || ೨೧ ||

ಪುನರ್ನವೆಬೇರು ೧ ತುಲಾ, ದಶಮೂಲಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧೦ ಪಲ,  
ಅರಣಿ ಬೇರು, ಅಶ್ವಗಂಧಿ, ಹರಳುಬೇರು, ಶತಾವರಿ, || ೧೫ || ದರ್ಭೆಬೇರು, ಕುಶ  
ದರ್ಭೆಬೇರು (ಸ್ಥೂಲ ದರ್ಭೆಬೇರು), ಅಂಬಲಿನಗಣಿ (ಮುಂಜಿಹುಲ್ಲು), ಕಾಜುಲ  
ಹುಲ್ಲು (ಕಿರಯಿಕಾಗಚ್ಚಿ), ಕಬ್ಬಿನಬೇರು, ದೇವನಾಳ (ಲಾಳದ ಕಡ್ಡಿ) ಬೇರು—  
ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧೦ ಪಲ, ನೀರು ೩೮ ಆಧಕ, ಕುದಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ ೪೫ ಆಧಕ,  
ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿ, ಬೆಲ್ಲ ೩೦ ಪಲ, || ೧೬ || ಹರಳಿಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ತುಪ್ಪ  
೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ಹಾಲು ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಹಿವ್ವಲಿ, ಹಿವ್ವಲೀಮೂಲ, ಇಂದುಪ್ಪು,  
|| ೧೭ || ಜೈಷ್ಠಮಧು, ಇವೆಹೂ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಖುರಾಸನಿ ಓಮ, ಶುಂಠಿ—  
ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೨ ಪಲ ಹಾಕಿ, ಘೃತವನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕು;  
ಇದಕ್ಕೆ ಸುಕುಮಾರಘೃತವೆಂದು ಹೆಸರು; ಇದು ಸೌಂದರ್ಯದಾಯಕ ರಸಾಯನ;  
|| ೧೮ || ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ, ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ, ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲು ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿ  
ದಾಯಕ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕ, ಬಾಲಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತರಿಗೆ, ಸುಖ  
ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರ; || ೧೯ || ಗಂಡಸರಿಗೆ, ಹೆಂಗಸರಿಗೆ, ಪತಿಗಳಿಗೆ  
ಅತ್ಯಂತ ಲಾಭದಾಯಕ, ಅಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಾಗೂ ಕಲಿನಾಶಕ, ಕಾಂತಿಲಾವಣ್ಯಪುಷ್ಟಿ  
ದಾಯಕ, ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ ರಸಾಯನ; || ೨೦ ||  
ವೃದ್ಧಿರೋಗ, ವಿದ್ರಧಿ, ಗುಲ್ಮ, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ಯೋನಿರೋಗ, ಸಮಸ್ತ ವಾತ

ಶೂಲ, ಶೋಭ, ಉದರರೋಗ, ವಾತರಕ್ತ, ವಿಡ್ವಿಬಂಧ—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವಾರಿಸಲು ಅತ್ಯುತ್ತಮ. || ೨೧ ||

### ಇಕ್ವುದೂರ್ವಾದಿಘೃತ

ಇಕ್ವುದೂರ್ವಾಮೃತಾಧಾತ್ರೀಶ್ವದಂಷ್ಪಾಸ್ತಿಸ್ತಿಕೋದ್ಭವೇ ||  
ಸ್ವರಸೇ ನಾಲಿಕೇರಾಂಬುಪಯೋಯುಕ್ತೈಃ ಸುಕಲ್ಮಿಶೈಃ || ೨೨ ||

ಚಾತುರ್ಜಾತಪಯೋವೃಕ್ಷಮುಕೂಲಾಂಬುಪಯೋಧರೈಃ ||  
ಸಾರಿವೋಶೀರಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ವಸಿತೋತ್ಪಲಹಿಮಾಮಯೈಃ ||  
ಸಿದ್ಧಂ ಘೃತಂ ನವಂ ಸಮ್ಯಗ್ರಕ್ತಪಿತ್ತಹರಂ ಪರಮ್ || ೨೩ ||

ಕಬ್ಬು, ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಕುರಹಾಡಕೆ (ನೀರುಪುಳ್ಳಂಪುರಚಿವಲೆ ಗಿಡ) — ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯ ಣಿ ಆಧಕ ತಯಾ ರಿಸಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ಣಿ ಆಧಕ, ಎಳನೀರು ಣಿ ಆಧಕ, ದನದ ಹಾಲು ಣಿ ಆಧಕ ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಅತ್ತಿ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಗೋಳಿ, ಕಿರಿಗೋಳಿ—ಇವುಗಳ ಚಿಗುರು, ರೆಂಜಿ, ಬಾಳದಬೇರು, ಭದ್ರ ಮುಷ್ಟಿ, ನಾಮದಬೇರು, ಲಾವಂಚ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಬಿಳಿತಾವರೆ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕೃಷ್ಣ ಅಗಿಲುಚಂದನ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧ ತೊಲೆ ಹಾಕಿ, ಈ ಇಕ್ವುದೂರ್ವಾದಿಘೃತ ವನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದು ಅತ್ಯಂತ ರಕ್ತಪಿತ್ತಹರವಾಗಿದೆ. || ೨೨ ಮತ್ತು ೨೩ ||

### ಧಾತ್ರಾದಿಘೃತ

ಧಾತ್ರೀವಿದಾರೀಕ್ವುಶತಾವರೀಣಾಂ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಕಾನಾಂ ಸ್ವರಸೇಷು ಸರ್ಪಿಃ ||  
ಕ್ಷಿರೇಣ ಸಾಧಂ ವಿಪಚೇತ್ತುಪಿಷ್ಟ್ಯಮೃದ್ವೀಕಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ವಯ-  
ಚಂದನೈಶ್ಚ || ೨೪ ||

ಏತತ್ಸು ಸಿದ್ಧಂ ಸಿತಯಾ ವಿಮಿಶ್ರಂ ನಿವಾರಯೇಚ್ಛೀಘ್ರಮಸ್ಯ ಗ್ಧರಾಣಿ ||  
ಪಾಂಡ್ಯಮಯೇ ಪಿತ್ತಕ್ರತೇ ಹಿತಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪೈತ್ರೇ ಚ  
ಗುಲ್ಮೀಽಸ್ಥಿವಿನೀಸೃತೌ ಚ || ೨೫ ||

ವಂಧ್ಯಾ ಚ ಪೀತ್ವಾ ಲಭತೇ ಚ ಪುತ್ರಂ ಶೀಘ್ರಂ ನಿಹನ್ಯಾದಪಿ ವಾತರಕ್ತಮ್ ||  
ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಪಿತ್ತಪ್ರಭವಾನ್ ವಿಕಾರಾನ್ ಮೂರ್ಛ್ಯಾಮದೋನ್ಮಾದ-  
ಮದಾತ್ಯಯಾದೀನ್ || ೨೬ ||

ಹಸಿನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿರಸ, ನೆಲಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆಯ ರಸ, ಕಬ್ಬಿನರಸ, ಶತಾವರಿರಸ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡರಸ—ಇವು ೨ ಭಾಗ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧ ಭಾಗ, ದನದ ಹಾಲು ೨ ಭಾಗ, ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಶ್ರೀಗಂಧ, || ೨೪ || ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾ

ರಿಸಿದ ಘೃತವು ಧಾತ್ರಾದಿಘೃತವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಇದನ್ನು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸುತ್ತ ಲಿದ್ದರೆ, ಶೀಘ್ರವೇ ರಕ್ತಪ್ರದರ, ಪಿತ್ತವ್ರಧಾನ ಪಾಂಡುರೋಗ, ಪಿತ್ತಗುಲ್ಮ, ಅಸ್ಥಿ ವಿನೀಸೃತಿಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೨೫ || ಬಂಜೆಯೂ ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸಿ, ಗರ್ಭ ವತಿಯಾಗಿ, ಪುತ್ರವತಿಯಾಗುವಳು; ಇದರಿಂದ ಶೀಘ್ರವೇ ವಾತರಕ್ತ, ಅಸ್ಥಿಪಿತ್ತ ಪ್ರಭವವಿಕಾರ, ಮೂರ್ಛ್ಯಾ, ಮದ, ಉನ್ಮಾದ, ಮದಾತ್ಯಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೬ ||

### ವಾರಾಹ್ಯಾದಿಘೃತ (೧)

ವಾರಾಹೀಕಂದತೋಯೇ ಘೃತಮಮೃತಸಮಂ ಸೇವ್ಯಮಾನಾವಿಪಕ್ವಮ್ |  
ನಾರೀ ಜಹ್ಯಾತ್ಸುಘೋರಂ ಹುತವಹಸದೃಶಂ ವ್ಯಾಧಿಮಸ್ಕುಧ್ಯವಂ ವಾ ||  
ದ್ರಾಕ್ಷಾನ್ಮಾಷಾಶ್ಚಗಂಧಾಕದಲಿಫಲಯುತಂ ಶರ್ಕರಾನಾಂಶಿಮಿಶ್ರಮ್ |  
ದೇವೇನ ಸ್ವರ್ಗಭರ್ತೃ ವಿಹಿತಮನುಪಮಂ

ಸ್ವರ್ಗಸೀಮಂತಿನೀನಾಮ್ || ೨೭ ||

ಹಂದಿಗಡ್ಡೆಯ ಸ್ವರಸ ಅಥವಾ ಕಷಾಯ ೪ ಭಾಗ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧ ಭಾಗ, ಹಾಲು ೧ ಭಾಗ, ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಉದ್ದು, ಅಶ್ವಗಂಧ, ಕದಳೀಹಣ್ಣು, ವಂಚಲೋಚನ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ವಾರಾಹ್ಯಾದಿಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈ ಘೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಅತ್ಯಂತ ಘೋರ ಅಗ್ನಿಸಮಾನವಾದ ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವಾದಿ ಸಕಲ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗು ವವು—ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೇಳಿರುವನು. || ೨೭ ||

### ಮೋದಕೀತ್ವಗಾದಿಘೃತ

ಮೋದಕೀತ್ವಗ್ಬಲಾದೂರ್ವಾಲನಿಗುಂಡಿಕಾಜಪಾ ||  
ವಿಪಚೇತ್ಸಾದಶಿಷ್ಟೇನ ತೇನ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಘೃತಂ ಪಚೇತ್ || ೨೮ ||

ಕುಹಲ್ಯಾಶ್ಚ ಜಪಾಪುಷ್ಪಾದ್ರಸೇನ ಪಯಸಾ ಯುತಮ್ ||  
ಅಶ್ವಗಂಧಾನರೀಕೃಷ್ಣಾಮೃದ್ವೀಕಾಯಷ್ಟಿಚಂದನೈಃ || ೨೯ ||

ಸಿತಾತ್ಪುಟ್ಟಿದ್ರಿಜಯುತೈಃ ಕಲ್ಮೈರೇತಾಂಶ್ಚ ಸಾಧಯೇತ್ ||  
ಅಸ್ಯ ಗ್ಧರಂ ನಿಹನ್ಯಾತ್ಪದಸ್ಥಿಸ್ರಾವಂ ಚ ದಾರುಣಮ್ || ೩೦ ||

ಹಾಲುಸೋಗೆಕೆತ್ತೆ, ಕಡೀರಬೇರು, ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲು, ನೆಲದಾಳಿ (ಮುಶಲೀ) ಬೇರು, ಕರಿನೆಕ್ಕಿ, ಬಿಳಿದಾಸಾಳಿಬೇರು—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದು ಪಲ, ನೀರು ೧೫ ಆಧಕ, ಬತ್ತಿಸಿ ಚ್ಚಿ ಆಧಕ ಕಷಾಯ, ಅಡಿಕೆಮರದಹೂ, ಬಿಳಿದಾಸಾಳಹೂ—ಇವೆರಡರ ರಸ ಣಿ ಆಧಕ, ದನದ ತುಪ್ಪ ಣಿ ಆಧಕ, ದನದ ಹಾಲು ಣಿ ಆಧಕ, ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ ಅಶ್ವ ಗಂಧ, ಶತಾವರಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಶ್ರೀಗಂಧ, || ೨೮ ಮತ್ತು ೨೯ || ಸಕ್ಕರೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕಾವಿಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಮೋದಕೀತ್ವಗಾದಿಘೃತವನ್ನು

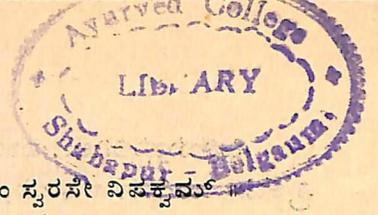
ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತವು ದಾರುಣವಾದ ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವ ಮತ್ತು ರಕ್ತಪ್ರದರ  
ವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. || ೩೦ ||

**ವಾರಾಹ್ಯಾದಿಘೃತ (೨)**

- ವಾರಾಹೀಕಂದಬದಿರಜಂಬೂವೋರಟವಲ್ಕಲಾತ್ ||  
ತುಲಾಂ ಪಚೇತ ಸಬಲಾತ್ ಕ್ಷುಣ್ಣಾತ್ ಕುಂಭೇಽಂಭಸಃ ಪುನಃ || ೩೧ ||
- ಪಾದಶಿಷ್ಟೇ ಕಷಾಯೇಽಸ್ತೀನ್ ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿಪಾಚಯೇತ್ ||  
ಸುನಿಷಣ್ಣಶತಾವರ್ಯಾಸ್ತೋಯಂ ಕ್ಷೀರಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ || ೩೨ ||
- ಕಪಿತ್ಥಫಲಿನೀಧಾನ್ಯದನ್ಯಯಾಸಕಸೇರುಕಮ್ ||  
ಪಾಠಾಫಲತ್ರಯಾಮ್ರಾಸ್ಥಿ ಶಿಲಾಭೇದಂ ರಸಾಂಜನಮ್ || ೩೩ ||
- ಖರ್ಜೂರಂ ಕಟ್ಟಲಂ ಶುಂಠೀ ಮೃದ್ವೀಕಾ ರಕ್ತಚಂದನಮ್ ||  
ಅಂಬಷ್ಯಕಾ ಮೋಚರಸಂ ಸಮಂಗಾ ಪದ್ಮಕೇಸರಮ್ || ೩೪ ||
- ಕಟ್ಟಂಗವತ್ಸಕಾನಂತಾ ಧಾತಕೀ ಮಧುಕಾಂಜನಮ್ ||  
ದಾಡಿಮಾತಿವಿಷಾಮುಸ್ತಾ ಲೋಧ್ರಂ ಬಿಲ್ವಂ ಸಗೃರಿಕಮ್ || ೩೫ ||
- ಪಿಪ್ಪಲೀಮಶ್ಯಗಂಧಾಂ ಚ ಸಾರಿವೋಶೀರಪುಂಧ್ರಕೈಃ ||  
ತತ್ಪ್ರಿದ್ಧಂ ಸಿತಯೋಷೇತಂ ಮಧುಮಾತ್ರಾಸಮಸ್ತಿತಮ್ || ೩೬ ||
- ಸರ್ಪಿರ್ಜಯೇದ್ಯೋನಿರೋಗಂ ಪಾನಬಸ್ತ್ರಾದಿಯೋಚಿತಮ್ || ೩೭ ||

ಹಂದಿಗಡ್ಡೆ, ಕಾಚುತಿರುಳು, ನೇರಳೆಕೆತ್ತೆ, ಹಾಲುಸೋಗೆಕೆತ್ತೆ, ಕಡೀರ  
ಬೇರು— ಇವುಗಳನ್ನು ನಯವಾಗಿ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ನೀರುಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿ, || ೩೧ ||  
ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಆ ಕಷಾಯ, ಯಥೋಚಿತ ದನದ ತುಪ್ಪ, ಕುರ  
ಹಾಡಕೆ (ಸುನಿಷಣ್ಣ ಅಥವಾ ನೀರುಪುಳ್ಳಂಪುರಚಿವಲೆ) ಸ್ವರಸ, ಶತಾವರೀಸ್ವರಸ—  
ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, || ೩೨ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ, ಬೇಳದಹಣ್ಣು, ನೆರ್ಪಿಲಗು (ಪ್ರಿಯಂಗು),  
ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ನೆಲಇಂಗಳ, ಸೇಕಿನಗಡ್ಡೆ (ಕಸೇರು), ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ತಿಫಲಾ,  
ಮಾವಿನಹಣ್ಣಿನೊಳಗಿನಬೀಜ, ಪಾಪಾಣಭೇದಿ, ರಸಾಂಜನ, || ೩೩ || ಖರ್ಜೂರ,  
ಕಿರುಸಿವನ್ನಿ, ಶುಂಠಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಪುಂಡೀ, ಮೋಚರಸ, ನಾಚಿಗೇಗಡದ  
ಬೇರು, ಕಮಲಕೇಸರ, || ೩೪ || ಆನೆಮುಂಗುಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗಿನಬೀಜ, ಗರಿಕೆ  
ಹುಲ್ಲು, ಧಾತಕೀಕುಸುಮ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ದಾಳಿಂಬಿಸಿಪ್ಪೆ, ಅತಿ  
ವಿಡಯ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಲೋಧ್ರ, ಬಿಲ್ವದಬೇರು, ಕಾವಿಮಣ್ಣು, || ೩೫ || ಹಿಪ್ಪಲಿ,  
ಅಶ್ಯಗಂಧ, ನಾಮದಬೇರು, ಲಾವಂಚ, ಪುಂಡ್ರಕಕಬ್ಬು— ಇವುಗಳ ಕಲ್ಕ ಸೇರಿಸಿ,  
ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ವಾರಾಹ್ಯಾದಿಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತವನ್ನು ಸಕ್ಕರೆ  
ಮತ್ತು ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, || ೩೬ || ಹಾಗೂ ಬಸ್ತಿಕರ್ಮಕ್ಕೆ  
ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಇದು ಯೋನಿರೋಗಹರವಾಗಿದೆ. || ೩೭ ||

1379



**ವೃಷಘೃತ (೧)**

ಸಮೂಲಪತ್ರಾಂಕುರಪಲ್ಲವಸ್ಯ ವೃಷಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಂ ಸ್ವರಸೇ ವಿಪಕ್ವಮ್ ||  
ತತ್ಪುಷ್ಪಕಲ್ಮಂ ಘೃತಮಾಶು ಹನ್ಯಾತ್ ಸಮಾಕ್ಷಿಕಂ  
ಶ್ವಾಸಮಶೇಷಕಾಸಮ್ || ೩೮ ||

ಆಡುಸೋಗೆಯ ಬೇರು, ಎಲೆ, ಚಿಗುರು— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ಕಷಾಯಮಾಡಿ,  
ಆಡುಸೋಗೆಎಲೆಯ ಸ್ವರಸವನ್ನು ಸಹ ಕೂಡಿಸಿ, ಅದರ ಹೂವಿನ ಕಲ್ಕಹಾಕಿ,  
ಯಥೋಚಿತ ದನದ ತುಪ್ಪಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಘೃತವನ್ನು ವೃಷಘೃತ  
ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಇದಕ್ಕೆ ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಶ್ವಾಸರೋಗ ಮತ್ತು  
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಸರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೮ ||

**ವೃಷಘೃತ (೨)**

ಸಮೂಲಮಸ್ತಕಂ ಕ್ಷುಣ್ಣಂ ವೃಷಮಷ್ಟಗುಣೇಽಂಭಸಿ ||  
ಪಕ್ವಾಷ್ಟಾಂಶಾವಶೇಷೇಣ ಘೃತಂ ತೇನ ವಿಪಾಚಯೇತ್ || ೩೯ ||  
ತತ್ಪುಷ್ಪಕಲ್ಮಂ ತಚ್ಚೀತಂ ಸಕ್ವಾದ್ರಂ ಪಿತ್ತಶೋಣಿತಮ್ ||  
ಪಿತ್ತಗುಲ್ಮಜ್ವರಶ್ವಾಸಕಾಸಹೃದ್ರೋಗಕಾಮಲಾಮ್ || ೪೦ ||  
ತಿಮಿರಭ್ರಮವೀಸರ್ಪಸ್ವರಸಾದಾಂಶ್ಚ ನಾಶಯೇತ್ ||

ಆಡುಸೋಗೆಯ ಬೇರು, ದಂಡು, ಎಲೆ, ಹೂ— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಜ್ಜಿ,  
ಅಷ್ಟಗುಣಜಲದಲ್ಲಿ ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿ, ಈ ಅಷ್ಟಮಾಂಶಕಷಾಯದಿಂದ, ಯಥೋ  
ಚಿತ ದನದ ತುಪ್ಪಹಾಕಿ, ಬೇಯಿಸಿ, || ೩೯ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಆಡುಸೋಗೆ ಹೂವನ್ನು  
ಹಾಕಿ, ತುಪ್ಪತಯಾರಿಸಿ, ಶೀತವಾದನಂತರ, ಜೀನುಸೇರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ,  
ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಪಿತ್ತಗುಲ್ಮ, ಜ್ವರ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಕಾಮಲಾ, || ೪೦ ||  
ತಿಮಿರ, ಭ್ರಮ, ವಿಸರ್ಪ, ಸ್ವರಸಾದರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು.

**ನಿರ್ಗುಂಡ್ಯಾದಿಘೃತ**

ನಿರ್ಗುಂಡೀಪತ್ರಸ್ವರಸೇ ಸಾಧಿತಂ ಕಾಸಜಿದ್ ಘೃತಮ್ || ೪೧ ||  
ಕರಿನೆಕ್ಕಿಎಲೆಯ ಸ್ವರಸ, ದನದ ತುಪ್ಪ— ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕರಿನೆಕ್ಕಿಹೂ ಹಾಕಿ, ಯಥಾ  
ವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಘೃತವು ಕಾಸಹರವಾಗಿದೆ. || ೪೧ ||

**ದಶಾಂಗಘೃತ**

ಚಿರಿಬಿಲ್ವವಿಡಂಗವಹ್ನಿಹಿಂಸ್ರಾತ್ರಿಫಲಾವ್ಯೋಷಸಮಸ್ತಿತೇ ಕಷಾಯೇ ||  
ಅಮೃತಾವೃಷಕಂಟಕಾರಿಕಾನಾಂ ವಿಪಚೇತ್ಸರ್ಪಿರನುತ್ರಮಂ ದಶಾಂಗಮ್ ||  
ಕ್ಷಯಗುಲ್ಮಾರುಚಿಶೂಲಕಾಸಹಿಕ್ಕಾಗುದಜಾನಾಂ ಚ ವಿನಾಶನಂ  
ಪ್ರಧಾನಮ್ || ೪೨ ||

ಹಿರಿಯಹುಲಿಗಿಲು, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ತ್ರಿಫಲಾ, ತ್ರಿಕಟು— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ, ಯಥೋಚಿತ ದನದ ತುಪ್ಪ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಆಡುಸೋಗೆಬೇರು, ಕಂಟಕಾರಿ— ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಘೃತ ತಯಾರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣವುಳ್ಳ ದಶಾಂಗಘೃತ; ಇದು ಕ್ಷಯ, ಗುಲ್ಮ, ಅರುಚಿ, ಶೂಲ, ಕಾಸ, ಹಿಕ್ಕಾ, ಗುದಜ ರೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೪೨ ||

**ಶಶವಾಸಾದಿಘೃತ**

ಶಶವಾಸಾರಸಕ್ಷೀರೇ ಪೃಥಗಾಡಕಸಮ್ನಿತೇ ||  
ದಾರುವೆಲ್ಲಾ ಶ್ವಗಂಧಾಬ್ಜಹರಿದ್ರಾಜೀವಕರ್ಷಭಾ || ೪೩ ||  
ಮಧೂಲಿಕಾಕಣಾರಾಸ್ನಾಶೃಂಗೀಭಾಂಗೀರ್ಸಗೋಸ್ತನಾಃ ||  
ಕಾಕೋಲೀ ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲೀ ನಾಗರಂ ಮಧುಕಂ ಸಿತಾ || ೪೪ ||  
ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ ಮಾಷಪರ್ಣಿ ಪಿಷ್ಟೈಃ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಘೃತಾತ್ಪಚೇತ್ ||  
ಘೃತಂ ತಚ್ಚಶವಾಸಾಖ್ಯಂ ಕ್ಷಯಕಾಸಜ್ವರಾಪಹಮ್ || ೪೫ ||

ಮೊಲದ ಮಾಂಸವಲ ೧೬, ಆಡುಸೋಗೆಬೇರುಪಲ ೧೬ — ಇವುಗಳನ್ನು ೮ ಆಡಕ ನೀರಿಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ ೨ ಆಡಕ ಕಷಾಯ, ದನದತುಪ್ಪ ೧ ಆಡಕ, ದನದಹಾಲು ೧ ಆಡಕ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ದೇವದಾರು, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಅಶ್ವಗಂಧಿ, ಭದ್ರ ಮುಷ್ಟಿ, ಅರಸಿನ, ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ, || ೪೩ || ಮಂಜಿನನಾರುಗಿಡ (ಮೂರ್ವಾ), ಹಿಪ್ಪಲಿ, ರಾಸ್ನಾ, ಕರ್ಕಟಶೃಂಗೀ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಕಾಕೋಲಿ, ಕ್ಷೀರ ಕಾಕೋಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ನೆಲಕುಂಬಳ, || ೪೪ || ಓರೆಲೆ, ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧ ತೊಲೆ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಶಶವಾಸಾದಿ ಘೃತವೆಂಬ ಈ ಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದು ಕ್ಷಯಕಾಸಜ್ವರನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೪೫ ||

**ಕಾಕಮಾಚ್ಯಾದಿಘೃತ**

ಕಾಕಮಾಚೀದಲರಸೇ ಯಪ್ಪೀಕಲ್ಕಂ ಪ್ರಸಾಧಿತಮ್ ||  
ತೈಲಂ ಘೃತಂ ವಾ ಪಾನೇನ ಸ್ವರಸಾದಹರಂ ಪರಮ್ || ೪೬ ||

ಕಾಕಮೆಂಚಿಎಲೆಸ್ವರಸ, ದನದ ತುಪ್ಪ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು ಹುಡಿ ಹಾಕಿ, ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯಥಾವಿಧಿ ಘೃತ ತಯಾರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅದು ಸ್ವರಸಾದಹರವಾಗಿದೆ; ಹಾಗೆಯೇ, ತೈಲವು ಸಹ ಸ್ವರಸಾದಹರವಾಗಿದೆ. || ೪೬ ||

**ಲಶುನಘೃತ**

ತುಲಾಂ ಲಶುನಕಂದಾನಾಂ ದಶಮೂಲಂ ಹರೀತಕೀಮ್ ||  
ದಾರುಪೂತೀಕದಾಃ ಸ್ವರ್ಶಪಾತೇಂದ್ರಯವಗ್ರಂಥಿಕಾನ್ || ೪೭ ||

ಕಪೋತವಂಕೇಂದ್ರವಲ್ಲಿ ವನಸೂರಣಕಂದಕಮ್ ||  
ದಶಸಂಖ್ಯಪಲಾನೇತಾನ್ ನಿಷ್ಕಾಡ್ಯ ಚ ತಥಾಡಕಮ್ || ೪೮ ||  
ವಿಪಾಚಯೇತ್ಪಿಷ್ಟೈಸ್ತು ಕಲ್ಪೈರರ್ಥಪಲೋನ್ನಿತ್ಯೈಃ ||  
ಪಂಚಕೋಲಕವಿಶ್ವೈಲಾಜೀರಕಾಜಾಜಿಸ್ಯೆಂಧವೈಃ || ೪೯ ||  
ಪಾಠಾಹಿಂಗ್ಯಾತ್ಮಗುಪ್ತಾಭಿಸ್ತಿಫಲಾಮಧುಕೇಕ್ವುಭಿಃ ||  
ಚತುರ್ಗುಣೇನ ತಕ್ರೇಣ ಕ್ಷೀರೇಣ ದ್ವಿಗುಣೇನ ಚ || ೫೦ ||  
ನಿಶಾನ್ಯೆ ಕುಂಠಚಾಂಗೇರೀಸ್ವರಸೇನ ಭಿಷ್ಣಗ್ನರಃ ||  
ತಕ್ಷೀತಮಾತ್ರಂ ದುರ್ನಾಮಗುಲ್ಮಶೂಲಹರಂ ಪರಮ್ || ೫೧ ||

ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ೧೦೦ ಪಲ, ದಶಮೂಲಗಳು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ದೇವದಾರು, ಹಿರಿಯಹುಲಿಗಿಲು ಕೆತ್ತೆ, ನೆಲಇಂಗಳ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, || ೪೭ || ನೀರುಬ್ರಹ್ಮಿ, ಇಂದ್ರವಲ್ಲಿ, ಕಾಡುಸೂರಣ ಗಡ್ಡೆ — ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧೦ ಪಲ — ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧ ಆಡಕ, ಮಜ್ಜೆಗೆ ೪ ಆಡಕ, ದನದ ಹಾಲು ೨ ಆಡಕ, ಹಸಿ ಅರಸಿನ, ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ, ಹುಳಿಚಿಕ್ಕ (ಪುಳ್ಳಂಪುರಚಿ ಎಲೆ) — ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸ್ವರಸ ೧ ಆಡಕ ಸೇರಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಕಾಮ ಕಸ್ತೂರಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಹಿಂಗು, ನಸುಗುನ್ನಿ ಬೇರು, ತ್ರಿಫಲಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕಬ್ಬು — ಇವುಗಳ ಕಲ್ಕ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಘೃತವನ್ನು ವೈದ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಗುಲ್ಮ ಶೂಲಹರ, ಹಾಗೂ ರಕ್ತಾಶನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೪೭ರಿಂದ ೫೧ ||

**ದಾವೀರ್ಬಲಾದಿಘೃತ**

ದಾವೀರ್ಬಲಾಗೋಕ್ಷುರಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿಮಾಯೂರಿಕಾಕಾಟಜವಲ್ಕಲೈಶ್ಚ ||  
ಕ್ಷೀರಪ್ರವಾಲಂ ಚ ತಥಾ ಕಠಿಲ್ಲಮುತ್ಪಾಡ್ಯ ||  
ತೋಯೇಷ್ವಮಶೇಷಿತೇಷ್ವಿನ್ || ೫೨ ||  
ಘೃತಂ ಪಚೇತ್ ಕ್ಷೀರಯುತಂ ಸುಪಿಷ್ಟೈಃ ||  
ಕಲ್ಪೈರಿಮೈಶ್ಚಂದನದೀಪ್ಯಕುಷ್ಮೈಃ ||  
ಅಭೀರುಯಸ್ವೀಜಲಪಂಚಕೋಲೈಃ ||  
ಶ್ಯಾಮಾಸ್ಥಿರಾಶ್ರೀಫಲದಾರುವಿಶ್ವೈಃ || ೫೩ ||  
ಕಾಶ್ಚುರ್ಯತಿಕ್ತಾಂಜನತೋಯದೈಶ್ಚ ವ್ಯಾಘ್ರೀಪಯಸ್ಯಾತಿವಿಷಾಲವಂಗೈಃ ||  
ಚಾಂಗೇರಿಕಾಯಾಶ್ಚ ರಸೇನ ಮಿಶ್ರಂ ತ್ರಾಯಂತಿಕಾಯಾಶ್ಚ ||  
ಸುಸಿದ್ಧಮೇತತ್ || ೫೪ ||

ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಕಡೀರಬೇರು, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಓರೆಲೆ, ಉತ್ತರಣೆ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೇರಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಹಾಲುಮರಗಳ ಚಿಗುರು (ಮೊಗ್ಗ), ಕಾಡುಹಾಗಲ ಕಾಯಿ ಬೇರು — ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದು ಪಲ, ೨ ಆಡಕ ನೀರುಹಾಕಿ,

ೃ ಆಧಕ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಆ ಕಷಾಯ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೃ ಆಧಕ, ಹಾಲು ೃ ಆಧಕ, ಹುಳಿಚಿಕ್ಕ (ಪುಳ್ಯಂಪುರಚಿ) ದ ಎಲೆಯ ಮತ್ತು ತ್ರಾಯಮಾಣಾ ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸ ೃ ಆಧಕ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಓಮ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಶತಾವರಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ತ್ರಿಗಡೆ, ಮೂರಲೆ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ, ಶಿವನ್ನಿಮರದ ಬೇರು, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಂಟಕಾರಿ, ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲಿ (ರಾಜಾದನ), ಅತಿ ವಿಡಯ, ಲವಂಗ—ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೃ ತೊಲೆ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಘೃತ ತಯಾರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ರಕ್ತಾಶ್ಫಸಿನ ಗುದಾಂಕುರಗಳು ಮಾಯವಾಗುವವು. || ೫೨ರಿಂದ ೫೪ ||

**ಪಾಠಾಕರಂಜಾದಿಘೃತ (೧)**

- ಪಾಠಾಕರಂಜಯುಗ್ಮಾನ್ನಿಶರಪುಂಖಾಷಧಾಂಬುದಮ್ ||
- ಚಿಂಚಾನೂಲಪ್ರವಾಲಸ್ಯ ಕೌಟಜಸ್ಯ ಚ ನಲ್ಕಲಮ್ || ೫೫ ||
- ಕೃಷ್ಣಾನೂಲಂ ಯನಾಸಂ ಚ ಕ್ವಾಥಯಿತ್ಯಾ ತು ತದ್ರಸೇ ||
- ಘೃತಮಾದ್ರ್ಯಕಚಾಂಗೇರೀರಸತಕ್ರಪಯೋನ್ನಿತಮ್ || ೫೬ ||
- ಸಿದ್ಧಂ ಸವತ್ಸಕೈರ್ಯಷ್ಟೀಭಾಂಗೀರ್ಯಕಟ್ಟಿಂಗವತ್ಸಕೈಃ ||
- ಹಿಂಗುಪ್ರತಿವಿಷಾವೈಷಬಲಾಬಿಲ್ವಸುರದ್ರುಮೈಃ || ೫೭ ||
- ಏಲಾಲವಂಗವ್ಯದ್ವೀಕಾದೀಷ್ಯಸಿಂಧೂತ್ಲಜೀರಕೈಃ ||
- ಕೋಲಚಂದನಧಾನೈಶ್ಚ ಸರ್ವಾತೀಸಾರನಾಶನಮ್ || ೫೮ ||

ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ಹುಲಿಗಿಲು, ಹಿರಿಯಹುಲಿಗಿಲು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶರಪುಂಖಾ (ಕಗ್ಗಿ ಗಡ), ಶುಂಠಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಹುಣಸೆಬೇರಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಕೊಡಸಿಗನ ಕೆತ್ತೆ, || ೫೫ || ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ನೆಲಇಂಗಳಬೇರು, ೩ ಆಧಕ ನೀರು ಹಾಕಿ, ೫ ಆಧಕ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ, ಆ ಕಷಾಯ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೃ ಆಧಕ, ಹಸಿಶುಂಠಿ ಸ್ವರಸ ೃ ಆಧಕ, ಹುಳಿ ಚಿಕ್ಕದ ಎಲೆಯ ರಸ ೃ ಆಧಕ, ಮಜ್ಜೆಗೆ ೃ ಆಧಕ, ದನದ ಹಾಲು ೃ ಆಧಕ, ಸೇರಿಸಿ, || ೫೬ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕೊಡಸಿಗಿನ ಬೀಜ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಹೆಗ್ಗುರುಂಟಿಕೆಬೇರು, ಹಿಂಗು, ಅತಿವಿಡಯ, ತ್ರಿಕಟು, ಕಡೀರಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ದೇವದಾರು, || ೫೭ || ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಓಮ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಜೀರಿಗೆ, ಬುಗರಿಬೀಜ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ—ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಘೃತವನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ವಿಧದ ಅತಿಸಾರ ರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೫೮ ||

**ಪಾಠಾಕರಂಜಾದಿಘೃತ (೨)**

- ಪಾಠಾಚವ್ಯಕರಂಜಯುಗ್ಮಶರಪುಂಖಾಗ್ನೈಬ್ಧಶುಂಠೀರಸೈಃ |
- ಸಿದಂ ಸ್ಯಂಧವಪಂಚಕೋಲಕವಿಷಾದ್ವಿಕ್ವಾರಹಿಂಗೂಷಣೈಃ ||



ಸಾಜಾಜೀದ್ಯಯದೀಪ್ಯಕೈಘೃತಮುಜಾದಧ್ಯಾ ರಸೇನಾಶ್ಫಕೃತ್ | ಚಾಂಗೇರ್ಯಾಶ್ಚ ರಸೇನ ವಹ್ನಿಜನನಂ ಗುಲ್ಮಗ್ರಹಣ್ಯಂತಿಕಮ್ || ೫೯ ||

ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ಚವ್ಯ, ಹುಲಿಗಿಲು, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಶರಪುಂಖಾಬೇರು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ—ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದು ಪಲ, ೨ ಆಧಕ ನೀರು ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ, ೃ ಆಧಕ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಈ ಕಷಾಯ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೃ ಆಧಕ, ಹಸಿಶುಂಠಿರಸ ೃ ಆಧಕ, ಪುಳ್ಯಂಪುರಚಿ ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸ ೃ ಆಧಕ, ಆಡಿನ ಮೊಸರು ೃ ಆಧಕ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಪಾಕವಾಗುವಾಗ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶುಂಠಿ, ಅತಿವಿಷಾ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಸರ್ಜಿಕ್ಕಾರ, ಹಿಂಗು, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಓಮ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೃ ತೊಲೆಯಂತೆ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಘೃತತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅಗ್ನಿಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಗುಲ್ಮ, ಗ್ರಹಣಿ ರೋಗಗಳು ಗುಣ ವಾಗುವವು. || ೫೯ ||

**ಬಸ್ತ್ರಾಸ್ಮಯಾಂತಕಘೃತ**

- ದಾವೀಮಧೂಕಮತ್ಯಾಕ್ವಿಪದ್ಮಾಪಾಷಾಣಭೇದಕೈಃ ||
- ಬೃಹತ್ಯಂಶುಮತೀದ್ಯಂದ್ರಸಾರಿವೇಕ್ವುಕಸೇರುಕೈಃ || ೬೦ ||
- ಕಪೋತವಂಕೇಕ್ವುರಕಂ ವಸುಕಂ ಶಿಗ್ರುನಾಲಕಮ್ ||
- ನಾರಾಹೀ ವರಣಂ ದ್ರಾಕ್ಷಾ ಭದ್ರಾ ಯಷ್ಟೀ ಪಲಂಕಷಮ್ || ೬೧ ||
- ಪೃಥಕ್ ತ್ರಿಪಲಿಕಂ ಕ್ವುಣ್ಣಾಂ ಸರ್ವತುಲ್ಯಂ ತು ಗೋಕ್ವುರಮ್ ||
- ದ್ರೋಣೇಪಾಂ ವಿಪಚೇತ್ತತ್ರ ಪಾದಶಿಷ್ಟೇ ಪರಿಸ್ಪ್ರತೇ || ೬೨ ||
- ಪ್ರಕ್ಲಿಷ್ಯ ಸರ್ಪಿಷಃ ಪ್ರಶ್ನಂ ದತ್ತಾ ಕ್ಲೀರಂ ವರೀರಸಮ್ ||
- ಧಾತ್ರೀಬಿಂಬರಸಂ ಚಾಪಿ ನಾಲಿಕೇರೋದಕಂ ತಥಾ || ೬೩ ||
- ಕೂಷ್ಮಾಂಡೋರ್ವಾರುಕಜಲಂ ಸ್ನೇಹದ್ವಿಗುಣಿತಂ ಪೃಥಕ್ ||
- ದ್ರವ್ಯೈಃ ಸುಪಿಷ್ಟೈಃ ಸಂಯುಕ್ತಮೇತನ್ಮುದ್ವಿಗ್ನಾ ಪಚೇತ್ || ೬೪ ||
- ಪರೂಷಕೋತ್ಪಲತೃಟೇಮಧೂಕಹಿಮುದಾರುಭಿಃ ||
- ತ್ರಿಫಲಾಸಿಪ್ಪಲೀಕೌಂತೀಶೃಂಗವೇರೈಸ್ಸಸ್ಯಂಧವೈಃ || ೬೫ ||
- ಹಸ್ತಿಪಿಪ್ಪಲೃಪಾವಾರ್ಗಮಂಜಿಷ್ಠಾಪದ್ಮಕೇಸರೈಃ ||
- ಮುಸ್ತಾಕುಸ್ತುಂಬರೀಲೋಧ್ರಹಯಗಂಧಾಪುನರ್ನವೈಃ || ೬೬ ||
- ಸ್ವಯಂ ಗುಪ್ತೇಕ್ವುರಫಲೈಃ ಸ್ವಯಂಭೂಪತ್ರಶೃಂಗಿಭಿಃ ||
- ಶಿಲಾಜತ್ವರ್ಧಭಾಗೈಸ್ತೈಃ ಸಿದ್ಧಂ ತತ್ಸೇವಿತಂ ಘೃತಮ್ || ೬೭ ||
- ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಶರ್ಕರಾನುಶ್ಕರೀಮುಪಿ ||
- ಪಾನಬಸ್ತ್ರಾದಿಭಿಯುಕ್ತೋ ನಾಶಯೇನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ || ೬೮ ||

ವಾತಪಿತ್ತಸಮುತ್ಪನ್ನಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಬಸ್ತಿಗತಾನ್ ಗದಾನ್ ||  
ಪ್ರಮೇಹೇಣ ಸಹ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಪಾವರ್ತಯತೇ ಧ್ರುವಮ್ || ೬೯ ||  
ಬಸ್ತ್ಯಾಮಯಾಂತಕಂ ನಾಮ ದೇವದೇವೇನ ಭಾಷಿತಮ್ || ೭೦ ||

ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಇಪ್ಪೆಹೂ, ವಿನೂನಮತ್ತೆ (ಹೊನ್ನಗುಂದಿ), ನೆಲತಾವರೆ, ಪಾಷಾಣಭೇದಿ, ಕಿರಿಗುಳ್ಳ, ನೆಲಗುಳ್ಳ, ಓರೆಲೆ, ಮೂರೆಲೆ, ನಾಮದಬೇರು, ಕಬ್ಬು, ಸೇಕಿನಗಿಡ, || ೬೦ || ನೀರುಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಕೊಳವಳಿಕೆ, ಬಗೆಟಾ ಹೂ (ಬಕುಲ), ಸುಗ್ಗೆ, ಇರುವೇರಿ, ಹಂದಿಗಡ್ಡೆ, ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಅಡವಿಲತ್ತಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಗುಗ್ಗುಲ, || ೬೧ || ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂರು ಮೂರು ಪಲಗಳಾಗಿ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಸೇರಿಸಿ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮಭಾಗ ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು ಸಹ ತಕ್ಕೊಂಡು, ನೀರು ೧೬ ಆಢಕ ಹಾಕಿ, ಬತ್ತಿಸಿ ೪ ಆಢಕ ಕಷಾಯ, || ೬೨ || ದನದ ತುಪ್ಪ ೯ ಆಢಕ, ದನದ ಹಾಲು ೯ ಆಢಕ, ಶತಾವರೀರಸ ೯ ಆಢಕ, ಹಸಿ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿರಸ ೯ ಆಢಕ, ತೊಂಡೆಕಾಯಿ ಎಲೆಯ ರಸ ೯ ಆಢಕ, ಎಳೆತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ನೀರು ೯ ಆಢಕ, || ೬೩ || ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಸ್ವರಸ ೯ ಆಢಕ, ಸೌತೆಬಳ್ಳಿ ಎಲೆಯ ರಸ ೯ ಆಢಕ, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಮೃದ್ವಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ, ಪಾಕಮಾಡುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ನಯವಾಗಿ ಹುಡುಮಾಡಿದ್ದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, || ೬೪ || ಕಲ್ಕದ ದ್ರವ್ಯಗಳು-ಪರೂಷಕ (ದೋಗಲ), ತಾವರೆಗಡ್ಡೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಇಪ್ಪೆಹೂ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ದೇವದಾರು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀ, ಅರೇಣುಕ, ಶುಂಠಿ, ಇಂದುಪ್ಪು, || ೬೫ || ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, ಉತ್ತರಣೀಗಿಡ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಕಮಲ ಕೇಸರ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಲೋಧ್ರ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ಪುನರ್ನವೆ, || ೬೬ || ನಸುಗುನ್ನಿ, ಕೊಳವಳಿಕೆಬೀಜ (ತಾಲಿಮಖಾನಾ), ಕಾಟುದ್ದು, ಲವಂಗವತ್ರಿ (ತಮಾಲ ವತ್ರಿ), ಕರ್ಕಟಶೃಂಗಿ, ಶಿಲಾಜಿತು-ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೯ ತೊಲೆ ಕಲ್ಕವಾಗಿ ಹಾಕಿ, ಯಥಾ ವಿಧಿ ಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; || ೬೭ || ಈ ಘೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛರೋಗಗಳು, ಶರ್ಕರಾರೋಗ, ಅಶ್ಮರೀರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ನಿಸ್ಸಂದೇಹ ವಾಗಿ ಗುಣವಾಗುವವು; ಬಸ್ತಿಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಈ ಘೃತವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. || ೬೮ || ವಾತಪಿತ್ತಗಳಿಂದಂಟಾದ ಸಕಲ ಬಸ್ತಿಗತರೋಗಗಳು, ಪ್ರಮೇಹ ಸಹ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೬೯ || ಇದು ಬಸ್ತ್ಯಾಮಯಾಂತಕ ಘೃತ; ಇದನ್ನು ಮಹಾದೇವನೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು. || ೭೦ ||

**ತ್ರೈಕಂಟಕಘೃತ**

ಕ್ವಾಥಸ್ತ್ರೈಕಂಟಕೈಲಾಗಿರಿಜತುಶಿಲಾಭೇದಯಷ್ಟೀವರೀಣಾಮ್ |  
ದರ್ಭದ್ರಾಕ್ಷಾಂಬುಶಾಂಡೀವಸುಕವಸಿರಕಾಶೇಕ್ಷ್ಮಮತ್ಸ್ಯಾಕ್ಷಿಕಾನಾಮ್ ||  
ಕಲ್ಪೈಃ ಸಿದ್ಧಂ ಸದುಗ್ಧಂ ಹರತಿಘೃತಮಿದಂ ಸೇವಿತಂ ಮೂತ್ರದೋಷಾನ್ |  
ಮೇದಾನ್ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯನಿಲಮಪಿ ತಥಾ  
ಶರ್ಕರಾಮಶ್ಮರೀಂ ಚ || ೭೧ ||

ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಶಿಲಾಜಿತು, ಪಾಷಾಣಭೇದಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಶತಾವರಿ, ದರ್ಭೆ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಲಾವಂಚ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಬಕಪುಷ್ಪ, ಉತ್ತರಣೀಬೇರು, ಕಾಜುಲಹುಲ್ಲು, ಕಬ್ಬು, ವಿನೂನಮತ್ತೆ—ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಷಾಯಕ್ಕೂ ಕಲ್ಕಕ್ಕೂ ಹಾಕಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ, ದನದ ಹಾಲು, (ಕಷಾಯದಷ್ಟೇ ಹಾಕಿ), ಪಾಕಮಾಡಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಘೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮೂತ್ರದೋಷ, ಮೇಹ ರೋಗ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛರೋಗ, ವಾತ ಹಾಗೂ ಶರ್ಕರಾರೋಗ, ಅಶ್ಮರೀ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೭೧ ||

**ಶತಾವರ್ಯಾದಿಘೃತ**

ಶತಾವರ್ಯಾಃ ಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರಾಯಾಃ ಸ್ವರಸಸ್ಯಾಧಕಂ ಪೃಥಕ್ ||  
ಘೃತಪ್ರಸ್ಥದ್ವಯಂ ಕ್ಷೀರೇ ದ್ವಿಗುಣೇಽಪಿ ಪಚೇದಿಮ್ಯುಃ || ೭೨ ||  
ವಿದಾರೀಚಂದನತುಗಾಮೃದ್ವೀಕಾಮಧುಯಷ್ಟಿಭಿಃ ||  
ಕಸೇರುಕೈರ್ವಾರುಬೀಜಂ ತ್ರುಟೈದ್ವಿಜಕಣೋತ್ಪಲೈಃ || ೭೩ ||  
ಪದ್ಮಾಪತ್ತೂರಮುಸ್ತೈಶ್ಚ ಕಾಕೋಲ್ಯಾದಿಗಣೇನ ಚ ||  
ಸಿದ್ಧಂ ತು ಶೀತಲೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಘೃತಾರ್ಥಂ ಮಧು ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ || ೭೪ ||  
ಮಧ್ವರ್ಥಂ ಶರ್ಕರಾಚೂರ್ಣಂ ಕ್ಷಿಪ್ತೋನ್ಮಾಥ್ಯ ನಿಧಾಪಯೇತ್ ||  
ನಿಹಂತಿ ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಾಣಿ ಮೂತ್ರದೋಷಾಂಶ್ಚ ಶರ್ಕರಾಮ್ || ೭೫ ||

ಶತಾವರೀಸ್ವರಸ ೧ ಆಢಕ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳಿನ ಕಷಾಯ ೧ ಆಢಕ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೯ ಆಢಕ, ದನದ ಹಾಲು ೧ ಆಢಕ-ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಪಾಕಮಾಡುತ್ತ, || ೭೨ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ನೆಲಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ವಂಶಲೋಚನ (ಬಿದಿರುಪ್ಪು), ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಜೇಷ್ಠ ಮಧು, ಸೇಕಿನಗಡ್ಡೆ, ಸೌತೆಬೀಜ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕಾವಿಮಣ್ಣು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ತಾವರೆಗಡ್ಡೆ, || ೭೩ || ನೆಲತಾವರೆ, ವಿನೂನಮತ್ತೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಾಕೋಲೀ, ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲೀ, ಮೇದಾ, ಮಹಾಮೇದಾ, ಕಾಟುದ್ದು, ಕಾಡುಹೆಸರು, ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ—ಇವು ಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೯ ತೊಲೆ ಕಲ್ಕವಾಗಿ ಹಾಕಿ ಘೃತ ತಯಾರಿಸಿ, ಶೀತವಾದ ನಂತರ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀನು ೯ ಆಢಕ ಸೇರಿಸಿ, || ೭೪ || ಅನಂತರ ಜೀನಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಸಿಡಬೇಕು; ಈ ಘೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ ರೋಗ, ಮೂತ್ರದೋಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶರ್ಕರಾರೋಗವೂ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೭೫ ||

**ಆಕುಲ್ಯಾದಿಘೃತ**

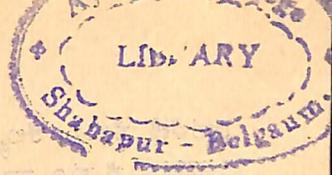
ಆಕುಲೀಬೀಜಕತಕಪಾರಂತೀಮೂಲರಾಶ್ರಿಭಿಃ ||  
ಮೇಹಾರಿಮೂಲಾಮೂಲಕಭದ್ರಕಿಂಶುಕವಲ್ಕಲೈಃ || ೭೬ ||  
ವೈಶ್ವೀವಾಂಶುಮತೀದ್ವಂದ್ಯಗೋಕ್ಪುರೈಃ ಕ್ಷಥಿತೇ ಜಲೇ ||  
ಸಿದ್ಧಂ ಸದುಗ್ಧಂ ತು ಘೃತಂ ಶತಾವರ್ಯಾಜ್ಯಕಲ್ಮವತ್ || ೭೭ ||  
ಶರ್ಕರಾಸಹಿತಂ ಚೈತತ್ಪೀವನಾನ್ಮೇಹನಾಶನಮ್ ||

ಆವೀರಕುರುಬೀಜ, ಚೆಲ್ಲಬೀಜ (ಚಿಲ್ಲಿಕಾಯಿ), ತೆಚ್ಚಿಬೇರು, ಅರಸಿನ, ಏಕ ನಾಯಕನ ಬೇರು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ನೀಲತಾವರೆ, ಮುತ್ತಗಮರದ ಕೆತ್ತೆ, || ೭೬ || ಪುನರ್ನವೆ, ಓರಿಲೆ, ಮೂರೆಲೆ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಶತಾವರೀಘೃತದ ಕಲ್ಕ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಯಥೋಚಿತ ಹಾಲು ಹಾಕಿ ಘೃತ ತಯಾರಿಸ ಬೇಕು; ಇದಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ಪ್ರಮೇಹನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೭೭ ||

**ಧಾನ್ವಂತರಘೃತಮ್**

- ದಶಮೂಲಂ ಶರೀ ದಂತೀ ಸುರಾಹ್ವಾ ದ್ವಿಪುನರ್ನವಮ್ || ೭೮ ||
- ಮೂಲಂ ಸ್ನುಹ್ಯರ್ಕಯೋಃ ಪಥ್ಯಾ ಭೂಕದಂಬಮರುಷ್ಕರಮ್ ||
- ಕರಂಜವರಣಾಮೂಲಂ ಪಿಪ್ಪಲಾಃ ಪೌಷ್ಕರಂ ಚ ಯತ್ || ೭೯ ||
- ಷ್ಠಧಗ್ಧಶಪಲಂ ಪ್ರಸ್ಥಾನ್ ಯವಕೋಲಕುಲತ್ಕತಃ ||
- ತ್ರಿಂಶೋಽಷ್ಟಗುಣಿತೇ ತೋಯೇ ನಿಪಚೇತ್ ಪಾದವರ್ತಿನಾ || ೮೦ ||
- ತೇನ ದ್ವಿಪಿಪ್ಪಲೇಚವ್ಯವಚಾನಿಚುಲರೋಹಿಷ್ಯೆ ||
- ತ್ರಿವೃದ್ಧಿಡಂಗಕಂಪಿಲ್ಲಭಾಂಗೀವಿಶ್ವೈಶ್ಚ ಸಾಧಯೇತ್ || ೮೧ ||
- ಘೃತಂ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಜಯೇತ್ಸರ್ವಾನ್ಮೇಹಾಂಶ್ಚ ಪಿಟಕೋದಿತಾನ್ ||
- ಪಾಂಡುವಿದ್ರಧಿಗುಲ್ಮಾರ್ಶೋಷಶೋಫಗರೋದರಮ್ || ೮೨ ||
- ಕುಷ್ಠೋನ್ಮಾದಾವಪಸ್ಕಾರಂ ಧಾನ್ವಂತರಮಿದಂ ಘೃತಮ್ || ೮೩ ||

ದಶಮೂಲಗಳು, ಕಚ್ಚಾರ, ದಂತೀಗಿಡದಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಪುನರ್ನವೆಬೇರು; || ೭೮ || ಕಳ್ಳಿಬೇರು, ಎಕ್ಕೆಬೇರು, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಗೋರಖಮುಂಡಿ (ಹಿರಿಯಮುಂಡಿಗಿಡ), ಗೇರುಕಾಯಿ, ಹುಲಿಗಿಲಿಮರದ ಬೇರು, ನೀರ್ಮಾದಳ ಬೇರು, ಹಿಪ್ಪೀಮೂಲ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, || ೭೯ || ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಹತ್ತು ಪಲ, ಜವೆಗೋದಿ, ಬುಗರಿ ಹಣ್ಣು, ಹುರುಳಿ— ಇವು ಮೂರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೩೦ ಪಲ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಎಂಟು ಪಾಲು ಜಲ ಸೇರಿಸಿ, ಪಾದಾವಶೇಷ ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿ, || ೮೦ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪಲೀ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕಾಡುಮೆಣಸಿನ ಬೇರು (ಚವ್ಯ), ಬಜೆ, ಹೊಳೆಕಾವ ಮರ (ಸಮುದ್ರಫಲ), ಚಿಕ್ಕನುಗುಹುಲ್ಲು, ತ್ರಿಗಡೆ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಚಂದ್ರಹಿಟ್ಟು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಶುಂಠಿ— ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಭಾಗ ಹಾಕಿ, ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ಘೃತ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; || ೮೧ || ಈ ಧಾನ್ವಂತರ ಘೃತವು ಪಿಟಕಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಸಕಲ ಪ್ರಮೇಹಗಳನ್ನೂ ಪಾಂಡು, ವಿದ್ರಧಿ, ಗುಲ್ಮ, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ಶೋಷ, ಶೋಫ, ಗರ, ಉದರ ರೋಗಗಳನ್ನೂ ಗುಣವಡಿಸುತ್ತದೆ; || ೮೨ || ಅದಲ್ಲದೆ, ಇದು ಕುಷ್ಠ, ಉನ್ಮಾದ, ಅಪಸ್ಕಾರ ರೋಗಗಳನ್ನು ಸಹ ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೮೩ ||



**ವರ್ಷಣಾದಿಘೃತ**

- ವರ್ಷಣರಸೋನಮುಂಡಾಶಕ್ರಲತಾಯಕ್ವದ್ಯುಕ್ ಸ್ವರಸೇ ||
- ಕೃಷ್ಣಾದ್ವಿಜೀರಕೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ಚಿತ್ರಾತ್ಯೈಲಸಮನ್ವಿತಂ ಸಿದ್ಧಮ್ || ೮೪ ||
- ವೃದ್ಧಿಹರಂ ಚೋದ್ವಿಷ್ಟಂ ಸಪದಿ ಪ್ರಲೇಪಪಾನಾಭ್ಯಾಮ್ || ೮೫ ||

ನವತ್ಯಣ (ಪಾವಿಟ್ಟಿ) ಬೇರು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಭೂಕದಂಬ (ಮಹಾಶ್ರಾವಣೀ), ಇಂದ್ರವಲ್ಲೀ, ಗಜ್ಜಿ ಗೆಬಳ್ಳಿ (ಲತಾಕರಂಜ) ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ— ಇವುಗಳ ಕಲ್ಕ, ಸಣ್ಣ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ವರ್ಷಣಾದಿಘೃತ ತಯಾರಿಸ ಬೇಕು; || ೮೪ || ಲೇಪ ಪಾನಾದಿಗಳಿಂದ, ಈ ಘೃತವು ಕೂಡಲೇ ವೃದ್ಧಿರೋಗ ಗಳನ್ನು ಗುಣವಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೮೫ ||

**ವರಣಾದಿಘೃತ**

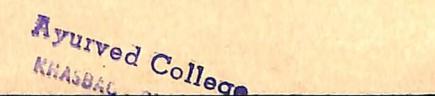
- ವರಣಚಿತ್ರಬಲೇಂದ್ರಲತಾಭಯಾಹಪುಷಯಕ್ವದ್ಯುಗ್ನಿ ಕಣಾಷ್ಠೈಃ ||
- ಲವಣಜೀರಕಹಿಂಗುಬಲಾಜಟಾಮರಿಚಚವ್ಯಸುರದ್ರಮದೀಪ್ಯಕೈಃ ||
- ಘೃತಮಥೋರುಬುತ್ಯೈಲಸಮನ್ವಿತಂ
- ಸಕಲವೃದ್ಧ್ಯಾದರಾಮಯಗುಲ್ಮನುತ್ || ೮೬ ||

ನೀರ್ಮಾದಳ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಇಂದ್ರವಲ್ಲೀ, ಅಳಲೆ ಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಹಾವುಬೇರು, ಲತಾಕರಂಜ ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಜೀರಿಗೆ, ಹಿಂಗು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಚವ್ಯ, ದೇವದಾರು, ಓಮ— ಇವುಗಳನ್ನು ನಯವಾಗಿ ಚೂರ್ಣಿಸಿ, ಈ ಚೂರ್ಣ, ದನದ ತುಪ್ಪ, ಹರಳೆಣ್ಣೆ— ಇವುಗಳಿಂದ ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ವರಣಾದಿಘೃತ ತಯಾರಿಸ ಬೇಕು; ಈ ಘೃತವು ವೃದ್ಧಿ, ಉದರ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಮ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುಣವಡಿಸು ತ್ತದೆ. || ೮೬ ||

**ಪುನರ್ನವಾದಿಘೃತ**

- ಪುನರ್ನವಸ್ಯಾರ್ಧತುಲಾಂ ತುಲಾಂ ಸ್ತೋಟ್ಟ್ಯಾಭುಜಂಗಯೋಃ ||
- ದಶಮೂಲಸ್ಯ ಪಂಚಾಶತ್ಪಲಾನಿ ಲಶುನಸ್ಯ ಚ || ೮೭ ||
- ತಾವಂತಿ ತೋಯೇ ನಿಷ್ಕಾರ್ಥ್ಯ ತೇನ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಘೃತಂ ಪಚೇತ್ ||
- ಏರಂಡತ್ಯೈಲಯುಕ್ತಂ ನಾ ಕೃಷ್ಣಾತನ್ಮೂಲಸ್ಯಂಧವ್ಯಃ || ೮೮ ||
- ಯಷ್ಟೀನುಧೂಕಮ್ನುದ್ರೀಕಾಯನಾನಿಶ್ಚಭೇಷಜೈಃ ||
- ಏತ್ಯೈರ್ಹಿಂಗ್ವಾದಿನಾ ವಾಪಿ ಪ್ರತೀವಾಪಂ ನಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ||
- ಸದುಗ್ಧಂ ಸಾಧಿತಂ ತತ್ತ ಶೂಲಗುಲ್ಮೋದರಾಪಹಮ್ || ೮೯ ||

ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು ೫೦ ಪಲ, ಬಂಜೆಮಡಿ (ಮಾಡ) ಹಾಗಲಬಳ್ಳಿಬೇರು ೫೦ ಪಲ, ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ೫೦ ಪಲ, ದಶಮೂಲಗಳು ೫೦ ಪಲ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ೫೦ ಪಲ; || ೮೭ || — ಇವುಗಳ ಯಥೋಚಿತ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ದನದ ತುಪ್ಪ, ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ



ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಹಿವ್ವಲಿ, ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ, ಇಂದುಪ್ಪು, || ೮೮ || ಜ್ಯೇಷ್ಠ  
ಮಧು, ಇವೆಹೂ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಋರಾಸಾಣಿ ಓಮ, ಶುಂಠಿ — ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥೋಚಿತ  
ಹಾಕಿ, ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ, ಈ ಪುನರ್ನವಾದಿಘೃತ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಹಿಂಗ್ವಾದಿ  
ಕಲ್ಪವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬಹುದು (ಹಿಂಗ್ವಾದಿಕಲ್ಪವೆಂದರೆ—ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಅಜಮೋದಾ, ಹಿಂಗು); ಈ ಘೃತವನ್ನು ಹಾಲಿನೊಂದಿಗೆ  
ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಶೂಲ, ಗುಲ್ಮ, ಉದರರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುತ್ತವೆ. || ೮೯ ||

**ಶೂಲಾರಿಘೃತ**

- ಸ್ನೋಟ್ಯಾಭುಜಂಗಮಾದಾಯ ಸ್ವರಸಂ ಯಂತ್ರಸೀಡಿತಮ್ || ೯೦ ||
- ಚತುರ್ಗುಣರಸೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿಪಾಚಯೇತ್ ||
- ದ್ವಿಪಂಚಮೂಲಸ್ಯ ರಸೈಃ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ || ೯೧ ||
- ಅತ್ರ ಕಲ್ಪಾನಿಮಾನ್ ದದ್ಯಾತ್ ಕಾರ್ಷಿಕಾಣಿ ಭಿಷಗ್ನರಃ ||
- ಪಂಚಭಿರ್ಲವಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ತ್ರಿಕಟುತ್ರೀಫಲಾನ್ವಿತಮ್ || ೯೨ ||
- ಕಾರವೀಕಟುರೋಹಿಣ್ಯಾ ನಾತುಲುಂಗಫಲಂ ತಥಾ ||
- ದ್ವಿಕ್ಷಾರಂ ಹಿಂಗುಲವಣಮೇಲಾಚವ್ಯಾಜಮೋದಕಮ್ || ೯೩ ||
- ಮೃದ್ವೀಕಾಂ ಕಾಕಜಿಹ್ವಾಂ ಚ ದೇವದಾರು ಕಠಿಲಕಮ್ ||
- ವಜ್ರಕಂ ಶೂರ್ಪಮೂಲಂ ಚ ವಿಷಮುಷ್ಣೇಶ್ಚ ಪತ್ರಕಮ್ || ೯೪ ||
- ಏತಚ್ಛೂಲಾರಿಕಂ ನಾಮ ಘೃತಮಾತ್ರೇಯನಿರ್ಮಿತಮ್ || ೯೫ ||

ಬಂಜೆಮಡಿಹಾಗಲಬಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ವಿಳ್ಯದೆಲೆಯ ಸ್ವರಸ ಪ್ರಸ್ಥ ೪, || ೯೦ ||  
ದನದ ತುಪ್ಪ ಪ್ರಸ್ಥ ೧, ದಶಮೂಲ ಕಷಾಯ ಪ್ರಸ್ಥ ೧, || ೯೧ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಪಂಚ  
ಲವಣಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧ ತೊಲೆ, ತ್ರಿಕಟು ಮತ್ತು ತ್ರೀಫಲಾ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧  
ತೊಲೆ, || ೯೨ || ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ಮಾದಳ ಹಣ್ಣು, ಯವಕ್ಷಾರ,  
ಸರ್ಜಕ್ಷಾರ (ಸಾಜೀಖಾರ), ಹಿಂಗು, ಇಂದುಪ್ಪು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಚವ್ಯ, ಓಮ, — ಇವೆಲ್ಲ  
ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧ ತೊಲೆ, || ೯೩ || ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಕೂಗೇರಿ (ಕಾಕಜಿಹ್ವಾ), ದೇವ  
ದಾರು, ಕೆಂಪು ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು, ಕೊಳವಳಿಕೆ, ಕಾಟುದ್ದು, ಕಾಟ್ಟಿಸರು ಬೇರು,  
ಕಾಸರ್ಕದ ಎಲೆ — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧ ತೊಲೆಯಂತೆ ಸೇರಿಸಿ, || ೯೪ ||  
ಶೂಲಾರಿಯೆಂಬ ಘೃತವನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತವು ಶೂಲವನ್ನು  
ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ಆತ್ರೇಯನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. || ೯೫ ||

**ಆದ್ರ್ವಕಘೃತ**

ತಥಾದ್ರ್ವಕಸ್ಯ ಸ್ವರಸೇ ವಿಪಕ್ವಂ ತತ್ಕಲ್ಮವಾಜ್ಯಂ ಸಪಯಶ್ಚ ತದ್ವತ್ || ೯೬ ||  
ಹಸಿಶುಂಠಿ ರಸ, ದನದ ತುಪ್ಪ, ದನದ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಶೂಲಾರಿಘೃತಕ್ಕೆ  
ಹೇಳಿದ ಕಲ್ಪ — ಇವುಗಳಿಂದ ಯಥಾವಿಧಿ ಆದ್ರ್ವಕಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು;  
ಈ ಆದ್ರ್ವಕಘೃತವು ಸಕಲ ಶೂಲರೋಗಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. || ೯೬ ||

**ಕಲ್ಯಾಣಘೃತ**

- ವರಾಶಿಶಾಲಾಭದ್ರೈಲಾದೇವದಾವೇಲವಾಲಾಕೈಃ ||
- ದ್ವಿಸಾರಿನಾದ್ವಿರಜನೀದ್ವಿಸ್ಥಿರಾಫಲಿನೀನತ್ಯೈಃ || ೯೭ ||
- ಬೃಹತೀಕುಷ್ಮಮಂಜಿಷ್ಠಾನಾಗಕೇಸರದಾಡಿವ್ಯೈಃ ||
- ವಲ್ಲತಾಲೀಸಪತ್ರೈಲಾಮಾಲತೀಮುಕುಲೋತ್ಪಲೈಃ || ೯೮ ||
- ಸದಂತೀಪದ್ಮಕಹಿವ್ಯೈಃ ಕರ್ಷಾಂಶೈಃ ಸರ್ಪಿಷಃ ಪಚೇತ್ ||
- ಪ್ರಸ್ಥಂ ಭೂತಗ್ರಹೋನ್ಮಾದಶ್ವಾಸಾಪಸ್ಮಾರಪಾಪ್ಪಜಿತ್ || ೯೯ ||
- ಪಾಂಡೌ ಕುಷ್ಠೇ ವಿಷೇ ಶೋಷೇ ಮೇಹೇ ಮೋಹೇ ಜ್ವರೇ ಗರೇ ||
- ಆರೇತಸ್ಯಲ್ಪರಜಸಿ ದೈವೋಪಹತಚೇತಸಿ || ೧೦೦ ||
- ಅಮೇಧಸಿ ಸ್ವಲದ್ಯಾಚಿ ಸ್ಮೃತಿಕಾಮೇಲ್ಪವಾಚಕೇ ||
- ಬಲ್ಯಮಾಂಗಲ್ಯಮಾಯುಷ್ಯಂ ಕೀರ್ತಿಸೌಭಾಗ್ಯಪುಷ್ಟಿದಮ್ ||
- ಕಲ್ಯಾಣಕಮಿದಂ ಸರ್ಪಿಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪುಂಸವನೇಷು ಚ || ೧೦೧ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಹಿರಿಯ ಹಾಮೆಕ್ಕೆ, ಏಲಕ್ಕಿ,  
ದೇವದಾರು, ಕಲಂಗಡಲೆ (ಏಲವಾಲುಕ), ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ನಾಮದ ಬೇರು,  
ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಓರೆಲೆ, ಮೂರೆಲೆ, ನೆರ್ಪಿಲಗು (ತೊಟ್ಟಿಲು), ತಗರ,  
|| ೯೭ || ಸಣ್ಣಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಮಂಜಿಷ್ಠಕಡ್ಡಿ, ನಾಗಕೇಸರ, ದಾಳಿಂಬ  
ಸಿಪ್ಪೆ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ತಾಳೀಸಪತ್ರ, ದೊಡ್ಡ ಏಲಕ್ಕಿ, ಮಾಲತೀಪುಷ್ಪ, ಪಿಸ್ತಾ,  
ತಾವರೆ ಹೂ, || ೯೮ || ದಂತೀಗಿಡದ ಬೇರು, ಪದ್ಮಕ, ಶ್ರೀಗಂಧ — ಇವೆಲ್ಲ  
ಅರ್ಧರ್ಧ ತೊಲೆ, ದನದ ತುಪ್ಪ ಪ್ರಸ್ಥ ೧, ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಕಲ್ಯಾಣ  
ಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಕಲ್ಯಾಣಘೃತವು ಭೂತಬಾಧೆ, ಗ್ರಹಪೀಡೆ,  
ಉನ್ಮಾದ, ಶ್ವಾಸ, ಅಪಸ್ಮಾರ, ಜ್ವರಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ,  
|| ೯೯ || ಪಾಂಡು, ಕುಷ್ಠ, ವಿಷ, ಶೋಷ, ಮೇಹ, ಮೋಹ, ಜ್ವರ, ಕೃತ್ರಿಮ  
ವಿಷ, ಧಾತುಕ್ಷೀಣತೆ, ಅಲ್ಪಾರ್ತವ, ದೈವಬಾಧೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶ — ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು  
ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ; || ೧೦೦ || ಬುದ್ಧಿರಹಿತತೆ, ಗದ್ಗದಭಾಷಣ, ಸ್ಮೃತಿಹೀನತೆ,  
ಅಲ್ಪವಾಕ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ಬಲದಾಯಕ, ಮಾಂಗಲ್ಯಪ್ರದ,  
ಆಯುರ್ವರ್ಧಕ, ಕಾಂತಿಸೌಭಾಗ್ಯಪುಷ್ಟಿಕಾರಕವಾಗಿದೆ; ಈ ಕಲ್ಯಾಣಘೃತವನ್ನು  
ಹಾಲಿನೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಪಾಲನೆಗೆ ಇದು ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠ  
ನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೧೦೧ ||

**ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಘೃತ**

- ಏಭ್ಯೋ ದ್ವಿಸಾರಿನಾದಿನಿ ಜಲೇಪಕ್ವೈಶ್ಚಕವಿಂಶತಿಮ್ || ೧೦೨ ||
- ರಸೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಪಚೇತ್ ಸರ್ಪಿಃ ಗೃಷ್ಟಿಕ್ಷೀರಚತುರ್ಗುಣಮ್ ||
- ವೀರದ್ಧಿಮೇದಾಕಾಕೋಲೀಕಪಿಕಚ್ಚುವಿಷಾಣಿಭಿಃ || ೧೦೩ ||

ಶೂರ್ವಪರ್ಣಿಯು ತೈರೇತೈರ್ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಕಂ ಸ್ತುತಮ್ ||  
ಬೃಂಹಣಂ ಸನ್ನಿಪಾತಘ್ನಂ ಪೂರ್ವಸ್ಮಾದಧಿಕಂ ಗುಣೈಃ || ೧೦೪ ||

ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ನಾಮದ ಬೇರು—ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಯಾಣಘ್ನತದಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಶತಾವರೀ, ಋದ್ಧಿ, ವೃದ್ಧಿ, ಮೇದಾ, ಮಹಾಮೇದಾ, ಕಾಕೋಲೀ, ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲೀ, ನಸುಗುನ್ನಿ, ಸಣ್ಣಗೆರಶೆಹಂಬು (ಮೇಷಶೃಂಗೀ), ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು, ಕಾಟ್ಟಿಸರು ಬೇರು—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಉಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಷಾಯ, ದನದ ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಗುಣ (ಈಗಾಗಲೇ ಕರು ಹಾಕಿದ) ದನದ ಹಾಲು—ಇವುಗಳಿಂದ ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಮಹಾ ಕಲ್ಯಾಣಘ್ನತವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು; ಇದು ಕಲ್ಯಾಣಘ್ನತದ ಸಕಲ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವುದು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕಲ್ಯಾಣಘ್ನತಕ್ಕಿಂತ ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಘ್ನತವು ಅಧಿಕ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು; ಬೃಂಹಣ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿಪಾತಹಾರಿಯಾಗಿದೆ. || ೧೦೨, ೧೦೩ ಮತ್ತು ೧೦೪ ||

### ಕೂಷ್ಮಾಂಡಘ್ನತ

ಕೂಷ್ಮಾಂಡಕಂ ಸಮಾದಾಯ ಜಲದ್ರೋಣೇ ವಿಪಾಚಯೇತ್ ||  
ಚತುರ್ಭಾಗಾವಶಿಷ್ಟೇ ತು ಕಲ್ಮದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಪೇಷಯೇತ್ || ೧೦೫ ||

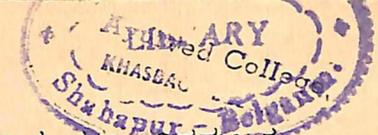
ಜೀವಂತೀಂ ಮುಧ್ವಪರ್ಣೀಂ ಚ ಮುಸ್ತಾಂ ಪರ್ಪಟಿಕಂ ತಥಾ ||  
ರಾಸ್ನಾಂ ಶುಂಠೀಂ ಚ ಭಾಂಗೀಂ ಚ ಪಿಪ್ಪಲೀಂ  
ಮಧುಯಷ್ಟಿಕಾಮ್ || ೧೦೬ ||

ಸೈಂಧವಂ ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಂ ಚಿತ್ರಕಂ ಹಸ್ತಿಪಿಪ್ಪಲೀಮ್ ||  
ಪೃಥಗರ್ಧಪಲಾನ್ಯೇತಾನ್ಯತಃ ಸರ್ಪಿಶ್ಚತುರ್ಗುಣೇ || ೧೦೭ ||

ಕ್ಷೀರೇ ಚೇಕ್ಷುರಸೇ ತದ್ವಚ್ಛನ್ನೈರ್ವ್ಯದ್ಯಗ್ನಿನಾ ಪಚೇತ್ ||  
ಏತತ್ಸರ್ಪಿಃ ಸೀಯಮಾನಂ ಸರ್ವಕ್ಷಯವಿನಾಶನಮ್ || ೧೦೮ ||

ವಿಶೇಷಾತ್ ಪಿತ್ತಜಂ ಶೋಷಂ ಗುಲ್ಮಂ ಸವಿಷಮಜ್ವರಮ್ ||  
ಹಂತಿ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಕಘ್ನತಮೇತದ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಬಲಪ್ರದಮ್ || ೧೦೯ ||

ಬೂದಿಕುಂಬಳಕಾಯಿಯನ್ನು ತಂದು, ತುಂಡುಮಾಡಿ, ಒಂದು ದ್ರೋಣ ಜಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದಂಶ ಉಳಿದ ನಂತರ, ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ, || ೧೦೫ || ಕಿರುಹಾಲೆಗಡ್ಡೆ (ಜೀವಂತೀ), ಕಾಟ್ಟಿಸರು ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪರ್ಪಾಟಿಕ, ರಾಸ್ನಾ, ಶುಂಠಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, || ೧೦೬ || ಇಂದುಪ್ಪು, ಹಿಪ್ಪಲಿ ಮೂಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ—ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೨ ತೊಲೆಯಂತೆ ಹಾಕಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು, || ೧೦೭ || ದನದ ಹಾಲು ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು, ಕಬ್ಬಿನ ರಸ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಘ್ನತವನ್ನು ಮೃದ್ಯಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಘ್ನತವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ಸರ್ವಕ್ಷಯ



ವಿನಾಶಕಃ || ೧೦೮ || ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಿತ್ತಜಶೋಷರೋಗ, ಗುಲ್ಮ, ವಿಷಮಜ್ವರಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ಕಾಂತಿದಾಯಕ ಹಾಗೂ ಬಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ. || ೧೦೯ ||

### ಮಹಾಕೂಷ್ಮಾಂಡಘ್ನತ

ಕೂಷ್ಮಾಂಡಕವಿದಾರೀಕ್ಷುನಾಸಾ ಧಾತ್ರೀ ಶತಾವರೀ ||  
ರಂಭಾ ಶ್ವದಂಷ್ಪಾ ಜೀವಂತೀ ವಾಜಿಗಂಧಾ ಮಹಾಬಲಾ || ೧೧೦ ||

ಸಾರಿನಾ ಜಲಮೇತೇಷಾಂ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಪ್ರಸಂ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ||  
ನಾರಿಕೇಲೋದಕಂ ಪ್ರಸ್ಥಂ ದ್ವಿಪ್ರಸ್ಥಂ ಗೋಘೃತಸ್ಯ ಚ || ೧೧೧ ||

ಅಜಾನಾಂ ಚ ಪಯಃ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಕಲ್ಮದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಪೇಷಯೇತ್ ||  
ದ್ರಾಕ್ಷಾ ದಾಡಿಮುಖರ್ಜೂರಧಾನ್ಯಜೀರಕಚಂದನಮ್ || ೧೧೨ ||

ಯಷ್ಟೀ ತ್ರಿಜಾತಕಂ ಮುಸ್ತಾ ಪಂಚಕೋಲಂ ಲವಂಗಕಮ್ ||  
ವಿಡಂಗಮುಪಿ ತಕ್ಕೋಲಂ ಪದ್ಮಕೋಶೀರವಾಲಕಮ್ || ೧೧೩ ||

ರಜನೀ ತ್ರಿಫಲಾ ಕುಷ್ಠಂ ಸಾರಿನಾ ನಾಗಕೇಸರಮ್ ||  
ಕೌಂತೀ ಯವಾನಿ ವಾಸಾಖ್ಯಂ ಮರಿಚಂ ಕೃಷ್ಣಜೀರಕಮ್ || ೧೧೪ ||

ಏತಾನಿ ಸಮುಭಾಗಾನಿ ಕಲ್ಮೀಕೃತ್ಯ ವಿಪಾಚಯೇತ್ ||  
ನವನಸ್ತೇಣ ದಂಡೇನ ವಿಪಚೇದ್ಭಿಷಗುತ್ತಮಃ || ೧೧೫ ||

ಕ್ವಾದ್ರಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ದಿನಪೂರ್ವಂ ಘೃತಂ ಪಿಬೇತ್ ||  
ಜ್ವರಕಾಸಕ್ಸಯಶ್ಚಾಸನಾತರಕ್ತವಿಷಾರ್ತಿಜಿತ್ || ೧೧೬ ||

ರಕ್ತಗುಲ್ಮಂ ರಕ್ತಪಿತ್ತಮಸ್ಥಿಸ್ರಾವಂ ಚ ಶೋಣಿತಮ್ ||  
ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಾಶ್ಮರೀಪಾಂಡುಕಾಮುಲಾಮೇಹನಾಶನಮ್ || ೧೧೭ ||

ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಪಿತ್ತಜಾನ್ ರೋಗಾನ್ ವಾತಜಾನಪಿ ನಾಶಯೇತ್ ||  
ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಪೂಜಿತಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಬಲಧಾತುವಿವರ್ಧನಮ್ || ೧೧೮ ||

ನರಾಣಾಂ ವೀರ್ಯವೃದ್ಧಿಂ ಚ ತಥಾ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತಥೋದಧಿಕಮ್ ||  
ವಂಧ್ಯಾನಾಂ ಲಭತೇ ಗರ್ಭಂ ಗರ್ಭಿಣೀನಾಂ ಚ ಶಸ್ತುತೇ ||

ಮಹಾಕೂಷ್ಮಾಂಡಕಂ ಸರ್ಪಿಶ್ಚಿಭ್ಯಾಂ ನಿರ್ಮಿತಂ ಪುರಾ || ೧೧೯ ||

ಬೂದಿಕುಂಬಳಕಾಯಿ ರಸ, ನೆಲಗುಂಬಳದ ಸ್ವರಸ, ಕಬ್ಬಿನ ರಸ, ಆಡುಸೋಗೆ ರಸ, ಹಸಿನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ರಸ, ಶತಾವರೀರಸ, ಕದಳಿಬಾಳೆಗಡ್ಡೆಯ ರಸ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳಿನ ಕಷಾಯ, ಜೀವಂತೀರಸ, ಅಶ್ವಗಂಧಾ ಕಷಾಯ, ದೊಡ್ಡ ಕಡೀರ ಬೇರಿನ ಕಷಾಯ, || ೧೧೦ || ನಾಮದ ಬೇರಿನ ಕಷಾಯ—ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ೧ರಂತೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ನೀರು ಪ್ರಸ್ಥ ೧, ದನದ ತುಪ್ಪ ಪ್ರಸ್ಥ ೨, || ೧೧೧ || ಆಡಿನ ಹಾಲು ಪ್ರಸ್ಥ ೧—ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ದಾಳಿಂಬ ಸಿಪ್ಪೆ,

ಖರ್ಜೂರ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಶ್ರೀಗಂಧ, || ೧೧೨ || ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶುಂಠಿ, ಲವಂಗ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಗಂಧಮೆಣಸು, ಪದ್ಮಕ, ಲಾವಂಚ, ಬಾಳದ ಬೇರು, || ೧೧೩ || ಅರಸಿನ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಕಂಕುಷ್ಯ, ನಾಮದ ಬೇರು, ನಾಗಕೇಸರ, ರೇಣುಕಬೀಜ (ಅರೇಣುಕ), ಋರಾಸನಿ ಓಮ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, || ೧೧೪ || ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಭಾಗ ಹಾಕಿ, ಹೊಸದಾದ ದಂಡದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಕುದಿಸುತ್ತ, ನೂತನ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗಾಳಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; || ೧೧೫ || ತಣ್ಣಗಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿಶ್ರಿಸಿ, ಪ್ರಭಾತಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಇದು ಜ್ವರ, ಕಾಸ, ಕ್ಷಯ, ಶ್ವಾಸ, ವಾತರಕ್ತ, ವಿಷರೋಗ ಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ; ಅದಲ್ಲದೆ, || ೧೧೬ || ರಕ್ತಗುಲ್ಮ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಅಸ್ಥಿಸ್ತಾವ, ಶೋಣಿತರೋಗ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ, ಅಶ್ಮರೀ, ಪಾಂಡು, ಕಾಮಲಾ, ಮೇಹರೋಗ ಗಳೆಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೧೧೭ || ಅನ್ಯಪಿತ್ತಜ ಮತ್ತು ವಾತಜರೋಗ ಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ಮಹಾಕೂಷ್ಮಾಂಡಘೃತವು ಮಾಂಗಲ್ಯವ್ರದ, ಅನುಭವ ಸಿದ್ಧ ಬಲಧಾತುವಿವರ್ಧಕ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಸಾಯನವಾಗಿದೆ; || ೧೧೮ || ಇದು ಪುರುಷರಿಗೆ ವೀರ್ಯ ವೃದ್ಧಿಕರ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬಲವ್ರದಾಯಕ, ಬಂಜಿಗಳಿಗೆ ಗರ್ಭವ್ರದ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ; ಈ ಮಹಾಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಘೃತವು ಅಶ್ವಿನೀದೇವರಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಕಹಿತಕ್ಕೋಸುಗ ಹೇಳ ಲಾಗಿದೆ. || ೧೧೯ ||

**ಜೀವಂತ್ಯಾದಿಘೃತ**

- ತುಲಾಂ ಪಚೇತ ಜೀವಂತ್ಯಾ ದ್ರೋಣೇಷಾಂ ಪಾದಶೇಷಿತೇ || ೧೨೦ ||
- ತತ್ಪ್ವಾಥೇ ದ್ವಿಗುಣಕ್ಷೀರಂ ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿಸಾಚಯೇತ್ ||
- ಪ್ರಸೌಂಡರೀಕಕಾಕೋಲೀಸಿಪ್ಪಲೀಲೋಧ್ರಸ್ಯೆಂಧವೈಃ || ೧೨೧ ||
- ಶತಾಹ್ವಾಮಧುಕದ್ರಾಕ್ವಾಸಿತಾದಾರುಫಲತ್ರಯೈಃ ||
- ಕಾರ್ಷ್ಕಿಕೈರ್ನಿಶಿ ತಶ್ಚೀತಂ ತಿಮಿರಾಪಹರಂ ಪರಮ್ || ೧೨೨ ||

ಕಿರು (ಹೊಣ) ಹಾಲೆಗಡ್ಡೆ ೧೦೦ ಪಲವನ್ನು ಒಂದು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶಕ್ಕೆ ಬತ್ತಿಸಿ, ಗಾಳಿಸಿ, || ೧೨೦ || ಆ ಕಷಾಯ, ದನದ ಹಾಲು ಪ್ರಸ್ಥ ೨, ದನದ ತುಪ್ಪ ಪ್ರಸ್ಥ ೧, ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬು, ಕಾಕೋಲೀ, ಹಿಪ್ಪಲೀ, ಲೋಧ್ರ, ಇಂದುಪ್ಪು, || ೧೨೧ || ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಸಕ್ಕರೆ, ದೇವ ದಾರು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ— ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆಯಂತೆ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಜೀವಂತ್ಯಾದಿಘೃತವನ್ನು ತಯಾ ರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ತಿಮಿರನೆಂಬ ಕಣ್ಣುರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೨೨ ||

**ಪಟೋಲಾದಿಘೃತ**

- ಪಟೋಲನಿಂಬಕಟುಕಾದಾರ್ವೀಸೇವ್ಯವರಾವ್ಯಷಾಃ ||
- ಸಧನ್ಯಯಾಸತ್ರಾಯಂತೀ ಪರ್ಪಟಂ ಪಾಲಿಕಂ ಪೃಥಕ್ || ೧೨೩ ||
- ಪ್ರಸ್ಥ ಮಾಮಲಕಾನಾಂ ಚ ಕ್ವಾಥಯೇದಮರ್ಣೇಽಂಭಸಃ ||
- ತದಾಡಕೇಽರ್ಧಲಕ್ತಕೇ ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿಸಾಚಯೇತ್ || ೧೨೪ ||
- ಮುಸ್ತಾ ಭೂನಿಂಬಯಷ್ವಾಹ್ಯಕುಟಜೋದೀಚ್ಯಚಂದನೈಃ ||
- ಸಪಿಪ್ಪಲೀಕೈಸ್ತತ್ಸರ್ಪಿಫೌಠಕರ್ಣಾಕ್ಶಿರೋಗಜಿತ್ || ೧೨೫ ||
- ವಿದ್ರಧಿಜ್ವರದುಷ್ಣಾರುರ್ವಿಸರ್ಪಾಪಚಿಕುಷ್ಮನುತ್ ||
- ವಿಶೇಷಾಚ್ಚುಕ್ಲತಿಮಿರನಕ್ತಾಂಧ್ಯೋಷ್ಣಾಮ್ಲದಾಹಹೃತ್ || ೧೨೬ ||

ಕಹಿವಡವಲ, ಬೇವಿನಚೆಕ್ಕಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಲಾವಂಚ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ನೆಲಇಂಗಳ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ಪರ್ಪಟಕ— ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಲ ೧, || ೧೨೩ || ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಪ್ರಸ್ಥ ೧ ಹಾಗೂ ನೀರು ದ್ರೋಣ ೧ ಹಾಕಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಆ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ದನದ ತುಪ್ಪ ಪ್ರಸ್ಥ ೧ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, || ೧೨೪ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಲಬೇವು, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕೊಡಸಿಗನ ಬೀಜ, ಲಾವಂಚ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಹಿಪ್ಪಲಿ— ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತೊಲೆ ೧ ಹಾಕಿ, ಈ ಪಟೋಲಾದಿಘೃತ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತವು ನಾಸಾರೋಗ, ಕರ್ಣರೋಗ, ನಯನರೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ; || ೧೨೫ || ವಿದ್ರಧಿ, ಜ್ವರ, ದುಷ್ಪವ್ರಣ, ವಿಸರ್ಪ, ಅಪಚಿ, ಕುಷ್ಯ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶುಕ್ಲತಿಮಿರ, ನಕ್ತಾಂಧತೆ, ಉಷ್ಣಾಮ್ಲದಾಹ ರೋಗಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೨೬ ||

**ತ್ರಿಫಲಾದಿಘೃತ**

- ತ್ರಿಫಲಾಷ್ವಪಲಂ ಕ್ವಾಥ್ಯಂ ಪಾದಶೇಷಂ ಜಲಾಡಕೇ ||
- ತೇನ ತುಲ್ಯಪಯಸ್ಯೇನ ತ್ರಿಫಲಾಪಲಕಲ್ಕನಾನ್ || ೧೨೭ ||
- ಆರ್ಧಪ್ರಸ್ಥೇ ಘೃತಾತ್ಪ್ರಿದ್ಧಂ ಸಿತಯಾ ಮಾಕ್ಶಿಕೇನ ವಾ ||
- ಯುಕ್ತಂ ಪಿಜೇತ್ತತ್ತಿಮಿರೀ ತದ್ಯುಕ್ತಂ ವಾ ವರಾರಸಮ್ || ೧೨೮ ||

ತ್ರಿಫಲೆಗಳ ಸಿಪ್ಪೆ ಪಲ ೮, ನೀರು ಒಂದು ಆಡಕ ಹಾಕಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಸಮಭಾಗ ದನದ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ಪ್ರಸ್ಥ ೨ ಕೂಡಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ತ್ರಿಫಲಾಚೂರ್ಣ ಪಲ ೧ ಹಾಕಿ, ಈ ತ್ರಿಫಲಾದಿಘೃತ ತಯಾ ರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಅಥವಾ ಜೇನು ಅಥವಾ ತ್ರಿಫಲೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಕಷಾಯ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ತಿಮಿರರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೨೭ ಮತ್ತು ೧೨೮ ||

### ಕ್ಷೀರಿದ್ರುಮಾದಿಘೃತ

ಕ್ಷೀರಿದ್ರುಮಾಂಕುರಂ ಮುಂಡೀಂ ಗೋಜಿಹ್ವಾಂ ಜಲಕಂದಕಮ್ ||  
ಕಾರಸ್ಮರಾಗಸ್ತಿ ಲೋಧ್ರಶಂಬರಾಣಾಂ ಚ ಪಲ್ಲವಮ್ || ೧೨೯ ||

ವಾರಣಾಂ ಮುಕುರಂ ದೂರ್ವಾಂ ಕ್ಷೋದಯಿತ್ವಾ ತು ತದ್ರಸೇ ||  
ಕ್ವಿಪ್ಪಾ ತದ್ವಿಗುಣಂ ಕ್ಷೀರಂ ತಥಾ ತಾಲಘಟೀರಸಮ್ || ೧೩೦ ||

ಸರ್ಪಿಃ ಪಚೇತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪಿಷ್ಟೈರ್ದಾರ್ವೀಯಷ್ಟೀದ್ವಿಚಂದನೈಃ ||  
ಜಾತೀಮುಕುಲಶೈಲೋತ್ಪಲಾಕ್ಷಾಕತಕಸಂಯುತೈಃ || ೧೩೧ ||

ಮಂದಪಾಕೇ ಪರಿಸ್ತಾನ್ಯ ಶುದ್ಧೇ ಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಪಯೇತ್ ||  
ತರ್ಪಣಾಶ್ಚೋತನೈರೇತನೈಶ್ಚರೋಗವಿನಾಶನಮ್ || ೧೩೨ ||

ಹಾಲುಮರಗಳ ಪಲ್ಲವ, ಕರಂಟಿ (ಮುಂಡೀಗಿಡ), ನೆಲಮುಚ್ಚಳ, ಸಿಂಘಾಡೆ, ಕಾಸರ್ಕನ ಪಲ್ಲವ, ಅಗಸ್ಯಪಲ್ಲವ, ಲೋಧ್ರಪಲ್ಲವ, ಅಗಿಲುಗಂಧದ ಪಲ್ಲವ, || ೧೨೯ || ಕದಳೀಕಂದ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಪುಷ್ಪ, ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲು — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಲ ೧೦ರಂತೆ, ಕೂಡಿಸಿ, ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಇಮ್ಮಡಿ ದನದ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಇಮ್ಮಡಿ ತಾಳಿಮರದ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, || ೧೩೦ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಧು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಗ್ಗೆ, ಕಲ್ಲುಹೂ (ಅಥವಾ ಶಿಲಾ ಜಿತು), ಕೋಲರಗು, ಚಲ್ಲಬೀಜ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, || ೧೩೧ || ಶುದ್ಧಪಾತ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಮಂದಾಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಕುದಿಸುತ್ತ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಕ್ಷೀರಿದ್ರುಮಾದಿಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ತರ್ಪಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ಚೋತನಗಳಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ನೇತ್ರರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೩೨ ||

### ಗೋಪಾತ್ಮಜಾದಿಘೃತ

ಗೋಪಾತ್ಮಜಾಕಮಲಚಂದನಸೇವ್ಯಕುಷ್ಮ - |  
ಕ್ಷೀರಿದ್ರುಮಾಂಕುರಬಿಸೋತ್ಪಲಕಂದಮಿಶ್ರಮ್ ||  
ದೂರ್ವಾರಸೇ ಜಯಂತಿ ಸಾಧಿತವಾಜ್ಯವಾಶು |  
ಕ್ಷೀರೇಣ ಸಾರ್ಥವಿಹ ಸರ್ವವಿಸರ್ಪಮುಗ್ರಮ್ || ೧೩೩ ||

ನಾಮದ ಬೇರು, ತಾವರೆದಂಡು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲಾವಂಚ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಹಾಲುಮರಗಳ ಪಲ್ಲವ, ತಾವರಿಕುಸುಮ, ತಾವರೆಗಡ್ಡೆ — ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಕಲ್ಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲು ಸ್ವರಸ ಮತ್ತು ದನದ ತುಪ್ಪ — ಇವನ್ನು ಯಥೋಚಿತ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಈ ಗೋಪಾತ್ಮಜಾದಿಘೃತ ತಯಾರಿಸಿ, ಇದನ್ನು ಹಾಲಿನೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ಕಠಿಣ ವಿಸರ್ಪರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೩೩ ||

### ತಾಲೀಸಾದಿಘೃತ

ತಾಲೀಸಂ ಚ ಹ್ರೀಬೇರಂ ಚ ಮಂಜಿಷ್ಠಾಂ ಸಾರಿನಾಂ ತಥಾ ||  
ಮಧುಕಂ ಚಂದನಂ ಲೋಧ್ರಂ ಕುಂಕುಮಂ ಹರಿಚಂದನಮ್ || ೧೩೪ ||

ಉಶೀರಂ ಪದ್ಮಕಂ ಚೈವ ಮಾತುಲುಂಗಫಲಂ ನಚಾಮ್ ||  
ಶತಾಹ್ವಾಂ ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಚ ಪೀತದಾರು ಹರಿದ್ರಕಮ್ || ೧೩೫ ||

ಏತಾನಿ ಸಮಭಾಗಾನಿ ಕಲ್ಮಂ ದೃಷದಿ ಸೇಷಿತಮ್ ||  
ನವನೀತಂ ಪಚೇತ್ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಕಲ್ಮೈರೇಭಿಃ ಶನೈರ್ಭಿಷಕ್ || ೧೩೬ ||

ಏತನ್ಮುಖಗತಂ ಶ್ವಿತ್ರಂ ಸಿಧ್ಧಾನಿ ಪಿಟಿಕಾಸ್ತಥಾ ||  
ತಥಾ ವ್ಯಂಗವಿಕಾರಂ ಚ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇತದ್ವ್ಯಪೋಹತಿ || ೧೩೭ ||

ತಾಳಿಸಪತ್ರೆ, ಬಾಳದಬೇರು, ಮಂಜಿಷ್ಠಕಡ್ಡಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಧು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲೋಧ್ರ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ರಕ್ತಚಂದನ, || ೧೩೪ || ಲಾವಂಚ, ಪದ್ಮಕಾಷ್ಠ, ಮಾದಳಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು, ಬಜಿ, ಸಬ್ಬಸಿಗಿ, ನಾಗಕೇಸರ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಅರಸಿನ, || ೧೩೫ || ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಪಾಲು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಕಲ್ಮವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಬೆಣ್ಣೆ (ದನದ) ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಕಿ, ಸಾವಧಾನದಿಂದ ವೈದ್ಯನು ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ತಾಲೀಸಾದಿಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; || ೧೩೬ || ಇದು ಮುಖಗತಶ್ವಿತ್ರರೋಗ, ಸಿಧ್ಧ, ಪಿಟಿಕ, ವ್ಯಂಗವಿಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೩೭ ||

### ಗ್ರಹಣ್ಯಂತಕಘೃತ

ಪಾಠಾಚವ್ಯಕರಂಜಯುಗ್ಮಶರಪುಂಖಾಗ್ನ್ಯಬ್ಲಶುಂಠೀರಸೇ |  
ಸಿದ್ಧಂ ಸ್ಯಂಧವಪಂಚಕೋಲಕವಿಷದ್ವಿಕ್ವಾರಹಿಂಗ್ಯಂಬುಭಿಃ ||  
ಸಾಜಾಜೀದ್ವಯದೀಪ್ಯಕೈಘೃತಮಜಾದಧ್ವಾ ರಸೇನಾದ್ರೈಕಾ |  
ಭಾರಂಗ್ಯಾಶ್ಚ ರಸೇನ ವಹ್ನಿಜನನಂ ಗುಲ್ಮಗ್ರಹಣ್ಯಂತಕಮ್ || ೧೩೮ ||

ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ಚವ್ಯ, ಹುಲಿಗಿಲು, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಶರಪುಂಖಬೇರು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ — ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ೨ ಪಲದಂತೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಜ್ಜಿ, ೧ ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೪ ಆಢಕ, ಆಡಿನ ಮೊಸರು ೪ ಆಢಕ, ಹಸಿಶುಂಠಿರಸ ೪ ಆಢಕ, ಗಂಟು ಭಾರಂಗಿ ಸ್ವರಸ ೪ ಆಢಕ ಮತ್ತು ಆ ಕಷಾಯ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ ಇಂದುಪ್ಪು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶುಂಠಿ, ಅತಿವಿಡಯ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಸರ್ಜಕ್ಕಾರ, ಹಿಂಗು, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಓಮ, ಋಶಾಸನಿ ಓಮ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ೨ ತೊಲೆ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಈ ಗ್ರಹ

ಣ್ಯಂತಕಘೃತ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತವು ಅಗ್ನಿದೀಪಕ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಮ, ಗ್ರಹಣೀ ವಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೧೩೮ ||

**ಬ್ರಾಹ್ಮೀಘೃತ (೧)**

ದ್ವಾ ಪ್ರಸ್ಥಾ ಸ್ವರಸಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮೀಃ ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ಚ ಸಾಧಿತಮ್ ||  
ವೈಷ್ಣವಶ್ಯಮಾತ್ರಿವ್ಯದ್ಧಂತೀಶಂಖಪುಷ್ಪೀನೃಪದ್ರುಮೈಃ || ೧೩೯ ||

ಸಸಪ್ತಲಾಕೃಮಿಹರೈಃ ಕಲ್ಮಿಷೈರಕ್ಷಸಮಿತ್ಯೈಃ ||  
ಪಲವ್ಯದ್ಧಾಃ ಪ್ರಯುಂಜೀತ ಪರಂ ಮಾತ್ರಾ ಚತುಷ್ಟಲಮ್ || ೧೪೦ ||

ಉನ್ಮಾದಕುಷ್ಠಾಪಸ್ಮಾರಹರಂ ನಂಧ್ಯಾಸುತಪ್ರದಮ್ ||  
ವಾಕ್ಸ್ಮರಸ್ಮೃತಿಮೇಧಾಕೃದ್ಧನ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಘೃತಂ ಸ್ಮೃತಮ್ || ೧೪೧ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮೀಸ್ವರಸ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನಧ ತುಪ್ಪ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ — ಇವೆರಡನ್ನು ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಮುಕೈ ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಶುಂಠಿ, ತ್ರಿಗಡೆ, ಕರಿತ್ರಿಗಡೆ, ನಾಗದಂತೀ ಬೇರು, ಶಂಖಪುಷ್ಪ ಬೇರು, ಕಕ್ಕೆಮರದ ಬೇರು, || ೧೩೯ || ಶೀಗೆಬಳ್ಳಿ, ವಾಯುವಿಳಂಗ — ಇವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಘೃತವನ್ನು ಒಂದು ತೊಲೆಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ ದಿನಾಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ೮ ತೊಲೆಯ ತನಕ ಸೇವಿಸಿದರೆ, || ೧೪೦ || ಉನ್ಮಾದ, ಕುಷ್ಠ, ಅಪಸ್ಮಾರರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು; ಬಂಜಿಯೆಂದು ಕಾಣಿಸುವವಳಿಗೆ ಇದು ಪುತ್ರಪ್ರದವಾಗಿದೆ; ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಸ್ಮರ, ಸ್ಮೃತಿ, ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೪೧ ||

**ಅಷ್ಟಾಂಗಘೃತ**

ವಚೇಂದುಲೇಖಾನುಂಡೂಕೀಃ ಶಂಖಪುಷ್ಪೀ ಶತಾವರೀ ||  
ಬ್ರಹ್ಮಸೋಮಾವೃತಾಬ್ರಾಹ್ಮೀಕಲ್ಮೀಕೃತ್ಯಪಲಾಂಶಿಕಾಃ || ೧೪೨ ||

ಅಷ್ಟಾಂಗಂ ವಿಪಚೇತ್ಸರ್ಪಿಃ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಕ್ಷೀರಂ ಚತುರ್ಗುಣಮ್ ||  
ತತ್ಪ್ರೀತಂ ಧನ್ಯಮಾಯುಷ್ಯಂ ವಾಜ್ಮೀಧಾಸ್ಮೃತಿಬುದ್ಧಿಕೃತ್ || ೧೪೩ ||

ಬಜಿ, ಇಂದುಲೇಖಾ, ಮಂಡೂಕಪರ್ಣೀ, ಶಂಖಪುಷ್ಪದ ಬೇರು, ಶತಾವರಿ, ಬಿಳಿವೃದ್ಧದಾರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮೀ — ಈ ಎಂಟು ಔಷಧಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿ (ಒಂದೊಂದು ಪಲದಂತೆ), ಕಲ್ಮುಕೈ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, || ೧೪೨ || ದನಧ ತುಪ್ಪ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನಧ ಹಾಲು ೪ ಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಅಷ್ಟಾಂಗಘೃತ ವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಆಯುಷ್ಯ, ಬುದ್ಧಿ, ವಾಕ್ಯಕ್ತಿ, ಸ್ಮೃತಿ — ಇವೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುವವು; ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆನಿಸಲಾಗಿದೆ. || ೧೪೩ ||



**ಸಾರಸ್ವತಘೃತ (೧)**

ತ್ರಿಫಲಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನಂತಾ ಸಮಂಗಾ ಸಾರಿವಾ ವಚಾ ||  
ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಪಾತಾ ದ್ವಿಬೃಹತೀ ದ್ವಿಸ್ಥಿ ರಾ ದ್ವಿಪುನರ್ನವಾ || ೧೪೪ ||

ಸಹದೇವೀ ರವಿರ್ವಲ್ಲೀ ಪಯಸ್ಯಾ ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕಾ ||  
ತೋಯಕುಂಭೇ ಪಚೇದೇತತ್ ಪಲಾಂಶಂ ಪಾದಶೋಷಿತಮ್ || ೧೪೫ ||

ತೇನ ಕೌಂತೀ ವಚಾ ಕುಷ್ಠಕೃಷ್ಣಾಸೈಂಧವಸರ್ಷಪೈಃ ||  
ನಿರುಕ್ಸರೂಪವತ್ಸಾಯಾ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಪಯಸಾ ಚ ಗೋಃ || ೧೪೬ ||

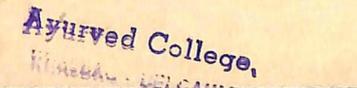
ಪುಷ್ಯಯೋಗೇ ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ಸಹೇಮಶಕಲಂ ಶೃತಮ್ ||  
ಪಾನಾಭ್ಯಂಜನಭೋಜ್ಯೇಷು ಸ್ಮೃತಿಮೇಧಾಕರಂ ಪರಮ್ ||  
ರಕ್ತೋಘ್ನಂ ಚ ವಿಷಘ್ನಂ ಚ ಸಾರಸ್ವತಮಿದಂ ಘೃತಮ್ || ೧೪೭ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಪುರುಷಗಡ್ಡೆ, ನೆಲಇಂಗಳ, ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು, ನಾಮದ ಬೇರು, ಬಜಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಕಾರಿ ಬೇರು, ಓರಿಲೆ, ಮೂರಿಲೆ, ರಕ್ತಪುನರ್ನವೆ, ಬಿಳಿಪುನರ್ನವೆ, || ೧೪೪ || ಸಹದೇವಿ, ಎಕ್ಕೆಬೇರು, ಚವ್ಯಕೈರಕಾಕೋಳಿ, ಕೊಡಸಿಗನ ಗಿಡ — ಇವು ಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಪಲದಂತೆ ಸೇರಿಸಿ, ನೀರು ೧೬ ಪ್ರಸ್ಥ, ಕುದಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ, ಕಷಾಯ ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, || ೧೪೫ || ಗಾಳಿಸಿದ ನಂತರ, ಆ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರ ದಲ್ಲಿ ದನಧ ತುಪ್ಪ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಒಳ್ಳೇ ನೂತನ ಹೆತ್ತ ದನಧ ಹಾಲು ೨ ಪ್ರಸ್ಥ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಮುಕೈ ರೇಣುಕಬೀಜ, ಬಜಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಸಾಸಿವೆ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಸಾರಸ್ವತಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಸುವರ್ಣಭಸ್ಮ ಸೇರಿಸಿ ಇಡಬೇಕು; ಪಾನ, ಅಭ್ಯಂಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಇದು ಸ್ಮೃತಿ ಮೇಧಾಕರ, ರಾಕ್ಸಸಪಿಶಾಚಾದಿಪೀಡಾನಾಶಕ, ವಿಷಘ್ನ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಸಾಯನವಾಗಿದೆ. || ೧೪೬ ಮತ್ತು ೧೪೭ ||

**ಸಾರಸ್ವತಘೃತ (೨)**

ಅಜಾಕ್ಷೀರೇಽಭಯಾವೈಷಪಾಶೋ ಗ್ರಾಶಿಗ್ನುಸೈಂಧವೈಃ ||  
ಸಿದ್ಧಂ ಸಾರಸ್ವತಂ ಸರ್ಪಿಃ ವಾಜ್ಮೀಧಾಸ್ಮೃತಿವಹ್ನಿಕೃತ್ || ೧೪೮ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ಬಜಿ, ನುಗ್ಗೆಬೇರು, ಇಂದುಪ್ಪು — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆಯಂತೆ ಕಲ್ಮುಕೈ ಹಾಕಿ, ದನಧ ತುಪ್ಪ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಆಡಿನ ಹಾಲು ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಸಾರಸ್ವತಘೃತ ತಯಾರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾಕ್ಯಕ್ತಿ, ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ, ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಬಲ — ಇವೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುವವು. || ೧೪೮ ||



ಸಮಂಗಾದಿಘೃತ

ಸಮಂಗಾಧಾತಕೀಲೋಧ್ರಕುಟಿನ್ಯಟಿಬಲಾದ್ವಯೈಃ ||  
 ಮಹಾಸಹಾಕ್ಷದ್ರಸಹಾಮುದ್ಗಬಿಲ್ವಶಲಾಟುಭಿಃ || ೧೪೯ ||  
 ಸಕಾರ್ಪಾಸಫಲೈಸ್ತೋಯೇ ಸಾಧಿತ್ಯೈಸ್ಸಾಧಿತಂ ಘೃತಮ್ ||  
 ಕ್ಷೀರಂ ಮಸ್ತುಯುತಂ ಹಂತಿ ಶೀಘ್ರಂ ದಂತೋದ್ಭವೋದ್ಭವಾನ್ ||  
 ವಿವಿಧಾನಾನುಯಾನೇತದ್ವೃದ್ಧಕಾಶ್ಯಪನಿರ್ಮಿತಮ್ || ೧೫೦ ||

ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು, ಧಾತಕೀಕುಸುಮ, ಲೋಧ್ರ, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ದೊಡ್ಡ ಕಡೀರ ಬೇರು, ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು, ಕಾಟ್ಟಿ ಸರು ಬೇರು, ಸಣ್ಣ ಹೆಸರು ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಕೋಮಲಫಲ, || ೧೪೯ || ಹತ್ತಿಬೀಜ— ಇವುಗಳ ಸಮ ಭಾಗ ಕಷಾಯ, ದನದ ತುಪ್ಪ, ದನದ ಹಾಲು, ಮೊಸರುನೀರು— ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಸಮಂಗಾದಿಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಸೇವಿಸು ತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಕಲ ದಂತರೋಗಗಳು ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವವು; ಅನೇಕ ವಿಧವಿಧದ ರೋಗಗಳು ಸಹ ಮಾಯವಾಗುವವು; ಇದು ವೃದ್ಧಕಾಶ್ಯಪನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. || ೧೫೦ ||

ಮಹಾಪೈಶಾಚಿಕಘೃತ

ಜಟಿಲಾ ಪೂತನಾ ಕೇಶೀ ಜಾರಟೇ ಮರ್ಕಟೇ ವಚಾ ||  
 ತ್ರಾಯಮಾಣಾ ಜಯಾ ವೀರಾ ಚೋರಕಃ ಕಟುರೋಹಿಣೀ || ೧೫೧ ||  
 ಕಾಯಸ್ಥಾ ಸೂಕರೀ ಭತ್ತಾ ಅತಿಭತ್ತಾ ಪಲಂಕಷಾ ||  
 ಮಹಾಪೂರುಷದಂತಾ ಚ ವಯಸ್ಥಾ ನಾಕುಲೀದ್ವಯಮ್ || ೧೫೨ ||  
 ಕಟಂಭರಾ ವೃಶ್ಚಿಕಾಲೀ ಶಾಲಿಪರ್ಣೀ ಚ ತೈಃ ಶೃತಮ್ ||  
 ಸಿದ್ಧಂ ಚಾತುರ್ಥಿಕೋನ್ಮಾದಗ್ರಹಾಪಸ್ಮಾರ ನಾಶನಮ್ || ೧೫೩ ||  
 ಮಹಾಪೈಶಾಚಿಕಂ ನಾಮ ಘೃತಮೇತದ್ಯಥಾಮೃತಮ್ ||  
 ಬುದ್ಧಿಮೇಧಾಸ್ತೃತಿಕರಂ ಬಾಲಾನಾಂ ಚಾಂಗವರ್ಧನಮ್ || ೧೫೪ ||

ಸುಗಂಧಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ (ಅಥವಾ ಓರಿಲತ್ತಾಮರ), ನಸುಗುನ್ನಿಬೇರು, ಬಜಿ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ತಕ್ಕಿಲೆ, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಕಚ್ಚೂರ, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, || ೧೫೧ || ಕಾಕೋಲೀ, ಹಂದಿಗಡ್ಡೆ, ಬಡಿಸೇಪಿ, ಸಬ್ಬುಸಿಗೆ, ಗುಗ್ಗುಲು, ಶತಾವರೀ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಸೂತ್ರನಾಭಿ, ಗಂಧವಿಷ ಮುಂಗರೀ, || ೧೫೨ || ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಚೇಳುಕೊಂಡಿ, ಮೂರೆಲೆ— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ದನದ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಘೃತವು ಚಾತುರ್ಥಿಕ ಜ್ವರ, ಉನ್ಮಾದ, ಗ್ರಹಬಾಧೆ, ಅಪಸ್ಮಾರನಾಶಕವಾಗಿದೆ; || ೧೫೩ || ಈ ಘೃತವನ್ನು ಮಹಾಪೈಶಾಚಿಕಘೃತವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ; ಇದು ಅಮೃತದಂತಿದೆ; ಬುದ್ಧಿ ಮೇಧಾಸ್ತೃತಿಕರಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಅಂಗವರ್ಧಕವಾಗಿದೆ. || ೧೫೪ ||

ಸಂಚಗವ್ಯಘೃತ

ದ್ವಿಪಂಚಮೂಲತ್ರಿಫಲಾದ್ವಿನಿಶಾಕುಟಿಜತ್ವಚಃ ||  
 ಸಪ್ತಪರ್ಣಮಪಾಮಾಗಂ ನೀಲಿನೀಂ ಕಟುರೋಹಿಣೀಮ್ || ೧೫೫ ||  
 ಶಮ್ಯಾಕಪುಷ್ಪರಜಟಾಫಲ್ಗುಮೂಲದುರಾಲಭಾಃ ||  
 ದ್ವಿಪಲಾಃ ಸಲಿಲದ್ರೋಣೇ ಪಕ್ತ್ವಾ ಪಾದಾನಶೇಷಿತೇ || ೧೫೬ ||  
 ಭಾಂಗೀಪಾಪಾಡಕೀಕುಂಭನಿಕುಂಭವೈಷ್ಣೋಷರೋಹಿಷೈಃ ||  
 ಮೂರ್ವಾಭೂತಿಕಭೂನಿಂಬಶ್ರೇಯಸೀಸಾರಿನಾದ್ವಯೈಃ || ೧೫೭ ||  
 ಮದಯಂತ್ಯಗ್ನಿನಿಚುಲೈರಕ್ತಾಂಶೈಃ ಸರ್ಪಿಷಃ ಪಚೇತ್ ||  
 ಪ್ರಸ್ಥಂ ತದ್ವದ್ ದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವೈಃ ಸಂಚಗವ್ಯಮಿದಂ ಘೃತಮ್ || ೧೫೮ ||  
 ಜ್ವರಾಪಸ್ಮಾರಜಠರಭಗಂದರಹರಂ ಪರಮ್ ||  
 ಶೋಫಾರ್ಶಃ ಕಾಮಲಾಪಾಂಡುಗುಲ್ಮಕಾಸಗ್ರಹಾಪಹಮ್ || ೧೫೯ ||

ಮೂರೆಲೆ, ಓರೆಲೆ, ಕಿರಿಗುಳ್ಳೆ, ಕಂಟಕಾರಿ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಬೇರು, ತಕ್ಕಿಲೆ, ಆನೆಮುಂಗು, ಶಿವನ್ನಿ ಬೇರು, ಪಾದರಿ ಬೇರು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಕೊಡಸಿಗನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಏಳಲೆಹಾಲೆಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಉತ್ತರಣೆ, ನೀಲಿಬೇರು, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, || ೧೫೫ || ಕೊಂದೆಬೇರು, ಪುಷ್ಪರಮೂಲ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಕಾಕೋಲೀದುಂಬರಿಕಾ (ಕಾಡು ಅತ್ತಿ ಬೇರು) ಬೇರು, ನೆಲಇಂಗಳ— ಇವೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡು ಪಲಗಳಂತೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಒಂದು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಚತುರ್ಥಾಂಶಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ, || ೧೫೬ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಪಾಡಾನಳಿಗಡ್ಡೆ, ತೊಗರಿ ಬೇರು, ತ್ರಿಗಡೆ, ನಾಗದಂತೀ ಬೇರು, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಾಲಿನಾಣದ ಬೇರು, ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ, ಲಾವಂಚಿ ಹುಲ್ಲು, ನೆಲಬೇವು, ಗಜಹಿವ್ವಲಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಹಾಲುಬಳ್ಳಿ ಬೇರು, || ೧೫೭ || ತ್ರಿಪುರಮಲ್ಲಿಗೆ (ಅಥವಾ ಧಾತಕೀಕುಸುಮ), ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹೊಳೆಕಾವಮರ— ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಎರಡೆರಡು ತೊಲೆಯಂತೆ ಹಾಕಿ, ಗೋಮೂತ್ರ, ಗೋಮಯ (ನೆಗಣಿ) ನೀರು, ದನದ ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು— ಈ ಐದನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಸಂಚಗವ್ಯಘೃತ ತಯಾರಿಸ ಬೇಕು; || ೧೫೮ || ಈ ಘೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಜ್ವರ, ಅಪಸ್ಮಾರ, ಜಠರ, ಭಗಂದರ, ಶೋಫ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಕಾಮಲಾ, ಪಾಂಡು, ಗುಲ್ಮ, ಕಾಸ, ಗ್ರಹಬಾಧೆ— ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೫೯ ||

ಸರ್ವಾಮಯಾಂತಕಘೃತ

ಬಲಾಮೂಲಶತಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ದಶಮೂಲಶತಂ ತಥಾ ||  
 ಶತಾನರ್ಯಾ ಗುಡೂಚ್ಯಶ್ಚ ದ್ರಾಕ್ಷಾ ಮಧು ಚ ದಾರು ಚ || ೧೬೦ ||

ಮಾಷಾಶ್ವಗಂಧಾಂ ಚೈರಂಡಂ ಕುಲತ್ಥಂ ಬದರಂ ಯನಾನ್ ||  
ಭೂಪೀಲುಂ ವೈಜಯಂತೀಂ ಚ ಮಧುಶಿಗ್ರುಪುನರ್ನವಾಃ || ೧೬೧ ||

ವರಣಂ ಸಿಂದುನಾರಂ ಚ ಸೋಮಂ ಚಾರ್ಕಪ್ರಸಾರಿಣೀಃ ||  
ಹಿಂಸ್ರಾಕುಲತ್ಥವಹ್ನಿಂ ಚ ಹಪುಷಾ ಚ ತ್ರಿವ್ಯದ್ವಚಾ || ೧೬೨ ||

ಸೈರಿಕಂ ಚ ಮಹಾವೃಕ್ಷಂ ನೊರಟಾರ್ಜುನಮೇವ ಚ ||  
ರಾಸ್ವಾಂ ಕಾರ್ಪಾಸಬೀಜಂ ಚ ಭದ್ರದಾರು ಮಹಾಬಲಾಮ್ || ೧೬೩ ||

ಕರಂಜದ್ವಯಕೈರಂಡಶುಂಠೀಂ ಚ ತೃಣಪಂಚಕಮ್ ||  
ಏಷಾಂ ಪೃಥಕ್ಪಂಚಪಲಂ ಜಲೇ ಖಾರೀಚತುಷ್ಟಯೇ || ೧೬೪ ||

ಅಷ್ಟಭಾಗಾವಶಿಷ್ಟೇ ತು ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ಚ ಯೋಜಯೇತ್ ||  
ತಿಲತೈಲಂ ಚತುಃಪ್ರಸ್ಥಂ ಪ್ರಸ್ಥಮೇರಂಡಸಂಭವಮ್ || ೧೬೫ ||

ದೇವದಾರು ವಚಾ ಕುಷ್ಮಂ ಸರಲಂ ಚಂದನಂ ತಥಾ ||  
ಮಾಂಸೀ ರಾಸ್ವಾ ಶತಾಹ್ವಾ ಚ ಶೈಲೇಯಾಗುರುಚೋರಕಮ್ || ೧೬೬ ||

ಕಾಕೋಲೀಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲೀ ಜೀವಕರ್ಷಭಕಾವುಭಾ ||  
ಮೇದಾ ಚೈವ ಮಹಾಮೇದಾ ಪತ್ತಂಗಂ ರಕ್ತಚಂದನಮ್ || ೧೬೭ ||

ಮಧುಕೋಶೀರ ಮಂಜಿಷ್ಠಾ ಕೌಂತೀ ವ್ಯಾಘ್ರನಖಂ ತಥಾ ||  
ತ್ರಿಗಂಧಾಂ ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಚ ತಗರಂ ಪದ್ಮಕಂ ತಥಾ || ೧೬೮ ||

ತುರಂಗಗಂಧಾ ಮಂಜಿಷ್ಠಾ ಹಿಂಗು ಶೋಭಾಂಜನಂ ತಥಾ ||  
ಕುಷ್ಮಮಧುಕಲೋಧ್ರಾಣಿ ವಿಡಂಗಂ ಸರ್ಜಗುಗ್ಗುಲಾ || ೧೬೯ ||

ಏಷಾಂ ನಿಷ್ಕಂ ಪೃಥಕ್ ಪಿಷ್ಪಾಶ್ಚ ಶನೈರ್ಮುದ್ವಗ್ನಿನಾ ಪಚೇತ್ ||  
ಕ್ರೋಡಾಪರಿಸ್ತುತಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಸ್ತನಿಗುಪ್ತಂ ನಿಧಾಪಯೇತ್ || ೧೭೦ ||

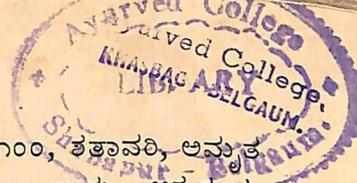
ನಸ್ಯೇ ಪಾನೇ ತಥಾಭ್ಯಂಗೇ ಬಸ್ತಾವೇತತ್ತ ಪೂಜಿತಮ್ ||  
ಆಡ್ಯವಾತೇ ಶಿರಃಕಂಪೇ ಕಲಾಯೇ ಖಂಜಸಪ್ತಕೇ || ೧೭೧ ||

ಮನ್ಯಾಸ್ತಂಭೇ ಹನುಸ್ತಂಭೇ ಗ್ರೀವಾಸ್ತಂಭೇ ಚ ಜಿಹ್ವಕೇ ||  
ಆಕ್ಷೇಪಕೇ ಶಿರೋರೋಗೇ ಪಕ್ಷಾಘಾತೇ ತಥಾದಿಫತೇ || ೧೭೨ ||

ಊರುಸ್ತಂಭೇ ಕರಸ್ತಂಭೇ ತಥಾ ಶ್ವಾಸೇ ಬಲಾಸಕೇ ||  
ಯೋನಿಶೂಲೇ ಬಸ್ತಿಶೂಲೇ ಹೃಚ್ಛೂಲೇ ಚ ತಥೈವ ಚ || ೧೭೩ ||

ಕುಕ್ಷಿಶೂಲೇ ಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲೇ ಕಂಠಶೂಲೇ ವಿಶೇಷತಃ ||  
ವಿಂಶತಿಶ್ಲೇಷ್ಮದೋಷೇಷು ಹೃಶೀತಿವಾತರೋಗಕೇ || ೧೭೪ ||

ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ಕ ಪಿತ್ತೇಷು ಸರ್ವರೋಗಾನ್ ಜಯೇದಿದಮ್ ||  
ಸರ್ವಜ್ವರಕ್ಪಯೋನ್ಮಾದ ಶ್ವಾಸಾಸಸ್ಮಾರ ಪಾಪ್ಪಜಿತ್ ||  
ಸರ್ವಾಮಯಾಂತಕಂ ನಾಮ ಸಿಂಹಃ ಕ್ವುದ್ರಮೃಗಾನ್ ಯಥಾ || ೧೭೫ ||



ಕಡೀರ ಬೇರು ಪಲ ಗಂ, ದಶಮೂಲಗಳು ಪಲ ಗಂ, ಶತಾವರಿ, ಅಮೃತ  
ಬಳ್ಳಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ದೇವದಾರು, || ೧೬೦ || ಉದ್ದು, ಅಶ್ವಗಂಧ,  
ಹರಳು ಬೇರು, ಹುರುಳಿ, ಬುಗರಿಬೀಜ, ಜವೆಗೋದಿ, ನೆಲಗೋಣಿಮರದ ಬೇರು  
(ಅಥವಾ ಹಣ್ಣು), ತಕ್ಕಿಲೆ ಬೇರು, ಇವೈಹೂ, ನುಗ್ಗೆ ಬೇರು, ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು,  
|| ೧೬೧ || ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ (ನಿರ್ಮಾಲಮರ) ಬೇರು, ಬಿಳಿನೆಕ್ಕಿ ಬೇರು, ಸೋಮವಲ್ಲಿ,  
ಎಕ್ಕಿಗಿಡದ ಬೇರು, ಹೆಸರಣಿ, ಕಂಟಕಾರಿ, ಹುರುಳಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಾವು ಬೇರು,  
(ಹಪುಷಾ), ತ್ರಿಗಡೆ, ಬಜೆ, || ೧೬೨ || ಮುಳ್ಳುಗೋರಂಟಿ, ಬೇಲಿಕಳ್ಳಿ ಬೇರು,  
ಹಾಲುಸೋಗೆ, ಹೊಳೆಮುತ್ತಿಮರ, ರಾಸ್ವಾ, ಹತ್ತಿಬೀಜ, ದೇವದಾರು, ದೊಡ್ಡ ಕಡೀರ  
ಬೇರು, || ೧೬೩ || ಹುಲಿಗಿಲು, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲುಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಹರಳು ಬೇರು,  
ಶುಂಠಿ, ತೃಣಪಂಚಮೂಲಗಳು—ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಐದೈದು ಪಲ, ಹುಡಿಮಾಡಿ  
ಸೇರಿಸಿ, ೧೬ ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿ, || ೧೬೪ || ಬತ್ತಿಸಿ ಎರಡು ದ್ರೋಣ  
ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ಹರಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ  
— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, || ೧೬೫ || ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ದೇವದಾರು,  
ಬಜೆ, ಕಂಕುಷ, ಸರಳ ದೇವದಾರು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ರಾಸ್ವಾ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ,  
ಕಲ್ಮದ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಕಚ್ಚಾರ, || ೧೬೬ || ಕಾಕೋಳಿ, ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಳಿ, ಜೀವಕ,  
ಋಷಭಕ, ಮೇದಾ, ಮಹಾಮೇದಾ, ಸಪ್ಪಂಗ, ರಕ್ತಚಂದನ, || ೧೬೭ || ಜೈಷ್ಠ  
ಮಧು, ಲಾವಂಚ, ಮಂಜಿಷ್ಠಕಡ್ಡಿ, ರೇಣುಕಬೀಜ, ವ್ಯಾಘ್ರನಖ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ  
ಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ತಗರ, ಪದ್ಮಕ, || ೧೬೮ || ಅಶ್ವಗಂಧ,  
ಮಂಜಿಷ್ಠಾ, ಹಿಂಗು, ನುಗ್ಗೆಕೆತ್ತೆ, ಕಂಕುಷ, ಇವೈಹೂ, ಲೋಧ್ರ, ವಾಯು  
ವಿಳಂಗ, ರಾಳ, ಗುಗ್ಗುಲು, || ೧೬೯ || ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ್ರತ್ಯೇಕ ೨ ತೊಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು  
ಹಾಕಿ, ಮೃದ್ವಗ್ನಿಯಿಂದ ಪಾಕಮಾಡಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಇಳಿಸಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗೃತಿ  
ಯಿಂದ, || ೧೭೦ || ನಸ್ಯ, ಪಾನ, ಅಭ್ಯಂಗ, ಬಸ್ತಿರೂಪವಾಗಿ ಸೇವಿಸಲು, ಈ  
ಸರ್ವಾಮಯಾಂತಕಘೃತವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ; ಹೀಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ,  
ಆಡ್ಯವಾತ, ಶಿರಃಕಂಪ, ೭ ವಿಧದ ಕಲಾಯಖಂಜ, || ೧೭೧ || ಮನ್ಯಾಸ್ತಂಭ,  
ಹನುಸ್ತಂಭ, ಗ್ರೀವಾಸ್ತಂಭ, ಜಿಹ್ವಕ, ಆಕ್ಷೇಪಕ, ಶಿರೋರೋಗ, ಪಕ್ಷಾಘಾತ,  
ಅರ್ಧಿವಾತ, || ೧೭೨ || ಊರುಸ್ತಂಭ, ಕರಸ್ತಂಭ, ಶ್ವಾಸ, ಬಲಾಸ, ಯೋನಿ  
ಶೂಲ, ಬಸ್ತಿಶೂಲ, ಹೃದಯಶೂಲ, || ೧೭೩ || ಕುಕ್ಷಿಶೂಲ, ಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲ,  
ಕಂಠಶೂಲ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೨೦ ತರದ ಕಫದೋಷ ಮತ್ತು ೮೦ ತರದ ವಾತರೋಗ  
ಗಳು, || ೧೭೪ || ೪೦ ತರದ ಪಿತ್ತರೋಗಗಳು, ಸಕಲ ರೋಗಗಳು, ಸರ್ವಜ್ವರ,  
ಕ್ವಯ, ಉನ್ಮಾದ, ಶ್ವಾಸ, ಅಪಸ್ಮಾರ, ಪಾಪಜ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು;  
ಸಿಂಹವು ಕ್ವುದ್ರಮೃಗಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ, ಸರ್ವಾಮಯಾಂತಕಘೃತವೆಂದು  
ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದ ಘೃತವು ಸಕಲ ರೋಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೭೫ ||

### ಜಾತ್ಯಾದಿಘೃತ

ಜಾತೀಕಿಂಶುಕಪರ್ಪಟಾಖ್ಯಸುಷವೀಮಾಯೂರಿಕಾಭದ್ರಿಕಾ |  
 ನಿಗುಂಡೀವ್ಯದುಕುಂಚಿಕಾಕಟುಕಿಕಾದೂರ್ವಾನಿಶಾನಾಂ ರಸೇ ||  
 ಸರ್ಪಿಃ ಸಿದ್ಧಮನೇನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವದನಾ ಮರ್ಮಾಶ್ರಿತಾಃ ಸ್ರಾವಿಣೋ |  
 ಗಂಭೀರಾಃ ಸುರುಜೋವ್ರಣಾಃ ಸಗತಿಕಾಃ ಶುಧ್ಯಂತಿ ರೋಹಂತಿ ಚ || ೧೨೬ ||

ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಲೆ, ಮುತ್ತಗದ ಮರದ ಎಲೆ, ಪರ್ಪಾಟಿಕ, ಕರಿ ದೊಡ್ಡ ಜೀರಿಗೆ, ಉತ್ತರಣೆ, ಕಾಡುಅತ್ತಿಮರದ ಎಲೆ, ಕರಿನೆಕ್ಕಿ ಎಲೆ, ಮೆಂತ್ಯೆಸೊಪ್ಪು, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲು, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ—ಇವುಗಳ ಸಮ ಭಾಗ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ, ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಜಾತ್ಯಾದಿಘೃತ ತಯಾರಿಸಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಮುಖವ್ರಣ, ಮರ್ಮಾಶ್ರಿತವ್ರಣ, ಗಂಭೀರವಾದ ಹಾಗೂ ನೋವಿದ್ದ ಸಕಲ ವ್ರಣಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಚ್ಚುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಅವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೨೬ ||

### ಬಿಂದುಘೃತ

ತ್ರಿಫಲಾತ್ರಿವೃತಾಕ್ವಾಥೇ ಸಕ್ಷೀರಂ ಕುಡವಂ ಹವಿಃ ||  
 ಕಂಪಿಲ್ಲಂ ಚ ಸ್ನಹೀಂ ಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಕ್ಷೀರಂ ತಾವಚ್ಚ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ || ೧೨೭ ||

ಸಮಾಲೋಡ್ಯ ಶನೈರ್ಧೀಮಾನ್ ವ್ಯದುನಾ ಗೋಮಯಾಗ್ನಿನಾ ||  
 ಪಚೇದ್ಬಿಂದುಘೃತಂ ನಾಮ್ನಾಹ್ಯಾತ್ರೇಯೇಣ ಪ್ರಪೂಜಿತಮ್ || ೧೨೮ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ತ್ರಿಗಡೆ,—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ೩೨ ತೊಲೆ, ದನದ ಹಾಲು ೩೨ ತೊಲೆ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೩೨ ತೊಲೆ, ಚಂದ್ರಹಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕಳ್ಳಿ—ಇವೆರಡರ ಹಾಲು ೩೨ ತೊಲೆ—ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, || ೧೨೭ || ಸಾವ ಧಾನದಿಂದ ಮೃದುವಾದ ಸೆಗಣಿ ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಈ ಬಿಂದುಘೃತವನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದರ ಉಪಯೋಗದಿಂದ ಸಕಲ ತ್ವಗ್ರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು—ಎಂದು ಆಶ್ರೇಯನು ಹೇಳಿರುವನು. || ೧೨೮ ||

### ನಾರಿಕೇಲಘೃತ

ಕೇರೀಸ್ಕುಕ್ವಯಸಾ ಯುಕ್ತಂ ಸಕ್ಷೀರಂ ಸಾಧಿತಂ ಘೃತಮ್ ||  
 ತ್ರಾಯಂತೀಸ್ವರಸೇ ಸವ್ಯಕ್ ಶೋಫಗುಲೋದರಾಪಹಮ್ || ೧೨೯ ||

ತೆಂಗಿನಹಾಲು, ಕಳ್ಳಿಹಾಲು, ದನದ ಹಾಲು, ದನದ ತುಪ್ಪ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ ಸ್ವರಸ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಭಾಗ ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ನಾರಿಕೇಲಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಶೋಫ, ಗುಲ್ಮ, ಉದರರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೨೯ ||

### ವಿರೇಚನಘೃತ

ಕ್ವಾಥೇನ ಕಲ್ಮೇನ ವಿರೇಚನಾನಾಂ ಸರ್ಪಿಃ ಶೃತಂ  
 ಸ್ನುಕ್ವಯಸಾ ಸಮೇತಮ್ ||  
 ವಿರೇಕಯೋಗಾತ್ ಸಕಲೋದರಾಣಿ  
 ಪ್ರಣಾಶಯೇಜ್ಜ್ಯೋತಿರಿನಾಂಧಕಾರಮ್ || ೧೩೦ ||  
 ನಿಕುಂಭಕುಂಭತ್ರಿಫಲಾಗವಾಕ್ಸೀಸ್ನುಕ್ಯಂವಿನೀನೀಲಿನಿತಿಲ್ಪಕಾನಿ ||  
 ಶಮ್ಯಾಕಕಂಪಿಲ್ಲಕ ಹೇಮದುಗ್ಧಾ ದುಗ್ಧಂ ಚ ಮೂತ್ರಂ ಚ  
 ವಿರೇಚನಾನಿ || ೧೩೧ ||

ವಿರೇಚನಗಳ ಕ್ವಾಥಕಲ್ಮಗಳಿಂದ, ಕಳ್ಳಿಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಘೃತವು ಜ್ಯೋತಿಯು ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಜಯಿಸುವಂತೆ, ವಿರೇಚನದಿಂದ ಸಕಲ ಉದರರೋಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ; || ೧೩೦ || ನಾಗದಂತಿ, ತ್ರಿಗಡೆ, ತ್ರಿಫಲೆಗಳು, ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ, ಕಳ್ಳಿಹಾಲು, ಶಂಖವುಷ್ಪದ ಬೇರು, ನೀಲಿಬೇರು, ಲೋಧ್ರ, ಕೊಂದೆ, ಚಂದ್ರಹಿಟ್ಟು, ಅರಸಿನ ಉಮ್ಮತ್ತ, ದನದ ಹಾಲು, ಗೋಮೂತ್ರ—ಇವೆಲ್ಲ ವಿರೇಚಕಗಳು; ಕಳ್ಳಿಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಇವುಗಳ ಘೃತಗಳು ಉದರರೋಗನಿವಾರಕವಾಗಿವೆ. || ೧೩೧ ||

### ಪಂಚಗವ್ಯಘೃತ (೨)

ಸಿದ್ಧಂ ವಚ್ಚಿಲಾತ್ರಿಫಲಾವಿಡಂಗಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ಯಶೌಂಡೀಕಟುರೋಹಿಣೀಭಿಃ ||  
 ದ್ರಾಕ್ಷಾಹರಿದ್ರಾದ್ವಯಭದ್ರಮುಸ್ತಾಸಪಾಶಮಂಜಿಷ್ಠ-  
 ವ್ಯಷಾಗ್ನಿಕಲ್ಮೈಃ || ೧೩೨ ||  
 ಸರ್ಪಿರ್ದಧಿಕ್ಷೀರಪುರೀಷಮೂತ್ರೈರ್ಗವಾಂ ಸಮಸ್ತೈರಿತಿ ಪಂಚಗವ್ಯಮ್ ||  
 ರಕ್ಷೋಘ್ನಮಾಯುಷ್ಯಮತೀವಧನ್ಯಂ ಮೇಧಾಸ್ತೃತಿಶ್ರೀಪ್ರತಿಭಾಕರಂ ಚ ||  
 ನಷ್ಟಸ್ವರಾಣಾಂ ವಿಗತಪ್ರಜಾನಾಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚ ಪಥ್ಯಂ  
 ವಿಗತಾರ್ತವಾನಾಮ್ || ೧೩೩ ||

ಬಜೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ತ್ರಿಫಲೆಗಳು, ವಾಯುವಿಕಂಗ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕಟುಕ ರೋಹಿಣಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಚಿತ್ರಮೂಲ—ಇವುಗಳ ಕಲ್ಮ; || ೧೩೨ || ಮತ್ತು ದನದ ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು, ಮೂತ್ರ, ಮೊಸರು, ಸೆಗಣಿನೀರು—ಈ ಐದು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಪಂಚಗವ್ಯಘೃತದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಸಕಲ ತರದ ಭೂತಬಾಧೆಗಳು ನಾಶವಾಗಿ, ಆಯುಷ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ; ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ; ಇದು ಮೇಧಾ, ಸ್ಮೃತಿ, ಶ್ರೀ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ; ಸ್ವರಭಂಗವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ; ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಗೂ ನಷ್ಟಾರ್ತವದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. || ೧೩೩ ||

### ಬ್ರಾಹ್ಮೀಘೃತ (೨)

ಸಮೂಲಪತ್ರಮುದ್ಧಾತ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಾಲ್ಯ ಶೀತವಾರಿಣಾ ||  
ಉಲೂಖಲೇ ಚ ಸಂಕ್ಷುದ್ಯ ರಸಂ ಸಾಧು ನಿಪೀಡಯೇತ್ || ೧೮೪ ||

ಚತುರ್ಗುಣರಸೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿಪಾಚಯೇತ್ ||  
ಹರಿದ್ರಾವಲಕೀ ಚೈವ ತ್ರಿವೃತಾ ಚ ಹರೀತಕೀ || ೧೮೫ ||

ಏತೇಷಾಂ ಪಾಲಿಕಾ ಭಾಗಾಃ ಸ್ತೃತಶೇಷಸ್ತು ಕರ್ಷಿಕಾಃ ||  
ಪಿಪ್ಪಲೋಽಥ ವಿಡಂಗಾನಿ ಸ್ಯಂಧವಂ ಶರ್ಕರಾ ವಚಾ || ೧೮೬ ||

ಏತತ್ ಪ್ರಾಶಿತಮಾತ್ರೇಣ ವಾಗ್ಗಿಶುದ್ಧಿಸ್ತು ಜಾಯತೇ ||  
ಏತದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಘೃತಂ ಧನ್ಯಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ || ೧೮೭ ||

ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯನ್ನು ತಂದು, ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು, ಜಜ್ಜಿ, ಯಂತ್ರದಿಂದ ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆದ ರಸ || ೧೮೪ || ಳ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಅರಸಿನ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ತ್ರಿಗಡೆ, ಅಳಲಿಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, || ೧೮೫ || ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದೊಂದು ಪಲ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ, ಬಜೆ, ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆಯಂತೆ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಘೃತ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; || ೧೮೬ || ಈ ಘೃತದ ಸೇವನೆಯಿಂದ, ವಾಗ್ಗಿಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು; ಇದು ಸರಸ್ವತಿಯಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಘೃತವಾಗಿದೆ; ಇದು ಉತ್ತಮ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. || ೧೮೭ ||

### ವಿಡಂಗಾದಿಘೃತ

ವಿಡಂಗಪಂಚಾಂಗುಲಮೂಲಶುಂಠೀಪಲಾಂಡುಸಿದ್ಧಾತ್  
ಪಯಸಸ್ಸುಜಾತಮ್ ||

ದಧಿಪ್ರಮಥ್ಯಾತ್ರ ಸಮುತ್ಥಿತಂ ಯತ್ ಸಸ್ಯಂಧವಂ ತನ್ನವನೀತಮದ್ಯಾತ್ ||  
ವಿಬಂಧಕೋಷ್ಮಾನಿಲಪಿತ್ತಗುಲ್ಮಹೃದಾಮಯಾಂತ್ರಾರ್ಥಿ-  
ವಿನಾಶನಾಯ || ೧೮೮ ||

ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಹರಳುಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ನೀರುಳ್ಳಿ-ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ದನದ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆ, ಇಂದುಪ್ಪು ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಮಾಡಿದ ಈ ವಿಡಂಗಾದಿಘೃತವು ಮಲಬದ್ಧತೆ, ಕೋಷ್ಮವಾತ, ವಾತಪಿತ್ತ ಗುಲ್ಮ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಆಂತ್ರರೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೮೮ ||

### ಶೂಲಘೃತ

ಅಪಾಮಾರ್ಗಸ್ಯ ನಿವ್ರುಹೇ ಘೃತಂ ವೈದ್ಯೋ ವಿಪಾಚಯೇತ್ ||  
ಪಿಪ್ಪಲೀಕಲ್ಪಸಂಯುಕ್ತಂ ಪರಂ ಶೂಲವಿನಾಶನಮ್ || ೧೮೯ ||

ಉತ್ತರಣಿಯ ಕಷಾಯ, ದನದ ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹಿಪ್ಪಲೀಕಲ್ಕದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಈ ಶೂಲಘೃತವು ಅತ್ಯಂತ ಶೂಲವಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೧೮೯ ||

### ಮರ್ಮಕ್ಷತಘೃತ

ಅಶ್ವಘ್ನಸ್ವರಸೇ ಸರ್ಪಿಃ ಪಕ್ಷಂ ಕ್ಷೀರಸಮನ್ವಿತಮ್ ||  
ಜಲಪ್ರಸಾದನಂ ಕಲ್ಮಂ ಸಿತಯಾ ಚ ವಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ||  
ಸರ್ವಮರ್ಮಕ್ಷತೋತ್ಥಾನಾಂ ರುಜಾಂ ಪ್ರಶಮನಂ ಪರಮ್ || ೧೯೦ ||

ಪಾಷಾಣಬೇದಿ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ, ದನದ ಹಾಲು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲಬೀಜದಕಲ್ಕ ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಮರ್ಮಕ್ಷತಘೃತವನ್ನು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮರ್ಮಕ್ಷತಕ್ಕೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ. || ೧೯೦ ||

### ಬಲಾದಿಘೃತ

ಬಲಾಚಿತ್ರರಸೇ ಸಿದ್ಧಂ ಸರ್ಪಿಃ ಕ್ಷೀರಂ ಚತುರ್ಗುಣಮ್ || ೧೯೧ ||  
ಜೀರಕದ್ವಯಮ್ಬುದ್ವೀಕಾಮಧುಕೇನ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ||  
ಸಮೀರಣವಿಕಾರಘ್ನಂ ಕಾಸಹಿಕ್ಕಾಂತ್ರನಾಶನಮ್ || ೧೯೨ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು ಮತ್ತು ಹರಳು ಬೇರು ಕಷಾಯ, ದನದ ತುಪ್ಪ—ಇವೆರಡು ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ, ದನದ ಹಾಲು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, || ೧೯೧ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ಹುಡುಮಾಡಿ, ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಬಲಾದಿಘೃತದ ಉಪಯೋಗದಿಂದ, ವಾಯುವಿಕಾರಗಳು, ಕಾಸ, ಹಿಕ್ಕಾ, ಆಂತ್ರರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವುವು. || ೧೯೨ ||

### ಸ್ನೇಹಪಾಕವಿಧಿ

ಘೃತ ಮತ್ತು ತೈಲಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ, ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಕಷಾಯ, ಅನಂತರ ಹಾಲು, ಕಲ್ಕದ್ರವ್ಯ ಕೊನೆಗೆ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಪಾಕಮಾಡಬೇಕು.

ಘೃತ ತೈಲಗಳ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಕದ್ರವ್ಯಗಳ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯಗಳು, ಸ್ನೇಹದ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು ಕಷಾಯ, ಕಷಾಯದ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು ಸ್ವರಸ—ಇವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಪಾಕಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ನೇಹಗಳು ಪಾಕವಾಗುವಾಗ, ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಶಬ್ದವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು; ಅಥವಾ, ಸರಿಯಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಸುವಾಸನೆಗಳು ಉಂಟಾದರೂ, ಅಥವಾ ತೈಲಗಳಲ್ಲಿ ನೊರೆಯು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ಘೃತಗಳಲ್ಲಿ ನೊರೆಯು ಬಂದು ಆರಿದಾಗ, ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ರಸವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೃದುಪಾಕವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ, ರಸವಿಲ್ಲದೆ ಮೃದುವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಪಾಕವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ, ಕಲ್ಕವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣವಾದಲ್ಲಿ

ಖರಪಾಕನೆಂಬುದಾಗಿಯೂ, ಸ್ನೇಹಗಳಿಗೆ ಮೂರು ವಿಧದ ಪಾಕಗಳು; ನಾಲ್ಕನೇ ಯದ್ವು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾದ ದಗ್ಧಪಾಕ; ನಸ್ಯಯೋಗದ ಸ್ನೇಹವು ಮೃದುಪಾಕ ವಾಗಿರಬೇಕು; ಇತರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಮ ಪಾಕವು ಶ್ರೇಷ್ಠ; ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಂಗಕ್ಕೆ ಖರಪಾಕದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

**ಮಾನಸರಿಭಾಷೆ (ಅನುವಾದಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ)**

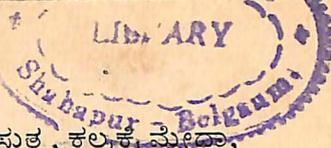
- ೧ ಶಾಣ = ೩ ಆಣಿತೂಕ
- ೧ ಕೋಲ = ೬ ಆಣಿತೂಕ
- ೧ ಕರ್ಷ = ೧೨ ಆಣಿತೂಕ
- ೧ ಪಲ = ೩ ತೊಲೆ
- ೧ ಸೇರು = ೮ ಪಲ
- ೧ ಪ್ರಸ್ಥ = ೨ ಸೇರು
- ೧ ಆಡಕ = ೮ ಸೇರು
- ೧ ದ್ರೋಣ = ೩೨ ಸೇರು
- ೧ ತುಲಾ = ೧೨೦ ಸೇರು.

**ತೈಲ ಪ್ರಕರಣ (೩)**

**ಧಾನ್ಯಂತರತೈಲ**

- ಬಲಾಮೂಲಕಷಾಯಸ್ಯ ಭಾಗಾಃ ಷಟ್ ಪಯಸ್ಸಥಾ ||  
ಯವಕೋಲಕುಲತ್ಥಾನಂ ದಶಮೂಲಸ್ಯ ಚೈಕತಃ || ೧ ||
- ನಿಷ್ಪಾಥಭಾಗೋ ಭಾಗಶ್ಚ ತೈಲಸ್ಯ ಚ ಚತುರ್ದಶ ||  
ದ್ವಿವೇದಾದಾರುಮಂಜಿಷ್ಠಾಕಾಕೋಲೀದ್ವಯಚಂದನೈಃ || ೨ ||
- ಸಾರಿನಾಕುಷ್ಮತಗರಜೀವಕರ್ಷಭಸ್ಯಂಧವೈಃ ||  
ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯಶೈಲೇಯವಚಾಗುರುಪುನರ್ನವೈಃ || ೩ ||
- ಅಶ್ವಗಂಧಾವರೀಕ್ವೀರಶುಕ್ಲಾಯಷ್ಟಿವರಾರಸೈಃ ||  
ಶತಾಹ್ವಶೂರ್ಪಪರ್ಣೇಲಾತ್ಪಕ್ಷತ್ರೈಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಕಲ್ಪಿತೈಃ || ೪ ||
- ಪಕ್ವಂ ಮೃದ್ಯಗ್ನಿನಾ ತೈಲಂ ಸರ್ವವಾತವಿಕಾರಜಿತ್ ||  
ಸೂತಿಕಾಬಾಲನುರ್ಮಾಸ್ಥಿಕ್ಷುತಕ್ಷೀಣೇಷು ಪೂಜಿತಮ್ || ೫ ||
- ಜ್ವರಗುಲ್ಮಗ್ರಹೋನ್ಮಾದಮೂತ್ರಾಘಾತಾಂತ್ರವೃದ್ಧಿಜಿತ್ ||  
ಧನ್ಯಂತರೇರಭಿಮತಂ ಯೋನಿರೋಗಕ್ಷಯಾಪಹಮ್ || ೬ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು ಪಲ ೨೪ನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಹುಡುಮಾಡಿ, ೬ ಆಡಕ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಅಂದರೆ ಕಷಾಯ ೧೦೦ ಆಡಕ, ದನದ ಹಾಲು ೧೦೦ ಆಡಕ-ಇವೆರಡು, ಜನೆಗೋದಿ, ಬುಗರಿಬೀಜ, ಹುರುಳಿ, ದಶಮೂಲಗಳು ಕೂಡಿ- ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೨೪ ತೊಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಜಜ್ಜಿ, ಹುಡುಮಾಡಿ ೪ ಆಡಕ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿ, || ೧ || ಈ ಕಷಾಯ ೧ ಆಡಕ-



(೩ನೆಯದು), ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಆಡಕ- ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮೇದಾ, ಮಹಾಮೇದಾ, ದೇವದಾರು, ಮಂಜಿಷ್ಠೆ, ಕಾಕೋಲೀ, ಕ್ವೀರಕಾಕೋಲೀ, ಶ್ರೀಗಂಧ, || ೨ || ನಾಮದ ಬೇರು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ತಗರ, ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಉತ್ತಲಸಾರಿವಾ, ಶಿಲಾಜಿತು, ಬಜಿ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಪುನರ್ನವೆ, || ೩ || ಅಶ್ವಗಂಧಾ, ಶತಾವರೀ, ನೆಲಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆ, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ತ್ರಿಫಲಾ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಕಾಡು ಹೆಸರುಬಳ್ಳಿ, ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚಿಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ-ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಅರ್ಧರ್ಧ ತೊಲೆಯಂತೆ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ ಗಾಳಿಸಿ ಹಾಕಿ, || ೪ || ಮೃದ್ವ ಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ, ಪಾಕಮಾಡಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಧಾನ್ಯಂತರತೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವವಾತವಿಕಾರಗಳು, ಸೂತಿಕಾರೋಗ, ಬಾಲರೋಗ, ಮರ್ಮರೋಗ, ಅಸ್ಥಿ, ಕ್ಷುತಕ್ಷೀಣರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಎಂದು ಇದು ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡಿದೆ; || ೫ || ಜ್ವರ, ಗುಲ್ಮ, ಗ್ರಹಬಾಧೆ, ಉನ್ಮಾದ, ಮೂತ್ರಾಘಾತ, ಆಂತ್ರವೃದ್ಧಿ, ಯೋನಿರೋಗ, ಕ್ಷಯ-ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಇದು ಗುಣಪಡಿಸು ತ್ತದೆ. || ೬ ||

**ಶುದ್ಧ ಬಲಾತೈಲ**

- ಬಲಾಮೂಲಾತ್ಪಲಶತಂ ಕುಟ್ಟಿಯಿತ್ಯಾ ಜಲೇ ಪಚೇತ್ ||  
ಚತುರ್ಭಾಗಾನಶಿಷ್ಟೇಽಸ್ಥಿನ್ ತತ್ಕಲ್ಪಂ ದಶಭಿಃ ಪಲೈಃ || ೧ ||
- ತೈಲಾಡಕಂ ವಿಪಕ್ವಂ ದ್ವಿಗುಣಕ್ಷೀರಸಂಯುತಮ್ ||  
ಏತಚ್ಚುದ್ಧ ಬಲಾತೈಲಂ ವಾತರೋಗವಿನಾಶನಮ್ || ೨ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು ೧೦೦ ಪಲ, ಯಥೋಚಿತ ಜಲದಲ್ಲಿ ಹುಡುಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ೧ ಆಡಕ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ೨ ಆಡಕ ದನದ ಹಾಲು- ಇವೆರಡನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕಡೀರ ಬೇರು ಪಲ ೧೦ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಶುದ್ಧ ಬಲಾತೈಲ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದು ವಾತರೋಗವಿನಾಶಕ ವಾಗಿದೆ. || ೧ ಮತ್ತು ೨ ||

**ಕ್ಷೀರಬಲಾತೈಲ (ಆನರ್ತನಸಹಿತ)**

- ಬಲಾಮೂಲಾತ್ಪಂಚಪಲಂ ಕ್ಷೀರಪಿಷ್ಟಂ ಚ ಯೋಜಯೇತ್ ||  
ಕ್ಷೀರೇ ಚತುರ್ಗುಣೇ ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಮೃದ್ಯಗ್ನಿನಾ ಪಚೇತ್ ||  
ಏತತ್ ಕ್ಷೀರಬಲಾತೈಲಂ ವಾತಾಶೀತಿವಿನಾಶನಮ್ || ೧ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು ೫ ಪಲ-ಇದನ್ನು ದನದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ದನದ ಹಾಲು ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಕಡೀರ ಬೇರಿನ ಕಲ್ಕ ಹಾಕಿ; ಮೃದ್ಯಗ್ನಿಯಿಂದ ಈ ಕ್ಷೀರಬಲಾತೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ೮೦ ವಿಧದ ವಾತರೋಗ ಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧ ||

ಬಲಾಕಷಾಯಕಲ್ಪಾಭ್ಯಾಂ ತೈಲಂ ಕ್ಷೀರಸಮಂ ಪಚೇತ್ || ೧೦ ||

ಸಹಸ್ರಶತಪಾಕಂ ತದ್ವ್ಯತಾಸ್ಯ ಗ್ವಾತರೋಗನುತ್ ||

ರಸಾಯನಂ ಮುಖ್ಯತಮಸಿಂಧ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪ್ರಸಾದನಮ್ || ೧೧ ||

ಜೀವನಂ ಬೃಂಹಣಂ ಸ್ವರ್ಯಂ ಶುಕ್ರಾಸ್ಯಗ್ನೋಷನಾಶನಮ್ ||

ಕುಪಿತೇ ಮಾರ್ಗಸಂಶೋಧಾನ್ ಮೇದಸೋ ವಾ ಕಫಸ್ಯ ಚ || ೧೨ ||

ಅತಿವೃದ್ಧಾನಿಲೇ ಶಸ್ತಮಾದೌ ಸ್ನೇಹನಬೃಂಹಣಮ್ ||

ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರಾಡ್ಯವಾತೋಕ್ತವಾತಶೋಣಿತಕೃಂತತಃ || ೧೩ ||

ಭೇಷಜಂ ಸ್ನೇಹನಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಚ್ಚ ರಕ್ತಪ್ರಸಾದನಮ್ ||

ಪ್ರಾಣಾದಿಕೋಷೇ ಯುಗಪದ್ಯಥೋದ್ವಿಷ್ಟಂ ಯಥಾಮಯಮ್ || ೧೪ ||

ಯಥಾಸನ್ನಂ ಚ ಭೈಷಜ್ಯಂ ವಿಕಲ್ಪಂ ಸ್ಯಾದ್ಯಥೋಲ್ಬಣಮ್ ||

ನೀತೇ ನಿರಾಮತಾಂ ಸಾಮೇ ಸ್ನೇದಲಂಘನಪಾಚನೈಃ ||

ರೂಕ್ಷೈರಾಲೇಪಸೇಕಾದ್ಯೈಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕೇವಲವಾತನುತ್ || ೧೫ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು ಪಲ೧೬, ನೀರು ದ್ರೋಣ೧-ಕುದಿಸಿ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಪ್ರಸ್ಥ ೧ ಮತ್ತು ದನದ ಹಾಲು ಪ್ರಸ್ಥ ೧ ಸೇರಿಸಿ, ಯಥೋಚಿತ ಕಡೀರ ಬೇರಿನ ಕಲ್ಪವನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನುಣ್ಣಗೆ ಅರೆದು ಹಾಕಿ, ಪಾಕಮಾಡಿ, ಇಳಿಸಬೇಕು; || ೧೦ || ಹೀಗೆ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿ, ೧೦೦ ಸಲ, ೧೦೦೦ ಸಲ ಆವರ್ತನಾರೂಪದಿಂದ ಪಾಕಮಾಡಿ, ಇಳಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಟ್ಟು, ಇದನ್ನು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ, ಆಡ್ಯವಾತ, ವಾತರಕ್ತ, ವಾತರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದೊಂದು ಮುಖ್ಯ ರಸಾಯನ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಪ್ರಸಾದನವಾಗಿದೆ; || ೧೧ || ಇದು ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರಪುಲ್ಲಿತಮಾಡುತ್ತದೆ; ಬೃಂಹಣವಾಗಿದೆ; ಸ್ವರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ರಕ್ತದೋಷನಾಶಕವಾಗಿದೆ; ಮೇದಸ್ಸು, ಕಫಗಳ ಪ್ರಕೋಪದಿಂದಂಟಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ದೋಷ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ; || ೧೨ || ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕುಪಿತ ವಾತರೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ; ಮೊತ್ತಮೊದಲು, ಸ್ನೇಹನ ಬೃಂಹಣರೂಪದಿಂದ ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಸಿ, ಆಡ್ಯವಾತ ಮತ್ತು ವಾತರಕ್ತಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ; || ೧೩ || ಸ್ನೇಹನ ಔಷಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಸಿ, ರಕ್ತಪ್ರಸಾದಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ; ಪ್ರಾಣಾದಿ ಪಂಚವಾಯುಗಳು ಒಂದೇ ಸಲ ಕುಪಿತವಾದಾಗ, ಇದು ಸಿದ್ಧಾಷಧ; || ೧೪ || ಕ್ಷಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೋಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ದಿವ್ಯಾಷಧ; ಸಾಮವು ಮಾಯವಾಗಿ, ನಿರಾಮ ಅಂದರೆ ಸ್ವಸ್ಥತೆಯು ಬರುತ್ತದೆ; ಸ್ನೇದನ, ಲಂಘನ, ಪಾಚನರೂಪವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ; ರೂಕ್ಷತ್ವದಿಂದ, ಲೇಪನದಿಂದ ಸೇಚನದಿಂದ, ನಸ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಕೇವಲ ವಾತರೋಗಗಳು ಕೂಡಲೇ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೫ ||

### ಕೇತಕ್ಯಾದಿತ್ಯಲ

ಕೇತಕಮೂಲಬಲಾತಿಬಲಾನಾಂ ಯದ್ವಹಲೇನ ರಸೇನ ವಿಪಕ್ವಮ್ ||

ತೈಲಮನಲ್ಪತುಷೋದಕಯುಕ್ತಂ ನಾರುತಮಸ್ಥಿಗತಂ ನಿನಿಹಂತಿ || ೧೬ ||

ಕೇದಗೆ ಬೇರು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ದೊಡ್ಡ ಕಡೀರ ಬೇರು, ನುಗ್ಗೆಬೇರು— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ, ಜವೆಗೋದಿಕಂಜಿ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕೇದಗೆ, ಬಲಾ, ಮಹಾಬಲಾ, ನುಗ್ಗೆ— ಇವುಗಳ ಕಲ್ಪ ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಕೇತಕ್ಯಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅಸ್ಥಿಗತ ವಾತರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ತಮನವಾಗುವವು. || ೧೬ ||

### ಚಿಂಚಾದಿತ್ಯಲ (೧)

ಚಿಂಚಾಯಾಃ ಪತ್ರಕ್ವಾಥೇ ತು ಶಿಗ್ರುಸರ್ಜಾರ್ಜಕೈಃ ಪಚೇತ್ ||

ಪಂಚಭಿರ್ವನೈರ್ಯುಕ್ತಂ ತೈಲಂ ಸರ್ವಾಂಗವಾತನುತ್ || ೧೭ ||

ಹುಣಸೇ ಎಲೆಯ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ನುಗ್ಗೆಕೆತ್ತಿ, ರಾಳ, ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಲವಣಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಚಿಂಚಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವಾಂಗವಾತವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೭ ||

### ವ್ರಭಂಜನವಿಮರ್ದನತ್ಯಲ

ಬಲಾಶತಾವರೀಶಿಗ್ರುವರಣಾರ್ಕಕರಂಜಕಾಃ ||

ನಿರಂಡಶ್ಚೈವ ಕೋರಂಟೋ ವಾಜಿಗಂಧಾ ಪ್ರಸಾರಿಣೀ || ೧೮ ||

ಪಂಚಮೂಲಂ ವರಿಷ್ಠಂ ಚ ತೈಃ ಸಮೇ ಕೃಥಿತೇ ಜಲೇ ||

ಪಾದಾವಶೇಷಿತೇ ದದ್ಯಾತ್ ತೈಲಸ್ಯಾರ್ಥಾಥಕಂ ಭಿಷಕ್ || ೧೯ ||

ಕ್ಷೀರಂ ತದ್ವಿಸ್ತಗುಣಂ ದದ್ಯಾತ್ ತತ್ಸಮಂ ದಧಿಕಾಂಜಿಕೇ ||

ತಗರಾಮರಕುಷೈಲಾಶುಂಠೀಸರ್ಪಪಚೋರಕಾನ್ || ೨೦ ||

ಉತ್ಪಲಾದ್ಯಾಂಜನೇ ನೀಲಿಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಮಪಿಷ್ಪಾನ್ ಸಮಾವಸೇತ್ ||

ಶತಾಹ್ವಾಕುಷ್ಠಸಿಂಧೂತ್ಕರಾಸ್ವಾಕಾಲಾನುಸಾರಿಕಾ || ೨೧ ||

ವಚಾ ಸಚಿತ್ರಕಂ ಮಾಂಸೀ ಸರಲಂ ಕಟುರೋಹಿಣೀ ||

ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕರ್ಷಿಕಾನ್ ಭಾಗಾನ್ ಪ್ರತೀವಾಪಾಯಂ ಪಂಡಿತಃ || ೨೨ ||

ತತ್ಸಂಭಾರೇಣ ಮೃದ್ವುಗ್ನಿಸಿದ್ಧಂ ತಿಲಜಮಾದರಾತ್ ||

ಪಾನಾಭ್ಯಂಜನಗಂಡೂಷೇ ವಿಧೇಯಂ ಬಸ್ತಿಕಮರ್ಶಣಿ || ೨೩ ||

ಅಶೀತಿನಾತಜಾನ್ ರೋಗಾನ್ ಹನ್ಯಾದಾಶು ಸುದಾರುಣಾನ್ ||

ಏತತ್ತ್ಯಲಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಮಾತ್ರೇಯಪ್ರಮುಖೈಃ ಪುರಾ ||

ನಿರ್ನಿಹಿತಂ ನಾನುಕಂ ಚಾಪಿ ಪ್ರಭಂಜನವಿಮರ್ದನಮ್ || ೨೪ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು, ಶತಾವರಿ, ನುಗ್ಗೆಕೆತ್ತೆ, ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ ಬೇರು, ಎಕ್ಕೆ ಬೇರು, ಹುಲಿಗುಲಮರದ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಪೀತಗೋರಂಟಿ, ಅಶ್ವಗಂಧಾ, ಹೆಸರಣಿ (ಹಸುರಾಣಿ ಬಳ್ಳಿ), || ೧೮ || ಬೃಹತ್‌ಪಂಚಮೂಲಗಳು (ಬಿಲ್ವಪತ್ರೇ ಬೇರು, ತಕ್ಕಿಲೆ ಬೇರು, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಶೀವನ್ನಿ ಬೇರು, ಪಾದರಿ ಬೇರು)—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವಿಟ್ಟು, ಚತುರ್ಥಾಂಶಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಆ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಅರ್ಧ ಆಢಕ, || ೧೯ || ದನದ ಹಾಲು ೧ ಆಢಕ, ಮೊಸರು ೨ ಆಢಕ, ಜವೆಗೋದಿ ಗಂಜಿ ೨ ಆಢಕ, ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ತಗರ, ದೇವದಾರು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಶುಂಠಿ, ಸಾಸಿವೆ, ಕಚ್ಚೂರ, || ೨೦ || ನೈದಿಲೆ, ನೆಲಸಂಪಿಗೆ ಗಡ್ಡೆ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಇಂದುಪು, ರಾಸ್ನಾ, ಮೆಂತ್ಯನೊಪ್ಪು (ಅಥವಾ ಬೀಜ), || ೨೧ || ಬಜಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಸರಳದೇವದಾರು, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಕರ್ಷದಂತೆ ನುಣ್ಣಿಗೆ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಹಾಕಿ, || ೨೨ || ಯಥಾವಿಧಿ ವೈದ್ಯನು ಈ ಪ್ರಭಂಜನವಿಮರ್ದನತೈಲವನ್ನು ಮೃದ್ವಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ತಯಾರಿಸಿ, ಆದರದಿಂದ ಪಾನ, ಅಭ್ಯಂಜನ, ಗಂಡೂಷ, ಬಸ್ತಿರೂಪವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; || ೨೩ || ಹೀಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ೮೦ ಬಗೆಯ ವಾತರೋಗಗಳು ಕಠಿಣವೆಂದು ಕಾಣಿಸಿದರೂ ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಮಹಾಗುಣಕಾರಿ ತೈಲವೆಂದು ಆತ್ರೇಯಾದಿ ಮುನಿಗಳು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವರು; ಇದರ ಹೆಸರು ಪ್ರಭಂಜನವಿಮರ್ದನತೈಲವಾಗಿದೆ. || ೨೪ ||

### ಚಿಂಚಾದಿತ್ಯೈಲ (೨)

ಚಿಂಚಾಮಂಡಕಸಾರಿಣೀವರಣಿಕಸ್ತು ಗ್ಭಾನುಗಂಧೀರಿಕಾ |  
ಜಂಬೀರೀಶತಪತ್ರಗಂಜನರಸೇ ದಧ್ಯಾ ಮ್ಲ ಶುಕ್ತಾ ನ್ನಿತ್ಯೇ ||  
ಸಿದ್ಧಾ ಧಾರವರದಾರುಶಿಗ್ರುಲವಣ್ಯವಿಶ್ವಾ ನ್ನಿತ್ಯೈಃ ಕಲ್ಪಿತ್ಯೈಃ |  
ತೈಲಂ ಸಿದ್ಧಮಶೀತಿನಾತವಿಕೃತಿಂ ಚಿಂಚಾದಿ ಶೀಘ್ರಂ ಹರೇತ್ || ೨೫ ||

ಹುಣಸೆ ಎಲೆ, ಹರಳು ಎಲೆ, ಹಸುರಾಣಿಬಳ್ಳಿ ಎಲೆ, ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ ಎಲೆ, ಕಳ್ಳಿ ಎಲೆ, ಎಕ್ಕೆ ಎಲೆ, ಮಂಜಿಷ್ಠ (ಅಥವಾ ಆಮಚೀ ಚಿಗರು), ನಾರಂಗ ಎಲೆ, ಕೆಂಪು ಕಮಲ, ಗಾಜರಗೆಡ್ಡೆ—ಇವುಗಳ ಸ್ವರಸ ತೆಗೆದು ಅಥವಾ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ, ಆ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ, ಮೊಸರುನೀರು ಮತ್ತು ಶುಕ್ತ (ಸಿರಕಾ) ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಬಿಳಿಸಾಸಿವೆ, ದೇವದಾರು, ನುಗ್ಗೆಕೆತ್ತೆ, ಇಂದುಪು, ಶುಂಠಿ—ನಯವಾಗಿ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದು, ಸೇರಿಸಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ಈ ಚಿಂಚಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ೮೦ ವಿಧದ ವಾತರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೫ ||

### ಪರಿಣತಕೇರೀಕ್ಷೀರಾದಿತ್ಯೈಲ

ಪರಿಣತಕೇರೀಕ್ಷೀರೇ ಜಂಬೀರಫಲೋದಕೇನ ತುಲಿತೇನ ||  
ಕ್ಷಣದಾಸುರಧೂಪಶೃತಂ ತೈಲಂ ಹ್ಯಪಬಾಹುಕಂ ಜಯತಿ || ೨೬ ||



ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಹಾಲು ಮತ್ತು ಲಿಂಬೆಹುಳಿರಸ—ಇವೆರಡು ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಅರಸಿನ ಮತ್ತು ರಾಳ (ಚಂಚಲ್ಯ)—ಇವೆರಡನ್ನು ಹಾಕಿ, ಈ ಪರಿಣತಕೇರೀಕ್ಷೀರಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅಪಬಾಹುಕರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೨೬ ||

### ದೇವದಾರುಬಲಾದಿತ್ಯೈಲ

ದೇವದಾರುಬಲಾರಾಸ್ನಾಮಾಂಸೀಸರ್ಷಪನಾಗರೈಃ ||  
ಬಲಾಕಷಾಯಸಂಸಿದ್ಧಂ ತೈಲಂ ಸರ್ವಾಂಗವಾತಚಿತ್ || ೨೭ ||

ಕಡೀರ ಬೇರಿನ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ದೇವದಾರು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ರಾಸ್ನಾ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಸಾಸಿವೆ, ಶುಂಠಿ—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಸೇರಿಸಿ, ಈ ದೇವದಾರುಬಲಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವಾಂಗವಾತವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೨೭ ||

### ಬಲಾಗುಡೂಚ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ (೧)

ಬಲಾಗುಡೂಚ್ಯೋಃ ಕ್ವಾಥೇನ ತೈಲಂ ಕ್ಷೀರಸಮನ್ವಿತಮ್ ||  
ಚಂದನೋಶೀರಯಷ್ಯಾಹ್ಯಮುಸ್ತಾ ಕಲ್ಪೈಃ ಪಚೇತ್ಪುನಃ || ೨೮ ||  
ಸಿದ್ಧಮೇತದ್ವಾತರಕ್ತಂ ರಕ್ತಪಿತ್ತಂ ಶಿರೋರುಜಮ್ ||  
ನಾತಪಿತ್ತಕೃತಾನ್ ರೋಗಾನಾಶು ಹನ್ಯಾತ್ ಸುಪೂಜಿತಮ್ || ೨೯ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು ಮತ್ತು ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ—ಇವೆರಡರ ಕಷಾಯ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ದನದ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲಾವಂಚ, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ ಹುಡುಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಬಲಾಗುಡೂಚ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, || ೨೮ || ವಾತರಕ್ತ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಶಿರೋರೋಗ, ವಾತ ಪಿತ್ತರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. || ೨೯ ||

### ತ್ರಿಮಿಶ್ರಿತತ್ಯೈಲ

ವರೀಬಲಾಮೃತಾಕ್ವಾಥೇ ತೈಲಂ ಸಿದ್ಧಂ ಪಯಃಸಮಮ್ ||  
ಚಂದನೋಶೀರಕುಷ್ಮಾಬ್ಧ ಕಲ್ಪಿತಂ ವಾತರಕ್ತನುತ್ || ೩೦ ||

ಶತಾವರಿ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ—ಈ ಮೂರರ ಕಷಾಯ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಸಮಭಾಗ ದನದ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲಾವಂಚ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ತ್ರಿಮಿಶ್ರಿತತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ವಾತರಕ್ತವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೩೦ ||

ಬಲಾಶ್ವಗಂಧಾದಿತ್ಯೈಲ

ಬಲಾಶ್ವಗಂಧಾಲಾಕ್ಷಾಣಾಂ ಕ್ವಾಥೇ ಸಾದಾಂಶಶೋಷಿತೇ ||  
 ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಪಚೇದ್ಧೀಮಾನ್ ದಧಿಮಸ್ತು ಚತುರ್ಗುಣೇ || ೩೧ ||  
 ರಾಸ್ನಾಚಂದನಮಂಜಿಷ್ಠಾದೂರ್ವಾಮಧುಕಚೋರಕೈಃ ||  
 ಸಾರಿವೋಶೀರಜಲದಕುಷ್ಠಾಗುರುಸುರದ್ರುಮೈಃ || ೩೨ ||  
 ಹರಿದ್ರಾ ಕುಮುದಾಕಾಂತೀಶತಾಹ್ಯಾಪದ್ಮಕೇಸರೈಃ ||  
 ಕ್ವಾಥಃ ಸಸಂಯುತೈರೇಭಿಃ ಕಾರ್ಷಿಕೈಶ್ಚ ಸುಪೇಷಿತೈಃ || ೩೩ ||  
 ಶನ್ಯೈವ್ಯುದ್ಯಗ್ನಿನಾ ಪಕ್ತ್ವಾ ಗಾಢಯೇದ್ಭಾಜನೇ ಶುಭೇ ||  
 ಪ್ರಶಸ್ತೇ ತಿಥಿನಕ್ಷತ್ರೇ ತತ್ತ್ಯೈಲಂ ಶೀಲಯೇನ್ನರಃ || ೩೪ ||  
 ತೇನ ಸರ್ವಜ್ವರೋನ್ಮಾದಕ್ಷಯಕಾಸಾದಯೋ ಗದಾಃ ||  
 ನಶ್ಯಂತಿ ವಿವಿಧಾಶ್ಚೈವ ವಾತರೋಗಾ ನ ಸಂಶಯಃ ||  
 ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಿರ್ಮಿತಂ ತೈಲಮೇತತ್ಪುಷ್ಪಿಕರಂ ಪರಮ್ || ೩೫ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು, ಅಶ್ವಗಂಧ ಮತ್ತು ಕೋಲರಗು — ಈ ಮೂರರ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ಏ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಮೊಸರುನೀರು ಏ ಪ್ರಸ್ಥ — || ೩೧ || ಇವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ರಾಸ್ನಾ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲು, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಧು, ಕಚ್ಚೂರ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಲಾವಂಚ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಅಗಿಲು ಗಂಧ, ದೇವದಾರು, || ೩೨ || ಅರಸಿನ, ತಾವರೆ ಗಡ್ಡೆ, ರೇಣುಕ ಬೀಜ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಕಮಲಕೇಸರ — ಇವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದೊಂದು ಕರ್ಷ ತಕ್ಕೊಂಡು, ನುಣ್ಣಿಗೆ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ ಅರೆದು ಹಾಕಿ, || ೩೩ || ಮೃದ್ವಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಬತ್ತಿಸಿ, ಶುದ್ಧವಾದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಸಿ, ಇಡಬೇಕು; ಶುಭದಿನ, ಶುಭನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ತೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; || ೩೪ || ಅದರಿಂದ, ಸಕಲ ಜ್ವರ, ಉನ್ಮಾದ, ಕ್ಷಯ, ಕಾಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ವಿಧವಿಧದ ವಾತರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಅಶ್ವನೀದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದು; ಈ ತೈಲವು ಅತ್ಯಂತ ಪುಷ್ಪಿಕರವಾಗಿದೆ. || ೩೫ ||

ಬಲಾಗುಡೂಚ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ (೨)

ಬಲಾಗುಡೂಚೀಸುರಪಾದಪಾನಾಂ ಕ್ವಾಥೇ ಪಚೇತ್ತ್ಯೈಲಮಿಮೈಶ್ಚ ಕಲ್ಪೈಃ ||  
 ಜಟಾಮಯಂ ಚಂದನಕುಂದುರುಷ್ಮನತಾಶ್ವಗಂಧಾಸರತೈಃ ||  
 ಸರಾಸ್ನೈಃ || ೩೬ ||

ಏತತ್ಪದಾಹಂ ಸರುಜಂ ಸಶೋಫಂ ರಕ್ತಾನುಗಂ ವಾತಗದಂ ನಿಹಂತಿ || ೩೭ ||  
 ಕಡೀರ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ದೇವದಾರು — ಇವುಗಳ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಶ್ರೀಗಂಧ,

ಚಿಟ್ಟುಂಬಿ (ಕುಂದ್ಲಿಕ), ತಗರ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ಸರಳದೇವದಾರು, ರಾಸ್ನಾ — ಇವನ್ನು ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದು ಹಾಕಿ, ಈ ಬಲಾಗುಡೂಚ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, || ೩೬ || ವೇದನಾಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಶೋಫಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ದಾಹಯುಕ್ತ ರಕ್ತಗತ ವಾತರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೭ ||

ಕಾರ್ಪಾಸಾಸ್ಥಾದಿತ್ಯೈಲ

ಕಾರ್ಪಾಸಾಸ್ಥಿ ಬಲಾನಾಷಕುಲತ್ಯೈಃ ಕ್ವಾಥಿತೇ ರಸೇ ||  
 ಕುಹಾದಾರುಬಲಾರಾಸ್ನಾಕುಷ್ಮಕರ್ಷಪನಾಗರೈಃ || ೩೮ ||  
 ಶತಾಹ್ಯಾಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಚವ್ಯಶಿಗ್ರಪುನರ್ನವೈಃ ||  
 ಕಲ್ಕಿತೈಸ್ತೈಲಮಾಜೇನ ಕ್ಷೀರೇಣ ಸಹಿತಂ ಪಚೇತ್ || ೩೯ ||  
 ತತ್ಪಾನನಾನಾಭ್ಯಂಗಯೋಗಾತ್ ಸರ್ವಾನಿಲಾಪಹಮ್ ||  
 ವಿಶೇಷಾದಪಬಾಹುಂ ಚ ಪಕ್ಷಾಘಾತಮಥಾರ್ದಿತಮ್ || ೪೦ ||

ಹತ್ತಿಬೀಜ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಉದ್ದು, ಹುರುಳಿ — ಇವುಗಳ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಆಡಿನ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಬೊಗರಿ ಬೀಜ, ದೇವದಾರು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ರಾಸ್ನಾ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಸಾಸಿವೆ, ಶುಂಠಿ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ನುಗ್ಗೆ ಬೇರು, ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು — ಇವನ್ನು ಅರೆದು ಹಾಕಿ, ಪಾಕಮಾಡಿ, ಈ ಕಾರ್ಪಾಸಾಸ್ಥಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಪಾನ, ನಸ್ಯ, ಅಭ್ಯಂಗರೂಪದಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವವಾತರೋಗಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವಬಾಹುಕ, ಪಕ್ಷಾಘಾತ ಮತ್ತು ಅರ್ಧಿತರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೮ ರಿಂದ ೪೦ ||

ಲಾಕ್ಷಾದಿತ್ಯೈಲ (೧)

ಲಾಕ್ಷಾರಸಸಮಂ ತೈಲಂ ತೈಲಾನ್ಮಸ್ತು ಚತುರ್ಗುಣಮ್ ||  
 ಅಶ್ವಗಂಧಾನಿಶಾದಾರುಕಾಂತೀಕುಷ್ಠಾಬ್ಜಚಂದನೈಃ || ೪೧ ||  
 ಸಮೂರ್ವಾರೋಹಿಣೀರಾಸ್ನಾಶತಾಹ್ಯಾಮಧುಕೈಃ ಸಮೈಃ ||  
 ಸಿದ್ಧಂ ಲಾಕ್ಷಾದಿಕಂ ನಾಮ ತೈಲಮುಭ್ಯಂಜನಾದಿಕಮ್ || ೪೨ ||  
 ಸರ್ವಜ್ವರಕ್ಷಯೋನ್ಮಾದಶ್ಚಾಸಾಪಸ್ಮಾರಪಾಪ್ಪಜಿತಃ ||  
 ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಭೂತಘ್ನಂ ಗರ್ಭಿಣೀನಾಂ ಚ ಶಸ್ತ್ರತೇ || ೪೩ ||

ಕೋಲರಗು ಕಷಾಯ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ — ಇವೆರಡು ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ಮತ್ತು ಮೊಸರುನೀರು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಗಂಧ, ಅರಸಿನ, ದೇವದಾರು, ರೇಣುಕಬೀಜ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, || ೪೧ || ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ರಾಸ್ನಾ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ಈ ಲಾಕ್ಷಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ,

ಅಭ್ಯಂಜನ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, || ೪೧ || ಸರ್ವಜ್ವರ, ಕ್ಷಯ, ಉನ್ಮಾದ, ಶ್ವಾಸ, ಅಪಸ್ಮಾರ, ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಭೂತಬಾಧೆಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ. || ೪೨ ||

**ಆರನಾಲಾದಿತ್ಯಲ**

ಆರನಾಲಾಡಕೇ ತೈಲಂ ಪಾದಂ ಸರ್ಜರಸೇ ಶ್ರುತಮ್ ||  
ಪ್ರಭೂತೇ ಖಜಿತಂ ತೋಯೇ ಜ್ವರದಾಹಾರ್ತಿಸುತೃರಮ್ || ೪೪ ||

ಜನೆಗೋದಿಯ ಗಂಜಿ ೧ ಆಡಕ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಕಾಲು ಆಡಕ, ಸರ್ಜರಸ (ರಾಳ) ೩೨ ತೊಲೆ (ಇದನ್ನು ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದು,)—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಆರನಾಲಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಸೇಚನಾದಿ ವಿಧಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಜ್ವರ, ದಾಹ, ವೇದನೆಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೪೪ ||

**ಪಿಂಡತ್ಯಲ**

ಸಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಣಮಂಜಿಷ್ಣಂ ಸಸರ್ಜರಸಸಾರಿವಮ್ ||  
ಪಿಂಡತ್ಯಲಂ ತದಭ್ಯಂಗಾದ್ವಾತರಕ್ತರುಜಾಪಹಮ್ || ೪೫ ||

ನಾಮದ ಬೇರಿನ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸರ್ಜರಸ (ಚಂಚಲ್ಯ) ವನ್ನು ಅರೆದು ಸೇರಿಸಿ, ಹಾಗೂ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಜೇನು ಮೇಣ ಮತ್ತು ಮಂಜಿಷ್ಣ—ಇವೆರಡನ್ನು ಅರೆದುಹಾಕಿ, ಈ ಪಿಂಡತ್ಯಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಅಭ್ಯಂಗರೂಪವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ, ವಾತರಕ್ತಪಿಡೆಯು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೪೫ ||

**ತೇಕರಾಜಾದಿತ್ಯಲ**

ತೇಕರಾಜರಸವಿಂಶತಿಭಾಗೇ ಪಕ್ವಾ ತೈಲಮುಭಯಾಪ್ರತಿವಾಪಮ್ ||  
ಕಾಸಮಾಶು ವಿನಿಹಂತಿ ನರಾಣಾಂ ಮೇಘವ್ಯಂದಮಿವ  
ಮಾರುತವೇಗಃ || ೪೬ ||

ಗರ್ಗಸ್ವರಸ ೨೦ ಭಾಗ, ತೈಲ ೧ ಭಾಗ,—ಇವೆರಡನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿವೈಚೂರ್ಣ ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ಈ ತೇಕರಾಜಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಮಾರುತವೇಗದಿಂದ ಮೇಘವ್ಯಂದವು ಮಾಯವಾಗುವಂತೆ, ಮನುಷ್ಯರ ಕಾಸರೋಗವು ಶೀಘ್ರವೇ ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೪೬ ||

**ಪಂಚವಲ್ಯಾದಿತ್ಯಲ**

ಪಂಚವಲ್ಯಾನಿಶಾಗೋಪೀಕಷಾಯೇ ತಿಲಜಂ ಪಚೇತ್ ||  
ರಂಭಾದಿಕಂದಮಧುಕತ್ವಕ್ಲೇನ್ಯಾಮಯಚಂದನೈಃ ||  
ರಕ್ತಪಿತ್ತೋತ್ತರೇ ಕುಷ್ಠೇ ವಿಸರ್ಪೇ ಕ್ಲೇದವತ್ಯಪಿ || ೪೭ ||

ಆಲ(ಗೋಳಿ)ದಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಅತ್ತಿಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಅಶ್ವತ್ಥಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಬಿಳಿ ಬಸುರಿಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ನಾಗಚಿತ್ತದ ಕೆತ್ತೆ (ಹಾಲುಚಿತ್ತದ ಕೆತ್ತೆ), ಅರಸಿನ, ನಾಮದ ಬೇರು,—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕದಳೀ ಬಾಳೆಗಡ್ಡೆ, ತಾವರಿಗಡ್ಡೆ, ನೈದಿಲೆಗಡ್ಡೆ, ನೆಲಸಂಪಿಗೆಗಡ್ಡೆ, ನೆಲತಾವರಿಗಡ್ಡೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಲವಂಗಚಿಕ್ಕೆ, ಲಾವಂಚ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಶ್ರೀಗಂಧ—ಇವನ್ನು ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ಈ ಪಂಚವಲ್ಯಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ರಕ್ತಪಿತ್ತಪ್ರಕುಪಿತವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ವೇದನಾಯುಕ್ತ ಕುಷ್ಠ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಪರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೪೭ ||

**ದಿನೇಶವಲ್ಯಾದಿತ್ಯಲ**

ದಿನೇಶವಲ್ಲೀರಜನೀದಿನೇಶವ್ಯಾಘಾತಕಕ್ಷೀರಮಹೀರುಹಾಣಾಮ್ ||  
ಕ್ವಾಥೇನ ಕಲ್ಕೇನ ಪಚೇತ ತೈಲಂ  
ತ್ವಗ್ನೋಷಶಾಂತ್ಯೈರ್ವರವರ್ಣಕಾರಿ || ೪೮ ||

ದಿನೇಶವಲ್ಲಿ, (ಬಂದುರೆ), ಅರಸಿನ, ಎಕ್ಕೆ ಬೇರು, ಕೊಂದೆ ಕೆತ್ತೆ, ನಾಲ್ಕು ಹಾಲುಮರಗಳ ಕೆತ್ತೆಗಳು,—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಈ ಔಷಧಗಳ ಕಲ್ಕವನ್ನೇ ಹಾಕಿ, ಈ ದಿನೇಶವಲ್ಯಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ತ್ವಗ್ನೋಷಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ, ಶರೀರಕಾಂತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು. || ೪೮ ||

**ಲಾಕ್ಷಾದಿತ್ಯಲ (೨)**

ಲಾಕ್ಷೋಶೀರ ಬಲಾಕ್ಷಾಥೇ ಜಲೇ ದ್ವಿಪ್ರಸ್ಥಮಸ್ತುಕೇ ||  
ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣೀ ವಿಷಾದ್ಯಂದ್ಯಂ ದ್ವೇ ಹರಿದ್ರೇ ಶತಾವರೀ || ೪೯ ||  
ಜೀವಕರ್ಷಭಕೌ ರಾಸ್ವಾ ಸರಲಂ ದೇವದಾರು ಚ ||  
ಮುಸ್ತಾ ವಿದಾರೀ ಮಂಜಿಷ್ಠಾ ವಾಲಕಾಗುರುವತ್ಸಕಮ್ || ೫೦ ||  
ಕುಷ್ಠಂ ಲೋಹಿತಯಷ್ಟೀಂ ಚ ಮಧೂಕಂ ದ್ವೇ ಚ ಸಾರಿವೇ ||  
ಆನಂತಾಮಲಕೀಮೂರ್ವಾಮಯೂರಂ ಶಿಶಿರದ್ವಯಮ್ || ೫೧ ||  
ಅಶ್ವಗಂಧಾಂ ಕಣಾಂ ಕೌಂತೀಂ ತಿಕ್ತಾಂ ಶ್ಯೋನಾಕದೀಪ್ಯಕೇ ||  
ಪಾಠಾಂ ಭಾಂಗೀಂ ಚ ಸಂಪಿಷ್ಯ ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿಷಾಚಯೇತ್ || ೫೨ ||  
ತತೋ ಮಂದಾಗ್ನಿನಾ ಪಕ್ವಂ ತೈಲಮುಭ್ಯಂಜನಾದಿನಾ ||  
ಜೀರ್ಣಜ್ವರಕ್ತಯೋನ್ಮಾದಶ್ವಾಸಾಪಸ್ಮಾರಪಾಪ್ಪಜಿತ್ || ೫೩ ||  
ಬಲಪುಷ್ಪ್ಯರ್ಥಿನಾಂ ನೃಣಾಂ ಗರ್ಭಿಣೀನಾಂ ಚ ಶಸ್ಯತೇ || ೫೪ ||

ಕೋಲರಗು, ಲಾವಂಚ, ಕಡೀರ ಬೇರು,—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಮೊಸರುನೀರು ೨ ಪ್ರಸ್ಥ—ಈ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ,

ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ, ಓರಿಲೆ, ವಿಡಯ, ಅತಿವಿಷ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನಸಿವೈ, ಶತಾವರಿ, || ೪೯ ||  
 ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ, ರಾಸ್ನಾ, ಸರಳದೇವದಾರು, ದೇವದಾರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಲ  
 ಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆ, ಮಂಜಿಷ್ಠಾ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಕೊಡಸಿಗನ ಬೀಜ,  
 || ೫೦ || ಕಂಕುಷ್ಠ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಇವೈತಿರುಳು, ನಾಮದ ಬೇರು;  
 ಹಾಲುಬಳ್ಳಿ ಬೇರು, ನೆಲಇಂಗಳ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ, ಉತ್ತರಣೆ, ಚಂದನ,  
 ಸೀತಚಂದನ, || ೫೧ || ಅಶ್ವಗಂಧ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ರೇಣುಕಬೀಜ, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ,  
 ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಓಮ, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, — ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ,  
 ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, || ೫೨ || ಮಂದಾಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ಲಾಕ್ಷಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ  
 ಅಭ್ಯಂಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಜೀರ್ಣಜ್ವರ, ಕ್ಷಯ, ಉನ್ಮಾದ, ಶ್ವಾಸ,  
 ಅಪಸ್ಮಾರ, ಜ್ವರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೫೩ || ಪುರುಷರಿಗೆ ಬಲಪುಷ್ಟಿ  
 ಯನ್ನು ಈ ತೈಲವು ನೀಡುತ್ತದೆ; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೂ ಇದು ಉತ್ತಮ  
 ವಾಗಿದೆ. || ೫೪ ||

**ಫೇನೋಶೀರಾದಿತ್ಯಲ**

ಫೇನೋಶೀರನಿಶಾಂಬುಕುಷ್ಠಮಧುಕೈರ್ಮಂಜಿಷ್ಠವಿಶ್ವಾಂಬುಭಿಃ |  
 ಮೂರ್ವಾಲೋಹಿತಯಷ್ಟಿಸರ್ಜಕಟುಕಾಸಿಂಧೂತ್ಥಲಾಕ್ಷಾಂಜನೈಃ ||  
 ಸಶ್ರೀಕಂಠಕಣಾನತ್ಯೆಸ್ತೀಲರುಹಾಂ ತಕ್ರೇ ಪಚೇತ್ ಷಡ್ಗುಣೇ |  
 ತತ್ಸದ್ಯೋ ಹರತಿ ಜ್ವರಾನ್ ಜ್ವರಕೃತಾನ್ ದಾಹಾದಿಶೀತಾದಿಕಾನ್ || ೫೫ ||

ಕಡಲುನೊರೆ, ಲಾವಂಚ, ಅರಸಿನ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ  
 ಮಧು, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಶುಂಠಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಸರ್ಜರಸ,  
 ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಕೋಲರಗು, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಬೇರು,  
 ಮಂಗಾರಿ ಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ತಗರ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಗೆ  
 ಸೇರಿಸಿ, ಆರುಪಾಲು ಮಜ್ಜೆಗೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ  
 ಫೇನೋಶೀರಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಜ್ವರ, ಜ್ವರದಿಂದುಂಟಾದ ದಾಹ,  
 ಶೀತ ಮೊದಲಾದುವುಗಳೆಲ್ಲ ಕೂಡಲೇ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೫೫ ||

**ಭೃಂಗಾಲರ್ಕಾದಿತ್ಯಲ**

ಭೃಂಗಾಲರ್ಕವ್ಯಷ್ಣಾಸ್ತ್ರೀವೃಶ್ಚಿಕಾಲೀಪುನರ್ನವಾಃ ||  
 ಸ್ನೂರ್ಜಕಂ ಸಿಂದುವಾರಂ ಚ ಕಪೋತಾತಾಮಲಕೈಃ || ೫೬ ||  
 ಕುಂಡಲೀಂ ಕಾಸಮರ್ಧಂ ಚ ದ್ವಾದಶೈಷಾಂ ರಸೇ ಪಚೇತ್ ||  
 ತ್ರಯೋದಶಾಂಶತಿಲಜಂ ಕಲ್ಕೈರೇಭಿರ್ವಿಸಾಚಯೇತ್ || ೫೭ ||  
 ಪಿಪ್ಪಲ್ಯಗ್ನಿವಚಾವತ್ಪಕೋಲಗ್ರಂಥಿಕತೋಯದ್ಯೈಃ ||  
 ವಿಶಾಲಾತಿವಿಷಾಕಾಂತೀಚವ್ಯತ್ರೂಷಣಜೀರಕೈಃ || ೫೮ ||

ಭಾಂಗೀಮೂರ್ವಾಮೂರ್ವಾಂಜಿಬಳಲದೀಪ್ಯಕಸರ್ಪಕೈಃ ||  
 ಹಿಂಗುತಿಕ್ತನಿಡಂಗೆಶ್ಚ ತತ್ಪಿಡ್ಧಂ ತಿಲಜಂ ಜಯೇತ್ ||  
 ಕಾಸಂ ಪಂಚವಿಧಂ ಶ್ವಾಸನುಶೇಷಂ ಜಯತಿ ಕ್ಷಣಾತ್ || ೫೯ ||

ಗರ್ಗ, ಬಿಳಿಎಕ್ಕಿ ಬೇರು, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ನೆಲಗುಳ್ಳಿ (ಕಂಟಕಾರಿ), ಚೇಳು  
 ಕೊಂಡಿ ಬೇರು, ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು, ಬಂದದಮರದಕೆತ್ತೆ, ಬಿಳಿನೆಕ್ಕಿ, ಎಲಕ್ಕಿ, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ,  
 || ೫೬ || ಅನೃತಬಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡತಗಚ್ಚೆ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ೧೩ ಪಾಲು, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ  
 ೧ ಪಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ — || ೫೭ || ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಬಜಿ,  
 ಕೊಡಸಿಗನ ಬೀಜ, ಬೊಗರಿಬೀಜ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಾಗೆಮಾರಿ  
 ಬಳ್ಳಿ (ಕಾಕಿಮಂದಲಿ), ಅತಿವಿಷ, ರೇಣುಕಬೀಜ, ಚವ್ಯ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು,  
 ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಜೀರಿಗೆ, || ೫೮ || ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ, ಹುಚ್ಚುಬೇವು ಹಣ್ಣು,  
 ಮುರಾಸಾಣಿ ಓಮ, ಸಾಸಿವೆ, ಹಿಂಗು, ನೆಲಬೇವು, ವಾಯುವಿಳಿಗ — ಹುಡಿಮಾಡಿ,  
 ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಭೃಂಗಾಲರ್ಕಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿ  
 ಸಿದರೆ, ೫ ಬಗೆಯ ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಬೇಗನೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣ  
 ವಾಗುವವು. || ೫೯ ||

**ಕಚ್ಚೂರಾದಿತ್ಯಲ**

ಕಚ್ಚೂರಹೇಮರಜತಾರಿಧನೇಂದ್ರವಲ್ಲಿಃ ||  
 ಸೈರೇಯಕಾರಲತಿಕಾಬಲಭದ್ರಶೃಂಗೀ ||  
 ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕೂಲರಜನೀಹರಿಪರ್ಣಿಕಾಸ್ತುಗ್ಧಮಾರ್ಶು-  
 ರೋಗರಿಪುರಕ್ಷಿತಕಾಪಮಾಗೌ || ೬೦ ||  
 ಕೀಟಾರಿಕೇತಕಸುರಸ್ಯಶುಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾದ್ಯೋಷಾ-  
 ಕುಶೀರರಸಸಿದ್ಧವಿಶುದ್ಧತೈಲಮ್ ||  
 ಅಕಾರ್ಕವಲ್ಲಗದಪಂಚಮಹೀರುಹಾಣಾಮಕ್ವಾಭಯಾ-  
 ಮಲಕವರ್ಣವತೀಯಾಗಾನಾಮ್ || ೬೧ ||  
 ಕ್ವಾಥೇ ಪಚೇದ್ಗದಫಲತ್ರಯಕಾಲಿಯಾಬ್ಧ-  
 ಮಂಜಿಷ್ಠಯಾನ್ವಿತಕಷಾಯಗಣೈಶ್ಚ ಪಿಷ್ಟೈಃ ||  
 ಪಕ್ವಂ ವಿಗಾಷ್ಯ ಶಶಿಜೇ ಸಕಲೇ ಚ ಕುಷ್ಠೇ ಹ್ಯಭ್ಯಜ್ಜತಾಂ  
 ಸತಿ ನಿಶೇಷತ ಏವ ಭಿನ್ನೈಃ || ೬೨ ||

ಕಚ್ಚೂರ, ಉನ್ನತ್ತ, ಪರ್ಪಾಟಕ, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಉರಂಡೆಬಳ್ಳಿ, ಹಾಗಲಬಳ್ಳಿ,  
 ಕಡಿರ ಬೇರು, ಕರ್ಕಾಟಕಶೃಂಗಿ, ಕಹಿಸೋರೆಬಳ್ಳಿ, ಪಡವಲಬಳ್ಳಿ, ಅರಸಿನ,  
 ಮೂರೆಲೆ, ಕಳ್ಳಿಹಾಲು, ಅಶ್ವತ್ಥಕೆತ್ತೆ, ಕೊಂದೆ ಎಲೆ, ಸಾಸಿವೆ, ಉತ್ತರಣೆ,  
 || ೬೦ || ಸೀಮೆಅಗಸೆ (ದೊಡ್ಡತಗಡಿ), ಕೇದಗೆ ಬೇರು, ತುಳಸಿ, ಅಶೋಕ  
 ಎಲೆ, ಕೋಳಿಕುಟುಮನಗೆಡ್ಡೆ (ಶಿವಶಕ್ತಿ), ತುಂಬೆ, ಕರಿತುಳಸಿ, ಇವುಗಳ ಸ್ವರಸ,

(೧) ಎಕ್ಕೆ ಬೇರು, ದಿನೇಶವಲ್ಲೀ (ವೇಂಬಾಡ), ಕೊಂದೆಕೆತ್ತೆ, ನಾಲ್ಕು ಹಾಲು ಮರಗಳ ಕೆತ್ತೆ, ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಅಶ್ವತ್ಥ ಕೆತ್ತೆ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿಸಿವೈ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿವೈ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿವೈ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನಸಿವೈ,—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ (೨) ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ (೩)—ಈ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, || ೬೧ || ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಲುಕ್ಕೆ ಕಂಕುಷ್ಯ, ತ್ರಿಫಲಾ, ಪೀತಚಂದನ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಮಂಜಿಷ್ಯ,—ಇವುಗಳನ್ನು ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ಯಥಾವಿಧಿ ತಯಾರಿಸಿದ ತೈಲವನ್ನು ಅಭ್ಯಂಜನ ಮೊದಲಾದ ರೂಪದಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ವಿಧದ ಕುಷ್ಮರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೬೨ ||

### ಗುಗ್ಗುಲವಾದಿತ್ಯೈಲ

ಗುಗ್ಗುಲು ಮರಿಚವಿಡಂಗೈಃ ಸರ್ಷಪಕಾಸೀಸರ್ಜರಸಮುಷ್ಟೈಃ ||  
ಶ್ರೀವೇಷ್ಯತಾಲಗಂಧೈರ್ಮನಃಶಿಲಾಕುಷ್ಮಕಂಪಿಲ್ಲೈಃ || ೬೩ ||  
ಉಭಯಹರಿದ್ರಾಸಹಿತೈಶ್ಚಕ್ರಿಕತೈಲೇನ ಮಿಶ್ರಿತೈರೇಭಿಃ ||  
ದಿನಕರಕರಾಭಿತಪ್ತೈಃ ಕುಷ್ಮಂ ಗೃಷ್ಣಂ ಚ ನಷ್ಟಂ ಚ || ೬೪ ||

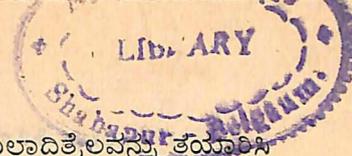
ಗುಗ್ಗುಲು, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಸಾಸಿವೆ, ಕಾಸೀಸ, ಸರ್ಜರಸ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶ್ರೀವೇಷ್ಯಕ, ಹರಿತಾಲ, ಗಂಧಕ, ಮನಃಶಿಲೆ, ಕಂಕುಷ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಹಿಟ್ಟು, || ೬೩ || ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನಸಿವೈ,—ಇವುಗಳನ್ನು ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದು, ಸೇರಿಸಿದ ಅಣು(ಚಕ್ರಿಕಾ)ತೈಲವನ್ನು ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಂದ ಬಿಸಿಮಾಡಿ ತಯಾರಿಸ ಬೇಕು; ಈ ತೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ನೂತನ ಕುಷ್ಮರೋಗವು ಗುಣ ವಾಗುವುದು. || ೬೪ ||

### ಏಲಾದಿತ್ಯೈಲ

ಏಲಾಯಾಗ್ನುತುರ್ಮುಕ್ತುಕುಷ್ಮಫಲಿನೀಮಾಂಸೀಜಲಧ್ಯಾಮಕಂ |  
ಸ್ತೃಕ್ವಾಚಾರಕಚೋಚಪತ್ರತಗರಸ್ಥಾಣೇಯಜಾತೀರಸಾಃ ||  
ಶುಕ್ರಿವ್ಯಾಘ್ರನಖೋಮರಾಹ್ಯಮಗುರಾಃ ಶ್ರೀನಾಸಕಂ ಕುಂಕುಮಂ |  
ಚಂಡಾಗುಗ್ಗುಲುದೇವಧೂಪಖಪುರಾಃ ಪುನ್ನಾಗನಾಗಾಹ್ಯಯಮ್ || ೬೫ ||

ಏಲಾದಿಕೋ ವಾತಕಫಾ ವಿಷಂ ಚ ವಿನಿಯಚ್ಛತಿ ||  
ವರ್ಣಪ್ರಸಾದನಃ ಕಂಡೂಪಿಟಿಕಾಕೋಶನಾಶನಃ || ೬೬ ||

ಸಣ್ಣ ಏಲಕ್ಕಿ, ದೊಡ್ಡ ಏಲಕ್ಕಿ, ಶಿಲಾರಸ, ಕಂಕುಷ್ಯ, ನೆಪಿಲಗು, ಜಟಾ ಮಾಂಸಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಲಾವಂಚಿಹುಲ್ಲು, ಹಿಕ್ಕೆ, ಕಚ್ಚೂರ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ತಗರ, ಸ್ಥಾಣಜ, ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆಲೆಯ ಸ್ವರಸ, ಮುತ್ತುಸಿಂಪು, ವ್ಯಾಘ್ರನಖ, ದೇವ ದಾರು, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಶ್ರೀವೇಷ್ಯಕ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಗರೋನಾ, ಗುಗ್ಗುಲು, ಸರ್ಜರಸ, ಮೋಚರಸ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ನಾಗಕೇಸರ, || ೬೫ || ಈ ಏಲಾದಿ ಔಷಧ



ಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲುಕ್ಕೆ ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯಿಂದ ಈ ಏಲಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ವಾತ, ಕಫ, ವಿಷ, ಕಂಡೂ, ಪಿಟಿಕಾ, ಚರ್ಮರೋಗಗಳ ಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ತೈಲವು ವರ್ಣಪ್ರಸಾದನವೂ ಆಗಿದೆ. || ೬೬ ||

### ನಿಶೋಶೀರಾದಿತ್ಯೈಲ

ನಿಶೋಶೀರಬಲಾಕ್ವಾಥೇ ತೈಲಮೇಲಾದಿಕಲ್ಮವತ್ ||  
ಸಿದ್ಧಮುಚ್ಯಂಗಳೋಗೇನ ಪಿಟಿಕಾಮೇಹಸೂದನಮ್ || ೬೭ ||

ಅರಸಿನ, ಲಾವಂಚಿ, ಕಡೀರ ಬೇರು,—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಲುಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಏಲಾದಿತ್ಯೈಲದ ಏಲಾದಿ ಕಲ್ಮಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಂಗವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅದು ಪಿಟಿಕಾಮೇಹನಾಶಕ ವಾಗಿದೆ. || ೬೭ ||

### ಅಷ್ಟಪತ್ರತೈಲ

ಬಿಲ್ಲಂ ಕಾರಸ್ಕರದಲಂ ಭ್ರಮರಂ ಶಕ್ರವಲ್ಲೀ ||  
ಸಾಮೃತಂ ನಾಗವಲ್ಲ್ಯಗ್ರಂ ಪಟೋಲಾಮಲಕಂ ತಥಾ || ೬೮ ||  
ಆಸುತ್ಯ ದ್ವಿಗುಣಂ ಕ್ಷೀರಂ ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿಪಾಚಯೇತ್ ||  
ಅಷ್ಟಪತ್ರಮಿದಂ ತೈಲಂ ಶಿರೋರೋಗವಿನಾಶನಮ್ || ೬೯ ||

ಬಿಲ್ಲದ ಎಲೆ, ಕಾಸರ್ಕನ ಎಲೆ, ಗರುಗದ ಎಲೆ, ಉರಂಡೆಬಳ್ಳಿ ಎಲೆ, ಅಮೃತ ಬಳ್ಳಿಯ ಎಲೆ, ನಾಗವಲ್ಲೀ ಎಲೆಯ ಚಿಗುರು (ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯ ಚಿಗುರು), ಪಡವಳ ಬಳ್ಳಿ ಎಲೆ, ನೆಲ್ಲಿ ಎಲೆ,—ಈ ಎಂಟರ ಸಮಭಾಗ ಸ್ವರಸ ೧ ಭಾಗ, ದನದ ಹಾಲು ೨ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಭಾಗ—ಈ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಈ ಅಷ್ಟಪತ್ರ ತೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅದು ಶಿರೋರೋಗವಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೬೮ ಮತ್ತು ೬೯ ||

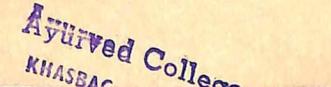
### ದಾರ್ವೀಸ್ವರಸಾದಿತ್ಯೈಲ

ದಾರ್ವೀಸ್ವರಸಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ಯಂ ಗೃಹಧೂಮನಿಶಾನ್ವಿತಮ್ ||  
ತೈಲಮುಚ್ಯಂಜನಾತ್ ಪಕ್ವಂ ಮೇಧ್ರರೋಗಂ ನಿವಾರಯೇತ್ || ೭೦ ||

ಮರದರಸಿನ ಸಿವೈಯ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಲುಕ್ಕೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಗೃಹಧೂಮ (ಹೊಗೆಕರಿ), ಅರಸಿನ—ಇವುಗಳನ್ನು ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ಈ ದಾರ್ವೀಸ್ವರಸಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಮೇಧ್ರರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೭೦ ||

### ಅಮೃತೋತ್ತರತೈಲ

ಗುಡೂಚ್ಯಾ ವಿಪಚೇತ್ ಕ್ವಾಥೇ ತೈಲಂ ಕ್ಷೀರಸಮುನ್ವಿತಮ್ ||  
ಚಂದನೋಶೀರಕುಷ್ಮಾಬ್ಧಸಾರಿನಾಮಲಕೈಃ ಪಲೈಃ || ೭೧ ||



ಕಲ್ಯಾಣೇಭಿಃ ಶಿರೋದಾಹಂ ಪಿತ್ತಗುಲ್ಮಮಪಿ ಜ್ವರಮ್ ||  
ಪ್ರಮೇಹಂ ವಿನಿಹಂತ್ಯಾಶು ನಾಮ್ನೈತದನ್ಯತೋತ್ತರಮ್ || ೨೨ ||

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿಯ ಕಷಾಯ (೧), ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ (೨), ಅಷ್ಟೇ ದನದ ಹಾಲು (೩) ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲಾವಂಚ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಪಲದಂತೆ ಹಾಕಿ, || ೨೧ || ಈ ಅಮೃತೋತ್ತರತೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶಿರೋದಾಹ, ಪಿತ್ತಗುಲ್ಮ, ಜ್ವರ, ಪ್ರಮೇಹ, — ಇವೆಲ್ಲ ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೨ ||

**ಚಂದನಾದಿತೈಲ (೧)**

ಚಂದನೋಶೀರನಲದಧಾತ್ರೀಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ವಸಾರಿವಾಃ ||  
ಸಬಲಾಃ ಸಲಿದ್ರೋಣೇ ಪೃಥಗ್ಗೃಶಪಲೋನ್ನಿತಾಃ || ೨೩ ||

ಪಕ್ವಾ ಕಷಾಯೇ ಸಕ್ಷೀರೇ ಕ್ಷಿಪೇದ್ಭ್ರಾಹ್ಮೀವರೀರಸಮ್ ||  
ಕುಮಾರೀನಾಲಿಕೇರಾಂಬುತೈಲಮಾನಂ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ || ೨೪ ||

ಪ್ರಪಾಂಡರೀಕಮಂಜಿಷ್ಠಾ ಧಾತಕೀ ಪದ್ಮಕೇಸರಮ್ ||  
ಕುಮುದೋತ್ಪಲಶಾಲೂಕಮೃಣಾಲಬಿಸಪದ್ಮಕಮ್ || ೨೫ ||

ಅನಂತಾಕುಶಕಾಸೇಕ್ಷುಕ್ಷೀರಿಶೃಂಗಂ ಸವಲ್ಕಲಮ್ ||  
ಗಣಂ ಚ ಜೀವನೀಯಾಖ್ಯಂ ಕ್ವಾಥೇ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸೇಷಯೇತ್ || ೨೬ ||

ಪ್ರಸ್ಥಂ ಚ ದತ್ತಾ ತೈಲಸ್ಯ ಶನೈರ್ವ್ಯದ್ಯಗ್ನಿನಾ ಪಚೇತ್ ||  
ಏತತ್ಕೈಲಂ ಪ್ರಶಮಯೇದ್ಧಾಹಮೂರ್ಛಾಶಿರೋಗ್ರಹಾನ್ || ೨೭ ||

ಕಾಮಲಾಮಾಡ್ಯರೋಗಂ ಚ ರಕ್ತಪಿತ್ತಂ ಚ ನಾಶಯೇತ್ ||  
ಪ್ರದರಂ ಪಿತ್ತವಿಭ್ರಂಶಂ ವಿಸರ್ಪಂ ಪಿತ್ತವೈಕೃತಮ್ ||  
ಅಭ್ಯಂಗಪಾನನಸ್ಯಾಯೈಹಂತಿ ವಜ್ರಮಿವಾಸುರಾನ್ || ೨೮ ||

ಚಂದನ, ಲಾವಂಚ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ನಾಮದ ಬೇರು, ಕಡಿರ ಬೇರು, — ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಹತ್ತು ಪಲದಂತೆ ಒಂದು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, || ೨೩ || ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಬೇಕು; ದನದ ಹಾಲು, ಬ್ರಾಹ್ಮೀಸ್ವರಸ, ಶತಾವರೀಸ್ವರಸ, ಕುಮಾರೀ (ಲೋಳಸರ) ಸ್ವರಸ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ನೀರು, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ — ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, || ೨೪ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಬಿಳಿತಾವರೆ (ಪುಂಡರೀಕ), ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಧಾತಕೀಕುಸುಮ, ಪದ್ಮಕೇಸರ, ಬಿಳಿನೈದಿಲೆ, ರಕ್ತನೈದಿಲೆ, ಕಮಲದ ಗೆಡ್ಡೆ, ತಾವರೆದಂಡು, ಕಮಲದ ಸ್ಥೂಲಮೂಲ, ಪದ್ಮಕಾಷ್ಠ, || ೨೫ || ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲು, ಕುಶದ ಬೇರು, ಕಾಜುಲಹುಲ್ಲು, ಕಬ್ಬು, ನಾಲ್ಕು ಹಾಲುಮರಗಳ ಚಿಗುರು

ಗಳು, ಹಾಲುಮರಗಳ ಕೆತ್ತೆಗಳು, ಭೂರ್ಜಪತ್ರ (ಬೋರ್ಜಪತ್ರ), ಜೀವನೀಯಗಣ (ಬುಗುಡಿ ಹೂವಿನ ಗಡ್ಡೆ, ಕಾಕೋಳಿ, ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಳಿ, ಮೇದಾ, ಮಹಾಮೇದಾ, ಕಾಡುಹೆಸರು ಬೇರು, ಕಾಡುಲುಡ್ಡು ಬೇರು, ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ) — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, || ೨೬ || ಮೃದ್ವಗ್ನಿಯಿಂದ ಈ ಚಂದನಾದಿತೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ದಾಹ, ಮೂರ್ಛಾ, ಶಿರೋಗ್ರಹ, || ೨೭ || ಕಾಮಲಾ, ಅಧ್ಯವಾತ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಪ್ರದರ, ಪಿತ್ತವಿಭ್ರಂಶ, ವಿಸರ್ಪ, ಪಿತ್ತರೋಗ ಗಳೆಲ್ಲ ಅಭ್ಯಂಗ, ಪಾನ, ನಸ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ, ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಅಸುರರು ಮಾಯ ನಾದಂತೆ, ಮಾಯವಾಗುವವು. || ೨೮ ||

**ಮಾಷಾದಿತೈಲ**

ಮಾಷಮುದ್ಗಬಲಾಸಿದ್ಧಂ ತೈಲಂ ಸರ್ವಶಿರೋರ್ತಿನುತ್ || ೨೯ ||

ಕಾಡುಲುಡ್ಡು ಬೇರು, ಕಾಡುಹೆಸರು ಬೇರು, ಕಡಿರ ಬೇರು — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಮಾಷಾದಿತೈಲವನ್ನು ಉಪ ಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವಶಿರೋರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೯ ||

**ತುಲಸೀಸ್ವರಸಾದಿತೈಲ**

ತುಲಸೀಸ್ವರಸೇ ಸಿದ್ಧಂ ಕುಂದುರುಷ್ಯಸಮನ್ವಿತಮ್ ||  
ಪೂತಿನಾ ಸಂಭೃತಂ ಹನ್ಯಾತ್ಕೈಲಂ ದುಷ್ಟಜಲಸ್ರೂತಿನಮ್ || ೩೦ ||

ತುಲಸೀಸ್ವರಸ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕುಂದ್ಲಿಕೆ ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ತುಲಸೀಸ್ವರಸಾದಿತೈಲವನ್ನು ನಸ್ಯವಾಗಿ ಉಪ ಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಮೂಗಿನಿಂದ ಬರುವ ದುರ್ಗಂಧಯುಕ್ತ ಪೂಯಸ್ರಾವ, ದುಷ್ಟ ಜಲಸ್ರಾವ — ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೦ ||

**ತಿಂತಿಡಿಲೆಸ್ವರಸಾದಿತೈಲ**

ತಿಂತಿಡಿಲೆಸ್ವರಸೇ ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪಚೇದ್ಭಿಷಕ್ ||  
ಅತ್ರ ಕಲ್ಮಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವವಾತಹರಶ್ಚ ಯತ್ || ೩೧ ||

ಹುಣಸೆ ಎಲೆಯಸ್ವರಸ ಪ್ರಸ್ಥ ೨, ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಪ್ರಸ್ಥ ೧ — ಇವೆರಡನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ವಾತಹರಔಷಧಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ತೈಲ ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಕಿವಿಯ ಸಕಲರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೧ ||

**ಕುಷ್ಮಾಂತಕತೈಲ**

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ವಾಕುಚೇಬೀಜಂ ಜಲದ್ರೋಣೇ ವಿಸಾಚಯೇತ್ ||  
ಚತುರ್ಭಾಗ ಗಾವಶೇಷಂ ತು ಕಷಾಯಮನವತಾರಯೇತ್ || ೩೨ ||

ಪೂತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಕಷಾಯೇ ತು ತ್ರಿಕಾಂತಂ ಚ ರಸಂ ತಥಾ ||  
ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಪಂಚನಿಷ್ಕಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಪ್ನಿ ನಿಷ್ಕಕಮ್ || ೬೩ ||

ಗಂಧಕಂ ಚೈವ ಸಂಯೋಜ್ಯ ನಾಗವಲ್ಲಿರಸೇನ ತು ||  
ಯಾಮನಾತ್ರಂ ಸುಪಿಷ್ಪಾ ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ದೃಶದಿ ಡೋಲಯೇತ್ || ೬೪ ||

ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಪಚೇತ್ ಸಮ್ಯಕ್ ಶನ್ಯೈದ್ರವ್ಯಾನ್ ಪ್ರವಾಹಯೇತ್ ||  
ಯಾವಚ್ಚಿಕ್ಕಣ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ತತ್ಪೈಲಮನತಾರಯೇತ್ || ೬೫ ||

ಧಾನ್ಯಮಧ್ಯೇ ತು ನಿಖನೇತ್ ಪಕ್ವದ್ವಯಮಪೇಕ್ಷಯಾ ||  
ಶುಭೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ನಕ್ಷತ್ರೇ ಸಕಲ್ಮಂ ತೈಲಮುತ್ತಮಮ್ || ೬೬ ||

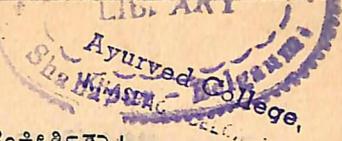
ಲೇಹಯೇತ್ಪ್ರಾತರಾಹ್ನಯ ಮಾನವೋನುರತಾಂ ವ್ರಜೇತ್ ||  
ಕ್ಷೀರಾನ್ನಾಶೀ ಪರಿಹರನ್ ವ್ಯಾಯಾಮಾದೀನ್ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ || ೬೭ ||

ಪ್ರಲೇಪಾತ್ ಸರ್ವಕುಷ್ಮಾನಿ ನಾಶಯೇತ್ ಸಹಜಾನಿ ಚ ||  
ಕುಷ್ಮಾಂತಕಮಿದಂ ನಾಮ್ನಾ ತೈಲಮಾತ್ರೇಯನಿರ್ವಿತಮ್ || ೬೮ ||

ಬಾವುಚಿಗೆ ಬೀಜ ೩೨ ಪಲವನ್ನು ಒಂದು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿ, || ೬೨ || ಮೂರು ವಿಧದ ಕಾಂತ (ಅಯಸ್ಕಾಂತ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತ, ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಕಾಂತ)ಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಐದೈದು ನಿಷ್ಕ; ಹಾಗೆಯೇ ೨೪ ನಿಷ್ಕ || ೬೩ || ಗಂಧಕವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ವೀಳ್ಯದಲೆಯ ಸ್ಪರ್ಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಾಮಪರ್ಯಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆದು, || ೬೪ || ಹಿಂದಿನ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಸೇರಿಸಿ, ಮೃದ್ವಗ್ನಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಸಟ್ಟುಗದಿಂದ ಕ್ರಮವ್ಯುತ್ಕ್ರಮದಿಂದ ಮೇಲೆಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ, ಚಿಕ್ಕಣ ಪಾಕವಾಗುವಾಗ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಭದ್ರವಡಿಸಿ, || ೬೫ || ತಿಂಗಳ ತನಕ, ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹೂತಿಟ್ಟು, ಶುಭಮುಹೂರ್ತನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯ ರಾಶಿಯಿಂದ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು, || ೬೬ || ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಿತವ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುತ್ತ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭುಂಜಿಸಿ, ದೇಹಶ್ರಮವ್ಯಾಯಾಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗದೆ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಮಾನವನು ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವನು, || ೬೭ || ಈ ತೈಲವನ್ನು ದೇಹದ ಬಹಿರ್ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಲೇಪಿಸುತ್ತ ಲಿದ್ದರೆ, ಸರ್ವಕುಷ್ಮರೋಗಗಳು, ಸಹಜ ಕುಷ್ಮರೋಗಗಳು ಕೂಡ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ತೈಲದ ಹೆಸರು ಕುಷ್ಮಾಂತಕತೈಲ; ಇದನ್ನು ಆತ್ರೇಯರು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವರು. || ೬೮ ||

ತ್ರಿಫಲಾದಿತೈಲ (೧)

ಏ ಕಾವಾಕುಚಿಕೀಟಹೃತ್ತುವರಕೈರಾವೇದಿತಾ ವೈದ್ಯಕ್ಕೆ |  
ರನ್ನೋರಂಷ್ಕರತೇಜಿನೀಹರಿಯವೈರ್ಯುಕ್ತಾ ಫಲಾನಾಂ ತ್ರಯೈಃ ||



ಆಕ್ಷೇಣಾಮಲಕೇನ ಲೋಹಿತಕಯಾ ಚಾನ್ಯಾಪಿ ಸಂಕೀರ್ತಿತಾ |  
ತ್ರಿಣ್ಯೇತಾನಿ ಫಲತ್ರಯಾಣಿ ಶರಣಂ ಕುಷ್ಮಾತುರಾಣಾಂ ನೃಣಾಮ್ || ೬೯ ||

ಬಾವುಚಿಗೆ ಬೀಜ, ವಾಯುವಿಳಂಗ (ಅಥವಾ ಸೀಮೆ ಅಗಸೆ), ಗರುಡಫಲ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ (೧), ಕರಿಗೆರೆಫಲ, ತೇಜಫಲ (ಜಿಮ್ಮಿ), ಕೊಡಸಿಗನ ಬೀಜ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ (೨), ಶಾಂತಿಕಾಯಿಸಿಪೈ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪೈ — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ (೩), ಒಂದೊಂದೇ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂರು ಕಷಾಯಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ತ್ರಿಫಲಾದಿತೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಕುಷ್ಮರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೬೯ ||

ಸಹಚರಾದಿತೈಲ

ಸಮೂಲಶಾಖಸ್ಯ ಸಹಚರಸ್ಯ ತುಲಾಂ ಸಮೇತಾಂ ದಶಮೂಲತತ್ಪ್ನಿ ||  
ಪಲಾನಿ ಪಂಚಾಶದಭೀರುತತ್ಪ್ನಿ ಪಾದಾವಶೇಷಂ ವಿಪಚೇದ್ಯಟೀಪಾಮ್ || ೯೦ ||  
ತತ್ರ ಸೇವ್ಯನಖಕುಷ್ಮಹಿಮ್ಯಲಾಸ್ಯಕ್ಪ್ರಿಯಂಗುನಲಿಕಾಂಬುಶಿಲಾಜ್ಯಃ ||  
ಲೋಹಿತಾನಲದಸುರಾಹ್ಯೈಃ ಕೋಪನಾಮಿಶಿತುರುಷ್ಯನತೈಶ್ಚ || ೯೧ ||  
ಕಂಪಾಕ್ಷೇಪಸ್ತಂಭಶೋಷಾದಿಯುಕ್ತಾನ್ ಗುಲ್ಮೋನ್ನಾದೌ  
ಪೀನಸಂ ಯೋನಿರೋಗಾನ್ ||

ತುಲ್ಯಕ್ಷೀರಂ ಪಾಲಿಕೈಸ್ತೈಲಪಾತ್ರಂ ಸಿದ್ಧಂ ಕೃಚ್ಛ್ಪ್ರನ್  
ಶೀಲಿತಂ ಹಂತಿ ವಾತಾನ್ || ೯೨ ||

ಕರಿಗೋರಂಟಿ (ಕಪ್ಪುಕುಣೀರ್) ಗಿಡ (ಪಂಚಾಂಗ) ೧೦೦ ಪಲ, ದಶಮೂಲಗಳು ೧೦೦ ಪಲ, ಶತಾವರಿ ಬೇರು ೫೦ ಪಲ — ಇವುಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ, ಹುಡುಮಾಡಿ, ಒಂದು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, || ೯೦ || ಅಷ್ಟೇ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ದನದ ಹಾಲು ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಲಾವಂಚ, ವ್ಯಾಘ್ರನಖ, ಕಂಕುಷ್ಪ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕೆಂಪು ಸುಗಂಧಿಬಳ್ಳಿ (ಅಥವಾ ಜೋನಕೆಹುಲ್ಲು), ನೆರ್ಪಿಲಗು, ಉಗುರುಸುತ್ತುಬಳ್ಳಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಕಲ್ಲುಹೂ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಜಟಾ ಮಾಂಸಿ, ದೇವದಾರು, ಕೆಂಪುಕಣಗಿಲು, ಸಬ್ಬುಸಿಗೆ, ಕುಂದ್ಲಿಕ (ಶಿಲಾರಸ), ತಗರ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ಈ ಸಹಚರಾದಿತೈಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, || ೯೧ || ಕಂಪ, ಆಕ್ಷೇಪ, ಸ್ತಂಭ, ಶೋಷಯುಕ್ತ ವಾತರೋಗಗಳೆಲ್ಲ, ಗುಲ್ಮ, ಉನ್ನಾದ, ಪೀನಸ, ಯೋನಿರೋಗ, ಕೃಚ್ಛ್ರ ಹಾಗೂ ವಾತರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೯೨ ||

ಕರಂಭಶಾಖೋಟಾದಿತೈಲ

ಕರಂಭಶಾಖೋಟವರಾನಿಶಾನಾಂ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲೂಕಚಚಿತ್ರಕಾನಾಮ್ ||  
ದಂತೀಯುತಾನಾಂ ಕ್ವಥಿತೇ ಕಷಾಯೇ ಪ್ರಾಚೀನಕಲ್ಮಂ  
ತಿಲಜಂ ಪಚೇತ || ೯೩ ||

ಆಲೂಕಮಿಥ್ಯಾಸ್ವರಸ್ವೆರಪೇತಂ ಸಪಾದಚಿತ್ರಾಭವತ್ಯೆಲನೇತತ್ ||

ಶ್ಲೀಪಾದನಾಶಾಯ ವದಂತಿ ತೈಲಂ ಘೃತಂ ತು

ಪಿತ್ತಪ್ರಭವೇ ವಿಕಾರೇ || ೯೪ ||

ಉಗುರುಸುತ್ತು ಬಳ್ಳಿ, ಮಿಟ್ಟಿ (ಶಾಖೋಟ)ಮರದ ಬೇರು, ತ್ರಿಫಲಾ, ಅರಸಿನ, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ದಂತಿಗಿಡ, — ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ, ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ ಅರೆದುಹಾಕಿ, ಈ ಕರಂಭಶಾಖೋಟಾದಿತ್ಯೆಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶ್ಲೀಪದವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೯೩ || ಹಾಗೆಯೇ ಕಲಂಗಡಲೆಯಸ್ವರಸಳ ಭಾಗ, ಹರಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಭಾಗ — ಇವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ ಮೇಲಿನ ಕರಂಭಾದಿಕಲ್ಕ ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಕರಂಭಶಾಖೋಟಾದಿತ್ಯೆಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶ್ಲೀಪದವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಮೇಲಿನ ಔಷಧಗಳಿಂದ ಘೃತಹಾಕಿ, ಕರಂಭಶಾಖೋಟಾದಿಘೃತವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಪಿತ್ತಪ್ರಕುಪಿತ ಶ್ಲೀಪದರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೯೪ ||

**ವಚಾದಿತ್ಯೆಲ**

ವಚಾಹರಿತಕೀಲಾಕ್ವಾಕಟುಕಾರಕ್ತಚಂದನೈಃ ||

ನಿಗುಂದೀಸ್ವರಸೇ ಸಿದ್ಧಂ ತೈಲಮಾಶ್ವಪಚೀಂ ನಯೇತ್ || ೯೫ ||

ಕರಿನೆಕ್ಕಿಯ ಸ್ವರಸ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಬಜಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿವೈ, ಕೋಲರಗು, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ರಕ್ತಚಂದನ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಕಿ ತಯಾರಿಸಿದ, ಈ ವಚಾದಿತ್ಯೆಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅವಚೀರೋಗವು ಬಹುಬೇಗನೆ ಶಮನವಾಗುವುದು. || ೯೫ ||

**ತ್ರಿಫಲಾದಿತ್ಯೆಲ (೨)**

ತ್ರಿಫಲಾಮೃತವಲ್ಲೌ ಚ ಕೇತಕ್ಯಸನಕೌ ಬಲಾಮ್ ||

ನಿರಂಡಮಿಂದ್ರವಲ್ಲೀಂ ಚ ಜಲದ್ರೋಣೀ ವಿಸಾಚಯೇತ್ || ೯೬ ||

ರಸೇನ ತೇಕರಾಜಸ್ಯ ಹರಸ್ಯ ಸ್ವರಸೇನ ಚ ||

ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಪಚೇದ್ಧೀಮಾನ್ ದ್ವಿಗುಣಕ್ಕೀರಸಂಯುತಮ್ || ೯೭ ||

ಕಲ್ಮಂ ಚ ಕುಷ್ಠಯಷ್ಠ್ಯಾಹ್ಯಪದ್ಯಕೋಶೀರಚಂದನೈಃ ||

ಮುಷ್ಟೈಲಾಪತ್ರಮಾಂಸೀ ಚ ಹಯಗಂಧಾಮೃತಾ ಬಲಾ || ೯೮ ||

ಸಾರಿನಾಮರಕುಷ್ಠಂ ಚ ಲವಂಗನತಚೋರಕಾನ್ ||

ಉತ್ಪಲಾದ್ಯಂಜನೇನೀಲೀಶ್ಲಕ್ಷ್ಮಿಸಿಷ್ಣಾನ್ ಸಮಾವಸೇತ್ || ೯೯ ||

ಶಿರೋರೋಗಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯೌ ವಿಶೀಷೇಣ ವಿನಾಶಯೇತ್ ||

ಖಾಲಿತ್ಯಂ ಚೈವ ಪಾಲಿತ್ಯಂ ಕೇಶಾನಾಂ ಭಂಜನಂ ತಥಾ ||

ತ್ರಿಫಲಾದ್ಯಮಿದಂ ತೈಲಮೂರ್ಧ್ವಜತ್ರುಗದಾಪಹಮ್ || ೧೦೦ ||

ತ್ರಿಫಲಾ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಕೇದಗೆ ಬೇರು, ರಕ್ತಹೊನ್ನೆ ಮರದತಿರುಳು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಹರಳು ಬೇರು, ಉಂಡೆಬಳ್ಳಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, || ೯೬ || ಗರ್ಗದರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಅಂತರ್ಗಂಯ (ನೀರು ಹಸುರುಚುಕ್ಕೆ) ಸ್ವರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ಹಾಲು ೨ ಪ್ರಸ್ಥ — ಈ ನಾಲ್ಕುನ್ನು ಆ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, || ೯೭ || ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕಂಕುಷ್ಠ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಪದ್ಮಕಾಷ್ಠ, ಲಾವಂಚ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಭದ್ರ ಮುಷ್ಟಿ, ನಿಲಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಕಡೀರ ಬೇರು, || ೯೮ || ನಾಮದ ಬೇರು, ದೇವದಾರು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಲವಂಗ, ತಗರ, ಕಚ್ಚೂರ, ಕೆಂಪುತಾವರೆಗೆಡ್ಡೆ, ನೈದಿಲೆಗೆಡ್ಡೆ, ನೆಲಸಂಸಿಗೆಗೆಡ್ಡೆ, ನೀಲತಾವರೆಗೆಡ್ಡೆ, ಬಿಳಿತಾವರೆಗೆಡ್ಡೆ, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ನೀಲಿ ಬೇರು, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದು ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ತ್ರಿಫಲಾದಿತ್ಯೆಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, || ೯೯ || ಶಿರೋರೋಗ, ಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯಗಳು ವಿಶೇಷತಃ ಗುಣವಾಗುವವು; ಖಲಿತನ, ಪಾಳಿತನ, ಕೇಶಭಂಜನ, — ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ತ್ರಿಫಲಾದಿತ್ಯೆಲ; ಇದು ಊರ್ಧ್ವಜತ್ರುರೋಗನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೧೦೦ ||

**ಅಸನಬಿಲ್ವಾದಿತ್ಯೆಲ**

ಅಸನಬಿಲ್ವಬಲಾಮೃತಪಾಚಿತೇ ಮಧುಕನಾಗರತ್ರಿಫಲಾನ್ನಿತೇ ||

ಪಯಸಿ ತೈಲಮಿದಂ ಪಯಸಾ

ಪಚೇನ್ನಯನಕರ್ಣಶಿರೋಹಿತಮುತ್ತಮಮ್ || ೧೦೧ ||

ರಕ್ತಹೊನ್ನೆತಿರುಳು, ಬಿಲ್ವಪತ್ರತಿರುಳು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ — ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಷಾಯ, ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಹಾಗೂ ದನದ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಶುಂಠಿ, ತ್ರಿಫಲೆ, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಅಸನ ಬಿಲ್ವಾದಿತ್ಯೆಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ನಯನಕರ್ಣಶಿರೋರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೦೧ ||

**ನಾಗರಾದಿತ್ಯೆಲ (೧)**

ನಾಗರಸ್ಯ ತುಲೇ ದ್ವೇ ತು ಸ್ಯಾತ್ಪಲಾ ಚಿತ್ರಕಸ್ಯ ಚ ||

ದೇವದಾರು ತದರ್ಥಂ ಸ್ಯಾತ್ತದರ್ಥಂ ದ್ವಿಕರಂಜಕಮ್ || ೧೦೨ ||

ಮುಸ್ತಾರಿಮೇದತ್ರಿಫಲಾಭತ್ರಿದಂತ್ಯಾರ್ಕಗುಗ್ಗುಲಾಃ ||

ತದರ್ಥಮಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ್ಯ ದ್ವಿದ್ರೋಣೇ ಸಲಿಲೇ ಪಚೇತ್ || ೧೦೩ ||

ತೈಲಾಧಕಂ ವಿಪಕ್ವಂ ಕಾರ್ಷಿಕೈಃ ಕಲ್ಪಿತ್ಯಿರಿಮೈಃ ||

ಶಬೀಪುಷ್ಕರಶಾಂಗೇಷ್ವಾಹಪುಷಾ ಸಿಘ್ನಲೀತ್ರಯಮ್ || ೧೦೪ ||

ಭಾಂಗೀ ರಾಸ್ತಾ ಮಧೂಚ್ಚಿಷ್ಟಂ ನಿಶಾದ್ಯಯವಚಾಂಬುದಮ್ ||  
ಚಾತುರ್ಜಾತಂ ಚ ಮಂಜಿಷ್ಣಾಚಂದನಾಗುರುಪದ್ಮಕೈಃ || ೧೦೫ ||

ಮಾಂಸೀಲೋಧ್ರಾವರಾಕುಷ್ಠೈರ್ವ್ಯಧ್ಯಗುಣಂ ಕ್ಷೀರಸಂಯುತಮ್ ||  
ತತ್ಪಕ್ವಂ ವಿನಿಹಂತ್ಯಾಶು ಮುಖಜಾನ್ ಸಕಲಾಮಯಾನ್ ||  
ಪಾನಾಭ್ಯಂಜನಗಂಡೂಷನಸ್ಯೋನ್ಮರ್ದನಬಸ್ತಿಭಿಃ || ೧೦೬ ||

ಶುಂಠಿ ೨೦೦ ಪಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ ೧೦೦ ಪಲ, ದೇವದಾರು ೫೦ ಪಲ, ಹುಲಿಗಿಲು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು ೫೦ ಫಲ, || ೧೦೨ || ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಿರೀಜಾಲಿ, ತ್ರಿಫಲಾ, ಏಳೆಲೆಬಾಳೆ, ದಂತೀಗಿಡ, ಎಕ್ಕೆ ಬೇರು, ಗುಗ್ಗುಲು — ಇವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ೨೫ ಪಲ,—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಜಜ್ಜಿ, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ೨ ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, || ೧೦೩ || ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಆಧಕ, ದನದ ಹಾಲು ೨ ಆಧಕ,— ಈ ಎರಡನ್ನು ಆ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕಚ್ಚೂರ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಕಾಕಜಂಘಾ (ಚೀಲೇಚ ಅಥವಾ ಅಂಡಿಲು), ಹಾವುಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಅತ್ತಿಹಿಪ್ಪಲಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ರಾಸ್ತಾ, ಜೀನು ಮೇಣ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನಸಿಪ್ಪೆ, ಬಜಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಮಂಜಿಷ್ಣ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಪದ್ಮಕಾಷ್ಣ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಲೋಧ್ರ, ತ್ರಿಫಲಾ, ಕಂಕುಷ್ಣ—ಇವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಕರ್ಷದಂತೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ಈ ನಾಗರಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಪಾನ, ಅಭ್ಯಂಗ, ಅಂಜನ, ಗಂಡೂಷ, ನಸ್ಯ, ಮರ್ದನ, ಬಸ್ತಿರೂಪವಾಗಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ಮುಖರೋಗಗಳು ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೦೪ ರಿಂದ ೧೦೬ ||

### ಮಂಜಿಷ್ಣಾದಿತ್ಯಲ

ಮಂಜಿಷ್ಣಾಂಜನಸಾರಿವಾಬ್ದುಕಟುಕಾತಕ್ಮೋಲಜಾತೀಫಲ- |  
ಶ್ರೀಕಂಠತ್ರಿಫಲಾಜಟಾತಗರರುಗ್ಯಷ್ಟೀಚತುರ್ಜಾತಕೈಃ ||  
ಸೋಶೀರಾಗುರುಚೋರಯುಗ್ಮವ್ಯಗನಾಭೀಂದೂತ್ಪಲಾಂಭೋಜಿಸ್ಯೈಃ |  
ತ್ಯೈಲಂ ನೇತ್ರಶಿರೋರ್ತಿಹಾರಿ ಸಪಯಃ ಸಿದ್ಧಂ ಕುಮಾರೀರಸೇ || ೧೦೭ ||

ಲೋಳಿಸರದರಸ ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ಹಾಲು ೪ ಪ್ರಸ್ಥ — ಈ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮಂಜಿಷ್ಣ, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ನಾಮದ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ಗಂಧಮೇಣಸು, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ತ್ರಿಫಲಾ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ತಗರ, ಕಂಕುಷ್ಣ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಲಾವಂಚಿ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಕಚ್ಚೂರ, ಅಡವಿಕಚ್ಚೂರ, ಪುಣಗು, ಪಚ್ಚಿಕರ್ಪೂರ, ಕಮಲಗೆಡ್ಡೆ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ತಾವರೆ ದಂಡು,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಲೆ ಅರ್ಧಧರ್ದದಂತೆ ಅರೆದು ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ



ಮಂಜಿಷ್ಣಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ನೇತ್ರಶಿರೋರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೦೭ ||

### ಬಲಾಹರಾದಿತ್ಯಲ

ಬಲಾಹರಾವ್ಯತಾಮುದ್ಧಮಾಷ್ಣಕ್ಯಾಥೇ ತಿಲೋಧ್ರವಮ್ ||  
ಸಕ್ವಂ ಶಿರೋರುಜಂ ಹಂತಿ ಚಂದನಾಮಯಯಷ್ಟಿಭಿಃ || ೧೦೮ ||

ಕಡೀರ ಬೇರು, ಅಂತರ್ಗಂಗೆ ಗಿಡದ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಹೆಸರು, ಉದ್ದು— ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ; ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕಂಕುಷ್ಣ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು—ಇವನ್ನು ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಬಲಾಹರಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶಿರೋರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವದು. || ೧೦೮ ||

### ಭೃಂಗಾಮಲಕಾದಿತ್ಯಲ

ಭೃಂಗಾಮಲಕರಸಪ್ರಸ್ಥೈ ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಪಲಂ ಚ ಮಧುಕಸ್ಯ ||  
ಕ್ಷೀರಾಧಕೇ ವಿಪಕ್ವಂ ಬಲಾಕಾಮಪಿ ಕೋಕಿಲಾಂ ಕುರುತೇ || ೧೦೯ ||

ಆಂಧಮನಂಧಂ ಕುರುತೇ ಬಧಿರಮಬಧಿರಂ ವಾ ||  
ಚಲದಂತಮುಪಚಿತಪೀನೋರಸ್ಯೋ ಭವತಿ ನರೋ  
ಮಾಸನಾತ್ರೇಣ || ೧೧೦ ||

ಗರ್ಗದರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ — ಇವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ದನದ ಹಾಲು ಒಂದು ಆಧಕ, ಸೇರಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು ೧ ಪಲವನ್ನು ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಭೃಂಗಾಮಲಕಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಕೋಕಿಲಿಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಕೂದಲು ನೀಡುತ್ತದೆ; || ೧೦೯ || ಕುರುಡನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು; ಕಿವುಡನಿಗೆ ಶ್ರವಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು; ಹಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ದೃಢತೆಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು; ಒಂದು ತಿಂಗಳ ತನಕ ಇದನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. || ೧೧೦ ||

### ಬಲಾಧಾತ್ರಾದಿತ್ಯಲ

ಏಕೋ ಭಾಗೋ ಬಲಾಧಾತ್ರೋಗುರ್ಧೂಚ್ಯಾಸ್ತು ತದಧರ್ದಕಮ್ ||  
ಉಶೀರಸ್ಯ ತದಧರ್ದಂ ಸ್ಯಾತ್ತದಧರ್ದಂ ಹಿರುಬೇರಕಮ್ || ೧೧೧ ||

ತದಧರ್ದಂ ಚಂದನಂ ಯಷ್ಟೀ ಪ್ರಸೂನಂ ಬಕಲಸ್ಯ ಚ ||  
ದ್ರೋಣೇಷಾಂ ಸಾಧಯೇತ್ ಸನ್ಯಕ್ ಚತುರ್ಭಾಗಾವಶೇಷಿತೇ || ೧೧೨ ||

ಆತ್ರ ಕಲ್ಕಂ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಮಧುಕಾಚಂದನದ್ವಯಮ್ ||  
ಕುಷ್ಣಮುತ್ಪಲಮುಖ್ಯಂ ಚ ಸಾರಿವಾ ಚ ತ್ರಿಜಾತಕಮ್ || ೧೧೩ ||

ಜಾತೀಫಲಂ ಚ ಕಂಕೋಲಂ ಕರ್ಪೂರಂ ಚ ಶತಾವರೀ ||  
ಜೀವಕರ್ಷಭಕೌ ನೇದಾ ಮೃದ್ವೀಕಾ ಕುಂಕುಮಂ ತಥಾ || ೧೧೪ ||

ಲಾಮಜ್ಜ ಕಂ ಚ ಶಾಲೂಕಂ ಚೋರಕದ್ರಯಪುಷ್ಕರಮ್ ॥  
ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ನಖಂ ಸ್ಪುಕ್ವಾ ಮಂಜಿಷ್ಠಾ ಕಟುರೋಹಿಣೀ ॥ ॥ ೧೧೫ ॥

ಅಂಜನಂ ಸರಲಂ ದಾರು ಚಂಪಕಂ ಮೃಗನಾಭಿಕಮ್ ॥  
ಮಧೂಕಪುಷ್ಪಂ ಶ್ಯೋನಾಕಸ್ತ್ರೀಫಲಾ ಫಲಿನೀ ಮಿಶಿಃ ॥ ೧೧೬ ॥

ಮುಸ್ತಾಗುರೂ ತಥಾ ಮಾಂಸೀ ತಗರಂ ಪದ್ಮಕೇಸರಮ್ ॥  
ಕಷಾಯಸ್ಯ ಸಮಂ ಕ್ಷೀರಂ ಸಮನಾಮಲಕಂ ತಥಾ ॥ ೧೧೭ ॥

ದತ್ವಾ ತದ್ಬಿಚ್ಛತಾವರ್ಯಾಸ್ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ವಿಪಾಚಯೇತ್ ॥  
ಏತತ್ಪೈಲಂ ನಿಹಂತ್ಯಾಶು ಪಾನಾಭ್ಯಂಜನನಾವನೈಃ ॥ ೧೧೮ ॥

ಶಿರೋನೇತ್ರಗತಾನ್ ರೋಗಾನನ್ಯಾನ್ ಪಿತ್ತಾನಿಲೋದ್ಭವಾನ್ ॥  
ಅಂಗದಾಹೇ ಶಿರೋದಾಹೇ ನೇತ್ರದಾಹೇ ಚ ಶಸ್ಕತೇ ॥ ೧೧೯ ॥

ಕ್ಷತಕ್ಷಯಾಹರಂ ವೃಷ್ಯಂ ರಕ್ತಮಾಂಸಬಲಪ್ರದಮ್ ॥  
ಊರ್ಧ್ವಜತ್ತುಗತಾನ್ ರೋಗಾನ್ ವಿಶೇಷೇಣ ನಿವಾಶಯೇತ್ ॥ ೧೨೦ ॥

ಕಡೀರ ಬೇರು ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿವೆ—ಇವೆರಡು ೧ ಭಾಗ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ ಅರ್ಧಭಾಗ, ಲಾವಂಚ ೩ ಭಾಗ, ಬಾಳದ ಬೇರು ೩ ಭಾಗ, ॥ ೧೧೧ ॥ ಚಂದನ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ರೆಂಜಿಹೂ—ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧ ಭಾಗ—ಇವುಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ, ಹುಡುಮಾಡಿ, ಒಂದು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ, ಆ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಅಷ್ಟೇ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿರಸ, ಅಷ್ಟೇ ಶತಾವರೀರಸ,—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಪುನಃ ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ತಾವರೆಗೆಡ್ಡೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಎಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಗಂಧಮೆಣಸು, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಶತಾವರಿ, ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ, ಮೇದಾ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಲಾವಂಚ, ಕಮಲಕಂದ, ಕಚ್ಚೂರ, ಅಡವಿಕಚ್ಚೂರ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ನಾಗಕೇಸರ, ವ್ಯಾಘ್ರ ನಖ, ಹಿಕ್ಕಿ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ಸರಳದೇವದಾರು, ದೇವದಾರು, ಸಂಪಿಗೆಹೂ, ಪುಣಗು, ಇವೈಹೂ, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ತ್ರಿಫಲಾ, ನೆರ್ಪಿಲಗು, ಸಬ್ಬಸಿಗಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ತಗರ, ಕಮಲ ಕೇಸರ,—ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ಈ ಬಲಾಧಾತ್ರಾಧಿತ್ಯಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಪಾನ, ಅಭ್ಯಂಜನ, ನಸ್ಯರೂಪದಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಬಹುಬೇಗನೆ ಶಿರೋ ನೇತ್ರರೋಗಗಳು ಪಿತ್ತ, ವಾತ ಪ್ರಕುಪಿತ ಅನ್ಯರೋಗಗಳು, ಅಂಗದಾಹ, ಶಿರೋ ದಾಹ, ನೇತ್ರದಾಹ, ಕ್ಷತ, ಕ್ಷಯ—ಈ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲ, ಇದು ವೃಷ್ಯ, ಮತ್ತು ರಕ್ತಮಾಂಸ ಬಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ; ಇದು ಊರ್ಧ್ವಜತ್ತು ರೋಗಗಳನ್ನು ಸಹ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೧೧೨ ರಿಂದ ೧೨೦ ॥

ತುಂಗದ್ರುಮಾದಿತ್ಯೈಲ

ತುಂಗದ್ರುಮಸ್ಯ ತರುಣಸ್ಯ ರಸೇ ಸುಗಂಧಾ-  
ಲಾಮಜ್ಜ ಯಷ್ಟಿಮಧುಕೋತ್ಪಲಚಂದನಾನಾಮ್ ॥  
ಕಲ್ಮೇನ ದುಗ್ಧಸಹಿತೇನ ವಿಪಕ್ವಮೇತತ್ಪೈಲಂ  
ಶಿರೋನಯನತರ್ಪಣಮರ್ಪಣೇನ ॥ ೧೨೧ ॥

ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಎಳನೀರು ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ಹಾಲು ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ರಾಸ್ನಾ, ಲಾವಂಚ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ತಾವರೆಗೆಡ್ಡೆ, ಶ್ರೀಗಂಧ—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಯಥೋಚಿತ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ತೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶಿರೋರೋಗ ಮತ್ತು ನಯನರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. ॥ ೧೨೧ ॥

ಚಂದನಾದಿತ್ಯೈಲ (೨)

ಚಂದನಂ ಮಧುಕಂ ಕುಷ್ಠಮಶ್ವಗಂಧಾಂ ಸುರದ್ರುಮಮ್ ॥  
ಉಶೀರಮುತ್ಪಲಂ ಮಾಂಸೀ ಪತ್ರಾಗುರುನಿಶಾಬಲಾಃ ॥ ೧೨೨ ॥  
ಓಜೀರಂ ನಾಗಕುಸುಮಂ ಸ್ಪುಕ್ವಾಮಂಜಿಷ್ಠಸಾರಿವಾಃ ॥  
ತಗರಂ ಮೃಗನಾಭಿಶ್ಚ ಶತಪುಷ್ಪಾ ಹರೇಣುಕಮ್ ॥ ೧೨೩ ॥  
ಸೂಕ್ಷ್ಮೈಲಾಬ್ಧಂ ತ್ರಚಾಚೋರಬರ್ಬರಂ ತೈಃ ಸುಕಲ್ಮಿತೈಃ ॥  
ಕೇತಕೀಮೂಲಜಕ್ವಾಥೇ ಸಕ್ಷೀರಂ ತಿಲಜಂ ಪಚೇತ್ ॥ ೧೨೪ ॥  
ತದಭ್ಯಂಗಾಧಿಶ್ಚೈಲಂ ವಾತಶೋಣಿತನಾಶನಮ್ ॥ ೧೨೫ ॥

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ದೇವದಾರು, ಲಾವಂಚ, ತಾವರೆಗೆಡ್ಡೆ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಅರಸಿನ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ॥ ೧೨೨ ॥ ಬಾಳದ ಬೇರು, ನಾಗಕುಸುಮ, ಹಿಕ್ಕಿ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ನಾಮದ ಬೇರು, ತಗರ, ಪುಣಗು, ಸಬ್ಬಸಿಗಿ, ರೇಣುಕಬೀಜ, ॥ ೧೨೩ ॥ ಎಲಕ್ಕಿ, ಭದ್ರ ಮುಷ್ಟಿ, ದಾಲಚೀನಿಚೆಕ್ಕಿ, ಕಚ್ಚೂರ, ಕರಿಜಾಲಿ,—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದು ಕಲ್ಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಕೇದಗೆಬೇರಿನ ಕಷಾಯ ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ಹಾಲು ೪ ಪ್ರಸ್ಥ—ಇವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ ಆ ಕಲ್ಕವನ್ನು ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಚಂದನಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಅಭ್ಯಂಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಇದು ವಾತರಕ್ತರೋಗವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೧೨೪ ॥

ಅಮೃತಾದಿತ್ಯೈಲ

ಅಮೃತಾಕ್ವಾಥಸಂಸಿದ್ಧಂ ತೈಲಂ ಚಂದನಸರ್ಪಶೈಃ ॥ ೧೨೫ ॥  
ಸಾರಿವೋಶೀರಕುಷ್ಠಾಬ್ಧಾತ್ರಿಸೋತ್ರಲತಸ್ಕರೈಃ ॥  
ಕಲ್ಮೀರ್ವಾ ವಾತಪಿತ್ತಾಸ್ರಶಿರೋರೋಗಹರಂ ಪರಮ್ ॥ ೧೨೬ ॥

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ ಕಷಾಯ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ — ಇವೆರಡನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಸಾಸಿವೆ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಲಾವಂಚ, ಕಂಕುಷ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ತಾವರಗೆಡ್ಡೆ, ಕಚ್ಚೂರ—ಇವನ್ನು ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಅಮೃತಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ವಾತ ಪಿತ್ತ, ವಾತರಕ್ತ, ಶಿರೋರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುತ್ತವೆ. || ೧೨೫ ಮತ್ತು ೧೨೬ ||

**ದುರ್ಧೂರಾದಿತ್ಯೈಲ**

ದುರ್ಧೂರಪತ್ರಸ್ವರಸೇ ತದ್ವೀಜ್ಯಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಮಚೂರ್ಣತೈಃ ||  
ಪಕ್ವಂ ತೈಲಂ ನಿಹಂತ್ಯಾಶು ಕಂಡೂಂ ಕೇಶಚ್ಯುತಿಂ ನೃಣಾಮ್ || ೧೨೭ ||  
ಉಮ್ಮತ್ತಪತ್ರಸ್ವರಸ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಉಮ್ಮತ್ತಬೀಜವನ್ನು ನುಣುಪಾಗಿ ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ದುರ್ಧೂರಾದಿತ್ಯೈಲವು ಕಂಡೂಹರ ಹಾಗೂ ಕೇಶಚ್ಯುತಿಹರವಾಗಿದೆ. || ೧೨೭ ||

**ಜೀಮೂತಾದಿತ್ಯೈಲ**

ಜೀಮೂತಭೃಂಗಕರವೀರನಿಶಾರ್ಕನೀಲ್ಯಃ ||  
ತೇಷಾಂ ರಸೇ ತಿಲಜಮೇಕರಸೇನ ತುಲ್ಯಮ್ ||  
ಕಾರ್ಪಾಸಮೂಲಸಹಿತಂ ಮೃದುವಹ್ನಿಪಕ್ವ- |  
ಮವಾಕ್ಸಕೇಶಪತನಂ ವಿನಿಹಂತಿ ಕಂಡೂಮ್ || ೧೨೮ ||  
ದೇವದಾಲಿ ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಗರ್ಗದರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಕಣಗಿಲು ಎಲೆಯ ರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಅರಸಿನರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಕ್ಕೆಎಲೆಯರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ನೀಲಿರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಹತ್ತಿಬೇರಿನ ಕಷಾಯ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ — ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಜೀಮೂತಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಕೇಶ ಪತನವೂ ತುರಿಸುವಿಕೆಯೂ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೨೮ ||

**ನೀಲೀಭೃಂಗಾದಿತ್ಯೈಲ**

ನೀಲೀಭೃಂಗರಜಃ ಶತಕ್ರತುಲತಾಥಾತ್ರೀಫಲಾನಾಂ ರಸೈಃ |  
ಕ್ಷೀರೈರಾಜಕನಾಲಿಕೇರಮಹಿಷೀಧೇನೂಧ್ಯವೈಃ ಸಾಧಿತಮ್ ||  
ತೈಲಂ ತತ್ಪ್ರಯಸ್ಯವಪಿಷ್ಟಲಾಲಿತ್ಯೈರ್ಯಾಷ್ಟ್ಯಾಗುಂಜಾಂಜನೈಃ |  
ಕೇಶಾನ್ ಸಂಜನಯೇತ್ತೇತೇಷಿ ಕರಯೋರಾಸ್ತಾಮುಕೇಶಂ ಶಿರಃ || ೧೨೯ ||  
ನೀಲಿಎಲೆ, ಗರ್ಗ, ಇಂದ್ರವಲ್ಲೀ, ಹಸಿನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ—ಇವುಗಳ ಒಂದೊಂದರ ರಸ ೧ ಪ್ರಸ್ಥದಂತೆ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಆಡಿನ ಹಾಲು ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ತೆಂಗಿನಹಾಲು ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಮ್ಮೆ ಹಾಲು ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ಹಾಲು ೧ ಪ್ರಸ್ಥ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಗುರುಗುಂಜಿ, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, — ಇವನ್ನು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದು ಪಲದಂತೆ ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ನೀಲೀಭೃಂಗಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತು ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ತಲೆಗೂದಲು ಬರುವುದು; ಹಾಗೂ ಕೈಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಕೂದಲು ಬರಬಹುದು. || ೧೨೯ ||

**ಅಂಕೋಲಾದಿತ್ಯೈಲ**

ಅಂಕೋಲಬೀಜಮರಿಚಕುಷ್ಠೈಃ ಕಲ್ಮೀಕೃತ್ಯೈರ್ಭಿಷ್ಠಕ್ ||  
ಪಚೇದ್ವಕುಲಪತ್ರಸ್ಯ ಜಂಬೀರಸ್ಯ ರಸಾಡಕೇ ||  
ತೈಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಶಿರೋಭೃಂಗಾತ್ ಶಿರಃಕುಷ್ಠವಿನಾಶನಮ್ || ೧೩೦ ||  
ಅಂಕೋಲಬೀಜ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಕಂಕುಷ್ಠ — ಇವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಪಲದಂತೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದು, ಕಲ್ಕವಾಗಿರಿಸಿ, ರಿಂಜಿ ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಲಿಂಬೆಹುಳಿರಸ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ — ಈ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಅಂಕೋಲಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಶಿರೋಭೃಂಗರೂಪವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶಿರಃಕುಷ್ಠವಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೧೩೦ ||

**ನೀಲೀನಿಗುಂಡ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ**

ನೀಲೀನಿಗುಂಡಿಕಾಭೃಂಗದುರ್ಧೂರರಜನೀಸ್ತಥಾ ||  
ಕೋಶಾತಕೀ ಚ ಚಿಂಚಾರ್ಕಾ ತೇಷಾಂ ಸಾರೇ ಚತುರ್ಗುಣೇ || ೧೩೧ ||  
ತ್ರಿಜಾತಬಾಕುಚೀಕುಷ್ಠಸ್ತೈಲಂ ಸಮ್ಯಗ್ರಿಪಾಚಯೇತ್ ||  
ಸಪ್ತರಾತ್ರಪ್ರಯೋಗೇಣ ಕಪಾಲಾರ್ಶೋವಿನಾಶನಮ್ || ೧೩೨ ||  
ನೀಲಿಎಲೆ, ಕರಿನೆಕ್ಕಿಎಲೆ, ಗರ್ಗ, ಉಮ್ಮತ್ತಎಲೆ, ಹಸಿಅರಸಿನ, ಕಹಿಸೋರೆ ಕಾಯಿಎಲೆ, ಹುಣಸೆಎಲೆ, ಎಕ್ಕೆಎಲೆ—ಇವುಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ರಸ ಅರ್ಧರ್ಧ ಪ್ರಸ್ಥ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ, || ೧೩೧ || ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚಿಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಬಾಕುಚಿ ಬೀಜ, ಕಂಕುಷ್ಠ, — ಅರ್ಧರ್ಧ ಪಲದಂತೆ, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ನೀಲೀನಿಗುಂಡ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಏಳುದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಕಪಾಲಾರ್ಶಸ್ಸು ಗುಣ ವಾಗುವುದು. || ೧೩೨ ||

**ನೀಲೀನಿಶಾದಿತ್ಯೈಲ**

ನೀಲೀನಿಶೇಂಗುದೀಕ್ಷೀರವಲ್ಕವೈಕುಂಠಜೇ ರಸೇ ||  
ತೈಲಂ ಸಜಂಬೀರರಸೇ ಕಪಾಲವ್ಯಾಧಿನುಚ್ಛೇದನಮ್ || ೧೩೩ ||  
ನೀಲೀಎಲೆ, ಹಸಿಅರಸಿನ, ಇಂಗಳದ ಮರದ ಸಿಪ್ಪೆ, ನಾಲ್ಕು ಹಾಲುಮರಗಳ ಕೆತ್ತೆ, ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿಎಲೆ, — ಇವುಗಳ ಸ್ವರಸ, ಲಿಂಬೆಹುಳಿರಸ, ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ —

ಈ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ನೀಲೀನಿಶಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಕಪಾಲವ್ಯಾಧಿಯು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೩೩ ||

### ವಚಾಲಶುನಾದಿತ್ಯೈಲ

ವಚಾಲಶುನಪೀತಾಭಿರ್ಬಲ್ವಪತ್ರಸೇ ಶ್ರುತಮ್ ||  
ತೈಲಂ ಶ್ರವಣದೋಷಘ್ನಂ ವಿಶೇಷಾತ್ ಪೂಯನಾಶನಮ್ || ೧೩೪ ||

ಬಜೆ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಅರಸಿನ—ಇವುಗಳ ಕಲ್ಕದಿಂದ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಯ ಸ್ವರಸ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ವಚಾಲಶುನಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶ್ರವಣದೋಷ ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳ ಪೂಯಸ್ರಾವವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೩೪ ||

### ನಿಗುಂಡೀರಜನ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ

ನಿಗುಂಡೀರಜನೀಬಿಲ್ವಸ್ನಹ್ಯಲರ್ಕರಸೇ ಶ್ರುತಮ್ ||  
ರಸೋನದಾರುಬಿಲ್ವಾಬ್ಧಿವಿಶ್ವಭೇಷಜಕಲ್ಪಿತಮ್ ||  
ತೈಲಂ ಶ್ರವಣದೋಷಘ್ನಂ ವಿಶೇಷಾತ್ಪೂಯನಾಶನಮ್ || ೧೩೫ ||

ಕರಿನೆಕ್ಕಿ ಎಲೆಯ ರಸ, ಹಸಿ ಅರಸಿನ ರಸ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಯ ರಸ, ಕಳ್ಳಿ ಎಲೆಯ ರಸ, ಎಕ್ಕೆ ಎಲೆಯ ರಸ—ಈ ಎಲ್ಲ ರಸಗಳು ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ದೇವದಾರು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ—ಇವನ್ನು ಜಜ್ಜಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ನಿಗುಂಡೀರಜನ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಇದು ಶ್ರವಣದೋಷವನ್ನೂ ಕಿವಿಗಳ ಪೂಯವನ್ನೂ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೩೫ ||

### ಅರಿಮೇದತ್ತಗಾದಿತ್ಯೈಲ

ಅರಿಮೇದತ್ತಚೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ನವಂ ಪಲಶತಂ ಭವೇತ್ || ೧೩೬ ||

ನ್ಯಗ್ರೋಧೋದಂಬರಾಶ್ಚತ್ವಕ್ಷ್ಣಕ್ಷ್ಣವಲ್ವಾಚ್ಚತಂ ತಥಾ ||  
ಚತುರ್ದ್ರೋಣೇ ಜಲೇಪಕ್ತ್ವಾ ಚತುರ್ಭಾಗಾವಶೇಷಿತೇ || ೧೩೭ ||

ತೈಲಾಡಕಂ ಪಚೇತ್ತತ್ರ ಕಾರ್ಷಿಕೈಃ ಕಲ್ಪಿತೈರಿಮೈಃ ||  
ಯಷ್ಟೀತ್ರಿಜಾತಮಂಜಿಷ್ಠಾಗಾಯತ್ರೀಲೋಧ್ರಕಟ್ಟಲೈಃ || ೧೩೮ ||

ಕ್ಷೀರಿವ್ಯಕ್ತ್ವಾರಿಮೇದತ್ತಜ್ಜ್ವಾಸ್ರಾಗುರುಹಿಮದ್ವಯೈಃ ||  
ಕರ್ಪೂರಜಾತೀಕಂಕೋಲಮಾಂಸೀಧಾತಕಿಗೈರಿಕೈಃ || ೧೩೯ ||

ಮೃಣಾಲಮಿಶಿವೈದೇಹೀಪದ್ಮಕೇಸರಕುಂಕುಮೈಃ ||  
ಲಾಕ್ವಾಸಮಂಗಾಬುಹತೀಬಿಲ್ವಮಧ್ಯಸುರದ್ರೂಮೈಃ || ೧೪೦ ||

ಶೈಲೇಯಂ ಸರಲಂ ಸ್ಪೃಕ್ವಾ ಪಲಾಶರಜನೀದ್ವಯೈಃ ||  
ಪ್ರಿಯಂಗುತೇಜಿನೀಪಾರ್ಥಶರಪುಂಖಫಲತ್ರಯೈಃ || ೧೪೧ ||

ಕಾಲೇ ಯಪುಷ್ಕರಜಟಾನ್ಯಾಪ್ತೀಮದನಸಂಯುತೈಃ ||  
ಜಾತೇ ಚಿಕೈಣಪಾಕೇ ತು ಪರಿಸ್ರಾವ್ಯ ನಿಧಾಪಯೇತ್ || ೧೪೨ ||

ತನ್ನಸ್ಯಪಾನಗಂಡೂಷಬಸ್ತುಭ್ಯಂಗೇಷು ಯೋಜಯೇತ್ ||  
ಮುಖಜಾನಾಮಯಾನ್ ಹಂತಿ ವಿಶೇಷಾದ್ಧಂತರೋಗಜಿತ್ || ೧೪೩ ||

ಕರಿಜಾಲಿಕೆತ್ತೆ ೧೦೦ ಪಲ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ, || ೧೩೬ || ಆಲದ ಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಅತ್ತಿಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಅಶ್ವತ್ಥಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಕಾಡು ಅಶ್ವತ್ಥ (ಅಥವಾ ಬಸರಿ) ಮರದ ಕೆತ್ತೆ,—ಇವೆಲ್ಲ ೧೦೦ ಪಲ,—ಇವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, || ೧೩೭ || ಆ ಕಷಾಯ, ಮತ್ತು ೧ ಅಡಕ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದೊಂದು ಕರ್ಷದಂತೆ, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಬೇಕು; ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಔಷಧಗಳು—ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ನಿಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಕಾಚುತಿರುಳು, ಲೋಧ್ರ, ಕಿರುಸಿವನ್ನಿ (ಕಟ್ಟಲ), || ೧೩೮ || ನಾಲ್ಕು ಹಾಲುಮರಗಳ ಕೆತ್ತೆಗಳು, ಕರಿಜಾಲಿ ಕೆತ್ತೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಜಾಯಿ ಕಾಯಿ, ಗಂಧಮೇಣಸು, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಧಾತಕೇ ಹೂ, ಕಾವಿಮಣ್ಣು, || ೧೩೯ || ತಾವರೆದಂಡು, ಸಬ್ಬುಸಿಗೆ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಕಮಲಕೇಸರ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಕೋಲರಗು, ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು, ಕಿರಿಗುಳ್ಳದ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಹಣ್ಣಿನ ಒಳಭಾಗ, ದೇವದಾರು, || ೧೪೦ || ಕಲ್ಲು ಹೂ, ಸರಳದೇವದಾರು, ಹಿಕ್ಕಿ, ಮುತ್ತಗಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆರ್ಪಿಲಗು (ಪ್ರಿಯಂಗು), ತೇಜಪಲ (ತುಂಬುರು), ಹೊಳೆ ಮತ್ತಿ, ಶರಪುಂಖಾ (ಕಗ್ಗಿ), ತ್ರಿಫಲಾ, || ೧೪೧ || ಪೀತಚಂದನ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ನೆಲಗುಳ್ಳ, ಖದಿರ; ಹೀಗೆ, ಚಿಕೈಣಪಾಕದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ತೈಲವನ್ನು ಗಾಳಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದಬೇಕು; || ೧೪೨ || ಈ ಅರಿಮೇದತ್ತಗಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ನಸ್ಯ, ಪಾನ, ಗಂಡೂಷ, ಬಸ್ತಿ, ಅಭ್ಯಂಗರೂಪದಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಮುಖಜ ರೋಗಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಂತರೋಗಗಳು ಶಮನವಾಗುತ್ತವೆ. || ೧೪೩ ||

### ಪುಂಖಾದಿತ್ಯೈಲ

ಪುಂಖಕ್ವಾಥೇಃಭಯಾಕಲ್ಮಸಿದ್ಧಂ ತೈಲಂ ದ್ವಿಜಾರ್ತಿಸುತ್ || ೧೪೪ ||  
ಶರಪುಂಖ(ಕಗ್ಗಿ)ಬೇರು—ಇದರ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಪುಂಖಾದಿತ್ಯೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಅದು ಹಲ್ಲು ನೋವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೪೪ ||

### ರಾಮುತಾದಿತ್ಯೈಲ

ರಾಮುತಲವಣೋಪೇತಂ ತೈಲಂ ತನ್ನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ||  
ವಿಧಿನಾ ಸಪಯಃ ಸಿದ್ಧಂ ರದಶೂಲಾನಾಶು ನಾಶಯೇತ್ || ೧೪೫ ||

ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಹಾಲು, ದನದ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಹಿಂಗು, ಇಂದುವು ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ರಾಮರಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಬಹುಬೇಗನೆ ಹಲ್ಲುನೋವು ಗುಣವಾಗುವುದು. || ೧೪೫ ||

### ಅಧ್ಯಂಥಾದಿತ್ಯಲ

ಅಧ್ಯಂಥಾನಿಂಬನಿಗುಂಡೀಸ್ವರಸೇನ ವಿಪಾಚಿತಮ್ ||  
ನಿಶಾಕಲ್ಪಯುತಂ ತೈಲನೋಷ್ಠರೋಗವಿನಾಶನಮ್ || ೧೪೬ ||

ನೆಲನೆಲ್ಲಿರಸ, ಬೇವಿನರಸ, ಕರಿನೆಕ್ಕಿರಸ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಅರಸಿನ ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಅಧ್ಯಂಥಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಓಷ್ಣರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೪೬ ||

### ದಿನೇಶವಲ್ಲಾದಿತ್ಯಲ (೨)

ದಿನೇಶವಲ್ಲೇಸ್ವರಸೇ ವಿಪಕ್ವಂ ತಚ್ಚುರ್ಮಕರ್ತೀನ ಪುನರ್ನವಸ್ಯ ||  
ಸಾರೇ ಚ ತೈಲಂ ವ್ರಣರೋಪಣಾರ್ಥಂ ಪ್ರಶಸ್ತಮಿತ್ಯೇತದ್ವದಂತಿ  
. ತಚ್ಚುರ್ಮಾಃ || ೧೪೭ ||

ದಿನೇಶವಲ್ಲೇ(ವೆಂಬಾಡ)ರಸ, ಪುನರ್ನವೆ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ದಿನೇಶವಲ್ಲಿಯ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ದಿನೇಶವಲ್ಲಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಇದು ವ್ರಣರೋಪಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವೆಂದು ತಜ್ಞರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೧೪೭ ||

### ದೂರ್ವಾದಿತ್ಯಲ

ದೂರ್ವಾಸ್ವರಸಕಲ್ಪಾಭ್ಯಾಂ ಸಿದ್ಧಂ ತೈಲಂ ವ್ರಣೇ ಹಿತಮ್ || ೧೪೮ ||

ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲುರಸ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲು ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ದೂರ್ವಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಇದು ವ್ರಣಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗಿದೆ. || ೧೪೮ ||

### ತಿಲಾದಿತ್ಯಲ

ತಿಲಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ವಯೋಃ ಕಲ್ಪಂ ಮಹಿಷೀಕ್ಷೀರಸಂಯುತಮ್ ||  
ಶೀರ್ಯಮಾಣೇಷು ಕೇಶೇಷು ಕೇಶಸ್ಥಾಪನಮುತ್ತಮಮ್ || ೧೪೯ ||

ಎಮ್ಮೆ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಧು ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ತಿಲಾದಿತ್ಯಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಕೇಶಪತನವಾಗುವುದು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ, ಕೂದಲು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು. || ೧೪೯ ||

### ನಾಗರಾದಿತ್ಯಲ (೨)

ನಾಗರಸ್ಯಂಧವನಾಗಧಿಮುಸ್ತಾಗೋಕ್ಷರವಾಸಾಲಶುನ್ಯೆಸ್ತೈಲಮ್ ||  
ಆರ್ಕಸುಪರ್ಣರಸೇನ ವಿಮಿಶ್ರಂ ಕರ್ಣರುಜಂ ಶತಕೋಟಿ ನಿಹಂತಿ || ೧೫೦ ||

ಎಕ್ಕೆ ಎಲೆಯ ರಸ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಶುಂಠಿ, ಇಂದುವು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಆದುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ-ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರೆದು ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ನಾಗರಾದಿತ್ಯಲವು ಸಾವಿರಾರು ಕರ್ಣರೋಗಗಳನ್ನು ಗುಣವಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೫೦ ||

### ಅಣುತ್ಯಲ

ಜೀವಂತೀಜಲದೇವದಾರುಜಲದತ್ಯಕ್ಷೇವ್ಯಗೋಪೀಹಿಮಂ |  
ದಾರ್ವೀತ್ಯಜ್ಯಧುಕಪ್ಲವಾಗುರುವರಾಪುಂಧ್ರಾಹ್ಯಬಿಲ್ವೀಕ್ವಲಮ್ ||  
ಧಾನನ್ಯಾ ಸುರಭಿಃ ಸ್ಥಿರೇ ಕೃಮಿಹರಂ ಪತ್ರಂ ತ್ರುಟಿಂ ರೇಣುಕಂ |  
ಕಿಂಜಲ್ಕಂ ಕಮಲಾಹ್ಯಯಂ ಶತಗುಣೇ ದಿವ್ಯೇಂಭಸಿ ಕ್ವಾಥಯೇತ್ || ೧೫೧ ||

ತೈಲಾದ್ರಸಂ ದಶಗುಣಂ ಪರಿಶೇಷ್ಯ ತೇನ ತೈಲಂ  
ಪಚೇಚ್ಚ ಸಲಿಲೇನ ದಶೈವ ವಾರಾನ್ ||  
ಪಾಕೇಕ್ಷಿಪೇಚ್ಚ ದಶಮೇ ಸಮನಾಜದುಗ್ಧಂ ನಸ್ಯಂ  
ಮಹಾಗುಣಮುಶಂತ್ಯಣುತ್ಯಲನೇತತ್ || ೧೫೨ ||

ಜೀವಂತೀ (ಕಿರುಹಾಲಿ) ಬೇರು, ಲಾವಂಚ, ದೇವದಾರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಲವಂಗಚಿಕ್ಕಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ನಾಮದ ಬೇರು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕರಿಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ತ್ರಿಫಲೆಗಳು, ಪುಂಡರಿಕ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಬೇರು, ತಾವರೆಗೆಡ್ಡೆ, ಕಿರಿಗುಳ್ಳು, ನೆಲಗುಳ್ಳು, ಗುಗ್ಗುಲಮರ (ಕುಂದುರಕ), ಕಡಹದಮರದ ಕೆತ್ತಿ, ಓರೆಲೆ, ಮೂರೆಲೆ, ವಾಯುವಿಳಗ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಏಲಕ್ಕಿ, ರೇಣುಕಬೀಜ, ನಾಗಕೇಸರ, ಕಮಲಕೇಸರ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ನೂರುಪಾಲು ಮಳಿನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಬೇಕು; || ೧೫೧ || ಕಷಾಯ ೧೦ ಭಾಗ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಭಾಗ ಸೇರಿಸಿ, ತೈಲತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಪುನಃ ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಎಣ್ಣೆಯ ಹತ್ತುಪಾಲು ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿ, ಆ ಎಣ್ಣೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ತೈಲತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಸಲ ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿ, ಹಿಂದಿನ ಎಣ್ಣೆಗೇನೇ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ತೈಲತಯಾರಿಸುವುದು; ಹತ್ತನೆಯ ಸಲ, ಎಣ್ಣೆಯ ಸಮಪಾಲು ಆಡಿನ ಹಾಲು ಸಹ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಈ ಅಣುತ್ಯಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಶಿರೋರೋಗಗಳಿಗೆ ಈ ತೈಲವನ್ನು ನಸ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶಿರೋರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೫೨ ||

### ಸಹದೇವ್ಯಾದಿತ್ಯಲ

ಸಹದೇವೀರಸೇ ತೈಲಂ ಸಾಧಯೇನ್ಮತಿಮಾನ್ ಭಿಷ್ಣುಕ್ || ೧೧೧ ||  
 ಷಡಂಗಕಲ್ಪಂ ಸಕ್ಷೀರಂ ಸರ್ವಜ್ವರಹರಂ ಪರಮ್ || ೧೧೨ ||  
 ಸಹದೇವೀರಸ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಷಡಂಗ (ಭದ್ರ  
 ಮುಷ್ಟಿ, ಪರ್ಪಾಟಕ, ಲಾವಂಚ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ) ಕಲ್ಪವನ್ನು  
 ಹುಡುಮಾಡಿ, ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಸಹದೇವ್ಯಾದಿತ್ಯಲ  
 ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಇದು ಸರ್ವಜ್ವರಹರವಾಗಿದೆ. || ೧೧೩ ||

### ವ್ರಣರೋಪಣತೈಲ

ಮಹಾವೃಕ್ಷಾರ್ಕಜೇ ದುಗ್ಧೇ ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟೇನ ಸಾಧಿತಮ್ || ೧೧೪ ||  
 ತೈಲಂ ಸಕೃತ್ ಪ್ರಯೋಗೇಣ ದುಷ್ಪ್ರವ್ರಣವಿರೋಪಣಮ್ || ೧೧೫ ||  
 ಕಳ್ಳಿಯ ಹಾಲು, ಎಕ್ಕೆಗಿಡದ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ,  
 ಜೇನುಮೇಣವನ್ನು ಅರೆದು ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ವ್ರಣರೋಪಣತೈಲ  
 ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದೊಡನೆ, ದುಷ್ಪ್ರವ್ರಣಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೧೬ ||

### ಬಲಾತೈಲ

ಬಲಾಶತಂ ಛಿನ್ನರುಹಾಪಾದಂ ರಾಸ್ನಾಷ್ಟಭಾಗಿಕಮ್ || ೧೧೭ ||  
 ಜಲಾಡಕಶತೇ ಪಕ್ವಾ ದಶಭಾಗಸ್ಥಿತೇ ರಸೇ || ೧೧೮ ||  
 ದಧಿಮಸ್ತಿಕ್ವನಿಯಾಸಶುಕ್ತೈಸ್ತೈಲಾಡಕಂ ಸಮೈಃ || ೧೧೯ ||  
 ಪಚೇದಾಜಪಯೋಧಾಂಶಂ ಕಲ್ಪೈರೇಭಿಃ ಪಿಚೂನ್ಮಿತೈಃ || ೧೨೦ ||  
 ಶರೀಸರಲದಾರ್ವೇಲಾನುಂಜಿಷ್ಠಾಗುರುಚಂದನೈಃ || ೧೨೧ ||  
 ಪದ್ಮಕಾತಿಬಲಾನುಸ್ತಾಶೂರ್ಪಪರ್ಣೀಹರೇಣುಭಿಃ || ೧೨೨ ||  
 ಯಷ್ಟಾಃಪ್ಪ್ರಸುರಸಾವ್ಯಾಸ್ತ್ರೀನಖರ್ಷಭಕಜೀವಕೈಃ || ೧೨೩ ||  
 ಪಲಾಶರಸಕಸ್ತೂರೀನಾಲಿಕಾಜಾತಿಕೋಶಕೈಃ || ೧೨೪ ||  
 ಸ್ತುಕ್ವಾಕುಂಕುಮಶೈಲೇಯಜಾತೀಕಟುವಚಾಂಬುಭಿಃ || ೧೨೫ ||  
 ತೈಕ್ಕುಂದುರುಷ್ಟಕರ್ಪೂರತುಂಬುರುಶ್ರೀನಿವಾಸಕೈಃ || ೧೨೬ ||  
 ಲವಂಗನತಕಂಕೋಲಕುಷ್ಮಮಾಂಸೀಪ್ರಿಯಂಗುಭಿಃ || ೧೨೭ ||  
 ಸ್ಥಾಣೇಯತಗರಧ್ಯಾಮವಚಾಮದನಕಪ್ಲವೈಃ || ೧೨೮ ||  
 ಸನಾಗಕೇಸರೈಃ ಸಿದ್ಧೈರ್ದಢ್ಯಾಚ್ಚಾತ್ರಾವತಾರಿತೇ || ೧೨೯ ||  
 ಪತ್ರಂ ಕಲ್ಪಂ ತತಃ ಪೂತಂ ವಿಧಿನಾ ತತ್ಪ್ರಪೂಜಿತಮ್ || ೧೩೦ ||



ಕಾಸಂ ಶ್ವಾಸಂ ಜ್ವರಂ ಮೂರ್ಛಾರ್ಘಂ ಛಿದಿಂ ಗುಲ್ಮಂ ಕ್ಷುತಂ ಕ್ಷಯಮ್ || ೧೩೧ ||  
 ಸ್ಲೀಹಶೋಫಾವಪಸ್ಮಾರಮಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಚ ಪ್ರಣಾಶಯೇತ್ || ೧೩೨ ||  
 ಕಡೀರ ಬೇರು ೧೦೦ ಪಲ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ ೨೫ ಪಲ, ರಾಸ್ನಾ ೧೨೫ ಪಲ, —  
 ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಜ್ಜಿ, ೧೦೦ ಆಡಕ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ೧೦ ಆಡಕ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ  
 ಇಳಿಸಿ, ಕಷಾಯವನ್ನು ಗಾಳಿಸಿ, ಆ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ೧೦ ಆಡಕ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ೧ ಆಡಕ  
 ಮೊಸರುನೀರು, ಕಬ್ಬಿನರಸ, ಚುಕ್ರಿ (ಸಿರಕಾ) ಸೇರಿಸಿ, ಹಾಗೂ, ೫ ಆಡಕ ಆಡಿನ  
 ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಕಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆಯಂತೆ, || ೧೩೩ ಮತ್ತು  
 ೧೩೪ || ಕಚ್ಚೂರ, ಸರಳದೇವದಾರು, ದೇವದಾರು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಅಗಿಲು  
 ಗಂಧ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಪದ್ಮಕಾಷ್ಯ, ಅತಿಬಲಾ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಾಡುಹೆಸರು ಬೇರು,  
 ರೇಣುಕಬೀಜ, || ೧೩೫ || ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ತುಳಸಿ, ನೆಲಗುಳ್ಳೆ, ವ್ಯಾಘ್ರನಖ, ಋಷ  
 ಭಕ, ಜೀವಕ, ಮುತ್ತಗಲಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ಶಿಲಾಜಿತು, ಕಸ್ತೂರಿ (ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ),  
 ಕಳಂಬೀಶಾಕ, ಜಾಯಪತ್ರಿ, || ೧೩೬ || ಹಿಕ್ಕಿ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಕಲ್ಲುಹೂ,  
 ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಬಜಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಲವಂಗಚಿಕ್ಕಿ, ಕುಂದ್ಲಿಕ  
 (ಗುಗ್ಗುಲಮರ), ಪಚ್ಚಿಕರ್ಪೂರ, ತುಂಬುರು, ಶ್ರೀವೇಷ್ಠಕ, || ೧೩೭ || ಲವಂಗ,  
 ತಗರ, ಗಂಧಮೇಣಸು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ನೆಪಿಲಗು (ಪ್ರಿಯಂಗು),  
 ಸ್ಥಾಣೇಯ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ (ಅಥವಾ ಮದ್ರಾಸ್ ಮಲ್ಲಿಗೆ), ತಗರ, ಲಾವಂಚಿಹುಲ್ಲು  
 (ಕಾಮಂಚ), ಬಜಿ, ಜೇನುಮೇಣ, ಪ್ಲವ (ಪಾಣಕೋಳಿ), || ೧೩೮ || ನಾಗಕೇಸರ—  
 ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಮಾಲಪತ್ರದ ಚೂರ್ಣ  
 ಹಾಕಿ, ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಭದ್ರವಾಗಿರಿಸಬೇಕು; || ೧೩೯ || ಈ ಬಲಾತೈಲ  
 ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ಜ್ವರ, ಮೂರ್ಛಾರ್ಘ, ವಾಂತಿ, ಗುಲ್ಮ,  
 ಕ್ಷುತ, ಕ್ಷಯ, ಸ್ಲೀಹಾರೋಗ, ಶೋಫ, ಅಪಸ್ಮಾರ, ಅಲಕ್ಷ್ಮೀ—ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣ  
 ವಾಗುವವು. || ೧೪೦ ||

ಬಲಾತೈಲಮಿದಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವಾತವ್ಯಾಧಿನಾಶನಮ್ || ೧೪೧ ||  
 ಪಾನೇ ನಸ್ಯೇನಾಸನೇಽಭ್ಯಂಜನೇ ಚ ಸ್ನೇಹಾಃ || ೧೪೨ ||  
 ಕಾಲೇ ಸಮ್ಯಗೇತೇ ಪ್ರಯುಕ್ತಾಃ || ೧೪೩ ||  
 ದುಷ್ಪಾನ್ ವಾತಾನಾಶು ಶಾಂತಿಂ ನಯೇಯುವಂಧ್ಯಾ || ೧೪೪ ||  
 ಆರ್ಯಪುತ್ರಭಾಜಶ್ಚ ಕುಯುಃ || ೧೪೫ ||  
 ಮೇಲಿನ ಈ ಬಲಾತೈಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ವಾತವ್ಯಾಧಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ.  
 || ೧೪೬ || ಪಾನ, ನಸ್ಯ, ಅನ್ವಾಸನ, ಅಭ್ಯಂಜನಗಳಿಗೋಸುಗ, ಈ ತೈಲವನ್ನು  
 ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ಈ ತೈಲವು ದುಷ್ಪವಾತರೋಗಗಳನ್ನು ಬಹು  
 ಬೇಗನೆ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ; ಬಂಜಿಸ್ತ್ರೀಯರು ಇದರ ಉಪಯೋಗದಿಂದ ಸುಪುತ್ರವತಿ  
 ಯರಾಗುವರು. || ೧೪೭ ||

ಪ್ರಸಾರಿಣೀತ್ಯೆಲ

ಪ್ರಸಾರಿಣೀತುಲಾಕೃತ್ಯಾಥೇ ತ್ಯೆಲಪ್ರಸ್ಥಂ ಪಯಃಸಮಮ್ ||  
 ದ್ವಿಮೇದಾಮಿಶಿಮಂಜಿಷ್ಯಾಕುಷ್ಯರಾಸ್ಯಾಕುಚಂದನ್ಯಃ || ೧೬೫ ||  
 ಜೀವಕರ್ಷಭಕಾಕೋಲೀಯುಗುಲಾಮರದಾರುಭಃ ||  
 ಕಲ್ಮೈವಿಪಾಚಯೇತ್ ಸರ್ವಮಾರುತಾಮಯನಾಶನಮ್ || ೧೬೬ ||

ಪ್ರಸಾರಿಣೀ (ಹೆಸರಣಿ)ಯ ಕಷಾಯ ೧ ತುಲಾ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ಹಾಲು ೧ ಪ್ರಸ್ಥ, — ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ ಮೇದಾ, ಮಹಾ ಮೇದಾ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ ಮಂಜಿಷ್ಯ, ಕಂಕುಷ್ಯ, ರಾಸ್ಯಾ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ, ಕಾಕೋಲೀ, ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲೀ, ದೇವದಾರು, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗತಕ್ಕೊಂಡು, ಹುಡುಮಾಡಿ, ಅರೆದುಹಾಕಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಪ್ರಸಾರಿಣೀತ್ಯೆಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ವಾತರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೬೫ || ಮತ್ತು ೧೬೬ ||

ಚಂದನಾದಿತ್ಯೆಲ (೩)

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲಾವಂಚ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಸಂಪಿಗೆಹೂ, ಬಾಳದ ಬೇರು — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೩೬-೩೬ ತೊಲೆಯಂತೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಜಜ್ಜಿ, ನೀರು ಪ್ರಸ್ಥ ೧೮ ರಲ್ಲಿ ಕಷಾಯವಿಟ್ಟು, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, (೪|| ಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ), ಗಾಳಿಸಿ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೧|| ಪ್ರಸ್ಥ ಸೇರಿಸಿ, ದನದ ಹಾಲು ೩ ಪ್ರಸ್ಥ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಕಲ್ಮಕ್ಕೆ ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ಗಂಧಮೇಣಸು, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ದೇವದಾರು, ಮಂಜಿಷ್ಯ, ನಾಗಸಂಪಿಗೆ, ದಾಲಚೀನಿಎಲೆ, (ತಮಾಲಪತ್ರ), ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಲಾವಂಚ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಸಂಪಿಗೆಹೂ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಲೆ ೧ ರಂತೆ ಹುಡುಮಾಡಿ, ದನದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆದು, ಹಾಕಿ, ೪ ದಿನಗಳ ತನಕ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಕುದಿಸುತ್ತ, ಈ ಚಂದನಾದಿತ್ಯೆಲ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಕಸ್ತೂರಿ ೧ ದಾಮತೂಕ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ ೧ ತೊಲೆ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಅರ್ಧ ತೊಲೆ, ಪುಣಗು ೩ ದಾಮ ತೂಕ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾತ್ರಭಾಗಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಈ ತ್ಯೆಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು.

ಚೂರ್ಣ ಪ್ರಕರಣ (೪)

ಸುದರ್ಶನಚೂರ್ಣ

ಶ್ರೀಫಲಾ ರಜನೀಯುಗಂ ಕಂಟಕಾರೀಯುಗಂ ಶರೀ ||  
 ಶ್ರೀಕಟು ಗ್ರಂಥಿಕಂ ಮೂರ್ವಾ ಗುಡೂಚೀ ಧನ್ಯಯಾಸಕಃ || ೧ ||

ಕಟುಕಾ ಪರ್ಪಟೋ ಮುಸ್ತಾ ತ್ರಾಯಮಾಣಾ ಚ ವಾಲಕಮ್ ||  
 ನಿಂಬಃ ಪುಷ್ಕರಮೂಲಂ ಚ ಮಧುಯಷ್ಟೀ ಚ ವಾಸಕಮ್ || ೨ ||  
 ಯುವಾನೀಂದ್ರ ಯವೋ ಭಾಂಗೀ ಶಿಗು ಬೀಜಂ ಸುರಾಷ್ಟ್ರಜಾ ||  
 ವಚಾ ತ್ಯಕ್ವದ್ಮಕೋಶೀರಚಂದನಾತಿವಿಷಾಬಲಾಃ || ೩ ||  
 ಶಾಲಿಪರ್ಣೀ ಪೃಷ್ಟಿ ಪರ್ಣೀ ವಿಡಂಗಂ ತಗರಂ ತಥಾ ||  
 ಚಿತ್ರಕೋ ದೇವಕಾಷ್ಠಂ ಚ ಚವ್ಯಂ ಪತ್ರಂ ಪಟೋಲಜಮ್ || ೪ ||  
 ಜೀವಕರ್ಷಭಕಾ ಚೈವ ಲವಂಗಂ ವಂಶಲೋಚನಾ ||  
 ಪುಂಡರೀಕಂ ಚ ಕಾಕೋಲೀಪತ್ರಕಂ ಜಾತಿಪತ್ರಕಮ್ || ೫ ||  
 ತಾಲೀಸಪತ್ರಂ ಚ ತಥಾ ಸಮಭಾಗಾನಿ ಚೂರ್ಣಯೇತ್ ||  
 ಸರ್ವಚೂರ್ಣಸ್ಯ ಚಾರ್ಧಾಂಶಂ ಕೈರಾತಂ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ಪುಥೀಃ || ೬ ||  
 ಏತತ್ಸುದರ್ಶನಂ ನಾಮ ಚೂರ್ಣಂ ದೋಷತ್ರಯಾಪಹಮ್ ||  
 ಜ್ವರಾಂಶ್ಚ ನಿಖಿಲಾನ್ ಹನ್ಯಾನ್ಯಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ || ೭ ||  
 ಪೃಥಗ್ಗ್ವಂದ್ಯಾಗಂತುಜಾಂಶ್ಚ ಧಾತುಸ್ಯಾನ್ ವಿಷಮಜ್ವರಾನ್ ||  
 ಸನ್ನಿಪಾತೋದ್ಯವಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಮಾನಸಾನಪಿ ನಾಶಯೇತ್ || ೮ ||  
 ಶೀತಜ್ವರೈಕಾಹಿಕಾದೀನ್ ನೋಹಂ ತಂದ್ರಾಂ ಭ್ರಮಂ ತ್ಯಷಾಮ್ ||  
 ಶ್ವಾಸಂ ಕಾಸಂ ಚ ಪಾಂಡುಂ ಚ ಹೈದ್ರೋಗಂ ಹಂತಿ ಕಾಮುಲಾಮ್ || ೯ ||  
 ಶ್ರೀಕಪ್ಪಷ್ಯಕಟೀಜಾನುಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲನಿವಾರಣಮ್ ||  
 ಶೀತಾಂಬುನಾ ಪಿಜೇದ್ಧೀಮಾನ್ ಸರ್ವಜ್ವರನಿವೃತ್ತಯೇ || ೧೦ ||  
 ಸುದರ್ಶನಂ ಯಥಾ ಚಕ್ರಂ ದಾನವಾನಾಂ ವಿನಾಶನಮ್ ||  
 ತದ್ವಜ್ಜ್ವರಾಣಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮಿದಂ ಚೂರ್ಣಂ ಪ್ರಣಾಶನಮ್ || ೧೧ ||

ಶ್ರೀಫಲಾ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನಿಪ್ಪೆ, ನೆಲಗುಳ್ಳೆ, ಕಿರಿಗುಳ್ಳೆ, ಕಚ್ಚೂರ, ಶ್ರೀಕಟು, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ನೆಲಗಂಗಳ, || ೧ || ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ಪರ್ಪಾಟಿಕ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಬೇವಿನಕೆತ್ತೆ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕೊಡಸಿಗನಕೆತ್ತೆ, || ೨ || ಕುರಾಸನಿ ಓಮ, ಕೊಡಸಿಗನಬೀಜ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ನುಗ್ಗೆಬೀಜ, ಗೋಪೀಚಂದನ, ಬಜ್ಜಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ಪದ್ಮಕಾಷ್ಯ, ಲಾವಂಚ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅತಿವಿಷ, ಕಡಿರ ಬೇರು, ಮೂರೆಲೆ, ಓರೆಲೆ, ನಾಯುವಿಳಂಗ, ತಗರ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ದೇವದಾರು, ಚವ್ಯ, ಕಂಪಡವಳದ ಎಲೆ, || ೩ || ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ, ಲವಂಗ, ವಂಶಲೋಚನ, ಪುಂಡರೀಕ, ಕಾಕೋಲೀ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಜಾಯಪತ್ರಿ, || ೪ || ತಾಲೀಸಪತ್ರ, — ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗತಕ್ಕೊಂಡು, ನುಣ್ಣಿಗೆ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಮತ್ತು ಈ ಎಲ್ಲ ಹುಡಿಯ ಅರ್ಧಾಂಶ ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹುಡುಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಇವೆರ

ಡನ್ನು ಸೇರಿಸಿಡುವುದು; || ೬ || ಈ ಚೂರ್ಣದ ಹೆಸರು ಸುದರ್ಶನಚೂರ್ಣವಾಗಿದೆ; ಇದು ತ್ರಿದೋಷಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ವರಗಳನ್ನು ಗುಣವಡಿಸುತ್ತದೆ; ಇದರ ಕುರಿತು ಸಂಶಯಬೇಡ; || ೭ || ಅದಲ್ಲದೆ, ದ್ವಂದ್ವಜ, ಆಗಂತುಜ, ಧಾತುಸ್ಥ, ವಿಷಮ, ಸನ್ನಿಪಾತಜ್ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕಜ್ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಯಿಸುತ್ತದೆ; || ೮ || ಶೀತ, ಏಕಾಹಿಕ ಮೊದಲಾದ ಜ್ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ, ಮೋಹ, ತಂದ್ರಾ, ಭ್ರಮ, ತೃಷ್ಣೆ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ಪಾಂಡು, ಹೃದ್ರೋಗ, ಕಾಮಲಾರೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ; || ೯ || ತ್ರಿಕ, ವ್ಯಷ್ಟ, ಕಟೀ, ಜಾನು, ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಶೂಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ; ತಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ಈ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ, ಸರ್ವಜ್ವರಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ; || ೧೦ || ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವು ರಾಕ್ಷಸವಿನಾಶಕವಾದಂತೆ, ಈ ಸುದರ್ಶನಚೂರ್ಣವು ಸರ್ವಜ್ವರವಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೧೧ ||

ಲಘುಗಂಗಾಧರಚೂರ್ಣ

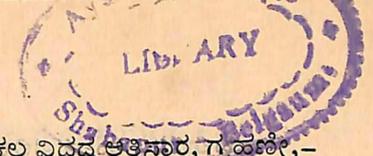
ಮುಸ್ತಮಿಂದ್ರಯವಂ ಬಿಲ್ವಂ ಲೋಧ್ರಂ ನೋಚರಸಂ ತಥಾ ||  
ಧಾತಕೀಂ ಚೂರ್ಣಯೇತ್ತ ಕ್ರಗುಡಾಭ್ಯಾಂ ಪಾಯಯೇತ್ಸುಧೀಃ || ೧೨ ||  
ಸರ್ವಾತೀಸಾರಶಮನಂ ನಿರುಣದ್ಧಿ ಪ್ರವಾಹಿಕಾಮ್ ||  
ಲಘುಗಂಗಾಧರಂ ನಾಮ ಚೂರ್ಣಂ ಸಂಗ್ರಾಹಕಂ ಪರಮ್ || ೧೩ ||

ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕೊಡಸಿಗನಬೀಜ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಕಯಿತಿರುಳು, ಲೋಧ್ರ, ಮೋಚರಸ, ಧಾತಕೀಹೂ,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ಸೇರಿಸಿ, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಜ್ಜಿಗೆಯೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, || ೧೨ || ಈ ಲಘುಗಂಗಾಧರಚೂರ್ಣವು ಸಕಲವಿಧದ ಅತಿಸಾರಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರವಾಹಿಕೆಯನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠಸಂಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿದೆ. || ೧೩ ||

ವೃದ್ಧಗಂಗಾಧರಚೂರ್ಣ

ಮುಸ್ತಾ ರಲುಕಶುಂಠೀಭಿರ್ಧಾತಕೀಲೋಧ್ರವಾಲಕೈಃ ||  
ಬಿಲ್ವಮೋಚರಸಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಪಾಶೇಂದ್ರಯವನತ್ಸಕೈಃ || ೧೪ ||  
ಆಮ್ರಬೀಜಂ ಪ್ರತಿವಿಷಾ ಲಜ್ಜುಲುರಿತಿ ಚೂರ್ಣಿತಮ್ ||  
ಕ್ವಾದ್ರತಂಡುಲಪಾನೀಯೈಃ ಸೀತೈರ್ಯಾತಿ ಪ್ರವಾಹಿಕಾ || ೧೫ ||  
ಸರ್ವಾತೀಸಾರಗ್ರಹಣೇಪ್ರಶಮಂ ಯಾತಿ ವೇಗತಃ ||  
ವೃದ್ಧಗಂಗಾಧರಂ ಚೂರ್ಣಂ ಸರಿದ್ವೇಗವಿಬಂಧಕಮ್ || ೧೬ ||

ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಧಾತಕೀಹೂ, ಲೋಧ್ರ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಕಾಯಿತಿರುಳು, ಮೋಚರಸ, ಪಾಡಾವಳಿಬಳ್ಳಿ, ಕೊಡಸಿಗನಬೀಜ, ಕೊಡಸಿಗನ ಬೇರು, ಮಾವಿನಕಾಯಿಯ ಒಳಗಿನ ಅಂಡಿ, ಅತಿವಿಡಯ, ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು,—ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಅಕ್ಕಚ್ಚು



ಮತ್ತು ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಪ್ರವಾಹಿಕೆ, ಸಕಲವಿಧದ ಅತಿಸಾರ, ಗುಣವಿ, ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಅತಿಸಾರದ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವೇಗವನ್ನು ಸಹ ಇದು ಗುಣವಡಿಸುತ್ತದೆ; ಇದಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಗಂಗಾಧರಚೂರ್ಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. || ೧೪ ರಿಂದ ೧೬ ||

ಚಂದನಾದಿಚೂರ್ಣ

ಚಂದನಂ ನಲದಂ ರೋಧ್ರ ಮುಶೀರಂ ಪದ್ಮಕೇಸರಮ್ ||  
ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ತಥಾ ಬಿಲ್ವಂ ಭದ್ರಮುಸ್ತಂ ಸಶರ್ಕರಮ್ || ೧೭ ||  
ಹ್ರೀಬೇರಂ ಚೈವ ಪಾಠಾ ಚ ಕುಟಜಸ್ಯ ಫಲಂ ತೃಚಮ್ ||  
ಶೃಂಗಬೇರಂ ವಿಷಾ ಚೈವ ಧಾತಕೀ ಚ ರಸಾಂಜನಮ್ || ೧೮ ||  
ಆಮ್ರಾಸ್ಥಿ ಜಂಬುಸಾರಂ ಚ ತಥಾ ಮೋಚರಸಃ ಸ್ತೃತಃ ||  
ನೀಲೋತ್ಪಲಂ ಸಮಂಗಾ ಚ ಸೂಕ್ಷ್ಮೈಲಾ ದಾಡಿಮತ್ಪಚಃ || ೧೯ ||  
ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಮೇತಾನಿ ಸಮಭಾಗಾನಿ ಕಾರಯೇತ್ ||  
ತಂಡುಲೋದಕಸಂಯುಕ್ತಂ ಕ್ವಾದ್ರೇಣ ಸಹ ಯೋಜಯೇತ್ || ೨೦ ||  
ಚಲತಾಂ ಚಾಮಗರ್ಭಾಣಾಂ ಸ್ತಂಭನಂ ಪರಮುಚ್ಯತೇ ||  
ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ವಿಹಿತಂ ಪೂರ್ವಂ ರಕ್ತಪಿತ್ತನಿನಾಶನಮ್ || ೨೧ ||  
ಹಿತಂ ಲೋಹಿತಪಿತ್ತಿಭ್ಯೋ ಹ್ಯರ್ಶಸ್ಸು ಲೋಹಿತೇಷು ಚ ||  
ತನೋಮೂಚ್ಛೋಪಸಸ್ಯಷ್ಟಾನಾಂ ತೃಷಾರ್ತಾನಾಂ ಚ  
ದಾಪಯೇತ್ || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲಾವಂಚ, ಲೋಧ್ರ, ಲಾವಂಚ, ಕಮಲಕೇಸರ, ನಾಗಕುಸುಮ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ, || ೧೭ || ಬಾಳದ ಬೇರು, ಪಾಡಾವಳಿ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗನಬೀಜ, ಕೊಡಸಿಗನಕೆತ್ತೆ, ಶುಂಠಿ, ಅತಿವಿಷ, ಧಾತಕೀಹೂ, ರಸಾಂಜನ, || ೧೮ || ಮಾವಿನಕಾಯಿಯ ಒಳಗಿನ ತಿರುಳು, ನೇರಳೆಕೆತ್ತೆ, ಮೋಚರಸ, ನೀಲತಾವರೆ, ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು, ಏಲಕ್ಕಿ, ದಾಳಿಂಬಸಿಪ್ಪೆ, || ೧೯ || ಈ ೨೪ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಅಕ್ಕಚ್ಚು ಮತ್ತು ಜೇನಿನೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, || ೨೦ || ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಮಗರ್ಭವು ಸ್ತಂಭಿತವಾಗಿ, ಬೆಳೆದು ಸುಖಪ್ರಸವವಾಗುವುದು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇದು ರಕ್ತಪಿತ್ತನಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ; ಇದನ್ನು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವರು. || ೨೧ || ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ರಕ್ತಾರ್ಶಸ್ಸು, ಕಣ್ಣುಕತ್ತಲೆ, ಮೂರ್ಛಾ, ತೃಷಾರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೨ ||

ಚೂರ್ಣಾಮೃತ

ತಾಲೀಸಪತ್ರಂ ಮರಿಚಂ ಪೃಥಗರ್ಥಪಲಂ ಭವೇತ್ ||  
ದ್ರಾಕ್ಷಾ ಯಾಶ್ಚ ಪಲಂ ತದ್ಭತ್ ಪರೂಷಕತಕಾಹ್ಯಯಾನಃ || ೨೩ ||

ಬಲಾಮೂಲಂ ಚ ಪಲಿಕಂ ಪಿಪ್ಪಲಾಶ್ಚ ಪಲಂ ಭವೇತ್ ॥  
ಶುಂಠೀಫಲತ್ರಯಂ ಚೈವ ಚವ್ಯಕಂ ಚ ತ್ರಿಜಾತಕಮ್ ॥ ೨೪ ॥

ಕಣಾಮೂಲಂ ತಥೈವಾಸ್ಯ ಶರ್ಕರಾಯಾಶ್ಚ ತುಷ್ಟಲಮ್ ॥  
ಭಾಂಗೀಫಲದ್ವಯಂ ಚೈತತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಚೂರ್ಣಾನಿ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೨೫ ॥

ಮಧುನಾವಲಿಹೇತ್ ಪ್ರಾತಃ ಶೋಷವೇಕಾದಶಾನ್ವಿತಮ್ ॥  
ಹರೇಚ್ಚೂರ್ಣಮೃತಮಿದಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿನಾಶನಮ್ ॥ ೨೬ ॥

ತಾಳೀಸಪತ್ರೈ, ಕಾಳುಮೇಣಸು,—ಇವೆರಡು ಅರ್ಧಧರ್ ಪಲ, ದ್ರಾಕ್ಷೈ, ವರೂಷಕ, ಚೆಲ್ಲಬೀಜ,—ಇವು ಒಂದೊಂದು ಪಲ, ॥ ೨೪ ॥ ಕಡೀರ ಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ,—ಇವು ಒಂದೊಂದು ಪಲ, ಶುಂಠಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪೈ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ (ತಾರೇಕಾಯಿ), ಚವ್ಯಕ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ॥ ೨೪ ॥ ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ,—ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಪಲ, ಸಕ್ಕರೆ ನಾಲ್ಕು ಪಲ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ ಎರಡು ಪಲ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ॥ ೨೫ ॥ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಉಚಿತಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ೧೧ ವಿಧದ ಶೋಷರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ಚೂರ್ಣಮೃತವು ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ. ॥ ೨೬ ॥

**ಸಿತೋಪಲಾದಿಚೂರ್ಣ**

ಸಿತೋಪಲಾ ಷೋಡಶ ಸ್ಯಾದಷ್ಟಾ ಸ್ಯಾದ್ವಂಶರೋಚನಾ ॥  
ಪಿಪ್ಪಲೀ ಸ್ಯಾಚ್ಚತುಷ್ಟರ್ಷಾ ಸ್ಯಾದೇಲಾ ಚ ದ್ವಿಕಾರ್ಷಕೇ ॥ ೨೭ ॥

ಏಕಃ ಕರ್ಷಸ್ತುಚಃ ಕಾರ್ಯಶ್ಚೂರ್ಣಯೇತ್ಸರ್ವಮೇಕತಃ ॥  
ಸಿತೋಪಲಾದಿಕಂ ಚೂರ್ಣಂ ಮಧುಸರ್ಪಿಯುತಂ ಲಿಹೇತ್ ॥ ೨೮ ॥

ಶ್ವಾಸಕಾಸಪ್ಪಯಹರಂ ಹಸ್ತಪಾದಾಂಗದಾಹಜಿತ್ ॥  
ಮಂದಾಗ್ನಿಂ ಸುಪ್ತಜಿಹ್ವತ್ಯಂ ಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲಮರೋಚಕಮ್ ॥  
ಜ್ವರಮೂರ್ಧ್ವಗತಂ ರಕ್ತಪಿತ್ತಮಾಶು ವ್ಯಪೋಹತಿ ॥ ೨೯ ॥

ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ೧೬ ಭಾಗ, ವಂಶಲೋಚನ ೮ ಭಾಗ, ಹಿಪ್ಪಲಿ ೪ ಭಾಗ, ಏಲಕ್ಕಿ ೨ ಭಾಗ, ॥ ೨೭ ॥ ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ ೧ ಭಾಗ,— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ಸಿತೋಪಲಾದಿಚೂರ್ಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಅದನ್ನು ಉಚಿತಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜೇನು ಮತ್ತು ದನದ ತುಪ್ಪದೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ॥ ೨೮ ॥ ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ಕ್ಷಯ, ಹಸ್ತಪಾದಾಂಗದಾಹ, ಮಂದಾಗ್ನಿ, ಸುಪ್ತಜಿಹ್ವತ್ಯ, ಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲ, ಅರೋಚಕ, ಜ್ವರ, ಉರ್ಧ್ವಗತ ರಕ್ತಪಿತ್ತರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. ॥ ೨೯ ॥

**ಖಂಡಸನುಕಚೂರ್ಣ**

ತ್ರಿಫಲಾವ್ರೋಷಬಿಲ್ವಾಬ್ಬು ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಚಿತ್ರಕೈಃ ॥  
ತ್ವಗೇಲಾಪತ್ರಚವಿಕಾಂತಿಂ ತಿಡೀಕಾನ್ಲ ವೇತಸೈಃ ॥ ೩೦ ॥

ಸಮಾಂಶೈರ್ಧಾರತುಮಾಕ್ಷೀಕಂ ಸರ್ವೈಸ್ತುಲ್ಯಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥  
ಲೋಹಚೂರ್ಣಂ ಸಮಂ ತೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈಃ ಖಂಡಂ ಸಮಾಂಶಕಮ್ ॥ ೩೧ ॥

ಚೂರ್ಣಿತಂ ಮಧುನಾ ಲೇಹ್ಯಂ ವಟಿಕಾನ್ ವಾ ಸನಾಕ್ಷಿಕಾನ್ ॥  
ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಯಥಾಸಾತ್ಯಮನುಪಾನಂ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೩೨ ॥

ನಾಶಯೇತ್ಪುಷ್ಪಮಾಲಸ್ಯಂ ಪ್ರವೇಹೋದರಕಾಮಲಾಃ ॥  
ಪಾಂಡುರೋಗಂ ತಥಾ ಕಾಸಂ ಹಲೀಮಕಶಿರೋರುಜಮ್ ॥ ೩೩ ॥

ಪ್ರಸೇಕಮರುಚಿಂ ಮೂರ್ಛಾಂ ಹೈಲ್ಲಾಸಂ ಮಂದವಹ್ನಿತಾಂ ॥  
ರಕ್ತಪಿತ್ತಂ ಪರೀಸರ್ಪಂ ಶ್ವಯಥುಂ ಚ ವಿನಾಶಯೇತ್ ॥ ೩೪ ॥

ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ (ತಾರೇಕಾಯಿ), ಕಾಳುಮೇಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಣಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ ಏಲಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಚವ್ಯಕ, ಹುಣಸೆಕೆತ್ತೆ, ಆಮ್ಲವೇತನ,— ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಕೂಡಿಸಿ, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ॥ ೩೦ ॥ ಅದರಷ್ಟೇ ಸುವರ್ಣಮಾಕ್ಷಿಕಭಸ್ಮ ಹಾಗೂ ಲೋಹಭಸ್ಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಸಮ ತೂಕ ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹುಡುಮಾಡಿ, ಸೇರಿಸಿ, ॥ ೩೧ ॥ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿ, ಉಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅಥವಾ ರೋಗಾನುಸಾರ ಯಥೋಚಿತ ಅನುಪಾನದಿಂದ ಸೇವಿಸಿದರೆ ಕೂಡ, ॥ ೩೨ ॥ ಕುಷ್ಮ, ಆಲಸ್ಯ, ಪ್ರಮೇಹ, ಉದರ, ಕಾಮಲಾ, ಪಾಂಡು, ಕಾಸ, ಹಲೀಮಕ, ಶಿಠಿಶೂಲ, ॥ ೩೩ ॥ ಪ್ರಸೇಕ, ಅರುಚಿ, ಮೂರ್ಛಾ, ಹೈಲ್ಲಾಸ, ಮಂದಾಗ್ನಿ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ವಿಸರ್ಪ, ಶೋಧರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. ॥ ೩೪ ॥

**ಪಾಠಾದಿಚೂರ್ಣ**

ಪಾಠಾ ಸಕೃಷ್ಟಾ ಗಜಪಿಪ್ಪಲೀ ಚ ನಿಧಿಗ್ನಿಕಾ ನಾಗರಚಿತ್ರಕೌ ಚ ॥  
ಸಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಮಜಾಜಿರಾತ್ರಿಮುಸ್ತಂ ಚ ಚೂರ್ಣಂ  
ಸುಖತೋಯಪೀತಮ್ ॥

ಹನ್ಯಾತ್ ತ್ರಿದೋಷಂ ಚಿರಜಂ ಚ ಶೋಫಂ ಕುಷ್ಠಂ ಚ  
ಚೂರ್ಣಸ್ಯ ಹಿ ಸುಪ್ರಯೋಗಾತ್ ॥ ೩೫ ॥

ಪಾಡಾವಳಿ ಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, ನೆಲಗುಳ್ಳೆ, ಶುಂಠಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಜೀರಿಗೆ, ಅರಸಿನ, ಭದ್ರಮುಷ್ಣಿ,— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಸುಖೋಷ್ಣನೀರಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ತ್ರಿದೋಷಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಬಹುಕಾಲದ ಶೋಫ, ಕುಷ್ಮರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ನಿಶ್ಚಯ. ॥ ೩೫ ॥

**ಪಂಚಾರಿಷ್ಯಚೂರ್ಣ**

ಕಾಲೇ ತ್ವಕ್ ಛೇದಸಾರಬೀಜಕುಸುಮೈರ್ನಿಂಬಸ್ಯ ತುಲ್ಯಾಂಶಕೈಃ ॥  
ಕೃತ್ವಾ ಚೂರ್ಣಮದಃ ಕಟುತ್ರಿಕನಿಶಾಧಾತ್ಯಕ್ಷಪಥ್ಯಾಯುತೈಃ ॥

ಪಂಚಾರಿಷ್ಟಮಿದಂ ಪಯೋಮಧುಘೃತೈರುಷ್ಣಾಂಬುನಾ ವಾ ಪ್ರಮಾನ್ |  
ಪೀತ್ವಾ ಕಾಸಗರಪ್ರಮೇಹಪಿಟಿಕಾಕುಷ್ಠಾದಿಭಿರ್ನುಂಚ್ಯತೇ || ೩೬ ||  
ಕಹಿಬೇವಿನಕೆತ್ತೆ, ಎಲೆ, ತಿರುಳು, ಬೀಜ ಮತ್ತು ಹೂ— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಂಶ  
ಸೇರಿಸಿ, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಅರಸಿನ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ,  
ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ— ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಈ  
ಎರಡೂ ಚೂರ್ಣಗಳನ್ನು ಸಮತೂಕ ಸೇರಿಸಿ, ಮಾಡಿದ ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ಪಂಚಾರಿಷ್ಟ  
ಚೂರ್ಣವೆಂದು ಹೆಸರು; ಇದನ್ನು ದನದ ಹಾಲು, ಜೇನು, ತುಪ್ಪ ಅಥವಾ ಬಿಸಿ  
ನೀರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕಾಸ, ಗರವಿಷ, ಪ್ರಮೇಹಪಿಟಿಕಾ, ಕುಷ್ಠ ಮೊದಲಾದ  
ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೬ ||

**ಮಹಾಖಂಡವಚೂರ್ಣ**

ಮರಿಚಂ ನಾಗಪುಷ್ಪಾಣಿ ತಾಲೀಸಂ ಲವಣಾನಿ ಚ ||  
ಪ್ರತ್ಯೇಕಮೇಕಭಾಗಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಚಿತ್ರಕೈಃ || ೩೭ ||  
ತ್ಯಕ್ಟಣಾ ತಿಂತಿಡೀಕಂ ಚ ಜೀರಕಂ ಚ ದ್ವಿಭಾಗಿಕಮ್ ||  
ಧಾನ್ಯಾನ್ಲವೇತಸೌ ವಿಶ್ವಂ ಭದ್ರೈಲಾ ಬದರಾಣಿ ಚ || ೩೮ ||  
ಅಜಮೋದಾ ಜಲಧರಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಸ್ಯುಸ್ತ್ರೀಭಾಗಿಕಾಃ ||  
ಸರ್ವಾಷಧಿಚತುರ್ಥಾಂಶಂ ದಾದಿಮಸ್ಯ ಫಲಂ ಭವೇತ್ || ೩೯ ||  
ದ್ರವ್ಯೈರ್ಭ್ಯೋ ನಿಖಿಲೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸಿತಾ ದೇಯಾರ್ಥಮಾತ್ರಯಾ ||  
ಮಹಾಖಂಡವಸಂಜ್ಞಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚೂರ್ಣಮೇತತ್ಸುರೋಚನಮ್ || ೪೦ ||  
ಅಗ್ನಿದೀಪ್ತಿಕರಂ ಹೃದ್ಯಂ ಕಾಸಾತೀಸಾರನಾಶನಮ್ ||  
ಹೃದ್ರೋಗಕಂಠಜಠರಮುಖರೋಗಪ್ರಣಾಶನಮ್ || ೪೧ ||  
ವಿಷೂಚಿಕಾಂ ತಥಾಧಾನಮಶೋಗುಲ್ಮಕೃಮಿನಸಿ ||  
ಭದ್ರಿಂ ಪಂಚವಿಧಾಂ ಶ್ವಾಸಂ ಚೂರ್ಣಮೇತದ್ವ್ಯಪೋಹತಿ || ೪೨ ||

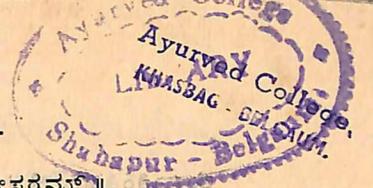
ಕಾಳುಮೆಣಸು, ನಾಗಕೇಸರ, ತಾಳೀಸಪತ್ರೆ, ಪಂಚಲವಣಗಳು,— ಇವೆಲ್ಲ  
ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ, ಹಿವ್ವಲೀಮೂಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, || ೩೭ || ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೈ,  
ಹಿವ್ವಲಿ, ಹುಣಸೆಕೆತ್ತೆ, ಜೀರಿಗೆ— ಇವೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡುಭಾಗ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಆಮ್ಲ  
ವೇತಸ, ಶುಂಠಿ, ಬಜಿ, ಎಲಕ್ಕೈ, ಬುಗುರಿಬೀಜ, || ೩೮ || ಓಮ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ,—  
ಇವೆಲ್ಲ ಮೂರು ಮೂರು ಭಾಗ,— ಈ ಸಕಲ ಔಷಧಿಗಳ ತೂಕದ ಚತುರ್ಥಾಂಶ  
ದಾಳಿಂಬಸಿಪ್ಪೆ, || ೩೯ || ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಅರ್ಧಭಾಗ ಸಕ್ಕರೆ, ಸೇರಿಸಿ, ಹುಡುಮಾಡಿದ  
ಬೇಕು; ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಾಖಂಡವಚೂರ್ಣವೆಂದು ಹೆಸರು; ಇದು ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರ,  
|| ೪೦ || ಅಗ್ನಿದೀಪ್ತಿಕರ, ಹೃದ್ಯ, ಕಾಸಾತೀಸಾರನಾಶಕ, ಹೃದ್ರೋಗ ಕಂಠಜಠರ  
ಮುಖರೋಗನಾಶಕವಾಗಿದೆ; || ೪೧ || ವಿಷೂಚಿಕೆ, ಆಧಾನ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಗುಲ್ಮ,  
ಕ್ರಿಮಿ, ಪಂಚವಿಧದ ಭದ್ರಿ, ಶ್ವಾಸ— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೪೨ ||

**ಲವಂಗಾಡಿಚೂರ್ಣ**

ಲವಂಗಂ ಶುದ್ಧಕರ್ಪೂರಮೇಲಾತ್ವಜ್ವಾಗಕೇಸರಮ್ ||  
ಜಾತೀಫಲಮುತೀರಂ ಚ ನಾಗರಂ ಕೃಷ್ಣಜೀರಕಮ್ || ೪೩ ||  
ಕೃಷ್ಣಾಗುರುಸ್ತುಗಾಕ್ಷೀರೀ ಮಾಂಸೀ ನೀಲೋತ್ಪಲಂ ಕಣಾ ||  
ಚಂದನಂ ತಗರಂ ವಾಲಂ ಕಂಕೋಲಂ ಚೇತಿ ಚೂರ್ಣಯೇತ್ || ೪೪ ||  
ಸಮಭಾಗಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಸರ್ವೈರ್ಭ್ಯೋಽರ್ಭಾ ಸಿತಾ ಭವೇತ್ ||  
ಲವಂಗಾದ್ಯಮಿದಂ ಚೂರ್ಣಂ ಸಕ್ವಾದ್ರಂ ವಹ್ನಿದೀಪನಮ್ || ೪೫ ||  
ರೋಚನಂ ತರ್ಪಣಂ ವೃಷ್ಯಂ ತ್ರಿದೋಷಘ್ನಂ ಬಲಪ್ರದಮ್ ||  
ಹೃದ್ರೋಗಂ ಕಂಠರೋಗಂ ಚ ಕಾಸಂ ಹಿಕ್ಕಾಂ ಚ ಪೀನಸಮ್ || ೪೬ ||  
ಯಕ್ಪಾಣಂ ತಮಕಂ ಶ್ವಾಸಮತೀಸಾರಮುರಃಕ್ವತಮ್ ||  
ಪ್ರಮೇಹಾರುಚಿಗುಲ್ಮಾದೀನ್ ಗ್ರಹಣೀಮಪಿ ನಾಶಯೇತ್ || ೪೭ ||  
ಲವಂಗ, ಶುದ್ಧಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಎಲಕ್ಕೈ ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೈ, ನಾಗಕೇಸರ,  
ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಲಾವಂಚ, ಶುಂಠಿ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, || ೪೩ || ಹಿವ್ವಲಿ, ಅಗಿಲುಚಂದನ,  
ವಂಶಲೋಚನ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ನೀಲತಾವರೆಗಡ್ಡೆ, ಸಣ್ಣಹಿವ್ವಲಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ತಗರ,  
ಬಾಳದ ಬೇರು, ಗಂಧಮೆಣಸು,— ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮಭಾಗ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ,  
|| ೪೪ || ಈ ಚೂರ್ಣದ ಅರ್ಧಭಾಗ ಸಕ್ಕರೆಹಾಕಿ, ಸೇರಿಸಿ, ಮಾಡಿದ ಈ ಲವಂಗಾಡಿ  
ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಜೇನುಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ಅಗ್ನಿಪ್ರದೀಪಕ, || ೪೫ ||  
ರುಚಿಕರ, ತೃಪ್ತಿಕರ, ವೃಷ್ಯ, ತ್ರಿದೋಷಘ್ನ, ಬಲಪ್ರದ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಕಂಠರೋಗ  
ನಾಶಕ ಹಾಗೂ ಕಾಸಹಿಕ್ಕಾಪೀನಸಹರವಾಗಿದೆ; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, || ೪೬ || ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮ  
ತಮಕಶ್ವಾಸ, ಅತಿಸಾರ, ಉರಃಕ್ವತ, ಪ್ರಮೇಹ, ಅರುಚಿ, ಗುಲ್ಮ ಮೊದಲಾದವು  
ಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಹಣೀಯನ್ನೂ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೪೭ ||

**ಅಷ್ಟಚೂರ್ಣ**

ತ್ರಿಕಟುಕಮಜಮೋದಾ ಸ್ಯಂಧವಂ ಜೀರಕೇ ದ್ವೇ  
ಸಮಧರಣಧೃತಾನಾಮಷ್ಟಮೋ ಹಿಂಗುಭಾಗಃ ||  
ಪ್ರಥಮಕವಲಭೋಜ್ಯಃ ಸರ್ಪಿಷಾ ಚೂರ್ಣಕೋಽಯಂ  
ಜನಯತಿ ಭೃಷ್ಣಮಗ್ನಿಂ ವಾತಗುಲ್ಮಂ ನಿಹಂತಿ || ೪೮ ||  
ಶುಂಠಿ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಓಮ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ,—  
ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗತಕ್ಕೊಂಡು, ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಹುರಿದ ಹಿಂಗು ಸೇರಿಸಿ,  
ಚೂರ್ಣಮಾಡಿದಬೇಕು; ಈ ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಚೂರ್ಣವೆಂದು ಹೆಸರು; ಇದನ್ನು  
ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ ಇದು ಜಠರಾಗ್ನಿಪ್ರದೀಪಕವಾಗಿ, ವಾತಗುಲ್ಮವನ್ನು  
ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. || ೪೮ ||



ತುಗಾದಿಚೂರ್ಣ

ತುಗಾತಿಂತಿಡಿಲಾಜ್ಯಶ್ಚ ಕೋಲಮೋಷತ್ರಜಾತಕೈಃ || ಸಚಂದ್ರೈನೋದಕಂ ರುಚ್ಯಂ ಕ್ರಮಾದ್ ದ್ವಿಗುಣಶರ್ಕರಮ್ ||  
ಭದ್ರ್ಯಸ್ಯಕ್ಷಿತ್ರಹೃದ್ರೋಗಕಾಸಕ್ಷಯಜ್ವರಾಪಹಮ್ || ೪೯ ||

ವಂಶಲೋಚನ, ಹುಣಸೆಕೆತ್ತೆ, ಹೊದಳು, ಬುಗುರಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ — ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ಸೇರಿಸಿ, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿಟ್ಟು, ಆ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ೨ ಪಾಲು ಸಕ್ಕರೆಯ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಮೋದಕಮಾಡಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ ಭದ್ರಿ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಕಾಸ, ಕ್ಷಯ, ಜ್ವರಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೪೯ ||

ತೇಕರಾಜರಸಪ್ರಸ್ಥೇ ಕುಡವಂ ಮರಿಚಂ ಪಚೇತ್ ||  
ಅಭಯಾ ಸಿಪ್ಪಲೀ ಭಾಂಗೀ ಸ್ಯಂಧವಂ ಪುಷ್ಕರಾಹ್ವಯಮ್ || ೫೦ ||

ಅಕ್ಷಪ್ರಮಾಣಂ ಸಂಚೂರ್ಣ್ಯ ಮಿಶ್ರಯಿತ್ವಾ ಮಧುಪ್ಪುತ್ರಮ್ ||  
ತತ್ಪಾದೇತ್ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಶ್ವಾಸಕಾಸವಿನಾಶನಮ್ || ೫೧ ||

ಗರ್ಗದ ಸ್ವರಸ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ, — ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುಡವ ಕಾಳುಮೆಣಸು ಪಾಕಮಾಡಿ (ಬೇಯಿಸಿ), ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, || ೫೦ || ಇವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆಯಂತೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಹಾಕಿ, ಜೇನುಸೇರಿಸಿ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಹಸಿಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ಶ್ವಾಸಕಾಸ ವಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೫೧ ||

ಜೀವಂತ್ಯಾದಿಚೂರ್ಣ

ಜೀವಂತೀಮುಸ್ತಸುರಸಾತ್ಪಗೇಲಾದ್ವಯಪೌಷ್ಕರಮ್ ||  
ಚಂಡಾತಾನುಲಕೀಲೋಹಭಾಂಗೀನಾಗರವಾಲಕಮ್ || ೫೨ ||

ಕರ್ಕಾಟಕಶರೀಕೃಷ್ಣಾನಾಗಕೇಸರಚೋರಕಮ್ ||  
ಉಪಯುಕ್ತಂ ಯಥಾಕಾಮಂ ಚೂರ್ಣಾದ್ ದ್ವಿಗುಣಶರ್ಕರಮ್ || ೫೩ ||

ಪಾರ್ಶ್ವರುಗ್ಜ್ವರಕಾಸಘ್ನಂ ಹಿಕ್ಕಾಶ್ವಾಸಹರಂ ಪರಮ್ || ೫೪ ||

ಕಿರುಹಾಲೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕರಿತುಳಸಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ದೊಡ್ಡ ಏಲಕ್ಕಿ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಶಂಖಪುಷ್ಪದ ಬೇರು, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಶುಂಠಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, || ೫೨ || ಕರ್ಕಟಶೃಂಗಿ, ಕಚ್ಚೂರ, ಹಿವ್ವಲಿ, ನಾಗಕೇಸರ, ಅಡವಿಕಚ್ಚೂರ — ಇವುಗಳ ಸಮಭಾಗ ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ಆ ಚೂರ್ಣದ ಎರಡು ಪಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, || ೫೩ || ಪಾರ್ಶ್ವಪೀಡೆ, ಜ್ವರ, ಕಾಸ, ಹಿಕ್ಕಾಶ್ವಾಸ ಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೫೪ ||

ತ್ರಿಕಟ್ಮಾದಿಚೂರ್ಣ

ತ್ರಿಕಟು ತ್ರಿಫಲಾ ಮುಸ್ತಾ ವಿಡಂಗಂ ಚವ್ಯಚಿತ್ರಕೌ ||  
ತ್ಯಕ್ ಶರೀ ಸಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಂ ಮಾಕ್ಷಿಕಂ ಸುರದಾರು ಚ || ೫೫ ||

ತುಂಬುರುಃ ಸೌಷ್ಕರಂ ಮೂಲಂ ಪಾತ್ಥಿಲಾ ರಜನೀದ್ರಯಮ್ ||  
ಬಿಡಂ ಸೌವರ್ಚಲಂ ಕ್ವಾರಃ ಸ್ಯಂಧವಂ ಹಸ್ತಿಪಿಪ್ಪಲೀ || ೫೬ ||

ಯಾವಂತ್ಯೇತಾನಿ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ತಾವಂತಂ ಗುಗ್ಗುಲುಂ ಸಮಮ್ ||  
ಕೋಲಪ್ರಮಾಣಾಂ ಗುಟಿಕಾಂ ಕೃತ್ಯೇದಂ ಮಧುಸರ್ಪಿಷಾ || ೫೭ ||

ಕಾಸಂ ಶ್ವಾಸಂ ತಥಾನಾಹಮರ್ಶಾಂಸಿ ಚ ಭಗಂದರಮ್ ||  
ಗುಲ್ಮಂ ಸ್ಲೀಹಾಂ ತಥಾ ಶೋಫಮಂತ್ರವೃದ್ಧಿಂ ಚ ನಾಶಯೇತ್ ||  
ಸಪ್ತವಿಂಶತಿಕೋ ಹ್ಯೇಷ ಗುಗ್ಗುಲಾಃ ಕಥಿತೋ ಮಯಾ || ೫೮ ||

ಶುಂಠಿ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ಕಚ್ಚೂರ, ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ, ಸುವರ್ಣಮಾಕ್ಷಿಕಭಸ್ಮ, ದೇವದಾರು, || ೫೫ || ತುಂಬುರುಹಣ್ಣು, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನಸಿಪ್ಪೆ, ಬಿಡಲವಣ, ಕೃಷ್ಣಲವಣ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, || ೫೬ || ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮತೂಕ ಗುಗ್ಗುಲುಹಾಕಿ, ಜೇನು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಬುಗುರಿ ಹಣ್ಣಿನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮಾತ್ರಮಾಡಿ, || ೫೭ || ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ಅನಾಹ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಭಗಂದರ, ಗುಲ್ಮ, ಸ್ಲೀಹಾ, ಶೋಫ, ಅಂತ್ರವೃದ್ಧಿರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣ ವಾಗುವವು; ಇದಕ್ಕೆ ಸಪ್ತವಿಂಶತಿಗುಗ್ಗುಲು ಎಂದು ಹೆಸರು. || ೫೮ ||

ಪುಷ್ಯಾನುಗಚೂರ್ಣ

ಪಾಠಾಜಂಬ್ವಾವ್ರಿಯೋರಸ್ಥಿ ಶಿಲೋದ್ಭೇದಂ ರಸಾಂಜನಮ್ ||  
ಅಂಬಷ್ಣಾಂ ಶಾಲ್ಮಲೀಸಿಚ್ಛಾಂ ಸಮಂಗಾಂ ವತ್ಸಕತ್ವಚಮ್ || ೫೯ ||

ಬಾಹ್ಲೀಕಬಿಲ್ವಾತಿವಿಷಾಲೋದ್ರತೋಯದಗೈರಿಕಮ್ ||  
ಶುಂಠೀನುಧೂಕಮೃದ್ವೀಕಾರಕ್ತಚಂದನಕಟ್ಟಲಮ್ || ೬೦ ||

ಕಟ್ಟಿಂಗವತ್ಸಕಾನಂತಾ ಧಾತಕೀ ಮಧುಕಾರ್ಜುನಮ್ ||  
ಪುಷ್ಕೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಂಚೂರ್ಣ್ಯ ಸಕ್ಷಾದ್ರಂ ತಂಡುಲಾಂಭಸಾ || ೬೧ ||

ಪಿಬೇದಶಃಸ್ವತೀಸಾರೇ ರಕ್ತಂ ಯಶ್ಶೋಷವೇಶ್ಯತೇ ||  
ದೋಷಜಂತುಕೃತಾ ಯೇ ಚ ಬಾಲಾನಾಂ ತಾಂಶ್ಚ ನಾಶಯೇತ್ || ೬೨ ||

ಯೋನಿದೋಷಂ ರಜೋದೋಷಂ ಸ್ರಾವಂ ಶ್ರೇತಾರುಣಾಸಿತಮ್ ||  
ಚೂರ್ಣಂ ಪುಷ್ಯಾನುಗಂ ನಾಮ ಹಿತಮಾತ್ರೇಯಪೂಜಿತಮ್ || ೬೩ ||

ಪಾಠಾಜಂಬ್ವಾವ್ರಿಯೋರಸ್ಥಿ ಶಿಲೋದ್ಭೇದಂ ರಸಾಂಜನಮ್ ||  
ಅಂಬಷ್ಣಾಂ ಶಾಲ್ಮಲೀಸಿಚ್ಛಾಂ ಸಮಂಗಾಂ ವತ್ಸಕತ್ವಚಮ್ || ೫೯ ||  
ಬಾಹ್ಲೀಕಬಿಲ್ವಾತಿವಿಷಾಲೋದ್ರತೋಯದಗೈರಿಕಮ್ ||  
ಶುಂಠೀನುಧೂಕಮೃದ್ವೀಕಾರಕ್ತಚಂದನಕಟ್ಟಲಮ್ || ೬೦ ||  
ಕಟ್ಟಿಂಗವತ್ಸಕಾನಂತಾ ಧಾತಕೀ ಮಧುಕಾರ್ಜುನಮ್ ||  
ಪುಷ್ಕೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಂಚೂರ್ಣ್ಯ ಸಕ್ಷಾದ್ರಂ ತಂಡುಲಾಂಭಸಾ || ೬೧ ||  
ಪಿಬೇದಶಃಸ್ವತೀಸಾರೇ ರಕ್ತಂ ಯಶ್ಶೋಷವೇಶ್ಯತೇ ||  
ದೋಷಜಂತುಕೃತಾ ಯೇ ಚ ಬಾಲಾನಾಂ ತಾಂಶ್ಚ ನಾಶಯೇತ್ || ೬೨ ||  
ಯೋನಿದೋಷಂ ರಜೋದೋಷಂ ಸ್ರಾವಂ ಶ್ರೇತಾರುಣಾಸಿತಮ್ ||  
ಚೂರ್ಣಂ ಪುಷ್ಯಾನುಗಂ ನಾಮ ಹಿತಮಾತ್ರೇಯಪೂಜಿತಮ್ || ೬೩ ||

ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ನೇರಳೆಬೀಜದ ಅಂಡಿ, ಮಾವಿನಬೀಜದ ಅಂಡಿ, ಪಾಷಾಣ ಭೇದಿ, ರಸಾಂಜನ, ಅಂಬಟಿ ಕೆತ್ತೆ, ಕೆಂಪುಬೂರುಗದ ಮರದ ಮೇಣ, ನಾಚಿಕೆ ಗಿಡದ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗನ ಬೇರುಸಿವೈ, || ೫೯ || ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಬಿಲ್ವದ ಕಾಯಿತಿರುಳು, ಅತಿವಿಷ, ಲೋಧ್ರ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಾವಿ (ಜಾಜು) ಮಣ್ಣು, ಶುಂಠಿ, ಇವೈಹೂ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಕಿರುಸಿವನ್ನಿ, || ೬೦ || ಆನೆಮುಂಗುಮರದ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗನಬೀಜ, ಕಪ್ಪುನಾಮದಬೇರು, ಧಾತಕೀಹೂ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಹೊಳೆಮುತ್ತಿಕೆತ್ತೆ,—ಈ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಪುಷ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಜೇನು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, || ೬೧ || ಅರ್ಶಸ್ಸು, ರಕ್ತಾರ್ಶಸ್ಸು, ರಕ್ತಾತಿಸಾರ, ಬಾಲಕರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕ್ರಿಮಿದೋಷ, || ೬೨ || ಯೋನಿದೋಷ, ರಜೋದೋಷ, ಶ್ವೇತ, ರಕ್ತ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣಸ್ತ್ರಾವರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಯಾನುಗಚೂರ್ಣವೆಂದು ಹೆಸರು; ಲೋಕಹಿತ ಕೊ್ಪುಸುಗ, ಇದನ್ನು ಆತ್ರೇಯರು ಹೇಳಿರುವರು. || ೬೩ ||

**ನಾರಾಚಕಚೂರ್ಣ**

- ಯವಾನೀ ಹಪುಷಾ ಧಾನ್ಯಂ ಶತಪುಷ್ಪೋಪಕುಂಚಿಕಾ ||  
ಕಾರವೀ ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಮಜಗಂಧಾ ಶರೀ ವಚಾ || ೬೪ ||
- ಚಿತ್ರಕಂ ಜೀರಕಂ ವ್ಯೋಷಂ ಸ್ಪರ್ಣಕಾಮಿ ಫಲತ್ರಯಮ್ ||  
ದ್ವಾಕ್ಷಾರೌ ಪೌಷ್ಕರಂ ಮೂಲಂ ಕುಷ್ಮಂ ಲವಣಪಂಚಕಮ್ || ೬೫ ||
- ವಿಡಂಗಂ ಚ ಸಮಾಂಶಾನಿ ದಂತ್ಯಾ ಭಾಗತ್ರಯಂ ತಥಾ ||  
ತ್ರಿವೃದ್ವಿಶಾಲೇ ದ್ವಿಗುಣೇ ಸಾತಲಾ ಚ ಚತುರ್ಗುಣಾ || ೬೬ ||
- ಏಷಾ ನಾರಾಚಕೋ ನಾಮ ಚೂರ್ಣೋ ರೋಗಗಣಾಪಹಃ ||  
ನೈತಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿವರ್ತಂತೇ ರೋಗಾ ವಿಷ್ಣು ಮಿವಾಸುರಾಃ || ೬೭ ||

ಓಮ, ಹಾವುಬೇರು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಕಾಳಜೀರಿಗೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ತಿಲೋಣಿಗಿಡ, ಕಚ್ಚಾರ, ಬಜೆ, || ೬೪ || ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಜೀರಿಗೆ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಸೋನಾಮುಖಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿ ಕಾಯಿ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಸೌವರ್ಚಲಕ್ಕಾರ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಐದು ಬಗೆಯ ಉಪ್ಪುಗಳು, || ೬೫ || ವಾಯುವಿಳಿಗಂ,—ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ, ದಂತಿಗಿಡದ ಬೇರು ಮೂರುಭಾಗ, ತ್ರಿಗಡೆ ಮತ್ತು ಕಾಡುಸೌತೆ ಬಳ್ಳಿ—ಇವು ಎರಡೆರಡು ಭಾಗ, ಶೀಗೆಬಳ್ಳಿ ನಾಲ್ಕುಭಾಗ,—|| ೬೬ || ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿದಾಗ, ಆ ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ನಾರಾಚಕಚೂರ್ಣವೆಂದು ಹೆಸರು; ಈ ಚೂರ್ಣವು ಸಕಲರೋಗ ನಾಶಕವಾಗಿದೆ; ಅಸುರರು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ, ಈ ಚೂರ್ಣದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ರೋಗಗಳು ಪುನಃ ಬರಲಾರವು. || ೬೭ ||

**ನಾರಾಚಕಚೂರ್ಣದ ಸೇವನಾಕ್ರಮ**

- ತಕ್ರೇಣೋದರಿಭಿಃ ಸೇಯಂ ಗುಲ್ಮಿಭಿರ್ಬದರಾಂಭಸಾ||  
ಆನದ್ಧವಾತೇ ಸುರಯಾ ವಾತರೋಗೇ ಪ್ರಸನ್ನಯಾ || ೬೮ ||
- ದಧಿಮಂಡೇನ ವಿಟ್ಟಿಂಗೇ ದಾಡಿಮಾಂಭೋಭಿರರ್ಶಸಿ ||  
ಪರಿಕರ್ತ ಸವ್ಯಕ್ಷಾನ್ಲೇ ಹ್ಯುಷ್ಣಾಂಬುಭಿರಜೀರ್ಣಕೇ || ೬೯ ||
- ಭಗಂದರೇ ಪಾಂಡುರೋಗೇ ಕಾಸೇ ಶ್ವಾಸೇ ಗಲಗ್ರಹೇ ||  
ಹೃದ್ರೋಗೇ ಗ್ರಹಣೀದೋಷೇ ಕುಷ್ಠೇ ಮಂದೇನಲೇ ಜ್ವರೇ || ೭೦ ||
- ದಂಷ್ಟ್ರಾವಿಷೇ ಚ ಸಗರೇ ಯಥಾರ್ಹಂ ಕೃತ್ರಿಮೇ ವಿಷೇ ||  
ಸ್ನಿಗ್ಧಕೋಷ್ಠೇನ ಹ್ಯುಚಿತಂ ಸೇಯಮೇತದ್ವಿರೇಚನಮ್ || ೭೧ ||

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾರಾಚಕಚೂರ್ಣವನ್ನು ಉದರರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಗುಲ್ಮರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಬುಗರಿಹಣ್ಣಿನ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಆನದ್ಧವಾತರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮದ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕೇವಲ ವಾತಪೀಡಿತರಿಗೆ 'ಪ್ರಸನ್ನಾ' ಎಂಬ ಮದ್ಯವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ, || ೬೮ || ಮಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗದವರಿಗೆ ಮೊಸರುನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಅರ್ಶಸ್ಸುರೋಗಿಗಳಿಗೆ ದಾಳಿಂಬ ಸಿವೈಯ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಅಗಚುವಿಕೆಯಿದ್ದವರಿಗೆ (ಪರಿ ಕರ್ತಾರೋಗಗ್ರಸ್ತರಿಗೆ) ವ್ಯಕ್ಷಾಮ್ಲ(ಬಿರಂಡ ಅಥವಾ ಪುಣರ್ಪುಳಿ)ದ ಕಷಾಯ ದಲ್ಲಿ, ಅಜೀರ್ಣಪೀಡಿತರಿಗೆ ಬಿಸಿನೀರಲ್ಲಿ, ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು. || ೬೯ || ಭಗಂದರ, ಪಾಂಡುರೋಗ, ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ಗಲಗ್ರಹ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಗ್ರಹಣೀರೋಗ, ಕುಷ್ಠ, ಮಂದಾಗ್ನಿ, ಜ್ವರ, || ೭೦ || ದಂಷ್ಟ್ರಾವಿಷ (ಸರ್ಪಾದಿಗಳ ಕಡಿತದ ವಿಷ) ಗರ ವಿಷ, ಕೃತ್ರಿಮವಿಷ,—ಈ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಅನುಪಾನದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿರೇಚನರೂಪವಾಗಿ, ಸ್ನಿಗ್ಧಕೋಷ್ಠ ಮಾಡಿದನಂತರ ಕೊಡಬೇಕು. || ೭೧ ||

**ಹಪುಷಾದಿಚೂರ್ಣ**

- ಹಪುಷಾಂ ಕಾಂಚನಕ್ಷೀರಂ ತ್ರಿಫಲಾಂ ನೀಲಿನೀಫಲಮ್ ||  
ತ್ರಯಂತೀಂ ರೋಹಿಣೀಂ ತಿಕ್ತಾಂ ಸಾತಲಾಂ ತ್ರಿವೃತಾಂ ವಚಾಮ್ || ೭೨ ||
- ಸೈಂಧವಂ ಕಾಲಲವಣಂ ಪಿಪ್ಪಲೀಂ ಚೇತಿ ಚೂರ್ಣಯೇತ್ ||  
ದಾಡಿಮುತ್ರಿಫಲಾನಾಂಸರಸಮೂತ್ರಸುಖೋದಕೈಃ || ೭೩ ||
- ಸೇಯೋನಯಂ ಸರ್ವಗುಲ್ಮೇಷು ಪ್ಲೀಹೈ ಸರ್ವೋದರೇಷು ಚ ||  
ಶ್ವಿತ್ರೇ ಕುಷ್ಠೇಷು ಜ್ವರಕೇ ಸದನೇ ವಿಷಮೇನಲೇ || ೭೪ ||
- ಶೋಫಾರ್ಶಪಾಂಡುರೋಗೇಷು ಕಾಮುಲಾಯಾಂ ಹಲೀಮಕೇ ||  
ವಾತಪಿತ್ತಕಫಾಂಶ್ಚಾಪಿ ವಿರೇಕೇಣ ಪ್ರಸಾಧಯೇತ್ || ೭೫ ||

ಹಾವುಬೇರು, ಅರಸಿನ ಉಮ್ಮತ್ತ, ತ್ರಿಫಲೆಗಳು, ನೀಲೀಬೀಜ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ನೆಲಬೇವು, ಶೀಗೆಬಳ್ಳಿ, ತ್ರಿಗಡೆ, ಬಜೆ, || ೭೨ || ಇಂದುಪ್ಪು,

ಕಾರುಪ್ಪು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ದಾಳಿಂಬ ಸಿವೆಯ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಫಲಾಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಮಾಂಸರಸದಲ್ಲಿ, ಗೋಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಉಷ್ಣಜಲದಲ್ಲಿ, || ೨೩ || ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ಗುಲ್ಮರೋಗಗಳು, ಪ್ಲೀಹಾ, ಸರ್ವಉದರರೋಗಗಳು, ಶ್ವಿತ್ರ, ಕುಷ್ಠ, ಜ್ವರ, ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯ, ವಿಷಮಾಗ್ನಿ, || ೨೪ || ಶೋಫ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಪಾಂಡುರೋಗ, ಕಾಮಲಾ, ಹಲೀಮಕ, ಸಕಲವಾತ ಕಫಪಿತ್ತರೋಗಗಳು, ವಿರೇಚನವಾಗಿ ಇದರ ಸುಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೫ ||

**ನೀಲಿನೀಚೂರ್ಣ**

ನೀಲಿನೀಂ ನಿಚುಲಂ ವ್ಯೋಷಂ ಕ್ವಾರೌ ಲವಣಪಂಚಕಮ್ ||  
ಚಿತ್ರಕಂ ಚ ಪಿಬೇಚ್ಛೂರ್ಣಂ ಸರ್ಪಿಷೋದರಗುಲ್ಮನುತ್ || ೨೬ ||

ನೀಲಿಬೇರು, ಹೊಳೆಕಾವೆಮರ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಸರ್ಪಕ್ಕಾರ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಐದು ಉಪ್ಪುಗಳು, ಚಿತ್ರಮೂಲ— ಇವುಗಳ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ದನದ ತುಪ್ಪದೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಉದರಗುಲ್ಮರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೬ ||

**ಪಟೋಲಾದಿಚೂರ್ಣ**

ಪಟೋಲನಿಂಬತ್ರಾಯಂತೀತಿಕ್ತಾತಿಕ್ತಕಪರ್ಪಟಮ್ ||  
ಕುಟಜತ್ಯಕ್ಫಲಂ ದೂರ್ವಾ ಮಧುಶಿಗ್ರುಫಲಂ ವಚಾ || ೨೭ ||

ದಾರ್ವೀ ತ್ಯಕ್ ಪದ್ಮಕೋಶೀರಯನಾನೀಮುಸ್ತಚಂದನಮ್ ||  
ಸೌರಾಷ್ಯೈತಿವಿಷಾ ವ್ಯೋಷಂ ತ್ಯಗೇಲಾಪತ್ರದಾರು ಚ || ೨೮ ||

ಚೂರ್ಣಿತಂ ಮಧುನಾ ಲೇಹ್ಯಂ ಪೇಯಂ ಮಧ್ಯಜಲೇನ ವಾ ||  
ಹೃತ್ಪಾಂಡುಗ್ರಹಣೀರೋಗಗುಲ್ಮಶೂಲಾರುಚಿಜ್ವರಾನ್ || ೨೯ ||

ಕಾಮಲಾಂ ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಚ ಮುಖರೋಗಾಂಶ್ಚ ನಾಶಯೇತ್ || ೩೦ ||

ಕಹಿಪಡವಲಬಳ್ಳಿ, ಕಹಿಬೇವಿನಕೆತ್ತೆ, ತ್ರಾಯಮಾಣಾ, ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಪರ್ಪಾಟಕ ಹುಲ್ಲು, ಕೊಡಸಿಗನಕೆತ್ತೆ, ಕೊಡಸಿಗನಬೀಜ, ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲು, ಸುಗ್ಗೆಬೀಜ, ಬಜೆ, || ೨೭ || ಮರದರಸಿನಸಿವೈ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಪದ್ಮಕ, ಲಾವಂಚ, ಜೀರಿಗೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಗೋಪೀಚಂದನ, ಅತಿವಿಷಾ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ದೇವದಾರು, || ೨೮ || — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಜೀನಿನೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅಥವಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ನೀರಲ್ಲಿ ಕದಡಿಸಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಪಾಂಡುರೋಗ, ಗ್ರಹಣೀ, ಗುಲ್ಮ, ಶೂಲ, ಅರುಚಿ, ಜ್ವರ, || ೨೯ || ಕಾಮಲಾ, ಸನ್ನಿಪಾತ, ಮುಖರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೦ ||



**ನಿಂಬಾದಿಚೂರ್ಣ**

ಭೂನಿಂಬಕಟುಕಾಮುಸ್ತಾತ್ರೂಷಣೇಂದ್ರಯನಾನ್ ಸಮಾನ್ ||  
ದ್ವೌ ಚಿತ್ರಕಾದ್ವತ್ಸಕತ್ಸಗ್ಭಾಗಾನ್ ಷೋಡಶ ಚೂರ್ಣಯೇತ್ || ೩೧ ||

ಗುಡಶೀತಾಂಬುನಾ ಪೀತಂ ತದ್ಗ್ರಹಣೀದೋಷಗುಲ್ಮನುತ್ ||  
ಕಾಮಲಾಜ್ವರಪಾಂಡುತ್ಪನೇಹಾರುಚ್ಯತಿಸಾರನುತ್ || ೩೨ ||

ನೆಲಬೇವು, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕೊಡಸಿಗನ ಬೀಜ, — ಇವು ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ, ಚಿತ್ರಮೂಲ ಎರಡು ಭಾಗ, ಕೊಡಸಿಗನ ಬೇರಿನ ಸಿವೈ ೧೬ ಭಾಗ, — ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, || ೩೧ || ಬೆಲ್ಲದೊಂದಿಗೆ, ಶೀತಜಲದಲ್ಲಿ ಕದಡಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಗ್ರಹಣೀರೋಗ, ಗುಲ್ಮ, ಕಾಮಲಾ, ಜ್ವರ, ಪಾಂಡುರೋಗ, ಮೇಹ, ಅರುಚಿ, ಅತಿಸಾರ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೨ ||

**ನಾಗರಾದಿಚೂರ್ಣ**

ನಾಗರಾತಿವಿಷಾ ಮುಸ್ತಾ ಪಾಠಾ ಬಿಲ್ವಂ ರಸಾಂಜನಮ್ ||  
ಕುಟಜತ್ಯಕ್ಫಲಂ ತಿಕ್ತಂ ಧಾತಕೀ ಚ ಕೃತಂ ರಜಃ || ೩೩ ||

ಕ್ವಾದ್ರತಂಡುಲವಾರಿಭ್ಯಾಂ ಪೈತ್ತಿಕೇ ಗ್ರಹಣೀಗದೇ ||  
ಪ್ರವಾಹಿಕಾಶೋಗುದರುಗ್ರಕ್ರೋತ್ಥಾನೇಷ ಪೇಷ್ಯತೇ || ೩೪ ||

ಶುಂಠಿ, ಅತಿವಿಷ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಬಿಲ್ವದ ಕಾಯಿತಿರುಳು, ರಸಾಂಜನ, ಕೊಡಸಿಗನ ಕೆತ್ತೆ ಮತ್ತು ಬೀಜ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಧಾತಕೀಹೂ, — ಇವುಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, || ೩೩ || ಜೀನು, ಅಕ್ಕಚ್ಚುಗಳೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಪಿತ್ತರೋಗ, ಗ್ರಹಣೀ, ಪ್ರವಾಹಿಕಾ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಗುದರೋಗ, ರಕ್ತಪ್ರಕೋಪ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೩೪ ||

**ಸಿತೋಪಲಾದಿಚೂರ್ಣ**

ಸಿತೋಪಲಾವಂಶಭವೋಪಕುಲ್ಯಾತ್ರುಟಿತ್ಯಚಾನಾಜ್ಯಮಧು-  
ಪ್ರಯುಕ್ತಮ್ ||

ಅದ್ಯಾತ್ತದೂರ್ಧ್ವದ್ವಿಗುಣಂ ನಿಹಂತಿ ಚೂರ್ಣಂ ಸಮಸ್ತಾನ್ ||  
ಕ್ವಯುಜಾತರೋಗಾನ್ || ೩೫ ||

ಸಶ್ವಾಸಕಾಸಾನಲಮಾಂದ್ಯಸುಪ್ತಿಜಿಹ್ವಾರುಚಿಶ್ಲೇಷ್ಮಕಪಾಶ್ಚಶೂಲಾನ್ ||  
ಜ್ವರೋರ್ಧ್ವರಕ್ತಂ ಸಕರಾಂಘ್ರಿದಾಹಮುಕ್ತಾನ್ ಯಥಾ  
ಪಾಪಗಣಾನ್ ಮುರಾರಿಃ || ೩೬ ||

ಆಯುರ್ಯದಿ ಸ್ಯಾದ್ಬಲವನ್ನರಾಣಾಂ  
ಸುರಕ್ತಪಿತ್ತಶ್ಚಸನಕ್ಪಯಾಣಾಮ್ || ೩೭ ||

ಕಲ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ ೧೬ ಭಾಗ, ವಂಶಲೋಚನ ೮ ಭಾಗ, ಹಿವ್ವಲಿ ೪ ಭಾಗ, ಏಲಕ್ಕಿ ೨ ಭಾಗ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ ೧ ಭಾಗ, — ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಜೇನು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕ್ಷಯದಿಂದಂಟಾಗುವ, ಸಕಲ ಉಪದ್ರವಗಳು ಕೂಡ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೮೫ || ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ಅಗ್ನಿನಾಂದ್ಯ, ಸುಪ್ತಿ, ಜಿಹ್ವಾರೋಗ, ಅರುಚಿ, ಕಫ, ಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲ, ಜ್ವರ, ಊರ್ಧ್ವರಕ್ತ, ಹಸ್ತಪಾದದಾಹ, ಈ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪಾಪಸಮೂಹಗಳು ದೂರವಾಗುವಂತೆ, ಗುಣವಾಗುವವು. || ೮೬ || ಆಯುರ್ಬಲವಿದ್ದರೆ, ಸಶಕ್ತರಿಗೆ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಶ್ವಾಸ, ಕ್ಷಯಗಳಿಗೆ ಇದು ದಿವ್ಯಾಷಧ. || ೮೭ ||

**ಕಚ್ಚೂರಾದಿಚೂರ್ಣ**

ಕಚ್ಚೂರ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಲಾವಂಚ, ಹುಣಸೆ ಎಲೆಯ ದಂಡು, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ದೇವದಾರು, ಹೊದಳು, ಕಲ್ಮಡ, ಬಾಳಂತಿಬೋಳ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಮೊಲೆಹಾಲಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ, ಜ್ವರ, ನೇತ್ರರೋಗ, ಶಿರಃಶೂಲ, ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮೆಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು.

**ರಾಸ್ನಾದಿಚೂರ್ಣ**

ರಾಸ್ನಾ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ದೇವದಾರು, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ರಕ್ತಬೋಳ, ಚಂಚಲ್ಯ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಬಜಿ, ಕಾವಿಕಲ್ಲು, ಅರಸಿನ, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಪಿನಾರಿ, ಲಾವಂಚ, ಅಫೀಮು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಹುಣಸೆ ಎಲೆಯ ದಂಡು, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಮೊಲೆಹಾಲಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ, ಸಕಲ ವಿಧದ ಸನ್ನಿಪಾತ, ಶಿರಃಶೂಲಗಳು ಸಹ ಶಮನಹೊಂದುವವು.

**ಮಹಾಕಚ್ಚೂರಾದಿಚೂರ್ಣ**

ಕಚ್ಚೂರ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ದೇವದಾರು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತ ಚಂದನ, ಕಲ್ಮಡ, ಕಲ್ಮಡ, ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ರಾಸ್ನಾ, ಹುಣಸೆ ಎಲೆಯ ನಾರು, ನಾಮದಬೇರು, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಚಂಚಲ್ಯ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಬಾಳಂತಿಬೋಳ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಹೊದಳು, ಕುಂದ್ಲಿ ಕ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ರಕ್ತಬೋಳ, ಅಫೀಮು, ಕಾವಿಕಲ್ಲು, ಜಾಜಿಕಾಯಿ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತೂಕ ಸೇರಿಸಿ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಮೊಲೆಹಾಲಲ್ಲಿ ಅರೆದು ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ, ವಾತಪಿತ್ತಜ, ಶಿರಃಶೂಲ, ಜ್ವರ, ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮೆ, ನೇತ್ರರೋಗ, ಪೀನಸ, ಕಫರೋಗ, ಕರ್ಣರೋಗ, ಸನ್ನಿಪಾತ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಶಮನವಾಗುವವು; ಇದು ಸುಖಶಾಂತಿದಾಯಕವಾಗಿದೆ.



**ಬೃಹತ್ಕರ್ಪೂರಾದಿಚೂರ್ಣ**

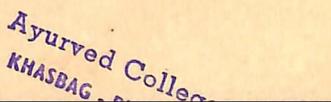
ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ರಾಮಪತ್ರೆ, ಬಾಲಮೆಣಸು, ಕಸ್ತೂರಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಕ್ಕಲ ಖಾರ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ವತ್ಸನಾಭಿ, ಹೊದಳು, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ಪಾಡಾನಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಅಫೀಮು, ರಾಸ್ನಾ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಲೋಧ್ರ, ತ್ರಿಗಡೆ, ನಾಗಕೇಸರ, ದೊಡ್ಡ ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಭದ್ರ ಮುಷ್ಟಿ, ಲಾವಂಚ, ಚಂದ್ರಶೂರಬೀಜ, ಬಜಿ, ದೇವದಾರು, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ಕಿರಾತ ಕಡ್ಡಿ, ಕಚ್ಚೂರ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಪಾಷಾಣಭೇದಿ, ಅಗಿಲು ಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಮೆಂತೆ, ತಕ್ಕೊಲ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಅತ್ತಿಹಿವ್ವಲಿ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿ, ಈ ಚೂರ್ಣದ ಸಮಭಾಗ ಕಲ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಸೇರಿಸಿ, ಅರ್ಧತೊಲೆ ಯಂತೆ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಕಲಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ ವಾಯುಕ್ಲೋಭ, ಛರ್ದಿ, ಹಿಕ್ಕಾ, ಕಾಸ, ಎದೆ ನೋವು, ಪಿತ್ತಗುಲ್ಮ, ಕಫಶೂಲ, ಪಾಂಡುರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಶಮನವಾಗುವವು.

**ಕುಕ್ಕುಟಲವಣ**

ಕಾಡು ಕರಿಮೆಣಸು ಬೇರು, ಕಾಡುಹಿವ್ವಲಿ ಬೇರು, ಚಿತ್ರಮೂಲ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಹಿವ್ವಲಿ, ತ್ರಿಗಡೆ, — ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂಭತ್ತು ತೊಲೆ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ೧೭೨೦ ತೊಲೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ ೪೩೦ ತೊಲೆ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಹುಂಜದ ಮಾಂಸ ೪೮ ತೊಲೆ ಹಾಕಿ, ೪೮ ತೊಲೆ ಇಂದುಪ್ಪು, ೪೮ ತೊಲೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಹಾಲು, ೪೮ ತೊಲೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ೪೮ ತೊಲೆ ದನದ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಪಾಕವಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಹಿಂಗು, ಜೀರಿಗೆ, ಏಲಕ್ಕಿ — ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಹಾಕಿ, ಸುಪಾಕದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ, ದಿನಾಲೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ೧ ತೊಲೆಯಂತೆ ಸೇವಿಸಿದನಂತರ, ಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನು ಕುಡಿದರೆ, ವಾತ, ಗುಲ್ಮ, ಶೂಲ, ಅನಾಹ, ತೂನಿ, ವ್ರತೂನಿ, ಅಸ್ಮೀಲಾ, ಬಸ್ತಿವ್ರದೇಶದ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ಔಷಧಕ್ಕೆ ಕುಕ್ಕುಟಲವಣವೆಂದು ಹೆಸರು; ಇದು ದಿವ್ಯಾಷಧ.

**ಮದನಕಾಮೇಶ್ವರೀಚೂರ್ಣ**

ಅಭ್ಯಕಭಸ್ಮ, ದೊಡ್ಡ ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿಸತ್ತ್ವ, ಮೆಂತೆಕಾಳು, ಆಲದ ಮೇಣ, ನೆಲಕುಂಬಳಸತ್ತ್ವ, ನೆಲತಾಳೆಗಡ್ಡೆಯ ಸತ್ತ್ವ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಬಯಲಮುಳ್ಳಿನ ಬೀಜ, ಕದಳಿಗಡ್ಡೆ, ಶತಾವರೀಸತ್ತ್ವ, ಓಮ, ಉದ್ದು, ಎಳ್ಳು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಜೈಷ್ಠಮಧು, ದೊಡ್ಡ ಕಡೀರ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಚ್ಚೂರ, ಮದನಫಲ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಇಂದುಪ್ಪು,



ಕಿರುತೇಗು ಬೇರು, ಕರ್ಕಟಶೃಂಗಿ, ಗರ್ಗದ ಬೇರು, ಅರಸಿನ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಪುನರ್ನವೆ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಬೇಂಗದ ತಿರುಳು, ವಂಶಲೋಚನ, ನಸುಗುನ್ನಿಬೀಜ, ಹುಣಸೆ ಮೇಣ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಚೂರ್ಣದಷ್ಟೇ ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಭಂಗಿಯ ಚೂರ್ಣ,— ಈ ಚೂರ್ಣಗಳೆರಡರ ಸಮಭಾಗ ಸಕ್ಕರೆ, ಹಾಗೂ ದನದ ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಅರ್ಧ ತೊಲೆಯ ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ದಿನಾಲೂ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಸೇವಿಸಿದನಂತರ, ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿದ ಬಿಸಿಹಾಲನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಲಿದ್ದರೆ, ಶುಕ್ಲವೃದ್ಧಿ, ಶುಕ್ರಸ್ತಂಭನ, ಶುಕ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಶಕ್ತಿ, ಸುಖಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಂಭೋಗಸುಖ, ಹೃಷ್ಯಪುಷ್ಪತೆ, ಮನಃಶಾಂತಿ,—ಇವೆಲ್ಲ ಲಭಿಸುವವು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ಅತಿಸಾರ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಗ್ರಹಣೀ, ಪ್ರಮೇಹ, ಕಫಾತಿಸಾರ, ರಕ್ತಾತಿಸಾರರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಶಮನವಾಗುವವು; ನಿತ್ಯಾನಂದ, ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ, ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುವವು; ವಾರ್ಧಿಕ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ದೂರವಾಗಿ, ಆಯುಷ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುವುದು; ಒಂದು ವರ್ಷದ ತನಕ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಮನೋಹರನಾಗಿ, ಸರ್ವರ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾಗುವನು; ವೃದ್ಧರು ಸಹ ಕಾಮಸಂಪನ್ನರಾಗಿ, ಕಾಮಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತರಾಗಲು ಇದರಿಂದ ಶಕ್ತರೇ ಸರಿ.

**ನಾಸಿಕಾಚೂರ್ಣ**

ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಜೀರಿಗೆ, ನವಿಲಗರಿಯ ಒಳಗಿನ ತಿರುಳು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಲವಂಗ, ಜಾಯಿಪತ್ರಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಗಂಧ ಮೆಣಸು, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಖರ್ಜೂರ, ಲಾವಂಚ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಆ ಚೂರ್ಣದ ಸಮಭಾಗ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಚೂರ್ಣ, ಅಷ್ಟೇ ಹೊಗೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಚೂರ್ಣ,—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಲಿಂಬೆಹುಳಿರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಪುನಃ ಒಣಗಿಸಿ, ಎಳೆನೀರಿನ (ಬೊಂಡದ) ನೀರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅರೆದು, ಒಣಗಿಸಿ, ಕರ್ಪೂರ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಶುದ್ಧ ಗುಲಾಬಿನೀರಿನಿಂದ ಅರೆದು, ತರುವಾಯ ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ ಬಳ್ಳಿಯ ಸತ್ತ ಮುತ್ತು ಪುಣುಗು ಸೇರಿಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕದಡಿಸಿದನಂತರ, ಈ ನಾಸಿಕಾಚೂರ್ಣವನ್ನು ನಸ್ಯವಿಧಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಶಿಶುಲೂ, ಪೀನಸ, ದುರ್ಗಂಧ, ಸೂರ್ಯಾವರ್ತ, ಊರ್ಧ್ವಜತ್ರವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು.



**ಗುಟಿಕಾಯೋಗ ಪ್ರಕರಣ (ಜ)**

**ನೀಲೀಮೂಲಾದಿಗುಟಿಕಾ**

ನೀಲೀಮೂಲಂ ಚ ಪಿಷ್ಟ್ವಾ ತು ತತ್ಪ್ರತ್ಯಸ್ವರಸೇನ ಚ ||  
 ಪಿಪ್ಪಲೀರೋಹಿಣೀಯುಕ್ತಂ ಸಾಮಾನ್ಯಜ್ವರಶಾಂತಯೇ || ೧ ||

ನೀಲೀಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ—ಇವನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಜಜ್ಜಿ, ನೀಲೀ ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; (ಅದನ್ನು ಸಹದೇವಿರಸದಿಂದ ಅರೆದು ಸೇವಿಸಲು) ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ವರಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧ ||

**ಜ್ವರಾಂಕುಶಗುಟಿಕಾ**

ಸಮೈಶ್ಚತುರ್ಜಾತಸುಗಂಧಸೂತವ್ಯೋಷ್ಣೈಃ ಕುನಾರೀರಸಸಂಪ್ರಪಿಷ್ಟೈಃ ||  
 ಮಾಷಾರ್ಧಮಾತ್ರಾಂ ಗುಟಿಕಾಂ ಕೃತಾಂ ಹಿ ಜ್ವರಾಂಕುಶಂ  
 ನಾಮವದಂತಿ ವೈದ್ಯಾಃ || ೨ ||

ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಗಂಧಕ, ಸಾರದ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಲೋಳಿಸರದ ರಸದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆದು, ಸಾಸಿವೆಯಂತೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಇದಕ್ಕೆ ಜ್ವರಾಂಕುಶಗುಟಿಯೆಂದು ವೈದ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಇದು ಜ್ವರನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೨ ||

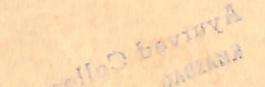
**ರಾಮಬಾಣಗುಟಿಕಾ**

ಸೂತಂ ಗಂಧಂ ವಿಷಂ ತುಲ್ಯಂ ಧೂರ್ತಬೀಜಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಸಮಮ್ ||  
 ಚತುರ್ಣಾಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ವ್ಯೋಷಂ ಗುಂಜಾಪತ್ರರಸೇನ ತು ||  
 ರಾಮಬಾಣಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಜ್ವರವಿನಾಶನಮ್ || ೩ ||

ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಪಾರದ, ಗಂಧಕ, ವತ್ಸನಾಭಿ—ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಉಮ್ಮತ್ತಬೀಜ ೩ ಭಾಗ, ತ್ರಿಕಟು (ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ) ೧೨ ಭಾಗ,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಗುರುಗುಂಜಿ ಎಲೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಇದಕ್ಕೆ ರಾಮಬಾಣವೆಂದು ಹೆಸರು; ಇದು ಸರ್ವಜ್ವರ ವಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ. || ೩ ||

**ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾವಟೀ**

ಸೂತಂ ಗಂಧಕರಾಮಠಂ ವರಕಟುಂ ಕೃತ್ವಾ ಯವಾನೀಂ ಸಮಂ |  
 ಸರ್ವಂ ಷೋಡಶಭಾಗಮತ್ರ ಚ ವಿಷಂ ಜಂಬಾರಸೇ ಮುದ್ರಯೇತ್ ||  
 ಗುಂಜಾಮಾತ್ರನಿಬದ್ಧಶುಷ್ಕಗುಟಿಕಾ ಶೂಲಾಪಹಂತ್ರೀ ಪರಮ್ |  
 ಕಾಸಶ್ವಾಸಹರೀ ಮಹಾಜ್ವರಹರೀ ನಾನ್ಯಾ ತು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾ || ೪ ||



ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಪಾರದ, ಗಂಧಕ, ಹಿಂಗು, ಹಾಗೂ ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿವೈ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿವೈ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿಸಿವೈ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಜೀರಿಗೆ,— ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಹದಿನಾರನೆಯ ಒಂದಂಶ ಶುದ್ಧ ವತ್ಸನಾಭಿ,— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಲಿಂಬೆಹುಳಿಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಗುಂಜಾಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಮಾಡಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅದು ಶೂಲ, ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ಜ್ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೋಗ ಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ; ಅದು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾವಟಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. || ೪ ||

**ಪಾಂಡುರೋಗಹರಗುಟಿಕಾ**

ತೇಕರಾಜರಸೇ ಸುಭಾವಿತಂ ಲೋಹಗೂಢವರಾರಜ- |  
ಸ್ತುಲ್ಯಭಾಗವಟಿಚ್ಛದೋಧ್ವನಭಸ್ಮ ಚಾಪ್ಯುಭಯಂ ಪುನಃ |  
ಷಟ್ಪದೋತ್ಕರಸೇನ ಸೇಷಿತಮಕ್ವಮಾತ್ರವಿನಿಮಿಫತಂ |  
ಪಿಂಡಮಪ್ಯತಿ ಪಾಂಡುರೋಗಮುದಶ್ಚಿತಾ ಸಹ ಸೇವಿತಮ್ || ೫ ||

ಗರ್ಗದ ರಸದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಪುರಾಣಲೋಹಕಿಟ್ಟಿದ ಚೂರ್ಣದ ಭಸ್ಮ, ತ್ರಿಫಲೆಗಳ ಚೂರ್ಣ, ಆಲದಮರದ ಕೆತ್ತೆಯ ಭಸ್ಮ,— ಇವನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಗರ್ಗದ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಅಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಸಿ, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಪಾಂಡುರೋಗವು ಗುಣವಾಗು ವದು. || ೫ ||

**ಜ್ವರಾಂಕುಶಗುಟಿಕಾ**

ರಸಸ್ಯ ದ್ವಿಗುಣಂ ಗಂಧಂ ಗಂಧತುಲ್ಯಂ ತು ಟಂಕಣಮ್ |  
ರಸತುಲ್ಯವಿಷಂ ಯೋಜ್ಯಂ ಮರಿಚಂ ಪಂಚಧಾ ವಿಷಮ್ || ೬ ||  
ಕಟ್ಟಲಂ ದಂತಿಬೀಜಶ್ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಮರಿಚಾನ್ವಿತಮ್ |  
ಜ್ವರಾಂಕುಶೋ ರಸೋ ಹ್ಯೇಷ ಚೂರ್ಣಯೇದ್ಯಾಮಾತ್ರಕಮ್ |  
ಮಾಷ್ಯಕೇನ ನಿಹಂತ್ಯಾಶು ಜ್ವರಮುಗ್ರಂ ತ್ರಿದೋಷಜಮ್ || ೭ ||

ಪಾರದ ಒಂದು ಭಾಗ, ಗಂಧಕ ಎರಡು ಭಾಗ, ಟಂಕಣಖಾರ ಎರಡು ಭಾಗ, ವತ್ಸನಾಭಿ ಒಂದು ಭಾಗ, ಕಾಳುಮೆಣಸು ಐದು ಭಾಗ, || ೬ || ಕಿರುಸಿವನ್ನಿ ಐದು ಭಾಗ, ದಂತಿಬೀಜ ಐದು ಭಾಗ,— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಯಥೋಚಿತ ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದು ಯಾಮದ ತನಕ ಹಸಿಶುಂಠಿರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಈ ಜ್ವರಾಂಕುಶಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಉದ್ದಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದನ್ನು ಉಚಿತ ಅನುಪಾನದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಉಗ್ರ ಹಾಗೂ ತ್ರಿದೋಷಜ್ವರವನ್ನು ಇದು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೭ ||

**ಮಹಾಜ್ವರಾಂಕುಶಗುಟಿಕಾ**

ಶುದ್ಧಸೂತಂ ವಿಷಂ ಗಂಧಂ ಧೂರ್ತಬೀಜಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಸಮಮ್ |  
ಚತುರ್ಣಾಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ವ್ಯೋಷಂ ಚೂರ್ಣಂ ಗುಂಜಾಪ್ರಮಾಣಕಮ್ || ೮ ||

ಜಂಬೀರಕಸ್ಯ ಸ್ವರಸೇ ಆದ್ರ್ಯಕಸ್ಯ ಚ ತೈರ್ಯುತಮ್ ||  
ಮಹಾಜ್ವರಾಂಕುಶೋ ನಾಮ ಜ್ವರಾಣಾಮಂತಕೋ ಭವೇತ್ || ೯ ||

ಪಾರದ, ವತ್ಸನಾಭಿ, ಗಂಧಕ,— ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ, ಉಮ್ಮತ್ತಬೀಜ ಮೂರು ಭಾಗ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ — ಇವು ಮೂರು ೧೨ ಭಾಗ,— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಲಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ರಸದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹಸಿಶುಂಠಿರಸದಲ್ಲಿ ಯಥೋಚಿತ ಅರೆದು, ಗುರುಗುಂಜಿಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಇದು ಸರ್ವಜ್ವರಹರವಾಗಿದೆ. || ೯ ಮತ್ತು ೯ ||

**ರಾಮಬಾಣಗುಟಿಕಾ**

ಹಿಂಗುಲಂ ಗಂಧಕಾಶ್ವಾನಂ ಚತುಷ್ಟಂ ಮಾನತಃ ಕ್ರಮಾತ್ |  
ಮರ್ದಯಿತ್ಯಾ ತು ಸುಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂ ಸ್ವರ್ಣಪತ್ರರಸೇನ ತು || ೧೦ ||  
ಗುಂಜಾನಾತ್ರಂ ಪ್ರಯುಂಜೀತ ಶರ್ಕರಾಯಾಂ ವಿಶೇಷತಃ |  
ರಾಮಬಾಣಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಶೀತಜ್ವರಾಪಹಮ್ || ೧೧ ||

ಹಿಂಗುಲ ಒಂದು ಭಾಗ, ಗಂಧಕ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗ— ಇವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಉಮ್ಮತ್ತ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಗುರುಗುಂಜಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಮಾಡಿ, ರಾಮಬಾಣವೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದ ಈ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಕ್ಕರೆಯೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸರ್ವಶೀತಜ್ವರ ಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೦ ಮತ್ತು ೧೧ ||

**ಸರ್ವರೋಗಕುಲಾಂತಕವಟೀ**

ಅನ್ಯತಂ ಚೈಕನಿಷ್ಠಂ ಚ ತತ್ಸಮಂ ಕಣಚೂರ್ಣಿತಮ್ |  
ತಯೋರ್ಹಿಂಗುಲಮಾತ್ರೇಣ ವಟಿಜಂಬೀರನೀರಜ್ಯಃ || ೧೨ ||  
ಶೀತೋದಕಂ ವಾದ್ರ್ಯಕಂ ನಾ ಪಿಬೇನ್ಮಾಷಪ್ರಮಾಣಕಮ್ |  
ರಾಜಯಕ್ಪಾನಿಲಶ್ವಾಸಜ್ವರನುಂದಾನಲಾನಪಿ |  
ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಮಹಾನಾತಂ ಸರ್ವರೋಗಾನ್ ನಿಹಂತಿ ಚ || ೧೩ ||

ವತ್ಸನಾಭಿ ಒಂದು ಪಾಲು, ಹಿವ್ವಲಿಚೂರ್ಣ ಒಂದು ಪಾಲು, ಹಿಂಗುಲಭಸ್ಮ ಎರಡು ಪಾಲು— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಲದ ಕೆತ್ತೆಯ ಕಷಾಯ ಹಾಗೂ, ಲಿಂಬೆಹುಳಿಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಉದ್ದಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾತ್ರಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಕೆಂಬೇವಿನ ಕಷಾಯ ಅಥವಾ ಹಸಿಶುಂಠಿರಸದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕ್ಷಯ, ವಾತರೋಗ, ಶ್ವಾಸ, ಜ್ವರ, ಅಗ್ನಿ ಮಾಂದ್ಯ, ಸನ್ನಿಪಾತ, ಮಹಾವಾತ — ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೧೨ ಮತ್ತು ೧೩ ||

**ರೋಗತ್ರಯಾರಿಗುಟಿಕಾ**

ಪಾರದಂ ಚಾಮ್ಯತಂ ಗಂಧಂ ಸರ್ವಂ ಶುದ್ಧಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ |  
ವರಾ ವ್ಯೋಷೇಣ ಸಂಮಿಶ್ರಂ ಸಮತುಲ್ಯಂ ವಿನರ್ದಯೇತ್ || ೧೪ ||

ಚ್ಛಾಳಾಮುಖೀ ಚ ನಿಯಾಸಂ ಸೂರಣಂ ಚಿತ್ರಕಾರ್ಪಕಮ್ ||  
ಶಿಗ್ರಃ ಪುನರ್ನವಾ ಚೈವ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಭಾವನಾತ್ರಯಮ್ || ೧೫ ||

ತತ್ರ ಸಂಸ್ಥಿತನಾದಾಯ ದೀಯತೇ ಗುಂಜನಾತ್ರಕಮ್ ||  
ನವಜ್ವರವಿನಾಶಾಯ ಚಾರ್ಪಕಸ್ಯ ರಸೇನ ತು || ೧೬ ||

ಕಿರಾತಂ ಮರಿಚಂ ದೇಯಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ತ್ರಯೋದಶೇ ||  
ರೋಗತ್ರಯಾರಿವಿಖ್ಯತೋ ರಾಜರಾಜೇನ ನಿರ್ಮಿತಮ್ || ೧೭ ||

ಪಾರದ, ವತ್ಸನಾಭಿ, ಗಂಧಕ, — ಇವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಶುದ್ಧಮಾಡಿ, ತ್ರಿಫಲೆ ಮತ್ತು ತ್ರಿಕಟು, — ಇವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ಸೇರಿಸಿ, ಚ್ಛಾಳಾಮುಖಿ(ಮೆತ್ತೋಣಿ)ಗಡ್ಡೆಯ ಕಷಾಯ, ಸೂರಣಗಡ್ಡೆಯ ಕಷಾಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ ಕಷಾಯ, ಹಸಿಶುಂಠಿರಸ, ನುಗ್ಗೆ ಕಷಾಯ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ನವಾ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, (ಒಂದೊಂದು ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮೂರು ಮೂರು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅರೆದು, ಗುಂಜಾಪ್ರಮಾಣದ ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬೇಕು; ರೋಗತ್ರಯಾರಿಯೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದ ಈ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಕಾಳುಮೆಣಸು ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ ೧೩ ವಿಧದ ಸನ್ನಿಪಾತಗಳು ಸಹ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದನ್ನು ರಾಜರಾಜನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವನು. || ೧೪ ರಿಂದ ೧೭ ||

**ಚಂಡಭಾಸ್ವರರಸ**

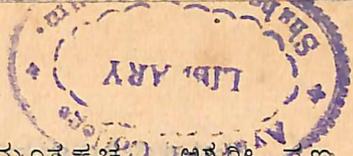
ಹರಬೀಜಾಮೃತಬಲಿಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ನಿಷ್ಯಸಂಯುತಮ್ ||  
ಟಿಂಕಣಂ ದಶನಿಷ್ಯಂ ಚ ಜೇಪಾಲಂ ವಿಂಶತಿಸ್ತಥಾ || ೧೮ ||

ಶುದ್ಧಂ ಖಲ್ವತಲೇ ಕ್ರಿಪ್ಯ ನಿರ್ಗುಂಡೀರಸಮರ್ದಿತಮ್ ||  
ಮುದ್ಧಪ್ರಮಾಣಾಂ ಗುಟಿಕಾಂ ಗುಡೇನ ಸಹ ಭಕ್ಷಯೇತ್ || ೧೯ ||

ಪಾಂಡುಶೋಘೋದರಾವರ್ತಗುಲ್ಮಪ್ಲೀಹಗುದಕ್ರಿಮಿನ್ ||  
ಅಜೀರ್ಣಮಾಮಶೂಲಂ ಚ ದೀಪನಂ ಪಾಚನಂ ಪರಮ್ || ೨೦ ||

ಪುರಾಣಜ್ವರಮೇಹಂ ಚ ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಶ್ಮರೀವ್ರಣಾನ್ ||  
ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿಹರಂ ಶೀಘ್ರಂ ರಸೋಽಯಂ ಚಂಡಭಾಸ್ವರಃ || ೨೧ ||

ಪಾರದ, ವತ್ಸನಾಭಿ, ಗಂಧಕ, — ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ, ಟಿಂಕಣಖಾರ ಹತ್ತು ಭಾಗ, ಜೇಪಾಳಬೀಜ ೨೦ ಭಾಗ, || ೧೮ || ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಶುದ್ಧಮಾಡಿ, ಯಥೋಚಿತ ಕರಿನೆಕ್ಕಿಯೆಲೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಹೆಸರುಕಾಳು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಮಾಡಿ, ಬೆಲ್ಲದೊಂದಿಗೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, || ೧೬ || ಪಾಂಡು, ಶೋಘ, ಉದರ, ಉದಾವರ್ತ, ಗುಲ್ಮ, ಪ್ಲೀಹ, ಗುದರೋಗ, ಕ್ರಿಮಿ, ಅಜೀರ್ಣ, ಆಮಶೂಲ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಅತ್ಯಂತ ದೀಪನಪಾಚನವಾಗಿದೆ; || ೨೦ || ಈ ಚಂಡ



ಭಾಸ್ವರವೆಂಬ ರಸವು ಪುರಾಣಜ್ವರ, ಮೇಹ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ, ಅಶ್ಮರೀ, ವ್ರಣ ಹಾಗೂ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನೂ ಬಹುಬೇಗನೆ ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. || ೨೧ ||

**ಲಘುಮಾಲಿನೀವಸಂತಗುಟಿಕಾ**

ಏಕಾಂಶೋ ಮರಿಚಾದುಭೌ ಗರಲತೋ ಹೈಯಂಗವೀನಂ ಸಮಂ |  
ಪಶ್ಚಾನ್ನಿಂಬುರಸೇನ ಮರ್ದನವಿಧಿಯಾವದ್ಧೃತಂ ಗಚ್ಛತಿ ||  
ಪಥ್ಯಂ ದುಗ್ಧಯುತಂ ಕಣಾಮಧುಯುತೋ ವಲ್ಲಪ್ರಮಾಣೇ ಭವೇತ್ |  
ಪ್ರಾಚೀನಜ್ವರಹಾ ತಥಾ ವಿಷಮಹಾ ಧಾತುಸ್ಥಿತಧ್ವಂಸನಃ || ೨೨ ||

ರಕ್ತಾತಿಸ್ಪ್ರತಿಸಾಯುಜಪ್ರದರಹಾ ನೇತ್ರಾಮಯಧ್ವಂಸಿನೋ |  
ರೋಗಾನೀಕಗಲಗ್ರಹಂ ವಿಜಯತೇ ಶ್ರೀಮಾಲಿನೀ ಪ್ರಾಣಿಯಮ್ ||  
ವೈದ್ಯಾನಾಂ ಮತಿಶಾಲಿನಾಂ ಬಹುತರಂ ಶ್ರೀದೋ ವಸಂತಾಭಿಧಃ || ೨೩ ||

ಕಾಳುಮೆಣಸು ಭಾಗ ೧, ಗೋಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ವತ್ಸನಾಭಿ ಭಾಗ ೨, ದನದ ಬೆಣ್ಣೆ ಭಾಗ ೨, — ಇವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದನಂತರ, ಲಿಂಬೆಹುಳಿ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಒಣಗಿಸಿ, ಗುರುಗುಂಜಿಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಮಾಡಿ, ಈ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಜೇನು ಮತ್ತು ಹಿಪ್ಪಲಿಚೂರ್ಣ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಸೇವಿಸುವಾಗ, ಹಾಲೋಗರದಿಂದ ಭೋಜನಮಾಡಬೇಕು; ಇದರಿಂದ, ಪ್ರಾಚೀನ ಜ್ವರ, ವಿಷಮ ಜ್ವರ, ಹಾಗೂ ಧಾತುಸ್ಥಿತಜ್ವರಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೨೨ || ರಕ್ತಾತಿಸಾರ, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ಪ್ರದರ, ನೇತ್ರರೋಗ, ಕಾಲಜ, ಗಲಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು; ಇದರ ಹೆಸರು ಲಘುಮಾಲಿನೀವಸಂತ. || ೨೩ ||

**ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾವಟೀ**

ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾ ವಚಾ ಮುಸ್ತಂ ಭೂನಿಂಬಾಮೃತದಾರುಕಮ್ ||  
ಹರಿದ್ರಾತಿವಿಷಾ ದಾರ್ವೀ ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಚಿತ್ರಕೌ || ೨೪ ||

ಧಾನ್ಯಕಂ ತ್ರಿಫಲಾ ಚವ್ಯಂ ನಿಡಂಗಂ ಗಜಪಿಪ್ಪಲೀ ||  
ವ್ಯೋಷಂ ಮಾಕ್ಷಿಕಧಾತುಶ್ಚ ದ್ವಾ ಕ್ಷಾರೌ ಲವಣತ್ರಯಮ್ || ೨೫ ||

ಏತಾನಿ ಶಾಣಮಾತ್ರಾಣಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕಾರಯೇದ್ಭುಧಃ ||  
ತ್ರಿವೃದ್ಧಂತೀ ಪತ್ರಕಂ ಚ ತ್ವಗೇಲಾ ವಂಶರೋಚನಾ || ೨೬ ||

ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕರ್ಷಮಾತ್ರಾಣಿ ಕುರ್ಯಾದೇತಾನಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ||  
ದ್ವಿಕರ್ಷಂ ಹತಲೋಹಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚತುಷ್ಕರ್ಷಾ ಸಿತಾ ಭವೇತ್ || ೨೭ ||

ಶಿಲಾಜಿತ್ಯಷ್ಟಕರ್ಷಂ ಸ್ಯಾದಷ್ಟೈ ಕರ್ಷಾಶ್ಚ ಗುಗ್ಗುಲೋಃ ||  
ಏಭಿರೇಕತ್ರ ಸಂಕ್ಪಣ್ಣೈಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಗುಟಿಕಾ ಶುಭಾ || ೨೮ ||

ಚಂದ್ರಪ್ರಭೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಸರ್ವರೋಗಪ್ರಣಾಶಿನೀ ||  
 ಪ್ರಮೇಹಾನ್ ವಿಶತಿಂ ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಮೂತ್ರಾಘಾತಂ ತಥಾಶ್ಮರೀಮ್ || ೨೯ ||  
 ವಿಬಂಧಾನಾಹಶೂಲಾನಿ ಮೇಹನಗ್ರಂಥಿಮುರ್ಬುದಮ್ ||  
 ಅಂಡವೃದ್ಧಿಂ ತಥಾ ಪಾಂಡುಂ ಕಾಮಲಾಂ ಚ ಹಲೀಮಕಮ್ || ೩೦ ||  
 ಅಂತ್ರವೃದ್ಧಿಂ ಕಟೀಶೂಲಂ ಶ್ವಾಸಂ ಕಾಸಂ ವಿಚರ್ಚಿಕಾಮ್ ||  
 ಕುಷ್ಠಾನ್ಯಶಾಂಸಿ ಕಂಡೂಂ ಚ ಪ್ಲೀಹೋದರಭಗಂದರಮ್ || ೩೧ ||  
 ದಂತರೋಗಂ ನೇತ್ರರೋಗಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಾರ್ತವಜಾಂ ರುಜಮ್ ||  
 ಪುಂಸಾಂ ಶುಕ್ರಗತಾನ್ ದೋಷಾನ್ ಮಂದಾಗ್ನಿಮರುಚಿಂ ತಥಾ ||  
 ವಾಯುಂ ಪಿತ್ತಂ ಕಫಂ ಹನ್ಯಾದ್ಭಲ್ಯಾ ವೃಷ್ಯಾರಸಾಯನೀ || ೩೨ ||

ಬಾವಂಚಿಬೀಜ, ಬಜಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಲಬೇವು, ಅನ್ಯತಬಳ್ಳಿ, ದೇವದಾರು, ಅರಸಿನ, ಅತಿವಿಷ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, || ೨೪ || ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಚವ್ಯ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಸುವರ್ಣಮಾಕ್ಷಿಕ, ಸರ್ಜಕ್ಕಾರ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಸಾವರ್ಚಲಲವಣ, ಬಿಡಲವಣ, || ೨೫ || ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅರ್ಧಾರ್ಧ ತೊಲೆ, ತ್ರಿಗಡೆ, ದಂತಿಬೇರು, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಲವಂಗ ಚಿಕ್ಕೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ವಂಶಲೋಚನ, || ೨೬ || — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು, ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ, ಲೋಹಪಸ್ತು ೨ ತೊಲೆ, ಸಕ್ಕರೆ ೪ ತೊಲೆ, || ೨೭ || ಶುದ್ಧ ಶಿಲಾಜಿತು ೮ ತೊಲೆ, ಶುದ್ಧ ಗುಗ್ಗುಲು ೮ ತೊಲೆ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ ಗುಟಿಕೆಗಳಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು; || ೨೮ || ಇದು 'ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾ' ಎಂದು ಖ್ಯಾತಿ, ಹೊಂದಿದೆ; ಇದು ಸರ್ವರೋಗವಿನಾಶಕವಾಗಿದೆ; ೨೦ ವಿಧದ ಮೇಹರೋಗ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ, ಮೂತ್ರಾಘಾತ, ಅಶ್ಮರೀ, || ೨೯ || ಮಲಬದ್ಧತೆ, ಅನಾಹ, ಶೂಲ, ಮೇಹಗ್ರಂಥಿ, ಅರ್ಬುದ, ಅಂಡವೃದ್ಧಿ, ಪಾಂಡು, ಕಾಮಲೆ, ಹಲೀಮಕ, || ೩೦ || ಅಂತ್ರವೃದ್ಧಿ, ಕಟೀಶೂಲ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ವಿಚರ್ಚಿಕೆ, ಕುಷ್ಠ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಕಂಡೂ, ಪ್ಲೀಹ, ಉದರ, ಭಗಂದರ, || ೩೧ || ದಂತರೋಗ, ನೇತ್ರರೋಗ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆರ್ತವರೋಗ, ಪುರುಷರ ಶುಕ್ಲಗತದೋಷ, ಮಂದಾಗ್ನಿ, ಅರುಚಿ, ವಾಯು, ಪಿತ್ತ, ಕಫರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕ, ವೃಷ್ಯ, ರಸಾಯನವಾಗಿದೆ. || ೩೨ ||

ಕಾಂಕಾಯನಗುಟಿಕಾ

ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಯಾಂ ಕರ್ಷಸ್ತು ಚತುಃಶಾಣೋ ವಿಧೀಯತೇ ||  
 ಯಾವಾನೀಂ ಜೀರಕಂ ಧಾನ್ಯಂ ಮರಿಚಿಂ ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕಾ || ೩೩ ||  
 ಅಜನೋದೋಪಕುಂಚೀ ಚ ಚತುಃಶಾಣಾಃ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ||  
 ಹಿಂಗು ಷಟ್ಶಾಣಿಕಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕ್ಷಾರೌ ಲವಣಸಂಚಕಮ್ || ೩೪ ||

ತ್ರಿವೃಚ್ಛಾಷ್ಟಮಿತ್ಯೈಃ ಶಾಣೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕಲ್ಪಯೇತ್ಸುಧೀಃ ||  
 ದಂತೀ ಶರೀ ಪೌಷ್ಕರಂ ಚ ನಿಡಂಗಂ ದಾಡಿಮಂ ಶಿವಾ || ೩೫ ||  
 ಚಿತ್ರೋದ್ವಲ್ಲವೇತಸಃ ಶುಂಠೀ ಶಾಣೈಃ ಷೋಡಶಭಿಃ ಪೃಥಕ್ ||  
 ಬೀಜಪೂರರಸೇನೈಷಾಂ ಗುಟಿಕಾಂ ಕಾರಯೇದ್ವೃಧಃ || ೩೬ ||  
 ಘೃತೇನ ಪಯಸಾ ಮದ್ಯೈರಮ್ಲೈರುಷ್ಣೋದಕೇನ ವಾ ||  
 ಪಿಬೇತ್ಪಾಂಕಾಯನಪ್ರೋಕ್ತಾಂ ಗುಟಿಕಾಂ ಗುಲ್ಮನಾಶಿನೀಮ್ || ೩೭ ||  
 ಮದ್ಯೇನ ವಾತಿಕಂ ಗುಲ್ಮಂ ಗೋಕ್ಷೀರೇಣ ಚ ಪೈತ್ತಿಕಮ್ ||  
 ಮೂತ್ರೇಣ ಕಫಗುಲ್ಮಂ ಚ ದಶಮೂಲ್ಯೈಸ್ತ್ರಿದೋಷಜಮ್ || ೩೮ ||  
 ಉಷ್ಣೀದುಗ್ಧೇನ ನಾರೀಣಾಂ ರಕ್ತಗುಲ್ಮಂ ನಿವಾರಯೇತ್ ||  
 ಹೃದ್ರೋಗಂ ಗ್ರಹಣೀಂ ಶೂಲಂ ಕೃಮಿನಶಾಂಸಿ ನಾಶಯೇತ್ || ೩೯ ||

ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ ಕರ್ಪೂರ ೧ ತೊಲೆ, ಕುರಾಸಾಣಿ ಓಮ, ಜೀರಿಗೆ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶಂಖಪುಷ್ಪ, || ೩೩ || ಓಮ, ಏಲಕ್ಕಿ—ಇವೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡು ತೊಲೆ, ಹಿಂಗು ೧|| ತೊಲೆ, ಸರ್ಜಕ್ಕಾರ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಪಂಚಲವಣಗಳು, || ೩೪ || ತ್ರಿಗಡೆ, — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೨ ತೊಲೆ, ದಂತಿಗಿಡ, ಕಚ್ಚೂರ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ದಾಳಿಂಬಸಿಪ್ಪೆ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, || ೩೫ || ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಆಮ್ಲವೇತಸ, ಶುಂಠಿ, — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೪ ತೊಲೆ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಮಾಡಳಹಣ್ಣಿನ ರಸದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾನ್ ವೈದ್ಯನು ಅರೆದು, ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು; || ೩೬ || ದನದ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಹುಳಿರಸದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಬಿಸಿನೀರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಂಕಾಯನಗುಟಿಕೆಯನ್ನು ಅರೆದು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಇದು ಗುಲ್ಮನಾಶಕವಾಗಿದೆ; || ೩೭ || ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಾತಗುಲ್ಮವು ಮಾಯವಾಗುವುದು; ದನದ ಹಾಲಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ತಕ್ಕೊಂಡರೆ, ಪಿತ್ತಗುಲ್ಮವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಗೋಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕಫಗುಲ್ಮವು ಶಮನವಾಗುವುದು; ದಶಮೂಲಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ತಕ್ಕೊಂಡರೆ, ತ್ರಿದೋಷಜಗುಲ್ಮವು ಗುಣವಾಗುವುದು; || ೩೮ || ಒಂಟಿಹಾಲ್ಯಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ರಕ್ತಗುಲ್ಮವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಗ್ರಹಣೀ, ಶೂಲ, ಕ್ರಿಮಿ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಶಮನವಾಗುವವು. || ೩೯ ||

ಸಂಜೀವನೀಗುಟಿಕಾ

ನಿಡಂಗಂ ನಾಗರಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಪಥ್ಯಮಲಬಭೀತಕೌ ||  
 ವಚಾ ಗುಡೂಚೀ ಭಲ್ಲಾತಂ ಸವಿಷಂ ಚಾತ್ರ ಯೋಜಯೇತ್ || ೪೦ ||  
 ಏತಾನಿ ಸಮಭಾಗಾನಿ ಗೋಮೂತ್ರೇಣೈವ ಸೇಷಯೇತ್ ||  
 ಗುಂಜಾಭಾ ವಟಿಕಾ ಕಾರ್ಯಾದದ್ಯಾದಾದ್ರ್ವಕಜೈ ರಸೈಃ || ೪೧ ||

ಏಕಾನುಜೀರ್ಣಗುಲ್ಮೇಷು ದ್ವೇ ವಿಷೂಚ್ಯಾಂ ಚ ದಾಪಯೇತ್ ||

ತಿಸೃಶ್ಚ ಸರ್ಪದಷ್ಟೇ ಚ ಚತುಶ್ಚ ಸನ್ನಿಪಾತಕೇ ||

ವಟೇ ಸಂಜೀವನೀ ನಾನ್ಮಾ ಸಂಜೀವಯತಿ ಮಾನವಮ್ || ೪೨ ||

ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿ ಕಾಯಿ, ಬಜಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಗಟ್ಟಿದ ಗೇರು, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ ವತ್ಸನಾಭಿ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ || ೪೦ || ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಗೋಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಗುಂಜಾಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರೆಯಾಡಿ, ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಸಿ ಶುಂಠೀರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಿ ದರೆ, || ೪೧ || ಅಜೀರ್ಣ, ಗುಲ್ಮರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು; ಎರಡು ಮಾತ್ರೈ ಕೊಟ್ಟರೆ, ವಿಷೂಚಿಕಾರೋಗವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಮೂರು ಮಾತ್ರೈ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಸರ್ಪದಷ್ಟವು ಶಮನವಾಗುವುದು; ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೈ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಸನ್ನಿಪಾತವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಇದಕ್ಕೆ 'ಸಂಜೀವನೀಗುಟಿಕಾ' ಎಂದು ಹೆಸರು; ಇದು ಮಾನವರ ಸಂಜೀವನವೇ ಆಗಿದೆ. || ೪೨ ||

**ಪಥ್ಯಾದಿಗುಟಿಕಾ**

ಪಥ್ಯಾಪುನರ್ನವಮಹೌಷಧಭೃಂಗರಾಜ- |

ಕರ್ಕಂಧುಪತ್ರತೀಲದೀಪ್ಯಬಲಾನಲ್ಯೈಶ್ಚ ||

ಸರ್ವೈಃ ಸಮಂ ಸಕಲಭಾವಿತಕಿಟ್ಟಚೂರ್ಣಂ |

ತಕ್ರೇ ಪಿಬೇದಖಿಲಪಾಂಡುಗದೇ ರಹಸ್ಯಮ್ || ೪೩ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಪುನರ್ನವೆ, ಶುಂಠಿ, ಗರ್ಗದ ಬೇರು, ಬುಗರಿಎಲೆ, ಎಳ್ಳು, ಓಮ, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ, ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲವುಗಳ ಸಮಭಾಗ ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಪುರಾಣಕಿಟ್ಟವನ್ನು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಅರೆದು, ಮಾತ್ರೆಯಾಡಿ, ಈ ಪಥ್ಯಾದಿ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಪಾಂಡುರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದು ಒಂದು ರಹಸ್ಯವೇ ಸರಿ. || ೪೩ ||

**ವಿರೇಚನಗುಟಿಕಾ**

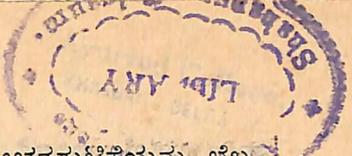
ತ್ರಿಕಟು ತ್ರಿಫಲಾ ಮಾಂಸೀ ಕಾರವೀ ಕಟುಕಾ ತ್ರಿವೃತ್ ||

ವಿಡಂಗಂ ಚ ಸಮಾಂಶಾನಿ ಜೇಪಾಲಂ ಸಕಲಾಂಶಕಮ್ || ೪೪ ||

ತ್ರಿಫಲಾಕ್ವಾಥಸಂಪಿಷ್ಟಂ ಗುಡೇನೋಷ್ಣೋದಕೇನ ವಾ ||

ಆದ್ರ್ರಕಸ್ತುರಸೇನಾಪಿ ಪೇಯಂ ಸಮ್ಯಗ್ವಿರೇಚಯೇತ್ || ೪೫ ||

ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ತ್ರಿಗಡೆ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಂಶ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮಭಾಗ ಜೇಪಾಳಬೀಜ ಸೇರಿಸಿ, || ೪೪ ||



ತ್ರಿಫಲಾಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಮಾತ್ರೆಯಾಡಿ, ಈ ವಿರೇಚನಗುಟಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಬಿಸಿನೀರು, ಅಥವಾ ಹಸಿಶುಂಠೀರಸದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ವಿರೇಚನವು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಆಗುವುದು. || ೪೫ ||

**ದುರಾಲಭಾದಿಗುಟಿಕಾ**

ದುರಾಲಭಾ ಚ ಮುಸ್ತಾ ಚ ಸಾಜಮೋದಾ ಹರೀತಕೀ ||

ಪಿಪ್ಪಲೀ ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಂ ಚಿತ್ರಕಂ ಹಸ್ತಿಪಿಪ್ಪಲೀ || ೪೬ ||

ಏತೇಷಾಂ ಕಾರ್ಷಿಕಾನ್ ಭಾಗಾನ್ ತ್ರಿವೃತಾ ಚ ಸಮಂ ಧೃತಾನ್ ||

ಶೃಂಗವೇರಪಲಂ ಚೈವ ವಿಂಶದ್ಗುಡಪಲಂ ತಥಾ || ೪೭ ||

ಅಕ್ಷಮಾತ್ರೇಣ ಗುಟಿಕಾಂ ಭಕ್ಷಯೇತ್ ಪ್ರಾತರುತ್ತಿ ತಃ ||

ಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲೇಃಪ್ಯುದಾವರ್ತೇ ದುರ್ನಾಮೇ ಸುಹಿತಂ ಪರಮ್ || ೪೮ ||

ನೆಲಇಂಗಳ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಓಮ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ ಮೂಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, || ೪೬ || ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ, ತ್ರಿಗಡೆ ೮ ತೊಲೆ, ಶುಂಠಿ ೧ ಪಲ, ಬೆಲ್ಲ ೨೦ ಪಲ, — || ೪೭ || ಇವುಗಳ ನೈಲಿ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಅರೆದು, ಅಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣದ ಗುಟಿಕೆಯಾಡಿ, ಒಂದು ಗುಟಿಕೆಯನ್ನು ದಿನಾಲೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಹಸಿಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲ, ಉದಾವರ್ತ, ಅರ್ಶಸ್ಸು ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರ ವಾಗಿದೆ. || ೪೮ ||

**ಬಿಲ್ವಾದಿವಟೀ**

ಬಿಲ್ವಸ್ಯ ಮೂಲಂ ಸುರಸಸ್ಯ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ಕರಂಜಸ್ಯ ನತಂ ಸುರಾಹ್ಯಮ್ ||

ಫಲತ್ರಿಕಂ ವ್ಯೋಷನಿಶಾದ್ಯಯಂ ಚ ಬಸ್ತಸ್ಯ ಮೂತ್ರೇಣ

ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಪಿಷ್ಟಮ್ || ೪೯ ||

ಭುಜಂಗಲೂತೋಂದುರವೃಶ್ಚಿಕಾದ್ಯೈರ್ವಿಷೂಚಿಕಾಜೀರ್ಣಗರಜ್ಜೈಶ್ಚ ||

ಆರ್ತಾನ್ನರಾನ್ ಭೂತವಿಷಾದಿಫತಾಂಶ್ಚ

ಸ್ವಸ್ಥೀಕರೋತ್ಕಂಜನಪಾನನಸ್ಯೈಃ || ೫೦ ||

ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ತುಳಸೀಹೂ, ಹುಲಿಗಿಲುಬೀಜ, ತಗರ, ದೇವದಾರು, ಅಳಲೆ ಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಆಡಿನ ಮೂತ್ರ ದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಮಾತ್ರೈಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಹಾವುವಿಷ, ೧೬ ಬಗೆಯ ಲೂತವಿಷ, ಇಲಿವಿಷ, ಚೇಳುವಿಷ, ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ವಿಷಗಳು, ವಿಷೂಚಿಕಾ, ಅಜೀರ್ಣ, ಗರವಿಷ, ಜ್ವರ, ಭೂತವಿಷಪೀಡೆಗಳೆಲ್ಲ, ಈ ಬಿಲ್ವಾದಿ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅಂಜನ, ಪಾನ, ನಸ್ಯರೂಪ

ವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಗುಣವಾಗುವವು; ರೋಗಿಯು ಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿ ಮೆರೆಯುವನು. || ೪೯ ಮತ್ತು ೫೦ ||

**ಖದಿರಾದಿವಟಿಕಾ**

ದ್ಯೇ ತುಲೇ ಖದಿರಾತ್ ಸಾರಾದರಿವೇದತ್ಪಚಸ್ತುಲಾಮ್ ||  
ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಜರ್ಜರೀಕೃತ್ಯ ಚತುರ್ದೋಣೇ ಜಲೇ ಪಚೇತ್ || ೫೧ ||

ಪಾದಶಿಷ್ಟಂ ಕಷಾಯೇ ತು ಸುಕ್ಷಾಲ್ಯ ನಿಪಚೇಚ್ಛನೈಃ ||  
ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಘನೀಭೂತೇ ಚೂರ್ಣಂ ಕೃತ್ವಾಕ್ಷುಭಾಗಿಕಮ್ || ೫೨ ||

ಚಂದನಂ ಪದ್ಮಕೋಶೀರಂ ಮಂಜಿಷ್ಠಾ ಧಾತಕೀ ಘನಮ್ ||  
ಪ್ರಪಾಂಡರೀಕಂ ಯಷ್ಟ್ಯಾಹ್ವಂ ವಚ್ಚೈಲಾ ಪದ್ಮಕೇಸರಮ್ || ೫೩ ||

ಲಾಕ್ಷ್ಮಾ ರಸಾಂಜನಂ ಮಾಂಸೀ ತ್ರಿಫಲಾರೋಧ್ರವಾಲಕಮ್ ||  
ರಜನೀದ್ರಯಶ್ಮಲೇಯಂ ಸಮಂಗಾ ಕಟ್ಟಿಲಂ ವಟಿಮ್ || ೫೪ ||

ಯವಾಸಾಗುರುಪತ್ತಂಗೈರಿಕಾಂಜನಮಾವಸೇತ್ ||  
ಲವಂಗಜಾತೀತಕ್ಕೋಲಂ ಜಾತೀಕೋಶಾನ್ ಪಲೋನ್ನಿತಾನ್ || ೫೫ ||

ಕಾಚುತಿರುಳು ಉಂ ತೊಲೆ, ಕರಿಜಾಲಿಕೆತ್ತೆ ಉಂ ತೊಲೆ—ಇವೆರಡನ್ನು ಹುಡುಮಾಡಿ, ಜಜ್ಜಿ, ೪ ದ್ರೋಣ ಜಲದಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, || ೫೧ || ಬತ್ತಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಶ್ರೀಗಂಧ, ಪದ್ಮಕ, ಲಾವಂಚ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಧಾತಕೀಹೂ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪುಂಡರೀಕ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಬಜಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕಮಲಕೇಸರ, ಕೋಲರಗು, ರಸಾಂಜನ, ಜುಬಾಮಾಂಸಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಲೋಧ್ರ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಅರಸಿನ, ಮರದರಸಿನಸಿಪ್ಪೆ, ಕಲ್ಲಾರು, ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು; ಕಿರುಸಿವನ್ನಿ, ಆಲದ ಮರದ ಕೆತ್ತೆ, ತೊರೆಇಂಗಳ (ಅಥವಾ ನೆಲಇಂಗಳ), ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಪತ್ತಂಗ ಬೇರು, ಕಾವಿಮಣ್ಣು, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ಲವಂಗ, ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ (ಆನೆಮಲ್ಲಿಗೆ), ಗಂಧಮೆಣಸು—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹಾಗೂ ಜಾಯಿಪತ್ರಿ ೪ ತೊಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಹಿಂದಿನ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ದಪ್ಪವಾದೊಡನೆ, ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ, (ಲೇಹಪಾಕದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ) || ೫೨ ರಿಂದ ೫೫ ||

ಕರ್ಪೂರಂ ಕುಡುವಂ ಚಾಪಿ ಪುನಃ ಶೀತೇವತಾರಿತೇ ||  
ತತಶ್ಚ ಗುಟಿಕಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಶುಷ್ಕಾಂ ಚಾಸ್ಯೇನ ಧಾರಯೇತ್ || ೫೬ ||

ತೈಲಂ ಚಾನೇನ ಕಲ್ಮೇನ ಕಷಾಯೇಣ ಚ ಸಾಧಯೇತ್ ||  
ದಂತಾಸ್ಯಗಲರೋಗೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ಟೇತತ್ ಪರಾಯಣಮ್ || ೫೭ ||

೧೬ ತೊಲೆ ಕರ್ಪೂರ ಸೇರಿಸಿ, ಮಾತ್ರೈಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗ, ಆ ಮಾತ್ರೈಗಳಿಗೆ ಖದಿರಾದಿವಟಿಯನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಈ ಮಾತ್ರೈಯನ್ನು ಬಹುಕಾಲದ ತನಕ ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟು

ಕೊಂಡರೆ, ಹಾಗೂ ಅದೇ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಅದೇ ಕಲ್ಮವಾಗಿಟ್ಟು, ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ತೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ದಂತರೋಗ, ಮುಖರೋಗ, ಕಂಠರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ರೋಗಗಳಿಗೆ, ಈ ಮಾತ್ರೈಯು ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. || ೫೬ ಮತ್ತು ೫೭ ||

**ಸೇತುಬಂಧನಮಾತ್ರೈ**

ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಅತಿವಿಷ, ಬಿಲ್ವದಕಾಯಿತಿರುಳು, ಓಮ, ಮಾವಿನಬೀಜದ ಅಂಡಿ, ದಾಳಿಂಬಸಿಪ್ಪೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಲವಂಗ, ಹಿವ್ವಲಿ, ನೇರಳೆಬೀಜ,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಬುಗರಿಬೀಜ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರೈಮಾಡಿ, ಮೊಸರುನೀರು, ಮಜ್ಜೆಗೆ, ಅಥವಾ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಅತಿಸಾರ, ಉದರಶೂಲಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದನ್ನು ಸೇತು ಬಂಧನಮಾತ್ರೈಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

**ಗೋರೋಚನಾದಿಮಾತ್ರೈ**

ಗೋರೋಚನ, ಜಿಂಕೆಯ ಕೊಂಬು, ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬಜಿ, ದೀವಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಒಳಗಿನ ತಿರುಳು, ಲಾವಂಚ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪುಣುಗು, ಭೂನಾಗ, ಆಡಿನ ಕೊಂಬು, ಆನೆದಂತ, ಗಂಡಾವ್ಯುಗದ ಕೊಂಬು, ಜಿಂಕೆಯ ಕೊಂಬು, ಕೃಷ್ಣ ಮೃಗದ ಕೊಂಬು, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಸುವರ್ಣಭಸ್ಮ, ಪ್ರವಾಲಭಸ್ಮ, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಜೀರಿಗೆ, ತುಂಬೆಹೂ, ಹತ್ತಿಬೀಜ, ಸಣ್ಣ ಉತ್ತರಣೆ ಬೇರು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಪಿನಾರಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ನರುವಲಬೇರು, ಈಶ್ವರೀಬೇರು, ಪಾಡಾ ವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಶಂಖಪುಷ್ಪದ ಬೇರು, ನೀಲಿ ಬೇರು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಟಿಂಕಣಖಾರ, ಮಾಯಿಕಾಯಿ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಚಂದ್ರಶೂರಬೀಜ, ದೊಡ್ಡ ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಅಂಬರ-ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹಸಿಶುಂಠಿ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಗುಂಜಾಪ್ರಮಾಣದ ಮಾತ್ರೈ ಮಾಡಿದ ಬೇಕು; ಮೊಲೆಹಾಲಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಈ ಗೋರೋಚನಾದಿಮಾತ್ರೈಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದ ರಿಂದ, ಸಕಲ ಸನ್ನಿವಾತಜ್ವರಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು; ಸ್ಮೃತಿಯು ಪುನಃ ಬಂದು ನಾಲಿಗೆ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ರುಜಿಗಳು ಸಹ ಗುಣವಾಗುವವು; ಭೂತಗ್ರಹ ವನ್ನು ಸಹ ಇದು ಜಯಿಸುವುದು.

**ಧಾನ್ವಂತರೀಮಾತ್ರೈ (೧)**

ಶುಂಠಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಚಂದ್ರಶೂರ ಬೀಜ, ಕಿರಿಗುಳ್ಳೆ, ಕಂಟಿಕಾರಿ ಬೇರು, ಗಂಧಮೆಣಸು, ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ದೇವದಾರು, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಬಾಳಂತಿಬೋಳ, ಪುಣುಗು—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಭಾಗ ಸೇರಿಸಿ,

ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಜೀರಿಗೆ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶುದ್ಧ ಗುಲಾಬಿನೀರಿನಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆದು, ಮಾತ್ರೆಯಾಡಿ, ನೆರಳಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ, ಬಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಡಬೇಕು; ಹಲಸಿನ ಎಲೆಯ ದಂಡು, ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು, ಮೂರುಬಗೆಯ ಜೀರಿಗೆಗಳು — ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಧಾನ್ವಂತರೀಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ಕ್ಷಯ, ಹಿಕ್ಕಾ, ಭರ್ದಿ, ಕಫರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಪ್ರಕುಪಿತವಾಯುವನ್ನು ಶಮನಪಡಿಸುವುದರಿಂದಲೇ, ಧಾನ್ವಂತರೀಮಾತ್ರೆಯು ವಾಯುಮಾತ್ರೆಯೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದೆ.

**ಧಾನ್ವಂತರೀಮಾತ್ರೆ (೨)**

ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ, ಚಂದ್ರಶೂರಬೀಜ, ನೆಲಬೇವು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಜಾಯಿ ಪತ್ರಿ, ತಕ್ಕೋಲ, ಗಂಧಮೆಣಸು, ದೇವದಾರು, ಅಶ್ವಗಂಧ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಜಿಂಕೆಯ ಶೃಂಗಭಸ್ಮ, ಬಾಳಂತಿಬೋಳ, ಪುಣುಗು, ಪಚ್ಚಿಕರ್ಪೂರ, ಕಂಟಕಾರಿ ಬೇರು, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಜೀರಿಗೆಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಅರೆದ ನಂತರ ಗುಲಾಬಿನೀರಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ರೋಗಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಅನುಪಾನದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು.

**ಪೊಂಗಾರಾದಿವಟಿಕಾ**

ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಬಜಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ರಾಸ್ನಾ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಕಾಂತ(ಭಸ್ಮ), ಟಂಕಣಖಾರ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಸರ್ಜಕ್ಕಾರ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಹಿಂಗು, ಬಿಡಲವಣ, ಬೆಟ್ಟುಕರಂಡೆ ಬೇರು, ಇಂದ್ರವಲ್ಲಿ, ನುಗ್ಗೆಚೆಕ್ಕೆ, ಕರಿನೆಕ್ಕೆ ಬೇರು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಅಫೀಮು, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಗಜುಗದ ಒಳಗಿನ ಬೀಜ ೨ ಭಾಗ ಕೂಡಿಸಿ, ಹಸಿಶುಂಠಿರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಗುಂಜಾಪ್ರಮಾಣದ ಮಾತ್ರೆಯಾಡಿ, ರೋಗಾನುಸಾರ ಅನುಪಾನದಿಂದ ಸೇವಿಸಿದಾಗ, ಶೂಲ, ಶೂಲವಾಯು, ವಾತಕ್ಕೋಭ, ಗುಲ್ಮ, ಮಹೋದರ, ವಾತ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು.

**ಕಸ್ತೂರ್ಯಾದಿನಾತ್ರೆ**

ಕಸ್ತೂರಿ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ರಾಸ್ನಾ, ಪುಣುಗು, ಶುಂಠಿ, ಕಾಂತಭಸ್ಮ, ಪಚ್ಚಿ ಕರ್ಪೂರ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಸರ್ಜಕ್ಕಾರ, ಯವಕ್ಕಾರ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಶಾಂತಿ ಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ರೇವಲಚೀನಿ, ಗಂಧಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ರಾಮಪತ್ರಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬಜಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಓಮ, ಋರಾಸಾನಿ ಓಮ, ಅಕ್ಕಲಖಾರ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಲವಂಗ, ಸ್ವರ್ಣಗೈರಿಕ, ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಪಾರದ, ಟಂಕಣ

ಖಾರ, ಅಂಜನಕಲ್ಲು, ವತ್ಸನಾಭಿ, ಮನಃಶಿಲಾ, ಚಂದ್ರಶೂರಬೀಜ, ಇಂಗ್ಲೀಕ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು ಗುಲಾಬಿನೀರಲ್ಲಿ ಅರೆದನಂತರ, ಗರ್ಗದ ರಸದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆದು, ಗುಂಜಾಪ್ರಮಾಣದ ಮಾತ್ರೆಯಾಡಬೇಕು; ಜೀರಿಗೆ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅರೆದು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ವಾಯುಕ್ಕೋಭ, ಹಿಕ್ಕಾರೋಗಗಳನ್ನು ಶಮನ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

**ಬೃಹದ್ಯೋಗರಾಜಗುಗ್ಗುಲು**

ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಕಾಡುಕರಿಮೆಣಸಿನ ಬೇರು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಿಂಗು, ಓಮ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ರೇಣುಕಬೀಜ, ಕೊಡಸಿಗನಬೀಜ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕಟುಕ ರೋಹಿಣಿ, ಅತಿವಿಷ, ಗಂಟುಭಾರಂಗೀ, ಬಜಿ, ಹಾಲುಸೋಗೆ, — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ, ತ್ರಿಫಲಾಚೂರ್ಣ ೪೦ ತೊಲೆ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಗುಗ್ಗುಲು ೬೦ ತೊಲೆ, ವಂಗಭಸ್ಮ ೪ ತೊಲೆ, ರಜತ

ವಂಗಂ ರಾಘಂ ಚ ನಾಗಂ ಚ ಲೋಹಸಾರಸ್ತಥಾಭ್ರಕಮ್ ||  
ಮಂಡೂರಂ ರಸಸಿಂಧೂರಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪಲಸಮ್ನಿತಮ್ ||

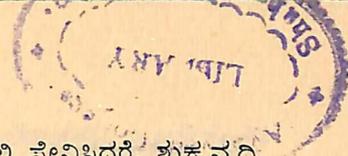
ಭಸ್ಮ ೪ ತೊಲೆ, ನಾಗಭಸ್ಮ ೪ ತೊಲೆ, ಲೋಹಭಸ್ಮ ೪ ತೊಲೆ, ಅಭ್ರಕಭಸ್ಮ ೪ ತೊಲೆ, ಮಂಡೂರಭಸ್ಮ ೪ ತೊಲೆ, ರಸಸಿಂಧೂರಂ ೪ ತೊಲೆ — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ತುಪ್ಪದಿಂದ ಲೇಪಿಸಿದ ಹಳೇಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುಡಪಾಕದಿಂದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರೆದು, ತೋಗರಿಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರೆಯಾಡಿ, ಈ ಬೃಹದ್ಯೋಗರಾಜ ಗುಗ್ಗುಲು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು; ಇದು ತ್ರಿದೋಷವನ್ನು ಹಾಗೂ ರಸಾಯನವಾಗಿದೆ; ಇದನ್ನು ವಿಶೇಷ ಪಥ್ಯಾಹಾರಪಾನವಿಲ್ಲದೆ ಸೇವಿಸಬಹುದು; ಸಕಲವಾತ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಗ್ರಹಣೀ, ಪ್ರಮೇಹ, ವಾತರಕ್ತ, ನಾಭಿಶೂಲ, ಭಗಂದರ, ಉದಾವರ್ತ, ಕ್ಷಯ, ಗುಲ್ಮ, ಅಪಸ್ವಾರ, ಉರಃಕ್ಷತ, ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ಅರುಚಿರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಪುರುಷರ ಶುಕ್ಲದೋಷ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆರ್ತವದೋಷಗಳೆಲ್ಲ ಶಮನವಾಗುವವು; ಸಂತಾನಲಾಭವಾಗುವುದು; ಬಂಜಿಯರು ಗರ್ಭಯುತರಾಗಿ, ಸುಖವ್ರಸವವಾಗುವುದು; ಮಹಾರಾಸ್ನಾದಿಕ್ವಾಥದೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದಾಗ ವಾತರೋಗ ಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ; ಕಾಕೋಲ್ಯಾದಿಕ್ವಾಥದೊಡನೆ ಪಿತ್ತರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುತ್ತವೆ; ಆರಗ್ಯಧಕಷಾಯದಿಂದ ಕಫರೋಗಗಳು ಶಮನವಾಗುತ್ತವೆ; ದಾವ್ಯಾದಿ ಕ್ವಾಥದಿಂದ ಮೇಹರೋಗ, ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದ ಪಾಂಡುರೋಗ, ಜೀನಿನಿಂದ ಮೇದೋವೃದ್ಧಿರೋಗ, ಕಹಿಬೇವಿನಕೆತ್ತೆಯ ಕಷಾಯದಿಂದ ಕುಷ್ಮರೋಗ, ಅಮೃತ ಬಳ್ಳಿಯ ಕಷಾಯದಿಂದ ವಾತರಕ್ತ, ಹಿಪ್ಪಲಿಕಷಾಯದಿಂದ ಶೋಫ ಶೂಲ, ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯದಿಂದ ನೇತ್ರರೋಗ, ಮತ್ತು ಪುನರ್ನವಾಕಷಾಯದಿಂದ ಸಕಲ ಉದರ ರೋಗಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ, ಆರೋಗ್ಯಸಂಪತ್ತು ಲಭಿಸುವುದು.

### ಮುಕ್ಯಾದಿನಾತ್ರ

ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿವೈ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿವೈ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿಸಿವೈ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಬಜೆ, ಕಿರಾತಕಡ್ಡಿ, ಪಚ್ಚೆಕರ್ಪೂರ, ಜಾಯಿ ಕಾಯಿ, ಇಂದುಪು, ರಕ್ತಬೋಳ, ಲವಂಗ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಗಂಧಮೆಣಸು, ತಕ್ಕೋಲ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ಹಿಂಗು, ಓಮ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಕರಿನೆಕ್ಕಿರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಈ ಮುಕ್ಯಾದಿ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮಕ್ಕಳ ಸಕಲ ಜ್ವರಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು; ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವರಿಗೂ ಕೊಡಬಹುದು.

### ಬಸ್ರ್ಯಾನುಯಾಂತಕನಾತ್ರ

ತೃಣಪಂಚಮೂಲ, ಹ್ರಸ್ವಪಂಚಮೂಲ, ಜೀವನಪಂಚಮೂಲ, ಮಧ್ಯಮ ಪಂಚಮೂಲ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡ, ಸೌತೆಕಾಯಿ, ಕೆಂಪುಅರಿವೆ ಪಾಷಾಣಭೇದಿ, ಸೂಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ (ಜೂಯಿಮಲ್ಲಿಗೆ), ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಲುಹೂ, ಚೆಲ್ಲಬೀಜ, ಶುಂಠಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಮಿಾನಂಗಣ್ಣಿ (ಮತ್ಸ್ಯಾಪ್ಪಿ), ಹಿವ್ವಲಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಕರಿನೆಕ್ಕಿ, ಪ್ರಸಾರಿಣೀ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಹಾವುಬೇರು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಹತ್ತಿಓಡು, ಲಾವಂಚ, ಬಾಳದಬೇರು, ನಸುಗುನ್ನಿ, ಬಿಲ್ವದಕಾಯಿ, ಬಣುಪು, ಲೋಧುಕೆತ್ತಿ, ಬುಗರಿಬೀಜ, ಹರಳುಬೀಜದ ತಿರುಳು, ಅಶ್ವಗಂಧ, ಹುರುಳಿ, ಮರದರಸಿನ ಸಿವೈ, ಜವೆಗೋದಿ, ಕೊಳವಳಿಕೆ ಬೀಜ (ತಾಲೀಮಖಾನಾ), ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ, ಶರಪುಂಖ, ಕರಿಗೋರಂಟಿ, ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ, ಕದಳಿಬಾಳೆ ಗಡ್ಡೆ, ಬೇಲಿಹತ್ತಿ ಬೇರು, ಕಲ್ಮದ, ಕರುನಗಡ್ಡೆ, ಗಜಹಿವ್ವಲಿ, ಎಳ್ಳು, ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಸಣ್ಣಉತ್ತರಣೆ ಬೀಜ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಕಮಲಕೇಸರ, ನೀರುಳ್ಳಿ, ಪರೂಷಕ, ಮಂಜಿಷ್ಠಾ, ದೇವದಾರು, ಜೀರಿಗೆ, ಕರ್ಕಾಟಕಶೃಂಗಿ, ಕುಮುದ ಬೇರು, ಕಾವಿಕಲ್ಲು, ಪದ್ಮಕ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಅಮೃತಾಸತ್ತ, ಕೂವೆಹಿಟ್ಟು, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ ಸತ್ತ, ನೆಲತಾಳಿಗಡ್ಡೆಯ ಸತ್ತ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಸಿವೈಯ ಸತ್ತ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ವಸ್ತ್ರ ಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಎಳನೀರಲ್ಲಿ, ಶತಾವರೀಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ, ಕಬ್ಬಿನ ರಸದಲ್ಲಿ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ, ಸೌತೆಕಾಯಿಯ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಫಲಾಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಗಜುಗದ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಕಾಡಿಜಲದಲ್ಲಿ, ಹುರುಳಿಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ತಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ರಸ (ಇರೋಳದ ರಸ)ದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂರು ಮೂರುಘಂಟೆ ಅರೆದು, ಈ ಬಸ್ರ್ಯಾನು ಯಾಂತಕನಾತ್ರ ತಯಾರಿಸಿ, ಈ ಅನುಪಾನಗಳಿಂದಲೇ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮೂತ್ರ ಕೃಚ್ಛ, ಅಶ್ಮರೀ, ಮೂತ್ರದಾಹ, ರಕ್ತಮೂತ್ರ, ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವ, ರಕ್ತಸ್ರಾವ, ಶುಕ್ಲ ಸ್ರಾವ, ಸೋಮರೋಗಗಳೆಲ್ಲ, ಗುಣವಾಗುತ್ತವೆ; ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ



ತಕ್ಕೊಂಡರೆ, ಪ್ರಮೇಹವು ಗುಣವಾಗುವುದು; ಹಾಲಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಶುಕ್ಲವೃದ್ಧಿ ಯಾಗುವುದು.

### ಮುರ್ಮಗುಟಿಕಾ (೧)

ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸತ್ತ, ಶತಾವರಿಗಡ್ಡೆಯ ಸತ್ತ, ಅಮೃತಾಸತ್ತ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ ಸತ್ತ, ಕಾಳಾಮುಸಲೀ ಸತ್ತ, ಕಾಡುಗೆಣಸು ಸತ್ತ, ಕಾರೋಳು (ಪರಪಳ) ಗಡ್ಡೆಯ ಸತ್ತ, ಕೂವೆಗಡ್ಡೆಯಸತ್ತ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಭಾಗ ಹಾಕಿ, ಕಲ್ಲಾರು, ಕಲ್ಮದ—ಇವೆರಡನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ಹಾಕಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಅತ್ತಿಪ್ಪರಸದಲ್ಲಿ, ಅಶ್ವತ್ಥ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಆಲದ ಕೆತ್ತೆಯ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಪಲ್ಲವದ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರೆದ ನಂತರ, — ಕದಿಕೆಹುಲ್ಲು, ಪಾಷಾಣಭೇದಿ, ಕಲ್ಲೂರ್ವಂಜಿ ಬೇರು, ಪ್ರಸಾರಿಣೀ, ತೃಣಪಂಚಮೂಲ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಪಲ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟ ಮಾಂಶ ಕಷಾಯ, ೧ ಪ್ರಸ್ಥ ಕಾಟುದ್ದಿನ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯ, ೧ ಪ್ರಸ್ಥ ಕಾಡು ಹೆಸರಿನ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯ, ಬಾಳದಬೇರು, ಲಾವಂಚ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಚೆಲ್ಲ ಬೀಜ—ಇವುಗಳ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ—ಈ ೪ ಕಷಾಯಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಪುನಃ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಮಾಡಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಕಷಾಯ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ಎಡಿಬಿಡದೆ ಅರೆದು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸಕಲ ಮುರ್ಮಗುಟಿಕೆಗಳಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿದರೆ, ಉತ್ತಮ ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಿದೆ; ಕೆಂಗೆಣ್ಣಿನ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹಚ್ಚಿ ಬೇಕು; ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಸಕಲ ಉಷ್ಣವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪಿತ್ತಪ್ರಧಾನ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಉಪಯೋಗಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

### ಮುರ್ಮಗುಟಿಕಾ (೨)

ನೆಲಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆ ಸತ್ತ, ಜೀವಂತಿಗಡ್ಡೆ ಸತ್ತ, ಶತಾವರಿ ಸತ್ತ, ಭದ್ರ ಮುಷ್ಟಿಸತ್ತ, ನೆಲತಾಳಿಗಡ್ಡೆ ಸತ್ತ, ಕುರುವಿಗಡ್ಡೆ ಸತ್ತ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಸತ್ತ, ನಾಮದ ಬೇರು ಸತ್ತ, ಅಮೃತಾ ಸತ್ತ, ದೂರ್ವಾ ಸತ್ತ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ೧೬-೧೬ ತೊಲೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೪ ತೊಲೆ, ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಕಲ್ಲಾರು, ಕಲ್ಮದ, ಹಾಲುನಿರ್ವಿಷ, ಗರುಡವಚ್ಚೆ, — ಇವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಎರಡೆರಡು ತೊಲೆ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಪ್ರಸಾರಿಣೀ, ಸಮುದ್ರನಾಲಗೆ, ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ (ಮೂರ್ವಾ), ನಾಲ್ಕು ಹಾಲುಮರಗಳ ಮೊಗ್ಗು, ಚೆಲ್ಲಬೀಜ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಬಾಳದಬೇರು, ಲಾವಂಚ—ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೨ ಪಲ ತಕ್ಕೊಂಡು, ೧೨ ಪ್ರಸ್ಥ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿ, ಈ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಚೂರ್ಣ

ವನ್ನು ಅರಿವಿಡಬೇಕು; ಅನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಹಾಲುಮರಗಳ ಕೆತ್ತೆ, ಲೋಧ್ರಕೆತ್ತೆ, ಹುಳಿಹುಣಸೆಗಿಡದ ಕೆತ್ತೆ ಮಹಾನಿಂಬದ ಕೆತ್ತೆ, ಹಾಲುಸೋಗೆ ಕೆತ್ತೆ, ಮರದರಸಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಕಲ್ಲುಹೂ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ೨೪-೨೪ ತೊಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ೧೬ ಪ್ರಸ್ಥ ಜಲ ದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕುದಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ, ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಈ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಅರೆದು, ಒಣಗಿಸಿ, ಈ ಮರ್ಮಗುಟಿಕೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದನ್ನು ಯಥೋಚಿತ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸಕಲ ಮರ್ಮವಿಕಾರಗಳು ಗುಣ ವಾಗುತ್ತವೆ.

### ಶಿರಸ್ತೋದಗುಟಿಕಾ

ಮಣಿಕುಂದ್ಲಿ ಕ ೧೨ ತೊಲೆ, ರಕ್ತಬೋಳ ೧೨ ತೊಲೆ, ಕಲ್ಲಾರು ೧೨ ತೊಲೆ, ಬಾಳಂತಿಬೋಳ ೧೨ ತೊಲೆ, ಸಹಸ್ರವೇಧಿ ೧೨ ತೊಲೆ,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ಲೋಳಸರದ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದನಂತರ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ವಾತಾ ಧಿಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯಿಂದ, ಪಿತ್ತಾಧಿಕ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಮತ್ತು ಕಫಾಧಿಕ್ಯದಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಹಾಲಿನಿಂದ ಅರೆದು, ಲಲಾಟಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ, ಸಕಲ ಶಿರಃಶೂಲ ರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು.

### ಮಾನಸಮಿತ್ರವಟೀ

ಕಡೀರಬೇರು, ದೊಡ್ಡಕಡೀರ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ, ಮೂರೆಲೆ, ಪ್ರವಾಳಭಸ್ಮ, ಶಂಖಪುಷ್ಪ, ಕೋಳಿಕಾಲುಹುಲ್ಲಿ (ಕಾಡುರಾಗಿಹುಲ್ಲಿ) ನ ಬೇರು, ಸ್ವರ್ಣಭಸ್ಮ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಗಂಡಾಮೃಗದ ಕೊಂಬು, ಜಜಿ, ಸ್ವರ್ಣಮಾಕ್ಷಿಕ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತ ಚಂದನ, ಮುಕ್ತಾಭಸ್ಮ, ಲೋಹಭಸ್ಮ, ಇರಿವೈಚೆಕ್ಕಿ ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಮುಕ್ತಾಪೀರಬೇರು ( ), ಕಾಡುಸಾತೆಬಳ್ಳಿ (ಕಾಯಿ), ದೀವಿತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಕರಿನೆಕ್ಕಿ, ಕಪ್ಪುಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ರಾಸ್ನಾ, ರಜತಭಸ್ಮ, ಕಪ್ಪುಕಲ್ಮದ, ಮರದರಸಿನಸಿಪ್ಪೆ, ಕಮಲಕೇಸರ, ಋಷಭಕ, ಜೀವಕ, ಕಾಕೋಲೀ, ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲೀ, ಸಣ್ಣ ಕುದನೆ ಬೇರು, ಕಂಟಿಕಾರಿ, ಶ್ರಾವಣೀ, ಮಹಾಶ್ರಾವಣೀ, ನೆಲಬೇವು, ಕೊಂದೆಬೇರು, ಶಾಂತಿ ಕಾಯಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಕೃಷ್ಣಸಾರಿವಾ (ಹಾಲುಬಳ್ಳಿ), ಜೀವಂತೀ (ಕಿರುಹಾಲೆ) ಗಡ್ಡೆ, ಸೋಮಲತಾ, ಪರೂಷಕ, ಅಶ್ವ ಗಂಧ, ಅರಸಿನ, ಲಾವಂಚ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕಾಡುಹುರುಳಿ ಬೇರು, ಗರ್ಗದ ಬೇರು, ನೆಲಪರಂಡೆ ಬೇರು, ಪಾಷಾಣಭೇದಿ, ದಾಲಚೀರಿ ಕೆತ್ತೆ, ತುಳಸಿ ಎಲೆ, ಕಸ್ತೂರಿ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತೂಕ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಸ್ತ್ರ ಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯ ರಸದಲ್ಲಿ, ಅನಂತರ ಸರಸ್ವತೀ ಸೊಪ್ಪಿನ (ಒಂದೆಲಗ) ರಸದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ, ಶಂಖಪುಷ್ಪದ ಬೇರಿನ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಬಜಿಯ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲಿನ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ, ಕರಿಜಾಲಿ ಕೆತ್ತೆಯ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಬಿಲ್ವದ ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ, ಕಡೀರಬೇರಿನ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ದನದ ಹಾಲಲ್ಲಿ, ಜೀರಿಗೆ

ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ, ಸೋಮಲತಾ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೊಲೆಹಾಲಲ್ಲಿ, ಒಂದರನಂತರ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರೆದು (ಅಂದರೆ ಭಾವನೆ ನೀಡಿ), ಬೇವಿನಕಾಯಿಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಉಚಿತ ಅನುಪಾನದೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಪ್ರಜ್ಞಾ, ಮೇಧಸ್ಸು, ಪ್ರತಿಭಾ, ವಾಗಿದ್ರಯದ ಮಾಧುರ್ಯ, ಕಾಮೋತ್ತೇಜಕಶಕ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ, ಮನೋದಾರ್ಬಲ್ಯಗಳು ಮಾಯವಾಗುವವು; ಉನ್ಮಾದ, ವಿಷೂಚಿಕಾದಿ ಅವಸ್ಥಾರ, ಮದ, ಮೂಚ್ಛಾರ್, ಸನ್ಯಾಸ, ಭೂತಬಾಧಾ, ವಿಷ, ಸರ್ಪದಂಶ, ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸುಖ, ಶಾಂತಿ, ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಹೊಂದಲು, ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಔಷಧವೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದೆ.

### ಮಹಾಮಂಜಿಷ್ಠಾದಿವಟಿ

ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಕಚ್ಚೂರ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಸ್ವರ್ಣಗೈರಿಕ, ಚಂಚಲ್ಯ, ಸಹಸ್ರವೇಧಿ ಕಲ್ಲು, ರಾಸ್ನಾ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಕಟುಕರೋಹಣಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಧು, ಕಡೀರಬೇರುಸಿಪ್ಪೆ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ — ಈ ೧೫ ಔಷಧ ಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಕುಮಾರೀ (ಲೋಳಸರ)ದ ರಸದಲ್ಲಿ ಮೂರುತಾಸು ಎಡಿಬಿಡದೆ ಅರೆದು, ತರುವಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ ಮೂರುತಾಸು ಅರೆದು ಭಾವನೆಕೊಟ್ಟು, ಅನಂತರ ದನದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರುತಾಸು ಅರಿಯಬೇಕು; ಕುಂಕುಮಕೇಸರ ೩ ತೊಲೆ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ೩ ತೊಲೆ ಸೇರಿಸಿ, ನಯವಾಗಿ ಅರೆದು, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ನೆರಳಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿಡಬೇಕು.

ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ದನದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆ ಒಂದು ಸಲ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರುಸಲ ತಲೆಗೆ ಹಾಗೂ ನೆತ್ತಿಗೆ ಲೇಪಹಾಕಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆಯ ಕಷಾಯದಿಂದ ತೊಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಹುಚ್ಚುತನ, ತಲೆ ತಿರುಗುವಿಕೆ, ಅನ್ಯಸಿತ್ತವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು.

### ಗುಟಿಕಾಪ್ರಕರಣ

ಗುಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ರಸಗಂಧಕಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಾಗ, ಮೊದಲು ರಸ ಮತ್ತು ಗಂಧಕಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆದು ಕಜ್ಜಲಿಮಾಡಬೇಕು; ಆ ಮೇಲೆ ಇತರ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಮರ್ದಿಸಬೇಕು.

ಗುಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ವತ್ಸನಾಭಿ ವ ಇತರ ವಿಷದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಟಿಂಕಣಖಾರವನ್ನು ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ.

ಔಷಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ತನಕ ಎಡಿಬಿಡದೆ ದ್ರವದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಯುತ್ತಿರುವುದೇ ಒಂದು ಭಾವನೆ; ಗುಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ, ಗುಟಿಕಾ

ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠವಕ್ಷ ಮೂರು ಭಾವನೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು; ಅಂದರೆ, ಒಂಭತ್ತು ಘಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಎಡಬಿಡದೆ ದ್ರವದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆಯಬೇಕು.

ರಸ, ಗಂಧಕ, ಹಿಂಗುಲ, ವತ್ಸನಾಭಿ, ಮರಿಚ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಭಲ್ಲಾತಕ, ನೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದನಂತರವೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

### ಅವಲೇಹ ಪ್ರಕರಣ (೬)

#### ಕಂಟಿಕಾರ್ಯಾದ್ಯವಲೇಹ

- ಕಂಟಿಕಾರೀತುಲಾಂ ನೀರದ್ರೋಣೇ ಪಕ್ವಾ ಕಷಾಯಕಮ್ ||  
ಸಾದಶೇಷಂ ಗೃಹಿತಾ ಚ ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚೂರ್ಣಾನಿ ದಾಪಯೇತ್ || ೧ ||
- ಪೃಥಕ್ಪಲಾನಿ ಚೈತಾನಿ ಗುಡೂಚೀಚವ್ಯಚಿತ್ರಕಾಃ ||  
ಮುಸ್ತಾಂ ಕರ್ಕಟಶೃಂಗೀ ಚ ತ್ರ್ಯೂಷಣಂ ಧನ್ಯಯಾಸಕಃ || ೨ ||
- ಭಾಂಗೀ ರಾಸ್ತಾ ಶರೀ ಚೈವ ಶರ್ಕರಾಪಲವಿಂಶತಿಃ ||  
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಚ ಪಲಾನ್ಯಷ್ಟೈ ಪ್ರದದ್ಯಾದ್ ಘೃತತ್ಪ್ರಿಯೋಃ || ೩ ||
- ಪಕ್ವಾ ಲೇಹತ್ವಮಾನೀಯ ಶೀತೆ ಮಧುಪಲಾಷ್ಟಕಮ್ ||  
ಚತುಷ್ಟಲಂ ತುಗಾಕ್ವೀರ್ಯಾಃ ಪಿಪ್ಪಲೀನಾಂ ಚತುಷ್ಟಲಮ್ || ೪ ||
- ಕ್ಷಿಪ್ತಾ ನಿದಧ್ಯಾತ್ ಸುದೃಢೇ ಮೃಣ್ಮಯೇ ಭಾಜನೇ ಶುಭೇ ||  
ಲೇಹೋಽಯಂ ಹಂತಿ ಹಿಕ್ವಾರ್ತಿಶ್ವಾಸಕಾಸಾನಶೇಷತಃ || ೫ ||

ನೆಲಗುಳ್ಳದ ಬೇರು ೧೦೦ ಪಲವನ್ನು ಒಂದು ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣಿಸಿ, ಹಾಕಬೇಕು; || ೧ || ಅಮೃತಬಳ್ಳಿಯ ಸತ್ತ್ವ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ (ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ), ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕರ್ಕಾಟಕಶೃಂಗಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳು ಮೆಣಸು, ಹಿವ್ವಲಿ, ನೆಲಇಂಗಳ, || ೨ || ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ರಾಸ್ತಾ, ಕಚ್ಚೂರ, — ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಪಲ, ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಆ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಸಕ್ಕರೆ ೨೦ ಪಲ, ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೮ ಪಲ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೮ ಪಲ ಸೇರಿಸಿ, || ೩ || ಕುದಿಸುತ್ತ, ಲೇಹನಿಧಿಯಂತೆ ಪಾಕದಲ್ಲಿಳಿಸಿ, ಶೀತವಾದನಂತರ ಜೀನು ೮ ಪಲ, ವಂಶಲೋಚನ ೪ ಪಲ, ಹಿವ್ವಲಿ ೪ ಪಲ ಹುಡಿಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಿ, || ೪ || ಶುದ್ಧ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಯಥಾಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದಿನಾಲೂ ಎರಡುಪಲ ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಹಿಕ್ವಾ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸರೋಗಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೫ ||

#### ಚ್ಯವನಪ್ರಾಶಾನಲೇಹ

- ಪಾಟಲಾರಣಿಕಾಶ್ಯುರ್ಬಿಲ್ವಾರಲುಕಗೋಕ್ಪುರಾಃ ||  
ಪರ್ಣ್ಯಾ ಬೃಹತ್ಯಾ ಪಿಪ್ಪಲ್ಯಃ ಶೃಂಗೀದ್ರಾಕ್ಷಾನ್ಯತಾಭಯಾಃ || ೬ ||



- ಬಲಾ ಭೂಮ್ಯಾಮಲೀ ವಾಸಾ ಋದ್ಧಿರ್ಜೀವಂತಿಕಾ ಶರೀ ||  
ಜೀವಕರ್ಷಭಕೌ ಮುಸ್ತಾ ಪೌಷ್ಕರಂ ಕಾಕನಾಸಿಕಾ || ೭ ||
- ಮುದ್ಗಪರ್ಣೀ ಮಾಷಪರ್ಣೀ ವಿದಾರೀ ಚ ಪುನರ್ನವಾ ||  
ಕಾಕೋಲ್ಯಾ ಕಮಲಂ ನೇದೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮೈಲಾಗುರು ಚಂದನಮ್ || ೮ ||
- ಏಕೈಕಂ ಪಲಮಾಧ್ಯತ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಚೂರ್ಣಿತಮೌಷಧಮ್ ||  
ಏಕೈಕೈತ್ಯ ಬೃಹತ್ಪಾತ್ರೇ ಪಂಚಾಮಲಶತಾನಿ ಚ || ೯ ||
- ಪಚೇದ್ಧೋಣಜಲೇ ಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಮಷ್ಟಾಂಶಶೇಷಿತಮ್ ||  
ತತಸ್ತು ತಾನ್ಯಾಮಲಾನಿ ನಿಷ್ಕುಲೀಕೃತ್ಯ ವಾಸಸಾ || ೧೦ ||
- ದೃಢವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂಪೀಡ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ತಾ ತತ್ರ ತತೋ ಘೃತಮ್ ||  
ಪಲಸಪ್ತಮಿತಂ ತಾನಿ ಕಿಂಚಿದ್ಭೃಷ್ಟಾಲ್ಪವಹ್ನಿನಾ || ೧೧ ||
- ತತಸ್ತತ್ರ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ಕ್ವಾಥಂ ಖಂಡಂ ಚಾರ್ಧತುಲೋನ್ಮಿತಮ್ ||  
ಲೇಹವತ್ ಸಾಧಯಿತ್ಯಾ ಚ ಚೂರ್ಣಾನೀಮಾನಿ ದಾಪಯೇತ್ || ೧೨ ||
- ಪಿಪ್ಪಲೀ ದ್ವಿಪಲಾ ದೇಯಾ ತುಗಾಕ್ವೀರೀ ಚತುಷ್ಟಲಾ ||  
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಚ ತ್ರಿಶಾಣಂ ಸ್ಯಾತ್ ತ್ವಗೇಲಾಪತ್ರಕೇಸರಾಃ || ೧೩ ||
- ತತಸ್ತೇಕೀಕೃತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ಕ್ವಾದ್ರಂ ಚ ಷಟ್ಪಲಮ್ ||  
ಇತ್ಯೇತಚ್ಚ್ಯವನಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚ್ಯವನಪ್ರಾಶನಂಜ್ಞಿತಮ್ || ೧೪ ||
- ಲೇಹಂ ವಹ್ನಿಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ಯಾದೇತ್ ಕ್ಷೀಣೋ ರಸಾಯನಮ್ ||  
ಬಾಲವೃದ್ಧಕ್ಷತಕ್ಷೀಣಾ ನಾರೀಕ್ಷೀಣಾಶ್ಚ ಶೋಷಿಣಃ || ೧೫ ||
- ಹೃದ್ರೋಗಿಣಃ ಸ್ವರಕ್ಷೀಣಾ ಯೇ ನರಾಸ್ತೇಷು ಯುಜ್ಯತೇ ||  
ಶ್ವಾಸಂ ಕಾಸಂ ಪಿಪಾಸಾಂ ಚ ನಾತಾಸ್ತಮುರಸೋ ಗ್ರಹಮ್ || ೧೬ ||
- ನಾತಪಿತ್ತಂ ಶುಕ್ರದೋಷಂ ಮೂತ್ರದೋಷಂ ಚ ನಾಶಯೇತ್ ||  
ನೇಧಾಂ ಸ್ಮೃತಿಂ ಸ್ತ್ರೀಷು ಹರ್ಷಂ ಕಾಂತಿಂ ವರ್ಣಪ್ರಸನ್ನತಾಮ್ ||  
ಅಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಾದಾಪ್ನೋತಿ ನರೋಽಜೀರ್ಣವಿವರ್ಜಿತಃ || ೧೭ ||

ಪಾದರಿ ಬೇರು, ನರುವಲ ಬೇರು, ಶಿವನ್ನಿ ಬೇರು, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಓರೆಲೆ ಬೇರು, ಮೂರೆಲೆ ಬೇರು, ಕಿರಿಗುಳ್ಳು, ನೆಲಗುಳ್ಳು, ಹಿವ್ವಲಿ, ಕರ್ಕಾಟಕಶೃಂಗಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿಸಿವೈ, || ೬ || ಕಡೀರ ಬೇರು, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ಋದ್ಧಿ, ಕಿರುಹಾಲೆ ಬೇರು, ಕಚ್ಚೂರ, ಜೀವಕ, ಋಷಭಕ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, ಹಿರಿಯಕಾಗೆದೊಂಡೆ, || ೭ || ಕಾಡುಹೆಸರು ಬೇರು, ಕಾಟುದ್ದು ಬೇರು, ವಿದಾರಿಗಡ್ಡೆ, ಪುನರ್ನವೆ, ಕಾಕೋಳಿ, ಕ್ಷೀರ ಕಾಕೋಳಿ, ತಾನರೆದಂಡು, ಮೇದಾ, ಮಹಾಮೇದಾ, ಸಣ್ಣ ಏಲಕ್ಕಿ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಶ್ರೀಗಂಧ, || ೮ || ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಂದೊಂದು ಪಲ ತೆಗೆದು,

ಹುಡಿಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಆ ಹುಡಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ೫೦೦ ಹಸಿನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ (ದೊಡ್ಡ) ಗಳನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿರಿಸಿ, || ೯ || ಒಂದು ದ್ರೋಣ ಜಲದಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ, ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿದ ತರುವಾಯ, ಆ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂದಿರುವ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಕಾಯಿಗಳ ಬೀಜ ಮತ್ತು ನಾರುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಉಳಿದ ಅಂಶವನ್ನು || ೧೦ || ಕೈಯಿಂದ ದೃಢವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನುಣ್ಣಗೆ ಅರೆದು, ಒಂದು ಪಾತ್ರದೊಳಗಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಪಾಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ೭ ಪಲ ತುವುದಲ್ಲಿ ಹುರಿದು, || ೧೧ || ಹಿಂದಿನ ಕಷಾಯವನ್ನು ಗಾಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅದರಂತರ ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ೫೦ ಪಲ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಲೇಹಪಾಕವಾಗುವಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಹುಡಿಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕು; || ೧೨ || ಹಿಪ್ಪಲಿ ೨ ಪಲ, ವಂಶ ಲೋಚನ ೪ ಪಲ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, — ಇವನ್ನು ವ್ರತ್ಯೇಕ ಅರ್ಧಧರ್ಮ ತೋಲೆ, ಹುಡಿಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, || ೧೩ || ಲೇಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ತಣ್ಣಗಾದ ಮೇಲೆ ೬ ಪಲ ಜೇನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ಚ್ಯವನಋಷಿಯು ಹೇಳಿದ ಈ ಚ್ಯವನಪ್ರಾಶಾವಲೇಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಡಬೇಕು; || ೧೪ || ಅಗ್ನಿಬಲ ನೋಡಿ, ಕ್ಷೀಣರು, ಬಾಲರು, ವೃದ್ಧರು, ಕ್ಷತಕ್ಷೀಣರು, ಕ್ಷೀಣನಾರಿಯರು, ಶೋಷರೋಗಿ ಯರು ಈ ರಸಾದಿ ಸವಧಾತುಪೋಷಕ ರಸಾಯನವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೫ || ಹೃದ್ರೋಗಿಗಳು, ಸ್ವರಕ್ಷೀಣರಾದ ರೋಗಿಗಳು, ಇದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡರೆ, ಸ್ವಸ್ಥ ಹಾಗೂ ರೋಗಮುಕ್ತರಾಗುವರು; ಈ ಅವಲೇಹವು ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ತೃಷ್ಣೆ, ವಾತ ರಕ್ತ, ಉರೋಗ್ರಹಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಣಪಡಿಸುವುದು; || ೧೬ || ವಾತಪಿತ್ತ, ಶುಕ್ರದೋಷ, ಮೂತ್ರದೋಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವಾರಿಸುವುದು; ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ, ಸ್ಮೃತಿಶಕ್ತಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹರ್ಷ, ಕಾಂತಿ, ವರ್ಣಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು; ಇದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದ ರಿಂದ, ರೋಗಿಯು ಅಜೀರ್ಣವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ, ಸ್ವಸ್ಥನಾಗುವನು. || ೧೭ ||

**ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾವಲೇಹ**

ನಿಷ್ಕುಲೀಕೃತ್ಯ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಂ ಪೀಡಯೇದ್ ದೃಢವಾಸಸಾ ||  
ಆತಸೇ ಶೋಷಯೇತ್ ಕಿಂಚಿಚ್ಛೂಲಾಗ್ರೈರ್ಬಹುಶೋ ವ್ಯಧೇತ್ || ೧೮ ||  
ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ತಾಮ್ರಕಟಾಹೇ ಚ ದದ್ಯಾದಷ್ಟಪಲಂ ಘೃತಮ್ ||  
ತೇನ ಕಿಂಚಿದ್ಭರ್ಜಯಿತ್ಯಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ ಚ ಜಲಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ || ೧೯ ||  
ಖಂಡಂ ಪಲಶತಂ ದತ್ತಾ ಸರ್ವಮೇಕತ್ರ ಪಾಚಯೇತ್ ||  
ಸುಪಕ್ವೇ ಪಿಪ್ಪಲೀ ಶುಂಠೀ ಜೀರಕಂ ದ್ವಿಪಲಂ ಪೃಥಕ್ || ೨೦ ||  
ಪೃಥಕ್ ಪಲಾರ್ಧಂ ಧಾನ್ಯಾಕಂ ಪತ್ರೈಲಾಮರಿಚಂ ತ್ವಚಮ್ ||  
ಚೂರ್ಣೇಕೃತ್ಯ ಕ್ಷಿಪೇತ್ತತ್ರ ಘೃತಾರ್ಧಂ ಕ್ಷೌದ್ರಮಾವಹೇತ್ || ೨೧ ||  
ಸ್ವಾದೇದಗ್ನಿಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಕ್ತಪಿತ್ತೀ ಕ್ಷಯಿೂ ಜ್ವರೀ ||  
ಶೋಷತ್ಯಷ್ಟಾಭ್ರಮುಚ್ಛೇದಿಶಾ ಸಕಾಸಕ್ವತಾತುರಃ || ೨೨ ||

ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾದ್ಯವಲೇಹೋಽಯಂ ಬಾಲವೃದ್ಧೇಷು ಯುಜ್ಯತೇ ||  
ಉರಃಸಂಧಾನಕೃದ್ಯುಷ್ಯೋ ಬೃಹಣೋ ಬಲಕೃನ್ತತಃ || ೨೩ ||

ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಖಂಡಸ್ಯ ಸೂರಣಂ ವಿಪಚೇತ್ಪುಧೀಃ ||  
ಆರ್ಶಸಾಂ ಮೂಢವಾತಾನಾಂ ಮಂದಾಗ್ನೀನಾಂ ಚ ಶಸ್ಯತೇ || ೨೪ ||

ಬೂದಿಕುಂಬಳಕಾಯಿಯ ಹೊರಗಿನ ದಪ್ಪವಾದ ಸಿಪ್ಪೆ ಮತ್ತು ಒಳಗಿನ ಬೀಜವನ್ನು ತೆಗೆದು, ತುಂಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿ, ಒಂದು ದೃಢವಾದ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ, ಅದರ ನಯವಾದ ತಿರುಳು ಜಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಣಗಿಸಿ, || ೧೮ || ಅಂತಹ ಬೂದಿಕುಂಬಳ ತಿರುಳು ೧೦೦ ಪಲ, ನೀರು ೨೦೦ ಪಲ, ಇವೆರಡನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೮ ಪಲದಿಂದ ಹುರಿದು, || ೧೯ || ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ೧೦೦ ಪಲ, ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಲೇಹಪಾಕವಾಗುವಾಗ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಜೀರಿಗೆ, — ಇವು ಮೂರು, ಪಲ ಎರಡೆರಡರಂತೆ ಸೇರಿಸಿ, || ೨೦ || ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ — ಇವೆಲ್ಲ ಅರ್ಧಧರ್ಮ ಪಲ ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಸೇರಿಸಿ, ಲೇಹ ತಯಾರಿಸಿ, ತಣ್ಣಗಾದ ಮೇಲೆ, ೪ ಪಲ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿಡಬೇಕು; || ೨೧ || ಅಗ್ನಿಬಲವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಕ್ಷಯ, ಜ್ವರ, ಶೋಷ, ತೃಷ್ಣಾ, ಭ್ರಮ, ಛೇದಿ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ಕ್ಷತಪಿಡಿತಿರು ಈ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾದ್ಯವಲೇಹವನ್ನು ಸಮುಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ರೋಗ ವಿಮುಕ್ತರಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥರಾಗುವರು; || ೨೨ || ಬಾಲವೃದ್ಧರಿಗೆ ಈ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾ ದ್ಯವಲೇಹವು ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ; ಇದು ಉರಃಸಂಧಾನಕರ, ವೃಷ್ಯ, ಬೃಹಣ, ಬಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ; || ೨೩ || ಬೂದಿಕುಂಬಳದ ಬದಲಿಗೆ, ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿದ ಸೂರಣಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಅವಲೇಹವನ್ನು ಮೇಲಿನಂತೆ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದರೆ, ಅದರ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಮೂಢವಾತ, ಮಂದಾಗ್ನಿರೋಗ ಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೨೪ ||

**ಅಗಸ್ಯಹರೀತಕೀಲೇಹ**

ಹರೀತಕೀಶತಂ ಭದ್ರಂ ಯವಾನಾಮಾಡಕಂ ತಥಾ ||  
ಪಲಾನಿ ದಶಮೂಲಸ್ಯ ವಿಶತಿಂ ಚ ನಿಯೋಜಯೇತ್ || ೨೫ ||  
ಚಿತ್ರಕಃ ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಮಪಾಮಾರ್ಗಃ ಶರೀ ತಥಾ ||  
ಕಪಿಕಚ್ಛುಃ ಶಂಖಪುಷ್ಪೀ ಭಾರ್ಗೀ ಚ ಗಜಪಿಪ್ಪಲೀ || ೨೬ ||  
ಬಲಾ ಪುಷ್ಕರಮೂಲಂ ಚ ಪೃಥಗ್ನಿಪಲಮಾತ್ರಯಾ ||  
ಪಚೇತ್ ಪಂಚಾಧಕೇ ನೀರೇ ಯವೈಃ ಸ್ನಿಘ್ನೈಃ ಶೃತಂ ಜಯೇತ್ || ೨೭ ||  
ತಚ್ಚಾಭಯಾಶತಂ ದದ್ಯಾತ್ ಕ್ಯಾಥೇ ತಸ್ಮಿನ್ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ||  
ಸರ್ಪಿಸ್ತ್ರೈಲಾಷ್ಟಪಲಕಂ ಕ್ಷಿಪೇದ್ಗುಡತುಲಾಂ ತಥಾ || ೨೮ ||

ಪಕ್ವಾ ಲೇಹತ್ವಮಾನೀಯ ಸಿದ್ಧೇ ಶೀತೇ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ||  
ಕ್ವಾದ್ರಂ ಚ ಪಿಪ್ಪಲೀಚೂರ್ಣಂ ದದ್ಯಾತ್ ಕುಡವಮಾತ್ರಯಾ || ೨೯ ||

ಹರೀತಕೀದ್ವಯಂ ಖಾದೇತ್ತೇನ ಲೇಹೇನ ನಿತ್ಯಶಃ  
ಕ್ಷಯಂ ಕಾಸಂ ಜ್ವರಂ ಶ್ವಾಸಂ ಹಿಕ್ವಾಶೋಽರುಚಿಸೇನಸಾನ್ || ೩೦ ||

ಗ್ರಹಣೀಂ ನಾಶಯೇದೇಷ ವಲೀಪಲಿತನಾಶನಃ ||  
ಬಲವರ್ಣಕರಃ ಪುಂಸಾನುವಲೇಹೋ ರಸಾಯನಮ್ ||  
ವಿಹಿತೋಽಗಸ್ತ್ಯಮುನಿನಾ ಸರ್ವರೋಗಪ್ರಣಾಶನಃ || ೩೧ ||

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅಳಲೆಕಾಯಿ ೧೦೦, ಜವೆಗೋದಿ ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ದಶಮೂಲಗಳು ೨೦ ಪಲ, || ೨೫ || ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಉತ್ತರಣಿ ಬೇರು, ಕಚ್ಚೂರ, ನಸುಗುನ್ನಿ, ಶಂಖಪುಷ್ಪದ ಬೇರು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ, || ೨೬ || ಕಡಿರ ಬೇರು, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, — ಇವೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡು ಪಲ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ (ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಗಳ ಹೊರತು), ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಐದು ಆಧಕ ನೀರಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಜವೆಗೋದಿಯು ಬೆಂದೊಡನೆ ಗಾಳಿಸಿ, || ೨೭ || ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಗಳನ್ನು ಆ ಗಾಳಿಸಿದ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ವಿಚಕ್ಷಣನಾದ ವೈದ್ಯನು ದನದ ತುಪ್ಪ ೮ ಪಲ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೮ ಪಲ, ಬೆಲ್ಲ ೧೦೦ ಪಲ ಸೇರಿಸಿ, ಬೇಯಿಸುತ್ತ, || ೨೮ || ಲೇಹ ಪಾಕದೊಡನೆ ಇಳಿಸಿ, ತಣ್ಣಗಾದನಂತರ ಜೇನು ೪ ಪಲ, ಮತ್ತು ಹಿಪ್ಪಲಿಚೂರ್ಣ ೪ ಪಲ ಸೇರಿಸಿ, ಭದ್ರತೆಯಿಂದಿಡಬೇಕು; || ೨೯ || ಆ ಲೇಹದೊಳಗಿನ, ಎರಡು ಅಳಲೆಕಾಯಿಗಳನ್ನು ದಿನಾಲೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಕ್ಷಯ, ಕಾಸ, ಜ್ವರ, ಶ್ವಾಸ, ಹಿಕ್ವಾ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಅರುಚಿ, ಪೀನಸ, || ೩೦ || ಗ್ರಹಣೀ, ವಲೀಪಲಿತ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯಹರೀತಕೈವಲೇಹವು ಬಲವರ್ಣಕರ, ರಸಾಯನ, ಹಾಗೂ ಸರ್ವರೋಗನಾಶಕವಾಗಿದೆ; ಇದನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ಹೇಳಿರು ವನು. || ೩೧ ||

ಕುಟಿಜಾದ್ಯವಲೇಹ

ಕುಟಿಜತ್ವಕ್ತುಲಾಂ ದ್ರೋಣೇ ಜಲಸ್ಯ ವಿಪಚೇತ್ಸುಧೀಃ ||  
ಕಷಾಯಂ ಪಾದಶೇಷಂ ಚ ಗೃಹ್ಣೀಯಾದ್ಯಸ್ತು ಗಾಲಿತಮ್ || ೩೨ ||

ತ್ರಿಂಶತ್ಪಲಂ ಗುಡಸ್ಯಾತ್ರ ದತ್ವಾ ಚ ವಿಪಚೇತ್ಪುನಃ ||  
ಸಾಂದ್ರತ್ವಮಾಗತಂ ಜ್ವಾತ್ವಾ ಚೂರ್ಣಾನೀಮಾನಿ ದಾಪಯೇತ್ || ೩೩ ||

ರಸಾಂಜನಂ ನೋಚರಸಂ ತ್ರಿಕಟು ತ್ರಿಫಲಾಂ ತಥಾ ||  
ಲಜ್ಜಾಲುಂ ಚಿತ್ರಕಂ ಪಾಠಾಂ ಬಿಲ್ವಮಿಂದ್ರಯವಂ ವಚಾಮ್ || ೩೪ ||

ಭಲ್ಲಾತಕಂ ಪ್ರತಿವಿಷಾಂ ವಿಡಂಗಾನಿ ಚ ವಾಲಕಮ್ ||  
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪಲಮಾನಂ ಚ ಘೃತಸ್ಯ ಕುಡವಂ ತಥಾ || ೩೫ ||

ಜಯೇದೇಷೋಽವಲೇಹಸ್ತು ಸರ್ವಾಣ್ಯಶಾಂಸಿ ವೇಗತಃ ||  
ದುರ್ನಾಮಪ್ರಭವಾನ್ ರೋಗಾನತೀಸಾರಮರೋಚಕಮ್ || ೩೬ ||

ಗ್ರಹಣೀಂ ಪಾಂಡುರೋಗಂ ಚ ರಕ್ತಪಿತ್ತಂ ಚ ಕಾಮಲಾಮ್ ||  
ಅನ್ಲು ಪಿತ್ತಂ ತಥಾ ಶೋಧಂ ಕಾರ್ಯಂ ಚೈವ ಪ್ರವಾಹಿಕಾಮ್ || ೩೭ ||

ಅನುಪಾನೇ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಮಾಜಂ ತಕ್ರಂ ಪಯೋ ದಧಿ ||  
ಘೃತಂ ಜಲಂ ನಾ ಜೀರ್ಣೇ ಚ ಪಥ್ಯಭೋಜೀ ಭವೇನ್ನರಃ || ೩೮ ||

ಕೊಡಸಿಗನೆ ಬೇರುಸಿವೈ ೧೦೦ ಪಲವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ, ಒಂದು ದ್ರೋಣ ಜಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕಷಾಯವಿಟ್ಟು, ಬತ್ತಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗಾಳಿಸಿ, || ೩೨ || ಬೆಲ್ಲ ೨೦ ಪಲ, ಹಾಕಿ, ಬೇಯಿಸುತ್ತ, ಲೇಹಪಾಕವಾಗುವಾಗ, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು; || ೩೩ || ರಸಾಂಜನ, ನೋಚರಸ, ತ್ರಿಕಟು, ತ್ರಿಫಲಾ, ನಾಚಿಕೆಗಿಡದ ಬೇರು, ಚಿತ್ರಮೂಲ (ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ), ಪಾಡಾ ವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗನೆಬೀಜ, ಬಜ್ಜಿ, || ೩೪ || ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ ಭಲ್ಲಾತಕ, ಅತಿವಿಷ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಬಾಳದಬೇರು, — ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಪಲ, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಹಾಕಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೪ ಪಲ ಸೇರಿಸಿ || ೩೫ || ಲೇಹ ತಯಾರಿಸಿಡಬೇಕು; ಈ ಕುಟಿಜಾದ್ಯವಲೇಹವು ಸಕಲ ಅಶೋರೋಗಗಳನ್ನು ಬಹುಬೇಗನೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ; ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಗಳು, ಅತಿಸಾರ, ಅರೋಚಕಗಳೆಲ್ಲ ಇದರ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೩೬ || ಗ್ರಹಣೀ, ಪಾಂಡುರೋಗ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಕಾಮಲೆ, ಆನ್ಲುಪಿತ್ತ, ಶೋಧ, ಕೃಶತ್ವ, ಪ್ರವಾಹಿಕೆ ಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೩೭ || ಅನುಪಾನಕ್ಕೆ ಆಡಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಜಲ, — ಇವೆಲ್ಲ ಹಿತಕರವಾಗಿವೆ; ಆದರೆ, ಜೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ಪಥ್ಯ ಭೋಜನಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. || ೩೮ ||

ಕಾಮೇಶ್ವರೀಲೇಹ

ವಾರಾಹೀ ಮಧುಕಂ ದ್ರಾಕ್ಷಾ ವಾಜಿಗಂಧಾ ಸುರದ್ರುಮಮ್ ||  
ಅಲಕಂ ಮರ್ಕಟೀಮೂಲಂ ಬಲಾಮೂಲಂ ಪುನರ್ನವಾ || ೩೯ ||

ಉಶೀರಂ ಚಂದನಂ ಭಾಂಗೀ ಭಿಕ್ಷು ವೈಫಲೇಯಗೋಕ್ಷುರಮ್ ||  
ವಿದಾರೀತಿಲಮಾಷಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಚ ಪಲದ್ವಯಮ್ || ೪೦ ||

ದ್ವಿದ್ರೋಣೇ ಸಲಿಲೇ ಕ್ವಾಥೇ ಶೃತೇ ಪಾದಾಪಶೇಷಿತೇ ||  
ತ್ರಿಂಶತ್ಪಲಂ ಗುಡಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಸಿತಾ ದಶಪಲಂ ಪುನಃ || ೪೧ ||

ಇಕ್ಷುಧಾತ್ರೀವರೀರಂಭಾಕೂಷ್ಮಾಂಡಸ್ವರಸಾನ್ವಿತಮ್ ||  
ದರ್ವ್ಯಾ ಚ ಘಟ್ಟಿಯನ್ ಭೂಯೋ ಲೇಹವತಾ ||

ಏಲಾಲವಂಗಪತ್ರಂ ಚ ನಾಗಕೇಸರಧಾನ್ಯಕೈಃ ||  
ತಾಲೀಸಂ ಮಧುಕಂ ಸೇವ್ಯಂ ಚಂದನಾಗುರುಕುಂಕುಮೈಃ || ೪೩ ||

ಜಾತೀಫಲಂ ಶಿಲಾಭೂತಂ ಸುರದಾರುಫಲತ್ರಯೈಃ ||  
ಆಪಾನಾಗರ್ಫಲಂ ವೈದ್ಯೇಷಂ ಮರ್ಕಟೀಬೀಜಗೋಕ್ಷುರೈಃ || ೪೪ ||

ಜಾತೀಪತ್ರಂ ವರಾಲಂ ಚ ನಾಂಶೀ ಚೇಕ್ಷುರಬೀಜಕೈಃ ||  
ಸ್ಯಂಧವಂ ಮೋಚನಿಯಾಸಂ ವಿಡಂಗಂ ದೀಪ್ಯಕದ್ವಯಮ್ || ೪೫ ||

ತುರಂಗಕುಸುಮಂ ರಾಸ್ನಾ ಮುರಾಷ್ಟ್ರಮುಕುಲಾನ್ವಿತಮ್ ||  
ಶಿಗ್ರುಸಾರಂ ಧೂರ್ತಬೀಜಂ ಭೂಶರ್ಕರಸಮನ್ವಿತಮ್ || ೪೬ ||

ಹಸ್ತಿಕಣಾಬ್ಜಭೃಂಗಂ ಚ ಕೃಷ್ಣಜೀರಸಮನ್ವಿತಮ್ ||  
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪಂಚನಿಷ್ಕಂ ಚ ಗಾಂಧಾರೀ ನಿಷ್ಕವಿಂಶತಿಮ್ || ೪೭ ||

ಧಾತ್ರೀ ವಿದಾರೀ ವಾರಾಹೀ ಸಾರಿನಾಮೃತಶರ್ಕರಾ ||  
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕುಡನಾರ್ಧಂ ಚ ಲೇಹಂ ಪಾಕೇನ ಯೋಜಯೇತ್ || ೪೮ ||

ಗೋಘೃತಂ ಮಧು ಸಂಯೋಜ್ಯ ಕಸ್ತೂರೀಚಂದ್ರಸಂಯುತಮ್ ||  
ಕರ್ಷಮಾತ್ರಂ ಲಿಹೇತ್ ಪ್ರಾತಃ ರಾತ್ರಿಕಾಲೇ ವಿಶೇಷತಃ || ೪೯ ||

ವಾತಪಿತ್ತಕಫೋತ್ಪನ್ನಂ ರಕ್ತಪಿತ್ತಂ ವಿನಾಶಯೇತ್ ||  
ಕಾಸಂ ಶ್ವಾಸಂ ಕ್ಷಯಂ ಪಾಂಡುಂ ಛಿದ್ರಿಂ ದೋಷನಿಬರ್ಹಣಮ್ || ೫೦ ||

ಆಧ್ವಾನಗುಲ್ಮಶೂಲಘ್ನಂ ಹಿಧ್ಮಾಹೃದ್ರೋಗನಾಶನಮ್ ||  
ಅರ್ಶಾಂಸಿ ಗ್ರಹಣೀದೋಷಮಸ್ಥಿಸ್ರಾವಂ ಚ ದಾರುಣಮ್ || ೫೧ ||

ಮೂತ್ರಾಘಾತಾಶ್ಮರೀಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಪ್ರಮೇಹಂ ನಾಶಯೇದ್ಧ್ರವಮ್ ||  
ಸರ್ವರೋಗಹರಂ ಚೈವ ಬಲಪುಷ್ಟಿಕರಂ ತ್ವಿದಮ್ || ೫೨ ||

ಮನ್ಮಥೋದ್ರೇಕಧಾತುಂ ಚ ಮಹಾಮದಗಜೇಂದ್ರಿಯಮ್ ||  
ಮುಹುರ್ಮುಹುರತಿಗುಹ್ಯಂ ಸಂಯೋಗಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ || ೫೩ ||

ನಾರೀಣಾಂ ರಮತೇ ಸ್ನೇಹಂ ಮೋಹನಂ ವೀರ್ಯವರ್ಧನಮ್ ||  
ಸುಂದರೀಣಾಂ ಚ ಸಂಯೋಗೇ ಚಿತ್ತಾಹ್ಲಾದಂ ದಿನೇ ದಿನೇ || ೫೪ ||

ಆಯುಷ್ಯಂ ವೃದ್ಧಿಕಾಮತ್ವಂ ಮಾಂಸಶುಕ್ಲವಿವರ್ಧನಮ್ ||  
ರಸಾಯನಮಿದಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪೂಜ್ಯಪಾದೇನ ಭಾಷಿತಮ್ || ೫೫ ||

ಹಂದಿಗಡ್ಡೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ದೇವದಾರು, ಎಕ್ಕೆಗಿಡದ ಬೇರು, ನಸುಗುನ್ನಿ ಬೇರು, ಕಡೀರ ಬೇರು, ಪುನರ್ನವಾ, || ೪೯ || ಲಾವಂಚ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಕೊಳವಳಿಕೆ ಬೀಜ, ಮಹಾನೀಲಿ ಬೇರು, ನೆಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳು, ನೆಲಕುಂಬಳ ಗಡ್ಡೆ, ಎಳ್ಳು, ಉದ್ದು, — ಇವೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡು ಪಲ, || ೪೦ || ೧ ದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜಿಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ

ಮಾಡಿ, ಬೆಲ್ಲ ೩೦ ಪಲ, ಸಕ್ಕರೆ ೧೦ ಪಲ, ಸೇರಿಸಿ, ಪುನಃ ಕುದಿಸುತ್ತ || ೪೧ || ಕಬ್ಬಿನರಸ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ನೆಲ್ಲಿರಸ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ಶತಾವರೀರಸ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ಬಾಳೆಗಡ್ಡೆ ರಸ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ಬೂದಿಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಸ್ವರಸ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ, ಸೇರಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ, ಒಂದು ಸೌಟಿ ನಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಲೇಹಪಾಕವಾಗುವಾಗ, || ೪೨ || ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚಿಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ತಾಳೀಸಪತ್ರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಲಾವಂಚ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, || ೪೩ || ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಕಲ್ಮಡ, ದೇವದಾರು, ತ್ರಿಫಲಾ, ಉತ್ತರಣಿಬೀಜ, ತ್ರಿಕಟು, ನಸುಗುನ್ನಿ ಬೀಜ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, || ೪೪ || ಜಾಯಿಪತ್ರಿ, ಲವಂಗ, ವಂಶಲೋಚನ, ಕೊಳವಳಿಕೆಬೀಜ (ತಾಲೀಮಖಾನಾ), ಇಂದುಪ್ಪು, ಮೋಚರಸ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಓಮ, ಖುರಾಸಣಿ ಓಮ, || ೪೫ || ಸುರಗಿಹೂ, ರಾಸ್ನಾ, ಮುರಾಷ್ಟ್ರಮೊಗ್ಗೆ, ನುಗ್ಗೆ ಮೇಣ, ಧತ್ತೂರಬೀಜ (ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ), ಭೂಶರ್ಕರ (ಗಣಿಸು), || ೪೬ || ಗಜ ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಗರ್ಗದ ಬೇರು, ಕರಿಜೀರಿಗೆ-ಇವೆಲ್ಲ ಎರಡುಎರಡು-ಎರಡುಎರಡು ತೊಲೆ, ಭಂಗಿಸೊಪ್ಪು (ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ) ೧೦ ತೊಲೆ, || ೪೭ || ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ನೆಲಕುಂಬಳ, ಹಂದಿಗಡ್ಡೆ, ನಾವದ ಬೇರು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, — ಇವುಗಳ ಸತ್ತ್ವ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ೧೬ ತೊಲೆ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಮಾಡಿ, ಸೇರಿಸಿ, ಲೇಹಪಾಕವಾಗುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು; || ೪೮ || ದನದ ತುಪ್ಪ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, — ಇವನ್ನು ಸಮುಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದನಂತರ, ಕಸ್ತೂರಿ ಮತ್ತು ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರಗಳನ್ನು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಈ ಕಾಮೇಶ್ವರೀಲೇಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ದಿನಾಲೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧರ್ಧ ತೊಲೆಯಂತೆ ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೪೯ || ಇದರಿಂದ ವಾತಪಿತ್ತಕಫೋತ್ಪನ್ನವಾದ ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ಕ್ಷಯ, ಪಾಂಡು, ಛಿದ್ರಿರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೫೦ || ಆಧ್ವಾನ, ಗುಲ್ಮ, ಶೂಲ, ಹಿಧ್ಮಾ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಗ್ರಹಣೀದೋಷ, ಭಯಂಕರವಾದ ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; || ೫೧ || ಮೂತ್ರಾಘಾತ, ಅಶ್ಮರೀ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಮೇಹ, — ಸರ್ವರೋಗಗಳು ಸಹ ಮಾಯವಾಗುವವು; ಇದು ಬಲಪುಷ್ಟಿಕರವಾಗಿದೆ; || ೫೨ || ರಸಾದಿಸಪ್ತಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಕಾಮೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು; ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನಿಯಂತೆ, ವಿಷಯಸುಖದ ಕಡೆಗೆ ಮಾನವನು ಧಾವಿಸುವನು; ಸಂಭೋಗಸುಖವು ಯಥೇಷ್ಟ ಉಂಟಾಗುವುದು; || ೫೩ || ನಾರಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು; ಸುಮನೋಹರನಾಗಿ, ವೀರ್ಯಬಲವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು; ದಿನ ಪ್ರತಿದಿನ, ಸುಂದರಿಯರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷವು ಪರಿಣಮಿಸಿ, ಹೃಷ್ಯಪುಷ್ಪವಾಗುವುದು; || ೫೪ || ಆಯುರ್ವರ್ಧಕ, ಪುಷ್ಟಿಕರ, ಬಲಕರ, ಮಾಂಸಶುಕ್ಲವಿವರ್ಧಕವಾಗಿ, ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠರಸಾಯನವಾಗಿದೆ; ಇದನ್ನು ಪೂಜ್ಯಪಾದರು ಹೇಳಿರುವರು. || ೫೫ ||

### ಬಿಲ್ವಾದಿಲೇಹ

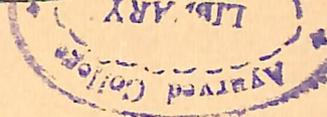
ಬಿಲ್ವಾರ್ಥಾಥಕಮಂಭಸೋಽರ್ಥಕಲಶೇ ಪಕ್ತ್ವಾ ಪದಸ್ಯೇ ರಸೇ  
 ತಸ್ಮಿನ್ ಜೀರ್ಣಗುಡಸ್ಯ ಷೋಡಶಪಲಂ ಚೂರ್ಣೀಕೃತ್ಯೈಃ ಸರ್ವತಃ ||  
 ಕರ್ಷಾಂಶೈಃ ಫನಧಾನ್ಯಜೀರಕಹಿಮಾತ್ಮಕೈಃ ಸರತ್ಯೋಷಣೈಃ |  
 ಲೀಫಢಶ್ಚ ದಿರರೋಚಕಾಗ್ನಿಸದನಶ್ಚಾಸಪ್ರಸೇಕಾಪಹಃ || ೫೬ ||

ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು ೩೨ ಪಲವನ್ನು ಜಜ್ಜಿ, ಕುಟ್ಟಿ, ಅರ್ಧದ್ರೋಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಹಳೇ ಬೆಲ್ಲ ೧೬ ಪಲ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಲೇಹಪಾಕವಾಗುವಾಗ, ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚಿಕ್ಕಿ, ನಾಗಕೇಸರ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿವ್ವಲಿ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ ಹುಡಿಮಾಡಿ, ತಯಾರಿಸಿ, ಈ ಬಿಲ್ವಾದಿಲೇಹವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು; ಇದರ ಸೇವನೆಯಿಂದ, ಭರ್ಧಿ, ಅರೋಚಕ, ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯ, ಶ್ವಾಸ, ಪ್ರಸೇಕಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು. || ೫೬ ||

### ಸಿಪ್ಪಲ್ಯಾದಿರಸಾಯನ

ಸಿಪ್ಪಲ್ಯಾಶ್ಚ ರಜಃ ಪ್ರಸ್ಥಂ ಶರ್ಕರಾಯಾಸ್ತದರ್ಧಕಮ್ ||  
 ವಿಡಂಗಂ ನಾಗರಂ ಭಾಂಗೀರ್ ಜೀರಕಂ ಮರಿಚಂ ಪೃಥಕ್ || ೫೭ ||  
 ಚತುಷ್ಟಲಂ ತದರ್ಧಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಮೇವ ಚ ||  
 ಚನ್ಯಾ ಚ ದ್ವಿಗುಣೇ ಚೈವ ಚಿತ್ರಕಂ ದ್ವಿಪಲಂ ತಥಾ || ೫೮ ||  
 ಆಯೋರಜಶ್ಚ ದ್ವಿಪಲಂ ಭೃಂಗಸ್ಯ ಚ ರಜಸ್ತಥಾ ||  
 ತ್ರಿಜಾತಕಂ ತ್ರಿಫಲಿಕಾ ಜಾತೀ ತಕ್ಯೋಲಜಂ ಫಲಮ್ || ೫೯ ||  
 ಸರ್ವಮೇಕತ್ರ ಸಂಚೂರ್ಣ್ಯ ಮಧುಪ್ರಸ್ಥದ್ವಯಂ ಕ್ವಿಪೇತ್ ||  
 ಧಾನ್ಯೇ ಪಕ್ಷಸ್ಥಿತಂ ಲಿಹ್ಯಾತ್ ಕಾಸಶ್ಚಾಸಂ ಚ ದಾರುಣಮ್ || ೬೦ ||  
 ಏಕಾದಶಾತ್ಮಕಂ ಶೋಫಂ ಭರ್ಧಿಂ ಗುಲ್ಮನುರೋಚಕಮ್ ||  
 ಆಶಾಂಸಿ ಪಾಂಡುರೋಗಂ ಚ ವಿಷಮಜ್ಜರಮೇವ ಚ || ೬೧ ||  
 ಸೀನಸಂ ಸ್ವರಸಾದಂ ಚ ಸರ್ವಮೇವ ವಿನಾಶಯೇತ್ ||  
 ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ವಿಹಿತೋ ಯೋಗಃ ಸಿಪ್ಪಲ್ಯಾದಿರಸಾಯನಮ್ || ೬೨ ||

ಹಿವ್ವಲಿಚೂರ್ಣ ೧೬ ಪಲ, ಸಕ್ಕರೆ ೮ ಪಲ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಶುಂಠಿ, ಗಂಟು ಭಾರಂಗಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕಾಳುಮೆಣಸು—ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು || ೫೭ || ನಾಲ್ಕು ಪಲ, ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ ೨ ಪಲ, ಚವ್ಯ ೨ ಪಲ, ಚಿತ್ರಮೂಲ ೨ ಪಲ, || ೫೮ || ಕಬ್ಬಿಣದ ಚೂರ್ಣ (ಅಥವಾ ಲೋಹಭಸ್ಮ) ೨ ಪಲ, ಭೃಂಗರಾಜಚೂರ್ಣ ೨ ಪಲ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚಿಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಅಳಲಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಗಂಧಮೆಣಸು—ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಂದೊಂದು ಪಲ,



|| ೫೯ || ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ೨ ಪ್ರಸ್ಥ ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಧಾನ್ಯ ರಾಶಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೫ ದಿನಗಳ ತನಕ ಗುತ್ತವಾಗಿರಿಸಿ, ಅನಂತರ ಅದರ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಕಠಿಣವಾದ ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, || ೬೦ || ೧೧ ವಿಧದ ಶೋಫ, ಭರ್ಧಿ, ಗುಲ್ಮ, ಅರೋಚಕ, ಅಶ್ವಸು, ಪಾಂಡುರೋಗ, ವಿಷಮಜ್ಜರ, || ೬೧ || ಸೀನಸ, ಸ್ವರಸಾದ—ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಇದನ್ನು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿರುವರು; ಇದಕ್ಕೆ ಸಿಪ್ಪಲ್ಯಾದಿರಸಾಯನವೆಂದು ಹೆಸರು. || ೬೨ ||

### ಶತಾವರೀಗುಡ

ಗುಡಾಥಕೇನ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಯ ಶತಾವರ್ಯಾ ರಸಾಥಕಮ್ ||  
 ಘೃತಪ್ರಸ್ಥಂ ಸಮಾನಾಷ್ಯ ಶನೈರ್ಮೃದ್ಯಗ್ನಿನಾ ಪಚೇತ್ || ೬೩ ||  
 ವಿಶ್ವೈಲಾನುಶಲೀಪಾರಾಶ್ಚ ದಂಷ್ಟ್ರಾಸಾರಿವಾದ್ಯಯೈಃ ||  
 ವತ್ಸಾರ್ಯುಟಾವಿದಾರೀಭಿರ್ಮಾಗಧೀಮಧುಕಾದ್ರಿಜೈಃ || ೬೪ ||  
 ಅಕ್ವಾಂಶೈಶ್ಚೂರ್ಣೈಃ ಸಮ್ಯಗ್ ಲೇಹೇ ಸಿದ್ಧೀಽವತಾರಿತೇ ||  
 ಕುಡನಂ ಚ ತುಗಾಕ್ಷೀರ್ಯಾಃ ಶರ್ಕರಾಯಾಶ್ಚತುಷ್ಟಲಮ್ || ೬೫ ||  
 ತಲ್ಲೇಹಂ ಸ್ವಚ್ಛಗುಪ್ತಂ ತು ಸಪ್ತರಾತ್ರಂ ನಿಧಾಪಯೇತ್ ||  
 ಪ್ರಲಿಹ್ಯಾತ್ ಪ್ರಾತರತತ್ಥಾಯ ಯಥಾಗ್ನಿಬಲಮಾತುರಃ || ೬೬ ||  
 ವಿಂಶತಿಂ ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛಾಣಾಂ ಪ್ರಮೇಹಾಣಾಂ ಚ ವಿಂಶತಿಮ್ ||  
 ನಾತಪಿತ್ತಮಸ್ಯಕ್ವಿತ್ತಂ ಮೂಢನಾತಂ ಹಲೀಮಕಮ್ || ೬೭ ||  
 ಕ್ಷುತಕ್ಷಯಂ ಪಾದದಾಹಂ ಕಾಮಲಾಮೂರ್ಧ್ವತಾಮಪಿ ||  
 ಯೋನಿದೋಷಂ ರಜೋದೋಷಮಸ್ಥಿಸ್ರಾವಮಸ್ಯಗ್ಧರಮ್ || ೬೮ ||  
 ನಾತಪಿತ್ತಕೃತಾನ್ ರೋಗಾನನ್ಯಾನಪಿ ವಿನಾಶಯೇತ್ ||  
 ಶತಾವರೀಗುಡಾಖ್ಯಂ ತು ರಸಾಯನಮನುತಮಮ್ || ೬೯ ||

ಬೆಲ್ಲ ೬೪ ಪಲ, ಶತಾವರೀರಸ ೪ ಪ್ರಸ್ಥ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಮೃದ್ಯಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಕುದಿಸುತ್ತ, ಲೇಹ ಪಾಕವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, || ೬೩ || ಶುಂಠಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ನೆಲದಾಳಿಗಡ್ಡೆ, ಪಾಡಾವಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ನಾಮದ ಬೇರು, ಹಾಲುಬಳ್ಳಿ ಬೇರು, ಕರಿನೆಕ್ಕಿ ಬೇರು, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ನೆಲಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಕಲ್ಮದ—|| ೬೪ || ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ, ತಕ್ಯೋಂದು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅನಂತರ, ವಂಶಲೋಚನ ೧೬ ತೊಲೆ, ಸಕ್ಕರೆ ೪ ಪಲ, ಸೇರಿಸಿ, ಲೇಹ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; || ೬೫ || ಈ ಲೇಹವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗೂ ಗುತ್ತವಾಗಿ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳ ತನಕ ಇಟ್ಟು, ಅದರನಂತರ ದಿನಾಲೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಗ್ನಿಬಲಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ರೋಗಿಯು ಉಚಿತಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಗುಡವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, || ೬೬ || ೨೦ ವಿಧದ

ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಮೇಹ, ವಾತಪಿತ್ತ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಮೂಢವಾತ, ಹಲೀಮಕ, || ೬೭ || ಕ್ಷತಕ್ಷಯ, ಪಾದದಾಹ, ಕಾಮಲಾ (ಊರ್ಧ್ವ), ಯೋನಿ ದೋಷ, ರಜೋದೋಷ, ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವ, ರಕ್ತಪ್ರದರ, || ೬೮ || ವಾತಪಿತ್ತಪ್ರಧಾನ ರೋಗ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ಶತಾವಾರೀಗುಡವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಸಾಯನವಾಗಿದೆ. || ೬೯ ||

**ಇಕ್ಷ್ವರಾದಿಲೇಹ**

ಇಕ್ಷ್ವರಗೋಕ್ಷ್ವರಮರ್ಕಟಬೀಜಂ ಮುಶಲಿಪೀವರಿಮಾಷತಿಲೈಶ್ಚ ||  
ಗೋಘೃತಶರ್ಕರಮಾಕ್ಷಿಕಯುಕ್ತಂ

ಸ್ತ್ರೀಗದಕುಂಜರಕೇಸರಿಯೋಗಮ್ || ೭೦ ||

ಕೊಳವಳಿಕೆಬೀಜ (ತಾಲಿಮಖಾನಾ), ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ನಸುಗುನ್ನಿಬೀಜ, ನೆಲದಾಳಿಗಡ್ಡೆ, ಶತಾವರಿ, ಉದ್ದು, ಎಳ್ಳು—ಇವುಗಳ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಸಕ್ಕರೆಯ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ಈ ಇಕ್ಷ್ವರಾದಿಲೇಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಸ್ತ್ರೀರೋಗವೆಂಬ ಆನೆಗೆ ಸಿಂಹದಂತಿರುವ ಈ ಲೇಹವು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಅವಲೇಹವೇ ಸರಿ. || ೭೦ ||

**ಮಧುಸ್ನುಹೀರಸಾಯನ (೧)**

ತ್ರಿಕಟುತ್ರಿಫಲಾತ್ರಿಜಾತಜಾತೀಫಲಪತ್ರೈಃ ಸ್ವರಾಲಧಾನ್ಯಕಾನಿ ||  
ತ್ರಿಯವಾನಿನಿಡಂಗಚಪ್ಪಕಾಷ್ಠತ್ರಿವೃತಾಗ್ರಂಧಿಕವಾಜಿಗಂಧಕಾನಿ || ೭೧ ||

ಸಭಾಂಗೀತೇಜೋವತಿಕೇಸರಾಣಿ ನಿಷ್ಯದ್ವಯೋನ್ಮಾನವಿಚೂರ್ಣಿತಾನಿ ||  
ಸಂಶುದ್ಧಗಂಧೋಪಲಮಾಹಿಷಾಕ್ಷಮಧುಸ್ನುಹೀನಾಂ ಚ  
ಚತುಷ್ಟಲಾನಿ || ೭೨ ||

ದ್ವಿಷಟ್ಪಲೋನ್ಮಾನಘೃತೇ ವಿಪಕ್ಷೇ ಸಿತೋಪಲದ್ವಾದಶಕಂ ಕ್ಷಿಪೇಚ್ಚ ||  
ತಥೋನ್ಮಥಿತ್ಯಾ ತು ಖಜೇನ ತಸ್ಮಿನ್ ಸುಪಾಕಮಾಯಾತಿ  
ತತೋಽನತಾಯ್ || ೭೩ ||

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಚೂರ್ಣಾನಿ ವಿಕೀರ್ಯ ತೀತೇ  
ಗಂಧೋಪಲಸ್ಯಾಪಿ ರಜಾಂಸಿ ದತ್ವಾ ||  
ಸಂಯೋಜ್ಯ ಸಮ್ಯಕ್ ಸುತೀತಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸ್ಥಂ  
ಪ್ರದದ್ಯಾನ್ಮಧುನಃ ಸುಪಾತ್ರೇ || ೭೪ ||

ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಗುಪ್ತಂ ತು ರಸಾಯನಂ ತತ್ರಾತ್ರಲಿಹೇತ್ಯರ್ಷಯುತಂ ಹಿತಾಶೀ ||  
ಕೌಷ್ಠಂ ಕಿಲಾಸಂ ಪಿಟಕಾನ್ ಪ್ರಮೇಹಾನ್  
ಭಗಂಧರಾರೋಽರ್ಬುದಗಂಡಮಾಲಾಃ || ೭೫ ||

ನಿಹಂತಿ ಕಂಠ್ಯಾನುಯವಾತರಕ್ತಪಿತ್ತೋದ್ಭವಾನ್  
ಗುಹ್ಯಭವಾನ್ ವ್ರಣಾಂಶ್ಚ ||  
ರಸಾಯನೋಽಯಂ ಮುನಿನಾ ಕೃತಶ್ಚ ಮಧುಸ್ನುಹೀ  
ನಾಮಕ ಏಷ ಮುಖ್ಯಃ || ೭೬ ||

ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಜಾಯಿವತ್ರಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ (ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ), ಲವಂಗ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ಚವ್ಯ, ಕಂಕುಷ್ಯ, ತ್ರಿಗಡೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಅಶ್ವಗಂಧ, || ೭೧ || ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ತೇಜಫಲ, ನಾಗಕೇಸರ—ಇವೆಲ್ಲ ಅರ್ಧರ್ಧ ತೊಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಅನಂತರ, ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಗಂಧಕ, ಗುಗ್ಗುಲು, ಚೋವ (ತೋಪ) ಚೀನಿ (ಚೀನಿಪಾವು)—ಇವೆಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಪಲ, || ೭೨ || ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ೧೨ ಪಲ ದನದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ೧೨ ಪಲ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಸಟ್ಟುಗದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಥಿಸುತ್ತ, ಲೇಹ ಪಾಕ ವಾಗುವಾಗ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿಯಾರಿದ ಮೇಲೆ, || ೭೩ || ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಚೂರ್ಣ ಗಳನ್ನೂ ಒಂದರನಂತರ ಒಂದು ಸೇರಿಸಿ, ಸಟ್ಟುಗದಿಂದ ಸಮಿಶ್ರಮಾಡಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಣ್ಣಗಾದನಂತರ ೧ ಪ್ರಸ್ಥ ಜೀನುತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಪವಿತ್ರಪಾತ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು, || ೭೪ || ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರದ ತನಕ ಇಟ್ಟು, ಈ ಮಧು ಸ್ನುಹೀರಸಾಯನವನ್ನು ದಿನಾಲೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಅರ್ಧರ್ಧ ತೊಲೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕೌಷ್ಠ, ಕ್ಷುದ್ರಕುಷ್ಠ, ಪಿಟಕ, ಪ್ರಮೇಹ (ಪ್ರಮೇಹಪಿಟಕ), ಭಗಂದರ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಅರ್ಬುದ, ಗಂಡಮಾಲಾ, || ೭೫ || ಕಂಡೂರೋಗ, ವಾತರಕ್ತ, ಪಿತ್ತಪ್ರಕುಪಿತ ರೋಗ, ಮತ್ತು ಗುಹ್ಯೋದ್ಭವವ್ರಣಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ರಸಾಯನವು ಮುನಿದತ್ತವಾಗಿದೆ; ಈ ಮುಖ್ಯವಾದ ರಸಾಯನದ ಹೆಸರು ಮಧುಸ್ನುಹೀರಸಾಯನ ವಾಗಿದೆ. || ೭೬ ||

**ಮಧುಸ್ನುಹೀರಸಾಯನ (೨)**

ದ್ವಿಕುಂಡಲೀಫಲತ್ರಯಂ ಕಟುತ್ರಯಂ ತ್ರಿಜಾತಕಂ  
ಯವಾನಿಸ್ಯಂಧವಾನ್ವಿತಮ್ |

ವಿಡಂಗಸಾರರಾಸ್ಮೈಕಂ ಸಭಾಂಗಿ ಚವ್ಯಗ್ರಂಧಿಕಂ  
ಧಾನ್ಯಯುಗ್ಮಜೀರಕಂ ಚ ಮಾಂಸಿಕುಷ್ಠಚಿತ್ರಕಮ್ ||

ಸಾರಿವಾವರಾಹಿಕಾಶ್ಚುಗಂಧಸಂಯುತಂ ಪೃಥಕ್ಪಕ್ಷರ್ಷಚೂರ್ಣಿತಂ  
ಮಧುಸ್ನುಹೀ ತು ತತ್ಸಮಂ ಸಶರ್ಕರಂ ಸಮಾಂಶಕಂ ಸಗೋಘೃತಂ  
ಸಮಾಕ್ಷಿಕಂ ಸುಪಾಚಿತಂ ರಸಾಯನಮ್ |

ಪ್ರಭಾತಕಾಲಸೇವಿತಂ ಸುದೀಪನಂ ರುಚಿಪ್ರದಂ ವಾತಪಿತ್ತರೂಕ್ಷಜಂ ಚ  
ಶ್ಲೇಷಕಕ್ಷಯಘ್ನಕಂ ಪ್ರಮೇಹಹಾರಿ ಗುಲ್ಮಶೂಲಕುಷ್ಠನುನ್ ನೃಣಾಂ  
ಪರಮ್ ||

ಸರ್ವಧಾತುವರ್ಧನಂ ಬಲಪ್ರದಂ ಸುಖಪ್ರದಂ ಪೂಜ್ಯಪಾದಭಾಷಿತಂ  
ಮಧುಸ್ನುಹೀರಸಾಯನಮ್ || ೨೨ ||

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಸರ್ಪಿಣೀ (ಹಾವುನಂಜಿನ) ಗಿಡದ ಬೇರು, ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಶಾಂತಿಕಾಯಿ, ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಜೀರಿಗೆ, ಇಂದುಪ್ಪು, ವಾಯುವಿಳಂಗದ ಕೆತ್ತೆ (ಮೇಣ), ರಾಸ್ನಾ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಚವ್ಯ, ಹಿಪ್ಪಲಿಮೂಲ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಜಟಾ ಮಾಂಸಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಚಿತ್ರಮೂಲ (ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ), ನಾಮದ ಬೇರು, ನೆಲದಾಳಿ ಗಡ್ಡೆ, ಅಶ್ವಗಂಧ, — ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಕರ್ಷ (೧ ತೊಲೆ), ತಕ್ಕೊಂಡು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮತೂಕ ಚೀನಿಪಾವು (ಚೋಪಚೀನಿ) ತಕ್ಕೊಂಡು ಶುದ್ಧಮಾಡಿ, ಅಷ್ಟೇ ಸಕ್ಕರೆ, ದನದ ತುಪ್ಪ, ಮತ್ತು ಜೇನುತುಪ್ಪ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಯುಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಬೇಯಿಸಿ, ಲೇಹಪಾಕದಲ್ಲಿಳಿಸಿ, ಈ ಮಧುಸ್ನುಹೀರಸಾಯನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಪ್ರಭಾತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ದೀಪನ, ರುಚಿಪ್ರದ, ವಾತಪಿತ್ತಘ್ನ, ರೂಕ್ಷಘ್ನ, ಕಫಕ್ಷಯವಿನಾಶಕ, ಪ್ರಮೇಹ ಹಾರಿ, ಗುಲ್ಮಶೂಲ ಹಾಗೂ ಕುಷ್ಠಘ್ನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ; ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಪ್ತಧಾತು ವರ್ಧಕ, ಬಲಪ್ರದ, ಸುಖಪ್ರದವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ; ಈ ಮಧುಸ್ನುಹೀ ರಸಾಯನವನ್ನು ಪೂಜ್ಯಪಾದರು ಹೇಳಿರುವರು. || ೨೨ ||

### ದಶಮೂಲಾವಲೇಹ

ದಶಮೂಲಬಲೈರಂಧಭಾಂಗೀತಾಮಲಕೀವೃಷೈಃ  
ರಾಸ್ನಾಚವ್ಯಾಶ್ವಭಿದ್ಧಾರುಸೈರ್ಯಕಗ್ರಂಥಿಕಾಗ್ನಿಭಿಃ || ೨೪ ||

ಶೃಂಗೀಫಲತ್ರಿಕಾಲೋಹಶರೀಕುಲಕಪಾಷ್ಪರೈಃ  
ತುಲ್ಸೀರೇಭಿರ್ಜಲದ್ರೋಣೇ ಸಾಧಯೇತ್ಸುಸಮಾಹಿತಃ || ೨೫ ||

ಪಾದಾವಶೇಷಿತೇ ತಸ್ಮಿನ್ನರ್ಧಂ ಗುಡತುಲಾಂ ಭವೇತ್ ||  
ದರ್ವಿಪ್ರಲೇಪಿತೇ ಜ್ವಾಲೇ ಚೂರ್ಣಾನ್ಯೇತಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ || ೨೬ ||

ಚಾತುರ್ಜಾತಘನವ್ಯೋಷಜೀರಕದ್ವಯದೀಪ್ಯಕಮ್ ||  
ಧಾನ್ಯಕಂ ಚಾಕ್ಷಯುಗ್ಮಾನಿ ತತ್ತುಲ್ಯಾ ಸಿತಶರ್ಕರಾ || ೨೭ ||

ಶೀತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಗುಡಪಾದಾಂಶಕಂ ಮಧು ||  
ಪ್ರಲಿಹೇತ್ ಪ್ರಾತರೂತ್ಥಾಯ ಶುದ್ಧಕಾಯಃ ಸುಮಂತ್ರಿತಃ || ೨೮ ||

ಕಾಸಂ ಶ್ವಾಸಂ ಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯಮರೋಚಕಗಲಗ್ರಹಾ ||  
ನಾತರೋಗಾನಶೇಷಾಂಶ್ಚ ಕ್ಷಯಂ ಗುಲ್ಮಂ ಚ ನಾಶಯೇತ್ ||  
ಲೇಹೋಽಯಂ ದಶಮೂಲಾಪ್ಯೋ ನಿಮಿನಾ ಪರಿನಿಮಿಫತಃ || ೨೯ ||

ದಶಮೂಲಗಳು, ಕಡೀರಬೇರು, ಹರಳುಬೇರು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ ಬೇರು, ನೆಲನೆಲ್ಲಿ, ಆಡುಸೋಗೆ ಬೇರು, ರಾಸ್ನಾ, ಚವ್ಯ, ಪಾಷಾಣಭೇದಿ, ದೇವದಾರು, ಮುಳ್ಳುಗೋರಂಟಿ ಬೇರು, ಹಿಪ್ಪಲಿಬೇರು, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರಮೂಲ, || ೨೪ || ಕರ್ಕಾಟಕಶೃಂಗಿ, ತ್ರಿಫಲೆಗಳು, ಉಕ್ಕಿನ ಹುಡಿ (ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದ), ಕಚ್ಚೂರ, ಕಹಿ ಪಡವಳಬಳ್ಳಿ, ಪುಷ್ಕರಮೂಲ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಪಲ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಒಂದು ದ್ರೋಣ ಜಲದಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತೆ, || ೨೫ || ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಋಂ ಪಲ ಬೆಲ್ಲಹಾಕಿ, ಪುನಃ ಕುದಿಸಿ, ಪಾಕಮಾಡುತ್ತೆ, ಪಾಕವಾಗು ವಾಗ ಸೆಟ್ಟುಗದಿಂದ ತಿರುಗಿಸುತ್ತೆ, || ೨೬ || ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಹಿಮ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡು ತೊಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಸೇರಿಸಿ, ೨೪ ತೊಲೆ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ, ಲೇಹ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; || ೨೭ || ತಣ್ಣಗಾ ದೊಡನೆ, ಆ ಲೇಹಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲದ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿಡಬೇಕು; ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ಶುದ್ಧಕಾಯನಾಗಿ, ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಮಾಡಿ, ಈ ಲೇಹವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, || ೨೮ || ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯ, ಅರೋಚಕ, ಗಲಗ್ರಹ, ಸಕಲ ವಾತರೋಗ, ಕ್ಷಯ, ಗುಲ್ಮರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ದಶಮೂಲಾವ ಲೇಹವನ್ನು ನಿಮಿಷಮಿಷಯು ನಿಮಿಸಿರುವನು. || ೨೯ ||

### ಅಭಯಾಮೋದಕ

ಅಭಯಾ ಮರಿಚಂ ಶುಂಠೀವಿಡಂ ಗಾಮಲಕಾನಿ ಚ ||  
ಪಿಪ್ಪಲೀ ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಂ ತ್ವಕ್ವತ್ರಂ ಮುಸ್ತಮೇವ ಚ || ೪೪ ||

ಏತಾನಿ ಸಮಭಾಗಾನಿ ದಂತೀ ಚ ದ್ವಿಗುಣಾ ಭವೇತ್ ||  
ತ್ರಿವ್ಯದಷ್ಟಗುಣಾ ಜ್ವೇಯಾ ಷಡ್ಗುಣಾ ಚಾತ್ರ ಶರ್ಕರಾ || ೪೫ ||

ಮಧುನಾ ಮೋದಕಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಷಮಾತ್ರಪ್ರಮಾಣತಃ ||  
ಏಕೈಕಂ ಭಕ್ಷಯೇತ್ ಪ್ರಾತಃ ಶೀತಂ ಚಾನುಪಿಜೇಜ್ಜಲಮ್ || ೪೬ ||

ಯಾವದ್ವಿರಿಚ್ಯತೇ ಜಂತುರ್ಯಾವದುಷ್ಣಂ ನ ಸೇವತೇ ||  
ಪಾನಾಹಾರವಿಹಾರೇಷು ಭವೇನ್ನಿರ್ಯಂತ್ರಣಃ ಸದಾ || ೪೭ ||

ವಿಷಮಂಜುರಮಂದಾಗ್ನಿಪಾಂಡುಕಾಸಭಗಂದರಾನ್ ||  
ದುರ್ನಾಮಕುಷ್ಮಗುಲ್ಮಾಶೋಗಲಗಂಡಭ್ರಮೋದರಾನ್ || ೪೮ ||

ವಿಡಾಹಸ್ಥಿಹಮೇಹಾಂಶ್ಚ ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಂ ನಯನಾಮಯಾನ್ ||  
ನಾತರೋಗಾಂಸ್ತಥಾಧಾನಂ ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛಾಣಿ ಚಾಶ್ಮರೀಮ್ || ೪೯ ||

ಹೈತ್ಯಾಶೋಫರ್ಮಂಘ್ರಿಜಘನಜಂಘೋದರರುಜಂ ಜಯೇತ್ ||  
ಸತತಂ ಶೀಲನಾದೇಷಾಂ ಪಲಿತಾನಿ ಪ್ರಣಾಶಯೇತ್ ||  
ಅಭಯಾಮೋದಕಾ ಹ್ಯೇತೇ ರಸಾಯನವರಾಃ ಪರಮ್ || ೫೦ ||

ಅಳಲೆಕಾಯಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಹಿವ್ವಲಿ, ಹಿವ್ವಲಿಮೂಲ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ, ತಮಾಲವತ್ರ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, || ೮೪ || — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ದಂತಿಬೇರು ೨ ಭಾಗ, ತ್ರಿಗಡೆ ೮ ಭಾಗ, ಸಕ್ಕರೆ ೬ ಭಾಗ, — ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, || ೮೫ || ಜೀನುತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದೊಂದು ಕರ್ಷದ ಮೋದಕಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದಿನಾಲೂ ಒಂದೊಂದು ಮೋದಕವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ, ಯಥೇಷ್ಟ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಕುಡಿದರೆ, || ೮೬ || ಹಾಗೂ, ಬಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಅಥವಾ ಬಿಸಿವದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ, ವಿರೇಚನವು ಯಥೇಷ್ಟ ಆಗುವುದು; ಪಾನ, ಆಹಾರ, ವಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಸದಾ ಇರಬೇಕು; || ೮೭ || ಇದರಿಂದ, ವಿಷಮಜ್ಜರ, ಮಂದಾಗ್ನಿ, ಪಾಂಡು, ಕಾಸ, ಭಗಂದರ, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ಕುಷ್ಠ, ಗುಲ್ಮ, ಅರ್ಶಸ್ಸು, ಗಲಗಂಡ, ಭ್ರಮ, ಉದರ, || ೮೮ || ದಾಹ, ಸ್ಲೀಹ, ಮೇಹ, ಕ್ಷಯ, ನಯನರೋಗ, ವಾತರೋಗ, ಆಧ್ಮಾನ, ಮೂತ್ರ ಕೃಚ್ಛ, ಅಶ್ಮರೀ, || ೮೯ || ಹೃದ್ರೋಗ, ಪಾರ್ಶ್ವ, ಊರು, ಅಂಘ್ರಿ, ಜಘನ, ಜಂಘಾರೋಗ, ಉದರರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗುವವು; ಇದರ ನಿತ್ಯಸೇವನೆಯಿಂದ ಪಲಿತಗಳೆಲ್ಲ ಗುಣವಾಗುವವು; ಈ ಅಭಯಾಮೋದಕವು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಸಾಯನವಾಗಿದೆ. || ೯೦ ||

**ಚಾತುರ್ಜಾತರಸಾಯನ (ಮದನಕಾಮೇಶ್ವರೀತೀಹ)**

ಚಾತುರ್ಜಾತಕಚೋರಚಂದನಜಲದ್ರಾಕ್ಷಾತುಗಾರೇಣುಕಮ್ |  
 ಕಸ್ತೂರಿತಗರೇಂದುಕುಂಕುಮಜಟಾಕುಷ್ಠಾಶ್ಯಗಂಧಾಬ್ದಕಮ್ ||  
 ಕಾಕೋಲೀಸುರದಾರುಚಿತ್ರಕವಚಾ ದ್ವಾ ಜೀರಕಾ ಸೈಂಧವಮ್ |  
 ಭಾಂಗೀಗೋಕ್ಷುರದೇವಪುಷ್ಪಮುಶಲೀಯಷ್ಟೀಬಲಾಘೇನಕಮ್ || ೯೧ ||

ರಂಭಾಕಂದಪಲತ್ರಯಂ ತ್ರಿಕಟುಕಂ ಜಾತೀಫಲಂ ವಾಲಕಮ್ |  
 ತಾಲೀಸಂ ಕಟುಕೀಫಲಂ ಗಜಕಣಾ ಮಾಷಾನ್ಯತಾಶರ್ಕರಾ ||  
 ಗುಪ್ತಾಭೃಂಗವಿದಾರಿಕಾ ಮದನಜಂ ಬೀಜಂ ಚ ಕುಂಭ್ಯುದ್ಯವಮ್ |  
 ಶಾಲ್ಮಲ್ಯಂಘ್ರಿಪುನರ್ನವಾಗುರುಶತಾವಯೋಽಪ್ಯಥೋದೀಪ್ಯಕಮ್ || ೯೨ ||

ಪಾದಾಂಶಂ ಮೃತಮುಭ್ರಕಂ ಚ ವಿಜಯಾ ತುಲ್ಯಾಷಧಾನಾಂ ಸಮಮ್ |  
 ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸದೃಶೀ ಸಿತಾ ಚ ಮಧುನಾ ಚಾಜ್ಞೇನ ಸಂಪೇಷಿತಮ್ ||  
 ಜಾತೀಚಂಪಕೇತಕಾದಿಕುಸುಮೈಃ ಸಂವೇತಸಂ ವಾಸಿತಮ್ |  
 ಕರ್ಷಾರ್ಧಂ ನಿಶಿ ದೇಹಸಿದ್ಧಿದಮಹಾಕಾಮೇಶ್ವರಃ ಕಾಮದಃ || ೯೩ ||

ಪುಂಸಾಂ ಶುಕ್ಲವಿವೃದ್ಧಿದಾರ್ಢ್ಯಕರಣಃ ಕ್ಷೀರಾನುಪಾನೋ ಹಿತಃ |  
 ಶಾಲ್ಮಲ್ಯಂಘ್ರಿಜಲಾನುಪಾನಮಧುನಾಪ್ಪನ್ಯಚ್ಚ ಯಚ್ಚುಕ್ಲದಮ್ ||  
 ಪ್ರೌಢಾನಾಂ ಸುದೃಶಾಂ ಸುಖಾತಿಸುಖದೋ ವಶ್ಯಾವಹೋ ದ್ರಾವಕಃ |  
 ಸಂಗೇ ಭಂಗುರಕಾಮಕೌತುಕರಸಕ್ರೀಡಾಕಲಾಸಮೃತಃ || ೯೪ ||

ಸಂಭೋಗೇ ಸ್ಥವಿರಾನ್ ನಿಯೋಕ್ತ್ಯತಿ ಯಥಾ ಯೂನಾಂ ಸ್ಮರೋದರ್ಪಿತೇ |  
 ನಿತ್ಯಾನಂದನಿದಾನಮಾದಿಪುರುಷೇರಪ್ಯಾಹಿತಾಸ್ಯಾದನಃ ||  
 ವಾಚಾಂ ಸಿದ್ಧಿಕರಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಕವಿತಾ ಸಂದರ್ಭಸಂವಾದನಃ |  
 ಸೌಖ್ಯಾರೋಗ್ಯವಿಶೇಷಯೌವನಕಲಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಸಂಪಾದಕಃ || ೯೫ ||

ವೃದ್ಧತ್ವಂ ಹರತೇ ಬಲಂ ಚ ಕುರುತೇ ಮೃತ್ಯುಂ ನಿರಸ್ಯತ್ಯಲಮ್ |  
 ವ್ಯಾಧಿವ್ರಾತಮಪಾಕರೋತಿ ಕುರುತೇ ಕಾಂತಿಂ ಚ ಮತ್ಯಾರ್ಜವಮ್ ||  
 ಯೋ ಗಾಭ್ಯಾಸವಿಧಾವತೀವ ಸುಖದಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿಧತ್ತೇತರಾ |  
 ಹಂಹಃಸಂಹತಿಸಂವೃತಿಂ ಕಲಯತೇ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಪತ್ಯಪ್ರದಃ || ೯೬ ||

ರೋಗಾಣಾಂ ನಿಚಯಕ್ಷಯಂ ಕ್ಷಪಯತೇಕ್ವಿಪ್ರಂ ಮಹಾರುಗ್ಗಣಮ್ |  
 ವ್ಯಾಹಂತಿ ಶ್ವಸನಂ ಕ್ಷಯಂ ಗಮಯತಿ ಛಿಂದನ್ ಹಿ ಕಾಸೋದಯಮ್ ||  
 ದುರ್ನಾಮಾನಿ ಷಡಾಙಿನತ್ತಿ ಹರತೇ ಸರ್ವಾತಿಪಾರೋಲ್ಬಣಮ್ |  
 ಮೇಹಾಘಂ ಚ ರುಣದ್ಧಿ ಶೋಣಿತಗದಂ ವಿಧ್ವಂಸತೇ ಸೇವನಾತ್ || ೯೭ ||

ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗಚೆಕ್ಕೆ, ತಮಾಲವತ್ರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಕಚ್ಚೂರ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲಾವಂಚ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ವಂಶಲೋಚನ, ರೇಣುಕಬೀಜ, ಕಸ್ತೂರಿ, ತಗರ, ಪಚ್ಚೆ ಕರ್ಪೂರ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ಭದ್ರಮುಷ್ಟಿ, ಕಾಕೋಲೀ, ದೇವದಾರು, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿಡ ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಬಜಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಇಂದುಪ್ಪು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು, ಲವಂಗ, ನೆಲದಾಳಿಗಡ್ಡೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಧು, ಕಡೀರಬೇರು, ಅಸೀಮು, || ೯೧ || ಕದಳಿಗಡ್ಡೆ, ತ್ರಿಫಲಾ, ತ್ರಿಕಟು, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ತಾಲೀಸವತ್ರ, ಕಹಿಸೋರೆಕಾಯಿ, ಗಜಹಿವ್ವಲಿ, ಉದ್ದು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಸಕ್ಕರೆ, ನಸುಗುನ್ನಿ ಬೇರು, ಗರ್ಗದ ಬೇರು, ನೆಲಕುಂಬಳ ಗಡ್ಡೆ, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿಡ ಉಮ್ಮತ್ತಬೀಜ, ದಂತಿಬೀಜ, ಕೆಂಪುಬೂರುಗದ ಬೇರು, ಪುನರ್ನವಾ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಶತಾವರಿ, ಓಮ-ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ, || ೯೨ || ಅಭ್ರಕಭಸ್ಮ ೧೪ ಭಾಗ, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿಡ ಭಂಗಿ ಸೊಪ್ಪು ೫೬ ಭಾಗ, ಸಕ್ಕರೆ ೧೨೬ ಭಾಗ— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಉಚಿತ ಪರಿಮಾಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದನದ ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಜೀನುತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದನದ ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಜೀನುತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ ಹೂ, ಕೇದಗೆಹೂ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಅರೆದು ಹಾಕಿ, ಸುವಾಸಿಸಿ, ಲೇಹ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಈ ಕಾಮೇಶ್ವರ ಲೇಹವು ಸಕಲ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿದೆ; ಇದನ್ನು ಅರ್ಧಾರ್ಧ ತೊಲೆಯಂತೆ ದಿನಾಲೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದವಾಗಿದೆ. || ೯೩ || ಪುರುಷರಿಗೆ ಶುಕ್ಲವರ್ಧಕ ಹಾಗೂ ದಾರ್ಢ್ಯ ದಾಯಕವಾಗಿದೆ; ಇದರ ಮೇಲೆ ಕ್ಷೀರಪಾನವು ಉತ್ತಮ ಫಲಕಾರಿ; ಜೀನು ಸೇರಿಸಿದ ಕೆಂಪು ಬೂರುಗದ ಬೇರಿನ ರಸ ಅಥವಾ ಕಷಾಯದ ಅನುಪಾನವು ಶುಕ್ಲವರ್ಧಕವಾಗಿದೆ; ಪ್ರೌಢ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಸುಖಾತಿಸುಖದಾಯಕ, ವತೀಕರಣ, ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕವಾಗಿದೆ; ಇತರ ದ್ರವವದಾರ್ಥದ ಅನುಪಾನದಿಂದ

ಸಂಭೋಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ನಿರ್ಲಜ್ಜಕಾಮಕೌತುಕವನ್ನೂ ರಸಕ್ರೀಡಾಕಲೆಯನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವನು. || ೯೪ || ಸ್ಥಿರವಾದ ಸಂಭೋಗಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಯುವಕನಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ, ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ; ಇದು ನಿತ್ಯಾನಂದಕರ, ಅತ್ಯಂತ ಪೌರುಷದಾಯಕ, ವಾಕ್ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕ, ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಪ್ರದ, ಸಂದರ್ಭ ಸಂವಾದನದಾಯಕ, ಸೌಖ್ಯಾರೋಗ್ಯಪ್ರದ, ಯೌವನಕಲಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದಾಯಕವಾಗಿದೆ. || ೯೫ || ವಾರ್ಧ್ಯ ಕೃವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ; ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ; ವ್ಯಾಧಿ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ; ಕಾಂತಿ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ; ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದವರಿಗೆ, ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಪ್ರದವಾಗಿದೆ; ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ; ಪುರುಷದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ; ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪುತ್ರ ಪ್ರದವಾಗಿದೆ. || ೯೬ || ಅನೇಕ ರೋಗಸಮೂಹವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಮಹಾರೋಗ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬಹುಬೇಗನೆ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ; ಶ್ವಾಸ, ಕ್ಷಯ, ಕಾಸಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆಂಬುದು ನಿಜ; ೬ ವಿಧದ ಅರ್ಶಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಸಕಲ ಅತಿಸಾರಗಳನ್ನೂ ಮೇಹಸಮೂಹವನ್ನೂ ರಕ್ತರೋಗಗಳನ್ನೂ ಇದರ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಜಯಿಸಿ ಮೆರೆಯಬಲ್ಲನು. || ೯೭ ||

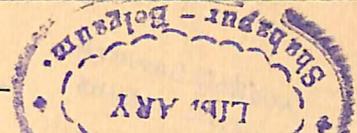
**ಅಕರಾಕರಭಾದಿರಸಾಯನ**

ಅಕರಾಕರಭಃ ಶುಂಠೀ ಕಂಕೋಲಂ ಕುಂಕುಮಂ ಕಣಾ ||  
 ಚಾತೀಫಲಂ ಲವಂಗಂ ಚ ಚಂದನಂ ಚೇತಿ ಕಾರ್ಷಿಕಾನ್ || ೯೮ ||  
 ಚೂರ್ಣಾನಿ ಮಾನತಃ ಕುರ್ಯಾದಹಿಫೇನಂ ಪಲೋನ್ನಿತಮ್ ||  
 ಸರ್ವಮೇಕೀಕೃತಂ ಚೂರ್ಣಂ ಪುಂಸಾಮಾನಂದಕಾರಮ್ || ೯೯ ||  
 ಶುಕ್ರಸ್ತಂಭಕರಂ ಚೂರ್ಣಂ ಮಾಸೈಕಂ ಮಧುನಾ ಲಿಹೇತ್ ||  
 ನಾರೀಣಾಂ ಪ್ರೀತಿಜನನಂ ಸೇವೇತ ನಿಶಿ ಕಾಮುಕಃ || ೧೦೦ ||

ಅಕ್ಕಲಕಾರ, ಶುಂಠಿ, ಗಂಧಮೆಣಸು, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಜಾಯಿ ಕಾಯಿ, ಲವಂಗ, ಶ್ರೀಗಂಧ—ಇವೆಲ್ಲ ತೊಲೆ ಒಂದೊಂದು ತಕ್ಕೊಂಡು, || ೯೮ || ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಅಫೀಮು ೧ ಪಲ ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದು ಗೂಡಿಸಿ, ಜೇನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಡಬೇಕು; ಇದನ್ನು ಉಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಸದ ತನಕ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಇದು ಪುರುಷರಿಗೆ ಶುಕ್ರಸ್ತಂಭಕರ ಹಾಗೂ ಆನಂದಕರ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕಾಮಪ್ರೀತಿಜನಕವಾಗಿದೆ; ಕಾಮುಕರು ಮತ್ತು ಕಾಮುಕೆಯರು ಇದನ್ನು ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು. || ೯೯ ಮತ್ತು ೧೦೦ ||

**ಖದಿರಾದಿರಸಾಯನ**

ಕಾಚುತಿರುಳು ೧೬ ಪಲ, ಕಡೀರ ಬೇರು ೪ ಪಲ, ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು ೪ ಪಲ, ಮರದರಸಿನಸಿಪ್ಪೆ ೪ ಪಲ, ಅಶ್ವಗಂಧ ೪ ಪಲ,—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಮಾಡಿ, ೧೨ ಪ್ರಸ್ಥ



ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಬೇಯಿಸಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಹಾಗೆಯೇ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆ ೪ ಪಲವನ್ನು ಹುಡುಮಾಡಿ, ೪ ಪ್ರಸ್ಥ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಿಡಬೇಕು; ಹಾಗೆಯೇ ದ್ರಾಕ್ಷೆ ೬ ಪಲವನ್ನು ೬ ಪ್ರಸ್ಥ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿಡಬೇಕು; ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಗಾಳಿಸಿ, ಸೇರಿಸಿ, ೧೬ ಪಲ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸುತ್ತ, ಪಾಕವಾಗುವಾಗ, ಸಕ್ಕರೆ ೪ ಪಲ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ ಚೆಕ್ಕಿ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಲವಂಗ, ಜಾಯಿಪತ್ರಿ, ಗಂಧಮೆಣಸು, ತಾಳೀಸಪತ್ರ, ಮಾದಳಹಣ್ಣಿನ ಕೇಸರ ಅಥವಾ ತಿರುಳು, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಧು, ಜೀರಿಗೆ, ಕರಿಜೀರಿಗೆ, ಓಮ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ತೇಜಫಲ (ಜಿಮ್ಮಿ), ಬಾವಂಚೀಬೀಜ, ವಾಯು ವಿಳಂಗ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ಗಂಧಮೆಣಸು, ಶುದ್ಧಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರಮೂಲ, ನೆಲಕುಂಬಳ ಗಡ್ಡಿ, ನೆಲದಾಳಿಗಡ್ಡಿ, ನಾಮದ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗನಬೀಜ, ತಾವರೆಹೂ,—ಇವೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡು ತೊಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ವಸ್ತ್ರಗಾಳಿತ ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧೬ ತೊಲೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಲೇಹಪಾಕದಲ್ಲಿಳಿಸಬೇಕು; ತಣ್ಣಗಾದನಂತರ, ಜೇನು ತುಪ್ಪ ೧೬ ತೊಲೆ ಸೇರಿಸಿಡಬೇಕು; ಇದರ ಯಥೋಚಿತ ಸೇವನೆಯಿಂದ, ಕಾಸ, ಶ್ವಾಸ, ವಾತಕ್ವೇಭ, ಕ್ಷಯ, ಉದರಶೂಲ, ಕ್ರಿಮಿರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಶಮನವಾಗುವವು; ರಕ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಇದು ಆರೋಗ್ಯದಾಯಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

**ಅವಲೇಹಕಲ್ಪನೆ**

ಕಷಾಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪಾಕಮಾಡಿ, ಗಟ್ಟಿ(ಘನ)ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಅವಲೇಹ' ಎಂತ ಹೆಸರು; ಅದಕ್ಕೆ ರಸಕ್ರಿಯಾ, ಲೇಹ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು. ಅವಲೇಹಗಳಿಗೆ, ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಚೂರ್ಣದ್ರವ್ಯದ ನಾಲ್ಕುಪಾಲು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನೂ, ಎರಡು ಪಾಲು ಬೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು ದ್ರವ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಬೇಕು. ಅನುಪಾನಕ್ಕೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಹಾಲು, ಕಬ್ಬಿನ ರಸ, ಯೂಷ, ಪಂಚಮೂಲಕಷಾಯ ಅಥವಾ ಆಡುಸೋಗೆಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

**ಧಾರಾಕಲ್ಪಪ್ರಕರಣ (೨)**

ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣೈಕಭಾಜನಂ ನಿರಂತರಾನಂದಚಿದೇಕವಿಗ್ರಹಮ್ ||  
 ಅನಂತರಾಯೇಷ್ವಿತಸಿದ್ಧಯೇ ವಯಂ ತನೋಕದಂತಂ ಸತತಂ  
 ಭಜಾಮಹೇ || ೧ ||

ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣಗಳುಳ್ಳ ಏಕಮಾತ್ರ ನಿಧಿಯಾದ, ನಿರಂತರ ಆನಂದದ ಚಿನ್ಮಯವಿಗ್ರಹನಾದ, ಏಕದಂತಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಮಹಾಗಣಪತಿಯನ್ನು ಅನಂತ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಇಚ್ಛೆಯ ಸಿದ್ಧಿಗೋಸುಗ ನಾವು ನಿರಂತರ ಭಜಿಸುವಾ. || ೧ ||

ಧಾತೂನಾಂ ದೃಢತಾಂ ಕರೋತಿ ವೃಷತಾಂ ದೇಹಾಗ್ನಿವರ್ಣೌಜಸಾಮ್ |  
ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ಪಾಟವನಿಂದ್ರಿಯಸ್ಯ ಜರಸೋ ಮಾಂದ್ಯಂ ಚಿರಂ ಜೀವಿತಮ್ ||  
ಆಸ್ಥ್ಯಾಂ ಭಂಗಮಪಾಕರೋತಿ ನಿತರಾಂ ದೋಷಾನ್ ಸವಿರಾದಿಕಾನ್ |  
ಸರ್ವಸ್ನೇಹಕೃತಾ ಸುಖೋಷ್ಣ ಸುಭಗಾ ಸರ್ವಾಂಗಧಾರಾ ನೃಣಾಮ್ || ೨ ||

ರಸಾದಿ ಸಪ್ತಧಾತುಗಳ ದಾರ್ಡ್ಯವನ್ನೂ ಹರ್ಷವನ್ನೂ, ದೇಹ, ಜರರಾಗ್ನಿ, ವರ್ಣ, ಓಜಸ್ಸುಗಳ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪಟುತ್ವವನ್ನೂ ಮುದಿತನದ ಆಯುಷ್ಯದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಸಕಲ ಸ್ನೇಹಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ, ಹಾಗೂ ಸುಖೋಷ್ಣವಾದ ಮತ್ತು ಬೇಕಾದಂತೆ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ 'ಧಾರಾ' ಚಿಕಿತ್ಸಾವಿಧಾನವು ಮಾನವರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಎಲುಬುಗಳ ಭಂಗವನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ; ಹಾಗೂ ವಾತ, ಪಿತ್ತ, ಕಫಗಳೆಂಬ ತ್ರಿದೋಷಗಳ ಸಮತೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. || ೨ ||

ಪ್ಲಕ್ಷೋದಂಬರಗಂಧಸಾರವರಣಸ್ಯಗ್ರೋಧದೇವದ್ರವಾಃ |  
ಪುನ್ನಾ ಗಾಹ್ಯಕಪಿತ್ಥಚೋಚಬಕುಲಾಶೋಕಾಸನಾಮ್ರಾಸ್ತಥಾ ||  
ಡೋಲಾಚಂಪಕಬಿಲ್ವನಿಂಬಬದಿರಾವೋಘಾಗ್ನಿಮಂಥಾರ್ಜುನಾ |  
ಇತ್ಯಾದ್ಯನ್ಯತಮೇನ ಸೇಚನವಿಧೌ ದ್ರೋಣೀಂ ಪ್ರಕುರ್ಯಾದ್ಭುಧಃ || ೩ ||

ಬಸರಿಮರ (ಅಥವಾ ಜೋಗಿಯರಳಿಮರ), ಅತ್ತೀಮರ, ಶ್ರೀಗಂಧದಮರ, ಹೊಳೆನಿಕ್ಕಿಮರ, ಆಲದಮರ, ದೇವದಾರುಮರ, ಸುರಹೊನ್ನೆಮರ, ಬೇಲದಮರ, ತೆಂಗಿನಮರ (ಅಥವಾ ಹಲಸು), ರೆಂಜಿಮರ, ಅಶೋಕಮರ, ಬೇಂಗದಮರ (ರಕ್ತಹೊನ್ನೆ), ಮಾವಿನಮರ, ಡೋಲಾಮರ, ಸಂಪಿಗೆಮರ, ಬಿಲ್ವ, ಬೇವಿನಮರ, ಕಾಚುಮರ, ಪಾದರಿಮರ, ತಕ್ಕಿಲಿಮರ, ಹೊಳೆಮುತ್ತಿಮರ, — ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಮರದಿಂದ ಧಾರಾಪಾತಿ (ದ್ರೋಣೀ) ಯನ್ನು ಸೇಚನವಿಧಿಗೋಸುಗ ವೈದ್ಯನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. || ೩ ||

ದ್ರೋಣೀ ಹಸ್ತಚತುಷ್ಟದೀರ್ಘಕರಮಾತ್ರವ್ಯಾಸತತ್ಪಾದಮಾ- |  
ತ್ರೋದ್ಯದ್ವಿತ್ತಿಯುತಾ ದೃಢಾ ಸಮತಲಾ ಪಾಡಾಂತರಂಧ್ರಾ ಬಹಿಃ ||  
ಶಿರ್ಷಸ್ಥಾನ ಇಹೋನ್ನೈತ್ಯೈಕಕರಮತ್ರಾತಾ ನವಿಸ್ತಾರಕಾ |  
ನಿವ್ನಾ ಕಿಂಚನ ಮಧ್ಯತಶ್ಚ ಚರಣೈರ್ಹಸ್ತೈಶ್ಚ ಯುಕ್ತಾ ದೃಢೈಃ || ೪ ||

೪ ಕೋಲು ಉದ್ದ, ೧ ಕೋಲು ಅಗಲ (೧ ಕೋಲು ಅಂದರೆ ೨೪ ಬೆರಳು), ೬ ಬೆರಳು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಧಾರಾಪಾತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಅದು ನುಣುಪಾಗಿ (ದೃಢವಾಗಿ) ಹಾಗೂ ಸಮತಲವಾಗಿರಬೇಕು; ಕಾಲುಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಡೆ

ತೂತುಗಳಿರಬೇಕು; ತಲೆಯಿರುವ ಸ್ಥಳವು ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರವಾಗಿ ೧ ಕೋಲು ಅಗಲವಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು; ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಸ್ವಲ್ಪ ತಗ್ಗಾಗಿರಬೇಕು; ದೃಢವಾದ ಹಾಗೂ ನುಣುಪಾದ ಕಾಲುಗಳೂ ಕೈಗಳೂ ಇರಬೇಕು; ಈಗಿನ ಧಾರಾ ಪಾತಿಗಳು ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ, ಸಣ್ಣದಾಗಿರುತ್ತವೆ. || ೪ ||

ಏವಂ ಮಾರುತಹಾರಿಭಿಶ್ಚ ತರುಭಿದ್ರೋಣೀಂ ವಿಧಾಯಾದರಾ- |  
ದ್ವೇವಂ ಚೇಭಮುಖಂ ದ್ವಿಜಾನಪಿ ಭಿಷಗ್ಯುದ್ಧಾನ್ ಪ್ರಪೂಜ್ಯಾತಿಥೀನ್ ||  
ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ ದಿವಸೇ ಶುಭೇಽತಿಮಹಿತೇ ಲಗ್ನೇ ಶಯಾನಸ್ಯ ತಮ್ |  
ದ್ರೋಣ್ಯಾಂ ಸೇಚನಮಾಚರೇತ್

ಪಟುಮತಿರ್ದ್ರವೈರ್ಯಥೋಕ್ತೈರ್ಭಿಷಕ್ || ೫ ||

ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ, ವಾತಹರ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಧಾರಾಪಾತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನಂತರ, ಮಹಾಗಣಪತಿಯನ್ನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು, ವೈದ್ಯವೃದ್ಧರನ್ನು ಮತ್ತು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಆದರಪೂರ್ವಕ ಪೂಜಿಸಿ, ಮಂಗಳಕರದಿನ ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಶುಭ ಮೂಹೂರ್ತ ಹಾಗೂ ಶುಭಗ್ರಹಯುಕ್ತ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಪಾತಿಯಲ್ಲಿ ರೋಗಿಯನ್ನು ಪಟುಮತಿಯಾದ ವೈದ್ಯನು ಮಲಗಿಸಿ, ಸಮುಚಿತವಾದ ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಸೇಚನ ವಿಧಿ (ಧಾರಾವಿಧಿ) ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮಾಡಬೇಕು. || ೫ ||

ಸ್ವರ್ಣಾದ್ಯುತ್ತಮಲೋಹಜಸ್ತು ಕರಕೋ ಮೃತ್ಸಂಭವೋ ವಾತ್ರತ- |  
ನ್ನಾಲಾಗ್ರಂ ತು ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಂಗುಲಿಪರಿಣಾಹೋನ್ಮಿತಂ ರೋಗಿಣಿಃ ||  
ದ್ವಿಪ್ರಸ್ಥಪ್ರಮಿತೋ ವಿಧೇಯ ಇತಿ ವಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥರಂಧ್ರಾದಧೋ |  
ಗಚ್ಛದ್ವರ್ತಿರಥೋರ್ಧ್ವಲಂಬ್ಯಪಿ ಘಟಃ ಕಾರ್ಯಃ ಶಿರಸ್ಸೇಚನೇ || ೬ ||

ಬಂಗಾರ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ಒಂದು ಕಮಂಡಲು (ಗಿಂಡಿ) ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಆ ಗಿಂಡಿಯ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೋಗಿಯ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ಗಾತ್ರದಷ್ಟು ರಂಧ್ರವಿರಬೇಕು; ಅಥವಾ ೨ ಪ್ರಸ್ಥ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ಒಂದು ಪಾತ್ರದ ಅಧೋಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರಮಾಡಿ, ಆ ರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಸ್ತ್ರದಿಂದ ನೆನೆಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ರೋಗಿಯ ಲಲಾಟದ ಊರ್ಧ್ವಭಾಗಕ್ಕೆ ಧಾರೆಯು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. || ೬ ||

ಗ್ರಾಹ್ಯಾಸ್ತೇ ಪರಿಚಾರಕಾಃ ಸ್ಯುರನುರಕ್ತಾಃ ಸಾವಧಾನಾಃ ಶುಭಾ |  
ಯೇ ತದ್ವಸ್ತದೃಢಾವಲಂಬನವಶಾತ್ ತ್ವಾತ್ರಪಾತಾದಿತಃ ||  
ಭೀತಿರ್ಜಾತುಚಿದಾತುರಸ್ಯ ತು ಯಥಾ ನ ಸ್ಯಾತ್ಥಾ ಕಾರಯೇ- |  
ದ್ಧಾರಾಂ ಮೂರ್ಧನಿ ಹಸ್ತಯೋರಪಿ ಪೃಥಗ್ವಕ್ತಃ ಸ್ಥಲೇ ಪಾದಯೋಃ || ೭ ||

ಧಾರಾಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತರರಾದ ಪರಿಚಾರಕರು ರೋಗಿಯೊಡನೆ ಆಪ್ತಭಾವನೆ ಯುಳ್ಳವರೂ, ಸಾವಧಾನಿಗಳೂ, ಪವಿತ್ರಾಂತಃಕರಣಿಗಳೂ ಆಗಿರಬೇಕು; ಒಂದು ವೇಳೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಧಾರಾಪಾತ್ರವು ಪರಿಚಾರಕರ ಕೈಯಿಂದ ಬಿದ್ದು, ಅನರ್ಥಕಾರಿ

ಯಾಗಬಹುದೆಂಬ ರೋಗಿಯ ಭೀತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಪರಿಚಾರಕರು ಧಾರಾ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು; ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ರೋಗಿಯ ಉತ್ತಮಾಂಗಕ್ಕೆ, ಕೈಗಳಿಗೆ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಧಾರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು; ಒಂದೊಂದು ಅಂಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪರಿಚಾರಕನು ಧಾರೆಹಿಡಿಯಬೇಕು — ಎಂಬ ಸೂಚಿತಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. || ೭ ||

ಯದ್ವಾ ಹಸ್ತತಲಪ್ರಪೂರ್ಣಪಿಚುನಾ ಸೇಕಂ ಕೃಚಿತ್ಕಾರಯೇ- |  
ದ್ಯೋಜ್ಯಂ ಸ್ನೇಹಚತುಷ್ಟಯಂ ಚ ತಿಲಜಂ ವಾ ತತ್ರ ಶುದ್ಧೇನಿಲೇ |  
ಪಿತ್ತೇನೈ ಚ ಘೃತಂ ಕಫೇ ತು ತಿಲಜಂ ವಾತಾಸ್ಪಿಸತ್ತಾನ್ವಿತೇ |  
ತೈಲಾಜ್ಯಂ ತು ಸಮಂ ಕಫೇನ ಸಹಿತೇ ತೈಲಾರ್ಥಭಾಗಂ ಘೃತಮ್ || ೮ ||

ಅಥವಾ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಲ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಉತ್ತಮಾಂಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಧಾರೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು; ಉಳಿದ ಶರೀರಾಂಗಗಳಿಗೆ ಕೈಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ವಸ್ತ್ರದ ಮುದ್ದೆಯಿಂದ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ, ಧಾರೆಹಿಡಿಯಬೇಕು; ಕೇವಲ ವಾತರೋಗಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯಿಂದ ಧಾರೆಹಿಡಿಯಬೇಕು; ಪಿತ್ತರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಕ್ತ ಪ್ರಧಾನರೋಗಗಳಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ರಕ್ತಪಿತ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾತರೋಗದಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಕಫರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ದನದ ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಸಮತೂಕ ಸೇರಿಸಿ, ಧಾರೆಹಿಡಿಯಬೇಕು; ಕಫದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾತರೋಗದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೨ ಭಾಗ, ದನದ ತುಪ್ಪ ೧ ಭಾಗ — ಇವೆರಡನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಧಾರೆಹಿಡಿಯಬೇಕು. || ೮ ||

**ತಕ್ರಧಾರಾ**

ಅಭ್ಯಂಗಃ ಪರಿಷೇಚನಂ ಪಿಚುಶಿರೋಬಸ್ತಿಶ್ಚ ವಿದ್ಯಾಚ್ಚತು- |  
ಭೇದಂ ಮೂರ್ಧನಿ ತೈಲಮಪ್ಯತಿಗುಣಂ ಚೈತತ್ ಕ್ರಮೇಣೋತ್ತರಮ್ ||  
ಅಭ್ಯಂಗೋ ವಿನಿಹಂತಿ ರಾಕ್ಷಮಪಿ ಕಂಡೂಂ ದಾಹಶೋಫವ್ರಣ- |  
ಕೇದಾದೀನ್ ಪರಿಷೇಚನಂ ಪಿಚು ಕಚಸ್ತೋಟಾದಿ

ಚಾಂತ್ಯೋನಿಲಮ್ || ೯ ||

ಯೋಗೋಕ್ತವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ತೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಿಧಿಯು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿದೆ: — ಅಭ್ಯಂಗ, ಪರಿಷೇಚನ (ಧಾರೆ), ಪಿಚು ಮತ್ತು ಶಿರೋಬಸ್ತಿ; ಅಭ್ಯಂಗಕ್ಕಿಂತ ಪರಿಷೇಚನ, ಪರಿಷೇಚನಕ್ಕಿಂತ ಪಿಚು, ಪಿಚುವಿಗಿಂತ ಶಿರೋಬಸ್ತಿ — ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಗುಣಾಧಿಕ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳು; ಅಭ್ಯಂಗವು ರೂಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ತುರುಸು ವಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ; ಪರಿಷೇಚನವು ದಾಹ, ಶೋಫ, ವ್ರಣ, ಕ್ಷೇದ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತದೆ; ಪಿಚುವು ಕೇಶಸ್ತೋಟ (ಕೂದಲು ಉದುರಿ ಬೀಳುವ ರೋಗ) ವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶಿರೋಬಸ್ತಿಯು ಸಕಲ ವಾತ ರೋಗಗಳನ್ನು ನೀಗಾಡಿಸುತ್ತದೆ. || ೯ ||

ಧಾರಾಯಾಸ್ತೇ ಕವರ್ಷತಸಹಿಮುಪರಿಶೋಷಾತಿಶುದ್ಧಪ್ರಕೀರ್ಣಮ್ |  
ಧಾತ್ರೀಪ್ರಸ್ಥಂ ಸಪಾದಂ ಭಿಷಗಥ ಪಟುಧೀಃ ಸಂತ್ಯಜೇದ್ವೀಜಮಸ್ಯಾಃ ||  
ಉತ್ಕ್ಯಾಧ್ಯಾಷ್ವಾದಶಾಖ್ಯಾಮಿತಕುಡವಜಲೇ ಷಷ್ಠಭಾಗಾವಶಿಷ್ಟಮ್ |  
ತತ್ತುಲ್ಯಂ ಚಾನ್ಮುತಕ್ರಂ ವಿಧಿರಿತಿ ಮುನಿಭಿಃ ಪ್ರೋಕ್ತ

ಆತ್ರೇಯಮುಖ್ಯೈಃ || ೧೦ ||

ಧಾರಾವಿಧಿ — ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದ, ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿದ, ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಮದಲ್ಲೆಟ್ಟ, ಕೆಡದ, ಬೀಜತೆಗೆದ ೮೦ ತೊಲೆ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯನ್ನು ೨೮೮ ತೊಲೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ, ಷಷ್ಠಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಆ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಹುಳಿ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸಾತಜ್ಞನಾದ ವೈದ್ಯನು ಧಾರಾಚಿಕಿತ್ಸಾನಿರತನಾಗಬೇಕು; ಇದನ್ನು ಅತ್ರೇಯ ಮೊದಲಾದ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿರುವರು. || ೧೦ ||

ಧಾರಾಯಾಃ ಸ್ವಟಿಕೋರ್ಧ್ವಸಾರುರಜತಪ್ಲಕ್ಷಾದಿಪೂರ್ವೋಕ್ತವ್ಯ- |  
ಕ್ವಾಯಸ್ತಾವ್ತು ವರಾಟಕಾಪ್ರಥಿತಮೃತ್ಯುತ್ವಂ ತ್ವತೀವೋತ್ತಮಮ್ ||  
ಕೇಚಿದ್ರೋಗಿಕನಿಸ್ತಿಕಾಂತವಿವರಂ ಶಂಸಂತಿ ಕೇಚಿತ್ತು ವಾ |  
ತತ್ಪೂರ್ವಪಮುನಿಸ್ವತಂ ತು ಸುಷಿರಂ ಪಾತ್ರಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಕೃತಮ್ || ೧೧ ||

ಧಾರೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪಾತ್ರವು ಸ್ವಟಿಕ, ಸುವರ್ಣ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಧಾರಾಪಾತಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಆಲದಮರ ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಪಾತ್ರ, ಚಿಂಬಿನ ಪಾತ್ರ, ಆನೆಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರ, ಒಳ್ಳೇ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರ — ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು; ಇಂತಹ ಪಾತ್ರದ ಮಧ್ಯೆ ಕ್ಕಿರುವ ರಂಧ್ರವು ರೋಗಿಯ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ತುದಿಯ ಗಾತ್ರದಷ್ಟೆಂದು ಕೆಲವರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಅದೇ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ಆದಿಯ ಸಂಧಿ (ಗಂಟು) ಯ ಗಾತ್ರದಷ್ಟೆಂದು ಇನ್ನಿತರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೧೧ ||

ಧಾರಾಯಾಶ್ಚಾವಸಾನೇ ನಿಜಗದಶಮನಪ್ರೋಕ್ತಸರ್ಪಿಶ್ಚ ಸೇವ್ಯಮ್ |  
ತತ್ಕಾಲೇ ಚಾನಸಂಸ್ಥಃ ಕಥಮಪಿ ವಸತು ಪ್ರೀತಿಮಾನೇಷ ರೋಗೀ ||  
ಕಾಯಕ್ಕೆ ಶಾನಶೇಷಾನ್ಮನಸಿ ಸುಖಹರಾನ್ ವಕ್ರಜಿಹ್ವಾಸುಖಾದೀಂ- |  
ಸ್ತೃಕ್ತ್ವಾ ಪಾಟೀರಶುದ್ಧಾಂಬರವಿಧೃತವಪುರ್ಪುಹ್ಮವಿಜ್ಞಾನಿತುಲ್ಯಃ || ೧೨ ||

ಧಾರೆಯ ಅವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರೋಗಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಸಮುಚಿತ ಹಾಗೂ ಆ ರೋಗಹರಣ್ಯತವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಧಾರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನಃ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಆನಂದದಿಂದ ಇರಬೇಕು ಮತ್ತು ಚಿತ್ತೋಲ್ಲಾಸಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಸಕಲ ಕಾಯಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು; ಮುಖದ ಭಾಷಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮಿತವಾಗಿರಿಸಬೇಕು; ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸದೆ, ಹದದಲ್ಲರಿಸಬೇಕು (ನಾಲಿಗೆಗೆ ಸುಖದಾಯಕ ಭಕ್ಷಣದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು

ತ್ಯಜಿಸಿ, ಪಥ್ಯಾಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು); ಶ್ರೀಗಂಧ ಹಾಕಿ, ನಿರ್ಮಲಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ, ಶುಭ್ರ ವಸ್ತ್ರಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿ, ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಇರಬೇಕು. || ೧೨ ||

ಕೇಶಾದೀನಾಂ ಚ ಶೌಕ್ಲಂ ಕ್ಲಮಮಪಿ ತನುತಾಂ ದೋಷಕೋಪಂ  
ಶಿರೋರುಗ್ |

ಬಾಧಾನೋಜಃಕ್ಷಯಂ ತತ್ಕರಚರಣಪರಿಸ್ತೋದನಂ ಮೂತ್ರದೋಷಮ್ ||  
ಸಂಧೀನಾಂ ವಿಶ್ಲಥತ್ವಂ ಹೃದಯರುಗರುಚೇಜಾತರಾಗ್ನೇಶ್ಚ ನಾಂದ್ಯಂ |  
ಧಾತ್ರೀತಕ್ರೋತ್ಕಧಾರಾ ಹರತಿ ಶಿರಸಿ ವಾ

ಕರ್ಣನೇತ್ರಮಯಾಘಮ್ || ೧೩ ||

ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಲೆಕೂದಲು ಬಿಳಿದಾಗುವುದು, ಅಧಿಕ ಶಾರೀರಿಕ ಶ್ರಮ, ತ್ರಿದೋಷಪ್ರಕೋಪ, ಶಿರೋವೇದನೆ, ಓಜಃಕ್ಷಯ, ಕೈಕಾಲು ನೋವು (ಅಸಹನೀಯ), ಮೂತ್ರದೋಷ, ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲತ್ವ, ಹೃದ್ರೋಗ, ಅರುಚಿ, ಅಗ್ನಿ ಮಾಂದ್ಯ—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಸಿಪೆ ಮತ್ತು ಮಜ್ಜೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಧಾರಿಯು ಗುಣವಡಿಸುತ್ತದೆ; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಉತ್ತಮಾಂಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಧಾರಿಯು ಸಕಲ ಕರ್ಣರೋಗಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನೇತ್ರರೋಗಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೩ ||

ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ವಾಜ್ಞನಸೋಃ ಶರೀರಬಲಮಪ್ಯಾಹಾರಕಾಂಕ್ಷಾ ಧೃತಿ- |  
ಮಾರ್ಧುರ್ಯಂ ವಚಸಸ್ತುಚೋಽಪಿ ಮೃದುತಾ ನೇತ್ರೇ ಪ್ರಕಾಶೋಽಗದಃ ||  
ಶುಕ್ಲಾಸ್ತುಕ್ವರಿಪೋಷಣಂ ರತರತಿದೀರ್ಘಾಯಾರಲೋಷ್ಣತಾ |  
ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ಘೃತತೈಲನೇಚನಗುಣೇನಾಸ್ತೀತಿ ಜಾಗ್ರತ್ಸುಖಮ್ || ೧೪ ||

ಘೃತಮತ್ತು ತೈಲ ಸೇರಿಸಿ, ಮಾಡುವ ಧಾರಿಯು ವಾಕ್ಯಕ್ತಿ, ಮನಃಸ್ಥೈರ್ಯ, ದೇಹಬಲ, ಆಹಾರದ ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಧೈರ್ಯ, ವಾಜ್ಮಾರ್ಧುರ್ಯ, ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯದ ಮೃದುತ್ವ, ನೇತ್ರಪ್ರಕಾಶ, ನೇತ್ರಗಳ ಅರೋಗತೆ, ಶುಕ್ಲವೃದ್ಧಿ, ರಕ್ತಪ್ರಸಾದನ ಹಾಗೂ ಪರಿಪೋಷಣ, ಸಂಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆ, ದೀರ್ಘಾಯು, ಶರೀರಕ್ಕೆ ಯಥೇಷ್ಟ ಉಷ್ಣತೆ—ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಡಿ, ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಹರ್ಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. || ೧೪ ||

ತತ್ತದ್ವ್ಯಾಧಿಶನೋದಿತಾಷಧಿಗಣೈಃ ಸಿದ್ಧಂ ಚ ವಾ ಯೋಜಯೇತ್ |  
ಸ್ತುಸೈಽಭ್ಯಂಜನಸೇಚನಾದಿಷು ಸದಾ ತೈಲಾಜ್ಯಸಮಿಶ್ರಿತಮ್ ||  
ಏಕಾಹಾಂತರಮೇವ ವಾ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಪೂರ್ಣೇ ಬಲೇ ಮಧ್ಯಮೇ |  
ತ್ಯಕ್ತ್ವಾದ್ವಿತ್ರಿದಿನಂ ಚತುರ್ದಿನಮಪೋಹ್ಯಾ ಲೈತ್ರಷಟ್ ಪಂಚ ವಾ || ೧೫ ||

ಆಯಾ ರೋಗಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಔಷಧ (ಶಮನೌಷಧ) ಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ತೈಲಘೃತಗಳನ್ನು ಸಮಿಶ್ರಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ತೈಲವನ್ನು ರೋಗಿಯು ಧಾರಿಗೂ ಅಭ್ಯಂಗಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ಸ್ವಸ್ಥನಾದವನು ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಮಾತ್ರ

ಸೇರಿಸಿ, ಅಭ್ಯಂಗ ಅಥವಾ ಧಾರಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು; ಶರೀರಚಿತ್ತಗಳಿಗೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಬಲವಿದ್ದರೆ, ದಿನಾಲೂ ಅಥವಾ ಒಂದು ದಿವಸ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ದಿವಸ ಅಭ್ಯಂಗ ಅಥವಾ ಧಾರಿ ಮಾಡಿಸಬಹುದು; ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಬಲವು ಮಧ್ಯಮವಾಗಿದ್ದರೆ, ೨ ಅಥವಾ ೩ ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು; ಬಲವು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಇದ್ದರೆ, ೪ ಅಥವಾ ೫ ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾಡಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. || ೧೫ ||

ಪಿತ್ತೇ ಕೋಷ್ಠಮಥೋಷ್ಣಮೇವ ವಿಹಿತಂ ಶುದ್ಧೇ ಸವಿರಾಮಾಯೇ |  
ತತ್ಕ್ಷೇಹಂ ದ್ರವಮಾತ್ರಮೇವ ಕಫಯುಕ್ತೇ ರಕ್ತಪಿತ್ತೇಽಪಿ ಚ ||  
ಊರ್ಧ್ವಾಗೇ ತು ಸುಶೀತಮೇವ ವಿಹಿತಂ ಸಿಂಚೇದವಿಚ್ಛಿನ್ನಮೇ- |  
ವಾತ್ಯಥೋಚ್ಚವಿಲಂಬಿತದ್ರವತನತಂ ಕುತ್ರಾಪಿ ನೈವಾಚರೇತ್ || ೧೬ ||

ಪಿತ್ತವ್ರಕುಪಿತ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯವು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು; ಶುದ್ಧವಾತರೋಗದಲ್ಲಿ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಉಷ್ಣತೆಯಿಂದ ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯವು ಯುಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕು; ಕಫಯುಕ್ತ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ರಕ್ತಪಿತ್ತದಲ್ಲಿ ದ್ರವವಾಗುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಬಿಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು; ಸಕಲ ಶಿರೋರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ತಣ್ಣಗಾದ ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ಯಾವ ವಿಧದ ರೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ಯುಕ್ತವಿಧಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ವೇಗವಾಗಿ, ಎತ್ತರವಾಗಿ, ಅಥವಾ ತಗ್ಗಾಗಿ ಮಾಡದೆ, ಯುಕ್ತವಿಧಿಯನ್ನು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿ, ಧಾರಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೧೬ ||

ರೂಕ್ಷೇ ಪಿತ್ತಯುತೇಽನಿಲೇ ಚ ಪರಮಃ ಕಾಲೋ ಮುಹೂರ್ತದ್ವಯಮ್ |  
ಸಾರ್ಧಂ ತತ್ರ ತದರ್ಧಮಾತ್ರ ಉದಿತಃ ಸ್ನಿಗ್ಧೇ ಕಫೋನ್ಮಿಶ್ರಿತೇ ||  
ಯಾವತ್ ಸ್ನೇದಸಮುದ್ಯವೋ ಭವತಿ ತತ್ತಾವನ್ನಿವರ್ತೇತ ವಾ |  
ಸ್ನೇಹೋತ್ರ ತ್ರಿಭಿರೇತಿ ರೋಮವಿವರಂ ನಾತ್ರಾಶತ್ಯೈಶ್ಚ ಕ್ರಮಾತ್ || ೧೭ ||

ಸ್ನಿಗ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದ ಪಿತ್ತಯುಕ್ತ ವಾತರೋಗದಲ್ಲಿ ೩ ಗಂಟೆ ಕಾಲದ ಧಾರಾ ವಿಧಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು; ಸ್ನಿಗ್ಧತೆಯಿರುವ ಕಫಯುಕ್ತ ವಾತರೋಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರೆ ಗಂಟೆ ಕಾಲದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿದೆ; ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬೆವರು ಬರುವ ತನಕ ಧಾರಾ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು; ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯವು ಸರ್ವಸ್ನೇದಕೂವಗಳಲ್ಲಿ (ನಿಮೇಷೋ ಮಾತ್ರಯಾ ಸಮಃ ಎಂಬ ಅಮರಸಿಂಹನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ) ೩೦೦ ಮಾತ್ರಾಕಾಲದೊಳಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ; ಎಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. || ೧೭ ||

ಸಪ್ತಾಪಿ ತ್ವಚ ಏತಿ ಸಪ್ತಭಿರಥೋ ಷಡ್ವಿಸ್ತಥಾಸ್ರಾದಿಕಾನ್ |  
ಷಡ್ವಾತೂನಿಷುಸಿಂಧುದಿಗ್ಗ್ರಹಮಿತಾ ಮಾತ್ರಾ ಮುಹೂರ್ತೋ ಭವೇತ್ ||  
ಧಾರೋಚ್ಚಂ ಚತುರಂಗುಲಂ ತು ಶಿರಸಃ ಸೇಕೇ ತದನ್ಯತ್ರ ತತ್ |  
ಪ್ರೋಕ್ಷಂ ತತ್ ತ್ರಿಗುಣಂ ಚ ಮಂದಪತನಾತ್ತದ್ರೋಗ-  
ವೃದ್ಧಿಭವೇತ್ || ೧೮ ||

|| ೧೮ ||

ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯವು “ಅವಭಾಸಿನೀ, ಲೋಹಿತಾ, ಶ್ವೇತಾ, ತಾಮ್ರಾ, ವೇದಿನೀ, ರೋಹಿಣೀ, ಮಾಂಸಧಾರಾ” ಎಂಬ ಏಳು ಚರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ; ಆರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ “ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಮೇದಸ್, ಅಸ್ಥಿ, ಮಜ್ಜಾ, ಶುಕ್ರ,” ಎಂಬ ೬ ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ; ಒಂದುವರೆ ಗಂಟೆ ಕಾಲದ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ೫೭೮ ಮಾತ್ರಾಕಾಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ; ಉತ್ತಮಾಂಗಳಿಗೆ ಅಂಗುಲ ಎತ್ತರದಿಂದ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ೧೨ ಅಂಗುಲಗಳ ಎತ್ತರದಿಂದ ಧಾರೆಯನ್ನು ಸುರಿಯಬೇಕು; ಹೇಳಿದ ವಿಧಾನಕ್ಕಿಂತ ಮಂದವಾದ ಧಾರೆಯು ರೋಗವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೮ ||

ಅತ್ಯುಚ್ಚ ದ್ರುತಭೂರಿಕಾಲಪರಿಷೇಕಾದ್ವಾಹವೀಸರ್ಪರುಚ್ |  
ಮೂರ್ಚ್ಯಾಂಗಸ್ವರಸಾದಸಂಧಿಲನಚ್ಚರ್ಯಸ್ತಪಿತ್ತಜ್ವರಾಃ ||  
ಕೋಠಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಭವಂತ್ಯತಃ ಪರದಿನೇ ಗಂಡೂಷನಸ್ಯಾದಿಕಮ್ |  
ಕೃತ್ವಾ ಶುದ್ಧಮಹೌಷಧೇನ ಸುಶೃತಂ ತೋಯಂ ಪುನಃ  
ಪಾಯಯೇತ್ || ೧೯ ||

ಅತ್ಯಧಿಕ ಎತ್ತರದಿಂದ, ಅತ್ಯಧಿಕ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಅತಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದ (ವಿಧಿಯನ್ನು ಲಂಘಿಸಿ) ಮಾಡಿದ ಧಾರೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ದಾಹ, ವಿಸರ್ಪ, ಮೂರ್ಚ್ಯಾ, ಅಂಗಸಾದ, ಸ್ವರಸಾದ, ಸಂಧಿಶೂಲ, ವಾಂತಿ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಜ್ವರ, ಕೋಠ, ಮೊದಲಾದ ಚರ್ಮರೋಗಗಳು ಸಂಭವಿಸುವವು; ಧಾರೆಯ ಮರುದಿನ ಗಂಡೂಷ, ನಸ್ಯ, ಅಂಜನ, ಮೊದಲಾದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನಂತರ, ಶುಂಠೀ ಕಷಾಯವನ್ನು ಗಾಳಿಸಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೧೯ ||

ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಲಘು ಭೋಜಯೇತ್ ಕಟುತರಂ ಯೂಷಾನ್ವಿತಂ ನಾಪ್ಯಥೋ |  
ಬಸ್ತಿಂ ಸ್ನೇಹಕೃತಂ ಚ ಸ್ಯಂಧವಕೃತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ತೃತೀಯೇಹನಿ ||  
ಸ್ನೇಹವ್ಯಾಪದಿ ಚೋಕ್ತಕರ್ಮನಿಖಿಲಂ ಕುರ್ಯಾಚ್ಚ ತುರ್ಥೇಹ್ಯತಃ |  
ಪ್ರಾಗ್ಗೃತ್ ಸ್ನೇಹನಿಷೇವಣಂ ಚ ವಿಧಿವತ್ ಕುರ್ಯಾದ್ಧಿನೇ  
ಪಂಚಮೇ || ೨೦ ||

ಅನಂತರ ಸಾಯಂಕಾಲ ಖಾರ ದ್ರವ್ಯ ಸೇರಿಸಿದ ತೋವೆ ಅಥವಾ ಹೆಸರು ಸಾರು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಘುಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು; ಮರುದಿನ ಸ್ನೇಹಬಸ್ತಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬಸ್ತಿದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿದ ಬಸ್ತಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಸ್ನೇಹವ್ಯಾಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಕಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ಐದನೆಯ ದಿನ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗನುಸಾರ, ಸ್ನೇಹ ನಿಷೇವಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. || ೨೦ ||

ಏಕಾಹಾದಪರಂ ನ ಸೇಚನವಿಧೌ ಕ್ಷೀರಾದಿಕಂ ಗೃಹ್ಯತೇ |  
ಧಾನ್ಯಾಂ ತ್ರಿದಿನಾತ್ಪರಂ ವಿಧಿರಯಂ ಸ್ನೇಹಸ್ಯ ತು ಪ್ರಾಯಶಃ ||



ಏಕೇನ ತ್ರಿದಿನಂ ಪರೇಣ ಚ ತಥಾ ಸಿಂಚೇತ್ಸ್ಯಹಂ ತದ್ ದ್ರವ್ಯಮ್ |  
ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ ಚ ಸಪ್ತಮೇಹನಿ ಪುನಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ಯನಮೇವಂ ಚರೇತ್ || ೨೧ ||

ದನದ ಹಾಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಉಪಯೋಗಿಸಿದನಂತರ, ಪುನಃ ಸೇವಿಸಬಾರದು; ಧಾನ್ಯಾಂ ಮೂರು ದಿನಗಳ ತನಕ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ತರುವಾಯ, ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು; ಮಿಕ್ಕ ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯಶಃ ಮೂರು ದಿನಗಳ ತನಕ ಮಿತಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು; ಅಂದರೆ ಪ್ರಥಮ ಮೂರು ದಿನಗಳ ತನಕ ತಕ್ಕೊಂಡನಂತರ, ಇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು; ಅನಂತರ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಏಳನೆಯ ದಿನ ಪುನಃ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಪುನಃ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು; ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ, ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಈ ವಿಧಿಯು ಆಚರಣೆಯಿಂದಲೇ, ರೋಗವಿಮೋಚನೆ ಹೊಂದಬಹುದು. || ೨೧ ||

ನೂನಂ ತೇನ ನಿಷೇಚನಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ತಚ್ಚೋತ್ತಮಂ ಮಧ್ಯಮಮ್ |  
ತೇನೈವ ತ್ರಿದಿನಂ ತತೋಽಪಿ ಚ ಪರಂ ಮಿಶ್ರೀಕೃತಂ ಚಾಧಮಮ್ ||  
ಅತ್ಯುಷ್ಣೇಽಪಿ ಚ ಮಂದಕೋಪಸಮಯೇ ಮಂದಾತಪೇ ತೀತಲೇ |  
ಕುರ್ಯಾನ್ಸ ತ್ವಪರಾಹ್ಲಕೇಽಪಿ ಚ ಭಿಷಗ್ರಾತ್ರೌ ತಥಾ ಸೇಚನಮ್ || ೨೨ ||

ಪ್ರತಿದಿನ ಹೊಸದಾಗಿ ಆರಿಸಿದ ಸ್ನೇಹದ ಉಪಯೋಗವು ಉತ್ತಮ; ಒಂದು ಸಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮೂರು ದಿನಗಳ ತನಕ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಮಧ್ಯಮ; ಮೂರು ದಿನಗಳ ತನಕ ಉಪಯೋಗಿಸಿದುದನ್ನೇ ಕೂಡಿಸಿ, ಪುನಃ ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಅಧಮ; ಅತ್ಯುಷ್ಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ತ್ರಿದೋಷಗಳ ಪ್ರಕೋಪವು ಮಂದವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕ ತಂಪಾಗಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅವರಾಹ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವೈದ್ಯನು ಧಾರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. || ೨೨ ||

ಸೇಕಾನಂತರಮಾತುರಸ್ತು ಶಿಶಿರಾಂಬುಪ್ರೋಕ್ಷಣೈಃ ಸ್ಥೀವನೈಃ - |  
ಶ್ಲ್ಯೋತ್ಪ್ಲೇಷೈಮ್ಯಮ್ನುಮಾರುತ್ಪ್ರರನುಗುಣಂ ವಿಶ್ರಮ್ಯ ತತ್ಪ್ರೋಕ್ಷಿತಃ ||  
ಮಂದಂ ಕಿಂಚನ ಮರ್ದಿತೋಽನು ಚ ರಸೈಃ ಸ್ನೇಹಂ ಕಷಾಯೈಸ್ತ್ಯಜೇತ್ |  
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕೋಷ್ಣಜಿತ್ಯಃ ಸುಗಂಧಸುಭಗೋ ಧಾನ್ಯಾಷ್ಠಾಂಃಃ  
ಪಿಚೇತ್ || ೨೩ ||

ಧಾರಾಸೇಚನ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನಂತರ ಕುದಿಸಿ ಆರಿಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ, ಕೈಕಾಲುಗಳ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ, ಬಾಯಿಮುಕ್ಕುಳಿಸುವುದು, ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯ ಸೇವನೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸುಖಪ್ರದ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಮಲಗಿದ್ದ ರೋಗಿಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದನಂತರ, ಶರೀರದ ಸಕಲ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ನಾನಧಾನದಿಂದ ಮರ್ದಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು; ಕಷಾಯ

ರಸಗಳನ್ನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು; ಸ್ನಾನದನಂತರ, ಶುಚಿವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿ, ರೋಗಿಯು ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿಶುಂಠಿಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. || ೨೩ ||

ಪೇಯಂ ವಾ ಲಘುಸೋಷಣಾಜ್ಯಕಟುತಕ್ರಂ ಯೂಷಯುಕ್ತಂ ಮಿತಮ್ |  
ಭುಕ್ತಂ ಕೋಷ್ಣಮಥಾಚರೇದ್ವಿಧಿಮತಃ ಸ್ನೇಹೋಕ್ತಮಾತ್ರಾಖಿಲಮ್ ||  
ಏವಂ ಸಪ್ತದಿನಂ ವ್ಯತೀತ್ಯ ಪುನರನ್ವೇದ್ಯುರ್ವಿರೇಕಂ ತತೋ |  
ಬಸ್ತಿಂ ತತ್ರ ತು ಕಾರಯೇದಿತಿ ವಿಧಿರ್ನಾಸತ್ಯಸಂಭಾಷಿತಃ || ೨೪ ||

ಅಥವಾ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಗಂಜಿಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ ಮೊದಲಾದ ಖಾರಪದಾರ್ಥ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸುವುದು; ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿಯಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತೋವೆ ಸೇರಿಸಿ, ಮಿತವಾಗಿ ಸೇವಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಸ್ನೇಹವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಕಲ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಈ ಕ್ರಮದಂತೆ ಏಳು ದಿನಗಳ ತನಕ ಆಚರಿಸಿ, ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ವಿರೇಚನವನ್ನು, ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ದಿನ ಬಸ್ತಿವಿಧಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಧಿಯದೆಯೆಂದು ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿರುವರು. || ೨೪ ||

ಯಾವಂತ್ಯಾಷಧಯೋಜಿತಾನಿ ದಿವಸಾನ್ಯೇತಾನಿ ತಾವಂತ್ಯಹಾ- |  
ನ್ಯನ್ಯಾನ್ಯೈಃ ಪೃಥ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಬುಧೋ ನಿತ್ಯಂ ಜಿತಾತ್ಮಾನಯೇತ್ ||  
ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸ್ವರ್ಶನದರ್ಶನಸ್ಮೃತಿವಶಾಚ್ಛುಕ್ಲೇ ಸ್ತುತೇ ಸಂತಿ ತತ್ |  
ಸಂಪರ್ಕೇಣ ವಿನಾಪಿ ತದ್ಭವಗದಾಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ಯಜೇತ್ ಸರ್ವದಾ || ೨೫ ||

ಸ್ವಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತ, ಆರೋಗ್ಯಲಾಭವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತ, ವೈದ್ಯನ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ, ಜಾಣನಾದ ರೋಗಿಯು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳ ತನಕ ಔಷಧ ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅಷ್ಟೇ ದಿನಗಳ ತನಕ ಅದರನಂತರ ಪಥ್ಯಾಹಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು; ಅದಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಂಗಸ್ವರ್ಶ, ದರ್ಶನ, ಸ್ಮರಣ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಮಾಡಬಾರದು; ಸುಖವಿಷಯೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಬಾರದು; ಶುಕ್ರವು ಪತನವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ವೀರ್ಯಸ್ಥಲನವಾಗದಂತೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು; ನಿಯಮನಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರಚಿತ್ತದವನಾಗಬೇಕು. || ೨೫ ||

ಗುಲ್ಮಾನಾಹಭಗಂದರವ್ರಣತುನೀಶೂಲಾಭಿಘಾತಾಸ್ರವಾ- |  
ತೋದಾವರ್ತಕಕೋಶಮೂಢಮರುದಷ್ಟೀಲಾವಿಸರ್ಪಾಡಿಷು ||  
ಪ್ಲೀಹಾಧ್ಮಾನಕವಿದ್ರಧಿಪ್ರತಿತುನೀಷ್ಟೇಕಾಂಗಸೇಕಂ ತಥಾ |  
ಕುರ್ಯಾದ್ಧಸ್ತತಲಪ್ರಪೂರ್ಣಪಿಚುನಾ ಮಂದಂ

ಸುಖೋಷ್ಣಂ ಭಿಷಕ್ || ೨೬ ||

ಗುಲ್ಮ, ಆನಾಹ, ಭಗಂದರ, ವ್ರಣ, ತೂನೀ, ಶೂಲ, ಅಭಿಘಾತ, ರಕ್ತವಾತ, ಉದಾವರ್ತ, ಕೋಶ, ಮೂಢವಾತ, ಅಷ್ಟೀಲಾ, ವಿಸರ್ಪ, ಪ್ಲೀಹ, ಆಧ್ಮಾನ,

ವಿದ್ರಧಿ, ಪ್ರತಿತೂನೀ, - ಈ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ, ಸಹನ ಸಾಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಸುಖದಾಯಕ ಉಷ್ಣದಿಂದ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಮಂದವಾಗಿ ಸೇಕವನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕು; ಈ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಏಕಾಂಗಸೇಕವೆಂದು ಹೆಸರು. || ೨೬ ||

ವ್ಯಾಯಾನಾತಪವೇಗರೋಧಹಿಮಧೂನಾತ್ಯುಚ್ಚನೀಚೋಪಧಾ- |  
ನಾಹಃ ಸ್ವಪ್ನರಜಃ ಪ್ರವಾತಚಿರಕಾಲಾಸೀನತಾಃ ಸಂಸ್ಥಿತಿಮ್ ||  
ಶೋಕಂ ಜಾಗರಪಾದಯಾನಗಮನಕ್ರೋಧಾತಿಭಾಷ್ಯಾದಿಕಾಂ- |  
ಸ್ತೃಕ್ತ್ವಾಥೋಷ್ಣಜಲೋಪಚಾರ್ಯನತಿಭೃಕ್ |  
ಸ್ಯಾದ್ಭ್ರೂಹ್ಮಚಾರೀ ಸದಾ || ೨೭ ||

ಈ ಧಾರಾ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅತಿವ್ಯಾಯಾಮ, ಅತಿಬಿಸಿಲು, ಮಲ ಮೂತ್ರಾದಿಗಳ ವೇಗರೋಧ, ಹಿಮ, ಧೂಮ್ರಪಾನ, ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹಾಗೂ ಅತಿ ತಗ್ಗಾದ ತಲೆದಿಂಬು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು, ಹಗಲು ನಿದ್ರಿಸುವುದು, ಧೂಳಿಸೇವನೆ, ರಭಸದ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ನಿಂತಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಹಾಗೂ ಕೂತುಕೊಂಡಿರುವುದು, ಶೋಕ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣ, ಅತಿವಯಾನಗಮನ, ಕೋಪ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭಾಷಣ, ಅತಿಭಕ್ಷಣ - ಇತ್ಯಾದಿ ಅತಿರೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದಲೇ ಶೌಚಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತ, ಶುಚಿಭೂತ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯಾನಂದನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. || ೨೭ ||

### ಮಾನಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ (೮)

ನ ಮಾನೇನ ವಿನಾ ಯುಕ್ತಿದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ ಜಾಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ ||  
ಆತಃ ಪ್ರಯೋಗಕಾರ್ಯಾರ್ಥೇ ಮಾನಮತ್ರೋಚ್ಯತೇ ಮಯಾ || ೧ ||  
ಯಮೋಷ್ಣಸರ್ಪಸ್ಯೈಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಗುಂಜಾ ಸ್ಯಾತ್ಚೈತುಷ್ಟಯಮ್ ||  
ಷಡ್ಭಿಸ್ತು ರಕ್ತಿಕಾಭಿಃ ಸ್ಯಾನ್ಮಾಷಕೋ ಹೇಮಧಾನ್ಯಕೌ || ೨ ||  
ಮಾಷ್ಟೈಶ್ಚತುರ್ಭಿಃ ಶಾಣಃ ಸ್ಯಾದ್ಧರಣಂ ತನ್ನಿಗದ್ಯತೇ ||  
ಟಂಕಃ ಸ ಏವ ಕಥಿತಸ್ತದ್ಧ್ಯಯಂ ಕೋಲ ಉಚ್ಯತೇ || ೩ ||  
ಕ್ವುದ್ರಕೋ ವಟಕಶ್ಚೈವ ದ್ರಂಕ್ಷಣಃ ಸ ನಿಗದ್ಯತೇ ||  
ಕೋಲದ್ಧಯಂ ಚ ಕರ್ಷಃ ಸ್ಯಾತ್ಸ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪಾಣಿಮಾನಿಕಾ || ೪ ||  
ಆಕ್ಷಃ ಪಿಚುಃ ಪಾಣಿತಲಂ ಕಿಂಚಿತ್ಪಾಣಿಶ್ಚ ತಿಂದುಕಮ್ ||  
ಬಿಡಾಲಪದಕಂ ಚೈವ ತಥಾ ಷೋಡಶಿಕಾ ಮತಾ || ೫ ||  
ಕರಮುಧ್ಯಂ ಹಂಸಪದಂ ಸುವರ್ಣಂ ಕನಲಗ್ರಹಃ ||  
ಉದುಂಬರಂ ಚ ಪರ್ಯಾಯೈಃ ಕರ್ಷ ಏವ ನಿಗದ್ಯತೇ || ೬ ||

ಸ್ಯಾತ್ಕರ್ಷಾಭ್ಯಾನ್ಮಧಪಲಂ ಶುಕ್ತಿರಷ್ಟಮಿಕಾ ತಥಾ ||  
ಶುಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಚ ಪಲಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಮುಷ್ಟಿರಾಮ್ರಂ ಚತುರ್ಥಿಕಾ || ೭ ||

ಪ್ರಕುಂಚಕಃ ಷೋಡಶೀ ಬಿಲ್ವಂ ಪಲಮೇವಾತ್ರ ಕೀರ್ತ್ಯತೇ ||  
ಪಲಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಸೃತಿಜ್ಞೇಯಾ ಪ್ರಸೃತಶ್ಚ ನಿಗದ್ಯತೇ || ೮ ||

ಪ್ರಸೃತಿಭ್ಯಾ ಮಂಜಲಿಃ ಸ್ಯಾತ್ಕುಡವೋಽರ್ಥಶರಾವಕಃ ||  
ಅಷ್ಟಮಾನಂ ಚ ಸ ಜ್ಞೇಯಃ ಕುಡವಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಮಾನಿಕಾ || ೯ ||

ಶರಾವೋಽಷ್ಟಪಲಂ ತದ್ವಜ್ಞೇಯಮತ್ರ ವಿಚಕ್ಷಣೈಃ ||  
ಶರಾವಾಭ್ಯಾಂ ಭವೇತ್ ಪ್ರಸ್ಥಶ್ಚತುಃಪ್ರಸ್ಥಸ್ತಥಾಥಕಮ್ || ೧೦ ||

ಭಾಜನಂ ಕಂಸಪಾತ್ರಂ ಚ ಚತುಃಷಷ್ಟಿಪಲಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ||  
ಚತುರ್ಭರಾಧಕೈದ್ರೋಣಃ ಕಲಶೋ ನಲ್ವಣೋಽರ್ಮಣಃ || ೧೧ ||

ಉನ್ಮಾನಂ ಚ ಘಟೋರಾಶಿದ್ರೋಣಪರ್ಯಾಯಸಂಜ್ಞಕಾಃ ||  
ದ್ರೋಣಾಭ್ಯಾಂ ಸೂರ್ಪಕುಂಭಶ್ಚ ಚತುಃಷಷ್ಟಿಶರಾವಕಃ || ೧೨ ||

ಸೂರ್ಪಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಭವೇದ್ದ್ರೋಣೀ ವಹೋ ಗೋಣೀ ಚ ಸಾ ಸ್ಮೃತಾ ||  
ದ್ರೋಣೀಚತುಷ್ಟಯಂ ಖಾರೀ ಕಥಿತಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಭಿಃ || ೧೩ ||

ಚತುಃಸಹಸ್ರಪಲಿಕಾ ಷಣ್ಮವತ್ಕಥಿಕಾ ಚ ಸಾ ||  
ಪಲಾನಾಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಂ ಚ ಭಾರ ಏಕಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ || ೧೪ ||

ತುಲಾ ಪಲಶತಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಸರ್ವತ್ರೈಷ್ಣವಿನ್ನಿಶ್ಚಯಃ ||  
ಮಾಷಟಂಕಾಕ್ವಬಿಲ್ವಾನಿ ಕುಡವಃ ಪ್ರಸ್ಥಮಾಥಕಮ್ || ೧೫ ||

ರಾಶಿದ್ರೋಣಃ ಖಾರಿಕೇತಿ ಯಥೋತ್ತರಚತುರ್ಗುಣಾಃ || ೧೬ ||

ಮಾನವನ್ನು ಅಂದರೆ ಪರಿಮಾಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅರಿಯದೆ, ದ್ರವ್ಯಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಿಧಿಯು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ತಿಳಿಯದು; ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಕಾರ್ಯ ಕ್ರೋಮುಗ, ಇಲ್ಲಿ ಮಾನಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು; || ೧ || ೮ ಸರ್ಪಪ (ಬಿಳಿ ಸಾಸಿವೆ)=೧ ಯವ (ಜವೆಗೋದಿ); ೪ ಯವ=೧ ಗುಂಜಾ (ಗುರುಗುಂಜಿ); ೬ ಗುಂಜಾ=೧ ಮಾಷ (ಸುವರ್ಣಮಾಷಕ); || ೨ || ೪ ಮಾಷ = ೧ ಶಾಣ (ಅಥವಾ ಧರಣ, ಅಥವಾ ಟಂಕವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ); ೨ ಶಾಣ=೧ ಕೋಲ; || ೩ || ಕೋಲಕ್ಕೆ ಕ್ವುದ್ರಕ, ವಟಿಕ ಅಥವಾ ದ್ರಂಕ್ಷಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದುಂಟು; ೨ ಕೋಲ=೧ ಕರ್ಷ (ಪಾಣಿಮಾನಿಕಾ), || ೪ || ಅಕ್ಷ, ಪಿಚು, ಪಾಣಿತಲ, ಕಿಂಚಿತ್ತಾಣಿ, ತಿಂದುಕ, ಬಿಡಾಲಪದಕ, ಷೋಡಶಿಕಾ, || ೫ || ಕರಮಧ್ಯ, ಹಂಸಪದ, ಸುವರ್ಣ, ಕವಲಗ್ರಹ ಅಥವಾ ಉದುಂಬರ ಎಂದೂ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕ ಹೆಸರು ಗಳಿವೆ; || ೬ || ೨ ಕರ್ಷ=ಅರ್ಧಪಲ (ಶುಕ್ತಿ, ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಮಿಕಾ ಎಂದೂ

ಹೆಸರುಗಳಿವೆ); ೨ ಶುಕ್ತಿ=೧ ಪಲ (ಮುಷ್ಟಿ, ಆಮ್ರ, ಚತುರ್ಥಿಕಾ, || ೭ || ಪ್ರಕುಂಚ, ಷೋಡಶೀ, ಬಿಲ್ವವೆಂದೂ, ಹೇಳುವುದುಂಟು); ೨ ಪಲ=೧ ಪ್ರಸೃತಿ, ಪ್ರಸೃತವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; || ೮ || ೨ ಪ್ರಸೃತಿ=೧ ಅಂಜಲಿ (ಕುಡವ, ಅರ್ಧ ಶರಾವಕ, ಅಷ್ಟಮಾನವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ); ೨ ಕುಡವ=೧ ಮಾನಿಕಾ, || ೯ || (ಶರಾವ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಪಲವೆಂದೂ ಬುದ್ಧಿವಂತ ವೈದ್ಯರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ); ೨ ಶರಾವ=೧ ಪ್ರಸ್ಥ; ಮತ್ತು ೪ ಪ್ರಸ್ಥ=೧ ಆಧಕ; || ೧೦ || ೧ ಆಧಕಕ್ಕೆ ಭಾಜನ, ಕಂಸಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ೬೪ ಪಲವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು; ೪ ಆಧಕ=೧ ದ್ರೋಣ (ಕಲಶ, ನಲ್ವಣ, ಅರ್ಮಣ, || ೧೧ || ಉನ್ಮಾನ, ಘಟ, ರಾಶಿ ಮತ್ತು ದ್ರೋಣದ ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದಗಳು); ೨ ದ್ರೋಣ=೧ ಸೂರ್ಪಕುಂಭ ಅಥವಾ ೬೪ ಶರಾವಕ; || ೧೨ || ೨ ಸೂರ್ಪಕುಂಭ=೧ ದ್ರೋಣಿ (ವಹ, ಗೋಣಿವೆಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ); ೪ ದ್ರೋಣಿ=೧ ಖಾರಿಯೆಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯ ವೈದ್ಯರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ; || ೧೩ || ೧ ಖಾರಿಯೆಂದರೆ ೪೦೯೬ ಪಲಗಳು; ೨೦೦೦ ಪಲಗಳೆಂದರೆ ೧ ಭಾರವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ; || ೧೪ || ೧೦೦ ಪಲ = ೧ ತುಲಾ ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು; ಮಾಷ, ಶಾಣ, ಕರ್ಷ, ಪಲ, ಕುಡವ, ಪ್ರಸ್ಥ, ಆಧಕ, ದ್ರೋಣ, ದ್ರೋಣಿ, ಖಾರಿ,— ಇವೆಲ್ಲ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ; ಕರ್ಷವೆಂದರೆ ಒಂದು ತೊಲೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಲೇಸು. || ೧೫ ||

ಶುಷ್ಕಾಣಾಂ ಸ್ಯಾದಿದಂ ಮಾನಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ತದ್ವದ್ವೈವಾದ್ರ್ಯಯೋಃ ||  
ನ ದ್ವೈಗುಣ್ಯಂ ತುಲಾಮಾನೇ ಪಲೋಲ್ಲೇಖಾಗತೇ ತಥಾ || ೧೬ ||

ಶುಷ್ಕದ್ರವ್ಯೇಷು ಯನ್ಮಾನಮಾದ್ರ್ಯಸ್ಯ ದ್ವಿಗುಣಂ ಹಿ ತತ್ ||  
ಶುಷ್ಕಸ್ಯ ಗುರುತೀಕ್ಷ್ಣತ್ವಂ ತಸ್ಮಾದರ್ಥಂ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೧೭ ||

ಶುಷ್ಕಂ ನವೀನಂ ಯದ್ವೈವಂ ಯೋಜ್ಯಂ ಸಕಲಕರ್ಮಸು ||  
ಆದ್ರ್ಯಂ ಚ ದ್ವಿಗುಣಂ ದದ್ಯಾದೇಷ ಸರ್ವತ್ರ ನಿಶ್ಚಯಃ || ೧೮ ||

ಒಣಗಿದ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಅದನ್ನೇ ಹಸಿದ್ರವ್ಯವಾಗಿ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ದ್ವಿಗುಣವಾಗಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು; ತುಲಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಸಿದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ದ್ವಿಗುಣ ಸೇರಿಸಕೂಡದೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ; || ೧೬ || ಆದರೆ ಶುಷ್ಕದ್ರವ್ಯದ ದ್ವಿಗುಣವಾಗಿಯೇ ಅದೇ ಹಸಿದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂತ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಮತ; ಶುಷ್ಕದ್ರವ್ಯವು ಗುರು ಹಾಗೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಿರುವುದರಿಂದ, ಹಸಿದ್ರವ್ಯದ ಅರ್ಧವಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; || ೧೭ || ಶುಷ್ಕದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ನವೀನವಾಗಿದ್ದಾಗ ಸಕಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ಹಸಿಯಾದರೆ ದ್ವಿಗುಣವೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಸರ್ವತ್ರ ಇದೇ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. || ೧೮ ||

ಗುಡೂಚೇ ಕುಟಿಜೋ ನಾಸಾ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಂ ಚ ಶತಾವರೀ || ೧೯ ||  
 ಅಶ್ವಗಂಧಾಸಹಚರೌ ಶತಪುಷ್ಪಾ ಪ್ರಸಾರಿಣೀ ||  
 ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಾ ಸದೈವಾದ್ರಾ ದ್ವಿಗುಣಂ ನೈವ ಕಾರಯೇತ್ || ೨೦ ||  
 ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಕೊಡಸಿಗನ ಕೆತ್ತೆ, ಆಡುಸೋಗಿ, ಬೂದಿಕುಂಬಳಕಾಯಿ,  
 ಶತಾವರಿ, ಅಶ್ವಗಂಧಾ, ಕರಿಗೊರಂಟಿ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಹೆಸರಣಿ (ಪ್ರಸಾರಿಣೀ),-ಇವನ್ನೆಲ್ಲ  
 ಹಸಿಯಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ದ್ವಿಗುಣಮಾಡಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.  
 || ೧೯ ಮತ್ತು ೨೦ ||

ನಾಸಾನಿಂಬಪಟೋಲಕೇತಕಿಬಲಾಕೂಷ್ಮಾಂಡಕೇಂದೀವರೀ- |  
 ವರ್ಷಾಭೂಕುಟಿಜಾಶ್ವಗಂಧಸಹಿತಾಸ್ತಾಃ ಪೂತಿಗಂಧಾನ್ಯತಾಃ ||  
 ನಾಂಸೀನಾಗಬಲಾಸಹಾಚರಪುರೌ ಹಿಂಗ್ವಾದ್ರಕೇ ನಿತ್ಯಶೋ |  
 ಗ್ರಾಹ್ಯಾಸ್ತತ್ಕ್ಷಣಮೇವ ನ ದ್ವಿಗುಣಿತಾ ಯೇ ಚೇಕ್ಷುಜಾತಾ ಘನಾಃ || ೨೧ ||

ಆಡುಸೋಗಿಬೇರು, ಕಹಿಬೇವಿನ ಕೆತ್ತೆ, ಕಾಡುಪಡವಲಬಳ್ಳಿ, ಕೇದಗೆ, ಕಡಿರ  
 ಬೇರು, ಬೂದಿಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಶತಾವರಿ, ಪುನರ್ನವೆ ಬೇರು, ಕೊಡಸಿಗನ ಕೆತ್ತೆ,  
 ಅಶ್ವಗಂಧ, ಹೆಸರಣಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ನಾಗಬಲಾ, ಕರಿಗೊರಂಟಿ,  
 ಗುಗ್ಗುಲ, ಹಿಂಗು, ಹಸಿಶುಂಠಿ, ಇಕ್ಷುಜಾತೀಯ ಘನದ್ರವ್ಯಗಳು, ಅಂದರೆ ಬೆಲ್ಲ,  
 ಸಕ್ಕರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ದ್ವಿಗುಣಮಾಡದೆ, ಹಸಿಯಿರುವಾಗಲೇ, ಯಾವಾಗಲೂ  
 ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. || ೨೧ ||

### ಭೇಷಜಾದಿಗ್ರಹಣಪ್ರಕರಣ (೯)

ಲವಣಂ ಸ್ಯಂಧವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚಂದನಂ ರಕ್ತಚಂದನಮ್ ||  
 ಚೂರ್ಣಲೇಹಾಸವಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞೈರ್ಧವಲಚಂದನೈಃ || ೨೨ ||  
 ಕಷಾಯಲೇಪಯೋಃ ಪ್ರಾಯೋ ಯುಜ್ಯತೇ ರಕ್ತಚಂದನಮ್ ||  
 ಪಯಃ ಸರ್ಪಿಃ ಪ್ರಯೋಗೇಷು ಗನ್ಯಮೇವ ಹಿ ಗೃಹ್ಯತೇ || ೨೩ ||  
 ಶಕೃದ್ರಸೋ ಗೋಮುಯಂಕಂ ಮೂತ್ರಂ ಗೋಮೂತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ||  
 ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಃ ಸರ್ಷಪೇ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಉತ್ಪಲೇ ನೀಲಮುತ್ಸಲಮ್ || ೨೪ ||  
 ಕಾಲೇನುಕ್ತೇ ಪ್ರಭಾತಂ ಸ್ಯಾದಂಗೇನುಕ್ತೇ ಜಟಾ ಭವೇತ್ ||  
 ಭಾಗೇನುಕ್ತೇ ಚ ಸಾನ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಾತ್ರೇನುಕ್ತೇ ಚ ಮೃಣ್ಮಯಮ್ || ೨೫ ||  
 ದ್ರವೇನುಕ್ತೇ ಜಲಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ತೈಲೇನುಕ್ತೇ ತಿಲೋದ್ಭವಮ್ ||  
 ಏಕಮಪ್ಯಾಷಢಂ ಯೋಗೇ ಯಸ್ಮಿನ್ಯತ್ಪುನರುಚ್ಯತೇ || ೨೬ ||  
 ಮಾನತೋ ದ್ವಿಗುಣಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ತದ್ಧ್ರವ್ಯಂ ತತ್ಪ್ರದರ್ಶಿಭಿಃ ||  
 ವ್ಯಾಧೇರಯುಕ್ತಂ ಯದ್ಧ್ರವ್ಯಂ ಗಣೋಕ್ತಮಪಿ ತತ್ತ್ಯಜೇತ್ || ೨೭ ||



ಅನುಕ್ತಮಪಿ ಯುಕ್ತಂ ಯದ್ಯೋಜಯೇತ್ತತ್ರ ತದ್ಭುಧಃ ||  
 ಕದಾಚಿದ್ಧ್ರವ್ಯಮೇಕಂ ಹಿ ಯದಿ ಯೋಗೇನ ಲಭ್ಯತೇ || ೨೮ ||  
 ತತ್ತದ್ಗುಣಯುತಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಪರಿವರ್ತೇನ ಗೃಹ್ಯತೇ ||  
 ದ್ರವ್ಯಾಭಾವೇ ತು ತತ್ಪ್ರಯಂ ದ್ರವ್ಯಮೇವ ಪ್ರದೀಯತೇ || ೨೯ ||  
 ನ್ಯಗ್ರೋಧಾದೇಸ್ತಚೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ ಸಾರಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿಜಕಾದಿತಃ ||  
 ತಾಲೀಸಾದೇಶ್ಚ ಪತ್ರಾಣಿ ಫಲಂ ಸ್ಯಾತ್ ತ್ರಿಫಲಾದಿತಃ || ೩೦ ||  
 ಧಾತಕ್ಯಾದೇವ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸ್ನುಹ್ಯಾದೇಃ ಕ್ಷೀರಮಾಹರೇತ್ ||  
 ಮಹಾಂತಿ ಯಾನಿ ಮೂಲಾನಿ ಕಾಷ್ಠಗರ್ಭಾಣಿ ಯಾನಿ ಚ || ೩೧ ||  
 ತೇಷಾಂ ತು ವಲ್ಕಲಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮೂಲಾನಿ ಕೃತ್ಸುತಃ ||  
 ಜಾಂಗಲಾನಾಂ ವಯಃಸ್ಥಾನಾಂ ಚರ್ಮರೋಮನಖಾದಿಕಮ್ || ೩೨ ||  
 ಕ್ಷೀರಮೂತ್ರಪುರೀಷಾಣಿ ಜೀರ್ಣಾಹಾರೇ ತು ಗ್ರಾಹಯೇತ್ ||  
 ಚತುಷ್ಟತ್ಸು ಸ್ತ್ರೀಯಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಪುಮಾಂಸೋ ವಿಹಗೇಷು ಚ || ೩೩ ||  
 ವಲ್ಮೀಕಕುತ್ಸಿತಾನೂಪಶ್ಶಶಾನೋಪರಮಾರ್ಗಜಾಃ ||  
 ಜಂತುವಹ್ಯುಹಿಮವ್ಯಾಪ್ತಾ ನೌಷಧ್ಯಃ ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಕಾಃ || ೩೪ ||  
 ಶರದ್ಯಖಿಲಕಾರ್ಯಾರ್ಥಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಸರಸಮೌಷಧಮ್ ||  
 ನಿರೀಕವಮನಾರ್ಥಂ ಚ ವಸಂತಂತೇ ಸಮಾಹರೇತ್ || ೩೫ ||

ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಲವಣ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇಂದುಪ್ಪು; ಚಂದನ ಎಂಬಲ್ಲಿ ರಕ್ತಚಂದನ;  
 ಆದರೆ ಚೂರ್ಣ, ಆಸವ, ಲೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು  
 || ೨೨ || ಕಷಾಯ ಲೇಪಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಕ್ತಚಂದನವನ್ನು; ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ  
 ಎಂಬಲ್ಲಿ ದನದ ಹಾಲು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಉಪಯೋಗಿಸಲೇಬೇಕು; || ೨೩ || ಶಕೃದ್ರಸ  
 ಎಂಬಲ್ಲಿ ದನದ ಹಾಲು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಉಪಯೋಗಿಸಲೇಬೇಕು; || ೨೪ ||  
 ಔಷಧವೇನೆಯ ಕಾಲ ಸೂಚಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾತಕಾಲವೆಂತಲೂ, ಅಂಗವು  
 ನಿರೂಪಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಾಂಗವೆಂತಲೂ, ಭಾಗವು ನಿರೂಪಿತವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಮ  
 ಭಾಗವೆಂತಲೂ, ಪಾತ್ರವು ಅಸೂಚಿತವಾದಾಗ ಮಣ್ಣಿನಪಾತ್ರವೆಂತಲೂ ಊಹಿಸ  
 ತಕ್ಕದ್ದು; || ೨೫ || ದ್ರವವು ಹೇಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜಲ; ತೈಲವು ಯಾವುದೆಂದು ಹೇಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ  
 ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ; ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಔಷಧವನ್ನು ಎರಡು ಸಲ ಹೇಳಿದಾಗ, || ೨೬ || ಅದು  
 ದ್ವಿಗುಣವಾಗಿ ಮಾನದಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಬೇಕು; ಎಂದು ಅರಿತವರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ  
 ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ರೋಗಕ್ಕೆ ಹೇಳದ ಔಷಧವಾದಾಗ, ಗಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೂ, ವೈದ್ಯನು  
 ಅದನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕು; || ೨೭ || ಹೇಳದೆ ಇದ್ದ ಔಷಧವು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ,  
 ಅದನ್ನು ವೈದ್ಯನು ಸೇರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು; ಒಂದು ವೇಳೆ, ಲಭಿಸದಿದ್ದ

ಔಷಧದ ಬದಲಿಗೆ, || ೨೮ || ಅದೇ ಗುಣ, ವಿಷಾಕ, ವೀರ್ಯ, ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ  
 ಇನ್ನೊಂದು ಔಷಧವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು; ದ್ರವ್ಯದ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ತತ್ಪುಲ್ಯ  
 ವಾದ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲೇಬೇಕು; || ೨೯ || ಆಲ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ  
 ವೃಕ್ಷಗಳ ಕೆತ್ತೆಯನ್ನೂ, ಬೇರಿಂಗ ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷಗಳ ತಿರುಳನ್ನೂ, ತಾಲೀಸಾದಿಗಳ  
 ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ತ್ರಿಫಲಾದಿಗಳ ಕಾಯಿಸಿಪ್ಪೆಗಳನ್ನೂ, ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; || ೩೦ ||  
 ಧಾತಕೀ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹೂಗಳನ್ನೂ, ಕಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹಾಲನ್ನೂ,  
 ಮಣ್ಣಿನೊಳಗಿನ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬೇರುಗಳ || ೩೧ || ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನೂ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ  
 ಬೇರುಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ಜಾಂಗಲ ಪ್ರದೇಶದ ತರುಣ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳ  
 ಚರ್ಮ, ರೋಮ, ನಖ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು, ಹಾಗೂ, ಕ್ಷೀರ, ಮೂತ್ರ, ಪುರೀಷ  
 ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು, ಹಿಂದಿನ ಆಹಾರವು ಜೀರ್ಣವಾದನಂತರ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು;  
 ಚತುಷ್ಪಾದಮೃಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠ; || ೩೨ ||  
 ವಲ್ಮೀಕಿ ಭೂಮಿ, ಕುತ್ತಿತ ಸ್ಥಳ, ಅನೂಪಪ್ರದೇಶ, ಶ್ಮಶಾನ, ಕ್ಷಾರ ಮೃತ್ತಿಕೆ,  
 ಮಾರ್ಗಸ್ಥಳ, ಜಂತುಜುಷ್ಪ, ಅಗ್ನಿಹಿಮ — ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ  
 ಔಷಧಗಳು ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿದಾಯಕವಲ್ಲ; || ೩೩ || ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದ  
 ವನಸ್ಪತಿಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿವೆ; ವಿರೇಚನಮನಗಳಿಗೋಸುಗ, ಔಷಧ  
 ಗಳನ್ನು ವಸಂತಮುತುವಿನ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. || ೩೪ ||

ಧನ್ಯಸಾಧಾರಣೇ ದೇಶೇ ಸಮೇ ಸನ್ಮೃತ್ತಿಕೇ ಶುಚೌ ||  
 ಶ್ಮಶಾನಚೈತ್ಯಾಯತನಶ್ಚಭ್ರವಲ್ಮೀಕವರ್ಜಿತೇ || ೩೬ ||

ಮೃದೌ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಜಲೇ ಕುಶರೋಹಿಷಸಂಸ್ತುತೇ ||  
 ಅಘೇಲಕೃಷ್ಣೇನಾಕ್ರಾಂತೇ ಪಾದಪೈರ್ಬಲವತ್ತರೈಃ || ೩೭ ||

ಅಸ್ಯತೇ ಭೇಷಜಂ ಜಾತಂ ಯುಕ್ತಂ ವರ್ಣರಸಾದಿಭಿಃ ||  
 ಜಂತ್ವಜಗ್ಧಂ ದನಾದಗ್ಧಮಿವಿದಗ್ಧಂ ಚ ವೈಕೃತೈಃ || ೩೮ ||

ಭೂತೈಶ್ಚಾಯಾತಪಾಂಬ್ರಾಹ್ಮೈರ್ಯಥಾಕಾಲಂ ಚ ಸೇವಿತಮ್ ||  
 ಅನಗಾಢಮಹಾಮೂಲಮುದೀಚೀಂ ದಿಶಮಾಶ್ರಿತಮ್ || ೩೯ ||

ನಿರ್ಜಲಪ್ರದೇಶವಾಗದ, ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರದೇಶದ, ಸಮತಟ್ಟಾದ ಭೂಮಿಯ  
 ಒಳ್ಳೇ ಮಣ್ಣಿನೊಳಗಿರುವ, ಶುಚಿಯಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ, ಶ್ಮಶಾನ, ಚಿತಾಸ್ಥಾನ  
 ಛಿದ್ರವಲ್ಮೀಕಸ್ಥಾನವಲ್ಲದ, || ೩೬ || ಮೃದುವಾದ, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರಿದ್ದ,  
 ಕುಶರೋಹಿಷ ಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ, ಕ್ರಿಮಿ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟವಲ್ಲದ, ದೊಡ್ಡ  
 ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಿಂದ ಆವರಿಸದಿರುವ, || ೩೭ || ವರ್ಣರಸ ಮೊದಲಾದವು  
 ಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ಜಂತುಜುಗ್ಧವಲ್ಲದ, ಅಗ್ನಿದಗ್ಧವಲ್ಲದ, ವಿಶೇಷವಿಕೃತವಾಗದ,  
 || ೩೮ || ಭೂತವಾಸವಾಗದ, ನೆರಳು, ಬಿಸಿಲು, ನೀರು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ

ಹಾಳಾಗದ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದ ಬೇರಿನ ವನಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ  
 ಕಿತ್ತು, ತೆಗೆದು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. || ೩೯ ||

ಅಥ ಕಲ್ಯಾಣಚರಿತಃ ಶ್ರಾದ್ಧಃ ಶುಚಿರುಪೋಷಿತಃ ||  
 ಗೃಹ್ಣೇಯಾದೌಷಧಂ ಸುಸ್ಥಂ ಸ್ಥಿತಂ ಕಾಲೇ ಚ ಕಲ್ಪಯೇತ್ || ೪೦ ||

ಸಕ್ಷೀರಂ ತದಸಂಪತ್ತಾವನತಿಕ್ರಾಂತವತ್ಸರಮ್ ||  
 ಯುತೇ ಗುಡಘೃತಕ್ವಾದ್ರಧಾನ್ಯಕೃಷ್ಣಾವಿಡಂಗತಃ || ೪೧ ||

ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಶುಚಿಯಾಗಿ, ಹಾಗೂ ಉಪೋಷಣಮಾಡಿ,  
 ಲೋಕಹಿತಸಾಧಕನಾದ ವೈದ್ಯನು ಒಳ್ಳೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವನಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಔಷಧ  
 ಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸಬೇಕು; || ೪೦ || ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆಯದಿರುವ ಔಷಧಗಳನ್ನೇ  
 ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ಬೆಲ್ಲ, ತುಪ್ಪ, ಜೇನು, ಧಾನ್ಯ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ವಾಯುವಿಳಂಗೆ-  
 ಇವುಗಳ ಹೊರತು, ಅನ್ಯ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮುಂಚಿತವೇ  
 ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಹಾಲಿನೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕೊಡುವುದೂ  
 ಉಂಟು. || ೪೧ ||

ಪಯೋ ವಾತ್ಸಾಯನಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ವಿಣೂತ್ರಂ ತಚ್ಚ ನೀರುಜಮ್ ||  
 ವಯೋಬಲವತಾಂ ಧಾತುಪಿಚ್ಛಶೃಂಗಮುರಾದಿಕಮ್ || ೪೨ ||

ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕರೆಯುವ, ಕರುವುಳ್ಳ, ರೋಗರಹಿತವಾದ, ದನದ  
 ಹಾಲು, ಸೆಗೆಣಿ, ಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ಹಾಗೂ,  
 ಯುವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಬಲಿಷ್ಠ ದನಗಳ ಗೋರೋಚನ, ಕೊಂಬು, ಗೊರಸು  
 ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. || ೪೨ ||

ಸದ್ಯಃ ಸಮುದ್ಧೃತಕ್ವುಣ್ಣಾದ್ಯಃ ಸ್ತವೇತ್ ಪಟಪೀಡನಾತ್ ||  
 ಸ್ವರಸಃ ಸ ಸಮುದ್ಧಿಷ್ಟಃ ಕಲ್ಮಃ ಪಿಷ್ಪೋ ದ್ರವಾಪ್ಲುತಃ || ೪೩ ||

ಚೂರ್ಣೇಽಪ್ಲುತಃ ಶ್ರುತಃ ಕ್ವಾಢಃ ತೀತೋ ರಾತ್ರೌ ದ್ರವೇ ಸ್ಥಿತಃ ||  
 ಸದ್ಯೋಭಿಷಂಗಪೂತಸ್ತು ಘಂಟ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ || ೪೪ ||

ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ತಂದೊಡನೆ, ಔಷಧಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ, ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ  
 ಇಟ್ಟು, ಹಿಂದಿ ತೆಗೆದ ದ್ರವಪದಾರ್ಥವು ಸ್ವರಸವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಡಿ  
 ಮಾಡಿ, ದ್ರವರೂಪದ ಪದಾರ್ಥ(ನೀರು ಇತ್ಯಾದಿ)ಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ತಯಾರಿಸುವುದೇ  
 ಕಲ್ಮವೆನಿಸಲಾಗಿದೆ; || ೪೩ || ಒದ್ದೆ ಮಾಡದೆ, ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿಟ್ಟರೆ  
 ಅದಕ್ಕೆ ಚೂರ್ಣವೆಂದು ಹೆಸರು; ಯೋಗೋಕ್ತ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಪರಿಮಾಣ  
 ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಜಜ್ಜಿ, ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಆರಿಸಿದ ದ್ರವವೇ ಕಷಾಯ; ದ್ರವಗಳನ್ನು  
 ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ದ್ರವಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಕಲಸಿ, ಇಟ್ಟರೆ, ಅದು

ಶೀತವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಬಿಸಿ ಕುದಿಯುವ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಗಾಳಿಸಿ, ತೆಗೆದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಫಾಂಟನೆಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೪೪ ||

ಪಾಕಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧೋ ಮಂದಶ್ಚಿಕ್ಷಣಃ ಖರಚಿಕ್ಷಣಃ ||  
ಮಂದಃ ಕಲ್ಮಸಮೇ ಕಿಂಚಿಚ್ಚಿಕ್ಷಣೋ ಮದನೋಪಮಃ || ೪೫ ||

ಕಿಂಚಿತ್ತೀದತಿ ಕೃಷ್ಣೇ ಚ ವರ್ತಮಾನೇ ಚ ಪಶ್ಚಿಮಃ ||  
ದಗ್ಧೋಽತ ಉರ್ಧ್ವಂ ನಿಷ್ಪಾಯಃ ಸ್ಯಾದಾಮಸ್ತಗ್ನಿಸಾದಕೃತ್ || ೪೬ ||

ಮೃದುರ್ನಸ್ಯೇ ಖರೋಽಭ್ಯಂಗೇ ಪಾನೇ ಬಸ್ತೌ ಚ ಚಿಕ್ಷಣಃ || ೪೭ ||

ಮಂದ, ಚಿಕ್ಷಣ, ಖರಚಿಕ್ಷಣ—ಎಂದು ಪಾಕವು ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ; ಕಲ್ಮದ್ರವ್ಯಗಳು ಕೂಡಿದೊಡನೆ, ಪರಿಣಮಿಸುವ ಪಾಕವು ಮಂದ; ಇನ್ನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಕವಾದಾಗ, ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಮನಂತೆ, ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ; ಅದು ಚಿಕ್ಷಣಪಾಕ; || ೪೫ || ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಕವಾದಾಗ, ಕರ್ರಗಾಗಿ, ಚಿಕ್ಷಣತ್ವವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಅದು ಖರಚಿಕ್ಷಣ ಪಾಕ; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಕವಾದರೆ, ಅಂದರೆ ಅತಿರೇಕ ಪಾಕವಾಗಿ ಮಸಿಯಾದರೆ, ಅದು ದಗ್ಧಪಾಕ; ಅದು ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಬರದು, ಅಂದರೆ ನಿಷ್ಫಲ; ಆಮವಾದರೆ, ಅಂದರೆ ಅತಿರೇಕ ಕಡಿಮೆ ಪಾಕವಾದರೆ, ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ; || ೪೬ || ಮಂದ, ಅಥವಾ ಮೃದುಪಾಕವು ನಸ್ಯಕ್ಕೆ, ಖರಚಿಕ್ಷಣ ಪಾಕವು ಅಭ್ಯಂಗಕ್ಕೆ, ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಷಣಪಾಕವು ಪಾನ, ಬಸ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. || ೪೭ ||

**ಪಾಕಲಕ್ಷಣ**

ನಾಂಗುಲಿಗ್ರಾಹಿತಾ ಕಲ್ಮೇ ನ ಸ್ನೇಹೇಽಗ್ನೌ ಸಶಬ್ದತಾ ||  
ವರ್ಣಾದಿಸಂಪಚ್ಚ ಯದಾ ತದೈನಂ ಶೀಘ್ರಮಾವಹೇತ್ || ೪೮ ||

ಕಲ್ಮವು ಅಂಗುಲಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಹಾಗೂ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದಾಗ ಚಟಪಟವೆಂಬ ಶಬ್ದವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ವರ್ಣ, ಗಂಧ, ರಸ, ಸ್ಪರ್ಶಗಳು ಯಥೇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ, ಶೀಘ್ರವೇ ಆ ಪಾಕವನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕು; ಕಟಾಹ ದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ನೇಹದ ಅವತರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಕಾಲ. || ೪೮ ||

ತೈಲಸ್ಯ ಕಲ್ಮಂ ಸಂಚೂರ್ಣ್ಯ ಬುಧಃ ಸಂಮರ್ಜ್ಯ ಯೋಜಯೇತ್ ||  
ಘೃತಸ್ಯ ಕಲ್ಮಂ ಮತಿಮಾನ್ ಜರ್ಜರೀಕೃತ್ಯ ಯೋಜಯೇತ್ || ೪೯ ||

ಎಣ್ಣೆಗೆ ಕಲ್ಮಚೂರ್ಣವನ್ನು ಅರೆದು, ಸೇರಿಸಿಡಬೇಕು; ಘೃತಕ್ಕೆ ಚೂರ್ಣ ವನ್ನೇ ನೆನೆಯಿಸಿ, ಸೇರಿಸಿಡಬೇಕು. || ೪೯ ||

ಆಮರ್ದಿತಂ ತೈಲಕಲ್ಮಂ ನ ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂ ಭವೇನ್ನೃಣಾಮ್ ||  
ಮರ್ದಿತಂ ಘೃತಕಲ್ಮಂ ಚ ತೇಜೋಧಾತುಕ್ಷಯಂ ಭವೇತ್ || ೫೦ ||

ತೈಲಕಲ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಿತಕರವಲ್ಲ; ಘೃತಕ್ಕೆ ಕಲ್ಮ ವನ್ನು ಅರೆದು ಹಾಕಿದರೆ, ಅದು ತೇಜೋಹಾನಿ ಹಾಗೂ ಧಾತುಕ್ಷಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. || ೫೦ ||

ಮೃದ್ವಗ್ನಿನಾ ಪಚೇತ್ತಸ್ಯ ಪುನಃ ಪಾಕಂ ಶನ್ಯಃ ಶನ್ಯಃ ||  
ಏತತ್ತ್ಯಲಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ತ್ರಿದೋಷಶಮನಂ ಪರಮ್ || ೫೧ ||

ಮೃದ್ವಗ್ನಿಯಿಂದಲೇ ತೈಲ ಹಾಗೂ ಘೃತದ ಪಾಕವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು; ಅಂತಹ ತೈಲ (ಅಥವಾ ಘೃತ)ವು ಮಹಾವೀರ್ಯಯುಕ್ತವಾಗಿ, ತ್ರಿದೋಷಶಮನ ವನ್ನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. || ೫೧ ||

ಘೃತಂ ವಾ ತಿಲತ್ಯಲಂ ವಾ ಲೇಹ್ಯಂ ವಾ ವಿಪಚೇದ್ವಿಷಕ್ ||  
ನೇತ್ರಾಷಧಾನ್ ವಿಶೇಷೇಣ ವಿಷವೃಕ್ಷೇಂಧನಂ ತ್ಯಜೇತ್ || ೫೨ ||

ಘೃತ, ತೈಲ ಅಥವಾ ಲೇಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ, ವಿಷವೃಕ್ಷಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕು; ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೇತ್ರಾಷಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ, ವಿಷ ವೃಕ್ಷಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲೇಬೇಕು. || ೫೨ ||

ಧನ್ವಂತರಿಂ ಗರುತ್ಮಂತಂ ಪಾವಕಂ ಸೂರ್ಯಮಶ್ವಿನೌ ||  
ಅಚ್ಯುತಂ ಚಾಮೃತಂ ಚೈವ ಸ್ಮರೇದಾಷಧಕರ್ಮಣಿ || ೫೩ ||

ಬೇಷಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ, ಧನ್ವಂತರಿ, ಗರುಡ, ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಅಮೃತ—ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. || ೫೩ ||

ಪಂಚಷಡ್ವಿವಸ್ಯಃ ಕ್ವಾಥೇ ದ್ರವ್ಯಾದ್ವೀರ್ಯಂ ವಿಮುಂಚತಿ ||  
ಕಲ್ಮದ್ರವ್ಯಯುತಂ ಸ್ನೇಹಂ ಪೀಡಯೇತ್ ಪಂಚಭದ್ರಿಸ್ಯಃ || ೫೪ ||

೫ ಅಥವಾ ೬ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಥದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಶಕ್ತಿ (ವೀರ್ಯ) ಯು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ; ೬ನೆಯ ದಿನ ಗಾಳಿಸಿ, ಸ್ನೇಹದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು; ಕಲ್ಮ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ ೫ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ, ಪಾಕಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿಡ ಬೇಕು. || ೫೪ ||

ಲಾಜಾಮಾಷಕುಲತ್ಲಮುದ್ಗಲಶುನಾ ಶುಂಠೀಯವೌ ಕ್ವಾಥಯೇತ್ |  
ಸದ್ಯೋಽಹ್ಯೇವ ಕಷಾಯಪಾಕವಿಧಿನಾ ಸ್ನೇಹೇನ ಸಂಯೋಜಯೇತ್ ||  
ಕುರ್ಯಾತ್ತೀಡನಮೇಕರಾತ್ರಪರತಃ ಸೌವೀರತಕ್ರಾನ್ವಿತೇ |  
ಸ್ನೇಹೇ ಮಸ್ತು ಪಯೋರಸೈಶ್ಚ ಸಹಿತೇ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ  
ದಿನಾಭ್ಯಾಂ ಪರಮ್ || ೫೫ ||

ಹೊದಳು, ಉದ್ದು, ಹುರುಳಿ, ಹೆಸರು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ, ಜವೆಗೋದಿ— ಇವುಗಳ ಕ್ವಾಥವನ್ನು ಅದೇ ದಿನ ಕುದಿಸಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಎಣ್ಣೆಯೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿಡಬೇಕು; (ಒಂದು ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ತೆಗೆಯಬಾರದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕಷಾಯ (ಕ್ವಾಥ) ವು ಹಾಳಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ; ಮೊಸರುನೀರು, ಹಾಲು, ಮಾಂಸ ಸೇರಿಸಿದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಯಾರಿಸಿ, ಇಳಿಸಬೇಕು; ಸೌವೀರಗಂಜಿ ಹಾಗೂ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿಯೇ ಗಾಳಿಸಿಡಬೇಕು. || ೫೫ ||

### ಸ್ನೇಹಪಾಕಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ (೧೦)

ಸ್ನೇಹಾಚ್ಚತುರ್ಗುಣೋ ದ್ರವಃ ಸ್ನೇಹಚತುರ್ಥಾಂಶೋ ಭೇಷಜಕಲ್ಮಃ ||  
ತದೈಕಧ್ಯಂ ಸಂಸ್ಪೃಜ್ಯ ವಿಪಚೇದಿತ್ಯೇಷ ಸ್ನೇಹಪಾಕಕಲ್ಮಃ || ೧ ||

ಸ್ನೇಹಭೇಷಜತೋಯಾನಾಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಯತ್ರ ನೇರಿತಮ್ ||  
ತತ್ರಾಯಂ ನಿಧಿರಾಸ್ಥೇಯೋ ನಿರ್ದಿಷ್ಟೇ ತತ್ತದೇವ ತು || ೨ ||

ಸ್ನೇಹದ್ರವ್ಯದ ಏ ಪಾಲು ದ್ರವವದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹದ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಔಷಧಕಲ್ಮ ಹುಡುಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, ಸ್ನೇಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದೇ ಸ್ನೇಹ ಪಾಕಕಲ್ಮ; (ಹಲವು ಬಗೆಯ ದ್ರವದ್ರವ್ಯಗಳಿದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ, ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು—ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು;) ಸ್ನೇಹ, ಕಲ್ಮ ಮತ್ತು ನೀರುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೇಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ವಿಧಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು; ಮೇಲಿನವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. || ೧ ಮತ್ತು ೨ ||

ಯತ್ರ ದ್ರವಾಂತರಂ ನೋಕ್ತಂ ತತ್ರ ಕ್ಷೀರಂ ಚತುರ್ಗುಣಮ್ ||  
ದ್ರವಾಂತರಪ್ರಯೋಗೇ ತು ಕ್ಷೀರಂ ಸ್ನೇಹಸಮಂ ಮತಮ್ || ೩ ||

ಸ್ವರಸ, ಕಷಾಯ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಹಾಲನ್ನು ಸ್ನೇಹದ ನಾಲ್ಕುಪಾಲು ಸೇರಿಸಬೇಕು; ಬೇರೆ ದ್ರವದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹದ ಸಮಪಾಲು ಹಾಲನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. || ೩ ||

ಅಕಲ್ಮಃ ಖಲು ಯಃ ಸ್ನೇಹಃ ಸ ಸಾಧ್ಯಃ ಕೇವಲೇ ದ್ರವೇ ||

ಒಂದು ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಔಷಧಗಣವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಕಲ್ಮವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆ ಗಣವನ್ನು ಕ್ವಾಥಕ್ಕೂ ಕಲ್ಮಕ್ಕೂ ಸಮುಚಿತಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಸ್ನೇಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು.

ಮೃದೌ ಚತುರ್ಗುಣಂ ದೇಯಂ ಕಠಿನೇಷ್ವಗುಣಂ ಜಲಮ್ ||  
ಕಠಿನಾತ್ಮನಿಂ ಯತ್ರ ತತ್ರ ಷೋಡಶಿಕಂ ಜಲಮ್ || ೪ ||

ಮೃದ್ವಾದೌ ದ್ರವ್ಯಸಂಘಾತೇ ಮಾನಾನುಕ್ತೌ ಚಿಕಿತ್ಸಕಾಃ ||  
ಮಧ್ಯಸ್ತೋಭಯಭಾಗಿತ್ವಾದಿಚ್ಛಂತ್ಯಷ್ಟಗುಣಂ ಜಲಮ್ || ೫ ||

ಮೃದುವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಏ ಪಾಲು ನೀರು, ಕಠಿಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಉ ಪಾಲು, ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ೧೬ ಪಾಲು ನೀರು ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ೧ ಪಾಲಿಗೆ ಬತ್ತಿಸಿ, ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; || ೪ || ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೃದು, ಕಠಿಣ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣದ್ರವ್ಯಗಳು ಸೇರಿ, ಇದ್ದರೆ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಅಳತೆಯನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ, ಮಧ್ಯಮರೀತಿಯ ಉ ಪಾಲು ನೀರು ಸೇರಿಸಿ, ಬತ್ತಿಸಿ ೧ ಪಾಲಿಗೆ ಇಳಿಸಬೇಕು. || ೫ ||

ಕ್ವಾಥಾದಷ್ಟಗುಣಂ ನಾರಿ ಪಾದಸ್ಥಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚತುರ್ಗುಣಮ್ ||  
ಸ್ನೇಹಾತ್ ಸ್ನೇಹಸಮಂ ಕ್ಷೀರಂ ಕಲ್ಮಸ್ತು ಸ್ನೇಹಪಾದಿಕಃ ||  
ಚತುರ್ಗುಣಂ ತ್ವಷ್ಟಗುಣಂ ದ್ರವದ್ವೈಗುಣ್ಯತೋ ಭವೇತ್ || ೬ ||

ಕಷಾಯದ ಉ ಪಾಲು ನೀರು; ಸ್ನೇಹದ ಏ ಪಾಲು ಕಷಾಯ; ಸ್ನೇಹದ ಸಮಭಾಗ ಹಾಲು; ಸ್ನೇಹದ ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಕಲ್ಮದ್ರವ್ಯಗಳು; ದ್ರವದ್ರವ್ಯಗಳು ಏ ಪಾಲು ನೀರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉ ಪಾಲು ನೀರಲ್ಲಿ ಕುದಿಸುವುದೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ ವಾಗಿವೆ. || ೬ ||

ಕ್ವಾಥೇತೋಯನಾತ್ ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರಮಾದಾತ್ ಪರಿಶೇಷಿತೇ ||  
ಆಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪೂರ್ವತೋಯಾರ್ಥಂ ತ್ರಿಭಾಗಂ ವಿಪಚೇತ್ತತಃ ||  
ಮಹಾವೀರ್ಯಮಿದಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಪಶ್ಚಾಚ್ಛಂ ವಿಷೋಪಮಮ್ || ೭ ||

ಯುಕ್ತಪ್ರಮಾಣ ನೀರು ಕೂಡಿಸಿದನಂತರ, ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಕಷಾಯದ್ರವದ ನೀರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬತ್ತಿಹೋದರೆ, ಪುನಃ ಆ ಔಷಧಗಳಿಗೇನೇ ಮುಂಚಿನ ನೀರಿನ ಅರ್ಧಾಂಶ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ನೀರಿನ ತೃತೀಯಾಂಶಕ್ಕೆ ಬತ್ತಿಸಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಇದು ಅತ್ಯಂತ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು; ಅನಂತರವೂ ಹೆಚ್ಚು ಬತ್ತಿಹೋದರೆ, ವಿಷತುಲ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. || ೭ ||

### ಕಷಾಯ ಸೇವನಾಕಾಲ

ರಾತ್ರೌ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಪಿಬೇತ್ ಕ್ವಾಥಮಭುಕ್ತ್ವಾ ಚ ದಿನಾ ಪಿಬೇತ್ ||  
ಭೋಜನಾದೌ ತದಂತೇ ಚ ಕ್ವಾಥಕಾಲಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ || ೮ ||

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಊಟ ತಿರಿಸಿದನಂತರ ಮತ್ತು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಊಟದ ಮುಂಚಿತ ವಾಗಿ ಕ್ವಾಥವನ್ನು ಕುದಿಯತಕ್ಕದ್ದು; ಭೋಜನದ ಮುಂಚಿತ ಹಾಗೂ ತರುವಾಯ ಕ್ವಾಥವನ್ನು ಸೇವಿಸಲೂಬಹುದು; ಇದೇ ಪ್ರಶಸ್ತಕಾಲ. || ೮ ||

ಕಷಾಯೇಷು ಯನಾಗೂಷು ಪಾನೀಯೇಷು ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ||  
ಪಲಂ ತದರ್ಧಂ ತಸ್ಯಾರ್ಧಂ ದ್ರವ್ಯನಾಹುರ್ಮನೀಷೀಣಃ || ೯ ||

ಪ್ರಸ್ಥಾರ್ಧಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ತಸ್ಮಾದ್ ದ್ವಿಗುಣಂ ಚ ಜಲಂ ಸ್ತೂತಮ್ ||  
ಅಷ್ಟಭಾಗಂ ಚತುರ್ಭಾಗಮರ್ಧಭಾಗಂ ಚ ಶೇಷಯೇತ್ || ೧೦ ||

ಕಷಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ ನೀರು ಮತ್ತು ೧ ಪಲ ಔಷಧದ್ರವ್ಯ ಹಾಕಿ, ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಔಷಧಗಂಜಿಗೆ ಅರ್ಧ ಪಲ ಔಷಧ ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಪ್ರಸ್ಥ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ, ಚತುರ್ಥಾಂಶ ಗಂಜಿ ಸಿದ್ಧವಡಿಸಬೇಕು; ಪಾನೀಯಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಪಲ ಔಷಧ ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಪ್ರಸ್ಥ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ, ಅದರ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಬತ್ತಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು. || ೯ ಮತ್ತು ೧೦ ||

ಕ್ಷೀರೇ ದ್ವಿರಾತ್ರಂ ಸ್ವರಸೇ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಸ್ನೇಹೇ ಕಷಾಯೇಷು ಚ  
ಪಂಚರಾತ್ರಮ್ ||

ಗುಡೇನ ಯುಕ್ತೇಷು ತಥಾಖಿಲೇಷು ವಿಂಶದ್ವಿನಂ ಪಾಕವಿಧಿಃ  
ಕ್ರಮಾತ್ ಸ್ಯಾತ್ || ೧೧ ||

ಘೃತತೈಲಾದಿಗಳಿಗೆ ಹಾಲು ಕೂಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ ೨ ರಾತ್ರಿ, ಸ್ವರಸ ಕೂಡಿಸಿದ ನಂತರ ೩ ರಾತ್ರಿ, ಕಷಾಯ ಕೂಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ ೫ ರಾತ್ರಿ, ಬೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ ೨೦ ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತವಿಟ್ಟು, ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿರುವುದು. || ೧೧ ||

ಪತ್ರಕಂದಲತಾಚರ್ಮಮೂಲಂ ವೀರ್ಯಂ ವಿಮುಂಚತಿ ||  
ಏಕದ್ವಿತ್ರಿಚತುಃಪಂಚದಿನಾತ್ ಪಾಕಕ್ರಮೇಣ ತು || ೧೨ ||

ಘೃತತೈಲಗುಡಾದೀಂಶ್ಚ ನೈಕಾಹಾದವತಾರಯೇತ್ ||  
ವ್ಯುಷಿತಾಸ್ತು ಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ವಿಶೇಷೇಣ ಗುಣಾನ್ ಯತಃ || ೧೩ ||

ಎಲೆ, ಗೆಡ್ಡೆ, ಬಳ್ಳಿ, ಕೆತ್ತೆ ಮತ್ತು ಬೇರುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧, ೨, ೩, ೪ ಮತ್ತು ೫ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಸ್ನೇಹಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ; || ೧೨ || ಘೃತ, ತೈಲ, ಲೇಹಾದಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪಾಕಮಾಡಿ, ಇಳಿಸಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಪಾಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಗುಣಗಳು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವವು. || ೧೩ ||

ಘೃತಸ್ಯ ಘೇನೋಪರಮಸ್ತೈಲಸ್ಯ ಚ ತದುಧ್ಯವಃ ||  
ಲೇಹಸ್ಯ ತಂತುಮತ್ತಾಽಪ್ಸು ಮಜ್ಜನಂ ರಣನಂ ನ ಚ || ೧೪ ||

ಘೃತದ ಮೇಲೆ ಘೇನ (ನೊರೆ) ವು ನಿಂತೊಡನೆ, ಘೃತಪಾಕ; ತೈಲದ ಮೇಲೆ ನೊರೆಯು ಉಂಟಾಗುವಾಗ, ತಂತು-ತಂತುಗಳಾಗಿ ವಿಶೀರ್ಣವಾಗದೆ ನೂಲಿನಂತೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಬೆರಳಿಗೆ ತಾಗಿಸಿದಾಗ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಹಾಗೂ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಾಗ ಮುಳುಗಿದರೆ, ಲೇಹಪಾಕ; ಹೀಗೆ ಪಾಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೧೪ ||

### ಚೂರ್ಣಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ (೧೧)

ಆತ್ಯಂತಶುಷ್ಕಂ ಯದ್ದ್ರವ್ಯಂ ಸುಪಿಷ್ಠಂ ವಸ್ತುಗಾಲಿತಮ್ ||  
ತತ್ ಸ್ಯಾಚ್ಚೂರ್ಣಂ ರಜಃ ಕ್ಷೋದಸ್ತನ್ಮಾತ್ರಾ ಕರ್ಷಸಮಿತಾ || ೧ ||

ಚೂರ್ಣೋ ಗುಡಃ ಸಮೋ ದೇಯಃ ಶರ್ಕರಾದ್ವಿಗುಣಾ ಭವೇತ್ ||  
ಚೂರ್ಣೇಷು ಭರ್ಜಿತಂ ಹಿಂಗು ದೇಯಂ ನೋತ್ಕೇದಕೃದ್ಭವೇತ್ || ೨ ||

ಲಿಹೇಚ್ಚೂರ್ಣಂ ದ್ರವ್ಯೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸರ್ವೈಃ ತಾದ್ಯೈಃ ದ್ವಿಗುಣೋನ್ವಿತೈಃ ||  
ಪಿಬೇಚ್ಚತುರ್ಗುಣೈರೇವ ಚೂರ್ಣಮಾಲೋದಿತಂ ದ್ರವ್ಯೈಃ || ೩ ||

ಯೋಗೋಕ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿದ ಸಕಲ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಬಿಸಿ ಲಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿಸಿಟ್ಟರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಚೂರ್ಣ, ರಜ, ಅಥವಾ ಕ್ಷೋದವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಅದರ ಮಾತ್ರಾಪ್ರಮಾಣವು ಒಂದು ಕರ್ಷ; || ೧ || ಅಥವಾ ಕ್ಷೋದವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಅದರ ಮಾತ್ರಾಪ್ರಮಾಣವು ಒಂದು ಕರ್ಷ; || ೧ || ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ಸಮಭಾಗ ಬೆಲ್ಲ ಅಥವಾ ದ್ವಿಗುಣಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಹಿಂಗನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದು, ಸೇರಿಸಬೇಕು; ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಉತ್ಕೇದಾದಿ ಉಪದ್ರವಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ; || ೨ || ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಇನ್ನಿತರ ದ್ರವಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸ್ವರಸಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಸಿ ಸೇವಿಸುವಾಗ, ದ್ರವಪದಾರ್ಥವು ಚೂರ್ಣದ ಛಪಾಲು ವಿರಬೇಕು. || ೩ ||

### ಭಾವನಾವಿಧಿ

ಭಾವ್ಯದ್ರವ್ಯಸಮಂ ಕ್ರಾಢಂ ಕ್ರಾಢಾದಷ್ಟಗುಣಂ ಜಲಮ್ ||  
ಅಷ್ಟಾಂಶಶೇಷಿತಃ ಕ್ರಾಢೋ ಭಾವನಾನಾಂ ತೇನ ಭಾವನಮ್ || ೪ ||

ದ್ರವೇಣ ಯಾವತಾ ಸಮ್ಯಕ್ ಚೂರ್ಣಂ ಸರ್ವಂ ಪುನಃ ಭವೇತ್ ||  
ಭಾವನಾಯಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ತು ಚೂರ್ಣೇ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಭಿಷ್ಗುರೈಃ || ೫ ||

ದಿನಾ ದಿನಾತಪೇ ಶುಷ್ಕಂ ರಾತ್ರೌ ರಾತ್ರೌ ನಿವಾಸಯೇತ್ ||  
ಶುಷ್ಕಂ ಚೂರ್ಣೈಃ ಕೃತಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಯಥೋಕ್ತಂ ಭಾವನಾವಿಧಿಃ || ೬ ||

ಸ್ವರಸದ ಅಭಾವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಜಜ್ಜಿ, ಹುಡಿಮಾಡಿ, ಛಪಾಲು ನೀರು ಹಾಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಆ ಕಷಾಯದಿಂದ ಭಾವನೆ ಕೊಡಬೇಕು; || ೪ || ಚೂರ್ಣವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒದ್ದೆಯಾಗಿ ಮುಳುಗುವ ತನಕ ಸ್ವರಸ ಅಥವಾ ಕಷಾಯ ಹಾಕಿ, ಸೇರಿಸಿ, ಇಡಬೇಕೆಂದು ವೈದ್ಯಪ್ರಮುಖರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಅನಂತರ ಹಗಲಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒದ್ದೆಯಾಗುವಂತೆ ರಸ ಹಾಕಿ, ಕಲಸಿ, ಇಡಬೇಕು; ಹೀಗೆ ೭ ದಿನಗಳ ತನಕ ಮಾಡಬೇಕು; ಶುಷ್ಕವಾದ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣಿಸಿದಾಗ, ಹೀಗೆ ಭಾವನಾವಿಧಿಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೫ ಮತ್ತು ೬ ||

### ಗುಟಿಕಾಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ (೧೧)

ವಟಿಕಾಶ್ವಾಥ ಕಥ್ಯಂತೇ ತನ್ನಾಮ ಗುಟಿಕಾ ವಟೀ ||  
 ಮೋದಕೋ ವಟಿಕಃ ಪಿಂಡೀ ಗುಂಡೀ ವರ್ತಿಸ್ತಥೋಚ್ಯತೇ || ೧ ||

ಲೇಹವತ್ಸಾಧ್ಯತೇ ವಹ್ಯಾ ಗುಡೋ ವಾ ಶರ್ಕರಾಥವಾ ||  
 ಗುಗ್ಗುಲುವಾ ಕ್ಷಿಪೇತ್ತತ್ರ ಚೂರ್ಣಿತಂ ನಿರ್ಮಿತಾ ವಟೀ || ೨ ||

ಕುರ್ಯಾದವಹ್ಯಸಿದ್ಧೇನ ಕ್ವಚಿದ್ಗುಗ್ಗುಲುವಾ ವಟೀವ್ ||  
 ದ್ರವೇಣ ಮಧುನಾ ವಾಪಿ ಗುಟಿಕಾಂ ಕಾರಯೇದ್ಭುಧಃ || ೩ ||

ಗುಡವದ್ಗುಗ್ಗುಲೋ ಪಾಕಃ ಸಂಬಂಧಸ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ||  
 ಮಂಡೂರಾಣಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಕೋಽಯಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ || ೪ ||

ಸಿತಾ ಚತುರ್ಗುಣಾ ದೇಯಾ ವಟೀಷು ದ್ವಿಗುಣೋ ಗುಡಃ ||  
 ಚೂರ್ಣಾಚ್ಚೂರ್ಣಸಮಃ ಕಾರ್ಯೋ ಗುಗ್ಗುಲುರ್ಮಧುತತ್ಸಮವ್ ||  
 ದ್ರವಂ ಚ ದ್ವಿಗುಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮೋದಕೇಷು ಭಿಷ್ಗುರೈಃ || ೫ ||

ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ವಟಿ, ಗುಟಿಕಾ, ವಟೀ, ಮೋದಕ, ವಟಿಕ, ಪಿಂಡೀ, ಗುಂಡೀ, ವರ್ತಿ—ಮೋದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ; || ೧ || ಲೇಹದಂತೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆ, ಅಥವಾ ಗುಗ್ಗುಲನ್ನು ಪಾಕಮಾಡುತ್ತ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಇಳಿಸಿ, ಗುಟಿಕೆಗಳಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು; || ೨ || ಒಂದೊಂದು ಸಲ, ಪಾಕ ಮಾಡದೆ, ಗುಗ್ಗುಲು, ಅಥವಾ ದ್ರವದ್ರವ್ಯ ಅಥವಾ ಜೀನು ಸೇರಿಸಿ, ವೈದ್ಯನು ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ ಉಂಟು; || ೩ || ಬೆಲ್ಲದಂತೆ, ಗುಗ್ಗುಲುವಿನ ಪಾಕ ಮಾಡಬೇಕು; ಇದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಂಡೂರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ, ಮಾಡಬೇಕು; ಎಲ್ಲವುಗಳ ಪಾಕವಿಧಿಯು ಇದು—ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ; || ೪ || ಸಕ್ಕರೆ ಚೂರ್ಣದ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು, ಬೆಲ್ಲ ಚೂರ್ಣದ ಎರಡು ಪಾಲು, ಮತ್ತು ಗುಗ್ಗುಲು ಚೂರ್ಣದ ಸಮಪಾಲು, ಹಾಗೂ ಜೀನು ಚೂರ್ಣದ ಸಮಪಾಲು, ಸೇರಿಸಿ, ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ಮೋದಕಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರವದ್ರವ್ಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ಮೋದಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು. || ೫ ||

### ಅವಲೇಹಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ (೧೨)

ಕ್ವಾಥಾದೀನಾಂ ಪುನಃ ಪಾಕಾಧ್ಯನತ್ವಂ ಸಾ ರಸಕ್ರಿಯಾ ||  
 ಸೋಽನಲೇಹಶ್ಚ ತನ್ಮಾತ್ರಾ ಹ್ಯಕ್ವಾ ಸ್ಯಾತ್ಪಾ ಪಲೋನ್ಮಿತಾ || ೧ ||

ಸಿತಾ ಚತುರ್ಗುಣಾ ದೇಯಾ ಚೂರ್ಣಾಚ್ಚ ದ್ವಿಗುಣೋ ಗುಡಃ ||  
 ದ್ರವಂ ಚತುರ್ಗುಣಂ ದದ್ಯಾದಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ ನಿಶ್ಚಯಃ || ೨ ||

ಉಕ್ತಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಹುಡಿಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಜ್ಜಿ, ಕ್ವಾಥವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಸ್ವರಸಾದಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗಾಳಿಸಿ, ಪುನಃ ದ್ರವವಾಗುವ ತನಕ ಕುದಿಸಿ, ಮಾಡಿದ ಪಾಕಕ್ಕೆ 'ರಸಕ್ರಿಯಾ' ಎಂದು ಹೆಸರು; ಅದರ ಮಾತ್ರಾಪ್ರಮಾಣ ೧ ಪಲ; || ೧ || ಗಾಳಿಸಿದ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು, ಬೆಲ್ಲ ಎರಡು ಪಾಲು, ಅಥವಾ ದ್ರವದ್ರವ್ಯ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲು ಸೇರಿಸಿ, ಪುನಃ ಕುದಿಸುತ್ತ, ಚೂರ್ಣ ಕಲ್ಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಅವಲೇಹ ತಯಾರಿಸಬೇಕು; ಸರ್ವತ್ರ ಈ ನಿರ್ಣಯವೇ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. || ೨ ||

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕ್ವಾಥಕಲ್ಮೇನ ಕ್ವಾಥಂ ಪೂತಂ ಪುನಃ ಪುನಃ ||  
 ಕ್ವಾಥಯೇತ್ ಘಾಣಿತಾಕಾರಂ ಏಷಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ರಸಕ್ರಿಯಾ || ೩ ||

ಕ್ವಾಥ ಸಿದ್ಧವಾದೊಡನೆ, ಅದನ್ನು ಗಾಳಿಸಿ, ಪುನಃ ಘನವಾಗುವ ತನಕ ಕುದಿಸುವ ವಿಧಾನವೇ ರಸಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೩ ||

ಪ್ರಾಯೋ ನ ಪಾಕಶ್ಚೂರ್ಣಾನಾಂ ಭೂರಿಚೂರ್ಣಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಚ ||  
 ಆಸನ್ನಪಾಕೇ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಃ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ಯ ಪಾಕಮಾಗತೇ || ೪ ||

ಚೂರ್ಣವು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೂ, ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಪಾಕಮಾಡಬಾರದು; ಸ್ವಲ್ಪವಿದ್ದರೂ ಪಾಕವು ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಸೇರಿಸಿ, ಪಾಕಮಾಡಿ, ಇಳಿಸಬೇಕು. || ೪ ||

ಸುಪಕ್ಷೇ ತಂತುಮತ್ತತ್ವಂ ಸ್ಯಾದವಲೇಹೋಽಪ್ಪು ಮಜ್ಜನಮ್ ||  
 ಸ್ಥಿರತ್ವಂ ಪೀಡಿತೇ ಮುದ್ರಾ ಗಂಧವರ್ಣರಸೋದ್ಭವಃ ||  
 ರಸೋ ಗಂಧಃ ಶುಭಃಪಾಕೇ ವರ್ತಿಃ ಸ್ಯಾದ್ಧಾಧಮರ್ದನಾತ್ || ೫ ||

ಲೇಹವು ಒಳ್ಳೇದಾಗಿ ಪಕ್ವವಾದಾಗ, ನೂಲು ನೂಲಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ; ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ, ನೀರಿನೊಡನೆ ಸೇರದೆ, ಕೂಡಲೇ ಮುಳುಗುತ್ತದೆ; ಕೈಗೆ ಅಂಟಿಸಿ ತೆಗೆದಾಗ, ಕೈಗೆ ಅಂಟದೆ, ಕೈಮುದ್ರೆಯು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ; ಗಂಧ, ವರ್ಣ, ರಸ—ಇವೆಲ್ಲ ಸೊಗಸಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಪಾಕವಾದಾಗ, ರಸ, ಗಂಧ, ವರ್ಣಗಳೆಲ್ಲ ಬರುವುದು ಶುಭಕರವಾಗಿದೆ; ಗಾಢವಾದ ಮರ್ದನದಿಂದ ವರ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. || ೫ ||

### ಆಸವಾರಿಷ್ಯಪರಿಭಾಷಾಪ್ರಕರಣ (೧೪)

ದ್ರವೇಷು ಚಿರಕಾಲಸ್ಥಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಯತ್ಪಂಧಿತಂ ಭವೇತ್ ||  
 ಆಸವಾರಿಷ್ಯಭೇದೈಸ್ತತ್ಪ್ರತ್ಯಚ್ಯತೇ ಭೇಷಜೋಚಿತಮ್ || ೧ ||

ಯದಪಕ್ವಾಷ್ಠಾಂಬುಭ್ಯಾಂ ಸಿದ್ಧಂ ಮದ್ಯಂ ಸ ಆಸವಃ ||  
 ಆರಿಷ್ಯಕ್ವಾಥಸಿದ್ಧಃ ಸ್ಯಾತ್ಪನ್ನಾನಂ ದ್ವಿಪಲೋನ್ಮಿತಮ್ || ೨ ||

ದ್ರವೇಷು ಚಿರಕಾಲಸ್ಥಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಯತ್ಪಂಧಿತಂ ಭವೇತ್ ||  
 ಆಸವಾರಿಷ್ಯಭೇದೈಸ್ತತ್ಪ್ರತ್ಯಚ್ಯತೇ ಭೇಷಜೋಚಿತಮ್ || ೧ ||

ಯದಪಕ್ವಾಷ್ಠಾಂಬುಭ್ಯಾಂ ಸಿದ್ಧಂ ಮದ್ಯಂ ಸ ಆಸವಃ ||  
 ಆರಿಷ್ಯಕ್ವಾಥಸಿದ್ಧಃ ಸ್ಯಾತ್ಪನ್ನಾನಂ ದ್ವಿಪಲೋನ್ಮಿತಮ್ || ೨ ||

ಆನುಕ್ರಮಾನಾರಿಷ್ಟೇಷು ದ್ರವದ್ರೋಣೇಗುಡಾತ್ತುಲಾಮ್ ||  
ಕ್ವಾದ್ರಂ ದದ್ಯಾದ್ಗುಡಾದರ್ಧಂ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಂ ದಶಮಾಂಶಕಮ್ || ೩ ||

ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಉಕ್ತವ್ರಮಾಣದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹುಡುಮಾಡಿ, ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಬೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಧಾತಕಿಹೂ ಹುಡುಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಭದ್ರವಾಗಿ ಒಂದು ಮಾಸದ ತನಕ ಭೂಮಿಯೊಳಗಿಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಗಾಳಿಸಿದುದೇ ಆಸವ; ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಚೂರ್ಣಿಸಿ, ಉಕ್ತವ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕಷಾಯಮಾಡಿ, ಗಾಳಿಸಿ, ಅನಂತರ ಬೆಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆ, ಅಥವಾ ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಭದ್ರವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಸದ ತನಕ ಇಡುವುದು; ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು, ಗಾಳಿಸಿದುದೇ ಅರಿಷ್ಟ; ಹೀಗೆ ಆಸವಾರಿಷ್ಟಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಿಧವಾದವುಗಳು; ಇದರ ಮಾತ್ರಾಪ್ರಮಾಣವು ೨ ಪಲ; ಇದೊಂದು ವಿಧದ ಮಧ್ಯವೆನಿಸಲಾಗಿದೆ; ಆಸವಾರಿಷ್ಟಗಳ ಮಾನವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ದ್ರವದ್ರವ್ಯ ೧ ದ್ರೋಣಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ ೧ ತುಲಾ ಸೇರಿಸಬೇಕು; ಜೇನು ಬೆಲ್ಲದ ಅರ್ಧಭಾಗ ಸೇರಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ಅದರ ಕಲ್ಮವು ಆಸವದ ದಶಮಾಂಶವಾಗಿರಬೇಕು. || ೧ ರಿಂದ ೩ ||

### ಸಂಕೇತ ಪ್ರಕರಣ (೧೫)

ಪಂಚಮೂಲಂ ಮಹದ್ವಿಶ್ವಾ ರಸೋನಂ ಚ ಶತಾವರೀ ||  
ಗುಡೂಚೀನಾದ್ರ್ಯಕಂ ಚೈವ ತ್ವಕ್ಷೇದ್ಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೧ ||

ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ನರುವಲ ಬೇರು, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು, ಶೀವನ್ನಿ ಬೇರು, ಪಾದರಿ ಬೇರು, ಶುಂಠಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಶತಾವರಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಹಸಿಶುಂಠಿ,— ಇವುಗಳ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದು ಬೇರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. || ೧ ||

ಪಾಠಾ ಚ ಚವಿಕಾನಂತಾ ಲೋಹಿತಾಪುಷ್ಪಿಕಾಪಿ ಚ ||  
ಸಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಮಿತ್ಯೇಷಾಂ ಮೂಲನೇವ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೨ ||

ಪಾಡಾವಳಿ ಬೇರು, ಚವ್ಯದ ಬೇರು, ಕೃಷ್ಣಸಾರಿವಾ, ರಕ್ತಪುಷ್ಪ, ಹಿಪ್ಪಲಿ ಮೂಲ — ಇವುಗಳ ಬೇರು (ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆಯದೆ) ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. || ೨ ||

ಜಂಬೂಕರಂಜಯುಗವತ್ಸಕಸೇರುಲೋಧ್ರ - |  
ಭೂರ್ಜಾರಿಮೇದಧನತಿಂತಿಡಿಚೂತನಿಂಬಾತ್ ||  
ಕ್ಷೀರೇದ್ರವನಾರಲುನರಾಂಗಕದಂಬಸಾರ್ಥಾತ್ |  
ಗ್ರಾಹ್ಯಾಸ್ತುಚೋ ವರುಣಸೀಲಾಪಲಾಶವ್ಯಕ್ವಾತ್ || ೩ ||

ನೇರಳೆ ಮರ, ಹುಲಿಗಿಲು, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿಗಿಲು, ಕೊಡಸಿಗನ ಮರ, ಹೊಳೆ ನೆಕ್ಕಿ, ಲೋಧ್ರ, ಭೂರ್ಜಪತ್ರ, ಕರಿಜಾಲಿ, ಸಿರಿವರು (ಡಿಂಡಿಗ ಅಥವಾ ಬೆಜ್ಜಲು),

ಹುಣಸೆ ಮರ, ಮಾವಿನ ಮರ, ಕಹಿಬೇವು, ಕ್ಷೀರೀವೃಕ್ಷ (ಹಾಲುಮರ ಅಂದರೆ ವಟಿ, ಉದುಂಬರ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಪಾರೀಷ, ಮತ್ತು ಬಸುರೀಮರ), ಅನೆಮುಂಗುಮರ, ದಾಲಚೀನಿ, ಕದಂಬಮರ, ಹೊಳೆಮತ್ತಿಮರ, ಹೊಳೆನೆಕ್ಕಿ, ಕಿರುಗೋಣಿಮರ, ಮುತ್ತಗದಮರ (ಪಲಾಶಮರ),— ಇವುಗಳ ತೊಗಟೆಯನ್ನು (ಕೆತ್ತೆಯನ್ನು) ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. || ೩ ||

ಅಲರ್ಕಶ್ಚಾವ್ಯತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಕೂಷ್ಮಾಂಡೋಲಾಬುರೇವ ಚ ||  
ಕಾರವೆಲ್ಲೀ ಪಟೋಲೀ ಚ ತನ್ಮೂಲಂ ನ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ || ೪ ||

ಬಿಳಿ ಎಕ್ಕೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಬೂದಿಕುಂಬಳ, ಕಹಿಸೋರೆ, ಹಾಗಲ ಕಾಯಿ, ಕಹಿಪಡವಳ— ಇವುಗಳ ಬೇರನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು. || ೪ ||

ಚಂದನಂ ಖದಿರೋ ದಾರುರ್ಮಧೂಕಃ ಶಿಂಶಪಾತರಾಃ ||  
ಶಿರೀಷೋಽಸನಮೇತೇಷಾಂ ಸಾರಂ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿತ್ || ೫ ||

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕಾಚು, ದೇವದಾರು, ಇವೈ, ಬೀಟಿ, ಶಿರೀಷ (ಬಾಗೆ), ಬೇಂಗ,— ಇವುಗಳ ಅಂತಃಸಾರವಾದ ತಿರುಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. || ೫ ||

ಪುಷ್ಪಸಾರಸ್ತು ಚಾಂಪೇಯಕೇತಕ್ಯಾಶೋಕಪಾಟಲಾಃ ||  
ಪುನ್ನಾಗಭೂರ್ಜಬಕುಲನಾಥನೀಜಾತಿಮಲ್ಲಿಕಾಃ || ೬ ||

ಶೇಫಾಲೀಯೂಥಿಕಾಶಿಗೃಶತಪತ್ರಾನ್ಯಪದ್ಮನಾಃ ||  
ನರಾಲಧಾತಕೀಪುಷ್ಪನಂದ್ಯಾವತೋಽಕ್ಷಲಾದಯಾಃ || ೭ ||

ಸಂಪಿಗೆ, ಕೇದಗೆ, ಅಶೋಕ, ಪಾದರಿ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಭೂರ್ಜಪತ್ರ, ರೆಂಜಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ, ಪಾರಿಜಾತ, ಸೂಜಿ (ಸಣ್ಣ) ಮಲ್ಲಿಗೆ, ನುಗ್ಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಕೊಂದೆ, ಲವಂಗ, ಧಾತಕೀ, ನಂದಿನರ್ಧನ ಬಟ್ಟಲ (ನಂದ್ಯಾವರ್ತ), ತಾವರೆ— ಇವುಗಳ ಹೂಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಕೇಸರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. || ೬ ಮತ್ತು ೭ ||

ಬಿಲ್ವಕಾಶ್ಮರ್ಯತರ್ಕಾರೀಪಾಟಲಾಟುಂಟುಕ್ಯಮ್ಹತ್ ||  
ಜಯೇತ್ಕಷಾಯತಿಕ್ರೋಷ್ಣಂ ಪಂಚಮೂಲಂ ಕಫಾನಿಲೌ || ೮ ||

ಹ್ರಸ್ವಂ ಬೃಹತ್ಯಂಶುಮತೀದ್ರಯಗೋಕ್ಪುರಕೈಃ ಸ್ತೃತಮ್ ||  
ಸ್ವಾದುಪಾಕರಸಂ ನಾತಿಶೀತೋಷ್ಣಂ ಸರ್ವದೋಷಜಿತ್ || ೯ ||

ಬಿಲ್ವದ ಬೇರು, ಶಿವನ್ನಿ ಬೇರು, ತಕ್ಕಿಲೆ ಬೇರು, ಪಾದರಿ ಬೇರು, ಆನೆಮುಂಗು ಬೇರು— ಇವು ಬೃಹತ್ಪಂಚಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ; ಇವು ಕಷಾಯ, ತಿಕ್ತ ಮತ್ತು ಉಷ್ಣಗಳಾಗಿವೆ; ಕಫನಾಶಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತವೆ; || ೮ || ಕಿರಿಗುಳ್ಳ, ನೆಲಗುಳ್ಳ, ಓರೆಲೆ, ಮೂರೆಲೆ, ನೆಗ್ಗಿನಮುಳ್ಳು,— ಇವು ಲಘುಪಂಚಮೂಲಗಳು; ಇವು ಪಾಕದಲ್ಲಿ

ಮಧುರರಸವಾಗಿವೆ; ಇವು ಅತಿ ಶೀತವೂ ಅತ್ಯುಷ್ಣವೂ ಅಲ್ಲ; ಸರ್ವದೋಷಹರ ವಾಗಿವೆ. || ೯ ||

ಹ್ರಸ್ವಂ ಮಹತ್ಪಂಚಮೂಲಂ ದಶಮೂಲಂ ಸವಿೂರಜಿತ್ ||  
ಕಾಸಹಿಕ್ಯಾವಮಿಶ್ಯಾಸಶೋಷಸಾರ್ಶ್ವರುಜಾಪಹಮ್ || ೧೦ ||

ಬೃಹತ್ಪಂಚಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಘುಪಂಚಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ, ದಶ ಮೂಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಇವು ವಾತಹರ ಹಾಗೂ ಕಾಸ, ಹಿಕ್ಯಾ, ವಮಿ, ಶ್ವಾಸ, ಶೋಷ, ಸಾರ್ಶ್ವಶೂಲಹರವಾಗಿವೆ. || ೧೦ ||

ಬಲಾಪುನರ್ನವೈರಂ ಡಶೂರ್ಪಪರ್ಣೀದ್ವಯೇನ ತು ||  
ಮಧ್ಯಮಂ ಕಫನಾತಘ್ನಂ ನಾತಿಪಿತ್ತಕರಂ ಸರಮ್ || ೧೧ ||

ಕಡಿರಬೇರು, ಪುನರ್ನವೇಬೇರು, ಹರಳುಬೇರು, ಕಾಟುದ್ದುಬೇರು, ಕಾಡು ಹೆಸರುಬೇರು,—ಇವು ಮಧ್ಯಮಪಂಚಮೂಲಗಳು; ಕಫನಾತಹರವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಅತಿ ಪಿತ್ತಕರವಲ್ಲ; ಇವು ಸಾರಕವಾಗಿವೆ. || ೧೧ ||

ಅಭೀರಾವೀರಾಜೀವಂತೀಜೀವಕರ್ಷಭಕೈಃ ಸ್ತೃತಮ್ ||  
ಜೀವನಾಖ್ಯಂ ಚ ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂ ವೃಷ್ಯಂ ಪಿತ್ತಾನಿಲಾಪಹಮ್ || ೧೨ ||

ಶತಾವರೀಬೇರು, ಕಾಕೋಲಿ, ಕಿರುಹಾಲೆ, (ಜೀವಂತೀ), ಜೀವಕ, ಋಷ ಭಕ—ಇವು ಜೀವನ ಪಂಚಮೂಲಗಳು; ಇವು ನೇತ್ರ ಹಿತಕರ, ವೃಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪಿತ್ತವಾತನಾಶಕವಾಗಿವೆ. || ೧೨ ||

ತೃಣಾಖ್ಯಂ ಪಿತ್ತಜಿಹ್ವಭ್ರಕಾಶೇಕ್ಪಶರಶಾಲಿಭಿಃ || ೧೩ ||

ದರ್ಭೆಬೇರು, ಕಾಜುಲಬೇರು, ಕಬ್ಬಿನಬೇರು, ಅಂಬಲಿನಗಣೆಬೇರು, ಕುಶ ದರ್ಭೆಬೇರು,—ಇವು ತೃಣಪಂಚಮೂಲಗಳು; ಇವು ಪಿತ್ತಹರವಾಗಿವೆ. || ೧೩ ||

ಪಿಪ್ಪಲೀಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲಂ ಚವ್ಯಚಿತ್ರಕನಾಗರಮ್ ||  
ಪಂಚಕೋಲಕನೇತದ್ವಾ ಸ್ಯಂಧವೇನ ಚ ಷಟ್ಪಲಮ್ || ೧೪ ||

ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚವ್ಯ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶುಂಠಿ,— ಇವು ಪಂಚ ಕೋಲಗಳು; ಇವಕ್ಕೆ ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿದಾಗ, ಷಟ್ಪಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. || ೧೪ ||

ಸ್ಯಂಧವಂ ರೋಮಕಂ ಚೈವ ಸಾಮುದ್ರಲವಣಂ ತಥಾ ||  
ಬಿಡಂ ಸೌವರ್ಚಲಾಖ್ಯಂ ಚ ಯುಕ್ತಂ ಲವಣಪಂಚಕಮ್ || ೧೫ ||

ಲವಣಾನಾಂ ಪಂಚಕಂ ತು ಶೋಷಣಂ ಚ ರುಚಿಪ್ರದಮ್ ||  
ಮಲಾನುಲೋಮಕಂ ದಾಹಿ ನೇತ್ರೈಂ ವಾತಕಫಂ ಹರೇತ್ ||  
ಶೂಲಂ ಚ ನಾಶಯತೈವಮುಕ್ತಂ ಪೂರ್ವೈರ್ಮನೀಷಿಭಿಃ || ೧೬ ||

ಇಂದುಪ್ಪು, ಗಾಜಲವಣ, ಸಮುದ್ರಲವಣ, ಬಿಡಲವಣ, ಸೌವರ್ಚಲಲವಣ— ಇವು ಪಂಚಲವಣಗಳು; || ೧೫ || ಇವು ಶೋಷಕ, ರುಚಿಪ್ರದ, ಮಲಾನು ಲೋಮಕ, ದಾಹಕರ, ನೇತ್ರಹಿತ, ವಾತಕಫಹರ, ಶೂಲನಾಶಕವೆಂದು ಪೂರ್ವಾ ಚಾರ್ಯರು, ಹೇಳಿರುವರು. || ೧೬ ||

ಕರ್ಪೂರಕಸ್ತೂರಿಕವಂದನೀಯಾಕಾಶ್ವೀರಜನ್ಮಾಸಿತಚಂದನಾಖ್ಯಾಃ ||  
ಸಮಾಂಶಭಾಗೇನ ಚ ಯೋಜಿತೇನ ಮನೋಹರಂ  
ಪಂಚಸುಗಂಧಿಕಂ ಸ್ಯಾತ್ || ೧೭ ||

ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಕಸ್ತೂರಿ, ಗೋರೋಚನ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಶ್ರೀಗಂಧ— ಇವು ಪಂಚಸುಗಂಧವ್ಯಗಳು; ಇವನ್ನು ಸಮಭಾಗ ಸೇರಿಸಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. || ೧೭ ||

ಅಮೃಜಂಬೂಕಪಿತ್ಲಾನಾಂ ಬೀಜಪೂರಕಬಿಲ್ವಯೋಃ ||  
ಗಂಧಕರ್ಮಾಣಿ ಸರ್ವತ್ರ ಪತ್ರಾಣಿ ಪಂಚಪಲ್ಲವಮ್ || ೧೮ ||

ಮಾವಿನಮರ, ನೇರಳೆಮರ, ಬೇಲದಮರ, ಮಾದಳಗಿಡ, ಬಿಲ್ವದಮರ,— ಸಕಲ ಗಂಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲವವಾಗಿ ಯೋಜಿಸಬೇಕು; ಇವು ಪಂಚಪಲ್ಲವಗಳು. || ೧೮ ||

ಮುಶಲೀ ಸಾರಿನಾ ಪಾಠಾ ವಿದಾರೀಂದೀವರೀ ತಥಾ ||  
ಜೀವಂತೀ ಕಫದಂ ಬಲ್ಯಂ ಕಂದಷಟ್ಪಿಂ ರಸಾಯನಮ್ || ೧೯ ||

ನೆಲದಾಳಿಗಡ್ಡೆ, ಸುಗಂಧಿ ಬೇರು, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ (ಹಾಡೆಗಡ್ಡೆ), ನೆಲಕುಂಬಳ ಗಡ್ಡೆ, ಶತಾವರಿ ಬೇರು, ಜೀವಂತೀಗಡ್ಡೆ—ಇವು ಆರು ಕಂದಷಟ್ಪಿವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಇವು ಬಲಕರ ಹಾಗೂ ಕಫಕರ ಮತ್ತು ರಸಾಯನವಾಗಿವೆ. || ೧೯ ||

ಃ ವಿಧದ ಎಲೆಗಳು:—ಗರ್ಗ, ಬಿಲ್ವ, ಕಂಟಕಾರಿ, ಸಾಂಬರಬಳ್ಳಿ, ಕಹಿ ಪಡವಲಬಳ್ಳಿ, ಆಡುಸೋಗೆ, ಕಲಂಗಡಲೆ (ವಿಲವಾಲುಕ), ಪೊನ್ನಾವೀರ—ಇವೇ ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಎಲೆಗಳು.

ದಶಪುಷ್ಪಗಳು:—ಸಹದೇವಿ, ಗರಿಕೆ, ಗರ್ಗ, ನೆಲದಾಳಿ, ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ, ಪಾಷಾಣಭೇದಿ, ಇಂದ್ರವಲ್ಲಿ, ಪುರುಷಗಡ್ಡೆ, ಮುಕ್ಕುಟೇ, ಮುಯಸಿಚಿವಿ—ಇವೇ ಹತ್ತು ವಿಧದ ಪುಷ್ಪಗಳು.

ಗಣೇಶಾಷ್ಟಗಂಧ

ಚಂದನಾಗುರುಕರ್ಪೂರರೋಚನಾಕುಂಕುಮಮೃಗಮದ  
ಚಂದನಪ್ರೀಬೇರಾಣಿ ||

ಗಣಪತಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಗೋರೋಚನ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಕಸ್ತೂರಿ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಬಾಳದ ಬೇರು—ಇವು ಎಂಟು ಗಣೇಶಾಷ್ಟಗಂಧವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

**ಶಿವಾಷ್ಟಗಂಧ**

ಚಂದನಾಗುರುಕರ್ಪೂರತನಾಲಹ್ರೀಬೇರಕುಂಕುಮ-

ಕುಶಾದಕುಷ್ಮಾನಿ ಶಿವಸ್ಯ ||

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ತಮಾಲಪತ್ರ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಕಂಕುಷ್ಣ—ಇವೇ ಶಿವಾಷ್ಟಗಂಧಗಳು.

**ಶಕ್ತಿಗಂಧಾಷ್ಟಕ**

ಚಂದನಾಗುರುಕರ್ಪೂರಚೋರಕುಂಕುಮರೋಚನಾಃ ||

ಜಟಾಮಾಂಸೀ ಕಪಿಯುತಾ ಶಕ್ತೇರ್ಗಂಧಾಷ್ಟಕಂ ವಿದುಃ || ೧೦ ||

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಕಚ್ಚೂರ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಗೋರೋಚನ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಶಿಲಾರಸ—ಇವೇ ಶಕ್ತಿಗಂಧಾಷ್ಟಕಗಳು—ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೧೦ ||

**ವಿಷ್ಣುಗಂಧಾಷ್ಟಕ**

ಚಂದನಾಗುರುಹ್ರೀಬೇರಕುಷ್ಮಕುಂಕುಮಸೇವ್ಯಕಾಃ ||

ಜಟಾಮಾಂಸೀ ಮುರಾಚೇತಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ಗಂಧಾಷ್ಟಕಂ ವಿದುಃ || ೧೧ ||

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಲಾವಂಚ, ಕಂಕುಷ್ಣ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಲಾವಂಚ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಮುರಾಮಾಂಸಿ,—ಇವೇ ವಿಷ್ಣುಗಂಧಾಷ್ಟಕಗಳು—ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. || ೧೧ ||

**ದೇವತಾಗಂಧಾಷ್ಟಕ**

ಚಂದನಕರ್ಪೂರನಾಗಕೇಸರವಾಲಕನಾಗರಮುಸ್ತಾದೇವದಾರು-

ಗೋರೋಚನಾಕುಸುಮಾನಿ ||

ಶ್ರೀಗಂಧ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ನಾಗಕೇಸರ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಭದ್ರಮುಷ್ಠಿ, ದೇವದಾರು, ಗೋರೋಚನ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ— ಇವೇ ದೇವತಾಗಂಧಾಷ್ಟಕ.

**ಮಾಂಸಾಯೂಷಸುಗಂಧೀಕರಣಾರ್ಥಮ್**

ಜಾತೀಪತ್ರಲವಂಗತ್ರಗೇಲಾನಾಗಕೇಸರಮರಿಚಮೃಗನಾಭಯಃ ||

ಮಾಂಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಯೂಷವನ್ನು ಸುಗಂಧಿತಮಾಡಲು, ಗಂಧಾಷ್ಟಕ:—ಜಾಜಿಕಾಯಿ, ಜಾಜಿಪತ್ರಿ, ಲವಂಗ, ದಾಲಚೀನಿ ಕೆತ್ತೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ನಾಗಕೇಸರ, ಕಾಳುಮೆಣಸು ಮತ್ತು ಕಸೂರಿ.

ಭೂತಾಷ್ಟಗಂಧ:—ಹತ್ತಿಬೀಜ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಗುಗ್ಗುಲು, ಪಿನಾರಿ, ಜಟಾಮಾಂಸಿ, ಕಂಕುಷ್ಣ, ಅಗಿಲುಗಂಧ, ಮುಡಿವಾಳ—ಇವೇ ಭೂತಗಂಧಾಷ್ಟಕಗಳು.

ಭೂತಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕೊಂಬುಗಳು:—ಕಾಡು ದನದ ಕೊಂಬು, ಆನೆ ದಂತ, ದನದ ಕೊಂಬು, ಎತ್ತಿನ ಕೊಂಬು, ಜಿಂಕೆ ಕೊಂಬು.

ಕಂದಸತ್ತ್ವಗಳು:—ನೆಲದಾಳಿಗಡ್ಡೆ ಸತ್ತ್ವ, ಪಾಡಾವಳಿಗಡ್ಡೆ ಸತ್ತ್ವ, ಶತಾವರಿ ಬೇರು ಸತ್ತ್ವ, ನಾಮದಬೇರಿನ ಸತ್ತ್ವ, ನೆಲಕುಂಬಳಗಡ್ಡೆ ಸತ್ತ್ವ, ಜೀವಂತೀಸತ್ತ್ವ.

**ಪ್ರತ್ಯಾಷ್ಠಧವಿಧಿಪ್ರಕರಣ (೧೬)**

ಮತ್ಸ್ಯಾಜೀರ್ಣೇಷು ಸರ್ವೇಷು ನಿರ್ಗುಂಡೀಸ್ವರಸಂ ಪಿಬೇತ್ ||  
ನರಾಹವಾಂಸಾಜೀರ್ಣೇ ತು ಪ್ರಪಿಬೇದವ್ಲನೇತಸಮ್ || ೧ ||

ಏಲಾಜೀರ್ಣೇ ಪಟೋಲಸ್ಯ ಕಲ್ಕಶ್ಚಾಗೇ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ||  
ಮದ್ಯಾಜೀರ್ಣೇ ಪುನರ್ಮಧ್ಯಂ ಜಂಜೀರಸ್ವರಸೇನ ವಾ || ೨ ||

ತೈಲಾಜೀರ್ಣೇ ತು ಪಿಣ್ಯಾಕಂ ದಧ್ವಾಜೀರ್ಣೇ ತು ಶರ್ಕರಮ್ ||  
ಜಲಾಜೀರ್ಣೇ ಚ ಧಾನ್ಯಾಕಂ ಕ್ಷೀರಾಜೀರ್ಣೇ ಚ ಶರ್ಕರಾ || ೩ ||

ಶುದ್ಧ ಶುಂಠಿಕಷಾಯಂ ವಾ ಕ್ಷ್ವಾದ್ರಾಜೀರ್ಣೇ ಜಲಂ ಪಿಬೇತ್ ||  
ಸಿತಾಜೀರ್ಣೇ ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಗುಡಾಜೀರ್ಣೇ ಚ ತಕ್ರಕಮ್ || ೪ ||

ಪಿಷ್ಟಾಜೀರ್ಣೇ ಚೋಷ್ಣ ಜಲಂ ತಕ್ರಾಜೀರ್ಣೇ ಮಹಾಷ್ಠಧಮ್ ||  
ಪೃಥುಕಾನಾಮಜೀರ್ಣೇ ತು ನಾರಿಕೇಲೋದ್ಯವಂ ಜಲಮ್ || ೫ ||

ಮೋಚಾಜೀರ್ಣೇ ತು ಲವಣಂ ಚೋಚಾಜೀರ್ಣೇ ಮಹಾಷ್ಠಧಮ್ ||  
ವೃಶ್ಚಿಕಾಲ್ಯಾಶ್ಚ ಮೂಲಂ ವಾ ಶುಂಠೀಕ್ವಾಥಂ ಸಸ್ಯಂಧವಮ್ || ೬ ||

ಯವಕ್ವಾರಪರಾಗಂ ವಾ ಪನಸಸ್ಯ ವಿಕಾರಜಿತ್ ||  
ಆಮ್ರಪಕ್ವಾದ್ಯಜೀರ್ಣೇ ತು ನಾಲಿಕೇರಂ ಸಸ್ಯಂಧವಮ್ || ೭ ||

ಕುಲತ್ಲಸ್ಯ ವಿಕಾರಘ್ನಮುಭಯಾಮಲಕೀರಸಮ್ ||  
ಗೃಹಧೂಮವಿಕಾರಘ್ನಂ ತಕ್ರಂ ಸ್ಯಂಧವನಾಗರಮ್ || ೮ ||

ನಿಷ್ಪಾವಸ್ಯ ವಿಕಾರಘ್ನಂ ಕಣಾಸ್ಯಂಧವನಾಗರಮ್ ||  
ಚಣಕಸ್ಯ ವಿಕಾರಘ್ನಂ ಶುಂಠೀಸ್ಯಂಧವಜೀರಕಮ್ || ೯ ||

ಮಾಷಮುಧ್ಯವಿಕಾರಘ್ನಂ ಶುಂಠೀಕ್ವಾಥಂ ತು ಸ್ಯಂಧವಮ್ ||  
ಸರ್ವಧಾನ್ಯವಿಕಾರಘ್ನಂ ಪಟುಸ್ಯಂಧವನಾಗರಮ್ || ೧೦ ||

ಸಕಲ ಮತ್ಸ್ಯಮಾಂಸಾಜೀರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಕರಿನೆಕ್ಕಿಯ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು; ಹಂದಿಯ ಮಾಂಸಾಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚುಕ್ಕಿಹಣ್ಣಿ (ಅಮ್ಲವೇತಸ) ನ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು; || ೧ || ಆಡಿನ ಮಾಂಸಾಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಕಹಿಪದವಳವನ್ನು ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಮದ್ಯದ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಪುನಃ ಮದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂಬೆಹುಳಿ ರಸ

ಸೇರಿಸಿ, ಕುಡಿಯಬೇಕು; || ೨ || ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಎಳ್ಳುಹಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು; ಮೊಸರಿನ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಸಕ್ಕರೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು; ನೀರಿನ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ತಿನ್ನಬೇಕು; ಹಾಲಿನ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು || ೩ || ಶುದ್ಧ ಶುಂಠೀಕಷಾಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಜೀನುತುಪ್ಪದ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ತೆಣ್ಣೆರು ಕುಡಿಯಬೇಕು; ಸಕ್ಕರೆಯ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಚೂರ್ಣ ತಿನ್ನಬೇಕು; ಬೆಲ್ಲದ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಕುಡಿಯಬೇಕು; || ೪ || ಪಿಷ್ಟವದಾರ್ಥ (ಅಕ್ಕಿ, ಜೋಳ, ಗೋದಿ, ರಾಗಿ, ಕಡಲೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹುಡಿ)ಗಳ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣ ಜಲವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು; ಮಜ್ಜೆಗೆಯ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶುಂಠೀರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಎಳನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು; || ೫ || ಮೋಚ (ಕದಳೀಹಣ್ಣು, ನುಗ್ಗೆ, ಶಾಲ್ಮಲೀವೃಕ್ಷ, ಕಲ್ಗಂಟಿ ಅಥವಾ ಮಕಾರ್ತಿಮರ)ದ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಉಪ್ಪು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ತಾಳಿ ಮರದ ಹಣ್ಣು, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಅಥವಾ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶುಂಠಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಚೇಳುಕೊಂಡಿ ಬೇರನ್ನು ಅಥವಾ ಶುಂಠೀ ಕಷಾಯವನ್ನು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಸಹ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೬ || ಹಲಸಿನಹಣ್ಣಿನ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಯವಕ್ಕಾರ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಮಾವಿನಹಣ್ಣಿನ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಎಳನೀರನ್ನು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಕುಡಿಯಬೇಕು; || ೭ || ಹುರುಳಿಯ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅಳಲಿಕಾಯಿ ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ರಸ ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಗೃಹಧೂಮದ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಇಂದುಪ್ಪು ಮತ್ತು ಶುಂಠಿ ಸೇರಿಸಿ, ಮಜ್ಜೆಗೆ ಕುಡಿಯಬೇಕು; || ೮ || ಅವರೆ ಧಾನ್ಯದ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶುಂಠಿ ಮತ್ತು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಕಡಲೆಯ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ, ಶುಂಠಿ, ಜೀರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೯ || ಉದ್ದು, ಹೆಸರು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶುಂಠೀಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಸಕಲಧಾನ್ಯಗಳ ಅಜೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಹಿಪಡವಳಬಳ್ಳಿಯ ಸ್ವರಸ, ಇಂದುಪ್ಪು ಮತ್ತು ಶುಂಠಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು. || ೧೦ ||

- ಶರಪುಂಖಂ ಸಮೂಲೇನ ಶುಂಠೀಕ್ವಾಥಂ ಪಿಬೇತ್ತಥಾ ||  
ವತ್ಸಾ ಪೂರ್ವವಿಕಾರಸ್ಯ ಶುಂಠೀಕ್ವೆಡರ್ಯಸ್ಯೆಂಧವೈಃ || ೧೧ ||
- ಅಷ್ಟಚೂರ್ಣಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಯವಕ್ಕಾರೋದಕೇನ ವಾ ||  
ಸರ್ವಕಂದವಿಕಾರಘ್ನಂ ಹಿಂಗು ತ್ರಿಕಟುಕಾಂಬುನಾ || ೧೨ ||
- ಪಾಯಸಾನ್ಯವಿಕಾರಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಾಷ್ಠಧನುಪೂರ್ವವತ್ ||  
ಇಕ್ವೋ ರಸವಿಕಾರಸ್ಯ ಮರಿಚಂ ನಾಗರಾಂಬು ವಾ || ೧೩ ||
- ಅಮ್ಲಾ ಹಾರವಿಕಾರಸ್ಯ ತ್ರುಟೀಶುಂಠ್ಯಂಬುಶರ್ಕರಾಃ ||  
ಕಟುಕಾಹಾರದೋಷಸ್ಯ ನವನೀತಂ ಘೃತಂ ಗುಡಮ್ || ೧೪ ||

|| ೧೦ || ತಿಕ್ತದ್ರವ್ಯವಿಕಾರಸ್ಯ ಮಧುರದ್ರವ್ಯಸೇವನಮ್ ||  
ಕ್ವಾರದ್ರವ್ಯವಿಕಾರಸ್ಯ ಕ್ಷೀರಾಜ್ಯದಧಿಶರ್ಕರಾಃ || ೧೫ ||  
ಮಧುರಾಹಾರದೋಷಸ್ಯ ಕಟುಕಾಹಾರಸೇವನಮ್ ||  
ಕಷಾಯದ್ರವ್ಯದೋಷಸ್ಯ ಕ್ವಾರದ್ರವ್ಯಂ ವಿಧೀಯತೇ || ೧೬ ||  
ಪಾತ್ರದೋಷವಿಕಾರಘ್ನಮುಶೀರಂ ಚಂದನೋದಕಮ್ ||  
ಫಲಶಾಕಾದಿದೋಷಾಣಾಂ ಹಿಂಗುಸ್ಯೆಂಧವನಾಗರಮ್ || ೧೭ ||  
ಸಾಜನೋದೋದಕೇನೈವ ತಕ್ರಂ ವಾ ಸಕಣಾಂಬು ವಾ ||  
ಪರೂಷಕವಿಕಾರಘ್ನಂ ಶುಂಠೀಕ್ವಾಥಂ ಸಸ್ಯೆಂಧವಮ್ || ೧೮ ||  
ತಾಲಚೂರ್ಣವಿಕಾರಘ್ನಂ ಕ್ವಾಥಂ ಸ್ಯೆಂಧವನಾಗರಮ್ ||  
ಜೀರಕಸ್ಯೋದಕೇನೈವ ಯವಕ್ಕಾರಘ್ನತಾನ್ವಿತಮ್ || ೧೯ ||  
ಲಶುನಸ್ಯ ವಿಕಾರಘ್ನಂ ಲಾಮುಜ್ಜಂ ಚಂದನಂ ಘೃತಮ್ ||  
ಸರ್ಷಪಸ್ಯ ವಿಕಾರಘ್ನಂ ನವನೀತಂ ಘೃತಂ ಚ ತತ್ || ೨೦ ||  
ವತ್ಸಾ (ವಸಾ) ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶರಪುಂಖ (ಬೇರು ಸಹಿತ) ಹುಡುಮಾಡಿ ಶುಂಠೀ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಹಾಗೆಯೇ ಶುಂಠಿ, ಕಹಿಬೇವು ಮತ್ತು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೧ || ಸಕಲಗಡ್ಡೆಗಳ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಾಗಿ ಯವಕ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾಷ್ಟಕ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಶುಂಠಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂಗು ಹುರಿದು, ಹಾಕಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೨ || ಪಾಯಸಾನ್ಯದ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಗೆಡ್ಡೆಗಳ ವಿಕಾರ ದಂತೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯಾಷ್ಠಧ ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಕಬ್ಬಿನರಸದ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಕಾಳುಮೆಣಸು ಹುಡಿ ಅಥವಾ ಶುಂಠೀಕಷಾಯ ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೩ || ಹುಳಿಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಕಾರ ದಲ್ಲಿ ಏಲಕ್ಕಿ, ಶುಂಠಿ—ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಖಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ, ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೪ || ಕಹಿಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಧುರದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಉಪ್ಪು ವದಾರ್ಥಗಳ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೫ || ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಖಾರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಒಗರು ಪದಾರ್ಥಗಳವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಕ್ವಾರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು; || ೧೬ || ಪಾತ್ರದೋಷವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಲಾವಂಚ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಂಧ—ಇವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಫಲಶಾಕಾದಿಗಳ ದೋಷಗಳಲ್ಲಿ, ಹುರಿದ ಹಿಂಗು, ಇಂದುಪ್ಪು, ಶುಂಠಿ—ಇವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೭ || ಪರೂಷಕ (ದೊಗಲಿ) ದ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಓಮದ ಕಷಾಯ, ಅಥವಾ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಅಥವಾ ಹಿಪ್ಪಲೀ ಕಷಾಯ ಅಥವಾ ಶುಂಠೀ ಕಷಾಯವನ್ನು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೮ || ತಾಲಚೂರ್ಣದ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶುಂಠೀಕಷಾಯವನ್ನು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಹಾಗೆಯೇ

ಜೀರಿಗೆ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಯವಕ್ಷಾರ ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೧೯ ||  
ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಾವಂಚ, ಶ್ರೀಗಂಧ— ಇವೆರಡನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅರೆದು,  
ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಸಾಸಿವೆಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸೇವಿಸ  
ಬೇಕು. || ೨೦ ||

ರಾಮಠಸ್ಯ ವಿಕಾರಘ್ನ ಮಾಜ್ಯ ಮಾಮಲಕೀರಸಮ್ ||  
ಸರ್ವಾಜೀರ್ಣೇಷು ಯೋಜ್ಯಂ ಸ್ಯಾಲ್ಲಂಘನಂ ಪರಮೌಷಧಮ್ || ೨೧ ||

ಸೂತದೋಷವಿಕಾರಘ್ನೇ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಸ್ವರಸಾನ್ವಿತಮ್ ||  
ಜಂಬೀರಸ್ವರಸೇ ತದ್ವತ್ಕ್ರೇಷು ಹರಿತಾಭಯಾ || ೨೨ ||

ಕಾರ್ಪಾಸಪತ್ರಸ್ವರಸೇ ಕಾಂಜಿಕೈಃ ಸಹಿತಂ ಪಿಬೇತ್ ||  
ಗಂಧಕಸ್ಯ ವಿಷಂ ತೀವ್ರಂ ಹರತೇ ತಕ್ರಚಂದನಮ್ || ೨೩ ||

ಧಾತ್ರೀರಸಮುಶೀರಂ ವಾ ಮಾಹಿಷಂ ದಧಿಸಂಯುತಮ್ ||  
ವತ್ಸನಾಭವಿಷಂ ಹಂತಿ ವರಾಸಾರಂ ಪಿಬೇತ್ ಕ್ಷಣಾತ್ || ೨೪ ||

ಆಜ್ಯಂ ಮರಿಚಚೂರ್ಣಂ ವಾ ತಂಡುಲೀಜಲಗೋಪಯಾಃ ||  
ಅರ್ಕಕ್ಷೀರವಿಷಂ ಹಂತಿ ಸತೀಲಂ ಗುಡಸಂಯುತಮ್ || ೨೫ ||

ಸ್ನುಹೀಕ್ಷೀರವಿಷಂ ಹಂತಿ ಹ್ಯಾಕುಲಾತಿಲಶರ್ಕರಾಃ ||  
ತಿಲ್ವಕಸ್ಯ ವಿಕಾರಘ್ನಂ ಸತೀಲಂ ಮಧುರತ್ರಯಮ್ || ೨೬ ||

ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಯೋಜಯೇದ್ಧೀಮಾನ್ ಮಾಹಿಷಸ್ನುಗ್ನಿಷ್ಠೇಽಥವಾ ||  
ಕಂಕುಷ್ಠಸ್ಯ ವಿಷಂ ಹಂತಿ ತುಗಾಕ್ಷೀರೀಂ ಸತಕ್ರಕಾಮ್ || ೨೭ ||

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತೀವಿಷಂ ಹಂತಿ ಮೃಣಾಲರಸಸರ್ಪಿಷಾ ||  
ತಿಲತೈಲವಿಕಾರಘ್ನಂ ಪಿಣ್ಯಾಕಂ ಮಧುರತ್ರಯಮ್ || ೨೮ ||

ಸರ್ವತೈಲವಿಕಾರಘ್ನಂ ಚಿತ್ರಮೂಲಕಷಾಯಕಮ್ ||  
ಕ್ರಮುಕಸ್ಯ ವಿಕಾರಘ್ನಂ ರಜನೀಪಟುಸಂಯುತಮ್ || ೨೯ ||

ಕಾರಸ್ವರವಿಷಂ ಹಂತಿ ಜಂಬೂಪತ್ರರಸಂ ಪರಮ್ ||  
ಗುಂಜಾಫಲವಿಷಂ ಹಂತಿ ಮೇಘನಾದೀರಸೇನ ವಾ || ೩೦ ||

ಚಂದನಂ ಮಧುಕಕ್ಪಾಥೇ ಮತ್ಪ್ಯಾಕ್ಷೀಸ್ವರಸೇನ ವಾ ||  
ಛಿನ್ನೋದ್ಭವಾರಸೇನೈವ ರಂಭಾಯಾಃ ಸ್ವರಸೇ ಪರಮ್ || ೩೧ ||

ಕನ್ಯಾರಸವಿಕಾರಘ್ನಂ ಸ್ನುಹೀಕ್ಷಾರಂ ಸಸ್ಯಂಧವಮ್ ||  
ಭಲ್ಲಾತಕವಿಷಂ ಹಂತಿ ಸತೀಲಂ ಗುಡಸಂಯುತಮ್ || ೩೨ ||

ಮಾಹಿಷಂ ನವನೀತಂ ವಾ ಹ್ಯಕ್ವಮೂಲತ್ವಚಾಪಿ ಚ ||  
ಚಿತ್ರಕಸ್ಯ ವಿಷಂ ತೀವ್ರಂ ಗುಡಂ ಕೃಷ್ಣತಿಲೇನ ವಾ || ೩೩ ||

ಹಿಂಗುವಿನ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿರಸವನ್ನು ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು;  
ಸಕಲ ಅಜೀರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಘನವೇ ಪರಮೌಷಧಃ || ೨೧ || ಪಾರದ (ಪಾದರಸ)ದ  
ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಬೂದಿಕುಂಬಳಕಾಯಿಯ ರಸದಲ್ಲಿ ನಿಂಬೆಹುಳಿರಸ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸ  
ಬೇಕು; ಅಥವಾ ಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಅರಸಿನವನ್ನು ಅರೆದು,  
ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೨೨ || ಅಥವಾ, ಹತ್ತಿಯ ಎಲೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಕಾಂಜಿಕ (ಧಾನ್ಯಾಂನು)  
ವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಗಂಧಕದ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧ  
ವನ್ನು ಅರೆದು ಕೂಡಲೇ ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೨೩ || ಅಥವಾ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿರಸದಲ್ಲಿ  
ಲಾವಂಚವನ್ನು ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಎಮ್ಮೆಯ ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಲಾವಂಚ  
ವನ್ನು ಅರೆದು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ವತ್ಸನಾಭಿ ವಿಷದಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಫಲಾಕಷಾಯವನ್ನು  
ಕೂಡಲೇ ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೨೪ || ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ (ಅಥವಾ ದನದ  
ಹಾಲಲ್ಲಿ) ಕಾಳುಮೆಣಸು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಎಕ್ಕೆಹಾಲಿನ  
ವಿಷದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೨೫ || ಕಳ್ಳಿಹಾಲಿನ ವಿಷ  
ದಲ್ಲಿ, ತಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಅಪಕ್ಕಗೋದಿ, ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ— ಇವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ,  
ಸೇವಿಸಬೇಕು; ತಿಲ್ವಕ (ಕಮ್ಮಟ್ಟಿ ಹಾಲಿನ)ದ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಎಳ್ಳು ಹಾಗೂ  
ಸಮಭಾಗ ತುಪ್ಪ, ಜೀನು, ಸಕ್ಕರೆ, ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೨೬ || ಇನ್ನಿತರ  
ಕಳ್ಳಿಜಾತಿಯ ಹಾಲಿನ ವಿಷದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜಾಣನಾದ ವೈದ್ಯನು ಕಳ್ಳಿಯ ವಿಷದಲ್ಲಿ  
ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಲೂ ಬಹುದು; ಹಿಮವತ್ಪದೇಶದ ಹರಿತಾಲದಂತಿರುವ  
ಕಂಕುಷ್ಠವೆಂಬ ಪಾಷಾಣವಿಷವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ವಂಶಲೋಚನವನ್ನು ಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲಿ  
ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೨೭ || ಅಗ್ನಿಬಳ್ಳಿ (ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ)ಯ ವಿಷದಲ್ಲಿ, ತಾವರೆ  
ದಂಡಿನ ರಸವನ್ನು ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಹಿಂಡಿ  
ಮತ್ತು ಸಮಭಾಗ ತುಪ್ಪ, ಜೀನು, ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೨೮ ||  
ಎಲ್ಲಾ ಎಣ್ಣೆಗಳ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ ಕಷಾಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು;  
ಅಡಿಕೆಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಅರಸಿನ ಮತ್ತು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು;  
|| ೨೯ || ಕಾಸರ್ಕದ ಬೀಜದ ವಿಷದಲ್ಲಿ ನೇರಳೆ ಎಲೆಯ ರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು;  
ಗುರುಗುಂಜಿ ಬೀಜದ ವಿಷದಲ್ಲಿ, ಕಿರುಕುಸಾಲೆಯ ರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು;  
ಅಥವಾ, || ೩೦ || ಜ್ಯೋಷ್ಮಮಧುವಿನ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧ ಅರೆದು ಸೇವಿಸಬೇಕು;  
ಅಥವಾ ಮತ್ಪ್ಯಾಕ್ಷೀ (ಮೀನ ಮತ್ತೆ) ಎಲೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ  
ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಾಳೆಗಿಡದ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧ ಅರೆದು ಸೇವಿಸ  
ಬೇಕು; || ೩೧ || ಲೋಳಿಸರದ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಸ್ನುಹೀಕ್ಷಾರ ಮತ್ತು ಇಂದುಪ್ಪು  
ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಭಲ್ಲಾತಕಿ (ಗೇರುಕಾಯಿ)ಯ ವಿಷದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು  
ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೩೨ || ಅಥವಾ ಶಾಂತಿ ಮರದ ಬೇರಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯ  
ಹುಡಿ ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆಯ ಬೆಣ್ಣೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಚಿತ್ರಮೂಲದ ವಿಷದಲ್ಲಿ,  
ಕೂಡಲೇ ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ಎಳ್ಳುಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು. || ೩೩ ||

ಲವಣಸ್ಯ ವಿಷಂ ಹಂತಿ ತುಲಸೀಕೇತಕೀರಸಮ್ ||  
 ಧ್ರುವಸ್ಮರಸ್ಯ ವಿಷಂ ಹಂತಿ ಮೃಣಾಲಸ್ಮರಸಂ ಪರಮ್ || ೩೪ ||  
 ಔದುಂಬರಜಲೇನೈವ ತನ್ನೂಲೇನ ಜಲೇನ ವಾ ||  
 ಕಾರ್ಪಾಸಪತ್ರಸ್ತುರಸೇ ಹರಿದ್ರಾಕಾಂಜಿಕೇನ ವಾ || ೩೫ ||  
 ಕರ್ಪೂರಸ್ಯ ವಿಷಂ ಹಂತಿ ಕುಟಿಜತ್ಯಗ್ರಸಂ ಪರಮ್ ||  
 ಶಾಲಿಮೂಲವಿಷಂ ಹಂತಿ ಲಾವಂಚಂ ತಂಡುಲೋದಕಮ್ || ೩೬ ||  
 ಸೂರಣಸ್ಯ ವಿಷಂ ತದ್ವತ್ಪಾಂಬೂಲೀಪತ್ರಸಾರತಃ ||  
 ವನಸೂರಣದೋಷಘ್ನಂ ಚಿಂಚಾಪತ್ರರಸಂ ಪರಮ್ || ೩೭ ||  
 ಕಾಕನಾಚೀವಿಷಂ ಹಂತಿ ಸತಕ್ರಂ ಚಂದನೋದಕಮ್ ||  
 ಸಗುಡಂ ನವನೀತಂ ವಾ ನಿಶಾಸಾರೇಣ ಸರ್ಪಿಷಾ || ೩೮ ||  
 ಜಾತೀಫಲವಿಕಾರಸ್ಯ ಲಕುಚಾಂವ್ಲೇಣ ಶರ್ಕರಾ ||  
 ಬಕುಲಸ್ಯ ವಿಕಾರಂ ತು ಹರತೇ ತ್ರೈಫಲೋದಕಮ್ || ೩೯ ||  
 ಕಾಂಜಿಕಂ ಲಕುಚಾಂವ್ಲಂ ವಾ ನಾಲಿಕೇರೋದಕೇನ ವಾ ||  
 ಆಢಕೀಫಲದೋಷಘ್ನಂ ತಕ್ರಂ ನಾಗರಸ್ಯಂಧವಮ್ || ೪೦ ||  
 ದ್ರೋಣಮೂಲಂ ತು ಸಮೃದ್ಯ ನಾಗವಲ್ಲೇಜಲೈಃ ಪಿಬೇತ್ ||  
 ಸೇವಿತಂ ಘೃಣಿದೋಷಘ್ನಂ ಶುಷ್ಕದಾರುಮಿವಾಶನಿಃ || ೪೧ ||  
 ಘೃಣಿದೋಷವಿಕಾರಸ್ಯ ಲವಣಂ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವಮ್ ||  
 ಉಷ್ಣಾಂಬುನಾ ಪಿಬೇತ್ತೇನ ಗರುಡೇನೇವ ಪನ್ನಗಃ || ೪೨ ||  
 ನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಕ್ವಾಥಂ ಸರ್ಪಿವಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ||  
 ಘೃಣಿದೋಷಹರಂ ಶೀಘ್ರಂ ಪಟೊತ್ತಮಯುತಂ ಪಿಬೇತ್ || ೪೩ ||

ಉಪ್ಪು ಅತಿರೇಕವಾಗಿ ಸೇವಿಸಿದುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಿಷದಲ್ಲಿ, ತುಳಸಿ ಮತ್ತು ಕೇದಗೆ ಬೇರಿನ ಕಷಾಯ ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಉಮ್ಮತ್ತದ ವಿಷದಲ್ಲಿ, ತಾವರೆದಂಡಿನ ರಸವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರತ್ಯಾಷಧಿ; || ೩೪ || ಅಥವಾ ಅತ್ತಿಮರದ ಹಾಲು ಅಥವಾ ಅತ್ತಿಮರದ ಬೇರಿನ ಕ್ವಾಥ ಅಥವಾ ಹತ್ತಿಗಿಡದ ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸ ಅರಸಿನ ಕೂಡಿಸಿ, ಅಥವಾ ಕಾಂಜಿಕ (ಧಾನ್ಯಾಂವ್ಲ) ದಲ್ಲಿ ಅರಸಿನ ಕೂಡಿಸಿ ಸೇವಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ; || ೩೫ || ಕರ್ಪೂರದ ವಿಷದಲ್ಲಿ ಕೊಡಸಿಗನ ಬೇರಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯ ಕಷಾಯ ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಶಾಲಿಮೂಲ (ಶಾಲಿಕುಧಾನ್ಯದ) ದ ವಿಷದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಲಾವಂಚ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೩೬ || ಸೂರಣಗಡ್ಡೆಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯ ರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಕಾಡುಕೇನೆಗಡ್ಡೆಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹುಣಸೆ ಎಲೆಯ ಸ್ವರಸವು ಉತ್ತಮ ಫಲಕಾರಿ; || ೩೭ || ಕಾಕಮೆಂಚಿಯ ವಿಷದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಮಜ್ಜಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ,

ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಅರಸಿನದ ಕಷಾಯವನ್ನು ತುಪ್ಪಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೩೮ || ಜಾಯಿಕಾಯಿಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಹುಳಿ ರಸದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕಲಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ರೆಂಜಿಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಫಲಾಕಷಾಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೩೯ || ಅಥವಾ ಕಾಂಜಿಕ ಮತ್ತು ಲಕುಚರಸ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಎಳನೀರು (ಸಿಯಾಳ) ಕುಡಿಯಬೇಕು; ತೊಗರಿಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಶುಂಠಿ ಮತ್ತು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೪೦ || ಅಥವಾ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ತುಂಬೆ ಬೇರನ್ನು ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಕಾಷ್ಠಕ್ರಮಿ ಹಾಗೂ ಭ್ರಮರದ ವಿಷದಲ್ಲಿ ಬೆಜ್ಜಲು (ಸಿರಿವರು) ಮರದ ಮೇಣವು ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಗುಣಕಾರಿ; || ೪೧ || ಕಾಷ್ಠಕ್ರಮಿ ಹಾಗೂ ಭ್ರಮರದ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ, ನೀಲ ಶಂಖಪುಷ್ಪದ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಅದು ಗರುಡನು ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಂತೆ, ವಿಷವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು; || ೪೨ || ಎಳನೀರು ಅಂದರೆ ಶಿಯಾಳದ ಒಳಗಿನ ಘನಭಾಗದ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಇಂದುಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ, ಕೂಡಲೇ ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಕಾಷ್ಠಕ್ರಮಿ ಹಾಗೂ ಭ್ರಮರದ ವಿಷದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ. || ೪೩ ||

ಗೃಹಗೌಲಿವಿಷಂ ಹಂತಿ ನಿಶಾ ಚ ಪಯಸಾ ಸಿತಾ ||  
 ಪೂಗಪಕ್ವತ್ಯಚಃ ಸಾರೈಃ ಸ್ವರ್ಣಂ ಚಂದನಸರ್ಪಿಷಮ್ || ೪೪ ||  
 ಆತ್ಮಗುಪ್ತಾವಿಕಾರಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ ಗೋಮಯಲೇಪನಮ್ ||  
 ಸಂಮದ್ಯ ಕದಲೀಪಕ್ವಂ ಭಾರದ್ವಾಜೀ ಚ ಸರ್ಪಿಷಾ || ೪೫ ||  
 ಉದ್ವರ್ತನಂ ಪುನಃ ಸ್ನಾನಂ ಪುನಃ ಶ್ರೀಗಂಧಲೇಪನಮ್ ||  
 ದುಃಸ್ವರ್ಶಾಯಾ ವಿಕಾರಸ್ಯ ಚಕ್ರಮರ್ದಕ್ಕುಪಾಂಬುನಾ || ೪೬ ||  
 ಕಾಕತುಂಡೀವಿಷಂ ಹಂತಿ ನೀಲೀಚಂದನಸರ್ಪಿಷಾ || ೪೭ ||

ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಹಲ್ಲಿಯ ವಿಷದಲ್ಲಿ, ಹಾಲು, ಅರಸಿನ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಹಣ್ಣಾದ ಅಡಿಕೆ ಸಿಪ್ಪೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧ ಮತ್ತು ಬಂಗಾರ ಅರೆದು, ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೪೪ || ನಸುಗುನ್ನಿಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಕೂಡಲೇ ಸೆಗಣಿಯ ಲೇಪಹಚ್ಚಬೇಕು; ಅನಂತರ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಕ್ವವಾದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ಕಾಡುಹತ್ತಿಗಿಡದ ಎಲೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಕಲಸಿ, ತುಪ್ಪಸೇರಿಸಿ, ಮೈಗೆ ಉದ್ವರ್ತನರೂಪವಾಗಿ ತಾಗಿಸಬೇಕು; ಪುನಃ ಸ್ನಾನ ಹಾಗೂ ಪುನಃ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಅದರಿಂದ ಮೈಗೆ ಲೇಪಹಚ್ಚಬೇಕು; ನೆಲಇಂಗಳದ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ತಗಚಿಯ ಲೇಪವನ್ನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು; ತಗಚೆ ಎಲೆಯ ಕಷಾಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು; || ೪೫ || ಕಾಕತುಂಡಿಯ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ನೀಲೀರಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧ ಮತ್ತು ತುಪ್ಪಸೇರಿಸಿ, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಸಕಲ ವಿಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಷದೋಷಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವಸ್ಥನಾಗುವನು. || ೪೭ ||

ಚಂಚು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಹುಣಸೆಬೀಜವನ್ನು ಮಜ್ಜೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಭಂಗಿ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಚಲ್ಲಬೀಜವನ್ನು ಮಜ್ಜೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೇವಿಸಬೇಕು; ಉಮಿ (ತುಷಾ)ಯ ಭಸ್ಮವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿ, ಸೇವಿಸಲೂಬಹುದು; ಅಸೀಮಿನ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಡಿರ ಬೇರಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಮಜ್ಜೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಕುಡಿಯಬೇಕು; ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶಮನವಾಗುವುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಇದಮಾಗಮಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಫಲದರ್ಶನಾತ್ ||  
ಮಂತ್ರವತ್ ಸಂಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಂ ನ ವಿನೂನಾಂ ಸ್ಯಂ ಕದಾಚನ || ೧ ||

ಭಿಷಜಾಂ ಸಾಧುವೃತ್ತಾನ್ಯಾಂ ಭದ್ರಮಾಗಮಶಾಲಿನಾಮ್ ||  
ಅಭ್ಯಸ್ತಕರ್ಮಣಾಂ ಭದ್ರಂ ಭದ್ರಂ ಭದ್ರಾಭಿಲಾಷಿಣಾಮ್ || ೨ ||

ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲ ಆಗಮಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಫಲನಿದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ; ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇದನ್ನು ಮಂತ್ರದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ಇದರ ಕುರಿತು, ಪುನಃ ತರ್ಕಿಸುವುದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಉಪಯೋಗಕರವಲ್ಲ; || ೧ || ಸಾಧುವೃತ್ತದ ವೈದ್ಯರು ಭದ್ರವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀತ್ವಾ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕುಶಲರಾಗುತ್ತ, ಭದ್ರವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತ ಇರಬೇಕು; ಅಂಥವರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವೇ ಪರಿಣಮಿಸಲಿ; ಎಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಉಪಸಂಹಾರರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. || ೨ ||

ಸರ್ವೇ ಹಿ ಸುಖಿನಃ ಸಂತು ಸರ್ವೇ ಸಂತು ನಿರಾಮಯಾಃ ||  
ಸಕಲರೂ ರೋಗರಹಿತರಾಗಲಿ ಹಾಗೂ ಸಕಲರೂ ಸುಖಿಯಾಗಿರಲಿ !

ಸಂಪೂರ್ಣ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ (೧)

		ಪುಟ			ಪುಟ
1	ಅಕರಾಕರಭಾದಿಸಾಯನ	೧೫೦	38	ಕಂಟಕಾರ್ಯಾದ್ಯವಲೇಹ	೧೩೪
2	ಅಗ್ನಿಹರಿತಕೀಲೇಹ	೧೩೭, ೧೩೮	39	ಕನಕಾದಿಕಷಾಯ	೧೬, ೧೭
3	ಅಗ್ನಿಮಂಥಾದಿಕಷಾಯ	೯	40	ಕಂದಸತ್ತಗುಳು	೧೮೧
4	ಅಂಕೋಲಾದಿ ತೈಲ	೯೩	41	ಕರಂಭಶಾಖೋಟಿಕಾದಿ ತೈಲ	೮೫, ೮೬
5	ಅಂಕೋಲ್ಲಾದಿಶೀತಕಷಾಯ	೧೬	42	ಕಲ್ಯಾಣಘೃತ	೫೧
6	ಅಣುತೈಲ	೯೭	43	ಕಷಾಯಕ್ವಾಥಕಲ್ಪನೆ	೩೩
7	ಅಭ್ಯಂಡಾದಿ ತೈಲ	೯೬	44	ಕಷಾಯಸೇವನಾಕಾಲ	೧೭೧, ೧೭೨
8	ಅಭಯಾನೋದಕ	೧೪೭, ೧೪೮	45	ಕಸ್ತೂರ್ಯಾದಿಮಾತ್ರ	೧೨೮, ೧೨೯
9	ಅಮೃತಾದಿಕಷಾಯ	೫, ೯	46	ಕಾಕಮಾಚ್ಯಾದಿಘೃತ	೩೫, ೩೬
10	ಅಮೃತಾದಿ ತೈಲ	೯೧, ೯೨	47	ಕಾಕೋದುಂಬರಾದಿಕಷಾಯ	೨೩
11	ಅಮೃತೋತ್ತರ ತೈಲ	೮೧, ೮೨	48	ಕಾಂಕಾಯನಗುಟಿಕಾ	೧೨೨, ೧೨೩
12	ಅರಲಾದಿಕಷಾಯ	೬	49	ಕಾಮೇಶ್ವರೀಲೇಹ	೧೩೯, ೧೪೦, ೧೪೧
13	ಅರಿಮೇದತ್ರಗಾದಿ ತೈಲ	೯೪, ೯೫	50	ಕಾರ್ಪಾಸಾಸ್ತ್ರಾದಿ ತೈಲ	೭೫
14	ಅಸಲೇಹಕಲ್ಪನೆ	೧೫೧	51	ಕಾಲಾರಿಮೇದೋತ್ಥಕಷಾಯ	೧೩
15	ಅಸಲೇಹಪರಿಭಾಷೆ	೧೭೪, ೧೭೫	52	ಕಾಸಮದಾರದಿಕಷಾಯ	೮
16	ಅಷ್ಟಚೂರ್ಣ	೧೦೭	53	ಕುಕ್ಕುಟಿಲವಣ	೧೧೫
17	ಅಷ್ಟಪತ್ರಾದಿ ತೈಲ	೮೧	54	ಕುಟಿಜಾದ್ಯವಲೇಹ	೧೩೮, ೧೩೯
18	ಅಷ್ಟಾಂಗಘೃತ	೫೮	55	ಕುಲತಾದಿಕಷಾಯ	೧೪
19	ಅಸನಬಿಲ್ವಾದಿ ತೈಲ	೮೭	56	ಕುಷ್ಮಾಂತಕತೈಲ	೮೩, ೮೪
20	ಆಕುಲ್ಯಾದಿಘೃತ	೪೭, ೪೮	57	ಕೂಷ್ಮಾಂಡಘೃತ	೫೨
21	ಆಮೃತಪಲ್ಲವಾದಿಕಷಾಯ	೧೦	58	ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾವಲೇಹ	೧೩೬, ೧೩೭
22	ಆರನಾಲಾದಿ ತೈಲ	೭೬	59	ಕೇತಕ್ಯಾದಿ ತೈಲ	೭೧
23	ಆರ್ಧ್ರಕಘೃತ	೫೦	60	ಕೇವಲಾಜಮೋದಾಕಷಾಯ	೪
24	ಆವೀರಾದಿಕಷಾಯ	೯	61	ಕ್ಷೀರಬಿಲ್ವತೈಲ	೬೯, ೭೦
25	ಆಸವಾರಿಷ್ಟಪರಿಭಾಷೆ	೧೭೫, ೧೭೬	62	ಕ್ಷೀರೇದ್ದುಮಾದಿ ತೈಲ	೫೬
26	ಇಕ್ಷುದೂರ್ವಾದಿಘೃತ	೩೮	63	ಖಂಡಸಮಕಚೂರ್ಣ	೧೦೪, ೧೦೫
27	ಇಕ್ಷುರಾದಿಲೇಹ	೧೪೪	64	ಖದಿರಾದಿಕಷಾಯ	೫, ೨೨, ೨೩
28	ಇಂದುಕಾಂತಘೃತ	೩೬	65	ಖದಿರಾದಿಸಾಯನ	೧೫೦, ೧೫೧
29	ಉಪಸಂಹಾರ	೧೮೮	66	ಖದಿರಾದಿವಟಿಕಾ	೧೨೬
30	ಉಶೀರಾದಿಕಷಾಯ	೧೩	67	ಗಣೇಶಾಷ್ಟಗಂಧ	೧೭೯
31	ಏರಂಡಾದಿಕಷಾಯ	೨೫, ೨೬	68	ಗಂಧರ್ವಹಸ್ತಾದಿಕಷಾಯ	೨೭
32	ಏಲಾದಿಕಷಾಯ	೧೦	69	ಗುಗ್ಗುಲುತಿಕ್ತಕಘೃತ	೩೫, ೩೬
33	ಏಲಾದಿ ತೈಲ	೮೦, ೮೧	70	ಗುಗ್ಗುಲ್ಲಾದಿ ತೈಲ	೮೦
34	ಕಚ್ಚೂರಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೧೪	71	ಗುಟಿಕಾಪರಿಭಾಷೆ	೧೭೪
35	ಕಚ್ಚೂರಾದಿ ತೈಲ	೭೯, ೮೦	72	ಗುಟಿಕಾಪ್ರಕರಣ	೧೩೩, ೧೩೪
36	ಕಟುಕಾದಿಕಷಾಯ	೭, ೩೦	73	ಗುಡೂಚ್ಯಾದಿಕಷಾಯ	೩೩
37	ಕಣಾದಿಕಷಾಯ	೧೮	74	ಗೋಕ್ಷುರಾದಿಕಷಾಯ	೨೧

75	ಗೋಪಾಂಗನಾದಿಕವಾಯ	೨
76	ಗೋಪಾತ್ಮಜಾದಿಘೃತ	೫೬
77	ಗೋರೋಚನಾದಿಮಾತ್ರೈ	೧೨೭
78	ಗೃಹಣ್ಯಂತಕಘೃತ	೫೭
79	ಘನಾದಿಕವಾಯ	೧
80	ಚಂದಭಾಸ್ಕರರಸ	೧೨೦, ೧೨೧
81	ಚಂದನಾದಿಕವಾಯ	೫, ೧೩, ೨೨
82	ಚಂದನಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೦೩
83	ಚಂದನಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೨, ೮೩, ೯೧, ೧೦೦
84	ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾವಟೀ	೧೭೧, ೧೨೨
85	ಚಾತುರ್ಜಾತರಸಾಯನ	೧೪೮, ೧೪೯, ೧೫೦
86	ಚಿಂಚಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೧, ೭೨
87	ಚಿರಿಬಿಲ್ವಾದಿಕವಾಯ	೧೩
88	ಚೂರ್ಣಪರಿಭಾಷೆ	೧೭೩
89	ಚೂರ್ಣಾಮೃತ	೧೦೩, ೧೦೪
90	ಚ್ಯವನಪ್ರಾಲಾವಲೇಹ	೧೩೪, ೧೩೫, ೧೩೬
91	ಛಿನೋದ್ಯವಾದಿಕವಾಯ	೧, ೨, ೩, ೪, ೬
92	ಚಾತ್ಯಾದಿಘೃತ	೬೪
93	ಜೀಮೂತಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೨
94	ಜೀವಂತ್ಯಾದಿಕವಾಯ	೨೨
95	ಜೀವಂತ್ಯಾದಿಘೃತ	೫೪
96	ಜೀವಂತ್ಯಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೦೮
97	ಜ್ವರಾಂಕುಶಗುಟಿಕಾ	೧೧೭, ೧೧೮
98	ತಕ್ರಧಾರಾ	೧೫೪, ೧೫೫, ೧೫೬
99	ತಾಮ್ರಚೂಡರಸಸಿದ್ಧಘೃತ	೩೨
100	ತಾಲಪರ್ಣಾದಿಪೇಯ	೩೨
101	ತಾಲೀಸಾದಿಘೃತ	೫೭
102	ತಿಕ್ತಕಘೃತ	೩೪
103	ತಿಂತಿದೀಪ್ತರಸಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೩
104	ತಿಂತಿಡ್ಯಾದಿಕವಾಯ	೨೦
105	ತಿಲಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೬, ೯೭
106	ತುಗಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೦೮
107	ತುಂಗದ್ರುವಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೧
108	ತುಲಸೀಸ್ವರಸಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೩
109	ತೇಕರಾಜಸ್ವರಸಸಾಧಿತ ಅಭಯಾದಿ ಚೂರ್ಣ	೧೦೮
110	ತೇಕರಾಜಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೬
111	ತೋಯಾದಿಕವಾಯ	೧

112	ತ್ರಾಯಂತ್ಯಾದಿಕವಾಯ	೨೧, ೨೨
113	ತ್ರಿಕಟ್ಟಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೦೯
114	ತ್ರಿಜಾತಾದಿಕವಾಯ	೧೦
115	ತ್ರಿಫಲಾದಿಘೃತ	೫೫
116	ತ್ರಿಫಲಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೪, ೮೫, ೮೬, ೮೭
117	ತ್ರಿಮಿಶ್ರಿತತ್ಯೈಲ	೭೩
118	ತ್ರೈಕಂಟಕಘೃತ	೪೬, ೪೭
119	ದಶಮೂಲಪೇಯ	೩೨
120	ದಶಮೂಲಾದಿಕವಾಯ	೮, ೯, ೧೫, ೧೮, ೧೯, ೨೫
121	ದಶಮೂಲಾವಲೇಹ	೧೪೬, ೧೪೭
122	ದಶಾಂಗಘೃತ	೪೧, ೪೨
123	ದಾರ್ವೀಬಲಾದಿಘೃತ	೪೩, ೪೪
124	ದಾರ್ವೀಸ್ವರಸಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೧
125	ದಾರ್ವಾದಿಕವಾಯ	೩
126	ದಿನೇಶವಲ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೭, ೯೬
127	ದುರಾಲಭ್ಯಾದಿಗುಟಿಕಾ	೧೨೫
128	ದುರ್ಧೂರಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೨
129	ದುಃಸ್ವರ್ಣಾದಿಕವಾಯ	೬, ೧೩
130	ದೂರ್ವಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೬
131	ದೇವತಾಗಂಧಾಷ್ಟಕ	೧೮೦
132	ದೇವದಾರುಬಲಾತ್ಯೈಲ	೭೩
133	ದೇವದಾರ್ವಾದಿಕವಾಯ	೧೪
134	ದ್ರಾಕ್ಷಾದಿಕವಾಯ, ಫಾಂಟಿ ಮತ್ತು ಹಿಮ	೨, ೧೦, ೧೨
135	ಧನದಾದಿಕವಾಯ	೨೬
136	ಧಾತ್ರಾದಿಕವಾಯ	೨೧, ೨೩
137	ಧಾತ್ರಾದಿಘೃತ	೩೮, ೩೯
138	ಧಾತ್ರಾದಿರಸ	೩೨
139	ಧಾನ್ಯಕಾದಿಕವಾಯ	೧೨
140	ಧಾನ್ಯಾಮೃತ	೩೦, ೩೧
141	ಧಾನ್ಯಂತರಘೃತ	೪೮
142	ಧಾನ್ಯಂತರತ್ಯೈಲ	೬೮, ೬೯
143	ಧಾನ್ಯಂತರೇಮಾತ್ರೈ	೧೨೭, ೧೨೮
144	ನಾಗರಾದಿಕವಾಯ	೩
145	ನಾಗರಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೧೨
146	ನಾಗರಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೭, ೮೮, ೯೭
147	ನಾರಂಗಶಲಾಟ್ಕಾದಿಕವಾಯ	೭
148	ನಾರಾಚಕಚೂರ್ಣ	೧೧೦, ೧೧೧
149	ನಾರಿಕೇಲಘೃತ	೬೪

150	ನಾಸಿಕಾಚೂರ್ಣ	೧೧೬
151	ನಿಕುಂಭಾದಿಕವಾಯ	೧೯
152	ನಿಂಬತ್ಸಗಾದಿಕವಾಯ	೨೦
153	ನಿಂಬಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೧೩
154	ನಿಗುಂಡೀರಜನ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೪
155	ನಿಗುಂಡ್ಯಾದಿಕವಾಯ	೧೮, ೧೯, ೨೪
156	ನಿಗುಂಡ್ಯಾದಿಘೃತ	೪೧
157	ನಿಶೋಶೀರಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೧
158	ನೀಲಿನೀಚೂರ್ಣ	೧೧೨
159	ನೀಲಿನಿಗುಂಡ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೩
160	ನೀಲೀನಿಶಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೩, ೯೪
161	ನೀಲೀಭೃಂಗಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೨, ೯೩
162	ನೀಲೀಮೂಲಾದಿಗುಟಿಕಾ	೧೧೭
163	ಪಂಚಗವ್ಯಘೃತ	೬೧, ೬೫
164	ಪಂಚಪಂಚಮೂಲಕವಾಯ	೧೧
165	ಪಂಚಮೂಲಕವಾಯ	೨೭, ೩೦
166	ಪಂಚವಲ್ಯಲಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೬, ೭೭
167	ಪಂಚಾರಿಷ್ಟಚೂರ್ಣ	೧೦೫, ೧೦೬
168	ಪಟೋಲಾದಿಕವಾಯ	೨೧, ೨೨, ೩೦
169	ಪಟೋಲಾದಿಘೃತ	೫೫
170	ಪಟೋಲಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೧೨
171	ಪಥ್ಯಾದಿಕವಾಯ ೨, ೧೫, ೧೬, ೧೯, ೨೧	
172	ಪಥ್ಯಾದಿಗುಟಿಕಾ	೧೨೪
173	ಪರಿಣತಕೇರೀಕ್ಷೀರಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೨, ೭೩
174	ಪರ್ಪಟಿಕಾದಿಕವಾಯ	೭
175	ಪರ್ಪಣಾದಿಘೃತ	೪೯
176	ಪಲಾಶತ್ಸಗಾದಿಕವಾಯ	೧೯
177	ಪಾಕಲಕ್ಷಣ	೧೬೮, ೧೬೯, ೧೭೦
178	ಪಾಲಾಕರಂಜಾದಿಘೃತ	೪೪, ೪೫
179	ಪಾಲಾದಿಕವಾಯ	೧, ೬
180	ಪಾಲಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೦೫
181	ಪಾಂಡುರೋಗಹರಗುಟಿಕಾ	೧೧೮
182	ಪಿಂಡತ್ಯೈಲ	೭೬
183	ಪಿಪ್ಪಲಾದಿಯವಾಗೂ	೩೧, ೩೨
184	ಪಿಪ್ಪಲಾದಿರಸಾಯನ	೧೪೨, ೧೪೩
185	ಪುಂಖಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೫
186	ಪುನರ್ನವಾದಿಕವಾಯ	೯, ೧೧, ೨೦
187	ಪುನರ್ನವಾದಿಘೃತ	೪೯
188	ಪುಷ್ಯಾನುಗಚೂರ್ಣ	೧೦೯

189	ಪೂತಿಕಾದಿಕವಾಯ	೧೪
190	ಪೂಂಗಾರಾದಿವಟಿಕಾ	೧೨೮
191	ಪ್ರತ್ಯಾಷಠಗಳ ವಿವರಣೆ	೧೮೧, ೧೮೨, ೧೮೩
192	ಪ್ರಭಂಜನವಿಮರ್ಶನತ್ಯೈಲ	೭೧, ೭೨
193	ಪ್ರಸಾರಿಣೀತ್ಯೈಲ	೧೦೦
194	ಪ್ರಸಾರಿಣ್ಯಾದಿಕವಾಯ	೨೬
195	ಫಾಂಟಿಕಲ್ಪನೆ	೩೪
196	ಫೇನೋಶೀರಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೮
197	ಬಲಾಗುಡೂಚ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೩, ೭೪, ೭೫
198	ಬಲಾತ್ಯೈಲ	೯೮, ೯೯
199	ಬಲಾದಿಕವಾಯ	೮, ೧೧, ೨೪
200	ಬಲಾದಿಘೃತ	೬೭
201	ಬಲಾಧಾತ್ರಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೯, ೯೦
202	ಬಲಾಶ್ಯಂಧಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೪
203	ಬಲಾಹರಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೯
204	ಬಸ್ತಾಮಯಾಂತಕಘೃತ	೪೫, ೪೬
205	ಬಸ್ತಾಮಯಾಂತಕಮಾತ್ರೈ	೧೩೦
206	ಬಿಂದುಘೃತ	೬೪
207	ಬಿಲ್ವಾದಿಕವಾಯ	೧೧, ೧೫
208	ಬಿಲ್ವಾದಿಲೇಹ	೧೪೨
209	ಬಿಲ್ವಾದಿವಟೀ	೧೨೫, ೧೨೬
210	ಬೃಹತ್ಪೂರ್ಣರಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೧೫
211	ಬೃಹತ್ಪಾದಿಕವಾಯ	೧೬
212	ಬೃಹದ್ರೋಗರಾಜಗುಣು	೧೨೯
213	ಬ್ರೂಹ್ಮೀಘೃತ	೫೮, ೬೬
214	ಭಾಂಗ್ಯಾದಿಕವಾಯ	೪, ೫, ೮
215	ಭಾವನಾವಿಧಿ	೧೭೩
216	ಭೂತಚಿಕಿತ್ಸೆಯುಕ್ತಿಯುಗುಳು	೧೮೧
217	ಭೂತಾಷ್ಟಗಂಧ	೧೮೦
218	ಭೃಂಗಾಮಲಕಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೯
219	ಭೃಂಗಾಲಕಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೮, ೭೯
220	ಭೇಷಜಾದಿಗೃಹಣ	೧೬೪ ರಿಂದ ೧೬೮
221	ಮಂಗಲಾಚರಣ	೧
222	ಮಂಜಿಷ್ಯಾದಿಕವಾಯ	೨೩
223	ಮಂಜಿಷ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೮, ೮೯
224	ಮದನಕಾಮೇಶ್ವರೀಚೂರ್ಣ	೧೧೫, ೧೧೬
225	ಮದನಕಾಮೇಶ್ವರೀಲೇಹ	೧೪೮, ೧೪೯, ೧೫೦
226	ಮಧುಸ್ನುಹೀರಸಾಯನ	೧೪೪, ೧೪೫, ೧೪೬

227	ಮಧುಕಾದಿಕಷಾಯ	೩೩, ೩೪
228	ಮರ್ಘಕೃತಘೃತ	೬೭
229	ಮರ್ಘಗುಟಿಕಾ	೧೩೧, ೧೩೨
230	ಮಹಾಕಚ್ಚೂರಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೧೪
231	ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಘೃತ	೫೧, ೫೨
232	ಮಹಾಕೂಷ್ಮಾಂಡಘೃತ	೫೩, ೫೪
233	ಮಹಾಖಂಡವಚೂರ್ಣ	೧೦೬
234	ಮಹಾಜ್ವರಾಂಕುಶಗುಟಿಕಾ	೧೧೮, ೧೧೯
235	ಮಹಾತಿಕ್ತಕಘೃತ	೩೫
236	ಮಹಾಪೈಶಾಚಿಕಘೃತ	೬೦
337	ಮಹಾಬಲಾದಿಕಷಾಯ	೩
238	ಮಹಾನಂಜಿಷ್ಠಾದಿವಟೀ	೧೩೩
239	ಮಾನಪರಿಭಾಷೆ	೬೮, ೧೬೧ ರಿಂದ ೧೬೪
240	ಮಾನಸಮಿತ್ರವಟೀ	೧೩೨, ೧೩೩
241	ಮಾಂಸಯೂಷಸುಗಂಧಾಷ್ಟಕ	೧೮೦
242	ಮಾಷಾದಿಕಷಾಯ	೧೨
243	ಮಾಷಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೩
244	ಮುಕ್ಯಾದಿಮಾತ್ರೈ	೧೩೦
245	ಮುಸಲಾದಿಕಷಾಯ	೮
246	ಮುಸ್ತಾದಿಕಷಾಯ	೬, ೭, ೧೪, ೧೭, ೨೧
247	ಮೃದ್ವೀಕಾದಿಕಷಾಯ	೪, ೧೨, ೧೩
248	ಮೋದಕೀತ್ಸಗಾದಿಘೃತ	೩೯
249	ರಸೋನಾದಿಕಷಾಯ	೨೬
250	ರಾಮರಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೫, ೯೬
251	ರಾಮಬಾಣಗುಟಿಕಾ	೧೧೭, ೧೧೯
252	ರಾಸ್ನಾದಿಕಷಾಯ	೨೭, ೨೮, ೨೯
253	ರಾಸ್ನಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೧೪
254	ರೋಗತ್ರಯಾರಿಗುಟಿಕಾ	೧೧೯, ೧೨೦
255	ಲಕುಚಾದಿಕಷಾಯ	೭
256	ಲಘುಗಂಗಾಧರಚೂರ್ಣ	೧೦೨
257	ಲಘುನಾಲಿನೀವಸಂತ	೧೨೧
258	ಲನಂಗಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೦೭
259	ಲಶುನಘೃತ	೪೨, ೪೩
260	ಲಶುನಾದಿಕಷಾಯ	೧೭, ೧೮
261	ಲಾಕ್ವಾದಿತ್ಯೈಲ	೭೫, ೭೬, ೭೮
262	ಲಾಜಾದಿಕಷಾಯ	೧೨
263	ವಚಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೬
264	ವಚಾಲಶುನಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೪

265	ವಟಶೃಂಗಾದಿಕಷಾಯ	೪, ೫
266	ವರಣಾದಿಕಷಾಯ	೧೭
267	ವರಣಾದಿಘೃತ	೪೯
268	ವರಾದಿಕಷಾಯ	೩೦
269	ವರಾಹ್ಯಾದಿಘೃತ	೩೯, ೪೦
270	ವರ್ಷಾದಿಕಷಾಯ	೧೩, ೧೮
271	ವಾಸಾದಿಕಷಾಯ	೨, ೨೦
272	ವಿಡಂಗಾದಿಕಷಾಯ	೨೪
273	ವಿಡಂಗಾದಿಘೃತ	೬೬
274	ವಿಡಂಗಾದಿಯವಾಗೂ	೩೨
275	ವಿದಾರ್ಯಾದಿಕಷಾಯ	೮, ೯, ೧೨
276	ವಿರೇಚನಗುಟಿಕಾ	೧೨೪, ೧೨೫
277	ವಿರೇಚನಘೃತ	೬೫
278	ವಿಶ್ವಾದಿಕಷಾಯ	೧೧
279	ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತ್ಯಾದಿಕಷಾಯ	೭
280	ವಿಷ್ಣುಗಂಧಾಷ್ಟಕ	೧೮೦
281	ವೈದ್ಯಗಂಗಾಧರಚೂರ್ಣ	೧೦೨, ೧೦೩
282	ವೈಷಘೃತ	೪೧
283	ವೇಣುಭವಪತ್ರಾದಿಕಷಾಯ	೩
284	ವ್ಯಾಘ್ರಾದಿಕಷಾಯ	೬, ೧೫, ೧೭
285	ವ್ರಣರೋಪಣತ್ಯೈಲ	೯೮
286	ಶಕ್ತಿಗಂಧಾಷ್ಟಕ	೧೮೦
287	ಶತಾವರೀಕಷಾಯ	೧೩, ೧೫
288	ಶತಾವರೀಗುಡ	೧೪೩, ೧೪೪
289	ಶತಾವರ್ಯಾದಿಕಷಾಯ	೪, ೧೬, ೨೯, ೩೦
290	ಶತಾವರ್ಯಾದಿಘೃತ	೪೭
291	ಶಶನಾಸಾದಿಘೃತ	೪೨
292	ಶಿರಸ್ತೋದಗುಟಿಕಾ	೧೩೨
293	ಶಿವಾಷ್ಟಗಂಧ	೧೮೦
294	ಶುಂಠ್ಯಾದಿಕಷಾಯ	೧೦, ೨೨, ೨೪
295	ಶುದ್ಧಬಲಾತ್ಯೈಲ	೬೯
296	ಶೂಲಘೃತ	೬೬
297	ಶೂಲಾರಿಘೃತ	೫೦
298	ಶ್ರೇಷ್ಠಾದಿಕಷಾಯ	೨೧, ೨೨
299	ಶ್ರದಂಷ್ಟಾದಿಕಷಾಯ	೬, ೩೨
300	ಷಡಂಗಕಷಾಯ	೧
301	ಸಂಕೇತಗಳು	೧೭೫ ರಿಂದ ೧೭೯
302	ಸಂಜೀವನೀಗುಟಿಕಾ	೧೨೩, ೧೨೪
303	ಸಪ್ತಚೈದಾದಿಕಷಾಯ	೨೪

304	ಸಪ್ತವಿಂಶತಿಗುಗ್ಗುಲು	೧೦೯
305	ಸಮಂಗಾದಿಘೃತ	೬೦
306	ಸರ್ವರೋಗಕುಲಾಂತಕವಟೀ	೧೧೯
307	ಸರ್ವಾಮಯಾಂತಕಘೃತ	೬೧, ೬೨, ೬೩
308	ಸಹಚರಾದಿಕಷಾಯ	೨೬
309	ಸಹಚರಾದಿತ್ಯೈಲ	೮೫
310	ಸಹದೇವ್ಯಾದಿತ್ಯೈಲ	೯೮
311	ಸಾನಂತಾತಿವಿಷಾದಿಕಷಾಯ	೧೪
312	ಸಾರಸ್ವತಘೃತ	೫೯
313	ಸಾರಿವಾದಿಕಷಾಯ	೧೨

314	ಸಿತೋಪಲಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೦೪, ೧೧೩, ೧೧೪
315	ಸುಕುಮಾರಘೃತ	೩೭
316	ಸುದರ್ಶನಚೂರ್ಣ	೧೦೦, ೧೦೧, ೧೦೨
317	ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾಗುಟೀ	೧೧೭, ೧೧೮
318	ಸೇತುಬಂಧನಮಾತ್ರೈ	೧೨೭
319	ಸೈಹಪಾಕ	೬೭, ೧೭೦, ೧೭೧
320	ಹಪುಷಾದಿಚೂರ್ಣ	೧೧೧, ೧೧೨
321	ಹಿಮಕಲ್ಪನೆ	೩೩
322	ಹ್ರೀಬೇರಾದಿಪೇಯ	೩೨

ಪರಿಶಿಷ್ಟ (೨)

		ಪುಟ	ಪುಟ
1	ಅಂಗ್ವಿಮಾಂಡ್ಯ	೨, ೫, ೧೩, ೧೪, ೧೮, ೧೯, ೨೭, ೩೨, ೪೫, ೫೮, ೧೦೫, ೧೦೬, ೧೦೭, ೧೧೨, ೧೧೯, ೧೨೦, ೧೨೨, ೧೩೭, ೧೪೨, ೧೪೬, ೧೪೮.	೧೩೭, ೧೩೮, ೧೩೯, ೧೪೧, ೧೪೩, ೧೪೫, ೧೪೮, ೧೪೯
2	ಅಂಗಮರ್ದ	೯	೯೯
3	ಅಂಘ್ರಿರೋಗ	೧೪೮	೫೧
4	ಅಂಡವೃದ್ಧಿ	೧೨೨	೧೮
5	ಅತಿಸಾರ	೬, ೧೪, ೪೪, ೧೦೨, ೧೦೩, ೧೦೬, ೧೦೭, ೧೧೩, ೧೧೬, ೧೨೭, ೧೩೯, ೧೪೯.	೧೫೦
6	ಅಂತರ್ವಿದ್ರಧಿ	೧೭	೧೫೨
7	ಅನ್ನದ್ವೇಷ	೯	೬೯
8	ಅಪಚೇ	೩೪, ೫೫, ೮೬, ೧೦೫, ೧೩೬	೫೧
9	ಅಪತಾನಕ	೨೮, ೨೯	೨೯
10	ಅಪಸ್ಮಾರ	೩೫, ೪೮, ೫೧, ೬೧, ೬೩, ೭೬, ೭೮, ೯೯, ೧೩೩	೨೬
11	ಅಭಿಘಾತ	೧೬೦	೪೩
12	ಅರುಚಿ	೨, ೧೦, ೧೧, ೩೬, ೪೨, ೧೦೪, ೧೦೫, ೧೦೭, ೧೧೨, ೧೧೩, ೧೨೨, ೧೩೮, ೧೩೯, ೧೪೨, ೧೪೩, ೧೪೬, ೧೪೭, ೧೫೬	೨೮, ೨೯
13	ಅರ್ಧಿತವಾತ	೨೬, ೨೮, ೨೯, ೬೩, ೭೫	೧೪
14	ಅರ್ಬುದ	೧೨೨, ೧೪೫	೨೮, ೨೯
15	ಅರ್ಶಸು (ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ)	೧೩, ೩೫, ೩೬, ೩೭, ೪೮, ೬೧, ೯೩, ೧೦೩, ೧೦೬, ೧೦೯, ೧೧೨, ೧೧೩, ೧೧೬, ೧೨೧, ೧೨೩, ೧೨೫,	೫೫, ೧೩೯, ೧೨೨, ೧೦೫
16	ಅಲಕ್ಷ್ಮಿ		೯೯
17	ಅಲ್ಪಾರ್ತವ		೫೧
18	ಅವಬಾಹುಕ	೨೬, ೨೮, ೭೩, ೭೫	೨೯
19	ಅಶ್ವರೀ	೪೬, ೪೭, ೫೪, ೧೨೧, ೧೨೨, ೧೩೦, ೧೪೧, ೧೪೮.	೨೬
20	ಅಷ್ಟೀಲಾ	೧೮, ೧೯, ೧೧೫, ೧೬೦	೧೫೦
21	ಅಸ್ತಿಭಂಗ		೧೫೨
22	ಅಸ್ತಿರೋಗ		೬೯
23	ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವ	೩೯, ೪೦, ೫೪, ೧೩೦,	೧೩೦, ೧೪೧, ೧೪೪
24	ಆಕ್ಸೇಪಕ	೨೬, ೨೯, ೬೩, ೮೫	೨೬
25	ಆಟೋಪ		೨೯
26	ಆಡ್ಯವಾತ		೮೩
27	ಆಧ್ಮಾನ	೨೮, ೧೦೬, ೧೪೧, ೧೪೮, ೧೬೦	೧೬೦
28	ಆನಾಹ	೧೮, ೧೯, ೧೦೯, ೧೧೫,	೧೨೨, ೧೬೦
29	ಆಂತ್ರರೋಗ	೬೬, ೬೭, ೧೦೯	೧೦೯
30	ಆಂತ್ರವೃದ್ಧಿ		೨೮, ೬೯
31	ಆಮಾತಿಸಾರ		೧೪
32	ಆಮವಾತ		೨೮, ೨೯
33	ಆಮ್ಲಸಿತ್ರ (ಆಮ್ಲದಾಹ)		೫೫, ೧೩೯
34	ಆರ್ತವರೋಗ		೧೨೨
35	ಆಲಸ್ಯ		೧೦೫

36 ಉದರ ೧೪, ೧೮, ೨೫, ೨೮, ೪೮, ೪೯, ೫೦, ೬೧, ೬೪, ೬೫, ೧೦೫, ೧೧೨, ೧೨೦, ೧೨೨, ೧೨೯, ೧೪೮.

37 ಉದರಶೂಲ ೨೬, ೨೯, ೧೨೭, ೧೫೧

38 ಉದಾವರ್ತ ೧೪, ೨೯, ೧೨೦, ೧೨೫, ೧೬೦

39 ಉನ್ನಾದ ೨೪, ೨೯, ೪೮, ೫೧, ೬೨, ೬೯, ೭೪, ೭೬, ೬೮, ೮೫, ೧೨೨.

40 ಉಪದಂಶ ೨೨, ೨೪

41 ಉರೇಕ್ಷತ ೧೦೭, ೧೧೫

42 ಉರೋಗ್ರಹ ೧೨೬

43 ಊರುಪೀಡೆ ೨೬

44 ಊರುಸ್ತಂಭ ೬೨, ೧೪೮

45 ಊರ್ಧ್ವಜತ್ತುರೋಗ ೯೯, ೧೧೬

46 ಏಕಾಂಗವಾತ ೨೯

47 ಓಜಃಕ್ಷಯ ೧೫೬

48 ಓಷ್ಣರೋಗ ೯೬

49 ಔದುಂಬರಕುಷ್ಠ ೨೨

50 ಕಂಠರೋಗ ೧೦೬, ೧೦೭, ೧೨೭

51 ಕಂಡೂ ೨೪, ೮೧, ೯೨, ೧೨೨, ೧೪೫

52 ಕಪಾಲವ್ಯಾಧಿ ೯೨, ೯೪, ೯೬

53 ಕಫರೋಗ ೬೨, ೧೧೪, ೧೨೮

54 ಕಂಪ ೨೫, ೨೮, ೨೯, ೮೫

55 ಕರ್ಣರೋಗ ೫೫, ೮೨, ೮೯, ೯೪, ೯೭, ೧೧೪

56 ಕಾಮಲಾ ೨, ೨೦, ೨೫, ೪೧, ೫೬, ೬೧, ೮೨, ೧೦೫, ೧೧೦, ೧೧೨, ೧೨೨, ೧೨೯, ೧೪೪

57 ಕಾಸ ೨, ೫, ೬, ೮, ೯, ೨೦, ೨೯, ೨೨, ೨೬, ೪೧, ೪೨, ೫೪, ೬೧, ೬೭, ೭೪, ೭೬, ೭೯, ೯೯, ೧೦೪, ೧೦೫, ೧೦೬, ೧೦೭, ೧೦೮, ೧೦೯, ೧೧೫, ೧೧೬, ೧೧೮, ೧೨೨, ೧೨೮, ೧೨೪, ೧೨೬, ೧೨೮, ೧೪೧, ೧೪೨, ೧೪೮, ೧೪೯, ೧೫೧.

58 ಕುಬ್ಜತ್ವ ೨೯

59 ಕುಂಭಕಾಮಲಾ ೨೧

60 ಕುಷ್ಠ ೨೨, ೨೨, ೨೪, ೨೬, ೪೮, ೫೧, ೫೫, ೭೭, ೮೦, ೮೪, ೮೫, ೯೨, ೧೦೫, ೧೦೬, ೧೧೨, ೧೨೨, ೧೨೯, ೧೪೫, ೧೪೬

61 ಕೇಶಭಂಜನ (ಕೇಶಚ್ಯುತಿ) ೮೭, ೯೨, ೧೦೦, ೧೧೪

62 ಕೋಶರೋಗ ೨, ೧೨, ೧೬೦

63 ಕೋಷ್ಠವಾತ ೬೬

64 ಕ್ರಿಮಿ ೨೪, ೨೨, ೧೦೬, ೧೨೦, ೧೨೨, ೧೫೧

65 ಕ್ಲೇಬತ್ವ ೨೯

66 ಕ್ಷುತರೋಗ ೬೯, ೯೦, ೯೯, ೧೨೬

67 ಕ್ಷಯ ೯, ೨೬, ೪೨, ೫೨, ೫೪, ೬೨, ೬೯, ೭೪, ೭೬, ೭೮, ೯೯, ೧೦೪, ೧೦೮, ೧೧೪, ೧೧೯, ೧೨೮, ೧೨೯, ೧೪೮, ೧೪೯, ೧೫೧, ೧೫೬, ೧೫೭, ೧೪೮, ೧೪೯, ೧೫೧.

68 ಕ್ಷುದ್ರಕುಷ್ಠ ೧೪೫

69 ಖಲತಿ ೮೭, ೯೨

70 ಖಲ್ಲೀರೋಗ ೨೯

71 ಗಂಡ (ಮಾಲಾ) ೨೪, ೧೨೫

72 ಗರ ೨೫, ೪೮, ೫೧, ೧೦೬, ೧೨೫

73 ಗರ್ಭಕಾರಕ ೨೮, ೫೧, ೯೯

74 ಗಲರೋಗ (ಗಲಗಂಡ) ೨೯, ೧೨೧, ೧೪೭, ೧೪೮

75 ಗುದಕೀಲ ೧೨

76 ಗುದರೋಗ ೧೯, ೪೨, ೪೪, ೧೧೨, ೧೨೦

77 ಗುಲ್ಮ ೯, ೧೨, ೧೨, ೧೮, ೧೯, ೨೭, ೨೯, ೪೧, ೪೨, ೪೨, ೪೫, ೪೮, ೪೯, ೫೦, ೫೨, ೫೮, ೬೧, ೬೪, ೬೯, ೮೨, ೮೫, ೯೯, ೧೦೬, ೧೦೭, ೧೦೯, ೧೧೨, ೧೧೩, ೧೧೪, ೧೪೧, ೧೪೨, ೧೫೦.

78 ಗುಹ್ಯರೋಗ ೧೪೫

79 ಗೃಧ್ರಸೀ ೨೮, ೨೯

80 ಗ್ರಹಣೀ ೧೫, ೨೫, ೪೫, ೫೮, ೧೦೨, ೧೧೨, ೧೧೩, ೧೧೬, ೧೨೨, ೧೨೮, ೧೨೯, ೧೪೧.

81 ಗ್ರಹಪೀಡೆ ೫೧, ೬೧, ೬೯

82 ಚರ್ಮರೋಗ ೬೪, ೭೬, ೮೧, ೧೫೬

83 ಛಿದ್ರ (ವಾಂತಿ) ೨, ೧೧, ೧೨, ೯೯, ೧೦೬, ೧೦೮, ೧೧೫, ೧೨೮, ೧೪೧, ೧೪೨, ೧೪೩.

84 ಜಘನಜಂಘಾರೋಗ ೧೪೮

85 ಜಾಡ್ಯ ೨೫

86 ಜಿಹ್ವಕ ೬೨

87 ಜ್ವರ ೧, ೨, ೨, ೪, ೫, ೭, ೨೦, ೨೨,

೨೫, ೨೨, ೨೬, ೪೧, ೪೨, ೫೧, ೫೨, ೫೪, ೬೧, ೬೨, ೬೯, ೭೪, ೭೬, ೭೮, ೮೨, ೯೮, ೯೯, ೧೦೨, ೧೦೪, ೧೦೮, ೧೧೨, ೧೧೩, ೧೧೪, ೧೧೮, ೧೧೯, ೧೨೦, ೧೨೧, ೧೨೫, ೧೨೭, ೧೨೧, ೧೨೮, ೧೪೨, ೧೪೮

88 ತಂದ್ರಾ ೨೯

89 ತಿಮಿರ ೨೫, ೨೬, ೪೧, ೫೪, ೫೫

90 ತೂನಿ ೨೯

91 ತೃಷ್ಣೆ ೨, ೧೨, ೧೨, ೧೫, ೧೦೨

92 ತ್ರಿದೋಷಘ್ನ ೧೦೭, ೧೧೨, ೧೧೪, ೧೨೨, ೧೫೨, ೧೫೬

93 ದಂತರೋಗ ೬೦, ೬೪, ೮೯, ೯೫, ೯೬, ೧೧೨, ೧೨೭

94 ದಾಹ ೨, ೧೨, ೨೪, ೭೫, ೭೬, ೮೨, ೯೦, ೧೪೮, ೧೫೪

95 ದುರ್ಗಂಧ ೧೧೬

96 ದುಷ್ಪಜಲಸ್ರಾವ ೮೨

97 ದುಷ್ಪವ್ರಣ ೫೫, ೯೮, ೧೨೧, ೧೪೫, ೧೫೪, ೧೬೦

98 ನಕ್ರಾಂಧತೆ ೫೫

99 ನಷ್ಟಾರ್ತವ ೬೫

100 ನಾಡಿವ್ರಣ ೨೪

101 ನಾಭಿಶೂಲ ೨೬

102 ನಾಸಿಕಾರೋಗ ೫೫

103 ನೇತ್ರರೋಗ ೨೪, ೫೫, ೫೬, ೮೭, ೮೯, ೯೦, ೯೧, ೧೦೨, ೧೧೪, ೧೨೧, ೧೨೨, ೧೨೯, ೧೨೯, ೧೨೧, ೧೨೨, ೧೪೮, ೧೫೬

104 ಸಕ್ರಾಘಾತ ೨೪, ೨೮, ೬೨, ೭೫

105 ಸಾಂಡುರೋಗ ೨೦, ೨೪, ೨೬, ೪೮, ೫೧, ೫೪, ೬೧, ೧೦೫, ೧೧೨, ೧೧೫, ೧೧೮, ೧೨೦, ೧೨೨, ೧೨೪, ೧೨೬, ೧೦೬, ೧೪೧, ೧೪೨, ೧೪೮

106 ಸಾದದಾಹ ೧೪೪

107 ಸಾಲಿರೋಗ ೮೨

108 ಸಾರ್ವಪೀಡೆ ೬, ೮, ೧೨, ೧೮, ೧೦೮, ೧೪೮

109 ಸಿಟಿಕೆ ೨೨, ೨೪, ೪೮, ೫೭, ೮೧, ೧೧೬, ೧೪೫

110 ಸಿತ್ತರೋಗ ೨೪, ೨೫, ೨೯, ೬೨, ೮೨, ೧೧೨, ೧೨೦, ೧೨೨, ೧೪೫

111 ಸೀನಸರೋಗ ೬, ೨೬, ೮೫, ೧೦೭, ೧೧೪, ೧೧೬, ೧೨೮, ೧೪೨

112 ಪುತ್ರಪ್ರದ ೨೯, ೫೧, ೫೪, ೫೮, ೬೫

113 ಪೂಯರೋಗ ೧೭, ೮೨, ೯೪

114 ಪೃಷ್ಠಪೀಡೆ ೮, ೧೮

115 ಪೌಷ್ಟಿಕ ೨೭, ೫೧, ೫೨, ೬೦, ೯೦, ೧೦೭, ೧೧೬, ೧೨೨, ೧೨೨, ೧೨೬, ೧೨೬, ೧೨೯, ೧೪೧, ೧೪೬, ೧೪೯

116 ಸ್ರತಿಶ್ಯಾಯ ೧೪೭

117 ಸ್ರತೂನಿ ೨೯, ೧೬೧

118 ಸ್ರತೃಷ್ಣಧ ೧೮೧ರಿಂದ ೧೮೮

119 ಸ್ರದರ ೫, ೮, ೨೫, ೮೨, ೯೯, ೧೦೨, ೧೦೫, ೧೨೨

120 ಸ್ರಮೇಹ ೧೬, ೧೭, ೨೬, ೪೭, ೪೮, ೫೧, ೫೪, ೮೧, ೮೨, ೧೦೫, ೧೦೬, ೧೦೭, ೧೧೨, ೧೧೬, ೧೨೧, ೧೨೨, ೧೨೯, ೧೨೧, ೧೪೧, ೧೪೪, ೧೪೬, ೧೪೮, ೧೪೯

121 ಸ್ರವಾಹಿಕೆ ೧೦೨, ೧೧೨, ೧೨೯

122 ಸ್ರಸುಪ್ತಿ ೨೪

123 ಸ್ರಸೇಕ ೧೦೫, ೧೪೨

124 ಸ್ನೇಹಾ ೧೨, ೧೮, ೧೯, ೯೯, ೧೦೯, ೧೨೦, ೧೨೨, ೧೪೮, ೧೬೦

125 ಬಲಾಸ ೬೨

126 ಬಸ್ತಿರೋಗ ೧೧೫

127 ಬಾಲರೋಗ ೬೯

128 ಬೃಂಹಣ ೯, ೫೨

129 ಭಗಂದರ ೧೨, ೨೫, ೧೦೯, ೧೨೨, ೧೪೫, ೧೪೮, ೧೬೦

130 ಭುಜಪೀಡೆ ೮

131 ಭೂತಸಿಶಾಚಗ್ರಹಬಾಧೆ ೫೧, ೫೯, ೭೬, ೧೨೫, ೧೨೭, ೧೨೨.

132 ಭ್ರಮು ೨, ೧೨, ೨೪, ೪೧, ೧೧೪, ೧೪೮

133 ಮದಾತ್ಮಯ ೨, ೧೨, ೨೪, ೨೬, ೨೯

134 ಮುರ್ಮರೋಗ (ಕ್ಷುತ) ೬೭, ೭೯, ೧೨೧, ೧೨೨

135 ಮುಲಶೋಧಕ ೨೭

136 ಮುಸೂರಿಕಾ ೨೨

137 ಮಹಾವಾತ ೧೧೯

138 ಮಹೋದರ ೧೯, ೨೬, ೧೨೮

139 ಮುಖರೋಗ (ಪಾಕ, ದಾಹ ಇತ್ಯಾದಿ) ೨, ೨೫, ೮೮, ೧೦೬, ೧೨೭

140	ಮೂಢವಾತ	೧೩೭, ೧೪೩, ೧೬೦
141	ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ	೧೫, ೧೬, ೪೭, ೫೪, ೮೫, ೧೨೧, ೧೨೨, ೧೩೦, ೧೩೧, ೧೪೧, ೧೪೪, ೧೪೮
142	ಮೂತ್ರದಾಹ	೧೩೦
143	ಮೂತ್ರರೋಗ	೧೬, ೪೬, ೪೭, ೬೯, ೧೨೨, ೧೩೬, ೧೪೧
144	ಮೂರ್ಚ್ಯು	೨, ೧೩, ೩೯, ೮೩, ೯೯, ೧೦೩, ೧೦೫, ೧೩೩
145	ಮೇಢರೋಗ	೨೮, ೮೧
146	ಮೇದೋರೋಗ	೨೪, ೧೨೯
147	ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಪ್ರದ	೫೮, ೯೫, ೬೦, ೬೫
148	ಮೇಹಗ್ರಂಥಿ	೧೨೨
149	ಮೋಹ	೫೧
150	ಯೋನಿರೋಗ	೧೮, ೨೮, ೩೭, ೪೦, ೬೩, ೬೯, ೮೫, ೧೧೦, ೧೪೪
151	ರಕ್ತಗುಲ್ಮ	೧೮, ೫೪, ೧೨೩
152	ರಕ್ತಪಿತ್ತ	೩, ೫, ೧೨, ೨೦, ೩೦, ೩೫, ೩೮, ೪೧, ೫೪, ೭೩, ೭೭, ೮೩, ೧೦೩, ೧೦೪, ೧೦೫, ೧೦೯, ೧೧೨, ೧೨೦, ೧೨೯, ೧೩೯, ೧೪೩, ೧೫೪
153	ರಕ್ತಪ್ರಕೋಪ	೧೧೩, ೧೪೯, ೧೫೧, ೧೫೬
154	ರಕ್ತಪ್ರದರ	೭, ೩೯, ೪೦, ೧೪೪
155	ರಕ್ತಮೂತ್ರ	೧೩೦
156	ರಕ್ತರೋಗ	೫೪, ೧೧೬
157	ರಕ್ತವಾತ	೧೬೦
158	ರಕ್ತಸ್ರಾವ	೧೬, ೧೩೦
159	ರಕ್ತಾತಿಸಾರ	೧೧೬, ೧೨೧
160	ರಕ್ತಾಶ್ರಮ	೧೩, ೪೩, ೪೪, ೧೦೩
161	ರಜೋದೋಷ	೧೧೦, ೧೪೪
162	ರಸಾಯನ	೩೭, ೧೨೨, ೧೩೮, ೧೪೧, ೧೪೬, ೧೪೮
163	ರಾಜಯಕ್ಪಾ	೧೦, ೩೬, ೧೧೭
164	ಲಾಲಾಸ್ರಾವ	೧೦
165	ವಂಧ್ಯರೋಗ	೨೮
166	ವಲೀಪಲಿತ	೧೩೮, ೧೪೮
167	ವಾಕ್ಯುದ್ಧಿಪ್ರದ	೬೫
168	ವಾತಪಿತ್ತ	೯, ೭೩, ೯೦, ೧೩೬, ೧೪೪, ೧೪೬

169	ವಾತರಕ್ತ	೨೭, ೨೯, ೩೦, ೩೬, ೩೮, ೩೯, ೫೪, ೭೩, ೭೬, ೯೧, ೯೨, ೧೨೯, ೧೩೬, ೧೪೫
170	ವಾತರೋಗ	೮, ೨೪, ೨೬, ೨೮, ೨೯, ೩೬, ೬೯, ೭೦, ೭೧, ೭೨, ೭೩, ೭೪, ೭೫, ೮೫, ೯೯, ೧೦೦, ೧೧೯, ೧೨೮, ೧೪೭, ೧೪೮
171	ವಾತಾನುಲೋಮಕ	೨೭
172	ವಾಯುವಿಕಾರ	೬೭, ೧೧೫, ೧೨೮, ೧೨೯, ೧೫೧
173	ವಿಚರ್ಚಿಕಾ	೧೨೨
174	ವಿಧ್ವಂಧ	೧೮, ೩೮, ೬೬, ೧೨೨
175	ವಿದಾಹಸ್ಪೋಟ	೨೨, ೨೯
176	ವಿದ್ರಧಿ	೩೪, ೩೬, ೪೮, ೫೫, ೧೬೧
177	ವಿರೇಚಕ	೩೦, ೧೨೫
178	ವಿಶ್ವಾಚೇ	೨೯
179	ವಿಷ	೫೧, ೫೪, ೧೨೫, ೧೩೩
180	ವಿಷಮಾಗ್ನಿ	೧೧೨
181	ವಿಷೂಚಿಕಾ	೧೫, ೧೦೬, ೧೨೫, ೧೩೩
182	ವಿಸರ್ಪ	೨೧, ೨೨, ೩೪, ೪೧, ೫೫, ೫೬, ೭೭, ೮೩, ೧೦೫, ೧೬೦
183	ವಿಸ್ಪೋಟ	೩೪
184	ವೃದ್ಧಿರೋಗ	೧೮, ೩೭, ೪೯
185	ವೃಷಣಶೂಲ	೨೬
186	ವೃಷ್ಯ	೯೦, ೧೦೭, ೧೧೬, ೧೩೩, ೧೫೦
187	ವ್ಯಂಗ	೩೫, ೫೭
188	ವ್ರಣ	೫೫, ೬೪, ೯೬, ೯೮, ೧೨೧, ೧೪೫, ೧೫೪, ೧೬೦
189	ಶರ್ಕರಾ	೪೬, ೪೭
190	ಶಿರೋರೋಗ	೬೩, ೭೩, ೮೧, ೮೨, ೮೩, ೮೭, ೯೦, ೯೧, ೯೨, ೯೭
191	ಶೀತತ್ವ	೨೯, ೭೮
192	ಶುಕ್ಲರೋಗ (ಸ್ರಾವ)	೨೮, ೧೨೨
193	ಶುಕ್ಲವರ್ಧಕ	೧೩೧
194	ಶೂಲ (ಶಿರಃಶೂಲಸಹಿತ)	೬, ೮, ೧೪, ೧೫, ೧೬, ೧೯, ೨೦, ೨೯, ೩೨, ೩೮, ೪೨, ೪೩, ೫೦, ೬೨, ೬೫, ೬೬, ೭೫, ೭೬, ೧೦೨, ೧೦೪, ೧೦೫, ೧೧೨, ೧೧೪, ೧೧೫, ೧೧೬, ೧೧೮, ೧೨೦, ೧೨೫,

೧೨೮, ೧೨೯, ೧೩೨, ೧೩೩, ೧೪೧, ೧೫೬, ೧೬೦		
195	ಶೋಧ (ಶೋಷ)	೨೦, ೨೭, ೨೯, ೩೮, ೪೮, ೬೧, ೬೪, ೭೫, ೯೯, ೧೦೫, ೧೦೯, ೧೧೨, ೧೨೦, ೧೨೯, ೧೩೯, ೧೪೩, ೧೫೪
196	ಶೋಷ	೪೮, ೫೧, ೫೩, ೮೫, ೧೦೪, ೧೩೬
197	ಶ್ಲೇಷದ	೨೪, ೨೮, ೨೯, ೮೬
198	ಶ್ವಾಸ	೨, ೫, ೬, ೮, ೨೦, ೨೯, ೩೨, ೩೬, ೪೧, ೫೧, ೫೪, ೬೩, ೭೩, ೭೬, ೭೮, ೭೯, ೯೯, ೧೦೪, ೧೦೫, ೧೦೬, ೧೦೮, ೧೦೯, ೧೧೪, ೧೧೫, ೧೧೬, ೧೧೮, ೧೧೯, ೧೨೨, ೧೨೮, ೧೩೪, ೧೩೬, ೧೩೮, ೧೪೧, ೧೪೨, ೧೪೭, ೧೪೯, ೧೫೧
199	ಶ್ವಿತ್ರ	೨೩, ೫೭, ೧೧೨
200	ಸಂಜೀವನ	೧೨೪
201	ಸನ್ಯಾಸ	೧೩೩
202	ಸರ್ಪದಂಶ	೧೩೩

203	ಸಿಧ್ಧಾರೋಗ	೫೭
204	ಸುಪ್ತಜಿಹ್ವತ್ವ	೧೦೪
205	ಸುಪ್ತರೋಗ	೨೯
206	ಸೂತಿಕಾರೋಗ	೨೯, ೬೯
207	ಸೂರ್ಯಾವತ	೧೧೬
208	ಸೋಮರೋಗ	೩೩, ೧೩೦
209	ಸ್ತಂಭಕ (ದಂಡಕ) ವಾತರೋಗ	೨೧, ೬೩, ೮೫
210	ಸ್ತ್ರೀರೋಗ	೧೪೪
211	ಸ್ತ್ರೋತೋರೋಗ	೩೨
212	ಸ್ವರಭೇದ	೧೦, ೪೧, ೪೨, ೧೩೬
213	ಹನುಗ್ರಹ	೨೯
214	ಹಲೀಮಕ	೨೧, ೧೦೫, ೧೧೨, ೧೪೪
215	ಹಿಕ್ಯಾ	೯, ೪೨, ೬೩, ೧೦೭, ೧೦೮, ೧೧೫, ೧೨೮, ೧೨೯, ೧೩೪, ೧೩೮
216	ಹಿಧ್ಮಾ	೧೪೧
217	ಹೃದ್ರೋಗ	೫, ೯, ೧೨, ೧೮, ೨೬, ೨೯, ೩೫, ೪೧, ೬೬, ೧೦೬, ೧೦೭, ೧೦೮, ೧೧೨, ೧೨೩, ೧೪೧, ೧೪೮, ೧೫೬
218	ಹೃಲ್ಲಾಸ	೧೦, ೧೦೫

ಕಾಳಿದಾಸ ನಿರಚಿತ  
ವೈದ್ಯಮನೋರಮಾ

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ

ಅನುವಾದಕ:

ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್

ಈ ಅಪೂರ್ವ ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥವು ಮುದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಲಿದೆ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಬೆಲೆ:

ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್,

ಮಂಗಳೂರು-೨

ರೂ. 3-0-0



FOR CUTS, WOUNDS, ECZEMA ETC.

TAJ MAHAL

The only Restaurant that is the Most Favourite Resort  
of the Rich — or the Poor for a Refreshing Cup  
which invigorates the Human System

TAJ MAHAL CATERING

AT PARTIES IS A SUPERB TREAT IN ITSELF

TAJ MAHAL A TAJ MAHAL

Coffee Powder

N  
D

Sweets

PURE AND PERFECT PRODUCTS OF  
A PREMIER RESTAURANT

AVAILABLE AT ALL THE EIGHT BRANCHES

BEST BOARDING

AT TAJ MAHAL HAMPANKATTA

UP-TO-DATE ROOMS AVAILABLE AT

TAJ MAHAL  
HAMPANKATTA



CENTRAL LODGE  
MAIDAN ROAD

This is "TAJ MAHAL" Mangalore!!!

NEW TAJ MAHAL CAFE Ltd.

Phones: 195, 305, 20 & 170.

Residence: 390.

Grams: "NEWTAJ"

MANGALORE-1

# ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಲೋರಿಗಳು

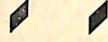
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಲ  
ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನು ಸಾಗಿಸಲು, ನ್ಯಾಯವಾದ

ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಲೋರಿಗಳು ಬೇಕಾದಾಗ

**ಜಯಾ ಮೋಟಾರ್ ವರ್ಕ್ಸ್**

ಗೊಲ್ಲರಕೇರಿ ಸ್ಟ್ರೀಟ್, ಮಂಗಳೂರು

ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ



ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಟ್ರಿಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮದುವೆ  
ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಹಾರದ ವಾಹನ

ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಸ್ಸು ಬೇಕಾದಾಗ

**ನೇತ್ರಾವತಿ ಮೋಟಾರ್ ಸರ್ವಿಸ್**

ಗೊಲ್ಲರಕೇರಿ ಸ್ಟ್ರೀಟ್, ಮಂಗಳೂರು

ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ

ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವರು

Telegrams: "Jayamotor"

Telephone: 366.

# ಹೆತ್ತ ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ . . . . .

ತಾಯಿಯು — ಮಗಳಿಗೆ

ಅತ್ತೆಯು — ಸೊಸೆಗೆ

ಅಕ್ಕ — ತಂಗಿಗೆ

ಹೇಳುವ ಮಾತು

ಯಂ. ವಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಇವರ

# ನವಜೀವಾತು

(ರಿಜಿಸ್ಟರು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ)

ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕೇ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಂದ ಬಾಣಂತಿತನದ

ವಿಮೋಚನೆ

**ನವಜೀವನದ ಪುನರ್ರಚನೆ**

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗೆ:—

ಯಂ. ವಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಕದಿರೆ, ಮಂಗಳೂರು—೨

ಭಾರತದ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗ್ರಂಥವಿಲ್ಲ

### ಧನ್ವಂತರಿ ಸಂಹಿತಾ

ಭಾಷಾಂತರಗಾರರು-ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್.  
ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥವು ಈಗ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸಾಸ್ಥಾನದ  
೯೮೩ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸಲಾಗಿದೆ.  
ವೈದ್ಯರಿಗಿದು ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ. ಬೆಲೆ: 5 ರೂ.

### ಭಾರತ ಗಾಂಭೀರ್ಯ

ಲೇಖಕರು: ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್.

ಭಾರತದ ಪುರಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯಬೇಕೇ? ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ  
ಅದ್ಭುತಗಳಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರಬೇಕೇ? ಹಿಂದಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳು  
ತರ್ಕಶುದ್ಧವಾದ ತಥ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಬೆಲೆ: ರೂ. 2-8-0 ಪುಟಗಳು ೨೮೨.

ನರಸಿಂಹ—(ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್.) ಬೆಲೆ: ರೂ. 0-8-0.

ಶ್ರೀ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯ — (ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್.)  
ಬೆಲೆ: ರೂ. 0-6-0.

### ಶಾಂಘ್ಯಧರ ಸಂಹಿತೆ (ಪ್ರಥಮ ಖಂಡ ಸಂಪೂರ್ಣ)

(ಅನುವಾದಕರು: ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಬಳ್ಳುಳ್ಳಾಯ) ಬೆಲೆ: ರೂ. 1-8-0.  
ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥರ ಧರ್ಮ ಸಂಭವ ಬೆಲೆ: ರೂ. 2-0-0.  
ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಸೌಷಧಿಗಳು ಬೆಲೆ: ರೂ. 3-0-0.

ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರೆಯಿರಿ:—

ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್,  
ಜಪ್ಪು, ಮಂಗಳೂರು-೨ (ದ. ಕನ್ನಡ.)

## ಮಂಗಳೂರು

# ಸುವಾಸಿನಿ ಬೀಡಿಗಳು

ಸುವಾಸಿನಿ ಬೀಡಿಗಳು ಇಂದು, ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಗಡಿಯನ್ನು ತಲಪಿ,  
ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿದ ಗೌರವದ ದಾಖಲೆ  
ಯನ್ನು ಜನತೆಯ ಮುಂದಿರಿಸಿವೆ. ಈ ರಜತೋತ್ಸವದ ನಂತರ ನಮ್ಮ  
ಗ್ರಾಹಕರಿಗೂ, ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೂ, ಹಿತಚಿಂತಕರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಹಾರ್ಡಿಕ  
ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಇತೋಪ್ಯತಿಶಯ ಸೇವೆಯ ಆಶ್ವಾಸನೆ  
ಕೊಡುವೆವು. ಜನತೆಯ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳಿಂದಲೇ ನಾವಿಂದು ಈ  
ದಾಖಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲನುಕೂಲವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು  
ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವೆವು.

ಯು. ರಾಮ ನಾಯ್ಕ  
ಮತ್ತು  
ಯು. ಗಣೇಶ ನಾಯ್ಕ  
ಪಾಲುಗಾರರು

U. RAMA NAIK  
AND  
U. GANESH NAIK  
PARTNERS

# SUVASINI BEEDI WORKS

KODIALBAIL, MANGALORE - 3

## ಸುವಾಸಿನಿ ಬೀಡಿ ವರ್ಕ್ಸ್

ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲು, ಮಂಗಳೂರು-೩

॥ ಶೇಣಾಯೀನಸ್ಯಮಾಸ್ವಾದ್ಯಂ ನಿದ್ರಾಲಸ್ಯವಿವರ್ಜಿತಮ್ ॥  
॥ ಪ್ರಭಾತೇಽಪಿ ಚ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಸಭಾಯಾಂ ವಿದುಷಾಮಪಿ ॥ ೧ ॥

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತಂಬಾಕಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ  
ಅತ್ಯುತ್ತಮ

ಶೆಣೈಯವರ

ಮಂಗಳೂರು ನಸ್ಯವನ್ನು

ಸದಾ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಆನಂದ ಪಡೆಯಿರಿ

Manufacturers:—

Messrs H. Venkatraya Shenoy

P. O. Hale-Angadi

(S. Kanara)

ತಯಾರಕರು:—

ಮೆಸರ್ಸ್ ಎಚ್. ವೆಂಕಟ್ರಾಯ ಶೆಣೈ

ಪೋಸ್ಟು ಹಳೆಯಂಗಡಿ

(ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ)

**BHUVANENDRA PRODUCTS (PRIVATE) LIMITED,**

**KATAPADI, S. KANARA.**

Head Office & Factory:— KATAPADI, S. K.

Depot:— (1) Near Bus-Stand, UDIPI.  
(2) Maharata Galli, HUBLI.

ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಚುರುಕಾಗಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ  
ಮನೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗ

ಮಕ್ಕಳು ರೋಗಿಗಳಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದರೆ  
ಮನೆಯೇ ನರಕ

‘ಭುವನೇಂದ್ರ’

ಶಿವಾಮೋದಕ

ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಅತಿಸಾರ, ಅಜೀರ್ಣ, ಯಕೃತ್, ಪ್ಲೀಹ, ಮಲಬದ್ಧತೆ,  
ಗ್ರಹಣೇ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ನವಚೈತನ್ಯ  
ತುಂಬುವದು! ಮಕ್ಕಳು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ  
ದಿಂದ ನಲಿದಾಡುವಂತೆ ಸಹಾಯ  
ಮಾಡುವ ರಸಾಯನ!!

ಭುವನೇಂದ್ರ ಪ್ರೊಡಕ್ಟ್ಸ್ (ಪ್ರೈವೇಟ್) ಲಿಮಿಟೆಡ್  
ಕಟಪಾಡಿ, ದ. ಕನ್ನಡ.

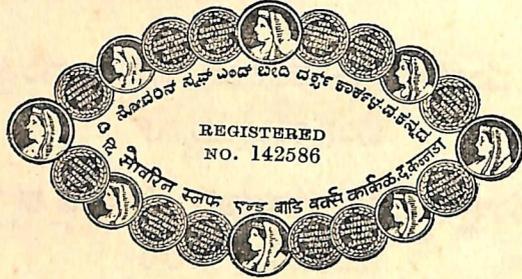
ಡಿಪೋ:— 1 ಉಡುಪಿ, ದ. ಕ. 2 ಮರಾಠಾ ಗಲ್ಲಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

A Pinch in Time Saves Nine...!

Use

RENOWNED  
MANGALORE

SOVEREIGN SNUFF



ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ 'ಸೋವರಿನ್' ನಸ್ಯಂ ವಿಧಿನಾ ನಿರ್ಮಿತಂ ವರಮ್ ।  
ಅಘ್ರಾಣೇನ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಮಾನಂದದಾಯಕಮ್ ॥

ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಹಿರಿಯ ಗೌರವ!

ಮಂಗಳೂರು

ಸೋವರಿನ್ ನಸ್ಯ

ಮತ್ತು

ಬೀಡಿಗಳು

Estd. 1936.

Phone No. 1

Regd. No. 142586.



The Sovereign Snuff & Beedi Works

Post Box No. 1

:

:

KARKALA, S. K.

Ayurved College,  
KHASBAG - BELGAUM.